Viktoria Tokareva

avem nevoie de comunicare

Coperta de VASS ANDREI

Culegere din:

ВНКТОРНfl ТОКАРЕВА

Kor.ua cTaao HCMHOJKKO Tenjiee

«COBGTCKaa Pocchh»
MocKBa — 1972

JleTaioiuxe KaxeaH
«CoBeTCKHii nncaTeJib»
MocKBa — 1978

Hxqero ocoâeHHoro

«CoBeTCKHn nucaTCJib»
MocKBa — 1983

Viktoria Tokareva

avem nevoie de comunicare

în româneşte de ALEXANDRU CALAÎS

Editura Univers

Bucureşti —1985

Trece GreCa

în noaptea aceea l-am visat pe răposatul meu tată. Mi s-a adresat cu o frază stranie : „Ghetele să i le dai lui Piotr".

Probabil că l-aş fi întrebat „De ce ?“ Aş fi încercat, adică, să aflu ca ce chilipir să-i dau lui Piotr ghetele mele englezeşti, abia cumpărate, dar în clipa aceea bătu cineva la uşă. O bătaie uşoară, dar stăruitoare, ce păru să mă momească din hăţişul somnului.

Am deschis ochii, neizbutind să-mi dau seama dacă e dimineaţă, seară sau miez de noapte.

— La telefon, îmi zise Şurocika, vecina mea de apartament.

Şurocika venea la telefon la fiecare zbîrnîit de sonerie, în speranţa că i se telefonează ei. Nu-i telefona însă nimeni. Şi de fiecare dată îi desluşeam în acest „La telefon" încă un dram de speranţă neîmplinită.

— M-a părăsit nevasta, spuse în receptor Veacik.

— Da’ cit e ceasul ? l-am întrebat.

— Opt.

— Şi cînd a plecat ?

— Nu ştiu. Cînd m-am trezit, nu mai era. Sun-o, te rog, şî spune-i : „Galea, i-ai frînt lui Veacik aripile. El se predă. Poţi ră-i faci ce vrei, va fi de acord cu toate. Numai să te întorci acasă." Ai să ţii minte ?

— Am să ţin, i-am răspuns.

— Repetă, nu mă crezu el.

— „Galea, i-ai frînt lui Veacik aripile. El va fi de acord cu toate. Numai să te întorci acasă."

— Ai uitat să spui: „El se predă, poţi să-i faci ce vrei".

— Asta-i de prisos, am opinat eu.

— De ce ?

— Pentru că „poţi să-i faci ce vrei" şi „el va fi de acord cu toate" e unul şi acelaşi lucru.

— Zău ? făcu el. Mă rog. Da’ să-i telefonezi chiar acum şi pe urmă să mă suni şi pe mine.

Veacik e şeful ansamblului nostru. E compozitor. Creator. Sursă primordială.

Oamenii talentaţi sînt de două feluri :

1. Cei cu putere de exteriorizare, adică creatorii. Adică cei

ca Veacik.

2. Cei fără putere de exteriorizare. Adică cei ca mine.

Muzica cu o receptez, o înţeleg, dar nu pot să mă exprim prin muzică. Totul îmi rămîne în suflet. De aceea sufletul meu devine uneori strîmt şi tulbure.

Am pus receptorul în furcă şi m-am dus la bucătărie.

Şurocika sta în dreptul oalei cu supă şi aştepta să iasă la suprafaţă spuma aceea sură, ca s-o pescuiască şi s-o arunce în chiuvetă.

Şurocika făcea parte din categoria femeilor care devin mai interesante o dată cu vîrsta. Acum era încă tînără şi de aceea insignifiantă.

Soţul îi era aspirant, iar băiatul abia intrase la şcoală. Ocupau tustrei o cameră de şaisprezece metri pătraţi din apartamentul nostru comun şi îşi vădeau existenţa cu schimbul : cînd tatăl se apuca să scrie disertaţia, băiatul se vîntura prin coridor ca un animal sălbatic pe întinderea preriei, iar cînd îşi făcea el lecţiile, tatăl ieşea la rîndul lui pe coridor, se aşeza pe cufărul de lîngă telefon şi răsfoia presa.

Am salutat-o pe Şurocika şi i-am povestit visul.

— Te-a şi îmbrăţişat tatăl tău ? mă întrebă ea.

— Nu-mi aduc aminte. Are vreo importanţă ?

Şurocika gustă supa din oală şi, timp de cîteva clipe, privi cu un aer absent peretele din faţa ei, încercînd să-şi dea seama ce-i mai lipseşte lichidului din oală.

Telefonul zbîrnîi din nou.

— Ei ? mă întrebă Veacik.

— Adică ?

— Ai sunat-o ?

— Nu.

— înţeleg, se dumiri Veacik.

Din delicateţe, am tăcut.

— Să ştii că-i mai a dracului decît o crezi, zise Veacik. Nici nu-ţi închipui ce fel de om e. N-o să se liniştească decît atunci cînd o să mă bage în mormînt... în fine. Te rog să mă scuzi. Am s-o sun eu.

— Nici tu să n-o suni, i-am sugerat.,

— De ce ?

— Pentru că tu nu-ţi cunoşti preţul. Tu faci să fie fericită o întreagă omenire.

— Da, fu de acord Veacik. Dar pe mine nu poate să mă facă fericit decît numai ea.

— Bine, i-am spus după o clipă de tăcere. Cum ziceai că e cu

aripile alea ?

— „I-ai frînt lui Veacik aripile. El se predă. Poţi să-i faci ce vrei. Va fi de acord cu toate. Numai să te întorci acasă", îmi repetă el varianta neprescurtată.

Am pus receptorul în furcă şi am format numărul Galei.

De dincolo nu-mi răspunse nimeni multă vreme. Pesemne că Galea sta cu mîna în şold lîngă aparat şi chicotea. In cele din urmă, ridică receptorul şi spuse cu accent străin :

— Hello...u !

Concomitent se privi pesemne cu aroganţă în oglindă.

— Cînd te-o lăsa ăsta, ce-ai să te faci ? i-am spus.

— Da’ cine-i acolo ? mă întrebă ea fără accent străin.

— Eu. Ce-ai să te faci, te-ntreb, dacă te lasă Veacik ?

Galea o cam băgă pe mînecă. îşi închipui probabil că-i telefonează vreun ştab din cancelaria Dreptăţii Supreme.

— Ce face toată lumea, am să fac şi cu, zise într-un tîrziu.

— Toată lumea munceşte. Ţie nu-ţi place să munceşti.

— Am să cînt.

‘— La aşa ceva nu te pricepi.

Intr-adevăr, Galei îi este cu totul egal ce să cînte şi cum să cînte : în picioare, culcată sau stînd în mîini, cu capul în jos.

Rămase tăcută. Pesemne, căzuse pe gînduri.

— Dar nici aşa nu mai pot, zise cu voce stinsă.

— Ba poţi.

Am pus receptorul în furcă şi-am plecat să-mi isprăvesc visul. Pentru Galea şi Veacik puteam să fiu liniştit : cît de curînd aveau să se împace, pentru ca după aceea să se ia din nou la harţă.

M-am culcat şi-am închis ochii. Mai bine zis, am stat culcat cu ochii deschişi pe sub pleoapele lăsate.

Era ora nouă şi cîteva minute. Mika probabil că şade la ea in laborator, se uită în microscop şi îşi plînge de milă.

Dacă am să-i telefonez, are să ridice receptorul şi are să-mi iăspundă cu o voce slabă, ca şi cînd, pînă atunci, ar fi plîns întruna.

— Ce-i cu tine ? am s-o întreb.

— N-am putut să dorm, are să-mi răspundă ea, ca să se cufunde îndată într-o tăcere plină de demnitate.

— Foarte rău, am să-i spun. Noaptea, lumea trebuie să doarmă.

Vorbim astfel deseori de toate şi nimic, numai ca să nu abordăm problema principală. Iar problema principală constă în faptul că nu ne căsătorim.

Nu ne căsătorim din simplul motiv că eu nu pot să aparţin cuiva mai mult de o oră şi jumătate pe zi. Cînd acest interval ia sfîrşit, în mine apare un fel de manie a nerăbdării. îmi vine să sar în picioare şi să pornesc în goană, ca la atac.

Mika e singurul om care nu mă oboseşte, întrucît inteligenta şi prostia se află la ea într-o proporţie ideală. Pe Mika pot s-o suport trei, ba chiar patru ceasuri. Ea mă vrea însă pentru toate cele douăzeci şi patru de ore din zi şi cu nici o secundă mai puţin. îl tot vorbeşte de rău pe Veacik şi încearcă să mă îndepărteze de el, numai pentru că Veacik îmi este prieten. într-adevăr, ar vrea să-i aparţin numai şi numai ei. Chiar şi acum, stînd acolo, în laborator, ar cerceta cu multă satisfacţie la microscop pînă şi un fir de păr al meu, ca să vadă : o fi el oval sau rotund...

— La telefon, mă chemă din nou Şurocika.

Am fost sigur că e Mika. Ori de cîte ori mă gîndeam la ea, o simţea numaidecît, deoarece gîndul e şi el materie.

— Ţi-ai luat bilet ? mă întrebă ea.

Avea în vedere biletul de avion. Avion care trebuia să transporte persoana mea de la Moscova spre sudul ţării. Din primăvară în plină vară.

— Mi-am luat, i-am spus eu.

Mika tăcu.

Pe de o parte, avea grijă de sănătatea mea şi voia să mă odihnesc, ca să rămîn mai mult timp în viaţă şi s-o iubesc vreme mai îndelungată. Pe de altă parte, aveam să plec şi s-o las singură timp de douăzeci şi patru de zile, iar în aceste douăzeci şi patru de zile viaţa avea să-i fie lipsită de sens şi să reprezinte pentru ea o povară.

De fiecare dată cînd plecam în cîte un turneu sau concediu, Mika se cufunda în apa stătătoare a timpului şi plutea acolo ca o înecată. Ba chiar mai rău, căci înecaţii nu simt nimic, în timp ce ea era cuprinsă de suferinţă.

Fata asta mă iubea an de an, zi de zi, cu o forţă neistovită, ca şi cînd ar fi avut în ea un motor, un perpetuum-mobile, căruia niciodată nu i se întîmpla nimic.

Dc cîte ori n-am scăpat motorul ăsta din mîini, de cîte ort nu l-am spart, nu l-am pierdut şi totuşi el nu ruginea niciodată, nu se uza şi nu se lăsa spart. Era un veritabil agregat cu autoreglare continuă.

— îmi pare rău că nu poţi să-ţi iei şi tu un concediu, i-am spus.

Mika tăcu în continuare. Chiar dacă îmi părea rău, chiar

dacă nu-mi părea, situaţia n-avea cum să mai fie schimbată. Eu tot aveam să plec, iar ea tot avea să rămînă.

— Sînt tristă, zise Mika.

— Ba nu, i-am spus. Eşti fericită. Numai că nu-ţi dai seama de asta.

într-adevăr, suferinţa fiind reversul dragostei, înseamnă că face parte şi ea din complexul care se cheamă „fericire".

Mika întinde mîinile spre mine, dar mîinile nu-i întîlnesc decît golul. încearcă să mă prindă în căuşul palmelor, dai eu mă strecor ca nisipul printre degetele ei. Sînt şi nu sînt cu ea.

îi simt acum tumultul din suflet şi îmi vine să pun cît mai grabnic receptorul în furcă.

— Pa. La bună vedere, îi zic Mikăi.

— Stai puţin ! exclamă ea.

Aproape că o simt apucîndu-mă de mînecă. Cînd sînt însă reţinut astfel, îmi vine totdeauna să mă smulg din încleştare şi s o iau la fugă.

Stau lîngă telefon, torturat de nerăbdare.

— Bine, la revedere, cedează pe neaşteptate Mika. îţi doresc odihnă plăcută.

Nu mai încearcă să se plîngă de mine, ci mă lasă să plec, ba chiar îmi urează odihnă plăcută. Oare de ce ?

îmi vine să-i telefonez chiar acum, acolo, la laborator, şi să clarific situaţia : o fi în ordine acel perpetuum-mobile, egoismul meu nu l-o fi făcut, totuşi, să ruginească ?

Mă uit la telefonul dinaintea mea. Mika pesemne că se uită şi ea la telefonul dinaintea ei. Stăm amîndoi la capetele opuse ale oraşului ca doi berbeci pe o punte îngustă, fiecare cu dreptatea lui.

O, atotputernicia bărbatului care nu se lasă prins în căuşul palmelor !

Telefonul sună din nou.

. — Spune-mi şi mie ceva. Aşa, omeneşte... mă roagă Mika. Mă liniştesc pe dată. Aşa reacţionează un om care se apucă să-şi verifice actele şi banii aflaţi în buzunare. în momentul în care îşi dă seama că actele sînt la locul lor, uită chiar atunci că ele există.

— Te iubesc, îi zic Mikăi, uitînd pe loc de existenţa ei. Mika tace din nou, aşa cum nu-i stă în fire.

— Alo, zic eu.

— Da. Sînt aici.

— De ce taci ?

— Pentru că plîng.

Poate că ciudatul perpetuum-mobile funcţionează pe bază de lacrimi ?

în coridor îşi făcu apariţia Paşka Samodiorkin, feciorul Şurocikăi : un omuleţ în vîrstă de şapte ani.

— Cine e Greca ? mă întrebă el.

— Care Greca ? nu l-am înţeles eu.

— Cel din poezioara „Trece Greca pe potecă", mă lămuri el.

— O fi vreun grec.

— "Atunci de ce nu se zice : „Trece un grec pe potecă" ?

— N-ar suna bine, îi spun. Ar trebui să zici : „Trece un grec pe potec".

Omuleţul căzu pe gînduri, apoi conchise :

— Greca o fi nevasta grecului. El îi grec, ea — greca.

— Noi zicem „grecoaică", nu „grecă".

— Poate că ei nu ştiu treaba asta ? Doar sînt greci, nu-i aşa ?

Am tăcut, încercînd să găsesc un răspuns potrivit. Paşka tăcu şi el, privind concentrat în gol.

— Trebuie să mă conduc după exemplul lui Fiodor Fiodorovici Ozminski, zise brusc, fără nici o introducere.

— Cine e Fiodor Fiodorovici Ozminski ?

— Un grănicer erou. Ne-au dus cu clasa să vizităm Muzeul grănicerilor.

— Şi cum ai sa te conduci după exemplul lui ?

Paşka mă privi lung, apoi întoarse ochii într-o parte. Stătu să se gîndească.

— Nu ştiu, zise în cele din urmă. Asta încă nu ne-au explicat...

...Pînă la decolarea avionului rămăseseră patruzeci de minute. M-am aşezat la rînd şi m-am trecut pe lista pasagerilor.

Bagajul meu consta dintr-o valiză mică cu fermoar. N-am mai predat-o la bagaje ca să nu pierd timp la sosire.

De fiecare dată cînd stau astfel, în aşteptare, nu pot nici să mă gîndesc la ceva, nici să citesc. Nu fac decît să aştept. In mine se adună energie cinetică şi potenţială şi îmi vine să întreprind ceva. N-am însă de întreprins nimic. Şi atunci mă văd nevoit să adopt o atitudine smerită, de om bine educat, sîmţindu-mă totodată ca o cutie de conserve nedesfăcută, pusă la foc scăzut.

M-am trecut pe listă şi, cu valijoara în mînă, m-am depărtat de ghişeu.

De la acest aeroport pînă la Adler călătoria cu avionul durează două ore. De la mine de acasă pînă la acelaşi aeroport călătoria cu mijloacele transportului în comun a durat tot două ore. Asta înseamnă că mă pot socoti ajuns la jumătatea distanţei. Mă simt însă ajuns mult, mai departe.

Sînt rupt cu desăvîrşire de odaia mea din ulicioara Petroverigski, de ansamblul meu muzical, ca şi de dragostea Mikăi. Sînt liber, şi starea asta mi se pare ciudată, ca unui om ieşit de cinci minute pe poarta unei închisori.

Urc scara la etaj.

Iată o uşă cu inscripţia „Şeful aeroportului". în spatele ei şade, pesemne, un bărbat de vreo patruzeci de ani, cu părul înspicat, şi gîndeşte : „Uite c-am ajuns şi şef. Ei şi ?“

Iată, colo, o frizerie. Cu un salon de coafură alături.

Iată şi o coafeză, mai precis, o manichiuristă. Şade la măsuţa ei, de una singură, şi cască ochii pe fereastră, aşa cum fac şi eu la cîte o repetiţie. Poate că se plictiseşte stînd în aşteptarea cli- enţilor, sau poate că meditează la locul pe care îl ocupă în domeniul serviciilor publice.

Fata asta seamănă teribil cu celebra prinţesă-broscuţă *, surprinsă chiar în momentul când s-a preschimbat în broscuţă : se vede limpede că-i o prinţesă minunat de frumoasă, dar se mai cunoaşte şi faptul că pînă mai adineaori a fost broscuţă. Gura o are uşor alungită, iar ochii niţeluş bulbucaţi.

Ochii însă îi poţi asemui cu două lacuri în care se oglindesc nouraşi albi. Sînt luminoşi şi adînci. Cît despre expresia feţei, e ca şi cînd fetei i s-ar fi povestit ceva interesant, dar cu rugămintea să n-o spună şi altora.

Prinţesă-broscuţă mai şezu cîteva clipe nemişcată, apoi se ridică şi porni undeva spre adîncurile salonului.

Liniile gîtului şi umerilor Ie avea perfecte. Dacă s-ar fi gheboşat cît de puţin, aceste linii ar fi avut de suferit. Tocmai de aceea merse cu spatele drept, îneît nici n-ai fi putut să spui că merge, ci că îşi poartă cu maiestate liniile acelea desăvîrşite, precum şi vesela taină a chipului.

Reveni curînd cu o cană fierbinte în mîini şi se uită de cîteva ori în direcţia în care mă aflam eu.

— Doriţi ceva ? mă întrebă în cele din urmă.

— Da. Să-mi fac manichiura.

— Poftiţi, îmi zise fără să pară mirată.

Poate că această impasibilitate era umorul ei ? Sau poate că şi alţii încercau s-o abordeze astfel : doar n-oi fi fost numai eu atît de deştept.

[1] Personaj din basmele populare ruseşti.

Am intrat în salon şi m-am aşezat înaintea fetei.

întinse palma spre mine, iar eu mi-am lăsat mîna în palma ei. Am făcut-o ca un căţel care îşi oferă cuiva lăbuţa, şi m-am uitat tot astfel, drept în ochii fetei. Ea însă nu-mi acceptă privirea : nu mă socoti căţel şi nu crezu de cuviinţă s-o facă pe stăpîna. Se limită să mă întrebe cu răceală :

— Doriţi şi ojă ?

— Bineînţeles.

— Incoloră ?

— Astăzi de care se poartă ?

— Roşie. Ca în perioada n.e.p.-ului.

— Roşie să fie.

Am crezut că o să mă întrebe : „Da* de ce vreţi să vă vopsiţi unghiile ?“ întrebarea ar fi iniţiat o conversaţie. O conversaţie care ar fi început acum şi s-ar fi încheiat peste, hă-hăt, vreo cincizeci de ani. Dar ea nu m-a întrebat nimic. A turnat tăcută un strop de apă fierbinte într-o ceşcuţă de plastic, a mai turnat acolo şi puţin praf alb şi l-a făcut spumă. Apoi, cu un aer preocupat, mi-a cufundat degetele în apă fierbinte. în cele din urmă, mi-a prins degetul cel mic şi a început să taie cu forfecuţa ceea ce credea că este de prisos.

Puterea Mikăi constă în dependenţa ei de viaţa mea. Puterea celei dinaintea mea consta în totala ei independenţă. N-aveau să mai treacă decît zece minute, ea avea să-şi ridice la mine ochii de azur şi să-mi spună : „Sînteţi liber". Ce-aş fi putut să mai fac ?

Din difuzorul aflat în salon răsuna cîntecul despre Stenka Razin : cum pornise el, adică, de după un ostrov pe firul apei. Cîntăreţul avea o voce puternică, superbărbătească : pesemne că se închipuia a fi el însuşi Stepan Razin.

Prinţesa-broscuţă îşi aplecase capul, prefirîndu-mi degetele unul cîte unul. Părul îl avea de-o culoare nici închisă, nici deschisă, ci surie, ca penele unei ciocîrlii. De fapt, sincer vorbind, n-am ţinut niciodată o ciocîrlie în mînă şi habar n-am cum îi arată penele.

— Urît lucru să îneci o persiancă, am zis într-o doară.

Prinţesa-broscuţă îmi lăsă arătătorul în voia lui şi ridică ochii aflaţi sub nişte sprîncene arcuite.

— De ce să fie urît ? mă întrebă.

— Păi gîndeşte-te şi dumneata : avea fata un tătic, un prinţ. Era unicul lui copil. Şi iată că vine un străin, o ia cu el din casa ei părintească şi o urcă într-o barcă plină de haiduci lipsiţi de

educaţie. Iar apoi, în loc să-i ia apărarea, o azvîrle peste bord, în valul „abătut din larg".

— Prostii, zise prinţesa-broscuţă. Aici nu-i vorba de persir ancă, ci de-o mişcare de eliberare socială. O cauză comună trebuie să fie mai presus de nişte interese personale.

— Şi nu vă e milă de fată ?

— Problema nici nu se pune în felul ăsta.

Deşurubă capacul unei sticluţe de culoare închisă şi muie în ea o pensulă subţire.

Aşteptam să văd ce-o să se întîmple mai departe.

Fata trecu cu virtuozitate pensula peste toate cele zece unghii ale mele. Unghiile mi se făcură sclipitoare ca nişte acadele.

Şi iată, aşa cum şedeam cu mîinile întinse şi degetele resfirate spre cea dinaintea mea, între noi ţîşni deodată o scînteie : cea care ţîşneşte de obicei între doi nori de furtună atunci cînd ei se apropie prea mult unul de celălalt. Cea care se cheamă fulger, care face să bubuie tunetul, spre pămînt să se abată ploaia, iar de sub scoarţa pămîntului să răsară mlădiţe verzi, plăpînde.

— La ce vă trebuie unghii vopsite ? mă întrebă prinţesa-broscuţă cu o voce tremurătoare.

Am încercat o vie dorinţă să-mi întind mîinile cu încă zece centimetri mai în faţă şi să mi le aşez pe liniile desăvîrşite ale gîtului şi umerilor ei.

— Păi în Occident ştiu că se face o asemenea manichiură, i-am răspuns cu o voce care începuse şi mie să-mi tremure.

— în Occident bărbaţii se dau şi cu ruj pe buze. Noi însă nu sîntem în Occident.

Am înghiţit în sec ca să-mi potolesc emoţia. Mi-am întors privirea de la chipul ei spre mîinile care îmi atîrnau în spaţiu. Ochii îmi lunecară spre încheietura mîinii. Se fixară asupra ceasului.

Dacă cei de la aeroport respectau cu stricteţe graficul-orar, însemna că avionul meu decolase în urmă cu trei minute. Dacă se produceau însă şi aici ca pretutindeni unele întîrzieri, dacă se hotărîse ca înaintea decolării să fie înşurubată mai bine cine ştie ce piuliţă, însemna că mai aveam timp să prind avionul.

Mi-am zăvorît în mine pe loc toate sentimentele, de parcă aş fi răsucit de două ori o cheie într-o broască. Nu mi-am lăsat slobode decît energia şi hotărîrea de a-mi realiza scopul propus.

într-un răstimp de trei secunde, am achitat prinţesei-broscuţe suma cuvenită, acţiune în cursul căreia mi-am mînjit degetele cu oja ce încă nu se uscase.

La capătul celei de-a şaptezeci şi cincea secunde mă şi aflam, gonind, pe cîmpul de zbor, iar în urma mea veneau, în mare goană şi ei, încercînd să mă prindă, doi bărbaţi cu caschete pe cap. Am încercat să mă smulg din mîinile lor şi să le explic situaţia, ce-i drept, nu prin vorbe, ci prin gesturi. Ei au căutat la rîndul lor să mă astîmpere, dar nu prin gesturi, ci prin vorbe.

Totul s-a încheiat prin aceea că scara mobilă s-a depărtat de avion, iar acesta a pornit să ruleze spre pista de decolare. Aş mai îi putut să-l ajung din urmă şi, agăţîndu-mă de profundor, să ajung la Adler plutind prin văzduh. Vîntul mi-ar fi şuierat pe la picioare şi mi-ar fi resfirat părul pe frunte. Aş mai fi putut să-I ajung din urmă, însă cei doi tovarăşi disciplinaţi nu m-au lăsat să le scap din mîini.

Cînd mi se întîmplă să văd cum pleacă de lîngă mine un avion cu care ar fi urmat să călătoresc sau un om care mă părăseşte, am totdeauna impresia că este cel din urmă avion şi cei din urmă om pe care mi-e dat să-1 mai văd vreodată. Aşa s-a întîmplat şi acum. M-am aşezat pe valijoară, chiar acolo, în plin cîmp, şi mi-am coborît fruntea în palme.

Unul din slujitorii ordinii îmi privi atent unghiile vopsite, apoi îmi spuse :

•— Duceţi-vă la şeful aeroportului. O să vi se dea alt bilet.

— Peste douăzeci de minute pleacă spre Adler o cursă suplimentară, zise celălalt. Dacă omul are să se vînture încoace şi încolo, are s-o scape şi pe asta.

Altruismul este o variantă a egoismului. Făcînd un bine aproapelui, oamenii sînt îmbătaţi de propria lor nobleţe sufletească. Sau chiar dacă nu sînt îmbătaţi, în orice caz încearcă o deosebită satisfacţie.

— Veniţi cu noi, zise cel care era mai în vîrstă. Vă găsim r.oi un loc...

Noile mele cunoştinţe aparţineau speciei egoiştilor-altruişti. Ba, mai curînd în sinea lor alterna duritatea cu nobleţea sufletească, principialitatea cu lipsa de principii. De fapt, n-am prea întîlnit în viaţă numai mitocani sau numai oameni cu suflet nobil. De regulă, omul caută să alterneze într-însul asemenea stări. Ca să-şi asigure, de bună seamă, echilibrul psihic.

— De ce v-aţi vopsit unghiile ? mă întrebă cel care era mai tinerel.

Abia atunci mi-am amintit de manichiură şi, totodată, de manichiuristă. în cele cîteva minute care trecuseră de atunci, uitasem cu totul de ea. Avioanele — cel care decolase şi cel care avea să decoleze — izgoniseră din mine fragilul sentiment de

adineaori.

îndrăgostirile seamănă cu florile culese ori cu s’telele căzătoaie. îţi înfrumuseţează aidoma lor viaţa şi pier la fel de repede.

Fiecare dintre noi e muritor, dar omenirea în ansamblul ei nu are moarte. Tocmai această nemurire asigură permanenţa dragostei.

Uitasem de prinţesa-broscuţă, dar pentru că mă simţeam îndrăgostit, mi se păru că m-am atins în treacăt de nemurire şi am devenit niţeluş mai tînăr.

Avionul scoase un urlet, apoi începu să adune în el disperare. Disperarea îl goni de-a lungul pistei de decolare. Gonea cu tot mai multă viteză şi se înverşuna tot mai tare, adueîndu-şi vuietul la o încordare imposibilă, diavolească. Dar în clipa cînd păru că n-are s-o mai poată suporta, se desprinse brusc de pământ si se potoli. Rămase suspendat în aer.

Oamenii tăceau, mohorîţi. Erau încarceraţi în capsula avionului, nimic nu mai depinea de ei şi nu mai erau siguri de nimic.

Am observat mai demult că cei care călătoresc cu trenul nu acordă atenţie plecării din gară şi se apucă îndată să mănînce cîrnaţi şi ouă fierte. în avion totul e într-altfel. Omul nu este obişnuit să se desprindă de pămînt, îşi dă seama de aspectul anormal al acestei situaţii şi nu are pic de încredere în avionul care îl poartă.

în faţa mea şedea un băiat de vreo şaisprezece ani. Era frumuşel şi avea un aer grav, îneît îţi venea să-i zici „dumneavoastră*. Lîngă el şedea tată-său. Părea să fie de aceeaşi vîrstă cu mine, dar ca înfăţişare eram mult deosebiţi : omul avea un aspect respectabil, cu totul corespunzător vîrstei şi poziţiei lui sociale. El corespundea, aşadar, iar eu nu. Eu sînt un tip obosit, lipsit atît de romantismul adolescentin, cît şi de responsabilitatea proprie omului matur.

Tatăl îşi apropie umărul de cel al băiatului, iar acesta şi-J lipi de umărul tatălui, spre a se încărca parcă de dragostea şi protecţia acestuia.

Avionul luase înălţime. Pe aripile lui se iviră picuri mari de apă.

Priveam în jos, spre plafonul de nori, şi mă gîndeam : „Dacă va fi să cad de aici, norii se vor dovedi elastici ca o canapea cu arcuri şi vor opri din cădere cele şaptezeci şi şase de kilograme ale mele".

Brusc am încercat o dorinţă imperioasă să mă sprijin cu umărul drept de tatăl meu, iar cu cel stîng de fiul meu : în

dreapta aflîndu-se trecutul, în stînga viitorul, iar eu la confluenţa vie a două vremi : am rădăcini şi am mlădiţe, deci exist.

M-am sprijinit de spătarul fotoliului şi am închis ochii.

Avionul vuia monoton şi părea că nu se mişcă deloc, ci stă suspendat cu motorul în funcţiune.

...Aripa începu să se desprindă lent. Rămase spînzurată, ca o aripă frîntă, de pasăre, apoi se desprinse cu totul şi rămase undeva în spate. Pe locul unde fusese fixată, se căscă o gaură.

Lumea începu să ţipe. Ţipătul crescu în intensitate şi, curînd, încetă să mai semene a ţipăt de om. Am simţit cum sînt atras de curent spre gaura căscată alături. Mi-am întins în lături mîinile şi picioarele, ca un crab, ca să mă agăţ de ceva, dar am fost atras cu putere şi-am ţîşnit afară. Respiraţia mi s-a întretăiat la frigul acela cumplit şi m-am prăvălit în jos. Pe lîngă mine, ca o stea căzătoare, trecu vertiginos băiatul de adineaori cu hainele arzînde. Şi-am izbucnit în plîns. Cădeam şi-mi plîngeam soarta în toate amănuntele ei. Norii m-au înşelat. N-au fost ca o saltea cu arcuri, ci m-au lăsat să trec prin ei şi-am văzut jos pămîntul care zbura greoi spre mine.

...M-am trezit zguduit cu putere.

Avionul pornise să ruleze pe pista de beton. Stewardesa stătea la capătul salonului şi ne ura ceva plăcut.

Era în cea de-a opta zi a concediului.

în camera mea intră arhitectul şi mă întrebă dacă doresc să fac o ascensiune pe Kikimora. Nu ştiam dacă doresc sau nu, dar i-am spus că doresc din toată inima.

închiriasem o odăiţă nu departe de ţărmul mării, chiar la poalele muntelui Kikimora. în aceeaşi casă îşi petrecea concediul şi un arhitect din Lvov, împreună cu nevastă-sa şi cu feciorul nevestei sale.

Arhitectul avea părul roşu şi era zîmbăreţ ca un clovn. Cînd îl întrebai: „Cum o duci ?“, îţi răspundea : „Excelent" cu o asemenea convingere, încît îţi venea să-l crezi pe loc şi să te bucuri împreună cu el.

Omul însă nu putea să sufere sudul şi spunea că cel care e născut în regiunile centrale ale ţării trebuie să locuiască tot acolo, în regiunile centrale, în mijlocul peisajelor îndrăgite de Levitan [1]. Venise aici, în sud, să-şi trateze o stare de preinfarct.

Medicii îi propuseseră să se interneze în spital, dar el îşi spusese cam aşa • dacă în asemenea situaţii te internezi în spital

1 Levitan, Isaak Ilici (1861—190C) — celebru peisagist rus;

şi stai acolo culcat, cu ochii aţintiţi în tavan, ascultîndu-ţi bătăile inimii, în cele din urmă te copleşesc emoţiile negative şi ajungi precis la infarct. Trebuie, aşadar, să pleci în sud, să înoţi în apa mării şi să faci alpinism. Cu alte cuvinte, să nu-ţi bagi în mod principial inima în seamă şi-atunci ea ţi se va supune. Ca o femeie.

Soţia arhitectului — aşa cum am văzut-o eu — era una din tipele rapace din ziua de astăzi, dar nu în sensul vulgar al noţiunii : să te înhaţe, adică, şi să te devoreze. Arma unor asemenea specimene actuale o reprezintă, dimpotrivă, tandreţea şi devotamentul, nişte sentimente autentice, de nepreţuit. Dar dacă victima în cauză nu se lasă capturată, dacă femeile respective îşi dau seama că tentativa saltului spre viitor nu li s-a soldat cu succes, atunci îşi retrag în întregime investiţia şi o depun în contul unui alt bărbat. Apoi din nou tandreţe, din nou fidelitate, încît nu ai ce să le reproşezi.

Asemenea femei au de regulă cîte un singur copil, mai multe căsătorii la activ şi o neurastenie provocată de dorinţa lor de a cuprinde necuprinsul. Vorbesc mult, cufundîndu-se în cuvinte ca un alcoolic în rachiu. Sînt în stare să converseze la telefon cîte zece ore pe zi. Dacă energia cuprinsă în pălăvrăgeala lor ar putea fi folosită în scopuri paşnice, centralele electrice care funcţionează pe bază de cărbune ar deveni cu totul de prisos.

Soţiei arhitectului îi făcea plăcere să-şi etaleze verbal în faţa mea viaţa ei şi îndoielile de care era cuprinsă. Era foarte comod să ai de a face cu ea, căci de interlocutor nu-i păsa cîtuşi de puţin : vorbea numai despre ea, astfel încît conversaţia respectivă se desfăşura sub formă de monolog. Ca atare, în tot acest răstimp, eu mă gîndeam la ale mele : tot sub formă de monolog. Dacă vocile noastre — a ei, normală, iar a mea, interioară — ar fi fost suprapuse, ar fi rezultat un duet ca acelea de la operă, cînd cei doi cîntăreţi stau în colţuri diferite ale scenei şi, privind spre sală, cîntă fiecare despre ceea ce îl preocupă.

Vadik, feciorul nevestei arhitectului, era o persoană cu totul aparte. Avea şapte ani. Obişnuia să deseneze, mai bine zis, să facă schiţe, pe paginile unui album. De sub condeiul lui apăreau castele medievale cu turle ascuţite, cavaleri îmbrăcaţi cu platoşe grele şi cu nişte picioruşe subţiri, de păianjen. Fiecare cavaler avînd o fire a lui, proprie. Uneori, băiatul îşi desena visele care semănau cu imaginile de groază din filmele lui Hitchcock.

îi ziceam lui Vadik „ventriloc", întrucît vorbea fără să deschidă gura. De regulă nu rostea decît două cuvinte : „Nu vreau". Orice i-ai fi oferit — poame, fructe, scaldă în apa mării, somn

după-amiază — nu voia nimic şi era întruna cufundat în nişte trăiri deloc copilăreşti, deloc de băieţandru. Era un om cu aptitudini creatoare, pe deplin format, avînd însă o fire insuportabilă, dezgustătoare. Şi numai cînd se speria de cîte ceva sau începea să plîngă, îţi dădeai seama că e, totuşi, copil.

M-am îmbrăcat repede şi-am ieşit pe verandă. întreaga echipă, inclusiv băiatul, se şi afla în curte.

M-am alăturat grupului. Arhitectul o şi luă din loc, aidoma unui cal lovit cu cravaşa.

Era la amiază. Soarele ne proptea razele lui drept în creştetul capului şi, două minute mai tîrziu, mi-am dat seama că am obosit. Aş fi vrut nespus de mult să mă culc; chiar atunci pe canapea şi să deschid revista „Inostrannaia literatura" la pagina la care mă •oprisem. Era însă o dorinţă de ordin sentimental, pe cînd, pe plan cerebral, îmi dădeam seama perfect de bine că, trîntit astfel, cu revista în mînă, pe canapea, pot să stau toată iarna, primăvara şi toamna, în timp ce sus, pe Kikimora, nu pot să ajung decît în timpul concediului şi numai în cazul cînd sînt îndemnat de cineva.

Cîteva minute mai tîrziu, ajunserăm la poalele muntelui şi ascensiunea începu. De-a lungul potecii creştea iarba verde, se înălţau nişte floricele uscate şi o seamă de tufe, uscate şi ele. Bolovanii mari şi mici aveau o înfăţişare de-a dreptul domestică. Părea că nu se rostogoliseră din vîrful muntelui, ci apăruseră acolo de la sine.

Mergînd în frunte, arhitectul urca muntele mişcîndu-se uniform şi cu forţă, ca un ascensor. Vadik de-abia îşi ţâra picioarele, privind cu încăpăţînare în pămînt, şi tot aşteptam ca el să ceară ceva ce, de astă dată, nu i s-ar fi putut oferi : poame, fructe, scaldă în apa mării, somn după-amiază. Nevasta arhitectului mergea ca o adevărată munteancă. Muntencele sînt obişnuite cu asemenea cărărui, ba chiar obişnuiesc să şi croşeteze, urcîndu-le în pas domol.

La un moment dat, m-am oprit, mi-am scos cămaşa şi mi-am continuat drumul ţinînd-o în mînă. Cămaşa nu avea greutate, dar eu o simţeam ca pe-o povară. Obosisem de-a binelea. îmi dădeam seama că de respirat nu mai respiram decît din obişnuinţa de a trăi. Inspiram şi expiram, totuşi aerul nu mă obosea...

...Undeva, pe stradela Staropanski, îşi duce viaţa fiul meu, Andrei Klimov. De mama lui am divorţat cu zece ani în urmă. I)e ce am divorţat o ştiu prea bine, însă nu pot pricepe nici astăzi de ce ne-am căsătorit. Cred că am considerat drept dragoste tînjirea de atunci a trupurilor noastre tinere. Am confundat una cu alta.

Cu alte cuvinte, am făcut o greşeală. Andrei este rezultatul acestei greşeli, dar o duce bine, e sănătos şi, atît eu, cît şi el, nu sîntem decît doi ţipi vinovaţi fără vină : unul mare şî altul mic.

El n-are tată. Eu n-am băiat. Ne plătim soarta la egalitate-

Dacă însă m-aş căsători a doua oară, ba aş mai avea şi un alt copil, ar fi ca şi cînd l-aş lăsa pe Andrei undeva la marginea, drumului, iar eu m-aş duce mai departe. Aş putea s-o fac, fireşte, dar ce obraz aş avea, ştiind că la spatele meu stă şi se uită în urma mea un băieţandru cu părul bălai, iute ca argintul-viu şi care vorbeşte cu o răguşită voce de bas !

...Urcam fără suflu coasta Kikimorei, dar nu mă gîndeam deloc la treaba asta. De fapt, nu mă pricep deloc să călătoresc, să fac excursii. Urcînd un munte, car în spate rucsacul vieţif mele de pînă atunci. Ar trebui, aşadar, ori să-mi uit odată şi odată rucsacul acasă, ori să nu mai călătoresc.

Oamenii traversează cu pluta oceanul din curiozitate pentru capacităţile de care dispune omul. Eu nu am asemenea curiozităţi. Eu nu admit născocirea unor scopuri false şi a unor dificultăţi artificiale. Eu nu mă pricep să mă înfrîng pe mine însumi. De exemplu, nu pot să sufăr ceapa fiartă şi, ca atare, nu mănînc aşa ceva niciodată. Adică nu fac niciodată ceea ce nu-mi place.

— Iolariu !... Erau tovarăşii mei de drum care mă strigau. Mă întrecuseră cu mult, iar acum se simţeau jenaţi unul faţă de celălalt să mă lase de unul singur în creierii munţilor. Cîte nu se pot întîmpla acolo ? Se zice, de pildă, că prin munţi poţi să dai nas în nas cu ursul...

Prin slipul meu supraelastic nu pătrundea deloc aerul, şi asta îmi dădea senzaţia că port o compresă. M-am uitat împrejurul meu. Pretutindeni era pustiu ca la facerea lumii. Mi-am scos şortul şf slipul şi mi-am continuat drumul gol puşcă. Vîntul adia, răco- rindu-mă. M-am simţit mai uşurat, dar începu să mă irite gîndul că aş putea să întîlnesc pe cineva care m-ar recunoaşte. M-am oprit şi m-am îmbrăcat la loc, apoi mi-am reluat urcuşul. Soarele ,e mişca împreună cu mine şi cu cîte o rază de-a lui părea că mă apasă drept în creştetul capului.

Cărarea şerpuia printre tufe. Şerpuiam şi eu o dată cu ea,, ca un berbec rătăcit de turma lui.

Şi deodată i-am zărit din nou pe tovarăşii mei de drum. Faptul m-a surprins şi m-a înveselit atît de tare, de parcă m-aş li întîlnit cu ei undeva peste hotare : în Argentina, de exemplu, sau în Peru.

Nu departe de noi, am zărit o ţeava de apă. O instalase

cineva tocmai acolo, sus. Curgea din ea un şuvoi sclipitor. Vadik se şi apucase de băut, făcîndu-şi palma căuş. Cred că o făcea numai pentru că treaba asta îi fusese strict interzisă.

De-a lungul ţevii şedeau, una lîngă alta, un şir întreg de păsărele care semănau cu rîndunelele. Ba poate că erau chiar rîndunele. Cred că se aşezaseră acolo vreo cincizeci sau şaptezeci, şi de oameni nu se temeau cîtuşi de puţin. Aşa îmi închipui eu paradisul : linişte, primprejur tufe, sclipitoare şuvoaie de apă, nişte păsărele binevoitoare... Cînd m-am apropiat de ţeavă, ele începură să ciripească vioaie : îşi împărtăşeau una alteia impresiile. Pesemne că-şi vorbeau cam aşa : „Ia te uită : încă un turist" sau ,,Ce tip simpatic..." Ori poate că mă văzuseră fără slip şi îşi povesteau acum treaba asta. Pe urmă, brusc, zburară în sus, alcătuiră un stol mic şi se aşezară din nou, dar acum nu chiar una lîngă alta, ci resfirate : pe ţeavă, pe iarbă, pe tufe.

Apa era rece şi n-avea nici un gust. Mi se păru că beau aer lichid. Probabil că apa naturală nu are nici gust, nici miros. Pur şi simplu, nu băusem niciodată apă naturală.

îmi pusesem în gînd să mă culc pe iarbă şi să mă bucur din plin de ambianţa aceea de paradis. Arhitectul însă ordonă :

— La drum !

Şi tustrei se ridicară cu plăcere de pe iarbă. Pesemne că mă aşteptaseră destulă vreme acolo, avuseseră timp să se odihnească, ba chiar se săturaseră de atîta nemişcare.

Am trecut, supus, la spatele şirului, în urma soţiei arhitectului. Din cînd în cînd, ea întorcea capul şi-mi spunea :

— Uitaţi-vă şi dumneavoastră ce frumuseţe !

La un moment dat mi-am dat seama că, foarte curînd, au să se întîmple două lucruri : ori voi izbuti să-mi procur din rezervele profunde ale organismului un nou suflu, ori mă voi culca la pămînt şi voi pieri în floarea vîrstei, lăsînd-o pe Mika fără dragoste, ansamblul nostru fără trompetist, pe mama fără fecior şi pe fecioru-meu fără tată.

Ţinta mea e piscul. Dar merită el oare un asemenea efort ? Cum spun economiştii : e rentabil oare piscul meu ?

Soţia arhitectului mi-a întins mîna. Obosise şi ea. îi căzuseră umerii şi muşchii obrazului. încetase de a mai fi o femeie rapace şi* redevenise ceea ce era de fapt : o femeie obosită, între două vîrste.

Totul ia sfîrşit odată şi odată. Luă sfîrşit şi ascensiunea noastră. Ajunserăm în fine în vîrful muntelui.

M-am oprit acolo, chiar la mijloc : între cer şi pămînt. De pe

culmea aceea se vedea limpede că pămîntul are formă sferică.

Marea era toată numai dungi : o dungă verde ca safirul, alta negru-albastră, alta cafenie...

La picioarele mele şi la spatele meu se resfirau munţii.

Soarele care da să apună lumina crestele, incendiindu-le, în timp ce la poalele lor se îngroşau umbrele. In depărtare, culmile erau ascuţite, iar cele din apropiere mai povîmite, ca nişte uriaşe pietroaie tocite de apă, încît în vîrful for puteai să te zbengui în voie. Munţii aceştia povîrniţi păreau a fi tare de treabă. Li s-ar fi potrivit denumirea de „Laponia".

...Eu...

La munte, perceperea propriului tău „eu“ capătă o cu totul altă nuanţă.

Sînt un om. Sînt o părticică a naturii. O părticică a acestei frumuseţi. Expresia ei cea mai perfectă. Iar dacă Eu mă aflu într-o legătură directă cu toate Acestea, înseamnă că nu am de ce să port în mine nici un fel de îndoieli.

Am izbutit să mă înfrîng pe mine însumi ca să-mi pot înălţa trupul sus, deasupra pămîntului. Am făcut-o ca să văd mai bine împrejurul meu şi în mine însumi.

Pînă atunci, purtasem în mine o sumedenie de adevăruri. Adevărul dimineţii şi acela al serii. Adevărul lucidităţii şi acela al beţiei şi aşa mai departe. Acum însă toate aceste adevăruri păliseră. Mi se părea că am izbutit să sorb din Adevărul absolut, deşi nu-mi dădeam seama prea bine în ce consta acesta.

Sufletul îmi fu cuprins de solemnitate şi-am simţit fierbînd în mine lacrimile. Un sentiment asemănător îl încerc ascultînd un cor de copii. îndrăgesc vocile copiilor şi mi se strînge atunci inima, gîndindu-mă la viaţa mea trecătoare. Aceste două sentimente — bucuria şi tristeţea — îmi stîrnesc lacrimile.

Stăteam acum şi plîngeam în sinea mea, cuprins de sentimente contradictorii, pe care nu mi le-am sesizat niciodată adunate la un loc.

înseamnă deci că am urcat muntele acesta vreme atît de îndelungată şi cu atîta efort numai şi numai pentru o asemenea clipă. Şi nu există deci pentru ea un preţ pe măsură. Doar dacă m-aş fi prăvălit de sus şi mi-aş fi frînt gîtuî.

Ceilalţi trei alpinişti stăteau în preajma mea, priveau în jur fiecare în felul său şi vedeau ceea ce era fiecare în stare să vadă.

Arhitectul mai fusese de vreo zece ori aici, în vîrful Kikimorei, aşa încît vedea pentru a zecea oară toată această frumuseţe şi solemnitate. Se obişnuise cu ele. Acum era fericit, căci ne vedea fericiţi pe noi. Ştiind, mai cu seamă, că el e cel ce ne adusese

aici.

Soţia arhitectului părea întinerită, încît ai fi zis că-i domnişoară. Ba chiar o adolescentă, aflată în preajma celei dintîi iubiri, •căreia avea să-i dăruiască întreaga tandreţe ţi fidelitate ce le adunase în inimă.

Vadik sta arborînd o expresie circumspectă. încă nu învăţase să aprecieze frumosul ţi nu ţtia cît de rar se întîlneţte acesta. Băiatului nu-i venise prea greu să urce pînă aici ţi nici nu încerca un sentiment de solemnitate.

Ori poate că greţeam eu. Poate că înălţimea la care ajunsese, munţii de piatră din jur adunaţi în cute enorme, faptul că se văzuse atît de mic, rătăcit în spaţiul acesta vast, îi vor fi năpădit sufletul de groază. Şi poate că întreaga lui fiinţă fragilă răcnea acum : „Nu vreau !“

— Să nu întîrziem la cină ! zise arhitectul.

Părea că-şi luase răspunderea pentru toţi cei de faţă ţi ţtia să se gîndească nu numai la momentul prezent, dar ţi la tot ce avea să fie după aceea.

Eu, de pildă, nu mă gîndesc niciodată la ceea ce va fi mai tîrziu, ţi treaba asta, de regulă, îmi joacă feste.

De coborît, am coborît uţor tuspatru. In pas alergător. Şi 'totuşi am izbutit şi de astă dată să rămîn în urma celorlalţi.

Am coborît cu toţii în fugă pînă la chei ţi am pornit de-a Jungul falezei. Pe bănci, etalîndu-ţi formele, şedeau vilegiaturiţtii. Treceam prin dreptul lor în pas elastic, plin de vioiciune trupească ţi sufletească, ţi mă gîndeam : „Sînteţi nişte curci plouate..."

Intrarăm apoi în restaurant, ţi ospătarul ne aduse o cană întreagă de vin nou, gălbui la culoare, asemănător cu mustul.

Se prea poate ca întreaga noastră viaţă să fie gîndită ca un drum spre o culme... Voi ajunge eu oare la culmea care mi-e destinată, sau voi obosi ţi mă voi întoarce din drum ca să mă •culc pe canapea ? Ori poate că umblu prea încet ţi-mi voi da duhul pe undeva, pe la mijlocul drumului...

Dar dacă am ţi trecut de culme ? Fără să-mi dau seama de treaba asta, iar acum umblu fără nici o ţintă ?...

Telefoanele automate de la poţtă puteau fi folosite ziua ţi .noaptea.

Am format prefixul trebuincios. Pe urmă, numărul.

Receptorul nu l-a ridicat nimeni. Asta însemna *că* Mika plecase în delegaţie.

„Nu-i o treabă corectă", m-am gîndit. Faţă de ziua pe care o trăisem, era, intr-adevăr, un lucru incorect.

N-am găsit-o acasă nici pe mama. Pesemne că Elena născuse, iar mama se dusese să-şi cunoască nepotul sau nepoata. Elenei nu-i mai puteam telefona : locuia cu bărbatul ei în afara oraşului, lipsită fiind de telefon şi de alte accesorii ale confortului.

Adresele la care mă aflu la un moment dat nu le comunic nimănui, căci altminteri aş sta continuu în aşteptare : să fiu, de pildă, chemat la serviciu sau să mă pomenesc cu Mika şi s-o aud spunîndu-mi : „Mi-a fost dor de tine". Ori să aştept nişte scrisori care n-o să-mi sosească niciodată. Sau care o să-mi sosească o dată sau de două ori într-o lună, eu în schimb fiind nevoit să mă uit zilnic în cutia poştală sau în ochii gazdei. în felul acesta întreg concediul meu s-ar transforma într-o permanentă aşteptare. Iar cînd stau să aştept ceva, nu mai sînt bun de nimic.

Am găsit pe masă o carte poştală pe care cineva apucase să scrie „Harkov". Am şters cu o linie cuvîntul „Harkov" şi-am notat deasupra adresa Elenei. Apoi am întors cartea poştală pe partea cealaltă şi-am început să scriu : „Vă trimit salutări, dragii mei. Cum o mai duceţi ? Eu o duc bine." Cam aşa îmi încep totdeauna scrisorile pe care le trimit alor mei. Şi este cam tot ce-aş putea sâ le scriu. Mi-am încreţit fruntea şi-am mai scris că am ajuns la destinaţie, deşi am pierdut avionul cu care ar fi trebuit să plec iniţial. Am mai înşirat apoi despre preţurile la fructe şi la camerele mobilate, despre temperatura apei şi cea a aerului. Şi-am mai adăugat că mi-e dor de ei, lucru care era întrucîtva exagerat.

Simt nevoia să ştiu despre ai mei că există şi că totul la ei e în ordine. Ştiind însă că e totul în ordine, pot să nu-i văd cîte cinci sau chiar şapte ani la rînd, timp în care ţara îndeplineşte planuri grandioase. Am pus cartea poştală la cutie şi-am pornit spre ţărmul mării.

Cărarea selenară tremura pe apă. Marea respira ca un uriaş organism. Şi se tot întindea spre picioarele mele desculţe.

Am intrat în apă şi-am pornit înot de-a lungul cărării selenare. înălţînd cîte-un braţ deasupra apei, mă aşteptam ca el să pară de aur. El însă rămînea întunecat.

Geamandura era uşor aplecată şi se legăna în umbra mării precum globul pămîntesc în galaxia din care face parte. M-am culcat peste globul pămîntesc, cu faţa spre orizont, şi-am început să mă legân şi eu — de unul singur în imensitatea galaxiei.

Mika !

La un moment dat, mi s-a făcut lehamite.

S-a întîmplat în cea de-a douăsprezecea zi a concediului, la orele zece dimineaţa. Mă aflam la piaţă şi cumpăram cireşe — nişte cireşe albe, mari cît nişte mere pădureţe. Am cumpărat trei kilograme şi le-am vîrît într-o pungă de celofan. Plecînd de la piaţă, am întîlnit în drum o femeie de serviciu, cu un furtun în mînă. Din furtun se revărsa apă. Mi-am vîrît punga sub jetul sclipitor şi ea s-a umflat pe loc ca un balon. Era însă găurită pe alocuri şi din orificii ţîşniră în lături jeturi subţiri, dure.

Am pornit de-a lungul plajei, mîncînd din cireşele care n-aveau nici un gust. Jeturile subţiri îmi loveau piciorul. La un moment dat, am încercat un sentiment de acră insatisfacţie. Mi-am mutat atenţia asupra lui, scuipîndu-mi în pumn sîmburii. Trupurile bronzate, costumele de baie pestriţe, cerul de sineală, soarele plin de impertinenţă, marea vineţie în dreptul ţărmului, palmierii cu trunchiurile lor de pîslă şi frunzele de tablă — toate acestea mi se vîrau în ochi, în nas, în urechi, ca o muzică sincopată, dată la maximum. Mergeam pe plajă păşind peste trupurile bronzate sau ocolindu-le. Oamenii jucau cărţi. Rîdeau cu hohote. Mie însă nu-mi venea să cred că joacă cu patimă şi rîd cu veselie. Aveam impresia că se prefac.

în cele din urmă am ajuns în dreptul vecinilor mei şi i-am ospătat cu cireşe. Vadik îmi aruncă o privire de mizantrop şi se întoarse cu spatele. „Acuşi o să spună : «Nu vreau»", îmi trecu prin minte. Soţia arhitectului luă un pumn de cireşe din cele mai frumoase şi i le întinse.

— Nu vreau, făcu el bucuros, cu glasul lui de ventriloc.

— De ce nu vrei ? îl întrebă arhitectul.

— Nu vrea şi gata, îi luă apărarea soţia arhitectului. Hai, Vladik, du-te şi te bagă în apă !

— Nu vreau !

— Măcar o dată !

— Lasă-1 în pace, zise arhitectul. Nu vrea, nu trebuie.

— Da’ pentru ce l-am adus aici ?

— De ce să sileşti pe cineva să facă ceea ce nu doreşte ? Dacă te-aş sili să faci ceea ce nu vrei, ţi-ar place ?

— Vorbeşti aşa, pentru că nu-i copilul tău.

— îi pretinzi cam prea multe, zise arhitectul.

Punctul lui de vedere coincidea perfect cu al meu. Dar am tăcut din gură. Şedeam pe vine şi continuam să mănînc cireşe. Apoi m-am ridicat şi am plecat.

Prietenii mei se vor fi gîndit că m-am săturat să stau pe vine şi m-am dus să-mi aduc şi mie un pat de lemn. Că am plecat să-l

iau, adică, şi-am să mă întorc îndată. Dar eu mă ridicasem şi plecasem pentru că în mine se isprăvise ceva. Aşa cum se isprăveşte benzina în rezervorul unei motociclete.

li înţeleg foarte bine pe deţinuţii care evadează cu o lună şi jumătate înainte de a le fi luat sfîrşit condamnarea. Li se isprăveşte tot astfel rezerva de răbdare, şi-atunci oamenii scapă de sub oblăduirea bunului-simţ.

La ora zece, încă mă mai aflam la piaţă.

La ora cincisprezece, intram în clădirea aeroportului. La ora optsprezece zburam deasupra zonei de mijloc a Rusiei. Deasupra peisajelor agreate de Levitan, cărora le ducea atît de mult dorul vecinul meu, arhitectul.

La ora douăzeci, ora Moscovei, stăteam în faţa uşii de Ia apartamentul Mikăi şi apăsam pe butonul soneriei.

Mika are nişte papuci de casă cu talpă de lemn şi fără opsasuri. Clămpăne cu ei ca o japoneză.

Uite-acum, chiar in clipa următoare, vor răsuna paşii ei grăbiţi, clămpănind cu tălpile de lemn. Uşa se va da de perete, eu voi păşi înăuntru, Mika mă va prinde de gît şi aerul dimprejurul nostru va lua foc.

...Se auziră pap uşori, de picioare desculţe.

Zăngăni uşor incuietoarea.

Uşa se dădu de perete.

Mika...

N-am păşit înăuntru. Am rămas pe loc. Ceva părea că mă opreşte în prag.

Ochii ei. Ochi ce parcă îşi stinseseră expresia lor dintotdeauna. Avea acum nişte ochi severi, ca ai unei profesoare care ar asculta ce-i spune un elev leneş şi-ar încerca să-şi dea seama cît de mult o minte.

— Eram sigură, zise Mika.

— Erai sigură că am să vin ?

Mi-a părut foarte rău că zburasem peste întreaga ţară, ca să snă întîmpine acum ochii şi fraza asta.

— Intră, zise Mika. Dar umblă mai încet.

Am trecut pragul. Ea închise cu băgare de seamă uşa în urma mea. M-am oprit în vestibul, încercînd un fel de nedumerire totală.

— De ce stai ? Dezbracă-te.

Mi-am scos trenciul, l-am agăţat în cuier. Mi-am pus jos

valijoara. Mika rămăsese în aşteptare, urmărindu-mi fiecare gest. Parca aş fi fost un tehnician venit să repare instalaţia electrică.

Apoi am văzut-o mergînd în vîrful picioarelor spre bucătărie. Am urmat-o. Mergînd şi eu pe vîrfuri.

— Vrei să mănînci ? mă întrebă în şoaptă.

— Da’ de ce vorbim pe şoptite ?

— Doarme, îmi zise ea în doi peri.

— Cine doarme ?

— Soţul.

— Care soţ ?

— Soţul meu.

Cînd unui cocoş i se taie capul, el mai aleargă un timp prin curte, socotind pesemne că-i într-o formă excelentă.

M-am aşezat pe un taburet.

— Unde ţi l-ai găsit ? am întrebat-o.

— Ne-am cunoscut în metrou.

— Cînd ?

— Acum o săptămînă. A intrat în vagon la „Krasnopresnenskaia", s-a aşezat în faţa mea şi s-a uitat la mine. S-a uitat, s-a tot uitat, pe urmă s-a aşezat lîngă mine. Cînd am ieşit din vagon, a ieşit şi el.

— Şi gata ?

— Gata. Ieri am înaintat actele.

— Bine, dar nu-1 cunoşti deloc.

— îl simt. Oamenii cumsecade se cunosc de la o poştă.

— Ai înnebunit. Pentru ce îţi strici viaţa ?

— Mai rău decît a fost, n-are să fie. Să-ţi dau de mîncare ?

— Da’ lui o să-i rămînă ?

— Rămîne pentru toţi.

I-a plăcut totdeauna să mă ospăteze şi să se uite cum mănînc. Porni şi acum să umble cu paşi uşori prin bucătărie, punînd pe masă farfurii şi farfurioare.

— Ştii, cînd tu ai căzut cu avionul, eu m-am aşezat pe podea şi m-am gîndit : oare cum am să trăiesc de-aci încolo ? Ca mai tîrziu, noaptea, să mă trezesc din somn şi să-mi dau seama că pînă acum am dus o viaţă îngrozitoare.

— Cum, adică, am căzut cu avionul ?

— Cînd ai plecat. Mi-a telefonat după aceea vecina ta. Plîngea şi mi-a mai spus că ai avut o presimţire.

— Cu care avion am căzut ?

— Cursa 349. Moscova—Adler.

— I s-a rupt o aripă ?... Priveam prin Mika spre visul acela de mai demult.

— Asta n-o mai ştiu. Trebuie s-o ştii tu mai bine.

Am priceput totul şi-am crezut-o. Căzuse avionul la care întîrziasem în ziua aceea şi, întrucît fusesem trecut pe lista pasagerilor...

Am priceput totul şi am crezut-o, dar asta nu mi-a produs o impresie deosebită. Măritişul Mikăi lăsase în umbră propria mea moarte.

— Eu am căzut cu avionul, iar tu te-ai şi grăbit să te măriţi ?

— Nu m-am măritat pentru că ai căzut tu cu avionul.

— Da' de ce ?

— Pentru că m-am îndrăgostit.

— Şi n-ai plîns după mine ?

— N-am crezut că ai murit. Am fost sigură că ai scăpat.

— De unde puteai să ştii ?

— Am simţit. Ştii, am văzut de curînd un film la televizor. Vine acolo un ciukcea [2] la un miliţian şi-i zice : „în taiga se ascunde un om“. „De unde ştii ?“ îl întreabă miliţianul. Ciukcea îi răspunde : „Simţesc." Aşa şi eu. Simţesc.

Mika purta o fustă lungă, pe care o vedeam pentru prima oară, ba chiar şi ea era acum alta, străină, nu mai era a mea. $i-aproape că nu-mi mai venea să cred că am îmbrăţişat-o cîndva ţşi-am fost iubit de ea.

— Nu te cred, i-am spus.

— Ai să te înveţi.

— Am să mă învăţ, am admis eu. Şi-am să te uit.

— Mă cunoşti prea bine ca să mă poţi uita.

— Am să mă răzbun.

— Cum ? încetă să mai taie caşcavalul şi mă privi, curioasă.

— Am să mă însor şi-am să fiu fericit.

— N-ai să fii.

— De unde ştii ?

— Simţesc.

Luă un burete şi şterse cu el muşamaua de pe masă. Pe muşama erau imprimate cireşe, absolut identice cu cele pe care le cumpărasem de dimineaţă din piaţă.

— De ce nu mănînci nimic ?

— Nu pot să înghit. Am luat-o de mînă : Te simţi cu el ca şi cu mine ?

---

2 Ciukci — minoritate naţională din U.R.S.S., care locuieşte în peninsula Ciukotka.

Ne privirăm în ochi.

— Altcumva. Lipseşte cătarea aceea ameninţătoare a amintirilor. Patru ani... Mika tăcu, de parcă aş fi răsfoit în minte aceşti ani, pagină cu pagină. Ca durată, e cam tot atît cît a ţinut războiul. Dar unde îmi sînt cuceririle ? Unde îmi sînt decoraţiile ?

— Dragostea nu are nevoie de decoraţii. Sentimentul este el însuşi o cucerire şi o decoraţie.

— Tu mi-ai oferit cea mai jalnică experienţă pe care o poate oferi un bărbat unei femei. Experienţa umilinţei... Tu veneai şi plecai, de fiecare dată îţi era teamă că va fi un rămas-bun prea lung. Credeam că pe lingă dragoste trebuie să ai faţă de mine şi un simţ al datoriei, dar tu ai socotit că nu-mi eşti dator cu nimic. Ca atare, nici eu nu-ţi mai sînt datoare cu nimic.

— Oricum aş fi fost, altul ca mine n-ai să găseşti. Voiam ca ea să se sperie şi să-şi piardă cumpătul.

— Nici nu-mi trebuie un altul ca tine. Am suferit atît de mult cînd eram cu tine, încît mi s-a format chiar şi un reflex condiţionat. Uite, mă uit şi acum la tine şi îmi vine să plîng. Ochii i se umplură de lacrimi. Ştii, există cîte un lacăt stricat în care cheia se tot răsuceşte întruna. Stai în faţa uşii şi îţi spui : uite-acuşi o să se descuie, uite-acuşi... Dar cheia se tot răsuceşte, tu stai în stradă şi nu izbuteşti să intri în casă. Poţi să înnebuneşti.

Tăcurăm.

Din stradă se auzi clopoţelul unei biciclete. Mika tresări.

— Tot am impresia că sună telefonul... Avu printre lacrimi un zîmbet de om vinovat. Timp de patru ani, zi de zi, am tot aşteptat să-mi telefonezi. Mi-era teamă să las curgînd pînă şi apa în baie. Ca nu cumva să nu aud telefonul.

— Da’ de ce doarme ? am întrebat-o.

— Cine ?

— Soţul tău.

— E obosit.

— Da’ ce-a făcut ?

— E geolog şi abia de curînd a revenit din Iakutia. A găsit într-o regiune de îngheţ veşnic o vertebră de mamtit.

— La ce-i trebuie ?

— Vertebra ?

— Da.

— Ca să-şi imagineze cum arăta întreaga coloană vertebrală.

— La ce-i trebuie să şi-o imagineze ?

— Ca să reconstituie întreg mamutul.

— La ce-i trebuie să reconstituie un animal care a crăpat

demult ?

— Pentru istorie... Cînd, peste o mie de ani, va găsi cineva coloana ta vertebrală, ea nu va interesa pe nimeni.

— Da’ de ce ? Doar sînt un reprezentant tipic al timpului meu : cinstit, necăpătuit, infantil...

— Un hoţ cinstit, preciză Mika.

—• Ei, asta-i... Aşa, furăm cu toţii cîte ceva, dar şi oferim cu toţii cîte ceva fără a pretinde recompensă...

— Tu nu oferi niciodată nimic. Tu eşti un campion al egoismului : în asta constă individualitatea ta creatoare. Tu preferi să trăieşti comod.

— Cum adică, „comod “?

— Ai o activitate comodă ; şi lucrezi, şi nu lucrezi. Un copil comod : şi îl ai, şi nu-1 ai. Şi o femeie comodă : poţi să vii la ea, poţi să pleci...

M-am uitat lung la dînsa. Nu mi-aş fi închipuit niciodată că în mintea ei zac asemenea gînduri.

— Tu mă urăşti...

— O dragoste neîmplinită se transformă în ură. E un lucru normal.

— Şi mă urăşti ?

— Ura e un sentiment foarte puternic. Ca şi dragostea, doar că poartă semnul minus. Eu nu te urăsc. Sînt doar eliberată de tine. Aşa mi-a fost soarta şi asta-i tot.

— Cum adică, „aşa ţi-a fost soarta" ?

— Te-am iubit mai tare decît ar fi fost pe placul soartei. Şi-apoi, n-am apărut la timp în viaţa ta. Ar fi trebuit să se în- tîmple cu zece ani mai devreme sau cu zece ani mai tîrziu. Te-am întîlnit cînd împliniseşi treizeci şi şapte de ani. Ar fi trebuit s-o fac cînd aveai douăzeci şi şapte şi încă erai liber. Sau cînd ai fi avut patruzeci şi şapte şi-ai fi obosit să tot pierzi...

— Soarta, soarta... Pur şi simplu ai aflat că am căzut cu avionul şi în clipa următoare te-ai şi lepădat de mine.

— Credeai că am să te urmez pe lumea cealaltă ?

— Da, i-am răspuns cu gravitate. Eram convins.

— Motivul nu l-a constituit accidentul tău, ci faptul că, fiind cu tine, mi-am ros sufletul. Ca pe nişte pantofi. A picat talpa.

— De ce ?

— Oamenii se iubesc ca să zămislească un copil şi să-l crească pentru a asigura continuitatea vieţii. Există un anotimp al înfloririi : primăvara, şi un anotimp al recoltei : toamna. Nu poţi *să* înfloreşti şi primăvara, şi vara, şi toamna, şi iarna. Florile mele s-au veştejit. Iar un copil tu n-ai vrut să ai.

— Ai fi putut să nu-mi dai ascultare.

— Cum aş fi putut s-o fac, dacă tu erai pentru mine o fiinţă sacră ?

— Bine, dar am fi putut să reparăm totul.

— Numai actorii pot să joace de zeci de ori un acelaşi fol. Noi însă nu sîntem actori, ci oameni obişnuiţi. Şi nu jucăm, ci ne trăim viaţa.

Din încăperea de alături se auzi o voce :

— Ella !

— Cine-i Ella ?

— Eu, zise Mika.

Mi-am adus aminte că, de fapt, o cheamă Mikaella. Acum totul la ea era schimbat : şi numele, şi îmbrăcămintea, şi ochii.

— Am avut atîta încredere în tine, i-am spus.

— Şi eu în tine.

M-am ridicat de pe taburet şi am plecat.

Am ieşit mai întîi în vestibul, apoi afară, pe palier. Aflîn- du-mă pe palier, mi-am dat seama că nu mai pot să umblu. Mi-a venit să mă aşez chiar acolo, pe-o treaptă a scării, însă arheologul acela cu vertebra ar fi putut să iasă din apartament şi să mă vadă stînd acolo, la uşă, ca un cîine. Prea generos ar fi fost pentru el un asemenea cadou de nuntă.

Am pornit-o pe scară în sus, ţinîndu-mă de balustradă, pînă ce am ajuns la ultimul etaj. Mai sus era podul clădirii.

M-am aşezat acolo pe-o treaptă şi-am rămas fără mişcare. N-a mai funcţionat în mine nici unul dintre simţuri. Pesemne că acţionaseră forţele de autoapărare ale organismului şi el încetă să mai funcţioneze, pentru ca eu să nu pot simţi nimic.

Nu ştiu cît timp a trecut după aceea, pînă ce am auzit nişte paşi clămpănitori. într-adevăr, Mika urcă scara, susţinîndu-şi cu mîna fusta cea lungă, ca să nu măture cu ea treptele, şi semănînd astfel cu o doamnă din secolul al nouăsprezecelea, care ar fi venit la bal la un club nobiliar.

— Nu mai sta pe piatră. Ridică-te.

M-am ridicat.

Mă luă de mînă şi mă duse la lift.

— Apasă pe buton.

Am apăsat pe butonul mare, rotund, din perete. Butonul se făcu luminos şi roşu. Prin grilajul uşii se văzură învîrtindu-se nişte roţi şi, pornind în sus şi în jos, nişte cabluri.

— Cum de-ai aflat că sînt aici ? am întrebat-o. Ai simţit ?

— Nu. N-am făcut decît să mă uit pe fereastră, ca să te văd ieşind. Dar nu te-am văzut. Atunci, am coborît la parter. Nu erai

acolo. Ceea ce însemna că eşti sus. Am aflat-o prin metoda eliminării.

Liftul urcă şi se opri.

— Deschide uşa.

Am răsucit clanţa rece şi-am deschis uşa cea cu grilajul metalic.

— Acum, du-te.

— Pot să mai stau un pic ?

— Nu, zise Mika. Du-te.

— Şi-acum ce-am să mă fac ?

— Ai să trăieşti, îmi răspunse. Gîndeşte-te că la ora asta ai fi putut, într-adevăr, să fii mort.

Jos, la parter, cineva bătu cu piciorul în uşă, chemînd liftul.

— Cel mai important lucru e să fii în viaţă, zise Mika. E o condiţie necesară. încolo, poţi să procedezi în fel şi chip.

Am intrat în cabină. Mika închise uşa. Rămase în faţa ei, aşteptînd ca eu să plec. Totul era atît de absurd şi feroce, ca şi cînd capul meu s-ar fi aflat undeva, separat de mine, şi ar fi asistat la această plecare.

Pesemne că în clipa cînd unui cocoş i se taie capul, ochii lui mai văd un timp cum îi aleargă trupul.

— Iartă-mă, i-am spus Mikăi.

— Nu. N-am să te iert.

De jos se auziră alte bubuituri.

Am închis uşile interioare şi-am apăsat pe buton. Pe dinaintea mea se perindară cifre mari, negre, marcînd etajele : 5... 4... 3... 2... 1...

La uşa restaurantului era agăţat un carton cu inscripţia: „Nu mai sînt locuri". Cei care doreau să guste din viaţa dulce se adunaseră într-un rînd mic şi înfrigurat, cătînd ca nişte iepuri prin uşa cu geamuri.

Restaurantul era considerat modern şi de bonton. Formaţia noastră instrumentală era şi ea modernă şi de bonton. Aşa încît faptul că ne produceam aici în fiece seară ne făcea onoare şi nouă, şi restaurantului.

Am venit la uşă cu paşi siguri şi-am bătut în geam fu degetele îndoite. Cei care aşteptau se uitară la mine cu sfiiciune şi speranţă : gîndiră că venisem să fac dreptate.

Nenea Lioşa, garderobierul, se apropie de uşă — înalt şi important ca un senator. Avea o privire lipsită de expresie, ca a unui motan castrat, hrănit peste măsură. Brusc, i se aprinse în ochi o luminiţă. Aproape că-şi lipi obrazul de geam şi mă cercetă

cu privirea, întocmai cum o face un spion aşteptînd de la complicele său paroia. Pe urmă se uită într-o parte şi în alta, trase zăvorul şi mă lăsă să mă strecor înăuntru.

— Eşti chiar' mneatale ? încercă el să se verifice pe sine însuşi.

— Eu, eu, am confirmat în grabă.

— Auzisem că ai căzut cu avionul.

— Intrigăraie, l-am lămurit eu.

Dădu de cîteva ori din cap, apoi îl opri şi îl clătină de la stînga la dreapta, exprimîndu-şi astfel oprobriul la adresa intrigilor în cauză. Cineva de afară bătu la rîndul lui cu degetul în geam. Nenea Lioşa îşi recompuse pe loc expresia de senator şi se depărta cu demnitate.

Mi-am pus valijoara dincolo de balustradă, mi-am trîntit peste ea trenciul şi-am intrat în sală.

Locuri libere la mese, într-adevăr, nu erau. Estrada rezervată orchestrei era şi ea pustie. Ai noştri se aflau, aşadar, în pauză.

Spre mine veni în fugă Adik, unul din ospătari, ţinîndu-şi cu eleganţă tava la nivelul umărului. Se opri în faţa mea şi se apucă să mă cerceteze cu privirea, dîndu-mi astfel posibilitatea să-l studiez şi eu. Săturîndu-mă să-i privesc chipul fanat, i-am spus :

— Găseşte-mi şi mie un loc la o masă.

— La nişte străini, îmi propuse el, deşi era împotriva regulamentului.

Mă îndemnă apoi să-1 urmez.

— Mi s-a spus că ai picat dintr-un avion.

— Da, dar cu fotoliu cu tot, am ripostat eu.

— Şi ? Adik rămase locului.

— După cum vezi...

— Ce chestie... Să ştii că mi-am zis atunci: ăsta mi-a rămas dator zece ruble. S-au dus, zic, bănişorii mei... Mai întîj, am vrut să mă duc la maică-ta, dar apoi m-am gîndit: oamenii ăştia au un necaz atît de mare, iar eu vin să le cer nişte împuţite de parale. Ia zi : cumperi un ceas de mînă ? Elveţian, cu geam de cristal...

Depuse tava pe o mescioară de serviciu şi trase de mîneca sacoului. La încheietură, i-am văzut licărind un ceas de cristal şi nichel.

— Trei sute de rublişoare, zise Adik. Se gîndi o clipă şi mai scăzu din preţ : Ţie ţi-1 las cu două...

Am tăcut, aşteptînd ca el să-mi spună : „Ţi-1 las cu o sută", iar apoi : „Ţi-1 las cu o rublă".

— Ia mai dă-1 naibii, zise Adik. Poftim. Ţi-1 fac cadou.

îşi scoase ceasul şi mi-1 vîrî în buzunar.

— Eşti nebun ? m-am speriat eu.

— E-o rablă. Făcut la ştanţă.

Mă duse la locul pe care mi-1 găsise, apoi se depărtă, lunecînd printre mese ca un patinator într-o cursă individuală. Mă răsplătise cu un ceasornic pentru faptul că picasem cu fotoliu cu tot din avion şi rămăsesem în viaţă. în acest din urmă fapt văzuse o manifestare a dreptăţii supreme şi se bucurase nu numai pentru mine, dar şi pentru el, căci această dreptate supremă putea să guverneze şi propria lui soartă. Ajuns pe la mijlocul sălii, întoarse capul şi mă privi pe după tavă.

La masa mea şedeau doi străini. Mai bine zis, eu şedeam la masa lor. Unul dintre ei era bătrîn. Semăna cu un prunc chelbos şi am avut impresia că e senil. Avea nişte ochi albaştri, lipsiţi de expresie. Cel de-al doilea, în vîrstă de vreo patruzeci de ani, avea un chip care poate fi întîlnit în orice naţie şi în orice strat social. Nu semăna deloc cu vecinul său, de unde am dedus că nu-i era nici fiu, nici nepot, ci, mai degrabă, secretar.

Am dat din cap în semn de salut. Secretarul zîmbi delicat, numai cu dinţii.

— Turişti ? 1-am întrebat.

Omul mă înţelese şi dădu la rîndul lui din cap.

— Prima-vara, zise el.

— Poftim ?

— Europ... prima-vara... Americ... prima-vara...

Veni Adik şi-mi puse în faţă o votcă şi un „assorti" de P^te.

— Ce zice ăsta ? l-am întrebat.

Secretarul începu să bodogănească ceva. Adik bodogăni şi el, drept răspuns. Absolvise Institutul de limbi străine şi cunoştea trei sau patru limbi.

— Primăvara, îmi traduse el.

— Ce înseamnă asta ?

— O, Doamne ! Anotimpul. Ăştia călătoresc pe tot globul, în urmărirea primăverii. Unde se-mprimăvărează, acolo pică şi ei.

— Pentru ce ? m-am mirat eu.

— Bătrînului i s-a prezis că va muri toamna. Acum fuge de toamnă, umblînd pe tot globul.

— Bine că are bani ca să fugă de moarte.

— Ce faci cu banii ? Cu banii nu poţi să-ţi cumperi tinereţe.

— Da, dar dacă tot trebuie să fii într-o zi bătrîn, e de preferat să fii un bătrîn bogat.

Adik se depărtă, ducîndu-se spre o altă masă. Mi-am turnat

un păhărel de votcă şi l-am răsturnat în hăul care vuia în mine.

Pe estradă urcară, unul după altul, muzicanţii. Şedeam în spatele unei coloane, şi ei nu mă puteau vedea. Eu însă îi vedeam foarte bine.

Veacik îi privi, făcîndu-i atenţi, şi îşi petrecu brusc şi cu forţă degetele peste strunele chitarei. „Girafa" socoti patru optimi după această introducere şi se năpusti cu beţişoarele asupra tobei din faţa lui. Apoi Galea veni în faţa microfonului şi începu să cînte. Cînta cu o voce joasă şi, ca de obicei, în nici un fel. Totuşi, cei din sală se bucurară s-o vadă şi-o ascultară cu vizibilă plăcere.

Cînd omul bea un pahar, începe să perceapă lumea din jur într-un mod uşor modificat, şi Galea cînta mizînd tocmai pe această modificare. Cit despre ceilalţi membri ai formaţiei, aceştia îşi făceau treaba frumos, cu multă siguranţă, şi păreau a nu ţine seama deloc de cei din sală.

Pe scaunul meu de pe estradă şedea acum un flăcăiaş despre care n-ai fi putut să spui cărui sex aparţine.

Dacă l-ai fi îmbrăcat într-o rochie, ai fi avut în faţă o domnişoară de tip nordic, fără calităţi ieşite din comun.

Chipul lui era, ca să zic aşa, nedefinit : părea mai degrabă o schiţă pentru un viitor obraz. Pe nas, spre exemplu, ai fi putut să-i pui un nas mai ca lumea, iar pe întreg obrazul mai multă expresivitate.

Băiatul nu mi-a plăcut. Şi nu mi-a plăcut nici graba cu care Veacik completase locul din orchestră rămas vacant.

Am mai băut un păhărel şi-am stat să urmăresc cum mă absoarbe hăul ce se căscase în mine. Hăului i se adăugase acum şi un sentiment de umilinţă, iar acest lucru era totuşi mai de acceptat decît numai hăul.

Galea abordă penultimul cîntec al lui Veacik. Rochia îi scînteia, iar podoabele îi sclipeau ca nişte diamante veritabile, îşi sfîrşi cupletul şi trecu deoparte.

Aici, de obicei, îmi venea rîndul mie. Preluam din zbor ultima notă de la Galea, ca şi cînd aş fi împrumutat glasul ei. Improvizam apoi şaisprezece măsuri şi sfîrşeam suind într-un acord perfect.

De cîntat, trebuie să cînt fără să ascult ceea ce cînt. Trebuie doar să simt totul. De regulă însă, cînt şi mă ascult. Mă ascult şi încerc să apreciez ceea ce aud. Verific, adică, armonia prin calculul algebric, precum Salieri. Ultima notă o menţin îndelung. Apoi iau trompeta de la gură şi mă aşez pe scaun.

De astă dată, scaunul îmi era ocupat de noul-venit. Băiatul

ridică trompeta şi porni să improvizeze.

Trompeta se dovedi să fie mai inteligentă decît el însuşi, decît mine şi decît toţi cei ce şedeau primprejur. Ea ştia ceva tainic, necunoscut de nimeni. Cei din sală încetară să mestece şi ciuliră urechile.

Facultatea mea de a percepe lumea din jur părea acum că există în afara mea, ca o ceaţă, eu aflîndu-mă în interiorul propriei mele percepţii. îmi părea rău pentru viaţa mea, pentru dragostea mea, mă simţeam la fel ca în visul acela din avion, cînd mă văzusem zburînd spre pămînt şi spintecînd norii.

Sînt un profesionist. Cunosc totul în materie de muzică. Şi totuşi nu puteam să înţeleg cum făcea el ceea ce făcea.

îl priveam cu atenţie. Sta în picioare, mic şi firav, ca un şcolar-premiant la o olimpiadă. Apoi îşi luă trompeta de la gură. Nimeni însă nu-şi închipui că ar fi vorba de un final. Şi nici nu crezu cineva că trompetistul s-a poticnit sau a uitat ceva. Flăcăiaşul sta dus pe gînduri. Şi era şi asta muzică.

Pe urmă îşi duse din nou trompeta la buze. Oftă. Rămase din nou tăcut. Ascultă ceva numai de el ştiut. Şi cînd nu mai izbuti să păstreze tăcere, cînd încordaret din el ajunse la paroxism, sui larg şi puternic în acordul acela perfect. îndată îl însoţi întreaga formaţie. Iar asta n-a mai fost muzică, ci tandreţe, o atotcuprinzătoare tandreţe împletită cu extaz şi recunoştinţă. Ca după o noapte de dragoste.

Galea veni din nou la microfon şi începu să cînte cupletul următor. După improvizaţia de mai înainte totul sună acum în- tr-altfel, avu un alt sens. Acelaşi parcă, dar aflat la un alt nivel al spiralei.

Cît despre trompetist, acesta se şi aşezase — parcă din nou absent la ceea ce îl înconjura — pe scaunul meu, sprijinindu-şi trompeta de genunchi şi înălţîndu-şi uşor sprîncenele. Băieţii continuau să cînte, chipurile lor erau acum impasibile, ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. într-adevăr, oamenii se obişnuiesc repede cu frumosul.

Ce bine s-a nimerit să pic eu cu avionul, m-am gîndit. Şi pentru băieţandrul ăsta, şi pentru formaţie, şi pentru cei care se află în sală, ca şi pentru cei ce vor veni aici în viitor.

M-am ridicat şi-am pornit spre ieşire. Mergeam, temîndu-mă să nu mă observe cei din formaţie. Ajuns la uşă, am întors capul. Nu-mi dăduse nimeni atenţie. Pe aici se perindă multă lume...

Cei doi străini de la masă mă urmăreau cu privirile. Le-am făcut semn, fluturînd mîna Se înveseliră şi-mi răspunseră la fel. Ne şi obişnuisem unii cu alţii.

Am intrat într-o cabină telefonică şi-am format un număr. Avusesem de gînd să-1 sun pe Anton, dar nu ştiu cum se făcu că receptorul l-a ridicat Mika. Am rămas tăcut. Ea însă pricep a îndată cine e la aparat.

— Cum te simţi ? mă întrebă cu compasiune.

— Şi totuşi sînt trist, i-am răspuns.

— Ba nu. Eşti fericit. Doar că nu-ţi dai seama de asta...

Am aşezat receptorul în furcă. Inima mi-am simţit-o în gît, aşa cum ţi se întîmplă cînd nimereşti într-un gol de aer. M-am concentrat şi-am început din nou să răsucesc discul.

— Alo ! răcni vesel Anton.

Copiii se mulţumesc să trăiască în prezent. Ei n-au un trecut care să-i tragă înapoi : tocmai de aceea sînt în stare să zboare.

— Antoane, i-am rostit eu numele.

— Dar cine-i acolo ?

— Tatăl tău.

— Care tată ?

— Ai mai mulţi ?

— Am doi.

Am lăsat mîna în jos. Cîteva clipe, în receptor mai clocotiră nişte voci. Apoi răsunară semnale scurte.

Am desfăcut degetele. Receptorul continuă să atîrne în jos şi să se legene. Şi, o dată cu el, se legănară şi semnalele.

Cînd am ajuns acasă, totul era cufundat în întuneric şi linişte. Vecinii mei dormeau. Am calculat în minte care trebuie să fie uşa mea şi-am pornit într-acolo, încercînd să nu mă abat în altă direcţie şi să nu mă lovesc de pereţi. Problema următoare consta în a scoate cheia din buzunar, a o vi'rî în broască şi a deschide uşa.

Am scos cheia, am vîrît-o în broască, dar ea nu voi să se răsucească. Stăteam locului, necăjit, privind încordat uşa. Şi deodată am zărit un sigiliu, iar pe sigiliu, o plombă ca la un colet poştal. Am tras de plombă, s-o rup, dar, o dată cu plomba, cedă şi uşa.

Odaia era a mea. Perdelele, ale mele. Canapeaua, a mea. Plapuma însă era a altcuiva. Iar sub plapumă dormea Paşka Samodiorkin.

Ce să fi însemnînd treaba asta ? De bună seamă, Şurocika înaintase la J.E.K.[3] o cerere pentru extinderea spaţiului locativ,

3 Abreviere de la *Jilişcino ekspluataţionnaia kontora* — Oficiul pentru exploatarea spaţiului locativ (rus.).

cei de acolo îi vor fi spus „Să ne mai gîndim", iar în timp ce ei stăteau să se mai gîndească, ea a ocupat încăperea.

Alte locuri de dormit nu erau în odaie. Trebuia deci să-1 eliberez pe cel existent ori să-mi înjghebez un altul. Mi-a fost milă să-l trezesc pe Paşka. M-am decis să petrec noaptea pe nişte piei de animal, ca un sălbatic, aşternîndu-le pe podea.

Anul trecut, aflat într-un sat, undeva chiar în partea centrală a ţării, am cumpărat de la un ţăran bătrîn şase piei de oaie argăsite. Voiam să-mi cos un cojoc din acelea care sînt astăzi la modă. Nu mi le-a primit însă nici un atelier. Nu fuseseră argăsite la fabrică, ci cu mijloace casnice. Miroseau a oaie şi a staul în aşa hal, încît dacă ai fi stat îmbrăcat într-un cojoc dintr-astea o zi întreagă, către seară ai fi căpătat ameţeli, ba chiar ţi-ai fi pierdut cunoştinţa.

De purtat pieile în cauză nu puteam, aşadar, să le port. Dar de dormit o noapte pe ele se putea foarte bine, căci erau moi şi calde : două piei aveam să le pun dedesubt, două deasupra, una la căpătîi şi una avea să fie de prisos. Iar a doua zi dimineaţă aveam să mă înfăţişez vecinilor mei — spre bucuria şi, totodată, spre amărăciunea lor.

Şurocika se va uita la mine şi-mi va spune : „Neobrăzatule". „Da’ de ce ? o voi întreba, justificîndu-mă. Doar nu sînt de vină că s-a întîmplat aşa." „Aşa nu putea să se întîmple decît cu tine", îmi va răspunde ea.

Pieile mele se aflau într-o valiză. Valiza, sus, pe şifonier. Am întins mîinile şi-am tras valiza spre mine. Deasupra ei aşezasem însă nişte rachete de badminton. Rachetele alunecară şi căzură pe podea.

Paşka Samodiorkin se săltă brusc în capul oaselor. Pe geamul uşor luminat de afară al ferestrei i se contură limpede capul şi urechile clăpăuge. Instinctiv, m-am lăsat pe vine şi-am aplecat capul.

— Mamă ! făcu cu glas tare Paşka. îşi coborî picioarele de pe canapea şi fugi din odaie. în urma lui se învîrtej' spaima. M-am molipsit şi eu de spaima lui, m-am trîntit pe jos şi m-am vîrît sub canapea.

Canapeaua era joasă. Sub ea nu putea să încapă decît un cîine, dar nici acesta prea mare, cam cît un spaniei. Şi totuşi am izbutit să-mi fac loc acolo, între duşumea şi fundul canapelei. Stăm culcat, cu capul întors într-o parte, ca să respir mai în voie. Prin poziţia „eri face" a umerilor şi cea în profil a capului, semănăm — mi-am zis — cu chipul unui faraon egiptean sau al unui grec de rînd din antichitate, aşa cum se pot vedea ele în frescele

vremii.

Aş fi putut, desigur, să mă ascund în spatele şifonierului sau după draperie şi să nu încerc astfel o asemenea incomoditate. Aş mai fi putut să nu mă ascund deloc. Mi-am imaginat însă cum vor ir.tra îndată în odaie, ţinîndu-se de mîini, Şurocika şi Paşka, şi cum vor da ei ochii cu unul venit de pe lumea cealaltă. înainte de a pricepe despre ce este vorba, se vor înspăimînta şi vor răcni pe două voci, iar eu voi fi autorul spaimei lor şi al lacrimilor.

Se auzi un fîşîit moale de paşi.

— Nu-i nimeni aici, zise Şurocika şi aprinse lumina.

Rachetele de badminton zăceau pe podea.

— De ce te-ai speriat, prostuţule ?

Şurocika şi Paşka se aşezară pe canapea şi-am văzut drept în faţa mea patru călcîie. Paşka avea nişte călcîie înguste, de un galben-trandafiriu, iar de la glezne îi pornea în sus pijamaua. Călcîiele Şurocikăi erau vîrîte în ciorapi de lînă. Zăcea în ea un fel de răceală, de aceea umbla totdeauna cu ciorapi de lînă.

— Ai visat, zise Şurocika.

— Ba nu. Am văzut cu ochii mei. Zău. Parcă ar fi zburat o pasăre... Simt şi-acum o adiere pe obraz...

Călcîiaşele se legănară şi-mi pieriră din vedere. Dispărură şi ciorapii de lînă. Asta însemna că Şurocika îl culcase pe Paşka şi se lungise şi ea alături.

— N-ai să pleci ? o întrebă Paşka.

— Nu plec, nu.

— Să nu stingi lumina. Bine ?

— Bine.

— Şi să nu pleci.

— N-am să plec. Tu ştii a ce-ţi miroase părul ?

— A ce ?

— A pene mici şi calde de pasăre. Iar tu tot miroşi a lăcrămioare.

— Ştii, am compus o poezioară, zise Paşka. „Greca fuge pe potecă după lupul fanfaron. Cade Greca pe potecă, lupul haţ ! de pantalon".

— Care pe care „haţ" ? nu înţelese Şurocika.

— Lupul pe Greca, o lămuri Paşka. Chiar nu se înţelege ?

Au tot gungurit, au tot susurat, şi-au spus fel de fel de nimicuri care li se păreau amîndurora foarte importante. Odaia plutea în dogoarea tandreţei lor. Tandreţe care începu să mă apese. M-am simţit singur, mi s-a făcut şi mie dor de mama.

Cînd, ajuns la maturitate, locuiam uneori cu ea sub acelaşi

acoperiş — se întîmpla cînd şi cînd ca ea să se mute la mine cu întreaga ei lume interioară — căpătăm de fiecare dată impresia că în odaia mea a intrat un cal înhămat la o căruţă plină cu lemne de foc. Căruţa părea că ocupă întreg spaţiul din odaie şi, ca să te poţi mişca, e nevoie s-o ocoleşti întruna. Era incomod şi, mai ales, lipsit de sens.

Acum însă am încercat o vie dorinţă să ies îndată de sub canapeaua plină de praf, să plec de aici. Să ajung apoi la garai Savelovski, să mă urc în trenul electric şi să cobor la staţia unde coboram de obicei. Să bat la uşa aceet cunoscută şi să-mi îngrop obrazul în umărul cald al mamei. Mama îmi va pune dinainte o farfurie de ciorbă fierbinte de fasole, se va aşeza în faţa mea şi va începe să mă sîcîie : că nu sînt aşa cum ar dori să fiu, că nu mă aflu acolo unde ar trebui să mă aflu, că nu am relaţii cu oamenii cu care ar trebui să am... Şi totuşi, orice mi-ar spune ea, sunetul vocii sale va însemna totdeauna pentru mine un singur lucru : că ea mă iubeşte...

Se lăsase linişte. Paşka sta gata să adoarmă, împăcat. Am închis la rîndul meu ochii şi-mi păru îndată că mă trage cineva de păr spre hăurile somnului. Şurocika se ridică de pe canapea. M-am speriat că va observa îndată o pereche de ghete încălţate pe nişte picioare străine. Dar ea nu observă nimic. Stinse lumina şi ieşi fără zgomot afară din odaie.

Am mai stat culcat vreo zece minute, încercînd să nu adorm. Pe urmă am început să mă mişc încet, parcurgînd cîte cinci-şase centimetri la fiecare mişcare. M-am împins astfel pe mine însumi de sub canapea. Pe urmă m-am ridicat cu băgare de seamă în picioare. Cîteva clipe am stat locului, apoi am pornit spre uşă. Distanţa era de vreo şase paşi. I-am parcurs în optsprezece minute : cîte trei minute pentru fiecare pas. Mergeam ca pe un cîmp minat, mişcîndu-mi cu prudenţă picioarele şi distribuindu-mi greutatea în aşa fel, ca să nu fac să scîrţîie duşumeaua. Cînd am ieşit pe palier, am încercat o uşurare identică probabil cu cea pe care o încearcă un cosmonaut scăpînd de povara suprasarcinilor de la lansare şi ajungînd în starea de imponderabilitate.

— De ce-ai venit ? mă întrebă mama.

Sta în faţa mea într-o rochie de mătase vaporoasă uzbecă, deşi n-avea cu uzbecii nici o legătură. Cît despre modelul rochiilor sale, pe acesta nu şi l-a schimbat niciodată. îşi făcea totdeauna rochii drepte, cu guler englezesc şi cu nasturi. Rochia asta, uzbecă, era şi ea cu guler englezesc şi cu nasturi. Mi-am dat

seama că mama nu aflase nimic despre cursa 349 Moscova-Adler.

— S-a întîmplat ceva ? m-a întrebat ea, speriată.

— Da, i-am răspuns. Mi s-a făcut dor de voi.

— Piotr ăsta e aşa de scîrbos, îmi şopti, râtîndu-se înapoi, la uşa care dădea în odaie. Are o mutră de parcă i-ar fi vîrît cineva un cactus după ceafă.

în vestibul intră Elena. Mama tăcu brusc. Elena era palidă şi părea istovită. Nu se vedea la ea nici o urmă de fericire. Undeva, în casă, răcnea un copil.

— E băiat ? le-am întrebat eu.

— Fetiţă, zise Elena. O cheamă Svetka.

Pînă să ajung la ei, îmi mai venisem în fire, ba căpătasem chiar o anume insensibilitate, aşa că, cinstit vorbind, îmi era pe deplin egal dacă-i vorba de-un băiat sau de-o fetiţă.

— Te felicit, i-am spus soră-mi şi-am îmbrăţişat-o.

Cîndva, în copilărie, mă iubise ca o turbată. Acum îl iubea la fel pe Piotr al ei. Nu ştia să iubească de fiecare dată decît o singură persoană. Cel mai important lucru pentru ea era să-şi poată pune devotamentul în slujba cuiva. Să aibă, adică, în faţă, un obiectiv de acest fel.

Copilul continua să răcnească cu aceeaşi intensitate şi folosind aceleaşi intonaţii de pînă atunci, ca şi cînd ar fi fost introdus în el, ca într-o maşină electronică de calcul, un anume program.

— Du-te şi hrăneşte-1, porunci mama.

— Nu mă duc, refuză cu încăpăţînare soră-mea.

— îţi dai seama, copilul urlă de la zece seara, iar dumnealor nu vor să-l hrănească. Păi aşa o să-şi distrugă plămînii.

— N-o să şi-i distrugă, zise Elena. Copiilor le prieşte urlatul.

Mama, arborînd o mină jignită, se duse la bucătărie, iar eu am intrat în odaie, ca să-mi cunosc nepoata.

— înţelegi, a încurcat ziua cu noaptea, mă lămuri Elena. Ziua doarme, iar noaptea cere de mîncare. Dacă am s-o hrănesc noaptea, o să i se formeze un reflex condiţionat, şi-atunci gata ! Adio viaţă ! Va trebui să-i adopt programul.

Venirăm în dreptul căruciorului. Nepoată-mea se născuse recent. încă nu-i fusese cumpărat un pătuc, astfel că locuia temporar în cărucior. Obrăjorul îi era roşu de încordare şi se mişca de parcă ar fi fost de cauciuc.

— Şi cît timp o să urle aşa ? am întrebat-o pe soră-mea.

— Pînă o să înţeleagă că altfel n-are cum să fie.

Din odaia de alături apăru Piotr. Era îmbrăcat. Pesemne că nici nu se culcase. Toată casa se afla sub teroarea noului omuleţ

care voia să schimbe rînduiala zilei şi nopţii după cum poftea el.

Piotr avea aşternută pe chip o expresie uşor încordată şi emfatică. Părea, într-adevăr, că poartă sub cămaşă un cactus şi că senzaţia asta dezagreabilă îi tot distrage atenţia.

Piotr nu era nici talentat, nici semitalentat. Era un om al datoriei şi îşi îndeplinea în permanenţă datoria. Omul ăsta mă cam plictisea. Iar eu, pesemne, îl plictiseam pe el.

— Te-a ars soarele, zise acum, ca să-şi demonstreze într-un fel atenţia faţă de mine.

— Am fost în sud.

Coborî ochii — un pic în jos şi un pic lateral — şi, privin- du-i chipul, mi-am dat seama cu ce plăcere ar fi plecat şi el în sud, departe de soacră şi de nevastă. Elena îl privi cu blîndeţe, şi-am priceput că-i intuise şi ea gîndul. îl iubea şi intuia tot ce se petrecea în mintea lui.

Piotr o privi înfricoşat. Pricepu că ea pricepuse şi se sperie, de parcă l-ar fi prins cineva cu mîna în buzunarul altuia.

— Poate, totuşi, o hrăneşti ? întrebă el, ca şi cînd şi-ar fi retras brusc mîna din buzunarul străin şi şi-ar fi ascuns-o la spate.

— Nu, zise cu asprime Elena şi în ochi îi apărură lacrimi. M-am decis să-mi iau nepoata în braţe şi s-o legăn.

— Nu pune mîna pe ea ! Elena stopă mişcarea sufletului şi a mîinilor mele. Tu, inimă bună, ai să vii şi-ai să pleci, iar dumneaei o să mi se urce în cap.

Mă uitam la căruciorul dinaintea mea, la omuleţul acela îndărătnic, ce se zvîrcolea în scutece ca un peştişor.

Dacă aş fi avut un copil cu Mika, acesta ar fi atras-o spre el şi ar fi eliberat-o de mine. Am fi fost şi împreună, şi separaţi unul de altul: o variantă ideală. Aşa că dreptate, de bună seamă, a avut ea, şi nu eu.

— Era cît pe ce să cad cu avionul, le-am spus celor doi.

M-am aşteptat ca după această comunicare, ei să-şi frîngă mîinile şi să izbucnească în plîns. Ba chiar s-o facă de două ori : o dată, la gîndul înfricoşător că aş fi putut să-mi pierd viaţa, iar a doua oară, de bucurie că am rămas viu şi nevătămat. Elena însă tăcu, .cufundată în gînduri. Păru că nici nu m-a auzit.

— Era gata-gata să pic cu avionul, am repetat eu.

— Văd, totuşi, că ai scăpat... dădu glas Piotr.

— Eu n-am spus că am picat. Am spus : „Era gata-gata să pic“.

— Noi umblăm zilnic pe trotuare, iar maşinile gonesc la un metru de noi, zise Elena. Asta înseamnă că şi noi sîntem mereu gata-gata să fim căleaţi de ele.

De răspuns îmi răspunsese mie, dar de fapt continua în sinea ei să se certe cu Piotr.

M-am dus la mama, la bucătărie. Pe masă însă nu se afla ciorbă de fasole, ci un castron cu piftie. Piftia era transparentă, cu insuliţe mici de grăsime. Am vrut să mă aşez pe un taburet, dar mama îl trase de sub mine.

— Nu vezi că sînt scutece acolo ? Vii şi te aşezi cu pantalonii tăi murdari... Cine ştie pe unde te-ai mai aşezat pînă acum...

Am trecut pe un alt taburet.

Mama m-a iubit totdeauna mai mult decît pe Elena, pentru că semănăm la chip cu tata. Acum însă s-a născut Svetka şi a scos-o cu totul din viaţa mea. Doar sînt un om matur. Nu mai încurc ziua cu noaptea. Nu solicit o permanentă prezenţă a cuiva în preajma mea. Acum, mama se mulţumeşte să ştie că totul e în ordine şi poate să n-aibă nevoie de mine ani de zile. Eu însumi am învăţat-o cu treaba asta.

Deodată, ori poate datorită extenuării nervoase, memoria îmi aduse tam-nisam în minte imaginea unei perechi de cai aflaţi cîndva, mai demult, pe malul abrupt al unui iaz. Se însera. Caii stăteau cu capetele plecate şi se oglindeau în întregime în apa iazului. Eu cu Mika ne oprisem pe malul celălalt. Ea îşi plecase capul pe umărul meu. Ne uitam la cai. Se uitau şi ei la noi. Stăteam de-o parte şi de alta a iazului şi ne uitam unii la alţii.

M-am ridicat de pe taburet şi m-am dus la chiuvetă, să beau un pic de apă. Mama însă îmi smulse cana din mîini. Pe cană era desenat un iepure.

— Ea copilului. Am opărit-o.

Brusc, ţipetele Svetkăi încetară. Poate că obosise. Sau poate că pricepuse, într-adevăr, că altfel n-are cum să fie. Că ziua va fi totdeauna zi, iar noaptea noapte.

în bucătărie, călcînd cu băgare de seamă, intră Elena. Rămaserăm încordaţi ; aşteptam ca Svetka să înceapă iar a răcni, supunînd la chinuri pe cei din jur prin totala ei lipsă de apărare.

— Piotr e un leneş fără pereche, mi se adresă mama. Toată seara nu face decît să şadă şi să citească ziarul.

— Bine, dar asta o fac toţi bărbaţii ! îi luă apărarea Elena. De ce îi cauţi nod în papură ?

Mama stătea locului şi se înverşuna tot mai tare. Venise în casa Elenei cu gîndul de a-i hărăzi acesteia întreaga sa viaţă, iar dumneaei nu-i aprecia abnegaţia. Şi mi-am mai dat seama că

mama e geloasă pe ginere-său şi că, în fundul sufletului, nutreşte dorinţa de a o îndepărta pe Elena de el. Şi totuşi voia s-o ştie pe Elena fericită.

— E tare hapsîn, mi se adresă din nou mama. Dă în casă o suta cincizeci de ruble pe lună şi-atît. Trăieşte din ei cum poţi.

— Da' de unde să mai aducă ? Să se apuce de furat ?

— Vrea să-mi dau şi eu întreaga pensie.

— Ba nu vrea nimic.

— Are o mutră, de parcă ar fi dormit cu capul pe trunchi, zise mama, epuizîndu-şi toate argumentele.

— Vezi cum face ! mă privi necăjită soră-mea.

— Plec.

Mă grăbeam să plec cît timp Svetka mai dormea molcom. Mi-ar fi fost jenă să plec dintr-o casă unde răcneşte un copil.

— Cum adică, pleci ? se miră mama. Atunci de ce ai mai venit ?

— Mi-a fost dor de voi, am repetat eu. Dă-mi, te rog, cheile de la locuinţa ta.

— Pentru ce-ţi trebuie ?

— Vreau să-mi iau de-acolo „îndrumătorul constructorului de maşini".

— Ce să faci cu el ?

— Cum ce să fac ? Doar sînt inginer, nu ?

— Vrei să părăseşti formaţia ?

Veni şi Piotr. Bucătăria se transformă brusc într-un cîmp electric cu particule avînd sarcini diferite, care se ciocneau între ele.

Cînd eram gata să ies pe uşă, mama îmi strecură în buzunar o portocală. Se jenase să mi-o dea făţiş, întrucît trăia aici pe banii lui Piotr, fără să-şi pună pensia la dispoziţia familiei.

Portocala îmi umflă buzunarul şi-mi produse impresia că aş fi furat-o.

Mi-am luat rămas-bun. Elena îşi puse un şal pe umeri şi veni să mă conducă.

Cînd eram mici, plecam la şcoală împreună. Elena îmi ducea servieta, căci eram un copil firav. Mama ne făcea sandvişuri diferite : mie, cu salam sau caşcaval, iar Elenei îi presăra nişte zahăr pe felia de pîine şi îl uda cu un pic de apă ca să nu se îm- praştie. Odată, în recreaţia mare, Elena descoperi în ghiozdan un sandviş cu omletă. îşi dădu seama că mama încurcase pacheţelele, dar nu mîncă omleta, ci mi-o aduse mie, la un alt etaj al clădirii.

— Ai să răceşti, i-am spus acum şi-am sărutat-o pe obraz.

— Ştii... Ea e tot timpul nemulţumită. Asta îl irită pe Piotr şi nu-i mai vine să şadă acasă. îmi dau seama că nu mai face deosebire între mine şi ea. A ajuns să ne identifice...

— Nu le da atenţie, am sfătuit-o.

— Nu pot s-o fac. Mă aprind tot timpul de ea, ca un chibrit de cutie. Am obosit...

Soarele apăru deasupra pinilor. Era uşor încins, tînăr, parcă abia atunci trezit din somn.

— Iar de mine nimeni n-are nevoie, am rostit cu ochii la Elena.

— Ştii... ea bodogăneşte întruna : ba că e hapsîn, ba că e leneş... Chiar dacă are dreptate, spune şi tu : ce nevoie am eu s-o ştiu ?

— Nimeni n-are nevoie de mine. Nimeni.

— Dar nici tu n-ai nevoie de nimeni.

Soarele se rupse de coroanele pinilor şi pluti încet, ca să ajungă la timp în înaltul cerului.

— Gata, am plecat.

— Mai vino, îmi zise Elena.

Şalul o acoperea ca un văl de tristeţe, şi ea se depărtă, purtîndu-şi tristeţea pe umeri.

Am pornit şi eu de-a lungul potecii. Verdeaţa dimprejur era tînără şi sclipea.

Curînd, am ajuns *pe* peronul de scînduri al staţiei şi-am stat să aştept sosirea trenului electric. Nu departe de staţie, scînteiau în soare cupolele unei biserici. Se zice că aici a locuit cîndva un patriarh.

„Oare o fi adormit Svetka ? m-am întrebat. Sau doar s-o fi odihnit niţel şi-a reînceput să răcnească cu puteri sporite ? Iar Elena stă şi-acum cu chipul împietrit în dreptul căruciorului şi nu vrea să-şi înţeleagă fetiţa. Lîngă Elena stă maică-sa, care, la rîndul ei, nu vrea să-şi înţeleagă fiica." Oare ce poţi să le pretinzi unor străini cînd nici oamenii cei mai apropiaţi nu se pricep să se înţeleagă între ei ?

Sosi trenul. Am intrat în vagon şi m-am aşezat pe o banchetă neocupată, cu spatele spre locomotivă. Vagonul era aglomerat. Oamenii se duceau la muncă.

în faţa mea şedea o fetiţă de vreo zece ani, împreună cu maică-sa. Fetiţa se uita pe fereastră, iar în ochii ei luminoşi se reflectau arborii, casele, cerul. Ochii erau pestriţi deosebindu-se unul de celălalt în funcţie de ceea ce se perinda dincolo de fereastră. Femeia se uita ţi ea afară, dar nu vedea nimic. Sufletul îi era adormit.

Mi-am adus din nou aminte de Svetka ţi m-am gîndit : copiii plîng pînă la o anumită vîrstă, iar după aceea încep să pună întrebări. Ceva mai tîrziu, încetează să le mai pună cu glas tare ţi încep să ţi le pună lor înţile. Şi de plîns, plîng tot aţa : în sinea lor.

Dacă acum, de pildă, ar pune cineva aici, în vagon, un aparat care să înregistreze ţi să amplifice sunetele — s-ar constata că vagonul este plin de plînsete ţi întrebări. Oamenii plîng ţi întreabă cu gura închisă.

Ajuns la Moscova, am coborît ţi m-am îndreptat spre metrou. Mi-am mutat trupul din vagonul trenului în metrou, apoi mi l-am urcat într-un autobuz ţi-am mers astfel ţi-am tot mers, precum Greca pe poteca aceea a lui.

La un moment dat, autobuzul se opri. Şoferul sări jos din cabină ţi se duse în treaba lui. Am coborît ţi eu, m-am uitat primprejur ţi-am zărit în faţa mea clădirea aeroportului.

Oare de ce am venit aici ? Poate că voiam să ajung la cursa de care aveam nevoie ţi m-am grăbit să n-o scap ?

Am intrat în clădire. Am urcat la etaj. M-am aţezat într-un fotoliu. în afară de mine, în sala de aţteptare nu se mai afla decît o singură persoană : un bărbat mustăcios cu o ţapcă atît de mare, îneît ar fi putut să servească drept platformă de aterizare pentru un elicopter.

La poalele Kikimorei stă un ţir de oameni. Mi se află aici toate neamurile, precum ţi cei înrudiţi cu mine din punct de vedere spiritual. Eu merg de-a lungul ţirului şi înmînez fiecăruia cîte un băţ lung, cuin ar fi cozile de mătură. în vîrful beţelor sînt fixate cutii goale de conserve, iar în lăuntrul acestora se află cîte un ciorap muiat în benzină. Aprind ciorapul ţi obţin o făclie cu flacără aprigă.

înmînez fiecărui ins cîte o făclie ţi pornesc cu toţii, tăcuţi, în ţir indian, să urce spre vîrful Kikimorei.

Trec într-o parte ţi-i privesc cum se perindă încet pe dinaintea mea.

Iat-o pe mama.

— Mamă, îi strig, să trăieşti mereu !

— Bine, consimte mama.

Iat-o pe Mika.

— Curînd vom îmbătrîni şi totul se va rezolva de la sine. Mai rabdă-mă, te rog, îi zic eu.

— Şi tu pe mine, îmi răspunde Mika.

Iată formaţia mea, în frunte cu Galea.

— Vino cu noi ! îmi strigă ei.

— Pentru ce aveţi nevoie de mine ?

— Fără tine nu putem să trăim !

Iată copiii : Anton, Vadik, Paşka Samodiorkin şi încă un băieţel, prost îmbrăcat, cu o figură cunoscută.

— Uitaţi-vă pe unde căleaţi ! le strig eu.

Dar ei înaintează, egoişti ca toţi copiii, şi privesc în sus, spre pălălaia flăcărilor.

Iată cei doi străini.

— Dă-mi mîna, mă roagă bătrînul. Mi-e frică.

Intru şi eu în rînd şi îi întind mîna.

Iar de cealaltă parte, băieţelul cel cu figura cunoscută, prost îmbrăcat, îmi întinde mîna mie. Mă uit la el cu luare-aminte şi mă recunosc pe mine, copil. El mă trage în sus, şi eu merg în urma propriei mele copilării.

— V-am recunoscut !

Am ridicat privirea. înaintea mea se oprise prinţesa-broscuţă. Purta o bluză de atlaz liliachiu şi o fustă gri. De-abia se ducea la lucru şi încă nu-şi pusese halatul.

— Data trecută nu v-am recunoscut, dar apoi mi-am adus aminte. Aţi fugit însă chiar atunci...

Era şi mai frumoasă decît o ştiam, totuşi, de astă dată mi-a plăcut mai puţin. Avusesem timp să mă dezobişnuiesc de ea.

— Cred că faceţi o confuzie... am mormăit eu.

— Nu sînteţi Klimov ? mă întrebă, privindu-mă ţintă.

— Ba da. Dar de unde mă cunoaşteţi ? am întrebat-o cu o sinceră nedumerire.

— Păi sînteţi trompetist. V-am văzut la restaurant. în formaţia aceea. Am acasă şi un disc...

— Vă place cum cînt ?

— Sînteţi ge-ni-al ! îşi scutură pumnii mici, strînşi, căci admiraţia deborda din ea. Genial ! repetă pe acelaşi ton categoric, ca şi cînd ar fi trebuit să apere un adevăr indubitabil.

Chiar mi-a venit s-o cred.

— Spune-mi, ai un prieten ? am întrebat-o.

— Acum nu.

— Vrei să fiu eu acela ?

Se potoli brusc ; deveni gravă. Mă privi cu neîncredere şi totodată cu speranţă. Eram un om nou, încă unul în viaţa ei, iar asemenea oameni aduc cu ei speranţe noi.

M-am ridicat din fotoliu şi-am pus mîinile pe umerii ei. Palmele însă îmi lunecară pe atlazul bluzei. Atunci le-am lăsat în jos.

I-am privit lung chipul sfios — cu aceeaşi neîncredere şi speranţă.

Cine este această fată ? O prinţesă ? O broscuţă ?

Trebuie, fireşte, să aibă un nume. Am întrebat-o :

— Cum te cheamă ?

— Dar pe tine ?

Un cîine bătrîn

La sanatoriu, Inna Sorokina nu venise pentru tratament, ci ca să-şi găsească un bărbat. Sanatoriul era unul cu circuit închis, fiind destinat personalităţilor sus-puse, aşa că îşi putea afla şi ea acolo un bărbat sus-pus. Singura condiţie pe care şi-o pusese era ca bărbatul respectiv să nu treacă de vîrsta de optzeci şi doi de ani. în rest, vorba Iraidei, directoarea lor, totul „avea loc să fie“.

Inna mergea pe treizeci şi doi de ani. Nu era nici prea mult, nici prea puţin : depindea de felul cum judecai lucrurile. Ca să mori, de pildă, era prea devreme, iar ca să intri în Comsomol, prea tîrziu. Pentru măritiş, ultimul tren. Iată, trenul pleacă din gară, şi prin faţa ta ajunge să lunece ultimul vagon... La maternitate? unde lucra Inna, femeilor de treizeci de ani li se zicea „primipare vîrstnice".

Căsătorită Inna n-a fost niciodată. Bărbatul pe care îl mai iubea şi-acum şi în care îşi pusese toate speranţele dăduse înapoi într-un mod foarte simpatic, invocînd tot felul de motive obiective. într-adevăr, motivele „avuseseră loc să fie", dar cu ce o încălzea pe ea treaba asta ? Doar erau motivele lui, şi nu ale ei.

în ziua de astăzi, se cade să arăţi cu zece ani mai tînăr decît eşti în realitate. Numai persoanele lipsite de prea multă cultură arată aşa cum le e vîrsta reală. Inna nu era o persoană de acest fel, totuşi îşi trăda vîrsta datorită greutăţii de prisos. Cîntărea, adică, cu zece kilograme mai mult decît ar fi trebuit să cîntarească. Un oarecare străin ii şi spusese într-o zi: „Tu este pusin grăsulia, repezita si are ochii foarte frumoşi".

Era, într-adevăr, o blondă „pusin grăsulia", înaltă şi cu părul vopsit. Şi-l vopsea cu o soluţie iugoslavă, făcîndu-1 să arate albăstriu şi sclipitor, ca la păpuşile de la magazinul „leipzig". Din cînd în cînd, înceta să-l mai vopsească : ba datorită unei stări de spirit proaste, ba pentru că i se isprăvea vopseaua şi îi era lene să se ducă la magazinul iugoslav. Atunci pornea să-i crească de la rădăcină propriul ei păr de culoare castanie. Creştea aşa aproape de-o palmă, şi-atunci capul îi devenea bicolor : pe jumătate castaniu, pei jumătate platinat.

în momentul de faţă, părul îi era vopsit cu îngrijire, spălat şi montat într-o coafură denumită „scuturcanţa". Procedeul consta în a-ţi spăla părul cu un şampon pe bază de muşeţel şi a ţi-1

scutura apoi cu putere, ca să se usuce în mod natural şi în voie, fără să mai suporţi după aceea agresiunea coafezelor.

De purtat, Inna purta o pereche de blugi albi, din import, precum şi o cămaşă modernă de borangic indian, veşminte care o făceau să semene cu un hamal din India, singura deosebire fiind că hamalii indieni sînt nişte bruneţi uscăţivi, în timp ce ea era o blondă trupeşă.

Intrînd pentru prima oară în sala de mese, Inna privi în jurul său şi constată cu stupoare că cei aflaţi în sală păreau a face parte din filiala unui azil. Bătrîneţea era înfăţişată acolo în toate variantele, în întreaga ei diversitate. Vîrsta medie a celor prezenţi, era după cum socoti ea în gînd, cam de o sută unu ani.

îşi dădu seama pe loc că avea să-şi irosească concediul fără nici un rezultat practic şi că banii aruncaţi pe bilet erau nişte bani aruncaţi pe fereastră, de altfel ca şi cei cheltuiţi pentru cadoul oferit muieruştii care i-1 procurase.

Fu aşezată în dreptul unei ferestre, la o masă de şase persoane. în faţa ei şedea o băbuţă, în trecut clovn de circ, arborînd o chelioară trandafirie în creştetul capului, precum şi o pereche căsătorită, el avînd o înfăţişare de alcoolic care s-a lăsat de băutură. Avea nişte dinţi de o lungime variabilă şi, datorită lor, o limbă cu zimţi, ca o creastă de dinozaur, precum şi obiceiul de a se linge mereu pe buze. Nevastă-sa zîmbea şi ea fără încetare, încercînd, pesemne, să se facă plăcută Innei, pentru ca aceasta să nu-i fure, Doamne fereşte, fericirea întruchipată de fostul alcoolic cu limbă zimţată. Femeia era îmbrăcată ca o pupăză, de parcă n-ar fi venit în sala de mese a unui sanatoriu sus-pus, ci s-ar fi pregătit de un marş printr-un teritoriu plin de băltoace.

Fu servit un dejun excelent, cu diverse delicatese. Pentru Inna însă acest amănunt nu mai prezenta importanţă, căci ea îşi dorea o hrană pentru suflet şi nu pentru trup. Dorea să se îndrăgostească şi să se mărite, iar în lipsa dragostei, măcar să-şi înjghebeze o situaţie. Se ştie că natura a calculat în aşa fel viaţa omului, ca el să poată creşte şi educa două generaţii : pe copiii săi şi pe nepoţi. Tocmai de aceea, totul trebuie făcut la timp. De existenţa acestei rînduieli implacabile Inna îşi dăduse seama în zilele concediului de odihnă anterior, pe care şi-1 petrecuse la ţară. Mai întîi, timp de vreo trei săptămîni, fuseseră acolo buni de cules fragii. Venise apoi rîndul afinelor, în timp ce puţinele boabe de fragă rămase parcă se umpluseră cu apă. Urmase zmeura, după aceea ciupercile. Aveai impresia că toate aceste daruri ale verii se aflau aşezate în şir indian, iar personajul aflat la uşă le dădea voie să iasă unul cîte unul şi numai pentru un

anumit răstimp. Cam tot aşa se întîmplă şi cu viaţa omului. Pină la paisprezece ani eşti copii. De la paisprezece la douăzeci şi patru eşti adolescent. De la douăzeci şi patru la treizeci şi cinci te numeşti tînăr. Mai departe, Inna se ferea să-şi arunce privirea. După calculele ei, pînă la sfîrşitul tinereţii nu-i mai rămăseseră decît vreo trei ani, de aceea trebuia neapărat să semene ceva, ca să mai izbutească a cultiva ceea ce avea să răsară.

Din punct de vedere exterior, Inna era o blondă înaltă. Din cel interior, o mitocancă naivă. Naivitatea şi mitocănia sînt nişte însuşiri diametral opuse. Naivitatea e legată de puritate, iar mitocănia, de cinism. La Inna însă toate acestea izbuteau cine ştie cum să convieţuiască : naivitatea cu cinismul, inteligenţa cu prostia, cinstea cu tendinţa spre minciună. De fapt, nici nu era o mincinoasă, ci mai degrabă o mitomană. La prima vedere, pare acelaşi lucru, şi totuşi sînt nişte noţiuni cu totul diferite. Prin scopurile pe care le urmăresc. O mincinoasă minte atunci cînd minciuna o poate ajuta să realizeze ceva. Minciuna reprezintă pentru ea o armă. Un mijloc. Pe cînd mitomana minte doar aşa, pur şi simplu. Neavînd nici un scop. Persoanelor cu care făcea cunoştinţă le spunea, de exemplu, că lucrează nu la o maternitate, ci la un centru de cardiologie, întrucît inima i se părea a fi un organ mult mai de soi decît acela cu care au de a face moaşele. Mai demult, în copilărie, evita să le spună celor din jur că mama ei e îngrijitoare la un magazin. Le spunea că este actriţă de cinema şi face dublaj (motiv pentru care nu putea fi văzută pe ecran).

Naivitatea Inna şi-o manifesta mai ales prin felul în care punea întrebări. Era în stare să oprească în drum o ţărancă şi s-o întrebe : „Ia spune-mi, e plăcut să locuieşti la ţară ?“ Ori să-l întrebe pe un alcoolic care s-a lăsat de băutură : „Nu-ţi pare rău după votcă ?“ întrebările în sine nu constituiau nimic reprobabil. Inna era, într-adevăr, o citadină, nu locuise niciodată la ţară, nu era nici alcoolică şi o interesa tot ce izbutea să afle din proprie experienţă. Auzind însă cîte-o asemenea întrebare de-a ei, insul respectiv o privea lung şi se străduia să-şi dea seama : o fi chiar proastă femeia asta, ori numai o face pe proasta ?

Cît priveşte mitocănia, aceasta căpăta la ea cele mai variate nuanţe. Uneori era o mitocănie veselă, alteori încîntătoare, dăruindu-i un anumit şarm, alteori inteligentă şi de aceea un pic cinică. Dar cel mai adeseori era o mitocănie obişnuită, mitocănească, izvorîtă din contactul ei permanent cu oamenii şi devenită o trăsătură de caracter. Cînd făcea de gardă la sala de

travaliu, abia izbutea să le suporte pe gravidele ei care răcneau ca nişte elefanţi în junglă şi gîfîiau aidoma unor cai sleiţi de puteri. Gravidele se temeau de ea şi încercau să se comporte cît mai frumos, ba chiar s-a întîmplat de cîteva ori să şi nască acolo, în sala de travaliu, evitînd s-o mai cheme o dată în plus la căpătîiul lor.

S-ar mai fi putut, de asemenea, ca această mitocănie — aidoma unei complicaţii ivite după o boală — să constituie o carenţă a unui suflet care nu-şi găsise încă un punct de sprijin. De vindecat această carenţă n-ai fi putut s-o vindeci decît prin duioşie şi prin insuflarea unui sentiment de stabilitate. Să-i fi telefonat, adică, din cînd în cînd, la serviciu, un soţ iubitor (şi care să-i fie, într-adevăr, soţ) şi s-o întrebe : „Ia spune, ce mai faci ?“ Iar ea să-i răspundă : „Ce să fac ? Bine“… Ori acelaşi soţ s-o mîngîie pe cap ca pe-o pisică şi să bombăne fără supărare : „La ce ţi-oi fi vopsind mereu părul ? Şi-aici vrei să umbli cu minciuni ? Numai de minciuni te ţii."

Trecuse o săptămînă. Vremea se menţinea frumoasă. Pe Inna, lipsa de preocupare şi timpii morţi ce-i grevau sufletul ajunseseră s-o plictisească peste măsură. în fiecare dimineaţă, după micul dejun, se aşeza pe-o bancă la intrare şi aştepta : doar-doar o mai sosi cineva. Să fi sosit adică Acela care trebuia să sosească. Doar nu putea să n-o facă pînă la urmă, de vreme ce ea îl aştepta cu ATÎTA nerăbdare.

Femeia-clovn venea şi ea să se aşeze alături. Inna îi îndrugase că e de meserie psihanalist. Astăzi, de exemplu, bătrîna îi spusese că a visat o găină spintecată şi o întrebase cam ce ar fi putut să semnifice un asemenea vis.

— Ştiţi, se făcea că i-am scos ficatul, iar apoi mi-am dat seama că-i chiar ficatul meu. Că-mi scot chiar mie măruntaiele…

— Da’ ia spuneţi-mi : pe Kuprin [4] l-aţi cunoscut ?

— Pe Kuprin ? se miră femeia-clovn. Ce legătură are Kuprin cu cele ce discutăm acum ?

— Păi ştiu că-i îndrăgea mult pe circari…

Bătrîna tăcu cîteva clipe, apoi întrebă :

— Ce credeţi : după moarte există viaţă ?

— Eu nu sînt Sfîntul Petru. Eu sînt psihanalist…

— Dar psihanaliştii ce zic ?

— Că există.

— Serios ? se bucură bătrîna.

---

4 Kuprin, Aleksandr Ivanovici (1870—1938) — prozator rus- şi sovietic.

— Sigur că da. Altminteri, de ce ar exista toate astea ?

— Care „astea" ?

— Păi Astea. Toate cîte se văd.

— Ca să fiu sinceră, gîndesc ţi eu la fel, mărturisi în şoaptă femeia-clovn. Eu zic că toate Astea reprezintă începutul Celorlalte. Altminteri, la ce bun să existe Astea.

— Ca să fie petrol.

— Petrol ? Cum adică petrol ?

— Foarte simplu. Cărbunii de pămînt se ştie că provin din plante. Din turbă. Pe cînd petrolul provine din oameni. Şi din fiare.

— Dar eu nu vreau să ajung petrol.

— Parcă e după dumneavoastră...

— Bine, dar adineaori aţi spus „există" ? Iar acum îmi vorbiţi despre petrol, se supără bătrîna.

Chiar în clipa aceea, la capătul aleii apăru o „volgă". Se îndreptă către corpul central. Ba, mai bine zis, păru că zboară într-acolo, fără să atingă cu roţile cărarea asfaltată. Inna ciuli urechile. Să zboare în felul ăsta nu putea decît soarta. Ajungînd în dreptul clădirii, maşina stopă. într-adevăr, nu opri normal, nu frînă, ci stopă brusc, de parcă ar fi fost ţintuită. Reieşi clar că la volanul ei nu putea să se afle decît un superman, stăpînind-o precum un cow-boy mustangul.

Portierele maşinii se deschiseră şi, de ambele părţi, ieşiră în acelaşi timp o bătrînă cam hippy la înfăţişare, cu nişte picioare subţirele şi îmbrăcată cu o rochie din stofă de blugi, precum şi feciorul ori poate soţul ei, avînd un barbişon *â la* Dobroliubov. „Cam antipatic tipul", îl califică în sinea ei Inna, deşi calificativul nu era tocmai potrivit : omul avea în el, într-adevăr, ceva respingător, dar în acelaşi timp te şi atrăgea. Cum ar fi, de exemplu, sfecla : e şi dulce, şi sălcie în acelaşi timp.

Omul îi luă bătrînei valiza din mîini şi urcară amîndoi treptele clădirii.

„E bărbatu-său", conchise Inna. Nou-venitul arăta, ce-i drept, cu vreo douăzeci de ani mai tînăr decît însoţitoarea lui, dar la vîrsta lor, cam de şaptezeci şi respectiv cincizeci de ani, diferenţa nu-ţi sărea îr: ochi aşa cum ar fi fost dacă era vorba de cincizeci şi treizeci de ani. Inna ştia de asemenea că astăzi au ajuns la modă bărbaţii mai potriviţi să-ţi fie feciori. De regulă, asemenea legături aparent lipsite de trăinicie rezistă ani de zile, aşa cum se întîmplă cu podurile provizorii. Iraida, de pildă, directoarea lor, era cu şaptesprezece ani mai mare decît bărbatu-său şi tot timpul sta cu frica în sîn ca el să nu-şi

găsească alta mai tînără şi să n-o părăsească. Bărbatul ei sta şi el cu gîndul la acelaşi lucru şi tot adulmeca după vreuna mai tînără, pentru care s-o lase pe Iraida. Situaţia dura cam dc douăzeci de ani. O vremelnică permanenţă, cam aşa îţi venea să-i zici...

La masa de prînz, cei doi se aşezară separat ; băbuţa, în centrul sălii, supermanul, chiar lîngă Inna. „înseamnă că nu sînt rude", gîndi ea, apoi încetă să-1 mai ia în seamă. Supermanul se aşezase în aşa fel, încît nu ajungea în cîmpul ei vizual, dar nici ea nu făcu vreun efort ca să remedieze situaţia. Fixînd peretele de dinaintea ei, se duse acum cu gîndul la munca de la maternitate şi la omul pe care încă îl mai iubea. Deşi acesta aproape că încetase să mai existe pentru ea, totuşi era în viaţă, nu murise. Ar fi putut deci să-l cheme aici, la sanatoriu. Nu-i venea însă s-o facă, întrucît n-avea rost să continue o partidă pierdută.

Pe urmă îşi aduse aminte şi de nou-născuţii de la maternitate, care înfăşaţi fiind, păreau a fi nişte sardeluţe şi tot ca sardelele zăceau unul lîngă altul în căruciorul pe care ea îl muta dintr-un salon într-altul. Ca să nu se tot fîţîie încolo şi încoace, vîra în el de două ori mai mulţi copilaşi decît se cuvenea să facă, ba îl mai şi purta cam tot de două ori mai repede decît suna dispoziţia. Aplica, cum s-ar spune, o anume raţionalizare. Căruciorul însă zdrăngănea în aşa hal, încît mamele o întrebau îngrozite : „Da’ n-o să-i răsturnaţi ?“

Nou-născuţii aduceau a bătrîni, mai bine zis, a ei înşişi la bătrîneţe. Uitîndu-se acum la femeia-clovn, care şedea în faţa ei, şi aducîndu-şi aminte de nou-născuţi, Inna îşi dădu seama că natura face de-a lungul vremii cîte un cerc perfect. Totul revine adică la începuturile sale. Nou-născutul îi este de trebuinţă mamei sale mai mult decît orice pe lume, în timp ce oamenii ajunşi la adînci bătrîneţe nu mai sînt chiar atît de necesari celor din jur, acest lucru fiind şi el cît se poate de firesc, întrucît natura este permanent interesată ca generaţiilor vechi să le ia locul cele noi.

Femeia-clovn mesteca antreul rece cu o lăcomie copilărească. Inna se gîndi că la vîrsta ei ajungi să preţuieşti viaţa numai pentru că o trăieşti, totuşi ar fi vrut s-o întrebe : „Da’ cum poţi să trăieşti fără dragoste ?“

— Da’ unde mi-e peştele ? întrebă supermanul cel antipatic, întrebarea o pusese fără să se adreseze cuiva anume. Aşa cum procedează filozofii. Inna însă îşi dădu seama ca întrebarea o privea direct ; ducîndu-se cu gîndul aiurea, consumase două antreuri în loc de unul : pe-al său şi pe-al lui. Ridică la el ochii ei

mari, pătrunşi acum de sentimentul vinovăţiei. El îi întîlni privirea, se simţi jenat la rîndul lui şi se priviră astfel cîteva clipe lungi. Şi abia acum ea îşi dăduse seama că-1 vede cu adevărat. Şi se gîndi şi el tot aşa.

El îi văzu ochii şi buzele pline, încărcate vîrf de *prana,* de misteriosul suflu vital. Şi i se păru că e suficient să se atingă de aceste buze ori numai s-o privească în adîncul ochilor pentru ca suflul acela să-i pătrundă şi lui în trup, făcînd ca trupul să-i devină uşor ca în tinereţe. Atît de uşor, încît el să poată ajunge în pas alergător chiar şi la Moscova.

Iar ea observă că bărbatul de lîngă ea nu are cincizeci de ani, ci mai puţin. Vreo patruzeci şi cinci. Şi că are în el ceva de adolescent. Un adolescent cu părul înspicat. Un intelectual la prima generaţie. Un raznocineţ [5]. Se vedea clar că se ocupă de o muncă intelectuală, dar tot atît de clar că bunicul său obişnuise altcîndva să stea pînă la genunchi în bălegar şi să mînuiască furca. Ba chiar şi el avea ceva din aceştia care mînuiesc furca, de unde pesemne şi bărbuţa lui u *la* Dobroliubov. O mască, adică. Menită să ascundă ţăranul din el. Dar, de fapt, ce rost avea s-o facă ? Dimpotrivă : ar fi trebuit să se mîndrească cu asta.

Şi mai observă că nu-i deloc o sfeclă. Ci o cu totul altă legumă. Dar nicidecum o poamă. Dimpotrivă, un om cumsecade. Asta o vedeai din prima clipă. De fapt, se ştie că pe oamenii cumsecade îi cunoşti numaidecît, ca şi pe escroci.

Se uită lung la el, sesizîndu-i aerul copilăros, provenienţa modestă, îi privi părul de culoare bej ce începuse a bate spre suriu ; (străinul pe care ea îl cunoscuse zicea unei asemena culori «culoare administrativă"), ochii supuşi, obişnuiţi să treacă cu vederea toate ofensele, culoarea „administrativă" a barbişonului şi mustăţii.

— Cum vă cheamă ? îl întrebă în cele din urmă.

— Vădim.

Mai demult, poate chiar în copilărie, numele acesta îi plăcuse, apoi încetase să-i mai placă, şi-acum ar fi fost plicticos să revină la dezamăgirea de-atunci.

— Pot să vă zic altfel ? îl întrebă.

— Cum ?

— Adam.

---

5 Denumire dată în Rusia la sfîrşitul sec. XVIII şi în sec. XIX intelectualilor care nu făceau parte din nobilime, ci proveneau din familii de ţărani, negustori, preoţi etc.

El rîse molcom. Era un rîs ciudat. Parcă ar fi rîs în taină.

— Dumneata fiind Eva ?

— Nu. Mă cheamă Inna.

— In-na... rosti el încet, insistînd pe „n“.

Numele ei i se păru nespus de frumos. Un nume străbătut de lumina soarelui, ca un bob de strugure.

După ce masa luă sfîrşit, se ridicară şi ieşiră din sală împreună.

Casa de odihnă era înconjurată de-o cărăruie căreia Inna îi zicea „rondul hipertensivilor". Vilegiaturiştii obişnuiau să iasă pe cărare ca nişte gîndaci din găurile lor şi să se preumble acolo în cerc, ţinîndu-se unul după altul.

Inna şi Adam îşi ocupară şi ei locul în şirag. La un moment dat, venind din faţă, trecu pe lîngă ei femeia-clovn la braţ cu băbuţa „hippy". Băbuţa avea prinsă la piept o broşă de malachit, bună să te arunci cu ea în apă. Nu te mai ridicai în veci la suprafaţă. Cele două bătrîne îi ocoliră cu privirea, ca şi cînd ar fi desenat în jurul lor un oval în care i-ar fi zăvorit pe amîndoi. Pe urmă se depărtară. Inna simţi nevoia să întoarcă capul. O făcu şi el, şi îşi dădură amîndoi seama că bătrînele au procedat aidoma, sucindu-şi gîturile. Păru în felul acesta că fuseseră legaţi tuspatru printr-un fluid comun. Inna vru să scape din el.

— Să plecăm de-aici, zise.

— Hai să mergem cu maşina la rÎB, propuse el.

Drumul care ducea spre malul rîului trecea printr-un lan de secară. Secara era, într-adevăr, aurie, aşa cum spune cîntecul. Spicele şi tulpinile zgîriau caroseria. Inna se uiţi cînd în stînga, cînd în dreapta, şi i se părea că ochii ei au căpătat proprietatea de a vedea lucruri de două ori mai interesante ca pînă atunci. Avea senzaţia că participă la un eveniment deosebit, deşi nu e chiar aşa de mare scofală să treci cu maşina printr-un auriu lan de secară.

Din mijlocul lanului se înălţă alene o pasăre neagră, greoaie.

— Uite-o; cioară, făcu Inna.

— Ba e un corb, o corectă Adam.

— Da’ cum faceţi deosebirea ?

— Dumneata crezi, probabil, că corbul e soţul ciorii. Nu-i adevărat. E cu totul o altă pasăre. Care aşa se şi numeşte : corb.

— $i-atunci soţul ciorii cum se numeşte ?

— Important nu e cum se numeşte. Important e ce este, de

fapt.

Adam zîmbi. Inna nu-i văzu zîmbetul, dar simţi că a zîm- bit, căci prin maşină păru că adie o bucurie molcomă, sfioasă.

Apoi, stîrnit de vuietul maşinii, se ridică din lan un cîrd întreg de corbi, dar nu zbură prea sus, păsările dîndu-şi seama, pesemne, că maşina se va depărta îndată şi-atunci se vor putea lăsa din nou printre spice. Păru, aşadar, că doar se săltaseră niţel, lăsînd maşina să treacă. Se abătură în zbor planat peste ea, mă- turîndu-i cu aripile capota.

Nu constituia, desigur, nici acesta cine ştie ce eveniment : să treci cu maşina pe lîngă un cîrd de păsări. Dar în viaţa Innei el nu avusese loc niciodată. Şi chiar dacă ar fi avut loc, ea nu l-ar fi băgat în seamă. în ultima vreme, fusese mereu preocupată de clarificarea raporturilor ei cu omul pe care-1 iubea şi, ca atare, vorba Iraidei, „era mereu apucată de bîţîială“. Acum bîţîiala îi pierise ca şi cînd n-ar fi existat niciodată. împrejurul ei se afla acum lanul auriu de secară, se roteau în zbor păsările, zîmbea cu sfiiciune Adam.

Ajunseră la rîu.

Inna coborî pe mal. Veni la marginea apei. Apa era străvezie ca sticla. Mai încolo, în adînc, doi peşti mari pluteau nemiş- caţi, bot în bot. Mîncau ceva ori poate se sărutau.

Inna nu văzuse niciodată, în condiţii naturale, nişte peşti atît de mari.

— Aştia-s avaţi, zise Adam. Omul ăsta le ştia pe toate. Se vedea cît de colo că era legat sufleteşte de natură şi tocmai de aceea cunoştea despre ea tot ce ar trebui, de fapt, să cunoască fiecare.

— Da’ cu mîna poţi să-i prinzi ? întrebă Inna.

— Pentru ce ? se miră Adam.

într-adevăr, pentru ce ? gîndi ea. Ca să-i ducî bucătarului ? Dar la sanatoriu masa este şi aşa foarte bună.

Adam scoase din portbagaj un scăunel pliant şi o saltea pneumatică. Salteaua era în culori aprinse — albastru cu galben — şi provenea din import. Inna îşi dădu seama că e din import, pentru că cele autohtone împrăştiau, de obicei, un miros urît, de cauciuc, miros care nu dispărea niciodată.

Adam umflă salteaua şi i-o oferi Innei, iar el se aşeză pe scăunelul pliant chiar lîngă apă. îşi scoase cămaşa.

Inna stătu o clipă pe gînduri, apoi se apucă şi ea să-şi dea jos bluza de borangic indian. îşi desfăcuse însă numai doi nasturi şi nu izbutea să-şi elibereze capul.

Adam o văzu cum se zbate, ridicîndu-şi în sus braţele albe,

superbe, şi întoarse repede capul. Nu se cuvenea s-o privească atunci cînd ea nu-1 vedea ce face.

Se abătu o adiere caldă. Pe apa rîului porniră valuri mici, părînd a fi nenumăraţi omuleţi strălucitori, năpustiţi spre mal cu fanatism şi neînduplecare : oastea lui Gingishan cu suliţele înălţate.

Inna îşi eliberă capul, apoi îşi scoase blugii şi pantofii. Se lăsă încet pe saltea, cufundîndu-şi parcă trupul în văzduh : în- tr-un văzduh plin de soare, de mireasma apei, de prezenţa lui Adam. Se simţea liniştită şi împăcată. „Bîţîiala" rămăsese în viaţa ei de pînă atunci, iar în cea de-acum toate drapelele erau înfăşurate şi toţi soldaţii lăsaţi la vatră, în afara celor ce se năpustiseră acum spre mal, pe deasupra peştilor care se sărutau în adîncul apei.

„Ce bine e“, gîndi Inna. Şi mai gîndi că acest „bine" se referă la „acum". Şi că fericirea e tocmai acest „acum", plus „totdeauna". Prezentul plus sentimentul stabilităţii. Dar ar fi vrut să fie sigură că aşa va fi şi mîine, şi poimîine, şi peste un an. Pînă la mormînt şi dincolo de mormînt.

— Unde lucraţi ? îl întrebă pe Adam.

întrebarea nu izvorîse dintr-o simplă curiozitate. Era, de fapt, unul din pilonii pe care pornise să-i aşeze la temelia viitorului său sentiment de stabilitate.

— La un birou de patente.

— Asta ce înseamnă ?

— Uite, eu, de exemplu, mă ocup de vînzarea patentelor noastre în străinătate.

— Adică ? Inna nu mai auzise pînă atunci de acest gen de activitate.

— Cum să-ţi spun... Cînd noi facem ceva mai bine decît străinii, primim solicitări să-i învăţăm şi pe ei, îi explică Adam la un nivel de popularizare.

— Da’ noi ştim să facem ceva mai bine decît ei ?

— Cîte vrei. Şampanie, de exemplu.

Inna se sprijinise într-un cot şi îl privea cu o expresie naivă. Cuvintele „birou de patente" i se păru că-i aduc în faţa ochilor imaginea unor metropole luxoase, cu negri, cu valize acoperite de etichete multicolore.

— Soţia dumneavoastră lucrează şi dînsa la biroul de patente ?

Era o întrebare de ordin general. Rolul soţiei lui în cadrul vieţii sociale n-o interesa cîtuşi de puţin. Ceea ce o interesa, de

fapt, era dacă e sau nu căsătorit, însă nu-i venea să-l întrebe direct.

— Nu, zise el. E ingineră.

„Va să zică, e căsătorit", îşi zise Inna, dar, spre mirarea ei, nu simţi nici un fel de dezamăgire.

— Copii aveţi ?

— Nu.

— De ce ?

— Pe vremea studenţiei, nevastă-mea a suferit o operaţie de apendicită. Neizbutită. I s-au format nişte aderenţe. Adică **i** s-au înfundat trompele, îi explică el cu candoare.

— Bine, dar trompele i s-au înfundat dumneaei.

— Nu înţeleg, o privi el nedumerit.

— Zic : cu trompele înfundate e dumneaei, pe cînd copii nu aveaţi dumneavoastră.

— Da. Şi ce pot să fac ? nici acum nu pricepu el.

„S-o laşi, să te însori cu mine şi să faci trei copii pînă ce nu te-ai boşorogit de tot“, gîndi Inna. De spus însă, nu spuse nimic, îşi ridică de jos bluza şi şi-o puse pe cap, ca să n-o încingă soarele. Adam continua s-o privească, aşteptînd ca ea să-i răspundă la întrebare, şi deodată i se păru din nou că o vede abia atunci aşa cum era : trupeşă, tînără şi voinică, culcată pe salteaua aceea în culori aprinse. Se gîndi fără voie la acelaşi lucru la care se gîn- dea şi ea, şi simţi că roşeşte.

De astă dată, venind la masă, mîncară împreună. Totul, de fapt, rămăsese ca şi pînă atunci : atît el, cît şi ea se aşezară la locurile lor dintotdeauna şi mîncară fiecare din farfuria lui. Pînă atunci însă fusese fiecare de capul lui, pe cînd acum erau împreună. Cînd fu servit felul doi, Adam îşi luă din farfurie roşia de seră aflată acolo şi o mută în farfuria Innei, ca şi cînd Inna i-ar fi fost fiică şi era de datoria lui s-o servească cu ceea ce era mai bun. Ea nu-1 refuză, dar nici nu-i zise „mulţumesc". Consideră, altfel spus, că era ceva care i se cuvine. Leguma aceea rotunjoară, semănînd mai degrabă a jucărie, păru să clarifice chiar din clipa aceea viitoarea distribuire a rolurilor : el avea să-i ofere totul, iar ea avea să primească acest tot fără a se arăta recunoscătoare. Şi totuşi nu puteai şti cine avea s-o ducă mai bine : cel care avea să ofere, sau cel care avea să primească. Căci oferind ceva, omul, într-adevar, trebuie să se lipsească de obiectul respectiv, să zicem de-o roşie. Dar ca să facă asta, resursele necesare el şi le extrage de fiecare dată din cupa BINELUI.

O făcuse cîndva şi Inna, o făcuse, într-adevăr. Oferise tot ce avea : tinereţe, speranţe. Dar cu ce se alesese ?

După-masă plecară pe la magazinele din preajma sanatoriului. Inna ştia prea bine că la centrele comerciale suburbane poţi găsi şi ceea ce nu găseşti la Moscova. La Moscova, fiecare vînzător îşi are clienţii lui, aceştia fiind chiar mai mulţi la număr decît mărfurile. Aici însă, la o sută de kilometri depărtare, clienţii puteau fi mai puţini, aşa încît mărfurile de valoare să ajungă şi pe tejghea.

Intrînd în magazinul cu pereţi de scîndură, Inna se îndreptă spre secţia „Confecţii bărbăteşti" şi văzu îndată ce căuta : un şir de costume finlandeze, din lînă, de-o culoare gri-deschis. Dădu jos de pe suport unul din ele, măsura cincizeci, talia trei, şi i-1 întinse lui Adam.

— Duceţi-vă şi probaţi-1, îi zise.

Adam nu ştia dacă are sau nu nevoie chiar atunci de costum. Inna însă se comporta în aşa fel, de parcă ar fi ştiut-o mai bine decît el.

Adam intră în cabină şi trase draperia. Se apucă să-şi scoată hainele, încercînd un vag sentiment de nedumerire. Nu era obişnuit ca cineva să aibă grijă de el. Nevastă-sa nu-1 îmbrăca niciodată şi nu se îmbrăca nici ea. Socotea că nu veşmintele omului au importanţă, ci valorile lui morale. Era o femeie cu exigenţe morale sporite.

Inna dădu draperia la o parte şi îl examină cu privirea. Sacoul îi venea ca turnat, însă pantalonii îi erau cam mari.

Inna aduse îndată un costum mărimea patruzeci şi opt, scoase de pe umeraş pantalonii şi i-i întinse.

— Puneţi-i pe ăştia, îi zise. Scoateţi-i pe ceilalţi.

— De ce ? n-o înţelese Adam.

— Pentru că vă sînt prea mari.

— Zău ?

— Păi nu vedeţi ? Mai poţi băga într-înşii un fund.

— în schimb nu mă strîng, ripostă el nesigur.

— Partea cea mai importantă din silueta unui bărbat e tocmai fundul !

Nutrea, într-adevăr, convingerea că bărbaţii trebuie în toate timpurile să fugărească mamuţi cu suliţa în mînă şi, în consecinţă, să aibă pieptul lat, iar fundul jigărit, ca de iepure, un funduleţ oval, cum îl au copiii.

în pantalonii cei vechi, fundul lui Adam arăta ca un geamantan, ori o asemenea privelişte îi poate spulbera oricărei femei toate visurile.

— Ăştia mă strîng, zise Adam, dînd la o parte draperia. N-am să pot sta pe scaun.

Inna îl privi şi nu-i veni să-şi creadă ochilor. în faţa ei stătea un domn elegant, aducînd a suedez : un potentat al acestei lumi, care nu-şi dă în vileag autoritatea.

— Rămîneţi cu ei, îi porunci ea. Nu s-ar mai fi putut împăca cu revenirea lui la pantalonii de pe vremea bunicului şi la cămaşa fără pense, care îi flutura peste centură.

Luă umeraşul, puse pe el pantalonii măsura cincizeci şi doi şi sacoul măsura patruzeci şi opt. Se duse şi agăţă umeraşul pe suport.

— Plătiţi la casă, îi zise lui Adam.

— Cred că ar trebui s-o prevenim pe vînzătoare, opină el.

— Cum s-o prevenim ?

— Să-i spunem ce-am făcut cu costumul. Că are acum măsuri diferite...

— Şi ce credeţi că o să vă răspundă ?

— Cine ?

— Vînzătoarea. Ce-o să vă spună ?

— Nu ştiu.

— Iar eu ştiu. O să vă spună să puneţi torul aşa cum a fost.

- Şi ?.

— Şi nimic. O să rămîneţi fără costum.

Adam tăcu.

— Aveţi un corp cu măsuri diferite : la umeri măsura cincizeci şi doi, la şolduri patruzeci şi opt. Asta am şi cumpărat. Nu înţeleg de ce nu vă convine ? Aţi vrea să purtaţi pantaloni prea largi sau un sacou prea strîmt ?

— Da, dar în urma noastră o să vină un alt cumpărător, care n-o să aibă nevoie de măsuri diferite. Şi-o să rămînă fără costum. N-ai voie, totuşi, să te gîndeşti numai la tine.

— Da’ cu ce sînteţi dumneavoastră mai prejos decît cumpărătorul ăla ? De ce, adică, el trebuie să aibă un costum ca lumea şi dumneavoastră nu ?

Felul în care era pusă problema îl descumpăni. Cinstit vorbind, în străfundul sufletului său Adam se socotea, într-adevăr, mai prejos de virtualul cumpărător. Ba chiar toţi oamenii i se păreau a fi mai buni decît el. Şi încă un amănunt : el nu putea să se simtă niciodată fericit în detrimentul altuia, şi, prin urmare, nici în detrimentul cumpărătorului care avea să-i urmeze.

— Păi... nu ştiu, făcu el descumpănit.

— Iar eu ştiu. Dumneavoastră vă place să vă creaţi greutăţi, opină Inna. Dumneavoastră, vorba ceea, v-aţi lipsi de toate, numai să puteţi suferi oleacă.

îl luă de mînă şi îl duse drept la casă.

— O sută şaizeci de ruble, zise casiera.

Adam scoase banii şi plăti. Casiera îi numără, apoi îi aşeză în sertarul prevăzut cu despărţituri pentru bancnote de valori diferite. Şi în tot acest răstimp el avu senzaţia că trece pe la un post de control prezentînd documente false.

Inna merse spre vînzător şi îi întinse costumul .cel vechi.

— Ambalaţi-1, vă rog.

Vînzătorul făcu la iuţeală un pachet, îl legă cu o sfoară şi i-1 întinse.

Ieşiră în stradă.

Lîngă magazin se afla o mică piaţă de produse alimentare. Bătrîne îmbrăcate în negru ofereau spre vînzare mere în coşuri şi flori de ochiul-boului în găleţi.

Zărindu-i pe Inna şi pe Adam, încetară să mai sporovăiască, de parcă s-ar fi pătruns de respect. Inna întoarse capul, încercă să-şi privească însoţitorul cu ochii bătrînelor şi se pătrunse şi ea de respect. Or, se ştie că respectul constituie cel mai important ingredient pentru prăjitura dragostei.

— Excepţional !... exclamă Inna, desluşind într-însa, cu bucurie, izul ingredientului.

— Zău ? Adam se lumină la obraz şi uită pe loc cumpărătorul care avea să vină în urma lui la magazin.

„Chiar aşa, îşi zise el. De ce, adică, să fie altul şi nu eu ?“ îşi pusese în gînd încă mai demult să-şi ia un costum, dar tot amîna treaba asta pentru mai tîrziu. Şi totuşi de ce să fie acest „mai tîrziu" mai bun decît „acum" ? Dimpotrivă, e mult mai rău. „Mai tîrziu" omul devine mai vîrstnic şi mai indiferent la toate. Totul în viaţă trebuie căpătat la timp.

— *Maintenant,* zise Adam.

— Poftim ? nu-1 înţelese Inna.

— în franţuzeşte, *maintenant* înseamnă acum.

Inna se opri şi îl privi lung. Nu voia nici ea să aştepte. Voia să fie fericită chiar în ziua aceea. Atunci. Pe loc.

Adam se duse spre una din bătrîne şi cumpără un mănunchi de flori. Florile mişunau de gîngănii, iar de pe tulpinile lor veştejite picurau stropi de apă.

Inna suci mănunchiul, cercetîndu-1 din toate părţile, apoi i-1 restitui bătrînei, cerîndu-i banii înapoi şi cumpără cu aceşti bani o pungă cu mere de la bătrîna de alături. După ce plecară din piaţă, Adam zise, jenat că-i adresează o mustrare :

— Cred că n-a fost un procedeu frumos...

— Da’ să vinzi asemenea flori e frumos ? zise Inna, aruncîndu-i o privire naivă din ochii ei verzi.

„Să ştii că are dreptate", se îndoi Adam.

Seara, la sanatoriu rulau filme. Majoritatea, filme de dragoste şi majoritatea, proaste. Ai fi zis că creatorii lor nu prea îşi dădeau seama de ce omenirea se află împărţită în bărbaţi şi femei. Şi că au uitat de-a binelea cum se înmulţesc toţi aceştia : poate prin altoire, ca plantele ?

în ciuda acestei evidenţe, persoanele aflate la casa de odihnă veneau seară de seară în sala de spectacole, se aşezau pe scaune şi îndurau filmul de la început pînă la sfîrşit, aşa cum ai îndura o conversaţie cu un interlocutor plicticos. Cu singura diferenţă că pe interlocutorul respectiv ţi-e jenă să-l laşi în plata Domnului, pe cînd de la film puteai să pleci oricînd.

Inna şi Adam se aşezau alături şi rămîneau în sală pînă la sfîrşit, nu pentru că i-ar fi interesat filmele acelea insipide, ci ca să mai stea niţel unul lîngă altul. Inna tot aştepta ca el să se arate interesat într-un fel : s-o atingă cu cotul, ori să-i prindă mîna într-a lui. Adam însă sta ca de lemn, se uita înainte cu o expresie de om năuc, şi nu îndrăznea să se atingă de ea. Inna pricepu că aşa va putea să dureze mult şi bine şi că c cazul să preia iniţiativa. Nu mai întîlnise în modesta ei experienţă o asemenea situaţie. Povestea cu Adam constituia o excepţie. De regulă, Inna se afla într-o continuă defensivă, întrucît nu dorea să constituie doar un eveniment fugar în viaţa nici unui bărbat. Oricît de destoinic ar fi fost acesta.

Luni, cel care proiecta filmele avea zi de odihnă. Vilegiaturiştii se aşezară în faţa televizorului, iar Inna şi Adam o porniră pe jos către un sat din vecinătate. La clubul de acolo.

Filmul însă pe care ar fi vrut să-1 vadă nu mai avea să ruleze. în ziua aceea urma să se desfăşoare la club un proces demonstrativ pe care îl organizase o brigadă mobilă a tribunalului raional. După cum află Inna, fochistul taberei de pionieri „Muşeţelul", instalată în preajma satului, îl omorîse pe fochistul casei de odihnă „Mesteacănul", aflată şi ea în apropiere. Amîndoi fochiştii erau chiar din satul acela, aşa încît din motive de ordin pedagogic şi profilactic, se hotărîse ca procesul demonstrativ să aibă loc acolo, la club.

Satul consta dintr-o singură uliţă şi această uliţă se adunase acum în sala clubului. Era lume multă, dar ici-colo se mai zărea totuşi cîte un loc neocupat. Inna şi Adam se strecurară într-un colţ, propunîndu-şi să vizioneze şi ei spectacolul. Acea întristătoare piesă de teatru.

La o masă lungă, cu faţa spre sală, şedea judecătorul : un bărbat cu părul negru, cu fruntea joasă, bine legat şi cu un nivel

ideologic de nădejde. De o parte şi de alta a lui se aflau asesoarele populare : două femei cu coafuri complicate, ieşite din modă şi purtînd taioare de crimplen.

în rîndul din faţă al băncilor, cu spatele spre sală şi încadrat de doi miliţieni, şedea inculpatul: fochistul de la „Muşeţelul".

— Da’ de ce sînt şi miliţieni ? întrebă în şoaptă Inna.

— Parcă poţi să ştii ?... zise în doi peri Adam.

— Ce ?

— Poţi să ştii ce-i mai trece ăstuia prin cap ?

Inna îl privi pe „Muşeţel" şi îşi dădu seama că n-ar fi putut să-i treacă prin cap absolut nimic. Era un ins pricăjit, slab ca un adolescent, nearătos, cu un chip şters, pe care se puteau desluşi clar trăsăturile unui degenerat. Aveai impresii că stirpea lui ajunsese la ultima expresie a degradării biologice şi, ca atare, ar fi trebuit să i se interzică, în scopuri ecologice, de a mai avea urmaşi. Se dovedi însă că acuzatul are doi copii care îl iubesc. Şi că-i iubeşte şi el.

Judecătorul îi ceru să relateze faptele. Cum se petrecuse, adică, totul.

Inculpatul începu prin a zice că în dimineaţa zilei respective se dusese la numărul şase, să ia o sticloanţă, şi că acolo se întîlnise cu „Mesteacănul".

— Ce-i acela numărul şase ? nu pricepu judecătorul.

„Muşeţelul" îl lămuri că e vorba de magazinul sătesc nr. 6, care se afla pe uliţa lor şi pe care lumea îl numea prescurtat : „numărul şase".

Judecătorul dădu din cap în semn că a înţeles şi că răspunsul îl satisface.

...„Mesteacănul" venise la „Muşeţel" şi-i pusese pe obraz palma cu degetele răşchirate. („Muşeţelul" arătă modul în care s-au desfăşurat faptele, lipindu-şi palma de obraz.)

Ii pusese deci pe obraz palma şi, totodată, îi dăduse brînci, încît „Muşeţelul" îşi pierduse echilibrul şi căzuse în noroi.

Din depoziţia martorilor reieşi că victima, adică „Mesteacănul" era înalt de aproape doi metri şi cîntărea o sută şaisprezece kilograme. Celălalt nu era nici cît un picior de-al lui şi, de bună seamă, nu fusese necesar decît un brînci mititel ca el să şi zboare cît colo.

— Mai departe, ceru judecătorul.

— Păi am cumpărat totuşi o sticloanţă şi-am plecat acasă, reluă „Muşeţelul".

încordarea de care era cuprins aproape că-i dădea fiori ; totuşi, simţind că se afla în centrul atenţiei generale, încerca,

după cum i se păru Innei, un fel de inspiraţie. Din cînd în cînd, zîmbea strîmb, cu o anume superioritate. Cei din sală erau numai ochi şi urechi.

— Pe urmă, în timpul zilei, am venit din nou la numărul şase. Şi m-am aşezat pe banca de-afară.

— Cu ce scop ? întrebă judecătorul.

— Cum „cu ce scop“ ? Cu ce scop m-am aşezat, sau cu ce scop am venit ?

— Cu ce scop ai venit ? preciză judecătorul.

— Ca să iau o sticloanţă.

— Păi de dimineaţă mai luaseşi una, îi aminti judecătorul.

— Da. Am luat... fu de acord acuzatul.

— Şi ce-ai făcut cu ea ?

— Păi am băut-o, se miră „Muşeţelul".

— De dimineaţă ? se miră la rîndul lui judecătorul.

— Păi da ! se miră şi mai tare „Muşeţelul", neînţelegînd ce poate fi aici de neînţeles.

— Mai departe, solicită judecătorul.

— M-am aşezat, va să zică, pe bancă, dar a venit şi el tot acolo, s-a aşezat şi iar mi-a dat brînci. Uite-aşa, dădu „Muşeţelul" dintr-un şold. Şi-am căzut iar în noroi.

Inculpatul tăcu posomorit, cufundîndu-se în amintirea umilinţei suferite.

— Ce s-a mai întîmplat după aeeea ?

— M-am dus acasă şi-am luat un cuţit. Pe urmă am deschis fereastra şi l-am strigat : „Kolea, zic, ia vino-ncoa..." Şi el a venit. Eu mă dădusem lîngă uşă. El a bătut. Atunci am deschis uşa şi-am vîrît cuţitul în el. S-a apucat de burtă şi s-a dus îndărăt. S-a aşezat pe bancă. După aceea s-a culcat pe bancă.

„Muşeţelul" tăcu.

— Şi pe urmă ? întrebă judecătorul.

— Pe urmă şi-a dat sufletul, zise „Muşeţelul", ridicînd din sprîncene.

Expertiza medicală preciza că cuţitul nimerise într-una din arterele principale şi că victima sucombase în zece minute, din cauza unei hemoragii interne.

— Ai vrut să-l ucizi sau a fost doar o întîmplare ? întrebă judecătorul.

— Sigur că am vrut. Pe obrazul acuzatului fulgeră o tresărire nervoasă.

— Poate că n-ai vrut decît să-1 sperii ? întrebă pe un ton blînd, dar cu tărie, una din asesoare, indicînd parcă acuzatului răspunsul cuvenit.

Dacă acuzatul s-ar fi pocăit în public şi ar fi spus că n-a vrut să săvîrşească o crimă, că totul s-a petrecut întîmplător, atunci ar fi fost judecat conform unui alt articol din codul penal ţi ar fi fost condamnat la un alt termen.

— Nu ! făcu tăios „Muşeţelul". Oricum, tot îl omoram.

— De ce ? întrebă judecătorul.

— Pentru că m-a desconsiderat.

Păru că aceste cuvinte acuzatul le pregătise dinainte.

Cei din sală se foiră pe bănci ca un lan de secară în bătaia vîntului. Rumoarea stîrnită era în favoarea acuzatului. Da, aşa e, „Mesteacănul" îl desconsiderase pe „Muşeţel", iar acesta îl ucisese pentru că nu putuse găsi o altă soluţie. Să se bată cu el nu putea, fiindcă era prea neputincios. Să se contrazică, nici atît, fiindcă era prea sărac cu duhul. Şi nici măcar să-1 evite nu putea, căci tot satul nu era alcătuit decît dintr-o singură uliţă. Nu putea, aşadar, decît să-1 lichideze.

— Şezi, zise judecătorul.

„Muşeţelul" se aşeză, iar pe deasupra asistenţei pluti ca un nor tulburarea lui, neputinţa şi ura faţă de cel mort. Ură pînă dincolo de mormînt.

Judecătorul procedă la interogatoriul soţiei decedatului. Mai bine zis, al văduvei sale.

Se ridică o femeie tînără şi trupeşă, pe nume Tonea. Avea un păr neted, de culoarea castanei, şi nişte ochi mari şi frumoşi. Inna se gîndi că dacă ai îmbrăca-o cum trebuie, femeia asta ar fi binevenită în orice societate.

— Soţul dumitale era un beţiv ? întrebă judecătorul.

— Mai bea, răspunse Tonea.

— Este adevărat că, beat fiind, te dădea afară pe zăpadă, în picioarele goale ?

т— S-o mai fi întîmplat, zise Tonea cu vădită neplăcere. Şi ce-i cu asta ?

Pentru ea, faptul că bărbatul său fusese un beţiv şi un bătăuş nu constituia un motiv suficient pentru a fi ucis. Pe cînd judecătorul, i se păru ei, o întreba în aşa fel, ca şi cînd ar fi vrut să-l compromită pe decedat, că n-ar fi vorba, chipurile, de cine ştie ce pierdere.

— Acuzatul venea în casa voastră ?

— Venea uneori.

— Cu ce scop ?

Judecătorul voia să excludă ori, dimpotrivă, să descopere un

triunghi amoros. Să caute, adică, motivul crimei într-un eventual sentiment de gelozie.

— Nu-mi aduc aminte.

într-adevăr, nu-şi mai amintea. De ce ar fi putut să se viziteze cei doi ? Ca să discute, poate, nişte probleme comune ? Oricum, erau colegi. Fochişti amîndoi. Mai degrabă însă, ca să se împrumute de bani pentru cîte-o sticloanţă.

— Cînd venea, dumneata stăteai de vorbă cu el ?

— Poate că mai stăteam cînd şi cînd. Da' de ce ?

Tonea nu izbutea să înţeleagă ce legătură putea să aibă cu procesul faptul că „Muşeţelul" venea sau nu la ei, ori stătea ea de vorbă cu el sau nu stătea.

Judecătorul o privi pe femeia trupeşă, aproape frumoasă, din faţa lui, apoi îşi mută privirea la „Muşeţel" şi îşi dădu seama că apropierea dintre cei doi nu este posibilă nici măcar sub formă de bănuială.

— Doreşti ca acuzatul să primească pedeapsa capitală ?

— Cum va hotărî judecata, aşa să fie, răspunse Tonea, şi, pe-ntru prima oară, ochii i se umplură de lacrimi.

Ea nu voia să se răzbune, dar nici nu putea să ierte.

— Tare neastîmpărat a mai fost, i se adresă în şoaptă Innei o bătrînă care şedea alături. Ce putea ista să facă...

Compasiunea bătrînei era adresată „Muşeţelului", pentru că acesta era neputincios, aproape o stîrpitură. Şi pentru că de „Mesteacăn" era prea tîrziu să-ţi mai pară rău.

Inna se uită lung la bătrînă şi deodată şi-l imagină pe acel „Mesteacăn" neastîmpărat şi înalt de doi metri, care nu ştia ce să facă cu metrii aceia ai lui şi cu cei douăzeci şi nouă de ani pe care îi avea. I se părea strimtă pentru el uliţa de acolo, cu numărul şase aflat în capătul ei şi cu banca aflată în faţa numărului şase. Pe banca aceea desfăşurîndu-se toate evenimentele sărbătoreşti şi toate dramele satului. Pînă şi de murit, a murit tot pe banca aceea :

— Şezi, rosti judecătorul.

Tonea se aşeză plîngînd, lăsîndu-şi capul în jos.

începură depoziţiile martorilor.

în faţă, ieşi vecina acuzatului, o muiere îmbrăcată cu un halat de stambă şi etalînd o tunsoare din urmă cu douăzeci de ani, aşa cum îşi amintea Inna că arătase cîndva maică-sa. Se aşeză cu spatele la peretele lateral, ca să fie auzită şi de judecător, şi de public, şi se apucă să povestească :

— Dimineaţa, va să zică, am luat o pungă de celofan şi-am

dat fuga de-am cules nişte ciupercuţe. Pe urmă, le-am fiert în apă sărată şi le-am pus în strecurătoare. Gîndind, adică, să le prăjesc cu nişte cepşoară. Şi-i zic lui Vasea : „Hai, dă fuga şi ia o sticloanţă..."

— Iar o sticloanţă ! exclamă revoltat judecătorul. Ce-o tot ţineţi întruna cu sticloanţele voastre ?... Chiar nu puteţi trăi fără sticloanţe ?

Martora amuţi, căscînd ochii la judecător. Maxilarul i se lăsă în jos, iar ochii i se făcură rotunzi, ca la un ursuleţ. Ea nu putea să înţeleagă supărarea judecătorului, iar acesta nu putea să înţeleagă ce anume nu înţelege femeia.

Se lăsă tăcere.

— Povesteşte mai departe, dădu judecătorul din mînă a lehamite.

— Păi cam aşa a fost. Pe urmă îl văd că intră fuga în bucătărie şi ia cuţitul. După aceea nu ştiu ce-a mai făcut. Abia mai tîrziu, cînd am intrat la el în odaie, îl văd că şade sub pat...

Judecătorul-desfăcu cîrpa în care fusese înfăşurat cuţitul ce se afla acolo, pe masă, în calitate de corp delict. Era un cuţit uriaş, cu mîner negru, de plastic.

Sala amuţi.

— Da... clătină din cap judecătorul. Cu un satîr ca ăsta, doar la vînătoare de mistreţi să pleci.

Şi crima apăru în faţa celor adunaţi în toată hidoşenia ei.

„Muşeţelul" fu condamnat la unsprezece ani de regim sever. Sentinţa o ascultă cu un zîmbet strîmb.

Judecătorul încercă faţă de inculpat un sentiment de silă şi dispreţ. Pe cînd asesoarele se uitau la acesta cu o expresie mai greu de definit. Ele ştiau prea bine ce înseamnă cuvintele „regim sever" şi îl priveau parcă prin această cunoaştere a lor. Pe cînd „Muşeţelul" nu ştia nimic şi avea în faţă un drum, natura căruia nici măcar n-o putea bănui.

Procesul luă sfîrşit.

„Muşeţelul" fu urcat în maşină, apoi maşina plecă. Lumea din sală se împrăştie, cu sufletele încărcate parcă de-o povară.

Inna cu Âdam plecară şi ei spre sanatoriu.

Drumul trecea prin cîmp.

Soarele se rostogolise pînă aproape de orizont, era imens şi ostenit. Inna se gîndi că, ziua, soarele e de culoarea flăcărilor, iar către seară prinde nuanţa tăciunilor pe cale să se stingă. Asta însemna că şi soarele osteneşte spre sfîrşitul zilei, aşa cum osteneşte omul către sfîrşitul vieţii.

De-a lungul cărării se legănau în adierea vîntului flori şi

ierburi : trifoiul, paniculele, traista-ciobanului, şi fiecare fir de iarbă era de trebuinţă. De pildă, văcuţelor şi albinelor. Pentru ca acestea să dea lapte şi miere. Totul pe lume este deci de trebuinţă şi toate sînt legate între ele în marele crug al naturii. Sînt de trebuinţă şi lupii — drept sanitari ai pădurii. Şi şoarecii — drept hrană pentru măruntele animale de pradă. Dar pentru ce au fost oare necesare aceste două vieţi tinere — cea a lui Vasia şi cea a lui Kolea ? Acum, unul dintre ei se află în pămînt. Celălalt, deşi încă mai trăieşte, e pierdut şi el, şi dacă nu există o „altă viaţă" despre care, cu atîta durere de inimă, întrebase deunăzi bătrîna femeie-clovn, înseamnă că cei doi nu vor mai exista nici- cînd, că au pierit pentru totdeauna. Şi totuşi se născuseră şi trăiseră şi ei pentru ceva. Măcar să fi dat în continuare căldură : doar erau fochişti şi unul, şi celălalt.

Oare cine o fi dirijînd toate faptele astea ? Şi de ce acest „el" să fi hotărît că trebuie să se întîmple numai AŞA ?...

Intrară în pădure. îi învălui îndată umbra şi răcoarea.

Inna se opri şi se uită la Adam. în ochii ei încremenise o teamă de animal hăituit.

— Mi-e frică, zise ea. Mi-e tare frică...

El ar fi vrut s-o îmbrăţişeze, dar nu îndrăznea. Inna făcu ea un pas înainte şi îşi lipi obrazul de umărul lui. Trupul lui — încîntătoare senzaţie — nu mirosea a nimic, aşa cum nu miroase a nimic o dimineaţă geroasă sau un trunchi de arbore.

Inna îşi puse mîinile pe umerii lui şi îl atrase spre ea, ca şi cînd ar fi vrut să se contopească cu el într-o singură moleculă. Căci ce reprezintă, de pildă, hidrogenul sau oxigenul ? Nişte gaze. Ceva efemer. Pe cînd, unindu-se, ele dau cu totul altceva : o moleculă de apă. Adică un compus calitativ nou.

Ar fi vrut şi Inna să devină un compus calitativ nou, ca să nu se mai ştie atît de instabilă în lumea aflată sub acest soare ostenit.

Adam o îmbrăţişă, şi braţele îi căpătară putere. Cei doi rămaseră nemişcaţi printre arbori, năuciţi de apropierea şi asemănarea dintre trupurile lor. Sîngele pulsa în ele vîjîind şi într-un mod pe deplin identic. Şi deodată, cu totul nepotrivit clipei aceleia, în mintea ei răsări chipul omului pe care încă îl mai iubea. El o privea zîmbind cu aroganţă şi dispreţ, ca şi cînd i-ar fi spus : „Halal femeie..." „Aşa-ţi trebuie", îi răspunse ea în gînd şi închise ochii.

— Adam... rosti încet Inna.

El nu-i răspunse.

— Adam !

El nu se trezi nici acum : gemu doar, strangulat de tandreţe. Tandreţea îi urcase pînă în gîtlej.

— Ştii, nu pot să adorm. Nu sînt obişnuită să dorm cu cineva.

— Poftim ?

Adam deschise ochii. în odaie abia se încingea lumina slabă a zorilor. Umbra cercevelei se aşternuse ca o cruce pe unul din pereţi.

— Haide... Du-te la tine, îl rugă ea.

El nu izbutea să se trezească. Dar nici nu putea să n-o asculte. Doar ea îi spusese : du-te. înseamnă că trebuie să plece.

Se ridică anevoie şi începu să se îmbrace cu hainele cele noi şi incomode. Inna îl privea printre gene. în lumina cenuşie care se abătea dinspre fereastră, Adam părea pe de-a întregul de un gri-argintiu. Avea mîini şi mişcări frumoase, iar după felul în care îşi încheia nasturii de la cămaşă, îl vedeai că a fost şi el odată copil, un băieţel răsfăţat de mama. Inna surîse şi se cufundă în apele somnului. Auzi ca prin vis cum se închide mai întîi o uşă, apoi alta. îşi simţi starea de libertate la care ţinea ca la propria ei viaţă şi, gata să adoarmă, îi zîmbi acestui sim- ţămînt. Mîngîindu-şi uşor umărul cu palma, constată cu mirare că atît palma, cît şi umărul nu-i mai sînt cele de pînă acum, ci cu totul altele. Pînă acum parcă nici nu-şi dăduse seama că are un trup, menirea lui fiind doar s-o slujească : picioarele — să poată umbla, mîinile — s-o ajute la lucru. Iată însă că toate acestea, pînă la cea mai micuţă geană, s-au dovedit a fi acum nişte fiinţe de sine stătătoare şi, mai ales, nefiind de trebuinţă numai ei. Mult mai de trebuinţă îi erau altui om. Şi în timp ce se lăsa cuprinsă de somn, înţelese fără putinţă de tăgadă că e frumoasă şi atotputernică. Cu alte cuvinte, se simţi pe deplin normal, căci tocmai aceasta e norma : să te simţi atotputernică şi frumoasă. Tot restul nereprezentînd decît o abatere de la normă.

Păsările tăceau, ceea ce însemna că soarele încă nu răsărise. Norii se lăsaseră spre pămînt, lunecau repede, însă erau uşori şi străvezii.

Liliacul înflorise de curînd. Chiar şi de departe îţi dădeai seama cît de grei îi sînt ciorchinii şi cît de răcoroasă le e mireasma. Adam privi spre cer, şi ochii i se umplură de lacrimi. Plînse, gîndind la soţia care îl aştepta acasă. I se făcu o milă nespusă de Svetlana Alexeevna a lui, cu care trăise douăzeci de ani şi care era un om de caracter. Ca idee, contează, desigur,

nespus de mult să ai lîngă tine un om de caracter, dar iată că în unele situaţii ideea asta nu mai prezintă importanţă. El îşi dădea seama perfect de bine că trebuie s-o părăsească, dar tot atît de bine că prin aceasta avea să-i pricinuiască un rău din cele mai mari.

Merse pe alee spre pavilionul în care i se afla camera. Arborii fugeau spre cer : brazii — cu cetina deasă, mestecenii — cu frunzişul dantelat. Un mesteacăn zăcea la pămînt, iar rădăcinile lui dezgolite se împletiseră ca nişte gîturi şi capete de animal antediluvian. Pe unul din capete îl apucase durerea de dinţi şi se ţinea cu o altă rădăcină-labă de falcă. „Inna", gîndi Adam.

Apăru un arici. Traversă cărarea, rostogolindu-se ca un ghem, şi pieri iar în iarba înaltă. „Inna“, gîndi iar Adam.

întreaga natură, însufleţită şi neînsufleţită, se contopise în mintea lui într-o singură imagine : Inna.

Norii alergau, alergau, alergau... Adam se opri săturîndu-şi ochii cu priveliştea cerului şi a pămîntului, şi sufletul îi fu cuprins de-o avîntată mîndrie bărbătească, sentiment pe care, pînă atunci, nu-1 mai încercase. Era acum mai fericit ca oricînd şi ca niciodată nefericit.

La micul dejun, Inna veni mai tîrziu ca de obicei. Adam şedea la masă, aşteptînd-o.

Ea era neliniştită, tot întrebîndu-se pînă atunci: oare cum va decurge această întîlnire, oare ce vor găsi să-şi spună unul altuia ? Celălalt, omul pe care îl iubise, s-ar fi comportat ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Era atît de priceput la asemenea treburi, încît, odată, pînă şi ea s-a pomenit cuprinsă de îndoială şi s-a tot uitat la el, încercînd să se dumirească.

Acum, merse spre masă arborînd o ţinută dreaptă şi, pentru orice eventualitate, un aer pe deplin independent. Adam i se ridică în întîmpinare. Se opriră unul în faţa celuilalt şi se priviră ţintă — ochi în ochi — rămînînd aşa vreme îndelungată, aproape o veşnicie. Ai fi zis că încheiaseră un rămăşag : care din ei va rezista mai mult ?

Cineva, foarte deştept, parcă însuşi împăratul Solomon, a zis despre dragoste cam aşa : taina aceasta e mare. O taină însă e ceva ce nu ştii, ce nu poţi să înţelegi. Pe vremuri, apa era şi ea o taină, pe cînd astăzi nu mai reprezintă decît două molecule de hidrogen şi una de oxigen. Aşa şi cu dragostea. Astăzi e încă o taină. Mîine însă poate că se va ajunge la concluzia că, în asemenea cazuri, valenţa sufletească a unei anumite persoane coincide perfect cu valenţa sufletească a altei persoane, cele două

suflete formînd laolaltă o moleculă spirituală cu totul nouă.

Adam şi Inna continuau să stea nemişcaţi, nu-şi mai luau ochii unul de la altul, şi inimile le băteau nebuneşte, pentru că în clipele acelea avea loc o reacţie în lanţ, contopind cele două suflete într-o singură dragoste.

— Pankratov ! La telefon ! răcni o îngrijitoare din gîtul ei bine antrenat.

— Pe mine mă cheamă, tresări Adam.

— Cine ? se înfricoşă Inna. Avu impresia că în clipa următoare el va pleca şi nu se va mai întoarce niciodată, iar sufletul ei va rămîne iar de izbelişte, ca un copil de orfelinat.

— Nu ştiu.

— Pankratov ! răcni din nou îngrijitoarea.

— Mă-ntorc îndată, zise el şi plecă.

Inna se aşeză pe scaun şi coborî privirea în farfurie.

— Pot să vă întreb ceva ? i se adresă femeia-clovn. Nu-i pusese direct întrebarea pe care avea să i-o pună, ci păru că ciocăneşte mai întîi, discret, la uşa Innei.

Inna ridică privirea.

— Am visat azi-noapte că m-a muşcat o pisică.

— V-a durut ?

— Groaznic. Şi-a înfipt dinţii în mîna mea, încît pur şi simplu n-am ştiut ce să fac. Mi-era teamă să nu-mi sfîşie mîna.

— Trebuia să-i fi astupat nasul, interveni alcoolicul care lichidase cu băutura.

— De ce ?

— N-ar mai fi putut să respire şi şi-ar fi desdeştat fălcile.

— Uite că la asta nu m-am gîndit, înălţă din sprîncene femeia-clovn.

— Să ştiţi că mi-e şi mie groază de pisici, dădu glas soţia alcoolicului. Cînd trec pe lîngă ele, niciodată nu ştiu la ce mă pot aştepta.

Adam reveni la masă. Se aşeză şi începu să mănînce.

— E un vis foarte bun, opină Inna. Spusese, de fapt, ceea ce femeia-clovn ar fi vrut să audă.

Nu e deloc necesar ca oamenii să ştie dinainte un adevăr neplăcut. El va ajunge şi aşa pînă la ei. Oamenilor trebuie să le întreţii speranţa.

Femeia-clovn dădu veselă din cap, ferm convinsa acum că o pisică muşcînd — schimbări în bine înseamnă.

— Soţia ? întrebă încet Inna.

El afirmă tăcut.

— Pleci ?

El repetă gestul.

— Definitiv ?

— Doar pentru cîteva ceasuri. Mă duc şi mă-ntorc.

Adam ridică ochii la Inna, şi ea văzu intr-inşii că reacţia în lanţ a sufletului său se încheiase şi acesta nu mai putea fi supus fisiunii de nici un fel de telefoane. încercă să zîmbească, dar nu făcu decît să-şi strîmbe buzele. Obosise cumplit.

— Nevastă-mea pleacă într-o delegaţie. Şi n-are cui s-o lase pe căţeluşa noastră. M-a rugat s-o iau aici.

— Cum o cheamă ?

— Pe nevastă-mea ?

— Nu, pe căţeluşă.

— Radda... Se tot bucura mereu De aceea i-am şi pus numele ăsta.

— E proastă ?

— De ce să fie proastă ?

— Păi de ce se tot bucura mereu ?

— Tocmai pentru că-i deşteaptă. Motivele de bucurie sînt mult mai greu de găsit decît cele de tristeţe. Oamenii se iubesc în general pe ei înşişi şi de aceea au mereu impresia că le lipseşte cîte ceva. Pe cînd un cîine îşi iubeşte stăpînul şi dragostea asta îl bucură necontenit.

— Am să te conduc, zise Inna.

— Şi-ai să mă întîmpini la sosire.

Adam reveni spre seară şi o duse pe Inna cu el în satul Manino : chiar acela în care avusese loc procesul.

întrucît accesul cîinilor pe teritoriul casei de odihnă era strict interzis, Adam închiriase la o bătrînică, pe un preţ de nimic, o cuşcă de care ea, neavînd cîine, nu se mai folosea de mult. Radda însă refuzase să stea acolo de una singură şi începuse să urle în aşa hal, încît Adam fu nevoit să închirieze la aceeaşi bătrînică şi-o odaie pentru el însuşi. Masa avea s-o ia, ca şi pînă atunci, ia sanatoriu, iar de locuit avea să locuiască la bătrînă.

— Ce rasă e ? îl întreabă Inna.

— E un setter scoţian.

Ea nu se pricepea la speciile canine şi nu-şi imagina cum poate să arate un setter scoţian, însă amîndouă cuvintele îi sunară în ureche foarte plăcut. Cuvîntul „scoţian” i se păru a fi şi mai străin decît cuvîntul „englezesc”. îi aduse în minte imaginea unor blondini tăcuţi, care poartă fustiţe scurte, în carouri.

Drumul trecea printr-o rîpă. Pe fundul rîpei susura printre

bolovani un pîrîu. Peste pîrîu trecea o punte de lemn cu balustrada tot de lemn. „Ca în Scoţia”, gîndi Inna, deşi o rîpă

[1] Rada (cu un singur „d") — bucuroasă (rus.). ca aceea s-ar fi putut afla în oricare altă parte a lumii. în afară de Africa. Ba poate chiar şi în Africa.

— Da’ e frumoasă ? îl întrebă pe Adam.

— Foarte frumoasă, răspunse el cu multă convingere. Sînt sigur c-o să-ţi placă. Nici n-ar putea să nu-ţi placă.

Deschise portiţa, dînd jos laţul de sfoară, şi intrară amîndoi în curte. Un cîine mare şi greoi, zîmbind cu toată gura şi dînd din coadă, li se repezi în întîmpinare. Ridică botul la Inna, de parcă ar fi vrut să spună : „Ei, ce-o să facem acum ? Sînt de acord cu toate", iar Inna îşi dădu seama că ochiul drept al cîinelui e cuprins de albeaţă, semănînd cu un ou răscopt. în jurul botului rîzător îi răsăriseră peri albi, iar burta trandafirie i se bălăngănea ca o cîrpă.

— E bătrînă ? îşi dădu cu părerea Inna.

— Sigur, rosti cu nepăsare Adam. Are şaisprezece ani.

— Da’ cît trăiesc cîinii ?

— Vreo cincisprezece.

— înseamnă că are o sută zece ani ? se miră Inna. E un cîine longeviv.

El zîmbi fără să-i răspundă, fericit că asistă la întîlnirea dintre două fiinţe dragi şi atît de necesare sufletului său.

Din casă ieşi bătrînă şi răsturnă pe iarbă nişte resturi de terci şi cîteva felii de pîine muiate în lapte. Radda le mirosi, apoi îşi privi nedumerită stăpînul.

— Mănîncă, mănîncă, îi porunci Adam. Acum nu te afli acasă.

Radda începu să mănînce, supusă, lucru care pe Inna o impresionă neplăcut. îşi zise că la porunca stăpînului acest animal bătrîn ar hăpăi orice, fără să aleagă.

Sfîrşindu-şi cina, Radda mai adulmecă un timp iarba, ca să verifice dacă n-a mai rămas ceva acolo, apoi se uită iar la Adam, aşteptînd să fie lăudată.

— Hai să facem o plimbare, zise acesta.

Ieşiră pe uliţă. Cîinele alergă înainte. Inna observă că pentru a-şi face nevoia mică, Radda nu se opreşte locului, ca toţi cîinii, ci continuă să alerge, răşchirîndu-şi uşor picioarele. Pesemne că-i părea rău să piardă timp pentru aşa ceva. în drum căuta să ia cunoştinţă de orice îi ieşea în cale : petice de ziare, alţi cîini, lumea care trecea pe acolo. Ajungînd în dreptul cîte

unui trecător, îi adulmeca întîi şi întîi partea de jos a pîntecului, din care cauză omul se simţea penibil, arunca priviri jenate spre Inna şi spre Adam, iar Inna încerca senzaţia că asista la ceva indecent;

— Radda ! *Fi*! striga în asemenea cazuri Adam, cu o voce joasă, scîrţîitoare. Cînd era iritat, vocea lui parcă îşi pierdea sonoritatea şi devenea neplăcută, făcîndu-te să-ţi imaginezi cam cum arată el în general cînd îl apucă nervii.

— Să mergem la rîu, propuse Inna.

Adam deschise portierele maşinii. Radda sări îndată pe bancheta din faţă, unde pesemne şedea de obicei.

— Dă-te jos ! îi porunci el, dar cîinele nici nu se clinti. Voia să se afle cît mai aproape de stăpînul său şi, după cum se vede-, se pricepea să nici nu audă ceea ce nu-i plăcea să audă.

— Ar trebui spălată, zise Inna pe un ton mohorît.

— Crezi ? se miră el, remarcîndu-i tonul.

— Tu nu simţi ?

Drumul spre rîu rămăsese acelaşi, dar Inna nu reuşi să-şi redeştepte în inimă bucuria de altcîndva. Părea că o deranjează ceva, dar nu izbutea să-şi dea seama ce anume.

Pe Radda n-o deranja nimic. Sărind jos din maşină şi ajungînd pe mal, o apucă o bucurie de nedescris. îşi făcu vînt şi se repezi în apă, înotă acolo cîineşte, cu botul ridicat deasupra valurilor mici, pe urmă sări iar pe mal şi se scutură cu putere. Stropii zburară peste Inna, iar în fiecare strop sclipiră toate cele şapte culori ale curcubeului.

— Ia-o de aici, rosti Inna încet şi răspicat.

S-o ia însă de acolo şi să rămînă el lîngă Inna ar fi fost cu neputinţă. Putea s-o ia, doar plecînd de acolo împreună.

Adam se dezbrăcă, luă cîinele de zgardă şi intră cu el în apă. Inna, posomorită şi acum, rămase să şadă pe mal, privind cum el îşi pune în palmă puţin şampon şi începe să-şi spele cîinele. Se gîndi că în seara aceea o va îmbrăţişa tot cu mîinile astea şr se posomori şi mai tare. Scăpînd în sfîrşit de spălatul cu şampon, Radda sări pe mal, se răsturnă pe spate şi începu să se rostogolească pe pămînt, făcîndu-i parcă stăpînului său în ciudă : tu, adică, abia m-ai spălat, iar eu, uite, mă murdăresc din nou.

— *Fi*! zise Adam, ieşind şi el din apă.

Inna nu înţelese de ce e nevoie de acest *„fi“,* dar uitîndu-se mai bine, văzu că Radda se rostogoleşte peste nişte balegă uscată.

— Ia-o de aici ! zise din nou.

— Chiar te supără ? încercă el să se dumirească.

Inna îl privi lung şi deodată văzu limpede cît de bine seamănă omul ăsta cu propriul lui cîine : părul îi era şi lui cărunt şi îngălbenit, iar pe chipul prelung expresia îi era tot atît de neprefăcută, firească. Şi vădeau amîndoi aceeaşi încăpăţînare. Din orice motiv ar fi izvorît dorinţele amîndurora, fie el cît de generos, nu făcea nici Adam şi nici Radda decît ceea ce voiau. Pînă şi devotamentul lor — pe drept cuvînt un devotament de cîine — îi avea în vedere în primul rînd pe ei înşişi.

— Da, zise Inna. Mă supară.

— Şi-atunci cum o să putem trăi împreună ?

— Unde ? nu-1 înţelese Inna.

— La Moscova. La tine. Doar n-am s-o pot lăsa în voia soartei. Va trebui s-o iau cu mine.

Fraza nu putea fi interpretată decît ca o cerere oficială în căsătorie. Tot restul nu mai depindea, aşadar, decît de ea, de Inna. Iată deci că nu venise degeaba la sanatoriu, dînd atîţia bani şi pe bilet, şi pe cadoul oferit cetăţencei care i-1 procurase.

— încă nu te-ai mutat nici tu, rosti ea zăpăcită, şi vrei să-ţi cari şi cîinele după tine...

Hotărîră amîndoi ca pereţii din vestibul să-i îmbrace în lambriuri de lemn, iar cei din dormitor în stambă, ceea ce va face ca dormitorul să pară o bombonieră. în sufragerie să pună tapet obişnuit, dar pe dos, ceea ce va face ca pereţii să fie albi. O asemenea sufragerie Inna o văzuse în casa unor străini pe care îi cunoştea. Etajere hotărîră să nu cumpere, ci să înjghebeze chiar ei nişte rafturi din scînduri şi cărămizi. Să pună, adică, scîndurile pe cărămizi şi să le fixeze bine, ca să nu cada. Tot ea văzuse aşa ceva într-o revistă străină. Hotărîră adică să nu cumpere nici un fel de garnituri, să nu aibă în casă nimic de prost gust. Totul să fie făcut cu mîinile lor, acţiunea reprezentînd în acest fel şi un act de creaţie.

Au mai hotărît totodată că vor începe să-şi facă cuibul chiar din momentul în care Adam va divorţa de nevastă-sa şi se va prezenta cu Inna la ofiţerul stării civile. Ar fi putut să fie adoptată, desigur, şi-o altă schemă : Adam să se mute la ea chiar acum, îmbrăcîndu-şi tot acum şi dormitorul în stambă, dar Inna se temu în sinea ei că, în acest caz, el va tărăgăna povestea cu divorţul, ba în cele din urmă va dori să-şi păstreze ambele femei, aşa cum făcuse omul pe care ea îl iubise. Şi aceasta, pentru că fiecare femeie are ceva ce nu are cealaltă.

Durata şederii la sanatoriu se apropia de sfîrşit. Ieşeau zilnic la plimbare tustrei : Adam, Inna şi Radda, şi, ca să

culeagă mereu alte impresii, îşi găseau în fiecare zi cîte un alt itinerar. Ca să-i facă pe plac Innei, Adam se răstea la cîine, dar cîinele nu i-o lua în nume de rău. Lucrul cel mai important pentru el era ca stă- pînul să-i fie pe undeva pe aproape. Cînd stăpînul pleca şi o lăsa pe Radda singură, în ea se năştea un sentiment asemănător cu foamea, doar că foamea obişnuită o putea îndura, pe cînd foamea cealaltă, sufletească, nicidecum. Fiecare clipă i se părea o eternitate, iar în această eternitate inima i se umplea de durere şi funcţiona secată parcă de sînge, încît ventricolele, roase, păreau gata să-i iasă din uz. Şi Raddei i se părea că dacă starea aceasta nu va lua sfîrşit, ea va turba. Şi vîrîtă înăuntru, în cuşca ei, se pornea să plîngă, să scheaune amarnic. Bătrîna ieşea în curte, îi spunea ceva, dar Radda, disperată, nu auzea nimic. Abia cînd stăpînul i se întorcea acasă, inima ei primea un val nou de sînge şi totul se potolea.

Adam îşi iubea mult cîinele, dar în prezenţa Innei se jena, ba chiar se temea s-o dea pe faţă. încerca pentru Inna acelaşi sentiment pe care îl încerca Radda pentru el. în lipsa Innei, îl po- topea aceeaşi foame sufletească, şi de îndurat o îndura greu. Inna îşi dădea seama de asta, ba chiar îşi zicea că de-ar fi aruncat un băţ între tufe şi ar fi strigat „Adam 1“ el s-ar fi repezit îndată, împleticindu-şi în goană picioarele, i l-ar fi adus înapoi în dinţi şi, ridicînd obrazul, ar fi aşteptat ca ea să-i dea o bucăţică de zahăr ori să-1 mîngîie pe creştetul capului.

Conştiinţa puterii sale o încînta, făcînd-o în răstimpuri să se simtă chiar fericită, şi totuşi simţea în continuare că are în faţa ei un obstacol. Se străduia din răsputeri să-şi dea seama despre ce este vorba, dar nu izbutea. La un moment dat însă, înţelese.

Era într-o zi, pe la amiază.

Ajunseseră cu toţii pe un cîmp care aducea a stepă, plin de mătăsoase pămătufuri de colilie. Radda păru că simte ceva suspect şi îşi făcu loc cu băgare de seamă prin iarba înaltă.

— O fi vreun şoarece, zise Adam. Sau o cîrtiţă.

îi strigă ceva cîinelui, folosind parcă un termen vînătoresc. Radda se încordă toată şi adulmecă neliniştită.

— Umblă ca o suveică, i se adresă Adam Innei, ca şi cînd aceasta s-ar fi priceput la treburi cinegetice.

Cîinele gonea vădind o înnăscută eleganţă. Din locul în care se aflau cei doi, albeaţa de la ochi nu i se mai vedea, iar tulpinile înalte ale ierbii îi ascundeau şi pîntecul flasc. Nu i se zărea decît botul îngust, rasat, spatele cafeniu, precum şi goana aceea inspi- rată de veritabil cîine de vînătoare.

Adam o privea pe Radda cu dragoste şi mîndrie

părintească, invitînd-o din priviri pe Inna să se alăture şi ea acestor simţăminte ce-i înfloriseră în suflet. Arăta în clipele acelea tînăr ca un student, şi lentilele ochelarilor îi scînteiau în soare.

— Aleargă ca una tînără, zise el. Şi tocmai aceea fu clipa cînd Inna înţelese ce anume o deranjase pînă atunci. O deranjase acel CA. Radda alerga CA o căţeluşă tînără, deşi era bătrînă. Şi tot astfel se putea spune şi despre povestea ei cu Adam : că este CA o poveste de dragoste. în ciuda propunerii de adineaori legată de căsătorie şi a pereţilor de stambă. Căci la mijloc nu era totuşi dragoste. Nu era decît dorinţa de a iubi considerată drept iubire adevărată. Şi din nou îi apăru în faţă chipul celui pe care îl iubise. Păru atît de real, ca şi cînd omul s-ar fi aflat chiar lîngă mesteacănul din preajmă. în ultima vreme, relaţiile dintre ei s-ar fi putut compara cu un meci de box : care dintre cei doi avea să-şi lovească mai tare adversarul. Cu diferenţa că meciurile de box respectă nişte reguli, pe cînd ei se înfruntaseră neţinînd seama de nici o regulă şi lovind deseori sub centură. Acum, de pildă, plecarea ei la sanatoriu fusese o lovitură pe care i-o dăduse ea. Dar iată că el s-a ridicat iar în picioare şi s-a oprit acolo, lîngă trunchiul mesteacănului, zîmbind strîmb şi ştergîn- du-şi stropii de sînge de pe bărbie.

între timp, Radda continua să gonească prin colilia mătăsoasă. Adam radia ca şi pînă atunci, mijindu-şi ochii.

Şi numai ea, Inna, sta înfrîntă şi asurzită de pustiul care îi năvălise în suflet. Şi toate acestea se petreceau ziua namiaza mare, sub razele vesele ale soarelui din tărie. Şi undeva pe cîmp tot încerca să scape de urmărirea cîinelui un nenorocit de şoarece. Sau o cîrtiţă.

Inna urma să plece de la casa de odihnă cu o săptămână mai devreme decît Adam. Adam însă hotărî să-şi întrerupă concediul şi să plece la rîndul lui la Moscova. Trebuia să rezolve o groază de treburi : să divorţeze, să se recăsătorească, să facă schimb de locuinţă, să stea de vorbă cu şefii lui de la instituţia la care lucra. Viitorul divorţ avea să-i frîneze întrucîtva ascensiunea pe scara prestigiului de care se bucurase pînă atunci. în actualul lui sistem de valori însă, această scara nu mai făcea nici două copeici. Căci prestigiul e ceea ce gîndeşte despre tine lumea din jur. Ce contează însă cele ce vor gîndi despre el, stînd comod acasă, un Kravţov sau un Seleznev ?

Legitimaţiile de serviciu, decoraţiile, epoleţii, briliantele, banii — toate acestea omul le scoate seara şi le pune pe masă ori

le agaţă de spătarul scaunului — în cazul cînd e vorba de-un veston militar. Totul însă ce putea fi scos şi pus altundeva nu mai prezenta pentru Adam nici un fel de importanţă. Importante rămăseseră pentru el numai acele valori cu care se putea duce la culcare : sănătatea, o conştiinţă împăcată, echilibrul sufletesc. Şi e femeie. Mai precis, Dragostea. Şi mai precis : copiii. Mulţi copii: trei, patru, cinci, cîţi o da Dumnezeu. Avea să-i ducă la grădina zoologică, să le arate rinocerul de acolo şi să le cumpere îngheţată. Avea să le clădească şi-o căsuţă într-o poiană cu iarba verde, primprejur cu pini şi cu tufe de fragi. Vara avea să umble desculţ pe covorul cald al acelor de pin şi să îmbătrînească încet, împăcat şi fericit. Căci bătrîneţea e şi ea o felie de viaţă destul de mare, şi are avantajele ei, mai cu seamă că nici în tinereţe şi nici la maturitate el n-a fost un om fericit şi a tot aşteptat ca în viaţa lui să survină o schimbare. în tinereţe, împreună cu nevastă-sa, locuiseră ani de zile cu chirie, mai întîi cu alte persoane în odaie, apoi în cîte-o odaie separată făcînd parte şi ea din apartamentul altora. In felul acesta, el se obişnuise să se considere permanent doar un chiriaş temporar, asociind fără să vrea această senzaţie şi cu imaginea nevesti-si.

Fiind odată la Vorkuta (trimis acolo într-o delegaţie), întîlnise multă lume venită în acel oraş situat dincolo de Cercul polar ca să cîştige bani pentru a putea duce în viitor o viaţă mai bună şi a se întoarce apoi pe continent ca să înceapă această viaţă. Oamenii trăiau în plină noapte polară, sufereau de avitaminoză, îşi fereau ochii de şfichiuirile vînturilor îngheţate şi, în felul lor, erau fericiţi, deşi continuau să socotească acel mod de viaţă drept o variantă provizorie. Aşa treceau zece, douăzeci, treizeci de ani. Reveneau după aceea pe continent şi, în scurtă vreme, se prăpădeau, căci după o anumită vîrstă nu mai poţi suporta asemenea schimbări de climă. Organismul omului nu se mai poate adapta.

Şi iată că acum Adam se decisese şi el să nu mai aştepte nici măcar o zi, ci să plece cît mai degrabă pe continentul său personal, să-şi îmbrace acolo dormitorul în stambă şi, pînă ce n-a îm- bătrînit de tot, să zămislească copii. Căci nu are încă cincizeci de ani. Ba chiar a auzit că la această vîrstă bărbaţii zămislesc cei mai reuşiţi urmaşi, că nici un geniu nu s-a născut încă dintr-un tată tînăr.

Revenind la Moscova şi urcînd scara spre apartamentul său, dori din toată inima ca Svetlana lui să nu fie acasă. Căci nu-şi putea imagina cum va izbuti să-i spună că o lasă şi pleacă. E ca şi cînd ai veni la omul tău drag şi, privindu-1 drept în ochi, i-ai

vîrî un cuţit sub coaste, aşa cum făcuse fochistul acela din satul Manino. Ba în acelaşi timp să-i şi spui : „Gata... asta a fost tot... acum nu te mai doare. Vezi ? Şi ţie ţi-era frică..."

Pe Svetlana o găsi acasă, dar avînd-o în vizită pe Raika, o prietenă de-a ei. Faţă de un om străin nu era cazul să-i vorbească. Ba chiar ar fi fost cu neputinţă. Adam n-o putea suferi pe această veritabilă spoliatoare care, cu un talent de miloagă versată, o jecmănea pe Svetlana de tot ce putea. Adam izbutise chiar să-i intuiască sistemul. întîi şi întîi, prietena nevesti-si începea să se plîngă de propria ei viaţă, aducînd în sprijinul văicărelilor sale argumente atît de convingătoare, încît ţi se făcea, într-adevăr, milă de ea. Apoi se pornea să-ţi ceară scuze pentru îndrăzneala de-a fi venit să-ţi adreseze o rugăminte, şi o făcea cu atîta sîrg, încît îţi venea să-i îndeplineşti pe loc orice dorinţă. Abia după aceea îţi adresa şi rugămintea în cauză, ce pica, fireşte, pe un teren foarte bine fertilizat. în felul acesta proasta de Svetlana ajunsese în situaţia de a-i oferi oricînd şi cămaşa de pe ea, ba chiar, dacă ar fi fost necesar, cu piele cu tot. Căci, cine ştie, poate că şi de piele va avea cîndva nevoie Raika pentru un eventual transplant.

— N-ai cumva cincizeci de ruble ? îl întrebă acum în şoaptă nevastă-sa, aruncînd o privire peste umăr spre odaia din care ieşise.

— Mai întîi, cred că ar trebui să-mi zici „bine ai venit", opina Adam, gîndind totodată că, în momentul în care avea s-o părăsească pe Svetlana, această prietenă a ei ar fi fost în stare s-o facă şi pe ea bucăţele şi să-i ia pe rînd, astăzi mîinile, mîine picioarele. Apoi ar pune-o să se radă în cap ca să-şi facă din părul ei o perucă, iar aici, în apartament, şi-ar aduce toate neamurile, obligînd-o pe Svetlana să locuiască în toaletă şi să se spele pe mîini în vasul de la closet.

— Bine-ai venit! Svetlana se lumină la faţă, apoi, aşezîndu-se pe vine, o strînse pe Radda la piept.

Cîinele stătu nemişcat o vreme, pătrunzîndu-i în trup căldura şi dragostea stăpînei, apoi se duse încet şi se culcă pe salteluţa sa. Călătoria îl istovise.

— Te întrebam dacă ai cincizeci de ruble, şopti iar Svetlana.

— Am, dar nu-i dau, zise Adam.

— Sst !... îl privi ea înspăimîntată.

Adam intră în odaie. Raika sta aşezată între perne. De curînd, Svetlana cumpărase de la un magazin universal vreo zece perne şi le îmbrăcase în huse albastre, de velvet. De acest velvet însă se lipea cu nemiluita păr de cîine, aspiratorul îşi manifesta

neputinţa, şi fiecare perişor în parte trebuia luat cu mîna. Intr-adevăr, ori de cîte ori încerca nevastă-sa să creeze în casă o atmosferă mai intimă, toate trebuiau să-i iasă exact pe dos.

— Vădim, dar arăţi minunat! exclamă cu deplină sinceritate Raika, ridicînd la el ochii ei mari şi obraznici.

— Ce să mai zic de tine ? spuse el ca să fie politicos.

Raika îmbrăcase o rochie cu decolteu mare. Purta totdeauna asemenea rochii, căci i se spusese, pesemne, cîndva că pieptul şi gîtul le are foarte frumoase. Pe vremuri o fi fost într-adevăr aşa. Acum însă, Raika mergea pe patruzeci şi nouă de ani şi vîrsta respectivă sărea în ochi tuturor, numai ei însăşi nu. La întrebarea : „Cîţi ani ai ?“, răspundea invariabil „Am şi împlinit treizeci şi şapte", arborînd în acelaşi timp o expresie adoptată, pesemne, încă la grădiniţă : aceea a unei copiliţe senine şi fericite. Ba vorbind şi cu acelaşi fel de voce : ca o fetiţă care abia a învăţat să pronunţe cuvintele. Auzind-o cum vorbeşte, lui Adam îi venea mereu s-o întrebe : „Nu vrei pipi, fetiţo ?“

— Vădim n-are bani, zise Svetlana cu un aer de om vinovat.

— Ba am, ripostă Adam. Dar îmi trebuie şi mie.

— Mă duc la vecinii noştri: poate au ei, spuse jenată Svetlana şi porni spre uşă. Avea un mers ciudat, de parcă picioarele i-ar fi fost prinse în chingi.

— Da’ ce ai la picioare ? o întrebă Adam.

— S-a încălţat cu pantofii mei, îi răspunse Raika. I-am cumpărat deunăzi şi-mi sînt mici.

— Păi înseamnă că ei îi sînt şi mai mici. Doar ştii prea bine că are piciorul mai mare ca al tău.

— De aceea i-a şi încălţat. Să mi-i lărgească.

Adam îşi zise că n-are rost să continue discuţia. El şi Raika se aflaseră dintotdeauna la cote diferite şi n-ar fi putut niciodată să se înţeleagă unul pe celălalt. Acum, de pildă, el se referise la Svetlana, pe cînd Raika se gîndise la pantofii săi.

— Ia spune, cum te mai simţi ? îl întrebă ea cu multă căldură.

El îi aruncă o privire şi avu impresia că, în cazul cînd va aduce vorba de proasta lui dispoziţie, ea îi va propune pe loc să i-o amelioreze. Faţă de Svetlana nu era numai o spoliatoare, dar şi o trădătoare. într-adevăr, Svetlana nu se pricepea deloc la oameni, mai bine zis îi prefera pe cei cu care presupunea că ar fi putut să-şi împartă necazurile, şi despre care credea că ar fi avut la rîndul lor nevoie de aşa ceva. Prietenia este însă un sentiment care presupune reciprocitate. Svetlana se împăca şi cu lipsa ei,

iar atunci cînd se lovea de răutatea unor oameni, nu făcea decît să se mire şi să fie nedumerită. întocmai ca Radda. Fapt care demonstra că aveau amîndouă aceeaşi fire.

— Mă simt bine, zise Adam, privindu-şi mîinile, ca să nu fie nevoit s-o privească pe Raika. Dar tu cum o mai duci ?

— Eu ? Eu am dat faliment.

— Cum aşa ?

— Mi-am tot făcut visuri şi nu m-am ales cu nimic.

— De ce ?

— Pentru că totdeauna am tins spre stele. Iar ele nu există.

De fapt, „stelele** în cauză, luate fiind la bani mărunţi, nu erau decît nişte măgădăi obişnuiţi, pilangii, dar cu ifose şi cu firi dificile.

— Tu cîţi ani ai acum ? o întrebă Vădim.

— Am şi împlinit treizeci şi şapte. Raika clipi din genele ei lungi, iar colţurile gurii îi zburară în sus.

Intră Svetlana şi se aşeză pe scaun nemaizbutind să stea în picioare. Picioarele i se umflaseră ca nişte perne. Părea istovită.

— Stă nemîncată, zise Raika. O toantă, nimic altceva.

— Chiar stai nemîncată ? o întrebă Adam.

Nevastă-sa obişnuia să citească tot soiul de articole traduse din limbi străine privind foloasele pe care le-ar aduce omului scurte perioade de flămînzire şi, din cînd în cînd, încerca să aducă organismului său cîte un folos dintr-ăsta.

— Astăzi, stau numai pe sucuri, răspunse Svetlana.

— Treaba asta o face de patru zile, preciză Raika. în următoarele patru zile are să bea numai ceai verde cu miere de albine. Pe urmă, încă patru zile, numai alimente date prin sită. Şi după aceea ai s-o duci la crematoriu.

— Poftim banii, Svetlana îi întinse o bancnotă.

— Săptămîna viitoare ţi-i dau înapoi, promise Raika.

— Să nu-ţi faci probleme. în cel mai rău caz, am să îe dau eu banii înapoi. Iar tu ai să mi-i restitui cînd ai să poţi.

Adam se ridică şi trecu în bucătărie. Svetlana veni în urma lui.

— Scoate pantofii ! zise el cu hotărîre.

— De ce ?

— Pentru că te doare ! Pentru că ai să faci cangrenă !

—- Ar fi penibil. După ce pleacă, îi scot.

— Am să ţi-i scot eu chiar acum şi-am să-i dau cu ei peste bot.

— Bine, dar ce-i de făcut ? Doar îi sînt mici.

— Să-i ducă la un atelier de cizmărie. Să şi-i lărgească

acolo.

— Da, dar cei de-acolo toarnă în pantofi apă. Şi-i strică.

Svetlana ajunsese acum şi ea pe poziţiile Raikăi şi nu se mai gîndea la picioarele sale, ci numai la pantofii ei. Adam o privi lung. Slăbise, într-adevăr, iar ochii îi străluceau, încinşi de-o flacără interioară, ca la fanatici. Se unsese pe obraz cu o cremă amestecată cu ulei de cătină, şi obrazul îi era galben, ca la un om suferind.

Adam se lăsă pe vine şi-i scoase cu efort amîndoi pantofii. Erau mai mici decît piciorul ei cu cel puţin trei numere.

— Apucă-te şi mănîncă, îi zise.

— Mi-ar părea rău să mă opresc tocmai acum. M-am chinuit atîta... Nu mi-au mai rămas decît patru zile.

„Peste patru zile am să-i şi spun, gîndi Adam. Altminteri, se prăpădeşte."

Ajungînd la această hotărîre, se mai linişti, şi nici chiar Raika nu i se mai păru o figură sinistră. Nu era decît o muiere nefericită, care umbla cu diverse şiretlicuri.

Reveni în încăpere şi-i zise :

— Să ştii că fiecare pierdere reprezintă totuşi şi-un cîştig. Şi invers.

— La ce te referi, nu-1 pricepu Raika.

— La ceea ce ziceai adineaori : că nu te-ai ales, chipurile, cu nimic. Poate că ceea ce ai fi găsit, ar fi fost o marfă proastă. în fond, treizeci şi şapte de ani e departe de-a fi bătrîneţe.

Raika zîmbi în colţul gurii, fără să-i comenteze aprecierea.

Adam se aşeză pe divan, între pernele cu huse de velvet. O clipă mai tîrziu, Raika şi Svetlana începură să ciripească, bîrfind pe diverse teme mondene, deşi, la vîrsta lor, ar fi fost mai nimerit să abordeze tema nepoţilor. O asemenea conversaţie pe Adam nu-1 interesa. închise ochii şi se cufundă în amintire ca într-o apă.

...Plecînd atunci de la proces, se întorseseră la casa de odihnă. Inna îi spusese : Nu pleca... Şi se repezise să-l sărute, să-l sărute, să-1 sărute, de parcă ar fi înnebunit : îi sărută fiecare deget, fiecare unghie, fiecare articulaţie. El nu mai izbutea s-o oprească, şi i se părea că a nimerit sub o turbată ploaie de primăvară, cînd cerul se amestecă cu pămîntul...

Continua să şadă cu ochii închişi. Inima începu să-i bată cu putere, iar pe sub coaste, ca un cîine părăsit, se porni să-i urle dorul.

— Mă duc cu Radda să fac o plimbare.

îşi luă cîinele şi plecă să caute un telefon public.

Radda încercă, neîndemînatecă, să se strecoare şi ea în cabină, dar el n-o lăsă să intre. O împinse cu piciorul şi închise^ bine uşa. Voia să rămînă numai cu Inna.

Se tînguiră semnale prelungi. Apoi îi auzi vocea.

— Eu sînt, zise Adam tulburat. Ce faci ?

— E urît la oraş, zise ea.

— Da, e foarte urît. Am să vin chiar acum la tine. însă nu sînt singur.

— Da’ cu cine ? se miră Inna.
— Cu cîinele.
— Nu veni.
— De ce ?
— Cîinele năpîrleşte.
De cabină se apropie un bărbat şi bătu tare cu o monedă în geam.
— Te sun mai tîrziu, zise Adam. Nu putea să vorbească cu Inna cînd era deranjat. Nu putea, adică, să fie atent şi colo, şi dincolo, trebuia să fie numai cu ea.
Ieşind din cabină, îşi dădu seama că Radda dispăruse. „Vine ea, îşi zise, n-are unde să se ducă...**
Rămase pe loc, aşteptînd ca bărbatul din cabină să termine convorbirea. Mai veni apoi şi-o femeie. Aşteptă să vorbească şî ea, trăgînd fără voie cu urechea. Femeia răcnea în receptor, zicînd că soţul ei nu mai iese deloc pe stradă, se plimbă doar pe balcon cîte-un sfert de oră pe zi. Iar dacă iese totuşi din casă, n-o face decît ca să se ducă să-şi ia votcă, în timp ce plimbarea ca atare n-o poate suporta şi, în general, nu-şi poate suporta starea de sănătate. Sănătatea e pentru el boală curată.
Radda nu apărea de nicăieri. Adam se nelinişti şi se duse acasă. Nu era nici acasă. Coborî din nou şi reveni la cabina telefonică, sperînd că Radda a venit între timp şi îl aşteaptă. Dar Radda nu era acolo.
Traversă nişte curţi de trecere, urmărind cu ochii cîte un cîine singuratic sau pe cei adunaţi, ici-colo, laolaltă. Ieşi apoi într-o piaţă. Blocul lor se afla în preajma unei gări. Adam se gîndi deodată că pe Radda ar fi putut s-o fure cineva venit din altă parte, s-o urce în tren şi să plece cu ea. Eventual, la vînătoare. Settcrii scoţieni sînt cei mai buni cîini de acest fel, şi la piaţa de animale costă o sută de ruble. Traversă piaţa şi se duse spre peroanele de unde plecau trenurile electrice suburbane. Merse de-a lungul garniturilor, făcîndu-şi loc prin mulţime şi strigînd „Radda ! Radda !**, încît lumea întorcea capul după el.
Apoi traversă din nou piaţa, reveni la cabina telefonică şi stătu acolo mai bine de două ore. Dăduse de cîteva ori să plece, apoi revenise la cabină şi stătuse acolo ca un stîlp. Ceasul de la gară ajunsese să arate ora unsprezece.
în cele din urmă, intră în cabină, formă numărul Innei şi-î zise :
— Mi-a dispărut cîinele.
— Atunci vino, zise ea.
— Nu pot.

«3

— De cc ?

— Mi-a dispărut cîinele.

Tăcură amîndoi, iar această tăcere era plină de neînţelegere reciprocă. Adam se gîndi deodată că, probabil, cota lui se află într-o poziţie dintre cele mai proaste şi la răscruce de vînturi, de vreme ce nimeni nu vrea să-l urmeze acolo.

în toiul nopţii, Vădim se trezi brusc, ca şi cînd i-ar fi pus cineva mîna pe umăr. Ieşi la suprafaţa somnului şi înţelese limpede : Radda îi fusese furată. Cineva o ademenise şi ea îl urmase, pentru că în cei şaisprezece ani cîţi avea nu dăduse niciodată ochii cu răul şi nici măcar nu ştia că acesta există. Vădim o cumpărase cînd ea abia împlinise o săptămînă şi, împreună cu Svetlana, o iubeau ca pe un copil. N-o lăsau niciodată singură, n-o încredinţau nimănui, iar dacă unul dintre ei pleca în concediu sau în delegaţie, celălalt rămînea cu ea. Acum, rămăsese doar cîteva minute singură pe stradă, şi cineva o furase. Hoţul o chemase la el şi ea se dusese. Vădim îşi imagină ce se va întîmpla cînd el, hoţul, îşi va da seama că Radda e bătrînă şi aproape oarbă. O va alunga ? Sau o va ucide ? Mai bine ar ucide-o. Dar dacă o va alunga ? Imaginea Raddei îi reveni în minte : nu mai avea decît un ochi şi, în plus, o boală cronică de rinichi. El îi injecta antibiotice şi ea venea singură la el şi-i întindea laba. Şi îşi mai imagină zăpăceala şi nedumerirea ei în cazul cînd cineva s-ar apuca s-o bată. într-adevăr, nedumerire, căci ea nu ştie ce înseamnă bătaie.

Se ridică brusc în capul oaselor. O văzu pe Svetlana şezînd la fel.

— Cum s-a putut întîmpla ? Ea întinse palmele spre el, plîngînd, ca şi cum ar fi vrut să-i culeagă răspunsul. Cum ?

„Uite-aşa, îşi zise el în gînd. Pentru că v-am trădat pe amîndoi. Şi pe tine, şi pe ea.“

— Poate c-o să vină mîine, zise. Poate că s-a rătăcit.

Copilul răcnea din răsputeri, dar Peskariova cea de şaptesprezece ani se duse foarte liniştită la toaletă.

— Ai văzut ? Chipurile, e mamă, zise nemulţumită Inna. Copilul zbiară, şi ei nici că-i pasă.

— încă nu s-a obişnuit, zise Iraida. E încă ea un copil. Bună să se joace cu păpuşile.

La camera de gardă sună telefonul. Iraida ridică

receptorul, rămase o clipă cu el la ureche, apoi zise :

— Pe tine te cheamă.

Inna luă receptorul şi păli brusc. Sîngele îi fugi din şi inima i se zbătu, neizbutind să facă faţă. Era omul pe c îl iubise.

— Cînd şi unde ? îl întrebă. Alte întrebări erau de pr mai ales că o aşteaptau sugarii. Cai care aveau să nu st dreptul în aşteptare.

— La şapte, zise el. La turnul televiziunii.

„De ce tocmai acolo ?“ se întrebă ea, dueîndu-se spre copilul care continua să răcnească. Apoi îşi aminti că cel care îi te- efonase locuia prin preajma VDNH[1], ceea ce însemna că-i : oarte comod să ajungă la locul fixat. Dar că ea, în schimb, avea să traverseze în acest scop întreaga Moscovă, asta pe el nu-1 interesa cîtuşi de puţin. Şi unde mai pui că omul se folosea de maşină proprie, în timp ce ea nu călătorea decît cu mijloacele de transport în comun.

Inna luă copilul în braţe. Era înfăşat pînă la subsuori, doar mînuţele îi erau slobode, şi-acum şi le strînsese la piept, ca un iepuraş. Avea icter postnatal, părul îl avea negru şi semăna leit cu un pui de japonez. Reveni apoi şi Peskariova cea de şaptesprezece ani, îşi luă în braţe puiul de japonez şi îşi dădu la iveală sînul feciorelnic. Copilul tresări, îşi repezi căpşorul în dreapta, nu nimeri sfîrcul, şi-1 repezi în stînga, nu-1 nimeri nici acum şi doar a treia oară îl nimeri din plin şi îşi lipi cu sete buzele de el. Inna gîndi : bătaie lungă, bătaie scurtă, ţinta atinsă. La fel se întîmplă cu tirul de artilerie, şi procedeul se cheamă „furcă".

Puiul de japonez pompa în el laptele matern, gemînd de lăcomie. Inna simţi deodată un acut sentiment de milă pentru copilaşul ăsta, şi pentru mămica lui atît de tînără. I se făcu milă şi de toţi oamenii din lume, iar printre aceştia toţi şi de ea însăşi, îşi dădu seama că întîlnirea care o aştepta nu avea să se soldeze cu nici un rezultat. Nici n-ar merita, prin urmare, să se ducă.

— Ei, cum e ? întrebă el, surîzîna ironic. Te-ai odihnit ?

— M-am odihnit, răspunse Inna cu precauţie, încercînd să-şi dea seama în ce fel avea să se desfăşoare convorbirea.

Cît timp călătorise spre locul întîlnirii, schimbînd trei mijloace de transport, se tot întrebase cam ce-o să-i poată spune, revăzînd-o, omul acesta, şi ajunsese în sinea ei la trei variante fiosibile. Prima : el îi va spune cam aşa : „Am obosit să mă tot upt cu mine, şi cu tine. Sufletul mi s-a scorojit ca un chibrit ars.

’espărţim niciodată. Să ne cufundăm
sufletele u să-şi revină".
'nvăţat cu tine ca ţiganul cu scînteia. Hai ă
te ia." Atunci ea îl va întreba : „Dar a
răspunde : „Nu există motiv mai im-

mai de nedorit : el îi va spune : „Inna, mai .
patru luni". Atunci ea îi va răspunde cu multă ‚Dar
nici o clipă mai mult". După aceea, vor socoti zi se
ce vor isprăvi cele patru luni şi vor stabili ora şi
mtîlnirii de atunci. Vor stabili, adică, unde şi cum să se Ailnească, pentru a nu se mai despărţi niciodată.

— Ei ? făcu el. Ţi-ai găsit vreunul ?

Inna îl privi cu luare-aminte, încercînd să-i descifreze în priviri măcar una dintre cele trei variante, dar pesemne că discuţia urmase o altă schemă logică decît cea pe care ea o prevăzuse. Căci nu întrezări în ochii bărbatului nici una dintre prezumtivele variante. Pesemne că motivele lui rămăseseră totuşi mai importante decît sentimentul de dragoste. Şi erau în continuare motivele lui, şi nu ale ei. Innei îi veni să-i răspundă : „Da, mi-am găsit". După care el ar fi întrebat-o : „Şi-atunci de ce-ai mai venit încoace ?

Ea : „Dar tu de ce m-ai chemat ?”

El: „Ca să te văd".

Ea : „Acum m-ai văzut ?“

El : „Te-am văzut".

Ea : „în regulă. Pa."

El : „Pa".

Şi-apoi ea va pleca. Şi cîinii bătrîni ai altora vor sălta mereu de-aci încolo, bălăngănindu-şi burta, în jurul vieţii sale.

— Nici n-am căutat aşa ceva, zise Inna.

— Şi-atunci de ce te-ai dat la fund atîta vreme ?

— M-am gîndit la noi.

— Minţi.

— Da’ de ce să caut pe altcineva ? Nu te am pe tine ?

Acum el ar fi trebuit să spună : „Ştii, am obosit să tot stăm despărţiţi" etc. Dar el clipi cu vădită satisfacţie, ca un om care s-ar fi speriat că i-a fost jefuit apartamentul, însă aprinzînd lumina, s-ar fi convins că toate se află la locul lor. Clipi deci cu satisfacţie şi propuse :

— Hai să vedem „Deşertul".

Filmul abia apăruse pe ecrane, jucau în el actori din cei mai apreciaţi. Bărbatul puse motorul în funcţiune şi, privind

peste umăr, dădu maşina înapoi. Inna înţelese că programul avea să fie cel obişnuit. Acum vor intra la un cinematograf, după aceea se vor duce la ea, pe urmă el va pleca acasă. întocmai ca pînă atunci. Cu singura diferenţă că, în trecut, ea se tot aflase în aşteptare, iar acum problema aşteptării nu mai figura deloc pe ordinea de zi. Noua schemă arăta astfel : îţi convine — bine, nu-ţi convine — iarăşi bine. Ar fi putut, desigur, să nu umble cu bănuieli şi cu presupuneri, ci să-1 întrebe direct. La o întrebare directă însă ar fi putut să primească şi un răspuns direct, or, în acest caz n-ar mai fi avut rost să rămînă în maşină. Ar fi trebuit să coboare şi să plece. Nu-1 văzuse însă pe omul acesta de-atîta vreme...

Ajunseră în dreptul unui cinematograf.

— Du-te şi vezi ce joacă, îi porunci el.

Inna închise portiera şi porni să urce treptele largi ale clădirii, îndreptîndu-se spre casele de bilete. La un moment dat îi veni să se întoarcă la el şi să-l întrebe ; Da' de ce eu ? Care dintre noi doi e bărbat ? îşi aminti de ziua cînd fusese cu Adam la magazinul de confecţii. El deschisese larg în faţa ei uşa de la intrare. Dincolo de uşă stătea un omuleţ pricăjit şi cam afumat, şi, neobservîndu-1, Adam fu cît pe ce să-l doboare la pămînt.

— Fii atent !... exclamase ea.

— Să fie dumnealui atent, ripostase Adam. Trece o regină. Pe cînd acum regina a traversat întreaga Moscovă folosind trei mijloace de transport în comun, aleargă cu sufletul la gură spre casele de bilete, ca după aceea să-1 ducă la ea acasă, să-1 consoleze şi să-i şoptească la ureche ce calităţi nemaipomenite poate să aibă. Şi asta, în loc să ţină acum în braţe propriul ei pui de japonez...

Orele de proiecţie se dovediră a fi nepotrivite, iar filmul prost, deşi italian.

— N-aţi putea să-mi spuneţi unde rulează „Deşertul" ?

— Sunaţi la zero cinci, o sfătui casiera.

Inna se scotoci prin buzunare, găsi o monedă, se duse la un telefon public şi formă 05. Un glas de femeie înţeleaptă îi răspunse fără întîrziere :

— Telefonista treisprezece. Ce doriţi ?

— Spuneţi-mi, vă rog, unde rulează filmul „Deşertul" ? întrebă Inna, mirată că femeia cu numărul „treisprezece" o întreabă şi o ascultă cu atîta atenţie şi interes, de parcă nu s-ar fi aflat la serviciu, ci la ea acasă.

— Sunaţi-mă, vă rog, peste zece minute, i se adresă femeia

într-un mod foarte civilizat, ca şi cînd, într-adevăr, nu s-ar fi aflat la serviciu, ci acasă şi s-ar fi temut ca între timp.să nu-i dea-n foc cafeaua, pusă la fiert.

— Nu pot peste zece minute ! strigă Inna.

Dar cealaltă aşezase receptorul în furcă.

Inna reveni la casiera de adineaori.

— Spuneţi-mi, vă rog, n-aveţi unul dintr-alea... îşi mişcă uşor degetele, dintr-alea, cum le zice... meniul acela de filme ?.

— Ce anume ? n-o înţelese casiera.

— Cum să spun... foaia aceea pe care scrie unde şi ce nilează.

— Ocoliţi clădirea : trebuie să fie pe acolo.

Inna se depărtă şi, ca să ajungă de cealaltă parte a cinematografului, coborî din nou scara. în urma ei veniră doi tinerei cu aer de oameni maturi sau poate doi oameni maturi cu aer de tinerei.

— în trei zile am izbutit să vizitez trei oraşe : am fost la Erevan, la Tbilisi şi la Baku, zise unul dintre ei, adresîndu-se celuilalt.

— Asta înseamnă că n-ai fost nicăieri : nici la Erevan, nici la Tbilisi, nici la Baku, rispostă interlocutorul. Nu-i aşa, frumoaso ?

— Ba tot a fost undeva, zise Inna. în salonul avionului, întoarse capul spre maşina parcată în dreptul trotuarului. Ar fi vrut ca El s-o vadă şi să-şi dea seama că place şi altora şi, prin urmare, merită mult mai mult decît să umpli cu ea golurile din propria ta viaţă. Aşa cum ai umple cu cîlţi o sperietoare de ciori. Dar El n-o vedea. Se uita drept înaintea sa. Avea o privire mohorîtă şi concentrată şi părea că este propria lui victimă.

Inna ocoli cinematograful, dar nu zări nici un „meniu". Crezu că nu fusese atentă, şi porni din nou în jurul clădirii, iscodind cu atenţie zidurile. Şi deodată îşi dădu seama că umblă roată, în cerc, întocmai ca un cal în fundul unei mine. îi povestise cîndva maică-sa că, odinioară, în mine, erau puşi la treabă caii, umblînd tot aşa, în cerc, timp de zece, ba chiar şi douăzeci de ani. La un moment dat orbeau, fără să-şi da seama de asta, căci în mină era întuneric. în cele din urmă, erau scoşi de acolo, dar nu mai puteau să vadă nimic : nici iarba şi nici cerul. Mai mult decît atît, chiar ajunşi sus, continuau să umble în cerc, deşi lucrul acesta nu mai era necesar. Să umble altfel însă nu mai erau în stare.

Inna ieşi din cerc, traversă strada şi se duse spre staţia de autobuze. Curînd, unul opri în faţa ei. Se urcă şi se aşeză pe un

scaun mai înalt decît altele. Autobuzul se urni din loc. Inna se simţi zgîlţîită cu putere şi pricepu că scaunul se afla deasupra unei roţi. Se ridică şi se aşeză mai aproape de şofer, dar de astă dată simţi la picioare o adiere fierbinte : pesemne că venea de la sistemul de încălzire.

Se ridică din nou şi îşi continuă drumul stînd în picioare în mijlocul autobuzului pe jumătate gol. Se gîndea mereu la omul pe care îl iubise. Mai întîi el va crede că ea s-a aşezat la rînd ca să cumpere bilete. Pe urmă, plictisit de atîta aşteptare, va coborî din maşină si se va duce s-o caute. N-o va găsi şi le va întreba pe casiere : .,N-aţi văzut pe aici o blondă ? Una înaltă ?“ Pe urmă va ocoli clădirea, va urca din nou în maşină, va mai aştepta puţin şi, în cele din urmă, va pleca acasă. Doar în cel de-al doilea caz, dacă Inna n-ar fi plecat, adică, ar fi văzut mai întîi, împreună cu ea, un film, apoi ar fi însoţit-o la locuinţa ei şi-abia la sfîrşit s-ar fi dus acasă. într-adevăr, oriunde s-ar fi aflat, omul acesta se întorcea tot acasă la el, ca un avion la aeroportul de care aparţine. Căci şi avionul zboară cît zboară, pe urmă aterizează tot la aeroportul lui. Avioanele însă au un orar şi un grafic, pe cînd omul acesta zbura nestînjenit de nimic. Nimeni nu-i cerea socoteală. Se bucura de libertate deplină, dar în ■cadrul unor obligaţii severe. Ca un vultur într-o grădină zoologică. Reamintindu-şi însă chipul lui posomorit, Inna îşi zise că nu e, de fapt, nici avion şi nici vultur. Ci pur şi simplu un om nefericit. Şi că motivele lui sînt, într-adevăr, nişte motive foarte bine întemeiate şi că din situaţia în care se află, nu e de găsit, într-adevăr, nici o ieşire. Şi, în sfîrşit, că a iubit-o, aşa cum se spune astăzi, „în felul său“. Poate că şi pe calul acela din mină l-o fi iubit cineva în felul său, ba poate că l-o fi şi compătimit, tot în felul său, şi chiar i-o fi dat să-i mănînce din palmă bucăţele de zahăr sau de turtă dulce ?

Ajunse cu autobuzul la o staţie de metrou, coborî şi intră în cea dintîi cabină telefonică. Formă numărul lui Adam. Numărul era alcătuit numai din cifre cu soţ, îl ţineai minte uşor, era simplu şi clar ca şi Adam însuşi. în receptor se porniră să cînte semnalele. Starea sufletească a Innei era la fel cu cea de atunci din pădure, cînd porniseră spre casa de odihnă, venind de la proces. Ar fi vrut să-i spună şi acum : „Mi-e frică. Ocroteşte-mă. Salvează-mă. Naiba să-l ia pe cîinele ăla al tău : doar n-o trăi o veşnicie..."

Plecînd în dimineaţa aceea la serviciu, Vădim Pankratov nu izbuti să se apuce de lucru ca de obicei. Sta aproape culcat pe

scaunul din cabinetul său, cu picioarele întinse pe sub birou, şi îşi zicea că termenul „depresiune" provine de buna seamă de la cuvîntul „presă". O presă grea îţi striveşte nervii, făcîndu-i să nu mai reacţioneze la nici un fel de excitanţi externi. Nici la cei agreabili — cum ar fi colocviile cu colegii, nici la cei dezagreabili — ca, de pildă, senzaţia de foame. Aşa cum se întîmpla cu el acum : nu era în stare nici să mănînce, nici să se bucure de ceva.

— Ce-aţi păţit ? îl întrebă Nisnevici.

Nisnevici era şeful lui, fiind totodată şi un om de caracter. Felul lui de a se comporta i se schimba deseori, dar calitatea de om de caracter — niciodată.

— Arătaţi de parcă vi s-ar fi întîmplat o nenorocire.

— Aţi ghicit, zise Vădim. Mi s-a întîmplat o nenorocire. Mi-a dispărut cîinele.

— A... Vă înţeleg perfect, rosti pe un ton grav Nisnevici. Am avut şi eu anul trecut un necaz asemănător : mi-a căzut motanul de sus, din balcon. Mă credeţi, nici moartea soacră-mi nu m-a impresionat mai tare. E drept, soacră-mea locuia în alt oraş, adăugă el, ca pe-o scuză.

Vădim mai rămase un ceas la serviciu, apoi plecă spre casă şi, în timp ce merse pe stradă, încercă pe neaşteptate convingerea că, în lipsa lui, Radda s-a întors acasă. Mirosul, desigur, i-a slăbit o dată cu vîrsta, totuşi nasul i-a rămas nas de cîine, aşa că în momentul acesta, precis că se află acasă, Svetlana i-a şi făcut o baie şi i-a dat să mănînce o supă cu „pelmeni" [6] şi cu bucăţele de parizer. Cînd va ajunge acasă, îl vor întîmpina amîndouă. Vădim îşi imagină pe dată ochii lor : cei albaştri, ai Svetlanei, cei galbeni, ai Raddei. Şi, fără voie, îşi iuţi paşii.

Ajuns în faţa uşii, rămase o vreme locului : prea tare îi batea inima. Pe urmă se decise şi apăsă pe butonul soneriei. Uşa se deschise aproape în aceeaşi clipă, ca şi cînd Svetlana s-ar fi aflat tot timpul în spatele ei. îşi repezi privirea spre ochii lui şi rămase aşa. Şi el pricepu că ea se aşteptase să-1 vadă însoţit de Radda. Pesemne că şi în cugetul ei se născuse aceeaşi convingere ca şi a lui de mai adineaori. Dar el venise de unul singur. Iar ea se afla în casă tot de una singură. Acum îşi repezise privirea spre ochii lui şi rămăsese aşa. Şi în privirea ei pîlpîise speranţa. Speranţa aceasta rămase o clipă suspendată între ochii lor, apoi, neîmplinită, se nărui.

Svetlana nu zise nimic, se întoarse şi intră la bucătărie.

---

6 Un fel de colţunaşi cu carne tocată.

Vădim nu zise nici el nimic, se duse în cameră şi se culcă pe divan, cu faţa la perete. Poziţie pe care i-o dictase starea lui de depresiune. închise ochii, pentru a stăvili accesul excitanţilor externi, dar în clipa următoare revăzu privirea Svetlanei şi înţelese cu toată luciditatea că asemenea priviri — cu totul identice între ele — nu le putea schimba decît numai cu soţia lui, cu ea şi cu nimeni altcineva. Căci el cu Svetlana se aflau la aceleaşi cote şi oricît de plicticoasă, ba uneori chiar lipsită de speranţă ar fi fost natura acestora, erau totuşi cotele lor comune. Şi el îşi zise că şi în cazul cînd ar fi plecat de la Svetlana, tot ar fi revenit la ea după un răstimp, pentru că nu poţi pleca niciodată din faţa propriei tale conştiinţe. Svetlana nu era numai omul lui, ci şi un om de caracter. Există, desigur, momente în viaţă cînd acest lucru nu mai prezintă importanţă. Dar acestea nu sînt, într-adevăr, decît nişte momente. Căci dacă ai sta să faci un bilanţ — atît în zile negre, cît şi în cele cenuşii, ba chiar şi în cele trandafirii — a fi om de caracter rămîne singurul lucru care prezintă importanţă. Căci a fi om de caracter înseamnă a avea conştiinţă. Iar conştiinţa este Dumnezeu. Şi Vădim era un om credincios.

în odaie intră Svetlana şi în aceeaşi clipă se porni să sune telefonul. Era un ţîriit insistent, repetat la intervale scurte, aşa cum se întîmplă în cazul unor apeluri interurbane. Vădim simţi că la celălalt capăt al firului trebuie să fie Inna.

— Spune că nu sînt acasă, o rugă pe Svetlana.

Ea ridică receptorul, apoi întoarse capul.

— Te caută cineva.

— Doar te-am rugat...

— Zău că nu pot.

Avea dreptate : nu era capabilă să spună minciuni. A minţi era pentru ea la fel cu a rosti o frază în cine ştie ce grai din Polinezia, pe care nu numai că nu-1 cunoştea, dar nici măcar nu-1 auzise vreodată.

Vădim se ridică şi luă receptorul.

— Adam... auzi glasul Innei.

Nu răspunse. Dar nu din cauza Svetlanei. Din cauza Raddei. Inna nu izbutise s-o îndrăgească, şi Radda se dăduse la o parte. îi lăsase lui cale liberă. Aşa încît, să continue acum legătura cu Inna, ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic, ar fi însemnat s-o trădeze nu numai pe Radda, dar şi amintirea ei.

— Adam...

— Aici nu-i nimeni cu numele ăsta. Aţi greşit numărul.

Puse receptorul în furcă.

— îl căuta pe unul, Adam...

Se culcă din nou pe divan şi închise ochii. Şi văzu deodată nouri coborîţi jos, spre pămînt, care alergau, alergau. Iar în preajma drumeagului zăcea un trist animal antediluvian, şi cu o-rădăcină-labă se ţinea strîns de-o rădăcină-falcă.

Inna ieşi din cabina telefonică şi porni să traverseze strada. Cînd ajunse în mijlocul străzii, se aprinse lumina verde a semaforului, şi torentul de maşini se revărsă pe dinaintea ei.

Rămase în aşteptare printre ceilalţi pietoni. Şi deodată, pe banda din mijloc zări maşina celui pe care îl iubise. Se gîndi că el n-o aşteptase nici măcar o oră. Cam patruzeci de minute însă tot o aşteptase. îşi dădu seama că o zărise şi el. îi adresă un sur îs binevoitor şi totodată indiferent, ca unei cunoştinţe mai apropiate şi dădu de cîteva ori mărunt din cap, vrînd parcă să spună : te-am văzut, te-am văzut, îmi pare bine. El pricepu îndată totul. Căci era un om inteligent : de aceea îl şi iubise ea atîta vreme. Pricepu totul, zîmbi şi el, şi trecu mai departe. Curînd maşina i se pierdu printre celelalte maşini.

Pe Inna o cuprinse brusc o odihnitoare stare de linişte. îşi dădu seama pe neaşteptate că între Adam şi omul pe care îl iubise a existat o stranie legătură, ca între două vase comunicante. Că prezenţa în viaţa sa a unuia dintre ei solicita numaidecît prezenţa şi a celuilalt. Cînd unul dintre ei o umilea, celălalt venea, s-o înalţe. Cînd unul dintre ei încerca s-o nimicească, celălalt se repezea s-o salveze. Acum însă, cînd unul dintre aceşti oameni trecuse pe lîngă viaţa ei, ea se pomeni că nu mai are nevoie nici să fie salvată şi nici să-şi mai afirme personalitatea. Or, asta însemna că nu mai avea nevoie nici de Adam. Adam nu avea preţ decît făcînd pereche cu un altul: de unul singur nu mai prezenta importanţă. Nu pentru că ar fi avut cine ştie ce defecte. Ca om prezenta, desigur, o anumită valoare. Pur şi simplu, el şi cu Inna făceau parte din specii diferite, ca, de pildă, o pasăre şi o şopîrlă. N-are importanţă cine e pasărea şi cine şopîrla. Important e numai faptul că una zboară, iar cealaltă se tîrăşte. Una se simte bine înălţîndu-se spre cer, alta aflîndu-se cît mai aproape de pietre.

Se aprinse lumina roşie, şi pietonii porniră din nou să traverseze strada. Spre Inna veniră oameni de diferite vîrste şi înfăţişări, remarcîndu-se printre ei o blondă înaltă, bronzată, care semăna foarte bine cu chipul finlandezei de pe eticheta brînzei topite „Viola". îi atrase atenţia Innei pentru că se deosebea mult de alte femei de primprejur, dar şi pentru că semăna cu cineva

foarte cunoscut. „Cu cine o fi semănînd ? se întreba Inna, apoi brusc, îşi dădu seama : Cu mine !“ „Viola" continua să vină spre ea, fixînd-o la rîndul ei cu privirea, pînă ce Inna pricepu că se vede pe ea însăşi, reflectată în oglinzile unei vitrine din faţa ei. îşi venea în întîmpinare ei însăşi, privindu-se parcă cu ochii alt- cuiva : iată, trece pe stradă o femeie gata să împlinească treizeci şi doi de ani. Cam atît şi pare să aibă. Nu mai puţin. Dar nici mai mult. într-adevăr, la treizeci şi doi de ani încă nu eşti bă- trîn. Dar nici prea tînăr. Depinde cum priveşti lucrurile. Ca să ieşi la pensie, e prea devreme. Ca să te înscrii în Comsomol — prea tîrziu. Ca să trăieşti însă şi să porţi în suflet speranţa, e tocmai bine. Căci atîta timp cît trenul tău va goni mereu înainte, nu-ţi va dispărea nicicînd din priviri ultimul vagon al speranţei.

Spune-mi ceva pe limba ta

Eu nu arăt în nici un fel.

Cînd mă aflu în mulţime, nu mă bagă nimeni în seamă, iar dacă mă bagă totuşi în seamă cineva, nu întoarce niciodată capul după mine. Nu sînt băgată în seamă nici atunci cînd merg pe stradă de una singură.

în taberele pionereşti, eram totdeauna o pionieră de rînd t nu mă alegea nimeni nici măcar în echipele de prim-ajutor.

în corul şcolii, stăteam totdeauna în rîndul din spate, iar vocea mi se afla pe undeva pe la fundul polifoniei. Cînd mă duceam la dans, mă vîram în cîte un ungher şi mă uitam de acolo cum dansează cei mai frumoşi băieţi cu cele mai frumoase fete.

Mama mea vitregă visează să mă mărit cu oricine ar fi. Tata, dimpotrivă, se teme tocmai de aşa ceva.

Cu mama mea vitregă sînt aproape de-o seamă. Ea îl adoră pe tata, îi adoră defectele, trecutul şi, întrucît fac şi eu parte din acest trecut, mă adoră şi pe mine. Tot ea zice că-i mult mai bine să te măriţi şi-apoi să dai divorţ, decît să trăieşti neştiind ce-i patima. Nu-i în stare să înţeleagă cum poate trăi cineva fără să iubească.

în momentul de faţă al existenţei mele, stau la geam, **cu** ochii după acel „oricine ar fi“.

Uite-1, trecînd prin curte şi tîrînd după el un cablu, pe nenea Kolea, instalatorul de la JEK. Viaţa acestui om se împarte în perioade de cîte cinci zile. Timp de cinci zile la rînd, nenea Kolea bea de stinge, perioadă în care se trezeşte în el *o* personalitate cu totul deosebită. Nenea Kolea filozofează, se întristează, se bucură, protestează, trecînd extrem de uşor de la starea de înduioşare la cea de furie. în următoarele cinci zile, acelaşi nenea Kolea zace amuţit, cu nasul în tavan. De mîncare nu se atinge, zicînd că nu i-o primeşte organismul. Pe obraz îi răsare o barbă roşcată şi îi apar toate semnalmentele unui bătrîn în devenire.

în cea de-a treia perioadă de cinci zile, umblă tăcut şi pocăit. Se apucă de orice treabă, şi în mîinile lui de aur orice treabă sporeşte. în acest răstimp, nici nu-ţi vine să crezi că mai poate să arate şi altcumva.

Cele cinci zile se apropie însă de sfârşit şi, brusc, nenea Koiea devine indiferent la tot ce-1 înconjură. Priveşte visător în gol,

apoi, cu totul din întîmplare, se îmbată criţă şi o ia de la capăt.

Astăzi, nenea Kolea se află în cea de-a treia perioadă, trage după el un cablu şi, mînat de un sentiment de vinovăţie, e gata să facă reparaţii în întreg microraionul.

Curînd, dispare pe după colţul blocului. Un timp, strada rămîne pustie. Apoi, pe uşa scării a treia, iese cu o mapă în mînă un alt vecin şi contemporan de-al meu. De prezentat, n-am fost prezentaţi unul altuia, de aceea nu ştiu cum îl cheamă. în- trucît însă îndeplineşte o anume funcţie în cadrul vieţii noastre sociale, m-am obişnuit să-i zic „funcţionarul". Are o „volga" frumoasă, de culoare deschisă, iar pe chip, o expresie plină de-o importanţă provincială.

Ca bărbat, omul mi-ar fi, desigur, mai potrivit decît nenea Kolea : aş fi putut deci să mă mărit cu el ca să divorţez după aceea, dar e deja căsătorit cu o ţipă pe nume Raia. Ies uneori amîndoi în curte şi se aşază pe-o bancă, să respire aer curat. El se uită în dreapta, Raia în stînga, semănînd în felul ăsta cu emblema vulturului bicefal. Nu cred să existe pe lume o forţă care să-i determine vreodată să se uite fie unul la celălalt, fie amîndoi în aceeaşi parte. Iradiază amîndoi o plictiseală atît de convingătoare, încît izbuteşte să ajungă pînă în dreptul ferestrei mele de la etajul al şaselea şi să mi se vînture pe lîngă obraz.

Nenea Kolea e totuşi de preferat. Cu unul ca el nu te poţi plictisi niciodată.

Mama mea vitregă are o expresie : „Asta nu-i un cal pe care să pontezi". Dacă i-aş adopta-o şi mi-aş închipui că viaţa mea **e** un hipodrom, că eu aş fi un jucător, iar calul cu pricina ar fi însuşi Domnia-Sa Succesul, ar reieşi că astăzi n-au pornit să alerge pe pistă decît nişte cai ai altcuiva, ba pe deasupra şi măreaţi cu toţii de cîte-o hibă.

Odată, mergeam grăbită, împreună cu mama vitregă, pe stradă. Ne duceam să vedem un film. La un moment dat, l-am văzut zăcînd în faţa noastră pe un alcoolic din cartier : nu era nenea Kolea. ci un altul. Omul tot încerca să se ridice pe trotuar şi cădea la loc. încerca iar să se ridice, cădea iar şi nu izbutea defel să priceapă ce anume îl împiedică să se scoale în picioare.

Lumea care trecea pe acolo îl ocolea ca pe un obiect.

M-am uitat la mama vitregă şi i-am zis :

— Dacă nu ne-am fi grăbit, l-am fi dus acasă, nu-i aşa ?

— Te cred, zise mama vitregă.

Ne uitarăm apoi amîndouă în urma noastră şi în cuget ne încolţi mustrarea de conştiinţă.

— Ia aminte, zise mama vitregă. Niciodată în viaţă să nu

ajungi încălecată de-o situaţie.

— Cum adică ? n-am înţeles-o eu.

— Uneori se întîmplă să depăşeşti tu cîte-o situaţie din viaţă, să fii tu, adică, mai presus decît ea. Altădată se întîmplă invers : situaţia e cea care te depăşeşte. încearcă, aşadar, ca niciodată o situaţie să nu fie mai presus decît tine.

înaintea mea, pe pervaz, se lasă din zbor un porumbel alb. De fapt, e un pui de porumbel: seamănă mai degrabă cu o vrabie crescută peste măsură.

întredeschid încet fereastra, îmi frig degetele cu aerul geros şi mă aştept ca porumbelul să se sperie şi să zboare. Dar el stă şi nici nu clinteşte. Apoi întoarce capul şi mă priveşte drept în ochi.

Jos, în faţa blocului, frînează un „moskvici** albastru, şi din el coboară Alexandr Medvedev, fratele Sofkăi Medvedeva, îmbrăcat cu un cojoc albastru şi avînd îndesată pe cap o căciulă din blană de vulpe.

Alexandr e cîntăreţ de estradă. Apare mereu la televizor, saltă vesel cu microfonul în mînă, îmbrăcat cu cîte unul din nemaipomenitele lui surtucele, iar toate fetele care îl văd pe micul ecran sînt leşinate după el.

Sînt zile cînd îl auzi la radio, îl vezi la televizor, ba îi mai citeşti şi în presă opiniile exprimate în cadrul vreunei discuţii pe tema cîntecului actual de estradă. în felul ăsta capeţi impresia că lumea nu se preocupă decît de faptele unui singur om.

Pesemne că din cauza unei activităţi atît de intense Alexandr mai şi oboseşte cîteodată. Asta îl face să se abată din cînd în cînd şi pe aici, pe la părinţi, ca să-şi regăsească rădăcinile şi să-şi reîmprospăteze prin intermediul lor forţele în vederea sarcinilor care îl aşteaptă în continuare.

Odată, cam cu un an şi jumătate în urmă, am trecut pe la Sofka să-i aduc ceva, ori dimpotrivă, să iau ceva de la ea. Uşa mi-a deschis-o Alexandr. S-a uitat la mine şi mi-a zis : „Iartă-mă, nu pot să dau mîna cu dumneata, mi-am udat-o cu votcă, îi pun javrei noastre o compresă".

La plecare, ştiu că am coborît pe jos pînă la etajul al doilea, m-am oprit lîngă geamul de pe palier şi nu m-am mai putut mişca de acolo multă vreme. Aveam impresia că pe lîngă mine a trecut, aidoma unei brigantine cu pînzele înălţate, un crîmpei dintr-o lume minunat de frumoasă şi pe care n-o cunoşteam
deloc, iar eu am rămas să zac de una singură pe-o insulă nelocuită.

Venind a doua zi la atelier, le-am spus colegilor că l-am

văzut pe Alexandr Medvedev.

— Şi cum a fost ? m-au întrebat fetele.

— Era ud pe mîini de votcă, le-am spus cu nepăsare.

— Da’ ce, ăsta bea votcă cu mîinile ? a dat glas Igor Korneev.

Bineînţeles, ţipase în el gelozia.

Porumbelul păşeşte mărunt de-a lungul pervazului, iar Alexandr Medvedev se aşază pe vine şi cercetează o piuliţă de la o roată a maşinii.

Stau la fereastra odăiţei mele cu tavanul jos, iar porumbelul cel tînăr şi alb îşi întinde peste mine aripa-i de zăpadă.

N-o să mai treacă decît o clipă şi Alexandr o să se ridice în picioare şi-o să plece.

Smulg din şifonier haina groasă a maică-mi vitrege şi plonjez în blana ei fină. Haina asta se numeşte mantou. N-are pe ea nici un nasture : doar îi petreci o poală peste alta şi o ţii aşa, cu mîna. Pe mînă trebuie să porţi o mănuşă lungă, fiindcă mî- neca mantoului nu-ţi ajunge decît un pic mai jos de cot.

Mama vitregă zice că de mantoul ăsta nu are nevoie decît ca să se „autoafirme", iar cînd vrea să-i fie cald şi să se simtă comod, îşi îmbracă paltonul cel vechi, de stofă.

Blana mă ia în braţe, în clipa următoare mă fac nespus de frumoasă şi nu mă mai simt a fi croitoreasă la un atelier de confecţii pentru copii, ci soţia unui milionar local, pe nume Alex. Petrec cu neglijenţă o poală a mantoului peste alta şi-o iau la goană. Mai întîi în jos pe scări, apoi pe trotuarul din faţa blocului.

Alerg prin dreptul lui Alexandr, dar mă uit ţintă înainte.

El întoarce capul şi se uită la mine. El la mine, iar eu ţintă înainte.

— Bună ziua. De ce nu saluţi lumea ?

De un timp încoace, îmi zice „tu", pentru că sînt prietenă cu sora lui şi de-o seamă cu ea, deci reprezentanta unei lumi pentru el de-o importanţă cu totul secundară.

Mă opresc, întorc încet capul şi îl privesc cu o nedumerire plictisită, ca şi cînd i-aş zice : de-alde voi, ăştia, cîntăreţi de estradă, se perindă pe aici cu duiumul. Dacă le-ai da „bună ziua" tuturor, nu ţi-ar mai rămîne timp să faci nimic altceva.

Alexandr se ridică şi vine spre mine : elegant, sosit parcă chiar atunci de peste hotare.

De fapt, Alexandr şi Sofka sînt metişi. Tatăl lor e rus, iar mama spaniolă şi o cheamă Roşită. A fost adusă din Spania în anul nouă sute treizeci şi şase, a trăit şi a crescut aici, pentru ca

într-o bună zi să întîlnească un flăcău rus şi, la ora ei astrală, să zămislească un băiat.

Alexandr şi Sofka seamănă foarte mult unul cu celălalt. Au aceleaşi trăsături. Pe chipul fetei însă, ele s-au combinat într-un mod banal, pe cînd Alexandr e o cadră de bărbat: are un ten delicat şi oacheş, iar ochii parcă îi sînt pictaţi: le poţi desluşi fiece geană.

Mă priveşte lung, ca şi cînd şi-ar face o socoteală în gînd, apoi îmi spune pe neaşteptate :

— Ţi-aşa adresa o rugăminte. Promite-mi că n-ai să mă refuzi.

— Depinde de rugăminte.

— Vezi ? Ai şi început să te tocmeşti.

— Cine ştie ce poţi tu să-mi ceri.

încerc să-mi ridic preţul, deşi sînt gata să fac pentru el orice. Dacă mi-ar cere să fur sau să omor pe cineva, n-aş pregeta o clipă, deşi a doua zi poate că mi-aş da cu pumnii în cap.

— N-ai putea să mergi diseară cu mine la un restaurant ?

— Da’ ce trebuie să fac acolo ?

— Nimic. Să stai şi să asculţi muzică.

— Mă inviţi la o cină ?

— Ştii, îmi zice el pe un ton şovăielnic, îmi place o femeie. Va fi şi ea la masa noastră, împreună cu bărbatu-său.

— E clar.

— Ce-ţi este clar ? mă priveşte el bănuitor.

— Soţul respectiv va trebui să creadă că sînt prietena ta.

— Te supără treaba asta ?

— N-are decît să creadă, îi zic eu.

în domeniul cosmeticii problema cea mai importantă e meticulozitatea.

Meşterul nostru de la secţia de rochii pentru fete zice că, în domeniul lui, măiestria unui croitor e de trei categorii. Prima e atunci cînd o rochie este cusută foarte simplu din cauza lipsei de fantezie şi a neîndemînării croitorului.

A doua — cînd totul e foarte complicat, pentru că meşterul în cauză poate să realizeze multe şi doreşte s-o demonstreze.

Şi a treia — cînd totul e din nou foarte simplu, dar de astă dată ca urmare a unei croieli clare şi precise şi a unei îndemânări desăvîrşite.

în momentul de faţă mă aflu în faţa oglinzii şi mă fardez, dovedind o măiestrie de categoria a treia. Fardurile pe care le

folosesc sînt franţuzeşti. Gustul îl am desăvîrşit. Partea cea mai slabă e însuşi obrazul meu.

De fapt, nici nu am un obraz al meu. Vreau să spun că obrazul ca atare există, însă părţile lui componente n-au unitate, ci par sustrase de la mai multe chipuri diferite : ochii — de la unul, nasul de la altul, gura — de la un al treilea.

Oftez din greu şi, nevenindu-mi să cred că voi reuşi, mă apuc, totuşi, de treabă. întîi şi întîi, timp de o jumătate de oră, îmi îngroş cu rimei genele. Apoi, luînd un ac, încep să mi le despart una de alta, lucru care îmi ia încă o jumătate de oră. Obrazul îmi seamănă acum cu un apartament în curs de renovare, cînd totul e dat peste cap şi pare că aşa va fi în veci.

Sfîrşind cu genele, iau o pensulă din păr de nurcă, schiţez cu ea conturul ochilor şi, încetul cu încetul, ochii încep să-mi iasă tot mai mult în evidenţă, îşi schimbă forma, ba chiar şi expresia, iar eu capăt tot mai mult convingerea că asemenea ochi pot să facă cinste oricărui chip feminin.

Cînd o fată nu se străduieşte să placă, ea nici nu place. Cînd se străduieşte şi o face în mod vizibil, nu place nici de asta dată. Nu-i rămîne deci decît o a treia variantă : să se străduiască „să nu se străduiască*.

Toate fetişcanele din atelierul nostru se împart în două tipuri : tipul „sufletist* şi tipul „făţoşist*. întemeietorul acestei clasificări este celebrul fizician Landau. Ne-am alăturat şi noi mişcării, ba i-am îmbogăţit şi terminologia: tipului „făţoşist* noi îi zicem „mutroman*. „Mutromanul* este cel pentru care calitatea principală a unui om o reprezintă aspectul lui exterior. Expresia lui aparentă. „Sufletistul* consideră, din contră, că omul trebuie să aibă în primul rînd un suflet bogat.

în ceea ce mă priveşte, nu mă alătur nici uneia dintre aceste categorii. Mie îmi plac persoanele care mă plac şi ele pe mine. Dacă se întîmplă cîndva să plac cuiva, omul respectiv mi se pare a fi şi deştept, şi frumos.

în ultimă instanţă, fiecare om se iubeşte pe sine. Pe sine în sinea lui, şi reflectat în alţii. Treaba nu-i deloc de condamnat, într-adevăr, cu cît se poartă mai frumos omul cu sine, cu atît mai frumos se va purta şi cu alţii.

în afara categoriilor de „sufletişti* şi „mutromani", ne mai împărţim şi în alte două categorii, pe care le-am denumit „sofişti* şi „igorevişti*.

întemeietorul „igorevismului" este Igor Korneev.

Băiatul ăsta se specializează în domeniul hăinuţelor pentru copii, dar mai mult decît orice pe lume îi place să facă excursii,

să doarmă în corturi şi să facă ciorbă de peşte într-un ceaun afumat. Nici în treaba asta nu-i nimic rău. Cînd pleacă în excursie însă, Igor îşi pune pe el o cămaşă dintr-acelea cadrilate, dar care e gata să se desfacă în bucăţi de veche ce e, cortul îi este plin de şopîrle şi pînze de păianjen, iar ceaunul şi cănile de tablă pe care le ia cu el arată în aşa hal, ca şi cînd ar fi încercat cineva, jucîndu-se, să răsucească din ele frînghii.

„Igorevismul" este, ca să zic aşa, o maximă simplificare exterioară, menită să ofere o maximă libertate interioară. E un fel de variantă a principiului ce-i guvernează pe hippies, dar în timp ce un hippy e jegos că aşa vrea el să fie, Igor arată astfel fără nici o intenţie prestabilită. Pur şi simplu nu se uită nici cu ce mănîncă, nici pe ce doarme. Aşa cum o face, de exemplu, un cîine sau o pisică. Sau aşa cum o făcea, probabil, omul de Neanderthal. Realizările la care a ajuns omenirea în decursul mileniilor îl lasă pe Igor cu totul indiferent.

„Sofismul" îşi datorează existenţa Sofkăi Medvedeva, sora lui Alexandr.

într-o zi, Sofka a avut o criză de apendicită. Simţind durerea, s-a culcat pe divan şi a început să şi-o asculte. Durerea creştea întruna. La un moment dat, a ajuns de nesuportat, apoi s-a preschimbat într-una confuză, iar Sofka s-a pomenit într-o stare confuză şi ea, ceva între delir şi pierdere i cunoştinţei. S-a constatat mai tîrziu că i se perforase apendicul. în medicină treaba asta se cheamă peritonită.

Cînd am venit la Sofka, la spital, am întrebat-o :

— De ce n-ai chemat medicul de la bun început ?

— Păi ăsta mi-ar fi intrat încălţat în casă, mi-a răspuns Sofka.

Stînd atunci pe divan, îl şi văzuse, de bună seamă, pe medic cum intră direct în odaie, fără să se descalţe, ba poate chiar fără să se şteargă pe picioare. Pe urmă, cum se duce la baie ca să se spele pe mîini, lăsînd, desigur, pe săpun mai multe dîre murdare. După aceea omul avea să-şi ducă mîinile ude spre prosop şi să picure apă pe jos. Sfiindu-te, nu te-ai fi apucat să ştergi pardoseala chiar în faţa lui, stropii s-ar fi uscat şi, în felul ăsta, aveai să fii nevoită după aceea să le răzuieşti. în fine, ştergîndu-se cu prosopul pe mîini, medicul l-ar fi mişcat din loc. Păi mai bine să fi murit ea, Sofka, cu zile, decît să fi îndurat o asemenea batjocură la adresa maiestăţii-sale Curăţenia.

Şi, într adevăr, a fost cît pe ce să dea ortul popii.

în apartamentul ei domneşte o curăţenie sterilă, ca într-o sală de operaţie. Pe orice om care îi calcă pragul ea nu-1

priveşte ca pe o personalitate, ca pe un exemplar uman produs de natură, ci doar ca pe un izvor de necurăţenie.

Cînd se apucă să tivească o rochie, capeţi impresia că fîşia respectivă de material nu este prinsă cu aţă, ci se menţine astfel de la sine, printr-o proprie forţă de atracţie.

Meşterul nostru ne-o dă pe Sofka de exemplu şi ne îndeamnă să învăţăm de la ea. Sofismul însă e o trăsătură de caracter pe care omul trebuie s-o aibă din naştere ; să înveţi aşa ceva e cu neputinţă...

Poate că în neamul Sofkăi, cel din parte t mamei, vor fi existat niscaiva ţigani spanioli care au dus veacuri de-a rîndul o viaţă nomadă în maniera igoreviştilor, astfel încît sofismul a avut a gestaţie îndelungată, traversînd mai multe generaţii şi abia în persoana Sofkăi a căpătat o expresie plenară.

S-ar mai putea presupune, de asemenea, că un fenomen surprinzător că acesta constituie rezultatul amestecului de sînge rusesc cu cel spaniol. Ori, poate, o expresie deosebită a talentului : dacă Alexandr a ajuns cîntăreţ, Sofka a devenit un veritabil geniu al esteticii în domeniul confortului.

S-ar mai putea presupune şi că...

în ceea ce mă priveşte, mă aflu pe o poziţie de mijloc : între sofism şi igorevism. Important pentru mine nu este unde mă găsesc, ci cu cine mă aflu în preajmă. Numai un om îl poate îmbogăţi sufleteşte pe altul. Numai un om îţi poate aprinde sufletul.

între timp, obrazul meu e gata. Arăt acum de parcă abia m-aş fi întors de pe litoralul Crimeii sau al Caucazului. Genele mele zgîrîic peretele din partea opusă a camerei. Părul mi se aşterne ca o pînză continuă şi lucioasă.

Mă privesc în oglindă şi rostesc lungind vorbele :

— Penelopa... Melpomena...

Nu ştiu precis cine sînt cucoanele astea. Am impresia că Melpomena era protectoarea muzelor, iar Penelopa — soţia credincioasă a lui Odiseu, cel cu peregrinările. De fapt, nu-i vorba acum de vremea în care au trăit ele şi dacă au existat într-adevăr. E vorba de numele lor : nişte nume lungi, stranii şi cam sălbatice, aşa cum îmi este şi obrazul cel neunitar, aşa cum îmi sînt şi stările sufleteşti.

— Penelopa... Melpomena...

în cele din urmă, oftez şi gîndesc mai simplu.

„O, Doamne ! îmi zic. Nu e cazul, totuşi, să fii o fată prea cumsecade. Trebuie, totuşi, să laşi măcar un pic de dorit."

Restaurantul era socotit chinezesc, însă muzica de acolo s-a

dovedit a fi pe deplin europeană.

Pe o estradă se adunaseră şase muzicanţi pletoşi. Aveai impresia că nu veniseră acolo la lucru, ci ca să se amuze copios, comunicînd veselia lor şi celor din jur.

— Fain agrement ! zise Alexandr.

— Poftim ? l-am privit eu mirată, părîndu-mi-se că mi-a vorbit în spaniolă.

— Ascultă, îmi traduse el, şi încearcă să te distrezi.

Eu nu pot „să încerc" a mă distra, dar, pentru orice eventualitate, dau din cap.

Chiar lîngă mine se află cotul lui Alexandr şi profilul lui cu o urechiuşă bine proporţionată. îl privesc ca pe o persoană adorată de Sofka, şi sentimentul mă umple de duioşie şi tristeţe.

-— Cum te cheamă ?

Se apleacă spre mine. Are o expresie de parcă mi-aşi fi fracturat piciorul şi-acum i-aş cere ajutor, iar el s-ar apleca cu o imensă compasiune, cu o atenţie deosebită faţă de apelul meu şi cu o fierbinte dorinţă de a-i răspunde pe loc. E jenat, pesemne, de faptul că mi-a cerut să-i fiu complice şi mă priveşte astfel tocmai din această pricină.

— Cum te cheamă în spaniolă ?

— Alejandro.

— Dar mai pe scurt ?

— Sacha. în limba spaniolă nu există sunetul „ş“.

La drept vorbind, de ce mi-o fi cerut el să-i fiu complice ? Păi pentru că reprezint pentru el o persoană îndeajuns de apropiată ca să-mi fi putut solicita un asemenea serviciu şi, totodată, îndeajuns de străină pentru ca acest serviciu să rămînă între noi, ca un obstacol, pe viitor.

— Spune-mi ceva pe limba ta.

Cîteva clipe rămîne tăcut, întrebîndu-se, pesemne, cam ce ar putea să-mi spună. Pe urmă începe să vorbească. Vorbirea lui nu cuprinde, într-adevăr, nici un „ş“. Cuvintele i se revarsă, i se lovesc de dinţi, ricoşează, şi ţi se pare că nu iau naştere în adîncul gîtlejului, ci undeva între dinţi şi buze.

I-am privit chipul şi-am priceput că vorbirea îi seamănă perfect cu propriii ochi şi obraji.

— Ce mi-ai spus ? Vreau să-mi traduci...

La masa noastră veni ospătarul.

Alexandr comandă aproape întreg meniul, de sus pînă jos. Am priceput că este un om care dă dovadă de largheţe. într-o asemenea largheţe însă, încap de toate. Şi bune, şi rele.

A apărut, în sfîrşit, şi perechea.

Ea se dovedi să fie o blondă înaltă, mlădioasă şi zîmbăreaţă, cu pletele numai mătase zburătoare. Colţurile gurii şi ale ochilor îi erau săltate în sus şi păreau, la rîndul lor, gata să zboare.

El mi s-a părut a fi un tip simpatic, însă niţel cam răpănos. Unul din tagma igoreviştilor.

Ea mă salută dînd din cap, cu o expresie fericită aşternută pe chip, apoi, cu aceeaşi expresie, îl privi ţintă pe Alexandr.

— Faceţi cunoştinţă, ni-1 prezentă pe bărbatu-său.

La rîndul lui, Alexandr mă prezentă pe mine. Tuspatru ne întinserăm mîinile şi ne rostirăm numele : Lilea, Slavik, Alexandr, Veronica.

— Numele Veronica se pronunţă cu accentul pe „o“, mă corectă Slavik. Derivă de la denumirea oraşului Verona.

— De unde ştii treaba asta ? îl privi cu mirare Lilea. El se uită la ea şi se cercetară astfel cîteva clipe. Pesemne că la ei procesul cunoaşterii reciproce încă nu se încheiase.

Rostind consoanele, Lilea îşi alătură buzele cu o expresie naivă şi mişcătoare, iar ochii îi avea deschişi doar spre a se mira şi a lua cunoştinţă de binele din lume. înfăţişarea ei părea că exercită o vrajă : mă uitam la ea aşa cum s-ar uita un şarpe la fluierul îmblînzi torului.

— Eşti elevă ? mă întrebă ea la un moment dat.

— Sînt croitoreasă, i-am răspuns.

Ar fi trebuit s-o întreb şi eu cu ce se ocupă. Dar n-am întrebat-o.

— Am fost invitată la Moscova, să particip la concursul „Alo, sîntem în căutare de talente".

Acum, ar fi trebuit să-i pun o întrebare legată de talentul ei, însă m-am abţinut şi de astă dată. Dar dacă nu i s-a găsit aşa ceva ?...

— Am avut un repertoriu prost ales, îmi zise.

— Pur ji simplu, nu ştii să cînţi, interveni soţul.

— Bineînţeles ! Tu nu-mi găseşti niciodată nici un fel de calităţi. După tine, oricare altă femeie îmi e superioară.

— Ei, nici chiar aşa, ripostă Alexandr, deşi ar fi trebuit s-o facă soţul.

— De cîntat nu ştie să cînte aia, venită din Kazan. E o isterică şi nimic mai mult, zise, aferată, Lilea. Pur şi simplu, a avut un repertoriu bine ales.

— înseamnă că a plăcut întregului juriu, spuse cu diplomaţie Alexandr.

Veni ospătarul şi umplu masa cu bunătăţi. Alexandr îmi puse

pe farfurie un aperitiv chinezesc : nişte ouă verzi, alterate după cine ştie ce procedeu chinezesc, cu o garnitură de rîme.

— Astea au calorii sută la sută, mă lămuri el.

Slavik turnă votca în păhărele. Ni le ridicarăm cu toţii şi ne unirăm privirile : ochii zburători ai Lilei, ochii de spaniol ai lui Alexandr, ochii mei neodihniţi, precum şi cei indiferenţi ai lui Slavik, acoperiţi de scrumul unei plictisite politeţi.

— în cinstea faptului că ne-am cunoscut, preciză Lilea.

Băurăm cu toţii în tăcere.

Gustul oului alterat era, într-adevăr, de ou alterat. Rimele cu sos de soia miroseau a baltă.

Alexandr începu să-i vorbească lui Slavik despre jurii, concursuri, talente şi despre interdependenţa care există între aceste trei noţiuni. Vorbea cu patos, dar şi cu un uşor aer de căciu- leală, ca şi cînd ar fi încercat să se justifice el pentru insuccesul Lilei. Slavik îl asculta tăcut, cu atenţie şi delicateţe. Părea că nu ţine seama nici de căciuleala lui Alexandr, nici de natura problemelor referitoare la concurs, ci numai de natura lui Alexandr însuşi, afişînd faţă de acesta o politicoasă îngăduinţă.

Lilea se uita primprejur cu o expresie naivă şi distrată.

Eu şedeam nemişcată, îndeplinindu-mi cu corectitudine rolul de „paravan".

Omul pe care îl iei cu tine ca să salvezi aparenţele se numeşte „paravan"...

Eu eram, aşadar, paravanul lui Alexandr, iar Slavik — paravanul Lilei. Mai bine zis, nu paravan, ci umbrelă. O umbrelă pe care Lilea o păstrează la ea pentru caz de ploaie sau arşiţă. Pe vreme frumoasă, o pliază, de bună seamă, şi şi-o vîră în poşetă. Aleargă prin viaţă cu umbrela în mînă, încercînd să-şi găsească un cămin statornic.

La masa noastră veni un măgădău şi o invită pe Lilea la dans.

Ea se ridică de la masă, dar nu dintr-o dată. Mai întîi îşi îndreptă spatele şi îşi mişcă talia, de parcă şi-ar fi deşurubat-o din şolduri. Abia după aceea se ridică şi porni prin sală.

Toţi bărbaţii care şedeau la mese încetară să mestece şi începură să-i trimită în urmă şi în întîmpinare fluide puternice. Aerul se făcu dens de atîtea fluide, şi ea merse încet, desfăcîndu-le cu mîinile, cu umerii şi cu genunchii. Mişcările îi deveniseră lente şi elastice, ca ale unei pisici.

Slavik privea cu indiferenţă în urma ei, iar Alexandr îşi puse braţul pe spătarul scaunului meu, ca şi cînd ar fi spus : tu ai ce-i al tău, eu ani ce-i al meu şi de ceea ce-i al tău n-am nevoie.

Muzicanţii se înveseliră şi începură să bocăne ca nişte smintiţi. Toată lumea porni să salte, săltă şi Măgădăul, şi numai Lilea rămase nemişcată, cu ochii plecaţi, ca şi cînd ar fi stat să absoarbă în ea ritmul muzicii.

în cele din urmă, ritmul îi pătrunse în trup, căpătînd prioritate faţă de propria ei fiinţă. Lilea îşi înălţă braţele deasupra capului, cît erau ele de lungi, de parcă şi-ar fi expus privirilor întreg trupul dumnezeiesc şi totodată parcă s-ar fi scuzat: iertaţi mă, zău, că sînt atît de frumoasă, dar aşa a fost să fie. Un timp nu făcu decît să tresară, înălţată pe picioarele ei lungi, apoi păru că depăşeşte brusc un hotar invizibil dinăuntrul ei şi se avîntă, mînată de inspiraţie.

Dacă ai sta să consideri dansul ca pe un mijloc de exprimare al propriei tale personalităţi, pe cel al Lilei ai fi putut să-1 descifrezi cam aşa : eu, viaţă dragă, iau totul de la tine. Iau de la tine totul şi îţi dau totul. Nu-mi opresc nimic. Iert totul şi mă răzbun pentru tot. Am să calc peste cei doborîţi şi-am să accept să fiu la rîndu-mi victimă şi să simt gheata altcuiva pe obrazul meu...

— Gata, a apucat-o, rosti Slavik pe un ton din cele mai obişnuite, fără vreo nuanţă admirativă, dar şi fără iritare în glas. Pesemne că de trupul acesta dumnezeiesc şi de această inspiraţie divină a avut timpul să se plictisească pînă peste urechi.

— E foarte frumoasă, i-am spus eu.

— Zău ? se miră Slavik. Acolo unde locuim noi sînt în vigoare alte criterii estetice.

— Da’ unde locuiţi ?

— în regiunea Murmansk. Comuna Karacearovo.

— Serios ? nu l-am crezut eu.

— Foarte serios, zîmbi Slavik. Avea un zîmbet şters.

— Da’ cu ce vă ocupaţi ?

— Eu sînt medic, zise Slavik, iar Lilea e laborantă. I-am fost şef, ba încă unul mare.

— Ce face o laborantă ? l-am mai întrebat.

— Analize.

— Din care ?

— Sînge, urină etcetera.

— Lilea are de a face cu urina ?! m-am mirat eu.

— în asemenea cazuri, urina trebuie privită ca un material de studiu, zise Slavik.

Lilea reveni, însoţită de Măgădău. Izbucneau din ea mici jeturi de fericire, iar colţurile ochilor şi ale gurii ameninţau să-i zboare cu totul de pe obraz.

— Mi-e cald, se plînse ea, veselă nevoie mare.

— Nu-i nimic. Emoţiile pozitive sînt ca şi oxigenul: accelerează procesele de oxidare.

L-am privit pe Alexandr şi-am înţeles că pentru el orice bucurie a vieţii şi orice fenomen al naturii nu există într-un mod de sine stătător, aşa cum sînt ele, ci îndeplinesc toate cîte un rol dc serviciu şi toate sînt puse în serviciul lui, al lui Alexandr.

Muzica e pentru el un agrement. Mîncarea — o anumită cantitate de calorii. Bucuria — o seamă de emoţii pozitive. Şi în clipa aceea am simţit pe neaşteptate o vie dorinţă de a mă vedea în cortul lui Igor Korneev. De-a sta acolo liniştită, cu ochii la stele, mîngîind o gingaşă şopîrlă cu pieliţa ca malachitul.

Alexandr turnă votcă în păhărele.

— De aici vei începe să cucereşti Moscova, îi declară el Lilei.

— Da’ la ce bun s-o cucereşti ? îl întrebă Slavik.

— Păi altceva ce să faci ? făcu Alexandr.

— Cîte nu-s de făcut pe lumea asta ?

— Tu judeci ca un bătrîn, zise Lilea.

— Bătrînii sînt mai înţelepţi decît tinerii, ripostă Slavik.

— Bătrînii sînt mai vîrstnici decît cei tineri, zise Alexandr. Eu, de pildă, am să fiu bătrîn numai atunci cînd am să îmbătrînesc. Acum însă am treizeci de ani şi n-am să mor niciodată.

— Cum adică, n-ai să mori ? l-am întrebat eu.

— Aşa. N-am să vreau.

— Şi totuşi ai să mori.

— Ba nu. Am să apelez la toate forţele de rezervă ale organismului şi-am să rămîn în viaţă.

M-am uitat la el cu un fior mistic.

— Să bem ! ne aduse el aminte.

Băurăm cu toţii votca străvezie, arzătoare şi ne concentrarăm asupra mîncării.

— Cînd Leonardo da Vinci venise să se angajeze în serviciul unui demnitar, i-a spus cam aşa : „Eu mă pricep să construiesc avioane şi să pictez mai bine decît oricare altul“, rosti Alexandr.

— Pe vremea aceea nu existau avioane, preciza Slavik.

— Mă rog. Aparate de zburat. Nu despre asta e vorba. Ci de faptul că Leonardo îşi cunoştea foarte bine posibilităţile. Vreau să spun că şi fiecare dintre noi trebuie să ni le cunoaştem tot atît de bine, lucru ce nu are nici o legătură nici cu modestia, nici cu lăudăroşenia.

Lilea asculta, sorbindu-1 cu ochii ei albaştri, neliniştiţi.

— Acum, eu cînt mai bine decît mulţi alţii, dar în curînd am să cînt mai bine decît toţi, îşi continuă Alexandr monologul,

trecînd de la Leonardo la el însuşi. Iar dacă o să apară cineva care o să cînte mai bine decît mine, am să mă las de estradă şi-am să fac altceva.

— Aparate de zburat, i-am sugerat eu.

— Exact. Aparate de zburat. Am să inventez un avion care n-o să sufere niciodată avarii. Ce-i drept, n-o să poată nici ateriza, dar nici n-o să se prăbuşească vreodată. Şi-atunci omenirea o să-mi înalţe un monument.

— Da' la ce-ţi trebuie monument ? îl întrebă Slavik.

— Dumneata n-ai vrea să ţi se ridice unul ?

— Un monument ? Nu, n-aş vrea. Sînt adeptul micilor bucurii cotidiene.

— Asta, pentru că nu eşti capabil de realizări măreţe, interveni Lilea.

— S-ar putea, spuse calm Slavik.

— Mă aflam odată peste hotare. Acolo, ca să cîştige şi ei un ban, nişte înotători săreau de pe o stîncă în apele unui golf. Numai că, plonjînd în apă, trebuiau să ocolească în zborul lor un colţ de stîncă. Pricepi ? îşi întoarse Alexandr spre mine chipul îmbujorat. Nu doar să cadă direct în apă, ci să-şi dirijeze în aşa fel trupul în aer, încît să nu se izbească de colţul acela. Şi ce credeţi ? M-am căţărat şi eu pe stîncă şi-am sărit. Şi-am ocolit şi eu colţul. E drept, chiar în ziua aceea am fost urcat în avion şi trimis acasă.

M-am uitat la Alexandr. După cum îi arăta chipul, am înţeles că se află şi acum acolo, în vîrful stîncii.

— Ştiţi de ce am sărit ?

— Ca să-ţi verifici posibilităţile, am presupus eu.

— Pentru că în jur era lume multă, zise Slavik.

— Exact, confirmă Alexandr. Opinia altora contează pentru mine enorm. Aş putea să şi mor de faţă cu toată lumea. Să fiu urcat pe eşafod şi să mi se taie capul, cu condiţia ca piaţa să fie plină de lume.

Veni ospătarul şi începu să strîngă de pe masă farfuriile goale. Alexandr îl fixă cu privirea şi mi-am dat seama că ar fi vrut ca omul să nu plece. I-ar fi plăcut să mai rămînă ca să-l asculte şi acesta ce spune. Căci noi, cei trei, nu eram pentru el numai Lilea, Slavik şi cu mine. Eram auditoriul. Şi cu cit ar fi fost auditoriul mai numeros, cu atît el, Alexandr, s-ar fi simţit mai bine.

Băiatul ăsta era atît de plin de propria lui persoană, încît voia să împartă din ea şi altora.

Eu însă, cum spuneam, nu sînt în nici un fel. Nu am,

aşadar, nimic din care să pot oferi altora. Ce-i drept, pot să adun, de exemplu, o grămadă de haine vechi şi să le pun petice în formă de frunzuliţă sau inimioară.

Acum, Lilea se duse să danseze cu soţul ei, iar eu am înţeles limpede : atît popasul lui Slavik la restaurant, cît şi dansul lui de acum nu indicau decît faptul că ajunsese încălecat de situaţie.

Un paravan înseamnă totuşi o complicitate la un act de trădare. Slavik ajunsese complice la trădarea propriei sale persoane.

— Chiar ai putea să inventezi un aparat de zburat ? l-am întrebat pe Alexandr.

— Aş putea, răspunse el cu simplitate. îmi reuşeşte orice m-aş apuca să fac. Pînă şi de stopat stopez mai bine decît sorumea. La mine n-ai să observi unde-i stofă stopată şi unde nu e.

— Da’ de ce eşti tu aşa ?

— Pentru că viaţa mi se pare un lucru foarte interesant. Lilea şi Slavik reveniră la masă înainte ca dansul să se fi isprăvit. Aflarăm că Slavik uitase să ia de la gazda lor cheile şi, ca atare, gazda nu se va putea duce la culcare. Ori s-a şi culcat şi va fi nevoită să se scoale, ca să le deschidă uşa.

Lilea privea tăcută în gol. în ochi îi încremenise o expresie de animal încolţit.

Există oameni-pisici, există şi oameni-cîini. Lilea nu era nici cîine, nici pisică. Aparţinea unei specii pe care n-o cunoşteam.

— Eu nu m-am umilit niciodată, în faţa nimănui, zise, fixîndu-mă pe mine. Nici nu ştiu ce înseamnă aşa ceva. Tăcu brusc, parcă scoasă din priză. Eu sînt un om foarte mîndru. Tăcu din nou. Gazda mea însă e un fel de vaca sacră, căreia îi este permis totul. Ei totul, iar mie nimic. îi spusesem clar lui bărbatu-meu : vezi, să nu uiţi cheile !

Tăcu iar, cu ciudă, şi am văzut-o că plînge. Plînge anevoie, cu furie reţinută, ascunzîndu-şi-o în dosul cuvintelor şi al chipului încremenit.

Plîngea pentru că nu reuşise la concurs şi trebuia acum să revină în orbita micilor bucurii cotidiene. Să cerceteze urină la microscop şi s-o considere drept material de studiu. Ar fi dorit însă atît de mult să plonjeze cu capul în jos de pe-o stîncă 1

în clipa aceea mi-a venit să-i zic : „Tot sărind aşa, chiar dacă n-ai să-ţi rupi gîtul, într-un tîrziu ai să oboseşti. Iar atunci cînd omul oboseşte, nu-1 mai interesează cîtuşi de puţin dacă se uită cineva la el sau nu".

Ospătarul ne aduse o niîncare gătită, care se numea „trepang cu sos“. Mîncarea n-avea nici un gust : parcă era orez fiert, fără sare.

Pesemne că trepangul fusese preparat greşit, ori era congelat peste măsură.

— Nu te necăji, i-am spus. Şi să nu-ţi fie teamă de gazdă. Cel mai important lucru e să nu depinzi de părerea nimănui.

Muzicanţii de pe estradă îşi ieşeau frumos din minţi.

Solistul vocal, cu plete lungi şi graţios ca o femeie, tresărea din tot trupul şi îşi slobozea cîntarea în cîte un strigăt răzleţ, de parcă ar fi emis nişte semnale de pe un tărîm numai de el ştiut.

— Haidem ! îmi propuse Alexandr să dansăm.

Mi-am plimbat ochii peste masa de oameni care se legăna în semiobscuritate, cuprinsă de morbul veseliei. Veselia lor mi se păru însă nenaturală, crispată, ca înaintea unei calamităţi : a unui război sau a unei epidemii de ciumă.

în timp ce ne strecuram printre mese, solistul tăcu, apoi începu să fredoneze un cîntec lent. Muzicanţii se domoliră şi căpătară un aer languros.

Alexandr mă îmbrăţişă, închise ochii şi îşi lipi obrazul de al meu, încercînd parcă să scape şi el de război şi de ciumă.

Eu n-am închis ochii. Dimpotrivă, i-am deschis mai larg şi mi-am dat seama că nu eram eu cea pe care o îmbrăţişase. Şi mi s-a părut atunci că nimeni nu dansează, de fapt, cu partenerul său, că cei la care mă uit sînt dezbinaţi cu toţii, şi doar se prefac că sînt cuprinşi de veselie.

în jurul meu pluteau îmbrăţişaţi trădători şi complici, iar şuvoiul lent al muzicii venea de pe tărîmul ce se cheamă „Răsplată".

Am făcut un pas înapoi şi mi-am eliberat umerii din îmbrăţişare.

Alexandr îşi reveni şi mă privi nedumerit.

— Vin îndată, i-am spus.

— Să te conduc ? mă întrebă el.

— Nu. Mă descurc eu.

M-am îndreptat spre garderobă, dar, ajunsă acolo, mi-am dat seama că fisa cu numărul o uitasem la Alexandr.

Dacă m-aş fi întors să i-o cer, m-ar fi întrebat:

— De ce vrei să pleci ?

— M-aţi plictisit, i-aş fi răspuns.

— Cum aşa ? De ce ?

— Pentru că eu nu sînt cal. Eu sînt Penelopa.

— Nu pricep nimic, ar fi spus Alexandr.

— Nu pricepi pentru că vorbim limbi diferite. Garderobierul mă privea, în aşteptare.

— La revedere, i-am spus şi m-am dus spre uşă.

Pe urmă am ieşit în stradă.

împrejurul meu era o iarnă frumoasă, existînd ca atare, nedepinzînd nici de Alexandr, nici de alţi oameni, oricît de talentaţi ar fi fost ei. Părea că fulgii nu cad, ci stau locului, abia legănîndu-se prin văzduh...

Deasupra mea se boltise umbrela cea veşnică — cerul. Şi părea că cineva mare şi bun mă priveşte lung şi ţine seamă de mine.

Bluza mea de dantelă încetase să mai reţină căldură şi temperatura trupului meu ajunsese egală cu cea a aerului. Am inspirat adînc şi am luat-o la goană de-a lungul străzii, tăind cu pieptul aerul geros şi simţind în picioare o îmbucurătoare putere.

Rarii trecători se opreau privindu-mă cu mirare : îşi închipuiau, pesemne, că fug de cineva sau încerc să ajung pe cineva din urmă.

De fapt, asta şi făceam.

Mîine am să revin la atelier şi am să le spun fetelor :

— Aseară am fost cu Alexandr Medvedev la restaurant şi am mîncat trepang.

Alexandr Medevedev însă nu se aflase acolo cu mine.

De aceea am să le spun cam aşa :

— Aseară am fost la restaurantul chinezesc şi-am mîncat trepang.

Trepangul însă n-a fost trepang.

Şi-atunci, ce-am făcut eu oare la restaurantul chinezesc ?

Aşa, dintr-o dată, nu poţi să rezolvi nimic

Fedkin se trezi într-o noapte cu senzaţia că-i un prost.

Din somn te trezeşte uneori durerea de dinţi sau cineva care îţi răcneşte brusc la ureche. Lui Fedkin nu i-a răcnit nimeni la ureche, iar dinţii n-ar fi putut să-l doară, întrucît purta proteză. Simţi pur şi simplu că-i un prost. Şi nu doar în momentul acela, ci în general.

Rămase culcat, amintindu-şi tot soiul de aluzii făcute pe seama lui de către tot soiul de persoane. De obicei, nu ţinea seama de aceste aluzii şi nu-şi concentra atenţia asupra lor, întrucît nu credea că e prost şi ştia că cei care solicită cîte ceva îi înjură totdeauna pe cei de la care solicită.

Privi lung în tavan. Tavanul era alb ca o coală de hîrtie : îl văruia chiar el de două ori pe lună. Căci mai mult decît orice altceva îi plăcea să văruiască tavane : să stea pe cîte un obiect mai înalt şi să vînture deasupra capului bidineaua — cînd încolo, cînd încoace.

îşi privi acum opera cu un sentiment de tristeţe elegiacă,

între timp, afară se făcu ziuă.

Ziuă se făcu şi pentru cei proşti, şi pentru cei deştepţi. Fedkin deschise un ochi de geam, se înălţă în vîrfuri şi ridică braţele. Asta însemna că trage aer în piept. Era vorba de obişnuita lui gimnastică de dimineaţă.

După aceea se spălă pe ochi, se aşeză la masă, iar nevastă-sa îi aduse micul dejun. Micul dejun îl ia de obicei toată lumea : şi cei proşti, şi cei deştepţi. Nevastă, de asemenea, are tot omul. Ba uneori se întîmplă ca un prost să aibă o nevastă deşteaptă, iar un deştept o nevastă proastă.

>

Nevasta lui Fedkin nu era prea deşteaptă, dar în nici un caz nu era proastă. Acum, umbla de colo-colo, prin bucătărie. Părul îl avea strîns la spate într-o mică coadă de cal şi prins cu un cer- culeţ de gumă de fa o sticluţă de medicamente.

Fedkin îi privi coada de cal şi simţi că-1 mustră conştiinţa.

— Ascultă, Zina, i se adresă apoi. Rău ai făcut odinioară că te-ai măritat cu mine...

— De ce ? se miră Zina şi se uită la Fedkin.

— Pentru că sînt un prost.

— Foarte bine, zise Zina.
— Cum să fie foarte bine ? n-o înţelese Fedkin.

— Aşa. Sînt mai liniştită...

Se deschise uşa şi în bucătărie intră Lina, fata lui Fedkin. Prenumele întreg îi era Lionella : i-1 pusese chiar el. Părul fetei era bălai şi lung, genele, şi ele, bălaie şi lungi.

— Tăticule, zise Lina. Vreau să mă duc la teatrul ţigănesc.

— Du-te.

— Ba nu : eu vreau să mă angajez acolo. După ce iau examenul de maturitate. Să joc, adică, în pie^e.

— în care piese ?

— Ei na... în care piese... în „Aza, ţiganca", în „Biciul frînt"...

— Bine, dar tu nu eşti ţigancă.

— Ei şi ? La teatrul ăsta nu-i nici un ţigan.

— Dar unde-s ţiganii ? se miră nevasta lui Fedkin.

— Umblă cu cortul, zise Lina.

„E proastă, gîndi cu indiferenţă Fedkin. Leit tat-su...“

Lucrul cel mai important în viaţă este să-ţi defineşti cu precizie vocaţia. Aceasta, ca să-ţi poţi corela exigenţele cu capacităţile.

Cînd Fedkin ieşi în dimineaţa aceea în stradă, ştia totul despre el. Brusc, îl năpădi un sentiment de linişte şi nu-i mai veni să-şi grăbească pasul. Merse încet, trăgînd aer în piept şi privind în jurul său. Dacă ar fi fost deştept, ar fi recitat chiar nişte versuri, ca de pildă : *„Octombrie-a sosit, se scutură pădurea, cad ultimele frunze de pe golaşul ram..."* Fedkin însă nu cunoştea poezia lui Puşkin, de aceea nu făcu decît să gîndească : „Ce bine e, Doamne..."

în hol, în faţa biroului, pe nişte scăunele roşii, împletite, şedeau mai mulţi inşi, fumau, discutau între ei şi dădeau cu nepăsare din mîini. Veniseră aici şi în ziua aceea, ca să „urgenteze" şi să „dea din coate". Unii dintre ei dădeau din coate de vreo doi ani şi mai bine. în primul an se necăjeau, ba chiar se îmbolnăveau pe fond nervos. Pe la începutul anului următor, se împăcau cu situaţia, ba chiar găseau că această situaţie incertă are hazul ei.

Fedkin n-avea secretară, de aceea lumea intra la el direct de pe hol. El îi trimitea la şefa lui, iar aceasta la şeful următor, mai important, care avea uşa dublă la birou, precum şi o

secretară. Ajuns acolo, solicitantul se-mpotmolea între cele două uşi şi era trimis înapoi, la Fedkin. Treaba asta semăna cu circuitul apei în natură : apa se evaporă, ajunge în cer, cade sub formă de ploaie la.pămînt etc.

Cînd în hol apăru Fedkin, toată lumea tăcu, şi el înţelese că pînă atunci cei de acolo discutaseră pe seama lui.

De obicei, trecînd pe lîngă solicitanţi spre biroul său, îşi încreţea fruntea, îşi confecţiona o expresie împietrită a chipului şi privea concentrat în gol.

De astă dată însă, nu mai privi în gol, ci se opri şi-i întrebă pe cei din jur :

— Aşteptaţi ?

— Aşteptăm ! răspunseră în cor solicitanţii : şi cei veniţi să „urgenteze", şi cei veniţi să „dea din coate".

Fedkin intră în birou şi închise uşa după el, dar ea se deschise din nou şi înăuntru îşi vîrî capul un tînăr subţiratic şi nervos, despre care Fedkin ştia că este fiul nu ştiu cui. Tînărul obişnuia să roadă chibrituri, iar gămăliile lor făceau ca degetele să-i fie totdeauna cafenii.

— Bună dimineaţa, îi zise tînărul. Mă mai cunoaşteţi ?

— Bineînţeles, zise Fedkin. Cum vă numiţi ?

— Leşin.

— Al cui fiu sînteţi dumneavoastră ?

— Al lui Leşin, răspunse fără ocol tînărul.

Fedkin nu cunoştea pe nimeni cu acest nume.

— Spuneţi-mi, îi zise, vă pricepeţi să tălmăciţi visele ?

— Nu mă pricep.

— Luaţi loc, vă rog.

— Vă mulţumesc. Leşin se aşeză pe-un scaun. Bunica spunea că cel care visează un vis urît trebuie să zică : „Ptiu, ptiu, ducă-se cu noaptea...

— Ptiu, ptiu, ducă-se cu noaptea, repetă Fedkin.

— Ei nu, acum e prea tîrziu, zise tînărul.

Fedkin rupse, o filă din calendar şi începu s-o vopsească tacticos cu cerneală. Avu impresia că văruieşte un tavan.

Leşin se uita la el si aştepta un moment potrivit ca să deschidă vorba despre problemele sale. Fedkin însă cunoştea aceste probleme şi n-avea nici un chef să vorbească despre ele.

— Părinţii vă trăiesc ? se interesă el în cele din urmă.

— Sigur că da, se miră Leşin.

— Foarte bine, zise Fedkin. Dar dumneavoastră nu vă e ruşine să nu lucraţi de doi ani de zile ?

— Păi dacă nu mă lăsaţi...

— Eu ?

— Cine altcineva ? Ca să încep să lucrez, trebuie să-mi semnaţi hîrtia aceea. Dumneavoastră de doi ani de zile nu vreţi să mi-o semnaţi, iar eu tot de doi ani vin aici ca la serviciu, vă tot zîmbesc întruna şi mă tot prefac că nu se întîmplă nimic deosebit. Dumneavoastră îmi sînteţi un adevărat duşman ! Ochii lui Leşin căpătară o privire severă.

— Ba nu vă sînt duşman, îl corectă Fedkin. Eu nu sînt decît un prost.

— Asta în ce sens ? făcu nedumerit Leşin.

— Ca intelect.

— Aha. Vă înţeleg. Leşin îl crezu pe loc, ceea ce îl făcu pe Fedkin să se simtă jignit. Eu vă înţeleg, repetă Leşin, dar şi dumneavoastră trebuie să mă înţelegeţi pe mine. De doi ani de zile ■eu nu fac nimic. Dacă dumneavoastră sînteţi prost, de ce să-mi fie afectate mie interesele ?

— N-aveţi decît să vă găsiţi o altă ocupaţie.

— De ce să mă ocup de ceva care nu-mi place ?

— Eu toată viaţa m-am ocupat de ceva care nu-mi place.

— Şi sînteţi mulţumit ?

Fedkin medită o clipă, apoi zise pe un ton dezamăgit :

— Mă cam plictisesc...

— Dar ce v-ar place să fiţi ?

— Zugrav.

— Cred că asta e o treabă mecanică, făcu Leşin cu un uşor dispreţ.

— Da’ ia încearcă mata, se indignă Fedkin, ia încearcă mata să văruieşti un tavan. Sînt convins c-ai să-1 faci numai dungi- dungi. Pe cînd eu, dacă vrei să ştii, am o bidinea adusă tocmai din Franţa...

Fedkin se apucă să-i vorbească despre bidineaua franţuzească, iar relatarea îi fu din cele mai captivante. Leşin îl ascultă dînd din cap, apoi îl povăţui :

— In cazul ăsta ar trebui să daţi totul naibii şi să vă faceţi, într-adevăr, zugrav.

— Pe cine să dau naibii ? vru să se edifice Fedkin.

— Pe toţi.

— Nu pot. Pe nevastă-mea, de exemplu, nu pot s-o dau naibii. în tinereţe a avut o sumedenie de pretenţii, şi totuşi s-a măritat cu mine.

— Dacă vă iubeşte, are să vă înţeleagă. Chipul lui Leşin că-pătă pe dată o expresie tristă, şi glasul i se frînse. Probabil că pe el o anumită persoană nu izbutea să-1 înţeleagă.

— Nevastă-mea poate că are să mă înţeleagă... Dar cunoştinţele ? Ele au să-şi dea seama imediat că nu sînt decît un prost. Din şef ce sînt, să ajung zugrav...

— Atunci faceţi în aşa fel ca să fiţi concediat... Chipurile, n-aţi făcut faţă...

— N-are să mă concedieze nimeni, zise gînditor Fedkin. Că doar nu sînt nici hoţ, nici beţiv...

— Bine, dar să fii prost e şi asta o treabă serioasă ! Leşin îşi ridică arătătorul. Cel prost şi serviabil mai crunt e ca duşmanul L

— Eu nu sînt serviabil. Sînt indiferent. Nu, nu... Fedkin se necăji de-a binelea. Treaba asta n-o să meargă...

— Atunci adresaţi-vă direct şefilor dumneavoastră, îl povăţui din nou Leşin, care avea în acest domeniu o experienţă de netăgăduit. Spuneţi-le : uite aşa şi pe dincolo... Poate că au să vă înţeleagă...

Şeful lui Fedkin era o femeie. La serviciu nu prea venea la oră fixă, de aceea era cam greu de găsit.

Fedkin nu voia să amîne pe altă dată rezolvarea cazului său — îi era teamă să nu se răzgîndească între timp — aşa încît se duse la şefă acasă.

Intrînd, de regulă, în cîte un bloc, nu folosea liftul, ci urca scările pe jos. Citise undeva că scările blocurilor pot fi comparate cu costişele munţilor, iar escaladarea acestora din urmă ar întreţine sănătatea. Mai ştia totodată că un om care străbate pe jos cîte 15 kilometri pe zi trăieşte cu 15 ani mai mult. Mai mult decît cine, nu izbutise să clarifice.

Şefa locuia la etajul al şaselea. Lui Fedkin i se păru că face o ascensiune pe Elbrus, începu să respire după toate regulile alpinismului — trei trepte — o inspiraţie, patru trepte — o expiraţie — şi, expirînd, îşi ţuguia buzele.

Uşa apartamentului în care locuia şefa nu se încuia niciodată. De după uşă, o auzi acum strigînd cu o voce de bas :

— Uită-te la tine în ce hal arăţi ! Sportivule !

Fedkin intră neauzit în vestibul şi se opri.

Omul la care ţipa şefa era soţul ei, un bătrînel mărunt, cu nasul mare. Sta în faţa nevesti-si cu o cască pe cap şi cu jambiere în picioare, semănînd astfel cu Ali-Baba sau cu vreunul din cei patruzeci de hoţi ai acestuia.

— Ania, dă-mi odată şurubelul, îi zicea încet. Trebuie să plec la moto-cros...

— Tu eşti pensionar ! răcnea Ania. Ia-ţi o undiţă şi du-te la

pescuit !

[1] Citat din fabula „Sihastrul şi ursul" de I. A. Krîlov.

— Ania, dă-mi şurubelul, zicea încet Ali-Baba. Altminteri divorţez. Fii atentă : număr pîn-la trei... Unu... Doi...

Şefa scoase un şurub din buzunar şi-l zvîrli pe duşumea. Şurubul se rostogoli sub divan. Ali-Baba se culcă pe burtă şi întinse mîna să-1 caute.

— Bună ziua, Anna Grigorievna, o salută politicos Fedkin. Şefa se răsuci pe călcîie, îl privi ţintă, apoi întoarse iar capul şi îi strigă lui bărbatu-său :

— Scoală-te imediat ! Mă compromiţi în faţa colegilor !

— Doi şi jumătate, mormăi stînd şi-acum culcat Ali-Baba. Găsi apoi ce căuta, se ridică în picioare, îşi potrivi casca şi părăsi cu multă demnitate apartamentul.

— De curînd a luat cupa la concursul raional, zise cu mîndrie în glas şefa.

Fedkin tăcu politicos.

— Ia loc, îi zise ea. Ce te aduce pe la mine ?

— Vreau să plec din serviciu.

— Unde să pleci ?

— Să lucrez ca zugrav.

— De ce ca zugrav ? se miră şefa.

— Pentru că-mi place să văruiesc tavane. Ba chiar o fac foarte bine.

— Păi n-ai decît să-ţi păstrezi postul în continuare, iar tavane să văruieşti în timpul liber.

— Nu. Eu vreau să văruiesc multe tavane. Şi nu vreau cîtuşi de puţin să-mi mai păstrez postul.

— Te-a supărat cineva ?

— Nu.

— Şi-atunci ?

— Ştiţi, eu nu corespund... ca intelect...

— Cine a spus treaba asta ? tresări şefa.

— Nimeni. Mi-am dat seama chiar eu.

— Demult ?

— Nu. Astăzi.

— Află atunci că eu o ştiu de cincisprezece ani, zise şefa şi se ridică în picioare. De cincisprezece ani, de cînd lucrezi la noi. Şi te-aş ruga foarte mult să nu spui nimănui că eşti prost şi nici să-ţi prezinţi demisia. Altminteri, proastă am să fiu considerată eu, şi nu dumneata.

— Văd că vă gîndiţi numai la dumneavoastră ! se supără

Fedkin şi se ridică la rîndul lui de pe scaun. Vă gîndiţi numai la dumneavoastră cînd e vorba de-o cauză comună !

— Cauza comună nu poate să sufere de pe urma unui prost, zise şefa.

Fedkin reveni la serviciu şi, fără să mai intre în biroul său, se duse la şeful cel mare.

Şeful avea părul cărunt şi un chip frumos, însă era cam mărunţel de statură. Semăna bine cu Napoleon Bonaparte şi, vorbind despre el, lumea nu-i zicea Mihail Ivanovici, ci Michel.

Michel ăsta era veşnic grăbit şi veşnic în întîrziere. Cînd intra cineva la el în birou, se ridica totdeauna de pe scaun şi zîmbea.

Sistemul lui Stanislavski prevede două feluri de atitudini : una de sus în jos şi alta de jos în sus. Cînd discută cu subalternii săi, orice şef aplică o atitudine de sus în jos. Michel însă aplica o atitudine de egalitate, aşa încît cei care intrau în birou se încurcau deseori, nemaiştiind care dintre ei e şeful.

— Bună ziua, Mihail Ivanovici, îl salută Fedkin.

Michel se ridică în picioare şi-i zîmbi.

— Spune-mi ce ai de spus, dar numai în trei cuvinte, îl avertiză. Nu am la dispoziţie decît un minut şi jumătate.

Fedkin ridică palma şi, îndoind cîte un deget, zise :

— Sînt un prost.

Rostise, într-advăr, numai trei cuvinte.

— Mai departe... îi propuse Michel.

— Asta-i tot.

— Dacă îţi dai seama că eşti prost, înseamnă că nu mai eşti prost.

Fedkin vru să riposteze, dar timpul pe care i-1 acordase Michel se isprăvi.

— Gata ! zise acesta. Trebuie să decolez spre India !

Ieşind din biroul lui Michel, Fedkin se pomeni în biroul secretarei. Ieşind din biroul secretarei, se pomeni afară, pe coridor.

Pornind încet de-a lungul condorului, se gîndi cît de oribil sînt zugrăviţi pereţii de aici, cît de neglijent e văruit tavanul. Dacă ai face însă toate acestea aşa cum trebuie, de bună seamă că atît şefii, cît şi toţi care vin pe aici ar căpăta pe dată o altă dispoziţie. Doar se ştie că tot ce-i frumos îţi schimbă dispoziţia cît ai clipi. Or, în cei cincisprezece ani irosiţi pe te miri ce, el, Fedkin, ar fi putut să văruiască nenumărate tavane, ba chiar să-

i mai înveţe şi pe alţii cum s-o facă. Aşa însă timpul a trecut. A trecut mai mult decît i-a mai rămas de-aici încolo. Nu întîmplător deci s-a trezit el astăzi în toiul nopţii...

In hol, în faţa unor mescioare joase, şedeau pe nişte scăunele roşii, împletite, mai mulţi inşi, discutînd între ei şi dînd cu nepăsare din mîini. Cînd Fedkin ajunse acolo, toată lumea tăcu. îşi dădu seama că cei dimprejurul lui discutaseră despre el.

Vru să treacă mai departe, spre biroul său, dar n-o făcu. Se aşeză şi el pe unul din scăunelele acelea roşii, împletite, şi se căută de ţigări.

— Ei ?! exclamă cu vioiciune Leşin, care şedea în faţa lui. Le-ai spus ? Din nu se ştie ce cauză, nu mai folosi faţă de Fedkin pronumele de reverenţă.

— Le-am spus...

— Şi ? săriră plini de compasiune ceilalţi.

Fedkin plesni din limbă a dezamăgire. Păru necăjit.

— Aşa, dintr-o dată, nu poţi să rezolvi nimic, îi ziseră cei din jur.

— Aşa, dintr-o dată, nu poţi să rezolvi nimic, confirmă şi Leşin. Dă şi dumneata din coate !

S-a lăsat, surie, ceaţa...

— Potriveşte-ţi bretonul ! porunci Irka.

— Cum ? o întrebă cu un aer vinovat Nataşa.

— Cum, cum... O, Doamne ! se enervă Irka, se şterse pe mîini cu poala şorţului şi-i dădu ocol Nataşei. Mişcările îi erau uşoare, o atingea cu mîinile tot atît de uşor şi plutea în jurul ei o mireasmă fină de parfum franţuzesc.

Irka avea o figură despre care se spune : „Nu-i în ea nimic deosebit, dar parcă are ceva". De fapt, fata avea de toate : lucra la „Moskonţert" *, erau îndrăgostiţi de ea toţi recitatorii şi cîntăreţii şi călătorea deseori peste hotare — cînd peste un hotar, cînd peste altul. îşi pusese totodată în gînd să se mărite, ba chiar avea la dispoziţie trei sau patru pretendenţi.

Cît despre Nataşa, figura acesteia era din cele despre care se spune : „Are în ea de toate, dar parcă îi lipseşte ceva". Că are de toate considera maică-sa, precum şi alte cîteva persoane binevoitoare, restul omenirii fiind de părere că, dimpotrivă, îi lipseşte ceva. Cu timpul, persoanele binevoitoare se alăturară restului omenirii, iar pe poziţiile anterioare nu se menţinu decît maică-sa. Aceasta obişnuia să-i spună : „Tu, fetiţo, ai un păr minunat : totul e ca omul să se obişnuiască cu tine..."

— Nu te mai cocoşa ! îi porunci Irka.

Ieşi din bucătărie, apoi reveni, ţinînd în mînă sticluţa cu parfumul franţuzesc. Era gata totdeauna să-i ofere Nataşei şi propriul ei parfum, şi pretendenţii, dar totul se sfîrşea de obicei fără nici un rezultat. Cîntăreţii cîntau cîntece de compozitori sovietici, recitatorii recitau : „O, viaţa mea, nu te-am visat eu oare?...", iar scamatorii făceau scamatorii cu chibriturile...

Pierzîndu-şi încrederea în artiştii de estradă, Irka descoperi într-una din zile un bărbat adevărat. Un bărbat care navigase prin strîmtoarea Bab-el-Mandeb şi se pricepea să vîneze urşi.

— Stai să te pufuiesc oleacă, zise Irka.

— Nu-i nevoie...

— Nepriceputo ! Irka porni să salte în jurul Nataşei, mînuind pulverizatorul.

[1] Instituţie moscovită de impresariat artistic.

— Nu-i nevoie. Nataşei îi părea rău să irosească parfumul denumit *„Chat noir“,* ceea ce ar însemna în traducere „Pisica neagră". Că tot nu ajung la nici un rezultat.

— Nu se ştie, ripostă Irka. Omul ăsta a lucrat şi pe şantierul unei hidrocentrale, nu mai ştiu cum îi zice, în nişte condiţii din cele mai grele. Despre unii ca el Pahmutova compune •cîntece, pe cînd noi o să-l vedem în carne şi oase.

— Poate că n-o să-1 vedem ? zise cu speranţă în glas Nataşa. Chiar atunci ţîrîi soneria de la uşă.

Nataşa continua să şadă pe taburetul scund de la bucătărie şi timp de cîteva clipe, avură amîndouă o aceeaşi expresie rătăcită. Pe urmă, Irka se repezi în vestibul, şi de acolo răsunară glasuri.

Nataşa continua să şadă pe taburetul scund de Ia bucătărie şi nu ştia ce să facă.

Nu demult absolvise conservatorul, ştia să cînte descifrînd o partitură la prima vedere, să scrie o partitură audiind pentru prima oară o melodie şi să distingă nota cea mai de jos din orice fel de acord muzical. Stînd însă acolo, în bucătărie, se gîndea că nimeni n-are nevoie de aşa ceva şi că ea nu-i capabilă să schimbe ceea ce poate să facă cu ceea ce nu poate să facă.

în sfîrşit, se deschise uşa şi în bucătărie intră bărbatul cel adevărat, constructorul unei vieţi mai bune.

Nataşa observă că omul poartă o cămaşă albă şi moale, nescrobită... Părul îl avea castaniu, pieptănat simplu, chipul însă îi era nemişcat şi părea că îngheţase într-o expresie de om jignit.

— Faceţi cunoştinţă, zise Irka.

— Tolea, întinse mîna constructorul.

— Nataşa, îi strînse ea degetele uscăţive şi aruncă o privire ■spre Irka.

— Luaţi loc, zise aceasta pe un ton degajat.

Tolea se aşeză, cufundîndu-se într-o muţenie trainică. Din ■cînd în cînd, ridica ochii spre perete, ca să-i mute îndată spre tavan.

— Spuneţi-mi, începu Irka, aţi navigat, într-adevăr, prin strîmtoarea Bab-el-Mandeb ?

— Păi am navigat, răspunse Tolea după un răstimp de gîndire.

— Da’ cum, cum, cum ? sări, radioasă, Irka.

Tolea tăcu vreme îndelungată, apoi zise :

— într-un costum de scafandru.

— De ce într-un costum de scafandru ? zise încetişor, cu tnirare în glas, Nataşa.

— Păi, că aşa trebuia... făcu pe un ton **nemulţumit** Tolea.

— Aţi fost şi la vînătoare de urşi ? Irka nu lăsa conversaţia să lîncezească.

— Păi am fost...

— Da’ cum ?

Irka voia să confirme faptul că i-a venit în casă un bărbat adevărat.

— Cu puşca, zise Tolea.

— Şi nu vă era frică ? îl întrebă încetişor Nataşa.

— Nu mai ştiu. Am fost mai demult.

între timp, Irka servise cafeaua.

— V-am adus nişte coniac, zise constructorul. Da* l-am lăsat pe scară.

— De ce pe scară ? înălţă Irka din sprîncene.

— Nu ştiu, zise constructorul, şi Nataşa îşi dădu seama că omul se sfiise să aducă băutura în casă.

Irka ieşi pe palier şi zări sticla în dreptul uşii.

— Puteau s-o fure, zise revenind în casă.

— Păi da... făcu nepăsător constructorul.

— Nu vă e foame ? îl întrebă încetişor Nataşa.

— Rău de tot ! zise Tolea şi se înveseliră cu toţii.

După ce sticla fu pe jumătate golită, Tolea se uită pentru prima oară la Nataşa şi zise :

— Am nimerit aseară într-un grup... ştii ce fată era acolo... Venise şi-un tip cu ea : înţolit cu nişte nădragi de piele... Dumitale unul ca ăsta nu ţi-ar fi pe plac.

— De ce ? întrebă Nataşa.

— Dumneata ai o figură serioasă...

„Ba tocmai că mi-ar place", gîndi ea, dar nu zise nimic.

— Şi, şi ?... Irkăi îi părea bine că lui Tolea i se dezlegase limba.

— Cam începuse s-o facă pe nebunul. Zicea : nouăzeci la sută din om îi numai treaba aia... Mă rog, vă daţi seama...

— Care treabă ? nu-1 înţelese Irka.

— Rahatul. Şi-atunci i-am zis: „Te-aş ruga să nu-ţi extinzi conţinutul asupra altora"...

Tolea tăcu din nou. Nataşa îşi dădu seama că se mai simte şi acum jignit.

— Nu trebuia să-i acordaţi atenţie, îi zise.

— Asta cam aşa e, fu de acord Tolea.

— Unde locuiţi ?

— Nicăieri.

— Cum „nicăieri" ?

— Uite-aşa. Navighez.

— Dar casă aveţi ?

— Am avut. Acum nu mai am. Hai să mai bem.

îşi ridicară cu toţii paharele.

— într-o zi, nevastă-mea mi-a spus : „M-am săturat de tine". Şi-am plecat de-acasă.

— V-a părut rău ? îl întrebă Irka.

— De cine ?

— De soţia dumneavoastră.

— Mi-a părut. Tolea miji ochii. Tare rău. într-o noapte m-am trezit plîngînd. îmi curgeau lacrimile de nu mi le puteam opri. Doamne, mi-am zis, oare eu oi fi ăsta ?...

Tăcură cu toţii, gîndind fiecare la propria lui viaţă. Numai Irka nu era în stare să se gîndească la viaţa ei.

— Chiar nu se putea rezolva altcumva ? îl întrebă ea pe Tolea.

— Cred că nu. Fără nevastă eu mai pot să trăiesc. Da' fără meseria mea — n-aş putea.

— Vă înţeleg, zise Nataşa. într-adevăr, treaba asta ea era în stare s-o înţeleagă.

Irka suci butonul aparatului de radio. Cînta o orchestră simfonică.

Tolea avea ochi albaştri şi păr castaniu. în spatele lui, atîrna perdeaua de la fereastră, dincolo de perdea se întindea — pînă hăt departe — oraşul, iar şi mai încolo, unde se sfîrşeau străzile, porneau să se desfăşoare cîmpiile şi se aflau alte sate şi oraşe.

Nataşei i se păru deodată că simte cu întreaga ei fiinţă acest spaţiu imens, fără sfîrşit.

— în general, n-o duc rău, continuă să vorbească Tolea. Rău e că nu mai primesc nici o scrisoare. Cînd pe navă ne sosesc scrisori, e ca şi cînd ţi-ar întinde cineva o parîmă de pe mal. Zici că nici nu te mai îneci, nici nu păţeşti altceva. Da' cînd nu-ţi vine nici o scrisoare...

— Vreţi să vă scriu eu ? îl întrebă Nataşa.

Tolea nu-i răspunse. Nu avea nevoie de scrisorile ei. Altfel ar fi stat lucrurile în cazul unui răvaş de la nevastă-sa sau, în cel mai rău caz, de la prietena tipului cu pantalonii de piele...

Tolea ăsta ştia să facă o mulţime de lucruri : să vîneze urşi, să coboare la fundul mării în costum de scafandru. Ştia, adică, să ducă o viaţă interesantă, dar nu ştia să vorbească despre ea

în- tr-un mod tot atît de interesant. Şi nu putea nici el să schimbe ceea ce putea să facă cu ceea ce nu putea să facă.

— Nu-î nimic, zise Irka. Totul o să fie bine.

încerca o vie dorinţă ca tuturor să le fie numai şi numai bine.

Fetiţa vecinilor de la etaj se pregătea să plece la grădiniţă, îşi adunase jucăriile în mijlocul odăii, şi-acum stătea de vorbă cu eie. Cuvintele nu i se distingeau, dar vocea şi intonaţiile i se auzeau perfect. Apartamentele se aflau într-un bloc, şi acustica era dintre cele mai bune.

Nataşa sta culcată, ţinea ochii deschişi, asculta glasul fetiţei şi se gîndea la propria ei viaţă. La ziua în care, cu un an în urmă, Igor îi propusese s-o ia de nevastă. Consimţise pe loc, căci Igor nu era un pierde-vară şi ar fi realizat amîndoi în viaţă multe lucruri frumoase. A doua zi însă, el i-a telefonat, ca să-i ceară scuze şi să-i spună că s-a răzgîndit.

— Nu te superi ? a întrebat-o.

— Ei na... zise Nataşa. Sigur că nu mă supăr.

Zic unii: războiul... Se poate întîmpla însă ca şi în viaţa normală, printre vizite şi veselie, totul să ia sfîrşit doar prin cîteva vorbe spuse la telefon.

— Scoate-mi-o-o-o ! răcni de sus fetiţa. Pesemne că i se punea o hăinuţă, şi copilul protesta.

în odaie intră din bucătărie mama Natasei. Lucra la un spital ca soră medicală şi-i plăcea să se ocupe de cei cu boli grave. Faţă de ceilalţi bolnavi adopta o atitudine vădit dispreţuitoare.

Trase acum cu urechea la ţipetele fetiţei din vecini şi zise :

— O, Doamne, oamenii ăştia i-au zdruncinat copilului întreg sistemul nervos.

Dacă ar fi avut ea o nepoată, bineînţeles că nu i l-ar fi zdruncinat, ci ar fi trăit numai pentru binele ei.

— Auzi, mămico, îi zise Nataşa, vrei să am un copil ?

— Cine să ţi-1 facă ?

— Eu.

— Proasto ! concluziona mama.

— De ce-mi vorbeşti urît ? N-am făcut decît să te-ntreb.

Tocmai atunci sună deşteptătorul, anunţînd o nouă zi.

Şcoala superioară de muzică se afla într-o veche casă boierească. Altcîndva, locuise aici un nobil scăpătat. Odăile erau mici, scara strîmbă. Nataşei însă îi plăceau aşa cum erau, îi plăceau uşile cu arcuri ruginite, spaţiul acela restrîns şi

amestecul bizar de sunete care fluturau primprejur.

în încăperea cea mai spaţioasă, căreia nobilul scăpătat îi zisese altcîndva „salon", iar acum lumea îi zicea „sală", îşi făcea de obicei repetiţiile corul şcolii.

De fapt, ambianţa de aici rămăsese neschimbată : acelaşi decor, aceleaşi patruzeci de scaune înşirîndu-se pe parchet, în faţa lor acelaşi pian cu coadă. Participau şi aceleaşi personaje : un număr de patruzeci de studenţi, precum şi un maestru de concert, pe nume Petea. Să fii maestru de concert nu-i o mare scofală. Uneori auzi anunţîndu-se la radio : „Interpretează Lemeşev, acompaniază la pian Bertha Kosel". Deşi crainicul rosteşte numele amîndurora, pe Lemeşev îl ştie toată lumea, în timp ce pe Bertha Kosel n-o ştie nimeni.

Petea absolvise conservatorul cu trei ani înaintea Nataşei, şi colegii de acolo îl porecliseră „artropodul". într-adevăr, aveai impresia că la fiecare braţ are cîte două coate, la fiecare picior cîte doi genunchi şi că întreg trupul i se poate plia ca un metru de tîmplărie.

îndată după ce suna clopoţelul, pe uşă avea obiceiul să-şi facă apariţia şi Klavdia Ivanovna, decana şcolii, poreclită „bucăţica aia". Era absolventă a universităţii, şi de muzică habar n-avea, nefiind în stare să facă deosebire nici măcar între cheia fa şi cheia sol. La şcoală, în sarcina ei se aflau problemele organizatorice de ordin general. Principiul de bază după care se călăuzea în această activitate consta în a recurge o dată sau de două ori pe an la exmatricularea cîte unui codaş la învăţătură. O dată sau de două ori pe an, victima respectivă, năucită de plîns, se da de ceasul morţii sub scara cea strîmbă, colegii stîndu-i împrejur într-o tăcere încordată şi fiecare dintre ei presimţindu-şi în viitor o situaţie identică.

Acum, „bucăţica aia" intră în sală şi se aşeză pe un scaun liber de lîngă uşă. Studenţii şi studentele îşi îndreptară coloanele vertebrale, ca nişte soldaţi în front.

Nataşa nu întoarse capul. N-are decît să-şi facă griji decana, să-şi înalţe într-un gest regesc capul şi să născocească tot soiul de principii. Ea, Nataşa, e dirijoare. Nu are nevoie decît de mîinile sale cu care să dirijeze, de un cor pe care să-1 dirijeze, de nişte cîntece frumoase şi de nimic altceva. Alte persoane prezente în sală n-o deranjează. Faţă de alte persoane oricare dirijor stă **cu** spatele.

— „S-a lăsat, surie, ceaţa", zise Nataşa şi, cu un gest al mîinii, îi avertiză pe corişti să fie atenţi.

îndată, îşi fixă privirea asupra sopranelor-unu, apoi asupra sopranelor-doi. Privirea îi lunecă de la un chip la altul. Asta se chema „concentrarea atenţiei". în realitate însă, Nataşa nu concentra atenţia nimănui. Mai bine zis, îşi concentra propria sa atenţie, aşteptînd ca undeva, în piept, să i se aprindă un punct de vibraţie lăuntrică. îndată după aceea, punctul se transforma într-o văpaie care îi inunda — cu inimă cu tot — pieptul, iar inima, contractîndu-se, pornea să-i răspîndească prin întreaga fiinţă ceea ce se cheamă inspiraţie. Şi-atunci, plutind pe valul inspiraţiei, ea devenea indiferentă la tot ce nu avea legătură cu cîntecul care sta să se reverse.

Ridică acum palma, invitînd coriştii să tragă aer în piept. Aşezat la pian, Petea făcu să răsune primul acord al melodiei. Sopranele îl ascultară şi, urmîndu-1, cîntară cu voci avîntate, cristaline :

S-a lăsat surie ceaţa peste largi ogoare-e...

Nataşa prelungi ultima notă, întinzîndu-şi în faţă palma, ca şi cînd ar fi ţinut în ea o greutate. Apoi întoarse capul spre altişti.

Coperit-a ceaţa colo drumul către zare...

interveniră altiştii. O făcură cu precizie şi măreţie, întocmai cum trebuiau s-o facă. Şuvoiul acela jpolifonic Nataşa îl resimţi cu fiecare fibră a fiinţei sale şi îşi lasă încet mîinile în jos, fără să mai dirijeze, fără să-i mai îndrume pe cei din faţa sa, lăsîndu-i să se asculte pe ei înşişi. Cîntau toţi cu ochii la ea. Chipul ei era spiritualizat şi frumos, şi aceeaşi expresie se aşternu şi pe chipurile coriştilor.

Încotro, ah, încotro eu paşii să-mi îndrept, Unde să găsesc cărarea largă e-eu...

La începutul frazei următoare, trebuiau să intervină başii, pornind de la nota „fa“. Acest „fa“ însă aparţinea altei game, iar trecerea nu era pregătită dinainte. Dacă başii n-aveau să nimerească cu precizie nota, cîntecul avea să sufere.

Nataşa întoarse capul spre Petea, zărindu-i timp de-o clipă şi cu o neobişnuită limpezime expresia încordată, plină de elan, a chipului şi ochii pătrunşi de aceeaşi încordare.

în clipa următoare, Petea făcu să răsune — un pic mai tare ca de obicei — nota „fa" din registrul başilor, pentru ca başii din cor s-o audă distinct, s-o simtă vibrînd într-înşii.

Nataşa domoli vocile şi le stinse. Corul încremeni şi încetă să respire. Ea ar fi putut acum să facă orice : corul i-ar fi îndeplinit pe dată orice poruncă, ar fi fost în stare să nu mai respire deloc şi să moară. Pe cei patruzeci de oameni — fiecare cu personalitatea lui — ea îi ţinea în vîrful degetelor ce-i tresăreau cînd şi cînd, şi, în asemenea clipe, reieşea limpede cît de mare îi este puterea asupra lor.

în ultima fracţiune de secundă făcu doar o scurtă mişcare din coate, dîndu-le voie, în sfîrşit, celor din faţă, să tragă aer în piept, şi-atunci inspirară adînc cu toţii. Apoi başii sloboziră corect noti ,.fa“, ca s-o cufunde îndată în acordul general: fu sunetul cel mai de jos al acestuia, cel mai neauzit, dar şi cel mai edificator :

...cărarea largă e-e-u...

Aproape de final, toate glasurile se uniră, vibrînd la unison, prelungind şi echilibrînd cu delicateţe ultimul sunet, pînă cînd acesta păru intonat de către un singur om. Ridicînd în sus două degete ca pentru o binecuvîntare, Nataşa stătu nemişcată, ascul- tînd : ai fi zis că uitase de ce stă acolo. Pe urmă, cu un gest lent, îşi duse degetul la buze. Sunetul se stinse, se stinse tot mai mult, păru că îndată se va destrăma cu totul, că se va împrăştia ca o pulbere pe pervazuri şi pe tavan. Degetele Nataşei rămaseră însă în aşteptare. în aşteptare îi rămaseră şi buzele, şi ochii. Ai fi putut oare să le încâlci porunca ? Această atitudine îi făcu pe toţi corîştii să se aplece uşor înainte şi să menţină, să tot menţină sunetul, pînă cînd nu mai izbutiră s-o facă. Abia atunci Nataşa schiţă un gest abia perceptibil, de parcă ar fi şters ceva în aer, apoi coborî mîna.

Cîntecul luă sfîrşit. Mai trecură însă cîteva clipe pînă cînd cei de faţă să-şi dea seama că, într-adevăr, el se sfîrşise...

Luă apoi sfîrşit şi ora de cursuri. Lumea plecă acasă. Nu mai rămase în sală decît Petea, care încerca să-şi îndese în servietă un vraf de partituri. Partiturile însă nu voiau să intre şi pace.

Nataşa se duse la fereastră şi o deschise larg. Zăpada de afară scînteia ca praful de naftalină. Se grămădise, albă, pe acoperişuri şi era de o nuanţă mai deschisă decît cerul.

Cît de plăcut era să stai astfel, să te înfiori cînd şi cînd de frig, revenind încet-încet de undeva, de departe, să priveşti apoi zăpada, siluetele — negre pe albul ei — ale oamenilor şi să încerci cu întreaga ta fiinţă sentimentul eternităţii.

Departe-departe sta suspendată o stea, sub steaua aceea sta suspendat Pămîntul, pe Pămînt se afla casa unui nobil scăpătat, iar în casa aceea, sus, la etajul unu, la trei metri deasupra celor ce se perindau pe stradă, sta ea, Nataşa.

Cîntecul fusese interpretat aşa cum trebuie. Asta însemna că cele şase luni de pregătire avuseseră un rost şi că nu fusese irosită nici ziui aceea. Iar de aci încolo aveau să înceapă repetiţiile pentru interpretarea unui alt cîntec, pe urmă a încă unuia. Şi toate acestea reprezentau teritoriul ei ! Aici ea nu era dependentă de nimeni : nimeni nu putea nici să intervină, nici s-o împiedice cu ceva.

‚Am s-o scot la capăt ! gîndi ea. Nu-i nimic, am s-o scot la capăt !“

Pe stradă trecură cu pas grăbit doi adolescenţi. Mergeau cu mîinile vîrîte în acelaşi chip în buzunarele pantalonilor.

Dincoace, în spatele ei, Petea încă se mai străduia să vîre caietele cu note în servietă, o tot apăsa cu genunchiul.

Nataşa se duse la el, îi luă servieta şi rîndui tacticos totul : partiturile de-a lungul mapei, culegerile de-a curmezişul. Apoi o închise cu uşurinţă şi i-o întinse. Petea se uită derutat mai întîi la servietă, apoi la Nataşa. O privi îndelung, pe urmă rosti, mirat fără veste :

— Ascultă, tu ai un păr magnific. Ştiai asta ?

— Cum să nu ? zise Nataşa. Cu mine trebuie doar să te obişnuieşti...

Sărbătoarea care urmează

Dacă aş fi un celebru pilot-cosmonaut, aş călători acum pe întreg globul pămîntesc şi m-aş fotografia cu tot felul de regine, mai bine zis, s-ar fotografia ele cu mine. Nu sînt însă cosmonaut, ti inginer, şi lucrez la un institut de proiectări, cu o leafă de 150 de ruble pe lună. Reginele habar n-au de mine. Persoana cea mai de *vază* cu care mă aflu în relaţii este Simakov, locţiitorul şefului meu de secţie. Cei de la institut l-au poreclit „moş Şurik“, moşul va ieşi curînd la pensie, şi-acum mă pregăteşte pe mine, vrînd să mă lase în locul lui. Eu va trebui, adică, să-i continuu activitatea căreia el şi-a consacrat întreaga viaţă. în consecinţă, are faţă de mine pretenţii sporite.

De fiecare dată cînd intru în secţie, nu uită să mă întrebe de ce am întîrziat. îi răspund de fiecare dată că n-am întîrziat decît cu două minute şi că de-ar fi să evaluezi intervalul acesta în bani, n-ar rezulta decît vreo 0,1 copeici. Or, 0,1 copeici reprezintă o sumă derizorie, aşa încît discuţiile pe această temă orice intelectual ar trebui să le socotească absolut penibile.

Simakov însă refuză să efectueze calculul pe care i-1 propun : are în legătură cu treaba asta un punct de vedere strict personal.

Planşeta mea se află chiar în dreptul telefonului, de aceea, la fiecare cinci minute, trebuie să ridic receptorul şi să zic „alo".

Cu timpul, am ajuns să recunosc vocile tuturor celor care ne sună. Ca atare, dacă i se telefonează lui Mişa, de exemplu, îi zic de fiecare dată : „Vino că te cheamă maică-ta“ sau „Vino că te cheamă tat-tu", în funcţie de vocea care îmi sună la ureche.

Băiatul ăsta tot vrea să se însoare şi, în acest scop, organizează la fiecare trei luni cîte un concurs pentru alegerea unei eventuale logodnice. Din cine ştie ce motive însă, la concursurile lui nu vine să se înscrie nimeni.

în ciuda acestei situaţii, Mişa nu uită să ne anunţe în gura mare la fiecare sfîrşit de trimestru : „Atenţie ! Pînă la încheierea concursului n-au mai rămas decît şapte zile".

Una din cauzele permanentelor sale insuccese cred că o reprezintă însăşi statura lui : nu se înalţă de la suprafaţa pămîntului decît cu un metru şi cincizeci şi opt de centimetri.

A doua cauză o constituie, fără îndoială, pantalonii pe care

îi poartă. în primul rînd, nu şi-i calcă niciodată, iar în al doilea rînd, nu prea-i atent cum şi-i încheie. Necunoscînd alte imperative decît pe acela al ideii, nu acordă nici un fel de atenţie unor asemenea detalii, în concepţia lui cu totul nesemnificative. Ar mai fi de notat că s-a înscris pentru susţinerea examenului de candidat în ştiinţe, se pregăteşte să-şi aducă prinosul la dezvoltarea ştiinţei şi tot scrie întruna.

— Ce ai, mă, de scrii atîta ? îl întreb din cînd în cînd.

— Scriu pentru că nu pot să tac, îmi răspunde.

E limpede : dacă nu poate să tacă, înseamnă că are talent. Cînd omul simte că are talent, se aşază şi scrie o disertaţie, ori pictează o natură moartă. Numai eu nu scriu şi nici nu pictez. N-o fac pentru că nu simt în mine nimic. Singurul lucru pe care îl simt e muzica. Sînt în stare chiar să bat orice fel de ritm : fie cu degetele în masă, fie cu o furculiţă într-o farfurie. Iar atunci cînd ascult muzică de jazz, mi se pun în mişcare toţi muşchii. încep să tropăi din picioare, să dau din cap, încît îmi flutură pînă şi urechile.

Poate că ar fi ieşit din mine un foarte bun baterist, dar pentru a verifica treaba asta, ar fi trebuit să urmez conservatorul. Ca să intru însă la conservator, ar fi trebuit să urmez de mic o şcoală de muzică. Or, eu, de mic, am fost evacuat într-un sat care se numea Russkie Krai[7] şi se afla, într-adevăr, undeva la capătul lumii. împreună cu alţii, puneam acolo în pămînt cartofi şi sfeclă, iar în iarna următoare nu mîncam decît ceea ce pusesem în pămînt. Toată lumea, şi oamenii mari, şi copiii, nu se gîndeau în acele zile decît cam ce-ar mai putea să ciugulească.

De dimineaţa, lucrăm, de regulă, în deplină tăcere. Eu îmi fac schiţele la planşetă, Mişa lucrează şi el la planşeta lui.

La o oarecare distanţa de noi, Galea Sokolova mînuieşte radiera şi meditează, ca de obicei, la propria ei soartă.

Dar iată că sună telefonul. Ridic receptorul. Galea încremeneşte şi mi se uită drept în ochi.

— Vilea, strig eu. Vino, că te caută Ira.

Vilea vine să vorbească cu Ira. Toată lumea trage cu urechea. Din motive însă care îl privesc numai pe el, Vilea nu doreşte să-şi facă cunoscută celor din jur viaţa personală, de aceea nu zice decît „da“ sau „nu“ şi doar la sfîrşitul convorbirii rosteşte un „unde ?“

Din încăperea de alături, unde lucrează brigada „Vilbrochene şi pinioane", apare Sonia. N-o face, de obicei, decît cu

---

7 De la *krai* — margine, capăt (dar şi .ţinut') (rus).

scopul de a aduna bani pentru sărbătorirea zilei de naştere sau a jubileului cuiva din institut.

Sonia vine şi pleacă, iar noi rămînem.

— Copila-aşi ! Copila-aşi ! Au sosit graurii 1 Ne-au adus primăvara ! răcneşte pe neaşteptate Mişa.

Pesemne că începe să debordeze din el energia pe care i-o acumulează personalitatea lui aparte, plus viaţa lui de holtei.

Galea iese de după planşetă şi suceşte butonul aparatului de radio.

— ...Teatrul „Malîi“ [8] achiziţionează de la populaţie evantaie din pene de struţ, zice crainicul.

— Oare cit ar putea să coste un evantai ? întreabă Vilea şi se uită pe rînd la fiecare dintre noi.

Precis că acasă la el, pe undeva printr-o cămară, s-or fi tăvălind cel puţin o duzină de evantaie. Moştenite de la bunică-sa, generăleasă ţaristă.

Un ceas mai tîrziu, ies pe coridor să fumez o ţigară. Ajuns acolo, îi văd venind spre mine pe Şmakov şi Şuidin, care lucrează la secţia noastră.

— Hai la „Vara“, îmi propun colegii. Sînt numai doi şi mai au nevoie de-un al treilea.

Plescăi din limbă şi scutur din cap, ceea ce vrea să însemne că refuz să-i însoţesc la cafeneaua „Vara“.

Dacă se întîmplă să fie şi Mişa pe acolo, acesta adoptă de regulă o linie de comportare mai flexibilă. Uneori, adică, ţine cu mine, alteori li se alătură celor doi.

La un moment dat, pe culoar trece Spasski, directorul institutului. în profil, seamănă cu Beethoven. Are aceeaşi expresie de geniu şi de surzenie.

— Vin sărbătorile, zice Mişa, aţintindu-şi privirile în spinarea lui Spasski. Tu unde te duci ?

— încă nu ştiu, îi zic, pentru că, într-adevăr, încă nu ştiu. Nici eu, nici nevastă-mea nu avem prieteni permanenţi, sau un grup de prieteni tot atît de permanent din care să facem parte. Dar tu ?

— Sînt invitat în trei locuri, zice Mişa. încă nu m-am decis.

Ceva îmi spune că, de fapt, n-a fost invitat nicăieri, dar se jenează să recunoască această lipsă de solicitare din partea prietenilor.

Pe uşa secţiei, unul după altul, ies şi alţi colegi de-ai mei. Sînt diferiţi între ei, însă chipurile lor par să aibă şi ceva comun :

---

8 Mic (rus.).

pesemne inexistenţa în ochii tuturor a unei distanţe.

Distanţa existentă în ochii unui cosmonaut e cea de la Pămînt la Lună. Pe cînd în ochii mei şi-ai lui Vilea e numai cea de la staţia de metrou „Taganskaia" la staţia de metrou „Maiakovskaia".

Colegii mei se află acum într-o stare de spirit mai agitată ca de obicei, căci se apropie sărbătorile. Anul Nou. în curînd, lumea se va apuca să cumpere brazi şi să-i împodobească, fiecare acasă la el. Se vor aduna apoi, la miezul nopţii, în jurul mesei şi îşi vor spune : „La mulţi ani !“ Şi fiecăruia dintre ei i se va părea, fără doar şi poate, că noul an va fi altfel decît cei de pînă atunci. Şi că pe fiecare îi paşte o fericire nouă, de care, pînă atunci, n-a mai avut parte nimeni.

Soţia mea preda la şcoală limba şi literatura rusă, explicîndu- le copiilor că Oneghin este un om de prisos, iar Tatiana are un suflet profund rusesc. Nerecunoscători, copiii îi pun pe scaun pioneze cu vîrful în sus, de aceea, înainte de a se aşeza, ea îşi trece totdeauna palma peste tăblie.

Aidoma lui Oneghin şi lui Peciorin, simte în ea forţe care trebuie să-şi găsească aplicare, de aceea asistă de trei ori pe săptămînă, seara, la nişte cursuri, unde se tot autoperfecţionează. După ce le va absolvi, va preda la aceeaşi şcoală şi va vorbi despre acelaşi Oneghin, singura diferenţă fiind că elevii săi nu vor mai fi aceiaşi, ci alţii.

Soţia mea mai are şi rara calitate de a amplifica evenimentele, făcînd din fiecare o tragedie.

— Vai cît sînt de obosită ! exclamă la un moment dat, frîngîndu-şi mîinile.

— Păi culcă-te, îi zic. Trage şi tu un pui de somn.

— Vai, dar nu pot, nu pot...

— De ce ?

— Pentru că trebuie neapărat să mă duc la „Detski mir“[9], să-mi iau o panglică...

Acum are două motive pentru a fi disperată : unul : panglica, iar al doilea : greutatea cu care înţeleg eu nişte lucruri foarte simple.

— Ai să te duci mîine.

Se lasă pe canapea şi hohoteşte molcom. Iar eu înalţ din umeri, mă aşez în fotoliu şi mă apuc să citesc revista „Za rube-

---

9 In traducere, „Lumea copiilor' (rus).

[1] „Peste hotare" (rus). Săptămînal sovietic de politică externă.

jom"între timp, nevastă-mea începe să hohotească mai tare, în muzică, treaba asta se cheamă „crescendo", adică, „întărind sunetul". întrucît şi-l întăreşte continuu, pe mine mă cuprinde bănuiala că, de fapt, nu-şi plînge panglica necumpărată, ci măritişul nereuşit şi viaţa dată de rîpă. Mă simt jignit şi întorc cu zgomot pagina revistei. îmi demonstrez, adică, indiferenţa. Poticnindu-se de aceasta, Alka începe să hohotească de răsună întreg apartamentul, ba cred că şi vreo două apartamente vecine.

Arunc revista pe covor şi mă pomenesc răcnind şi eu cu multă aroganţă. Mă mut apoi pe divan, lîngă ea, şi răcnesc cu mai puţină aroganţă. După aceea ne îmbrăţişăm şi începem să ne învinuim reciproc. în ceea ce o priveşte, îmi aduce învinuiri cu singurul scop de a-mi asculta justificările. Ascultîndu-le, uită de toate, ba chiar şi de panglică. în clipa însă cînd îi _eamintesc cu multă precauţie că voise să-şi cumpere aşa ceva, aflu că panglica respectivă poate fi înlocuită cu un găitan, că găitanul poate fi găsit şi la magazinul de galanterie de lîngă noi şi că la acest magazin ea poate să se ducă şi mîine, şi poimîine, ba chiar şi la anul.

Şedem îmbrăţişaţi, obraz lîngă obraz, ca la fotograf, şi semănăm leit cu două maimuţe, văzute cîndva la crescătoria de la Suhumi.

în urmă cu un an, cînd Alka încă îmi era logodnică, contractasem o maladie foarte ciudată. Timp de cinci zile temperatura mi se menţinuse la 40 de grade, medicii neizbutind nici să mi-o scadă şi nici să ajungă la un diagnostic precis. în acel răstimp, Alka venea zilnic pe la mine, se aşeza pe marginea patului şi mă întreba :

— Ei ? Cum e ? Şi ochii îi deveneau mai mari din pricina lacrimilor gata să se reverse.

— O va stabili autopsia, îi răspundeam invariabil, trecîn- du-mi limba peste buzele arse de febră.

— Dacă ai să mori, rostea ea cu solemnitate, am să mă consider văduva ta.

Devotamentul ei mă înduioşa şi-mi simţeam la rîndul meu ochii plutind în lacrimi.

— Dacă am să mor, am să-ţi las ţie totul. Şi apartamentul. Şi totul, totul.

Ce-i drept, apartamentul nu era al meu, ci al lui tata, iar dacă aş fi murit, el cu mama mea vitregă l-ar fi schimbat, dimpreună cu cel în care locuiau amîndoi, cu un apartament mai mare. Dar ce importanţă aveau toate astea ? Eram ameţit de dragoste pentru Alka, de milă pentru ea şi de temperatura cea

de 40 de grade, care se menţinea a cincea zi consecutiv. (S-a constatat ulterior că fusese o nu ştiu ce formă de gripă.)

O iubeam pe Alka pentru că, aidoma lui Misius din nuvela lui Cehov, mă privea pe atunci cu tandreţe şi admiraţie şi mă socotea — ca în cîntecul pe care îl cînta în acea vreme Edith Piaf — bărbatul cel mai deştept, cel mai tandru şi cel mai de seamă.

Astăzi, Alka a început a bănui că nu sînt chiar cel mai de seamă, ci un inginer de rînd fără distanţă în ochi. Partea întîi a cîntecului a luat sfîrşit, şi a început pártea a doua: „Dacă eu te-am născocit, fii aşa cum te-am dorit“. Eu însă nu izbutesc deloc să fiu aşa cum mă doreşte. Sînt un om obişnuit, lucid şi lipsit de talente. Este, pesemne, tragedia mea.

Cînd vin acasă, mă aşez la masă şi aştept ca Alka să isprăvească a pescui „pelmeni" din oala pusă pe foc. în fine, aşază în faţa mea farfuria cu vraful de „pelmeni" albăstrii la culoare, deasupra cărora plutesc aburi.

— Furculiţa, îi zic.

Alka face o mină de om ofensat şi mi-o întinde.

— Pîine, îi zic din nou.

— E în faţa ta.

Pîinea e, într-adevăr, pe masă şi aş putea foarte bine s-o iau şi să mi-o tai chiar eu. Mai mult decît atît, aş putea să cumpăr în drum spre casă şi un pachet de „pelmeni" siberieni şi să-i pun la foc. Aş mai putea să şterg şi praful de pe mobilă şi să mătur prin casă. Doresc însă ca toate acestea să le facă Alka..

Orice om îşi închipuie fericirea în felul său. Galka Sokolova, de pildă, ar dori să treacă pe stradă cu o maşină decapotabilă şi sa salute lumea din jur, fluturînd din mînă. Mişa doreşte să ajungă pe postul de director al institutului şi să umble prin el avînd întipărită pe chip o expresie de geniu şi de surzenie. Cît despre mine, eu visez s-o găsesc în fiecare seară pe Alka acasă, ea să-mi dea de fiecare dată furculiţa şi pîinea şi, aşezată în faţa mea la masă, să mă întrebe, proptindu-şi obrazul în palmă ca femeile de la ţară : „Ei, ce mai e nou ?“ Iar eu să-i răspund că nu-i nimic nou, toate sînt aşa cum le ştie.

— Haide, dă-mi pîinea, îi zic încă o dată.

— întinde mîna şi ia-ţi-o.

întind mîna şi trag spre mine punga de celofan. O desfac şi scot din ea jumătatea de franzelă aflată acolo. Alka îmi urmăreşte cu atenţie mişcările.

— Cum e ? mă întreabă. Ţi-a fost greu s-o faci ?

— Da’ ţie ţi-a fost greu să mi-o dai ?

Alka îmi întoarce spatele şi priveşte cu un aer de victimă pe

fereastră. Afară cad oblic fulgi grei de zăpadă şi acest fenomen al naturii îi sugerează o idee.

— Ascultă, Kolea, mi se adresează, lmindu-şi palmele una de alta, ca şi cînd s-ar fi pregătit să plonjeze în apă. Hai să lăsăm totul baltă şi să ieşim din casă.

„A lăsa totul baltă" înseamnă la ea că e gata să facă un sacrificiu. Că şi-a propus, adică, să lipsească astăzi de la cursuri. Oare cu ce scop ?

— De ce ? o întreb.

— Ca să pornim amîndoi, ţinîndu-ne de mînă, pe malul rîului, biciuiţi de vînt şi de ninsoare.

— Şi de-a steluţelor lucire zburătoare, completez eu distihul şi-mi imaginez pentru o clipă această plimbare. Vom porni amîndoi pe malul lăuzei celei urît mirositoare, iar fulgii reci şi umezi ne vor astupa ochii. Alia dragă, continuu îndată, la ce bun să ieşim din casă ? Haide, mai bine, să citim ceva.

Alka aleargă cu paşi mărunţi prin odaie, cade pe canapea şi începe să hohotească.

Iau în mîini revista „Za rubejom" şi-i întorc cu zgomot paginile. Alka face să răsune un „crescendo" continuu şi capăt încet-încet impresia că de un an de zile mi se află în casă nu soţia legitimă, ci o rudă îndepărtată, venită de pe undeva de prin Urali, pe care trebuie tot timpul s-o distrez.

Arunc revista pe masă şi încep să răcnesc cu multă aroganţă. Pe urmă mă mut lîngă Alka şi răcnesc cu mai puţină aroganţă.

Totul e ca şi altă dată. Ne împăcăm din nou, dar eu simt că această nouă ceartă a produs în mine o schimbare. Totul e ca şi altă dată, dar în acelaşi timp e şi într-alt fel.

în odaie e cald. Afară, în umbra înserării, ninsoarea pare un zid alb şi nu mai ştii dacă ninge de sus în jos sau de jos în sus.

— în curînd e Anul Nou... zice Alka.

— Trei zile n-o să mai mergem la serviciu. O să stăm acasă.

— Hai să plecăm undeva la ţară ! Alka mi se uită drept în ochi.

— N-ar fi rău... zic eu pe un ton meditativ. Acolo, iarna e în puterea ei. Aici e noroi, iar în pădure e iarnă.

— Brazii sînt ninşi şi zăpada sclipeşte în soare...

— Şi pe zăpadă umbre...

Şedem îmbrăţişaţi precum maimuţele la crescătoria de la Suhumi şi mă simt din nou fericit ca şi atunci, în urmă cu un an, cînd abia ne logodisem şi vorbeam despre moartea mea.

Cînd treaz mă aflu, nu văd nici o stea, Iar beat fiind, mi-e mintea iarăşi grea.

— lot mai grea, introduce un corectiv Mark.
— Cum să fie tot mai grea ? se încruntă Iura, operatorul.
— Nu-1 întrerupe ! ţipă Alka. Iura, nu-1 băga în seamă.
— Cînd treaz mă aflu, nu văd nici o stea, iar beat fiind, mi-e mintea — Iura îi aruncă lui Mark o privire scurtă — tot mai grea. Alka se uită şi ea la Mark, cu un aer îngăduitor.

Dar între cele două stări e o clipită Ce-o îndrăgesc că-i toată viaţa-n ea.

— Omar Khayyam, precizează Mark.
— Da' ce, eu am spus că-i altcineva ? se încruntă Iura, operatorul.

Ce-a fost între no-oi o voi spune cinsti-it: Uitînd de mîndri-te, la el am venit...

începe să cînte Lena.
Tac cu toţii. Aproape îndată, tace şi Lena.
— Zi mai departe, o îndemn eu.
Alka întoarce brusc capul spre mine, ca şi cînd aş fi făcut o gafă.
— Mai departe am uitat, zice Lena.
Pentru mine, clipa aceea dintre luciditate şi beţie, cînd îi îndrăgeşti pe toţi cei din jur, a trecut demult. Stau acum pe scaun şi mă uit la prietenii Alkăi. Şi-i schimbă des, de aceea nu prea izbutesc să-i ţin minte pe toţi. Iată-1 pe Mark, cel cu magnetofonul. Lumea îl invită din cauză că are magnetofon. Iată-1 şi pe Lera, cel care are nişte neplăceri. Apoi operatorul de filme documentare, care şchiopătează de-un picior. Pe afişe, în dreptul numelui său, sta scris : „autor-operator". Alka zice că şchiopătează pentru că în timpul unor filmări subacvatice, un rechin i-ar fi smuls un deget. In faţa mea stau Lena şi Andriuşa. Lena e şi ea profesoară la şcoala unde predă Alka. Parcă e profesoară, dar s-ar putea să fie şi instructoare de pionieri. Andriuşa îi este soţ, dar s-ar putea să-i fie şi o nu ştiu ce rudă.

Chiar lingă mine şade Raia, tătăroaica. Numele ei adevărat e Raşida. Vrea să se mărite numai cu un tătar.
— Hai să bem, ne invită Mark.
— Pentru pace, propun eu.

— Pentru pace în toată lumea, zice Andriuşa.

Alka mă priveşte din nou, de astă dată cu multă nedumerire. Un toast ca acesta nu i se pare spiritual. Ea s-a născut în anul nouă sute patruzeci şi şase. Războiul e pentru ea istorie. Eu însă la începutul războiului împlinisem şase ani şi-mi amintesc bine totul. îmi amintesc pînă şi ziua în care am fost evacuat împreună cu toţi ceilalţi copii din grădiniţă. Părinţii plîngeau, copiii ţipau, şi numai eu cu mama stăteam fără să plîngem. Mama se uita la mine, iar eu mă uitam la ea. Purta o rochie de vară din crepe-de-chine gri cu flori galbene. Pe urmă trenul s-a urnit din loc, lumea a început să ţipe şi mai tare şi să alerge în urma vagoanelor, şi numai mama a rămas acolo unde stătuse.

— Alka, dau eu glas.

Ea se întrerupe din conversaţie şi îmi pune pe farfurie o bucată de scrumbie şi o bucată de şuncă.

— Cu pădurea cum rămîne ? o întreb.

— Cu pădurea ? mă întreabă la rîndul ei. Să ne vîrîm pa sub brazi, ca iepurii...

Operatorul bate cu furculiţa în farfurie.

— Propun să bea fiecare, zice el, în cinstea cui doreşte.

Toastul e cam sucit, dar toată lumea e mulţumită : bea fie-care cu aer misterios. Raia — cu gîndul la virtualul ei tătar, Mark — cu gîndul la magnetofon.

— Da’ dumneata de ce nu bei ? mă întreabă Andriuşa. Are ochi ageri, fir-ar el să fie.

— Am să beau şi eu.

Lena ne informează, vorbind cu glas tare, că în preajma in-stitutului „Sklifosovski" există o casă în interiorul căreia, chiar într-una din odăi, se află o „volgă" albastră. Din stradă o păţi vedea foarte bine .

Plăcut e să gindeşti, nepărăsind divanul, Că la Paris există parizience cu toptanul.

declamă operatorul.

Alka rîde în hohote dînd capul pe spate şi făcînd să i se vadă toţi cei treizeci şi doi de dinţi ai săi, de-a dreptul fascinanţi.

Uitîndu-mă în jurul meu, îmi dau seama la un moment dat că percep lumea, aşa cum ar zice un cineast, „în secvenţe". Văd, adică, tot ce se întîmplă şi aud tot ce se discută. Nu izbutes» însă să ordonez tot ce văd şi tot ce aud într-un şir coerent. Nu pot să-i reunesc pe toţi şi pe toate sub oblăduirea unei singure idei. Poate pentru că această idee nu există, ori poate pentru că

mă simt din nou treaz.

Mark se duce la magnetofon şi apasă butonul.

Prelung şi în unison, imitînd muzica de Bach, sună viorile, apoi Aznavour începe să cînte : „Isabelle, Isabelle..."

— Alka, îi zic nevesti-mi, hai să bem în cinstea noastră.

Alka întoarce capul la mine şi îşi încreţeşte fruntea. Nu m-a auzit bine sau n-a înţeles ce i-am spus.

— în cinstea ta, îi zic, şi a mea...

— Ai răbdare 1 întoarce iar capul şi, proptindu-şi obrazul în palmă, ca femeile de la ţară, se uită la operator. El i se pare acum bărbatul cel mai deştept, cel mai tandru şi cel mai de seamă.

Operatorul îi vorbeşte despre nevastă-sa, lăudînd-o din răsputeri. O laudă totdeauna, dar n-o ia cu el niciodată. Pînă şi acum, în noaptea de Anul Nou, o fi rămas, pesemne, acasă şi s-o fi dus la culcare.

„Isabelle, îşi repetă chemarea Aznavour. Isabelle, Isabelle, Isabelle, Isabelle, Isabelle, Isabe-elle."

Mă ridic de la masă. Ies în vestibul, iar de-acolo, pe treptele scării.

Afară, în stradă, nu-i frig. Ninge cu fulgi rari şi îţi face impresia că fulgii se topesc înainte de a atinge asfaltul.

Pe strada noastră nu sînt decît case cu cîte un singur etaj, rămăşiţe ale Moscovei de altădată. Cineva şi-a deschis fereastra ţi a pus pe pervazul ei un patefon. Proprietarul acestuia pesemne ■că nu-i un om modern, pentru că melodia pe care o aud e „Dominoul", un vals vechi de cincisprezece ani.

în sunetele acestui vals patinasem în urmă cu cincisprezece ani pe gheaţa patinoarului cu o fetiţă necunoscută. Pluteam cu ea ca în vis, ca într-un semileşin încîntător, ţinîndu-mi mîinile la piept, şi nu mă gîndeam atunci nici la trecut, nici la viitor. Totul era în prezent.

Mă uit la strada mea, şi ea îmi aminteşte de patinoarul acela, căci e tot atît de plină de lume şi lumea asta se mişcă haotic, pentru că unii aleargă să-i ajungă pe alţii din urmă, şi Gleb Romanov cîntă „Domino", şi e noapte şi multe lumini, iar în lumina felinarelor asfaltul ud sclipeşte cum sclipeşte gheaţa unui patinoar.

Ies în mijlocul străzii — la ora asta maşinile nu prea mai circulă — şi merg aşa, înainte. Din faţă şi tot prin mijlocul străzii, îl văd venind pe Mişa, crescut cu treizeci de centimetri. Trece ţinînd de umeri o fată minunat de frumoasă şi nu ridică ochii la mine.

Strada urcă lent şi capăt impresia că chiar aici, pe unde calc, se curbează globul pămîntesc. El zboară lent prin spaţiile cosmice, rotindu-se uşor în jurul axei sale, iar eu păşesc pe el şi ajung cînd cu picioarele, cînd cu capul în sus. Ţin în mîini două beţişoare de baterist. Merg şi bat cu ele un ritm vioi, de trei pătrimi.

Cînd m-am trezit, era la amiază.

Alka nu dormea. Sta culcată, cu mîinile lungite peste plapumă şi se uita înainte.

în mijlocul odăii, pe masă, se grămădeau farfurii nespălate, iar parchetul era plin de dungi mărunte, negre. Aşa se întîmplă cînd dansezi purtînd pantofi cu talpă de cauciuc.

Rochia Alkăi zăcea pe un fotoliu. Mîneca ei străvezie atîrna în jos, era puţin îndoită la cot şi părea că păstrează forma braţului ei.

— Poimîine mergem la serviciu, zise Alka fără veste.

Nu i-am răspuns nimic.

Sărbătorile luară sfârşit, veni timpul să mergem la lucru.

Alka avea să predea în continuare literatura rusă : doar copiii trebuie să-1 cunoască pe Puşkin. Iar eu aveam să născocesc în continuare diferite mecanisme : doar uzina trebuie să aibă linia ei automată.

— Ce sărbătoare urmează ? mă întrebă Alka.

— Opt Martie.

— Opt Martie e o singură zi.

— De întîi Mai vor fi trei zile, i-am spus, pentru că socotisem demult totul. Adică, întîi, doi şi trei.

— întîi, doi şi trei, repetă ea, îndoindu-şi pe rînd degetele-Uite-atunci să mergem la ţară.

— O să fie noroi.

— Ne punem cizme.

— Vezi să nu te duci... m-am îndoit eu.

— Ba nu, o să mergem, o să mergem, o să mergem, făcu ea cu patimă. Eu n-am fost niciodată primăvara la pădure.

Nu ştiu cum se făcea, dar nici eu nu izbutisem pînă atunci să mă aflu primăvara într-o pădure.

Pesemne că la începutul lui mai, zăpada avea să fie topită, iar mugurii gata să dea la iveală primele frunze.

Mi-am imaginat cum m-am priceput o pădure primăvăratică, fumuriu-liliachie, străbătută de raze şi pe noi amîndoi cu scurte pe umeri, iar în picioare, cu cizme de cauciuc noi-nouţe.

Se-aude bine

Pe strada Metrostroevskaia fusese construit un bloc cu apartamente proprietate personală. Construcţia durase mult, cam trei sau patru ani, şi, între timp, se schimbaseră acolo doi preşedinţi ai comitetului de bloc. Unul demisionase, plictisit să tot reprezinte interesele unor proprietari individuali, iar pe celălalt îl înlăturase comitetul, întrucît se folosise de funcţia lui oficială în scopuri personale.

în ciuda acestor evenimente, construcţia luase, în cele din urmă, sfîrşit, locatarii se mutaseră în apartamentele lor, iar la intrarea în bloc fu instalat ca portar un oarecare nene Serioja, ce avea să lucreze în schimburi cu propria lui nevastă.

Asociaţia de locatari purta denumirea de „Artistul grafician", dar de locuit în clădire, locuiau reprezentanţi ai celor mai diverse profesiuni. Mai bine decît pe ceilalţi, nenea Serioja îl cunoştea pe fotograful Maximov, deoarece pe acesta îl vizitau foarte multe femei. Maximov se bucura printre ele de un uriaş succes, căci era holtei, urît la înfăţişare şi părea să fie o pradă uşoară.

Gustul lui Maximov era extrem de variat. Cînd în lift intra cîte o femeie tînără şi pornea spre înălţimi, nenea Serioja îşi lipea burta de grilaj şi sta aşa, cu gura deschisă de încordare, aşteptînd să afle la ce etaj se va opri cabina. Convingîndu-se că ea s-a oprit la etajul şase, răsufla mulţumit şi se ducea în treaba lui. De cînd fusese numit portar, nu se înşelase în legătură cu treaba asta niciodată.

Uneori, de la etajul cinci cobora la parter o bătrînă de nouăzeci şi şase de ani, purtînd straniul nume de Bekş. Ieşea din lift, îşi desfăcea scăunelul pliant şi se aşeza în faţa intrării să respire aer curat. Strada din faţa blocului era în pantă, iar maşinile îşi forţau aici motoarele, slobozind un vîjîit asurzitor şi împrăştiind -gaze de eşapament. Cînd şi cînd, se repezea cîte cineva să traverseze strada. Bekş privea la toate acestea cu ochii ei sticloşi, re- marcînd amănunte pe care un om sănătos nu le-ar remarca nici în ruptul capului.

Alteori, cînd la intrare apărea tînăra Nina Demidova, revenind de la plimbare cu buldogul Borka de lesă, nenea Serioja se înviora şi răcnea vesel:

— Toţi locatarii îs acasă !

Era o glumă, sensul căreia consta în ideea că Nina, chipurile, n-ar locui în blocul acela.

Nina rîdea şi întreba :

— Ia zi, nene Serioja, te măriţi cu mine ?

Era şi asta o glumă. Se ştia că nenea Serioja este om însurat, întrucît portarului îi făcea plăcere să se afle mai multă vreme în preajma Ninei, o însoţea de fiecare dată, în semn de consideraţie deosebită şi, totodată, ca să-şi mai omoare timpul, urcînd şi el cu liftul pînă la etajul şase. De obicei, urcau în tăcere. Etajele se perindau pe dinaintea lor, apoi liftul se oprea, nenea Serioja deschidea uşa metalică şi îi lăsa pe Nina şi pe Borka să coboare.

Acolo, la etajul şase, de altfel ca şi la celelalte etaje, se aflau patru apartamente. Locuiau în ele : pianista Maşa Polonskaia cu familia ei, ex-preşedintele Volkov cu Rita, soţia lui, şi cu Slavik, fecioru-său, apoi nefamilistul Maximov şi, în sfîrşit, pictoriţa Nina Demidova, la rîndul ei nefamilistă.

Uşa de la apartamentul ex-preşedintelui Volkov avea şapte încuietori, confecţionate fiecare după o comandă specială şi conţinînd fiecare cîte un chiţibuş. Să intri în apartamentul lui Volkov era tot atît de dificil ca şi într-un seif.

La uşa familiei Polonski era fixată o placă de aramă, aidoma celor ce se confecţionau odinioară. Pe placă era gravat cu un scris caligrafic numele şi prenumele locatarului.

Uşa lui Maximov nu era prevăzută nici cu încuietori speciale, nici cu placă, în schimb fusese montat acolo un vizor optic, ca să poţi vedea prin el pe cei ce-ţi vin în vizită. Asemenea vizoare se zice că îşi montează la uşile apartamentelor actorii de cinema care se bucură de popularitate, întrucît vin pe la ei vizitatori foarte mulţi şi, mai ales, nepoftiţi.

Uşa de la apartamentul Ninei Demidova era una obişnuită, nu avea nici placă şi nici vizor. Era însă foarte murdară. Nina neglija să-şi cumpere o sonerie electrică, de aceea toţi cei ce veneau pe la ea băteau în uşă cu picioarele.

Cele patru uşi aveau între ele o anume asemănare — toate erau capitonate cu o dermatină imitînd moarul şi avînd pe margini cîte un şir de ţinte metalice — dar şi deosebiri radicale. La fel şi proprietarii apartamentelor respective : se asemănau în anumite privinţe, dar se şi deosebeau radical.

Familia Polonski. Există o zicală : cîte şandramale, atîtea angarale. Şandramaua semnificînd căminul, locuinţa, apartamentul, iar angaralele, necazurile. Dacă am traduce zicala

în limbaj actual. am putea să spunem : fiecare apartament îşi are necazurile lui. în apartamentul ocupat de familia Polonski nu existau necazuri.

Maşa : o blondă frumoasă, cu gîtul lung, cu un căpşor mic, de pasăre, şi cu o talie bine strunită. O pianistă de excepţie.

Iura : un brunet spătos, un gigant cu umeri lăţi, semănînd cu un negru alb. Sportiv intelectual. Amîndoi erau sănătoşi şi talentaţi, aveau şi un copil, dar de crescut nu-1 creşteau ei, ci părinţii Maşei, aşa încît de toate greutăţile şi disconfortul legat de educaţia iui aveau parte părinţii, Maşa şi Iura avînd parte doar de rezultate. Reieşea astfel, nu ştiu cum, că toate bucuriile vieţii ei le obţineau uşor şi pe gratis.

Maximov. Voia să se însoare şi îşi căuta o nevastă. Faţă de viitoarea nevastă avea următoarele pretenţii :

1. Să fie tînără, frumoasă şi celebră: de exemplu, campioană la patinaj artistic sau crainică la Televiziunea centrală. Ca lumea s-o recunoască pe stradă şi să întoarcă după ea capul.

2. Să fie o gospodină de excepţie : econoamă şi inventivă. Să poată trăi cu trei ruble o săptămînă întreagă.

3. Să aibă un caracter ideal, iar în cazurile cînd el, ducîndu-se în vizită, s-ar îmbăta, să-l ducă în spinare pînă acasă, în tăcere, fără să bombăne.

4. Şi dacă s-ar plictisi de ea, s-o poată părăsi pentru un an-doi, iar ea să-l aştepte în acest răstimp cu fidelitate şi fără să se simtă ofensată.

Deocamdată nu găsise o asemenea nevastă, de aceea se afla într-o permanentă căutare.

Volkov. Ex-preşedintele. Cel ce se folosise de situaţia sa oficială în scopuri personale. Astfel, în timp ce se construia blocul, mutase spre dreapta un perete al apartamentului său, din care cauză o odaie de-a lui devenise cu 10 centimetri mai lată, iar una din odăile lui Maximov cu 10 centimetri mai îngustă. Poate că treaba asta n-a fost pe placul lui Maximov, dar lui Volkov nici că i-a păsat. Se mai zicea că tot el aşezase parchetul din apartamentul său fără stratul de izolare dedesubt, ceea ce făcuse ca tavanele să se afle acolo cu cinci centimetri mai sus decît în restul apartamentelor.

Există oameni care adună totul către ei, iar alţii care procedează invers. Volkov făcea parte din prima categorie.

Nina Demidova, cea de-a patra dintre locatarii amintiţi, era graficiană, ocupîndu-se de ilustrarea cărţilor pentru copii. Iubea foarte mult copiii şi încerca să facă pentru ei ilustraţii cît mai

frumoase. Copiii sînt îndeobşte nişte fiinţe recunoscătoare, dar în acest caz recunoştinţa lor nu ajungea să fie cunoscută de Nina, deoarece copiii nu reţin niciodată numele graficienilor.

Pe lînga Nina hălăduia buldogul Borka, dar nu era chiar al ei, ci al unor buni prieteni. Bunii prieteni plecaseră pentru trei ani în străinătate, dar cîinele nu-1 luaseră cu ei, ci i-1 lăsaseră Ninei. îi promiseseră că peste trei ani se vor întoarce şi îl vor lua înapoi.

în urmă cu trei ani, cînd blocul începuse a fi construit, Nina avusese un soţ. Trăiau amîndoi din bursele lor, închiriau o odaie de trecere în preajma gării Belorusski şi înfruntau amîndoi toate greutăţile. După ce blocul a fost construit şi greutăţile fuseseră depăşite, soţul şi-a găsit o altă soţie, urmînd să înfrunte cu ea greutăţi noi. Uneori îi mai telefona Ninei, acum însă în calitate de soţ al alteia. De fapt, al altcuiva era cam tot ce o înconjura : copiii, cîinii, şi nici măcar apartamentul unde locuia acum ea nu era trecut pe numele ei.

Vecinii duceau o perfectă coexistenţă, se abăteau deseori unii pe la alţii ca să ceară cîte un pic de sare, cîte-o cutie de chibrituri ori să stea de vorbă cu privire la ciudăţeniile amorului.

Din cînd în cînd, venea pe la Nina bătrîna Bekş, se aşeza pe marginea scaunului şi începea să-şi aducă aminte de răposatul ei soţ pe care îl cunoscuse la Zurich.

— Soţul dumneavoastră era neamţ !? se miră Nina.

— Nu. Era un mic-burghez din Kiev.

— Da’ de ce a trebuit să plecaţi tocmai la Zurich ca să cunoaşteţi un mic-burghez din Kiev ? Aţi fi putut să-1 cunoaşteţi chiar la Kiev...

— Desigur, da din cap Bekş. Am fi putut să ne cunoaştem la Kiev, totuşi ne-am cunoscut la Zurich.

Maşa Polonskaia venea pe la Nina în fiecare zi, şi numai Volkov nu venea niciodată, căci se temea de buldogul Borka.

Maximov trecea uneori în fugă şi-o întreba : „N-aţi avea să-mi împrumutaţi o linguriţă de unt sau orice fel de altă grăsime ?“ sau : „N-aţi avea să-mi daţi trei sau mai bine cinci ruble?“

Nina îi împrumuta totdeauna şi bani, şi unt, dîndu-şi seama cu acest prilej şi de faptul că Maximov nu mai era tînăr, avînd în jur de patruzeci şi şase de ani, şi că-şi dorea nişte bucurii simple, biblice, cu copii, prînzuri şi agreabile seri plicticoase, pe care să le petreacă în sînul familiei. Şi, în sfîrşit, că amorul la care era condamnat nu-1 mai satisface.

Relaţiile dintre vecini continuară să fie paşnice pînă în ziua cînd Maşa Polonskaia îşi cumpără un pian de concert marca „Becker". în lift, pianul nu încăpuse, şi hamalii îl căraseră pe sus, pînă la etajul al şaselea.

Nu era un pian din zilele noastre, marca „Lira“ sau „Latvija'[1]. Era un instrument construit demult, din lemn bine uscat, la care o fi cîntat, poate, însuşi Mihail Ivanovici Glinka.

Pianul avea un sunet profund, plin, iar clapele i se mişcau cam anevoie, ceea ce facilita dezvoltarea digitaţiei. Maşa le învingea rezistenţa, iar sunetele care îi zburau de sub degete i se părea că au un iz primăvăratic. Aceeaşi senzaţie o încerci, de pildă, mîncînd în luna aprilie cei dintîi castraveţi.

Cît despre Nina Demidova, vecina Maşei, aceasta încerca în asemenea ocazii o senzaţie cu totul diferită. Sunetele pianului răsunau de după perete atît de clar, de parcă în odaia de alături era pus în priză un aparat de radio. Se auzea de acolo fiecare frază muzicală.

De regulă, pe Nina n-o deranjau ţipetele de afară ale copiilor, vuietul maşinilor, toate zgomotele haotice ale străzii. Ceaikovski însă avea darul s-o sustragă de la lucru. Ea îşi înfunda urechile cu vată, se lega la cap cu un prosop pluşat, dar în ciuda tuturor acestor precauţiuni se surprindea mereu că-i atentă ia muzică, nu se putea concentra şi de fiecare dată îşi pierdea cumpătul.

Deşi era un om cumsecade şi binevoitor, încerca în sinea ei, în asemenea clipe, o vie dorinţă ca în familia Polonski, în bunăstarea lor neştirbită, să se petreacă ceva. De exemplu, să-şi fractureze Maşa mîna dreaptă şi timp de doi ani de zile să nu se mai poată apropia de pian. Sau să fie băgat Iura la închisoare, iar Maşa, aidoma unei soţii de decembrist, să-l urmeze în Siberia. Sau, pur şi simplu, familia Polonski să-şi schimbe locuinţa cu un apartament mai mare şi să se mute într-un alt cartier al oraşului.

.Dimineaţa, la Maşa venea un cîntăreţ de la „Moskonţert“. *„Suspini şi taci şi-ncepi să lăcrimezi. Şi vorbele de-amor îţi amuţesc pe dată..."* cînta cîntăreţul.

„Şi vorbele de-amor îţi amuţesc pe dată", îi corecta Maşa o imprecizie melodică.

Nina şedea legată la cap, asculta cum se împletesc cele două voci puternice, frumoase, şi i se părea că partea cea mai atrăgătoare a vieţii o tot ocoleşte întruna. O şi invidia un pic pe

Maşa că se pricepe să nu se adapteze la exigenţele vieţii, ci să determine viaţa să se adapteze la exigenţele ei.

Pe Maximov, pianul „Becker“ nu-1 deranja. El îşi developa clişeele, multiplica fotografiile, iar ca să facă toate astea n-avea nevoie nici de inspiraţie şi nici de vreo stare sufletească aparte.

Cu Volkov însă lucrurile se prezentau la modul cel mai tragic cu putinţă. EI era pictor de afişe, lucra acasă şi se ducea de mai multe ori pe zi la Maşa spre a lămuri situaţia. Toate cîte Nina visa tainic, în liniştea nopţii, să i se întîmple Maşei, Volkov îi promitea acesteia să le traducă în realitate, adică să-i rupă mîinile, s-o bage la închisoare, ba chiar stabilea în acest sens şi termene foarte precise.

Promisiunile lui Volkov Maşa le întîmpina cu umor şi continua să cînte. Fie singură, fie împreună cu cîntăreţul. Drept urmare, într-o zi frumoasă şi însorită, primi de la judecătoria raională o citaţie prin care i se aducea la cunoştinţă că trebuia să se prezinte acolo la data cutare. în caz de neprezentare, i se promitea că va fi adusă sub escortă.

— Ştiai treaba asta ? îi arătă ea Ninei citaţia.

— Ştiam. Nina aflase, într-adevărₛ evenimentul şi începuse a-1 aştepta cu o vie nerăbdare.

— Te-aş ruga să vii şi tu la judecătorie. Ca martoră...

— în ce sens ?

— Să spui acolo că eu nu te deranjez. Altminteri, am să fiu evacuată din bloc.

— Nu pot să-ţi fiu martoră, o refuză Nina.

— De ce ? îşi înălţă Maşa sprîncenele arcuite.

— Pentru că mă deranjezi şi pe mine. Nu mă laşi să lucrez. De spus treaba asta la judecătorie n-am s-o spun şi tocmai de aceea e mai bine să nici nu mă duc acolo. Descurcă-te fără mine.

Maşa nu zise nimic, dar ochii i se umplură de lacrimi. Apoi se întoarse şi ieşi din odaie, păşind mărunt, ca o balerină.

în ziua aceea, nu se mai aşeză să cînte la pian : poate că nu voia să-şi mai supere vecinii înainte de proces sau poate că era prea necăjită de trădarea Ninei, de procesul ce-o aştepta, precum şi de situaţia neclară din propria ei casă.

Nina ar fi putut să profite de linişte şi să lucreze, dar n-avu nici ea chef de lucru. Sta culcată pe canapea, se uita în tavan şi se gîndea că, refuzînd a-i sluji Maşei drept martor, avea să-1 ajute astfel, fără să vrea, pe Volkov, care e pus „pe contra" şi nu are dreptate chiar în principiu, prin întreg modul în care îşi duce existenţa. Iar dacă aşa stau lucrurile, ce deosebire e între ea şi

acest Volkov ?

Buldogul Borka, simţind cu întregul său organism atît de sensibil starea de spirit a Ninei, nu era nici el în apele lui, ofta melancolic şi umbla din colţ în colţ, ţăcănind cu ghearele pe parchet.

Procesul fusese fixat pentru ora zece)-xdar judecătorul întîrziase, şi membrii asociaţiei de locatari „Artistul grafician" se adunaseră în coridor, stînd jos, pe-o bancă de lemn. în aşteptare.

Martora Maşei fu totuşi Nina Demidova. Trebuia să spună că muzica pe care-o aude de după perete n-o deranjează, ci dimpotrivă, o inspiră şi-i înnobilează firea.

Martorul lui Volkov fu Maximov. Acesta trebuia să declare că pianul îl deranjează, lipsindu-1 de solitudinea care îi este atît de necesară.

în afară lui Maximov, Volkov o adusese cu el pe Rita, nevastă-sa, şi pe Slavik, fecioru-său, care sufereau la rîndul lor de pe urma zgomotului din apartamentul vecin şi erau gata să se înfăţişeze la proces în calitate de probă concretă, de reproş viu.

Duşumelele la judecătorie erau de scînduri, băncile de lemn. Totul era vopsit într-o culoare bej, palidă. Oamenii care umblau pe acolo erau posomoriţi, concentraţi, şi Nina, care nu putea să sufere ambianţa proprie judecătoriilor şi spitalelor — o ambianţă a nenorocirilor şi dependenţei de alţii — ardea de nerăbdare ca totul să ia sfîrşit cît mai curînd, şi ea să plece acasă.

Maximov şedea pe bancă şi mînca o bucată de brînză topită. Nu apucase să ia acasă micul dejun. Părea jenat, probabil la gîndul că avea să depună o mărturie falsă. De ce acceptase această situaţie era neclar ; cel mai probabil părea faptul că Volkov îi promisese trei sau mai bine cinci ruble şi-i oferise bucăţica de brînză topită.

Grupul lui Volkov se ţinea deoparte. Cînd Slavik se apropie la un moment dat de Nina, Volkov îl trase înapoi, deşi între Nina şi Slavik nu exista nici un fel de animozitate.

Nina arunca în răstimpuri cîr.e-o privire spre Volkov, ca şi cînd i-ar fi cîntărit din ochi şansele de succes. Ar fi vrut totuşi foarte mult ca el să cîştige procesul, căci într-un asemenea caz ea avea să-şi menţină nealterat profilul moral, alegîndu-se în acelaşi timp şi cu posibilitatea de a lucra dimineaţa, în linişte.

în sfîrşit, apăru şi judecătorul. Toată lumea intră în sală. Judecătorul se aşeză pe un scaun cu spătar înalt, avînd de-o parte şi alta a lui pe cele două asesoare populare : nişte femei în

vîrstă.

în faţa mesei judecătorului, în rîndul întîi al scaunelor, luară loc ambele părţi în conflict : în stînga, Volkov cu familia sa şi cu Maximov, în dreapta, Maşa şi persoanele care o însoţeau : Nina şi Iura, bărbatul său. Iura era vizibil nervos: de obicei, făcea bancuri, folosea în conversaţie fraze din cîntece şi anecdote cunoscute. Acum însă, nu-şi mai aduse aminte de nici un cîntec, nu povesti nici o anecdotă ; pe chipul stacojiu, ca după baie, ochii lui păreau albi.

în rîndurile din spate se aşezară spectatori ocazionali, mai cu seamă pensionare vîrstnice, amatoare de procese deschise. Discuţia la care asistau acum, iscată între aceşti membri ai intelectualităţii creatoare, li se păru interesantă, deşi cam de neînţeles.

Primul care luă cuvîntul fu reclamantul, adică Volkov. Se ridică de pe scaun, cu şapca în mînă — urechile i se înroşiră — şi începu să spună că visase de multă vreme să-şi procure din ultimele lui economii realizate prin muncă un apartament la bloc, dar că şi-a procurat, de fapt, o cameră de tortură. Nervii nu-i mai rezistă şi dacă totul va continua aşa, el nu va mai avea altceva de făcut decît să-şi curme zilele, deoarece nu întrezăreşte nici o altă scăpare. De notat că şi-a făcut rost între timp de apărătoare pentru urechi din cele pe care le poartă scafandrii, că şi-a tapetat pereţii şi tavanele cu cofraje în care se vînd ouă dietetice, din care cauză odaia lui a ajuns cu cinci centimetri mai scundă şi cu zece centimetri mai îngustă decît fusese, dar că nimic din toate acestea nu i-a fost de folos.

— Aţi putea să faceţi un schimb de locuinţă, îi sugeră judecătorul.

— De ce să fac schimb de locuinţă ? Dumnealor sînt de vină, şi eu să fac schimb de locuinţă ?...

Volkov o spuse pe un ton din care reieşea încă o dată şi fără nici un dubiu că preferă mai curînd să se sinucidă, decît să cedeze.

Sfîrşindu-şi expunerea, se aşeză avînd întipărită pe chip o expresie de insatisfacţie şi umilinţă, dar nicidecum de om înfrînt. Rita, nevastă-sa, îşi scosese paltonul să nu-i fie prea cald, şi-i descheiase lui Slavik bluza. Şedea pe scaun, lată în umeri şi în şolduri, cu un chip şi el lătăreţ, trandafiriu, şi avea o înfăţişare domestică, din cele mai plăcute.

— Ştiţi, începu ea cu un aer jenat, nici nu-mi adorm bine copilul, că şi izbucneşte zdrăngănitul la pian şi cîntecele. Copilul sare în sus, plînge...

Slavik îşi sucea distrat căpşorul bălai şi nu bănuia cîtuşi de puţin că se vorbeşte chiar despre el. Volkov îl mîngîie pe cap, dar se văzu limpede că o face mai mult ca să-1 impresioneze pe judecător, decît din sentimente părinteşti.

Apoi luă cuvîntul Maximov. Lui Maximov îi plăcuse tot-deauna să atragă asupra sa atenţia maselor, însă prin forţa îm-prejurărilor, a fost lipsit de aşa ceva în viaţa cotidiană. Acum, cîştigînd pentru cîteva minute atenţia unui auditoriu, îşi etală toate resursele. Declară întîi şi întîi că regulile convieţuirii so-cialiste trebuie respectate. Avînd apoi în vedere că viaţa într-un. bloc reprezintă un anumit aspect al convieţuirii umane şi, în mod indiscutabil, al unei convieţuiri socialiste, înseamnă că principiul sus-amintit îi vizează direct pe toţi locatarii blocului. în conse-cinţă, nu este cîtuşi de puţin corect să pui ditamai pian în capul unor oameni ai muncii: dacă vreunul dintre locatari are poftă să cînte la un asemenea instrument, n-are decît să se ducă în locuri de folosinţă publică, să se urce pe scenă şi să cînte acolo cît pofteşte.

Maşa îşi mişcă nervoasă degetele pe genunchi, continuînd parcă şi acum să cînte la pian. Era o obişnuinţă ce se transformase într-un reflex necondiţionat. Purta un palton de piele în ton cu. moda, dar nu cu cea actuală, ci cu cea viitoare, căci avea şi calitatea de a presimţi din timp moda care avea să fie. De sub- palton, i se zăreau nişte pantaloni lungi, cadrilaţi, iar pe cap avea o şepcuţă tot cadrilată, ca cele de jocheu. Nu dăduse dovadă de prea mult tact venind la o judecătorie îmbrăcată astfel,, însă fiind o fiinţă inteligentă, ba chiar şireată, se pricepea foarte bine să-şi transforme defectele în tot atîtea calităţi.

Scoase acum din poşetă două hîrtii. Una din ele reprezenta o tăietură dintr-un ziar, în care se arăta că Maşa e o pianistă foarte bună, activitatea ei fiind necesară oamenilor, deoarece acordă vieţii acestora un plus de frumuseţe şi sens. Cealaltă hîr-tie era o adeverinţă eliberată de „Moskonţert", în care stătea scris- că „Moskonţert" nu se ocupă de repartizarea unor încăperi separate pentru repetiţii. La toate acestea, Maşa adăugă că este gata oricînd să plece din apartamentul său spre a se muta într-altul, însă nu există nici o garanţie că nu va fi evacuată şi de acolo, nemairămînîndu-i atunci decît să stea cu „Becker“-ul ei sub cerul liber, ca în filmul uzbek : „Pianul alb".

In expunerea sa, Maşa păstră cu fineţe şi precizie proporţiile necesare de inteligenţă, tact, umor, lipsă de apărare şi uşoară dezolare. Concomitent cu aceasta, îi adoră din priviri

atît pe judecător, cît şi pe asesoarele populare, iar aceştia, la rîndul lor,, păreau gata să-i ierte totul, ba ai fi zis chiar că dacă ea ar fi să- vîrşit o infracţiune gravă, ei tot ar fi fost în stare s-o achite, ori să-i dea o pedeapsă minimă.

în ceea ce îl priveşte pe Volkov, acesta, subliniindu-şi cu vehemenţă drepturile şi dînd dovadă de-o insistenţă lipsită de delicateţe, se dovedise a fi un primitiv. El neglijase cu totul un factor foarte important, şi anume, factorul F. P., adică farmecul personal.

Maşa însă îşi împrăştia cu dezinvoltură farmecul personal o ■dată cu undele parfumului „Chanel" şi părea că nu este cîtuşi de puţin o inculpată şi nici măcar o martoră, ci doar aşa... Şi numai .graba cu care îi alergau pe genunchi degetele cu unghiile tăiate scurt — marcă a profesiunii sale — trăda faptul că este totuşi o inculpată.

Apoi la masa judecătorului veni Nina.

— Vecinii dumneavoastră vă supără ? o întrebă judecătorul.

Avea nişte ochi trişti şi rotunzi ca ai buldogului Borka. Nina ■se uită în ochii aceştia atît de cunoscuţi şi simţi pişcături în nas. Brusc, i se făcu milă de ea însăşi, dar nu din cauza pianului, ci aşa, în principiu. Judecătorul o privea cu atenţie, o privea şi Maşa, iar soţul acesteia încetase să-şi mai sucească în mîini şep-cuţa din piele de antilopă.

— Dar ea nu e de vină, rosti Nina cu glas scăzut.

Răspunsul reprezenta un compromis. Prin el, Nina o şi acuza pe Maşa, dar îi găsea şi o scuză : „Bineînţeles că mă supără, însă nu e de vină".

— Dar cine e de vină ? întrebă judecătorul. Era o întrebare clasică.

— Sînt subţiri zidurile... zise Nina.

— Aia e ! se bucură o bătrînă din sală. Pesemne că se dezo-rientase tot încercînd de una singură să ajungă la adevăr.

— Ce să zic : un pian, colo !... făcu o muieruşcă mai tînără. Să vedeţi la un prieten de-al nostru : a adus din Africa un dita-mai crocodil şi-l ţine şi în baie.

— Păi crocodilul tace din gură, interveni Volkov.

— De tăcut, tace... Da’ dacă o scăpa pe palier, îl şi înhaţă pe ăl de i-o ieşi în cale. Că doar e aligator, nu ?

Judecătorul bătu cu pumnul în masă, încheind dezbaterea.

Situaţia nu-i era favorabilă lui Volkov, el îşi dădu seama de acest lucru şi aşteptă cu răbdare alocuţiunea avocatului său.

Avocatul luă cuvântul. Era o femeie de vreo şaptezeci de

ani, probabil o pensionară din cele care mai cîştigă astfel un ban în plus, preluînd în răstimpuri cînd un caz, cînd altul.

— Orice om beneficiază de dreptul la muncă şi la odihnă, începu ea. Tovarăşul Volkov a fost frustrat de ambele drepturi...

Vorbea anevoie, lungind peste măsură orice cuvînt şi, dacă n-ar fi întrerupt-o judecătorul, ar fi putut să vorbească aşa la nesfîrşit.

Judecătorul se cam plictisise de toată această poveste, care i se părea foarte clară. Ziua de lucru era abia la început, urmau să fie rezolvate multe alte cazuri. Se sfătui cu asesoarele şi declară : „Acţiunea prin care se solicită evacuarea familiei Polonski se respinge. Inculpata nu cîntă la pian noaptea, ci ziua, nu mai devreme de orele şase dimineaţa şi nu mai tîrziu de unsprezece seara- Ca atare, faptele ei nu pot fi apreciate drept huliganism, iar dacă o persoană nu comite acte huliganice şi nu încalcă normele de conduită socială, nimeni nu are dreptul s-o evacueze din apartamentul pe care îl ocupă."

Apoi judecătorul luă o decizie în completare : familia Polonski să-şi cumpere un covor gros şi să-1 agaţe în perete.

După ce procesul luă sfîrşit, Rita începu să plîngă. Văzîndc» pe maică-sa plîngînd, izbucni în lacrimi şi Slavik.

Judecătorul aduna cu mişcări încete hîrtiile de pe masă, şi în- acest timp cugeta, poate, cum că or fi ele, zidurile, subţiri, dar oamenii nu se aud unii pe alţii. Se ţin de procese.

Maşa se ridică şi ieşi din sală, ţinîndu-se dreaptă şi păşind mărunt ca o balerină.

— Cînd vii acasă, te şi culci, îi zise Iura. Avea grijă de nevastă-sa şi voia ca ea să-şi compenseze energia nervoasă irosită la judecătorie.

Nina, Maşa şi Iura ieşiră în stradă.

Se apropia primăvara, zăpada căpătase culoare bej, devenise fragilă şi ţepoasă. Apăruseră, ieşite de sub zăpadă, părţi ale globului terestru. în fundul unei curţi se zărea un tobogan al copiilor, înnegrit de ploi.

Iura opri un taxi şi se aşezară tustrei pe bancheta din spate. După ce maşina parcurse cîţiva metri, Nina spuse :

— Ascultă, hai să cădem la învoială...

— în legătură cu ce ? o întrebă Maşa.

— Eu am să lucrez de la şapte la unsprezece, iar tu aşază-te la pian de la unsprezece. Nu de la zece, ci de la unsprezece. *O* diferenţă de-o oră...

Maşa nu-i răspunse, privind pe geam, distrată ca şi pînă atunci, la pietonii din stradă. După regimul pe care şi-l făcuse, îi

era mai comod să se scoale la ora nouă, şi la zece să se aşeze la pian. La unsprezece îi era incomod s-o facă, întrucît pierdea astfel, un ceas preţios al dimineţii.

în seara aceleiaşi zile, familia Polonski o invită pe Nina la. cină, să mănînce blinele. Drept garnitură, vecinii ei serviră peşte,, ciuperci, smîntînă şi dulceaţă de fragi, aceasta din urmă răspîn- dind o plăcută mireasmă de pădure. Votca era turnată într-o carafă mică, pîntecoasă, de sticlă veche, obişnuită, de culoare verzuie. într-o altă carafă, înaltă, de cristal, cu gura largă, se afla suc rubiniu de rodie. Masa însă nu părea încărcată : totul, pînă şi îmbinarea culorilor de pe albeaţa feţei apretate, respira un aer plăcut, domestic, demonstra abilitatea gazdelor de a-şi organiza viaţa într-un mod chibzuit, acordînd atenţie fiecărui detaliu, lucru care în viaţa Ninei lipsea cu desăvîrşire. Nu-1 avea în casă decît pe buldogul Borka, acesta năpîrlea primăvara şi părul lui zbura peste tot. Odată, Ninei îi stătuse ceasul, iar ceasornicarul căruia i-1 dusese o întrebase : „Da’ de unde o fi apărut înăuntru păr de cîine ?“

Iura ridică paharul în cinstea reuşitei la proces şi băură cu toţii, fără să-şi supraaprecieze totuşi izbînda, ci acordîndu-i exact atît cît merită. Băură apoi în cinstea prieteniei, a prietenilor, a artei, încetul cu încetul se ameţiră cu toţii şi se aflară într-o plăcută stare de bunăvoinţă şi înţelegere reciprocă. în cele din urmă, Nina uită că-i fusese răpită posibilitatea de a lucra în tihnă : totul i se păru acum plăcut şi plin de lumină, şi dori ca toţi să aibă parte numai de bine. Pînă şi Volkov.

Pianul cel negru sta în faţa lor solemn şi indiferent, şi muchiile sale lăcuite licăreau stins la lumina luminărilor. De fapt, luminarea nu constituie un tribut adus modei. Căci dacă becul electric luminează pentru toată lumea, luminarea luminează numai pentru tine. Şi-atunci cînd stai în faţa unei luminări care îţi dăruieşte numai ţie lumina, eşti înclinat să te duci cu mintea doar la lucruri măreţe şi adevărate, cu mult mai presus de gîndurile obişnuite, de fiecare zi, ale oamenilor. E plăcut să te întorci cu gîndul şi la trecut, şi să-l priveşti cu îngăduinţă, şi să găseşti acolo ceea ce îţi dă putere să trăieşti mai departe.

Maşa se uită la ceas: era zece fix, pînă la unsprezece mai avea la dispoziţie o oră. Se aşeză la pian şi începu să cînte cîntecul polonez „Euridicele". în acest cîntec se spunea că în fiece noapte din apele ceţoase ale Vistulei ies mai multe Euridice şi dansează pe malul rîului pînă-n zori.

Nina şi le imagină pe aceste Euridice ca pe nişte fete de

cincisprezece ani, aproape copile, cu gîtul lung şi ochii mari. Ele sînt frumoase numai prin faptul că există, şi, ca să fie iubite, n-au nevoie să fie inteligente şi să facă ilustraţii la cărţi pentru copii.

La uşă sună cineva. Maşa îşi luă mîinile de pe clape. Cu toţii erau convinşi că venise Volkov sau Rita, sau, cel puţin Slavik, trimis de părinţi.

Dar nu era Volkov. Pe palier umbla nenea Serioja şi sunai la fiecare uşă. Ţinea în mîini nişte carneţele întocmite de asociaţia de locatari, lungi ca nişte blocnotesuri, cu coperţi moi, albastre. Toţi ceilalţi locatari de la etajul şase ieşiseră pe palier.

— Luaţi-le, zise nenea Serioja, împărţind carnetele. Vă rog să scrieţi pe ultima pagină cui doriţi să lăsaţi moştenire contractele dumneavoastră.

— Cum adică „cui dorim să lăsăm moştenire" ? nu-1 înţelese Iura.

— Păi apartamentul pe care îl stăpîniţi reprezintă proprietatea dumneavoastră personală, îl lămuri nenea Serioja, care învăţase pe de rost dispoziţia respectivă. Aşa că, de-oţi muri cîndva» să se ştie cui rămîne ceea ce stăpîniţi.

— Dir eu poate că n-am de gînd să mor, zise înţepat Volkov, uitîrra că în dimineaţa aceleiaşi zile tot el ameninţase că-şî va curma zilele.

Faptul că fusese înfrînt la proces nu-1 descurajase : ştia prea bine că din fiecare situaţie, chiar dintr-un eşec, poţi să găseşti o ieşire, ba chiar să tragi şi anumite foloase. Din situaţia de faţă» spre exemplu, avea de gînd să se aleagă cu un atelier care să-i fie oferit în mod gratuit, ba chiar să-l obţină fără a mai aştepta să-i vină rîndul, ca unui invalid ce-a avut de suferit pe „frontul moral".

— Dumneata poate că n-ai de gînd, zise Maximov, aruncînd o privire scurtă, îngrijorată, spre Nina, dar într-o zi se poate întîmplă să ieşi pe stradă, de sus să-ţi cadă în cap un ţur- ţure de gheaţă, şi „vă salut, Konstantin Sergheevici !“ Prin „Kon- stantin Sergheevici", Maximov îl subînţelegea pe Stanislavski.

Rîse apoi tot el de propria lui glumă, invitîndu-i din ochr pe ceilalţi să rîdă şi ei. Ar fi vrut ca familia Polonski şi Nina să uite de proces, ca şi cînd acesta nici n-ar fi avut loc. Dar vecinii nu rîseră.

Nenea Serioja înmînă celor de faţă toate carnetele şi porni pe scară în jos, către vecinii de la etajul cinci. Trebuia să-i viziteze în seara aceea pe toţii locatarii.

După ce portarul îşi văzu de drum, petrecerea organizată de familia Polonski îşi cam pierdu din vioiciune. în mintea tuturor se instală pe neprevăzute gîndul că, odată şi odată, fiecare din eî avea să moară. Toate victoriile şi înfrîngerile li se părură a fii nişte fapte trecătoare.

îşi luară rămas-bun unul de la celălalt ţi plecară fiecare în apartamentul lui, fiecare în spatele uşii sale.

Se înnoptase. Deasupra străzii Metrostroevskaia încremenise .luna plină. Pe suprafaţa ei se zăreau pete, amintind nişte ochi, un nas şi-o gură, şi luna semăna astfel cu o mutriţă desenată de-o inînă de copil, răsărind din paginile cărţilor pe care le ilustra Nina Demidova.

Piraţii din mări depărtate

...Pentru un proiect tehnic, numărul de utilaje necesare se calculează în conformitate cu nomenclatorul şi cu fiecare dimensiune-tip...

M-am întrebat cum ar trebui să traduc în engleză termenul „dimensiune-tip", dar tocmai atunci sună cineva la uşă.

Am deschis uşa şi-am văzut-o pe Tamara, vecina mea de la etajul opt. Tamara îmi spuse că a doua zi, la ora nouă dimineaţa, trebuie să se prezinte la spital şi că ar vrea s-o duc acolo cu maşina.

Mi-a venit s-o întreb : „Da' de ce să te duc eu ?" într-adevăr, deşi locuiesc cu ea pe aceeaşi scară, de întîlnit ne întîlnim foarte rar, cam o dată pe lună şi mai ales în dreptul cutiilor poştale. Apartamentul meu are numărul 89, iar al Tamarei 98, şi poştaşul pune deseori scrisorile adresate mie în cutia ei şi viceversa. Fiind, aşadar, singurul lucru care ne leagă, a fost logic să nu prea înţeleg de ce la spital trebuie s-o duc eu şi nu propriul ei bărbat.

— Da' de ce să te duc eu ? am întrebat-o.

Tamara căzu pe gînduri, meditînd asupra întrebării. Pe urmă ridică ochii la mine şi zise :

— Va să zică, nu vrei să mă duci ?

M-am cam zăpăcit. Mi-am dat seama că dacă îi voi spune „nu vreau", ea îmi va întoarce spatele şi va pleca, iar eu voi încerca un sentiment penibil şi nu voi mai putea să lucrez. Fiind o fire nervoasă, mi se va părea că-î aud întruna comentariile iscate pe această temă, voi încerca să le răspund în gînd, voi depăşi astfel momentul în care adorm de obicei şi, astfel, nu voi mai putea să adorm deloc. Voi începe să oftez din greu şi să gîndesc intens. Dar nu la ceea ce voi face mîine, ci la cele în- tîmplate azi. Voi trece din nou în revistă vorbele pe care le-am rostit şi faptele deja consumate. Asta îmi va ocupa toată noaptea, toată ziua următoare şi mă va costa în plus un kilometru de nervi. Ca s-o duc însă pe Tamara la spital şi să mă întorc după aceea acasă, nu voi pierde decît două ore. Două ore pierdute, în schimbul unei certe senzaţii de confort sufletesc.

— Ba da, i-am spus. Am să te duc.

— Atunci ne vedem la opt treizeci, preciză ea. Jos, la intrare.

Nu sînt niciodată în stare să refuz o rugăminte. în medicină, treaba asta se cheamă „hipertrofierea legăturilor inverse*'. Ceea ce înseamnă că, avînd de a face cu cineva, mă pun totdeauna în situaţia partenerului şi îmi uit cu desăvîrşire propriile interese.

Se prea poate ca în neamul meu să fi existat cîndva un mare mitocan, iar delicateţea mea să reprezinte un fel de compensare oferită naturii, unde totul urmează legea supremului echilibru. E ca şi cînd aş plăti acum pentru faptele de odinioară ale ipoteticului meu strămoş.

M-am dus la culcare şi-am adormit, încercînd o incontestabilă senzaţie de confort sufletesc. Pe cînd soţul Tamarei o fi adormit probabil lîngă nevasta lui cea grasă şi frumoasă cu o senzaţie de disconfort sufletesc şi de inconsistenţă a spiritului său umanitar.

Spitalul se afla la dracu-n praznic.

Am frînat în dreptul firmei de la intrare.

— Vino cu mine ! îmi porunci Tamara.

— Mai bine te aştept aici, am încercat să mă eschivez. Mi-e frică.

— Va să zică, ţie ţi-e frică, şi mie nu ?

— Da’ de ce ai venit aici ? am întrebat-o.

— Trebuie să lichidez o suspiciune, îmi răspunse posomorită.

— Nu poţi s-o lichidezi altundeva ?

— Aici sînt specialişti mai buni.

Coborî pe trotuar şi porni spre scara largă, de piatră. Am încuiat maşina şi, neavînd încotro, am urmat-o precum Orfeu pe Euridice.

Intrarăm în vestibul.

Tamara luă de la registratură o fişă, se alătură unui grup de cetăţeni care şedeau la rînd şi-mi spuse să iau loc lîngă dînsa. Am vrut s-o întreb cît timp va trebui să aşteptăm, dar m-am sfiit săpun o întrebare atît de prozaică în ambianţa aceea, în fond, atît. de tragică.

— De ce n-a venit bărbatul tău cu tine ? am întrebat-o.

— N-am vrut eu să-1 iau cu mine. Mă feresc de el.

— De ce te fereşti ?

— Fraţii ţin la surorile bogate, iar bărbaţii la nevestele sănătoase...

— Asta numai în cazul cînd şi unii, şi alţii nu sînt decît. nişte ticăloşi, am ripostat cu convingere.

— De ce ticăloşi ? Aşa judecă orice om normal. E un lucru normal.

— Dacă ăsta-i un lucru normal e îngrozitor.

Tamara se mulţumi să tacă.

Chiar în faţa mea şedea un bătrîn. Bătrînul făcea glume cu .glas tare şi rîdea tot el pe seama lor. Vioiciunea însă nu i-o împărtăşea nimeni. Cei din jurul lui erau azvîrliţi în imensitatea singurătăţii lor ca într-un ocean, pluteau acolo înghiţind apă şi nu izbuteau deloc să zărească ţărmul. Bătrînul încerca, de fapt, să le demonstreze tăria lui sufletească. Nu-1 credea nimeni. Lumea îl privea cu gravitate şi dezaprobare.

Am luat-o pe Tamara de mînă. Ea îşi lăsă capul pe umărul meu.

— Sînt o proastă, zise într-un tîrziu.

— De ce ?

— M-am tot înverşunat să-mi scriu disertaţia. „Efectul gal- -^anomagnetic în cristale de germaniu.” Katka are numai note •de doi, Liovka şi-a găsit o amantă, iar eu am ajuns aici. Asta-i tot efectul...

— Oamenii trebuie să aibă o ţintă în viaţă.

— Uite, tu, de exemplu, eşti un om echilibrat. Nu te avînţi nicăieri. Şi eşti perfect sănătos.

— Cum adică nu mă avînt ? i-am întors vorba, ofensat. Sînt traducător de categoria întîi.

— Hm ! făcu Tamara şi tăcu. Gîndise pesemne cam aşa : un traducător tehnic transferă o serie de informaţii dintr-o limbă în alta. Suma acestor informaţii însă rămîne aceeaşi. Pe cînd ea, Tamara, creează o serie de informaţii noi, ceea ce înseamnă că, obiectiv vorbind, viaţa ei e mai de preţ ca a mea. Dar iată că viaţa mea inutilă nu e ameninţată de nimic etcetera, etcetera...

— Eşti şi tn sănătoasă, i-am spus. Nu te vezi în oglindă ? Ai să lichidezi uite-acuşi suspiciunea şi-o să plecăm acasă. Am putea chiar să destupăm şi-o sticloanţă...

— Vezi, Mitea... ştiinţa asta te acaparează cu totul. Nu te mai gîndeşti Ia nimic altceva, nu mai ştii de nimic. Dimineaţa, sari din pat, mănînci la repezeală ce s-o găsi şi ia-o la goană. Seara, ajungi acasă, îmbuci iar cîte ceva, numai ca să nu mori de foame, şi — fuga la maşina de scris. Mănînci doar ca să ai combustibil în tine. Umbli doar ca să-ţi transporţi persoana în timp ■şi spaţiu. Iar cu gîndul nu eşti decît acolo... întocmai ca Mţîri[10] : îţi aminteşti ? *„Eram supus doar unui singur gînd : o patimă, atît, în mine-arzînd. Dar, ca un vierme rău, neodihnit, el sufletu-m> rozînd — l-a pîrjolit..."*

---

10 Eroul poemului cu acelaşi nume de M. I. Lermontov.

— Doar aşa poţi să faci ceva în viaţă, i-am spus. Tocmai asta e ceea ce se cheamă fericire.

— S-ar putea. Şi totuşi cum ne furăm pe noi înşine... Doar ai putea să te scoli dimineaţa şi... „Bun găsit, dimineaţă !“ Să faci pe urmă o ciorbă de să-ţi trosnească varza în dinţi. Păi o ciorbă făcută cu dichis i-o adevărată simfonie ! Seara, cînd ţi-o veni bărbatul acasă : „Bine-ai venit, bărbate !“ Eh, ce să mai vorbim. Ne pîrjolim pe noi înşine în numele unui scop fals. Şi de înţeles treaba asta n-o înţelegem decît atunci cînd...

Tamara închise ochii şi se sprijini cu ceafa de perete.

Bătrînul cel vesel se ridică şi intră în cabinet. După el, urmam noi.

Ceva mai departe, în colţul încăperii, şedeau o pereche de îndrăgostiţi : un bătrîn şi-o bătrînă. Tatiana Larina şi Evgheni Oneghin ajunşi la vîrsta senectuţii. La aceştia însă totul se petrecuse fără complicaţii : Tatiana îi trimisese lui Evgheni scrisoarea : „Iată, vă scriu...", Evgheni o primise, plecase îndată la conacul Larinilor şi, în loc s-o admonesteze, îi ceru Tatianei mîna. Doar în viaţă se mai întîmpla şi aşa. Acum însă el se îmbolnăvise, iar ea şedea lîngă el, făcînd-o fericită într-un fel ideea că un suflet de om îşi poate găsi adăpost pînă şi în amărăciune. Iar el se simţea un pic ruşinat de faptul că asupra lui îşi concentrează grija şi că datorită lui îşi pierde liniştea fiinţa care îi este atît de dragă. Bătrînul avex la gît un fular pestriţ, de fante : Evgheni nu se dezminţea nici la şaptezeci de ani. Cei doi şedeau unul lîngă altul, mînă în mînă. Uitîndu-mă la ei, m-am gîndit: „Aici totul va decurge bine : *«Per aspera ad astra»“.*

— Dumneavoastră de unde aţi venit ? ne întrebă o femeie tînără, care şedea de cealaltă parte a Tamarei. Avea pe buze un kilogram de ruj.

Tamara nu-i răspunse. Nu simţea nevoia în momentul acela să comunice cu cei din jur. Femeia însă, dimpotrivă, avea chef de vorbă, dar n-avea cu cine să vorbească.

— Eu sînt din Doneţk. Ştiţi, institutul ăsta e cel mai bun din Uniune, ba chiar din lume, şi-i foarte greu să ajungi aici. Aţi venit printr-o relaţie ?

— Nu, i-am spus eu. Pe cale legală.

— Da’ de la ce vi s-a tras ?

Faptul că intrasem cu ea în vorbă nu-i prea era pe plac Tamarei, dar eu nu pot să nu răspund unui om care mă întreabă ceva şi mi se uită în ochi.

— Mie mi s-a tras de la mediul în care lucrez, zise femeia.

— Trebuie să vă schimbaţi locul de muncă, i-am sugerat.

— Da’ de ce ? se miră sincer femeia. Doar lucrează şi alţii acolo. Ce, eu sînt mai nu ştiu cum decît ei ?

— Bine, dar dumneavoastră v-aţi îmbolnăvit...

— Şi ce-i cu asta ? Ăştia de aici nu s-au îmbolnăvit şi ei ? înconjură ea cu privirea holul. Ce, eu sînt mai nu ştiu cum ?

Filozofia asta a ei — „să fii la fel cu ceilalţi" — m-a cam descumpănit. Am privit-o cu atenţie. Chiar atunci însă i-a venit rîndul Tamarei să intre în cabinet.

— Hai cu mine, mă prinse ea cu mîna rece ca gheaţa şi mă îndemnă s-o urmez.

Medicul, un bărbat tînăr, cu figură gravă, scria ceva pe o fişă. O soră, tinerică şi ea, zăngănea cu nişte instrumente niche-late.

Medicul ridică privirea la noi.

— I-a apărut o metastază în vîrful nasului, i-am spus.

— S-o vedem, zise el.

— Aoleu ! Ne-a venit în fine şi-un pacient mai vesel, se bucură sora. Că alţii nu fac decît să... ă... ă... Făcu o grimasă, ară- tînd cum fac ceilalţi bolnavi.

Se plictisise pesemne să tot vadă starea de deprimare a acestora, stare în care era nevoită să-şi cufunde mereu cele opt ore de lucru.

Tamara se aşeză pe scaun.

Am ieşit din cabinet şi mi-am reocupat locul.

— Eu, spre exemplu, n-am de gînd să mă pierd cu firea, vorbi din nou femeia din Doneţk. Eu am de gînd să iau exemplu de la mama. Ştiţi ce mamă am eu ?

M-am uitat iar la ea, ascultîndu-i monologul.

— în timpul războiului, mama făcea pîine pentru partizani, şi din cauza asta nemţii i-au dat foc la casă, unde îi rămăseseră doi copilaşi. Mai tîrziu, aproape de sfîrşitul războiului, a călcat pe o mină care i-a sfîrtecat piciorul. Şi totuşi, în patruzeci şi şase, s-a măritat aşa cum era, fără un picior, şi m-a născut pe mine. Iar acum, cînd am păţit treaba asta, a venit cu mine aici, la Moscova, să-mi susţină moralul. De-aici, de la spital, am să mă duc direct la Tretiakovka[11]... Cînd o să mai am prilejul să vin la. Moscova ?!...

Din cabinet îşi făcu apariţia sora şi începu să caute din ochi pe cineva. Zarindu-1 pe moşul cel vesel, se duse spre dînsul.

— Va trebui să mai faceţi puţin tratament, îi zise, venind în dreptul lui.

---

11 Galeriile de artă .Tretiakov*.

Bătrînul se ridică în picioare. Privirea îi deveni încordată,, iar chipul îi căpătă o cu totul altă înfăţişare. Asemenea chipuri încordate şi lipsite de expresie au halterofilii în momentul cînd ţin greutatea aceea uriaşă deasupra capului. Nu ştiam că groaza, te face să capeţi aceeaşi expresie.

M-am îndreptat iar spre cabinet şi-am aruncat o privire înăuntru.

— Cine v-a trimis la mine ? tocmai o întreba medicul pe Tamara.

— Policlinica raională.

— Aia n-au ce face ! Parcă am sta aici să paştem boboci... Asta-i curată neobrăzare...

Tamara se uita la doctor cu o privire de îndrăgostită. Şi cu cit arăta medicul mai supărat, cu atît părea că-1 îndrăgeşte mat mult.

El în schimb era vizibil iritat de prezenţa Tamarei, de boalas ei lipsită de importanţă, de sînii şi burta ei, mari cît nişte perne.

Tamara se repezi şi-1 pupă pe obraz, lucru care nu-i făcu omului nici un fel de plăcere, apoi ţîşni afară, pe hol. Mă prinse de mînă şi pornirăm amîndoi în goană spre garderobă. Femeia venită din Doneţk ne petrecu cu privirea. I-am zîmbit ruşinat. Mă simţeam vinovat că noi plecăm, pe cînd ea rămînea acolo.

Ne-am pus paltoanele şi-am ieşit afară în stradă. Tamara scoase la iveală două portocale. Una pentru mine, cealaltă pentru ea. M-am apucat s-o curăţ de coajă cu dinţii, şi gura mi se umplu de-o amăreală parfumată.

Era o zi închisă, dar combinaţia de culori a acoperişurilor şi a zăpezii aşternute pe ele era nespus de frumoasă.

— Bun găsit, zi de iarnă ! am strigat eu.

— De ce răcneşti ? se miră Tamara. S-a trezit omul răcnind... Hai să mergem.

Ne aşezarăm în maşină.

— Du-mă la speculanta aia ! îmi porunci Tamara. Pe strada Vavilov.

Recăpătîndu-şi sănătatea, voia să fie frumoasă.

Am dus-o în strada Vavilov. Ajunşi acolo, nu mă mai chemă să vin cu ea.

Mă lăsă s-o aştept vreme de-un ceas, ba chiar mai bine. Cînd apăru în cele din urmă, am văzut-o că poartă în picioare nişte obiecte care aminteau obezile ocnaşilor din perioada *Vremii tulburi* [12]*.* Nu le lipseau decît lanţurile care să se tîrască,

---

12 Vremea tulbure *(Smutnoe vremea)* — Denumire folosită în cronicile ruseşti ale secolului al XVII-lea pentru perioada de început a

zăngănind, în urma lor.

Tamara se aşeză în maşină. îşi privi cu atenţie achiziţia.

— Ce sînt astea ? am întrebat-o.

— Nişte hodoroage. Parcă ar fi copite de vacă, aprecie Tamara.

— Sînt comode ?

- AJ.!

— Păi de ce ţi le-ai luat ?

— Naiba ştie... Că sînt la modă.

— Şi cît costă ?

— Nu-ţi spun, că mi-e ruşine. Nu mă lasă obrazul să zic cu glas tare.

— De ce acorzi sprijin bănesc unor elemente declasate ale societăţii noastre ? E o treabă imorală.

— Te ţii de glume. Da’ să ştii că-i chiar aşa.

— Ba nu glumesc deloc.

— Şi dacă ai fi văzut-o cum mi-a vorbit şi ce mutre mi-a făcut ! Parcă aş fi fost eu speculantă, iar dumneaei cine ştie ce mare fiziciană. Tupeul unora ca ea m-a intimidat de cînd mă ştiu.

Am cotit pe-o ulicioară şi-am ieşit pe-o arteră principală.

Pe unul din trotuare mergea o ţigancă cu un copil în braţe, în picioare purta nişte şoşoni din fetru, iar pe umeri, nişte zdrenţe de pluş. Ochii îi erau însă aţintiţi înainte, ca şi cînd ea n-ar fi văzut pe nimeni în preajmă, ci ar fi fost însufleţită de-o idee trufaşă.

— Cît de mult îmi doresc să pot trece şi eu cîndva uite-aşa pe stradă... zise pe un ton meditativ Tamara. Să nu depind de nimic : nici de casă, nici de oameni...

— Fă-te *hippy,* i-am sugerat. Ăştia-s intelectuali, dar au apucături tot de ţigani.

— Fii serios... se împotrivi Tamara. O fac pe *hippies* numai puştii între cincisprezece şi douăzeci şi cinci de ani.

— Da’ tu cîţi ani ai ?

— Cîţi îmi dai ?

— Şaisprezece.

— Ai ghicit, zise ea. O să am mereu şaisprezece. Şaisprezece plus bătrîneţe. Şaisprezece plus moarte. Haide. Ia-o spre bibliotecă !

— Pentru ce ?

— Trebuie să mai culeg nişte materiale.

— Parcă îţi propuseseşi să faci o ciorbă. O ciorbă ca o sim-

---

acestui secol din istoria Rusiei.

fonie.

— Ciorba au s-o crape ai mei şi nici „mulţumesc" n-au să-mi zică. Pe cînd ideile... Ideile au să rămînă. O să vină peste vreo sută de ani vreun slăbănog de student la bibliotecă, o sa-mi găsească broşurică, o să mi-o studieze şi-o să zică : „îţi mulţumesc, Tamara !“ Şi după aceea o să salveze omenirea.

— De ce peste o sută de ani ?

— Ai dreptate. Poate chiar la anul. Da* cînd o veni, ia broşurică de unde nu-i. Haidem !

...Pentru un proiect tehnic, numărul de utilaje necesare se calculează în conformitate cu nomenclatorul şi cu fiecare dimensiune-tip...

M-am întrebat cum ar trebui să traduc în engleză termenii „nomenclator" şi „dimensiune-tip". Tocmai atunci ţîrîi soneria telefonului. O voce de bărbat îmi spuse că el, bărbatul în cauză, divorţează şi că mă roagă să-i transport de acasă cărţile.

— Da’ cine-i la telefon ? am întrebat eu.

Vocea zise :

— Volodea.

Nu cunoşteam pe nici un Volodea, de aceea am întrebat iar :

— Care Volodea ?

Vocea îmi spuse că-i vorba de un văr de-al meu.

Aveam, într-adevăr, un văr de-al doilea cu acest nume, dar de vorbit la telefon vorbeam cu el o dată la şapte ani, aşa încît avusesem tot timpul să-i uit glasul. Cînd era copil, numele i-a fost prescurtat, dar nu i s-a spus „Vova", ci „Lodea", şi nu mi l-am mai putut imagina decît purtînd această poreclă.

— Lodea ? l-am întrebat.

— M-da, făcu el cam fără chef. Porecla nu şî-o putea suferi. Odată, tot atunci, în depărtata lui copilărie, tatăl meu îi dăruise o ceaşcă pentru ceai, care purta inscripţia : „Micului Lodea de la unchiul Iura“. Lodea dădu pe loc cu ceaşca de pămînt, lucru pentru care primi o chelfăneală — nedureroasă, dar umilitoare.

— N-ai putea să vii la mine cu maşina ? mă întrebă el.

— Am foarte mult de lucru, i-am explicat.

Aveam, într-adevăr, foarte mult de lucru. Datoram editurii un număr de 24 de coli, care trebuiau predate mai demult. Asta însemna cam şase luni de lucru. Dacă aş fi stat să lucrez de dimineaţă pînă seara, fără să mănînc şi să dorm, m-aş fi putut achita faţă de editură într-o lună şi jumătate. Ca s-o fac însă, ar fi

trebuit să nu fiu deranjat de nimeni. Sînt însă om neînsurat, n-am nici un fel de obligaţii, lucrez acasă, şi lumea dispune de timpul meu după cum pofteşte.

— Doar ţi-am spus că divorţez, zise Lodea. Am nevoie de ajutor.

Cîndva, mai demult, Lodea s-a însurat şi a făcut nuntă. Pe mine însă n-a catadicsit să mă invite. Cred că nici nu i-a trecut prin minte s-o facă, întrucît îi sînt o rudă mai depărtată, iar lume în asemenea ocazii vine şi aşa destulă.

— Sînt foarte ocupat, am repetat eu.

— Chiar nu poţi să-ţi laşi treburile pentru o oră, o oră şi jumătate ?

Odinioară, cînd eram copii, ne întîlneam la diverse aniversări. Astăzi, cînd ne-am făcut mai mari, practic nu ne mai întîlnim deloc, cu excepţia unor decese. Cînd decedează cineva, se adună lume multă şi află unii despre ceilalţi o mulţime de noutăţi, discutînd între ei preocupaţi şi pe şoptite, ca nişte şcolari la o lucrare scrisă. Asta le face pe rudele răposatului să se uite încruntate în spate, impunînd cu privirea să se facă linişte.

Sigur că aş fi putut să-1 salvez pe Lodea. Dar un refuz ca acesta l-aş fi considerat după aceea drept o trădare a copilăriei şi a rădăcinilor noastre comune. Doar eu n-am apărut pe lume de capul meu. înaintea mea a existat tatăl meu, văr primar cu tatăl lui Lodea. A trăit pe lume şi bunicul meu, frate bun cu bunicul lui Lodea. Precum şi un străbunic comun. Ne trăgeam, aşadar, dintr-o aceeaşi stirpe. în ziua de astăzi însă, legăturile de afaceri şi cele spirituale îi apropie pe oameni mult mai mult decît legăturile de rudenie. Asta face ca oamenii să-şi ducă viaţa în aşa fel, ca şi cînd n-ar fi vlăstare ale unei anumite stirpe, ci ar fi apărut pe lume de capul lor, fără a avea familie. în cele din urmă însă, o atare situaţie îl pedepseşte pe om, cufundîndu-1 în singurătate.

— Bine, i-am spus lui Lodea. Am să vin.

— E un bloc cu loggii galbene, îmi reaminti el. Am să te aştept la intrare.

Am venit cu maşina dinspre bulevardul Lomonosovski şi-am frînat în dreptul blocului cu loggiile galbene.

Lodea nu se zărea nicăieri.

Am oprit motorul, mi-am luat de pe bancheta din spate mapa cu manuscrisul traducerii, mi-am aşezat-o pe genunchi şi m-am apucat de lucru.

Termenul „dimensiune-tip“ poate fi tradus tot prin două

cuvinte : „dimensiune" şi „tip“. Ar putea fi găsit însă şi un singur termen cu acelaşi sens. Am încercat să găsesc sinonimul.

De cînd lucrez la editură, am tradus cărţi numeroase şi avînd teme dintre cele mai diverse. De pildă, cum pot fi transportate coacăzele (ţara noastră exportă coacăze în Italia), cum trebuie întreţinute vitele mari, cornute, şi aşa mai departe.

Mulţumită traducerilor, am căpătat o serie întreagă de cunoştinţe din domeniul industriei şi agriculturii şi sînt în stare să port discuţii foarte interesante. Nimeni însă nu-şi exprimă dorinţa de a discuta cu mine despre coacăze sau despre numărul de utilaje dintr-un proiect tehnic. Toată lumea vrea să discute despre vicisitudinile amorului, dar în acest domeniu nu sînt în stare să debitez decît banalităţi, asemănîndu-mă astfel cu celebrul Ippolitîci, personajul cehovian care îşi informa interlocutorii că Volga se varsă în Marea Caspică şi că de dormit lumea doarme noaptea şi nu ziua.

Cît despre traducerile mele, ele pleacă peste hotare, şi nu mi s-a întîmplat niciodată să întîlnesc pe cineva care să le fi citit. Să fi venit la noi vreun capitalist dintr-ăia slab dezvoltaţi, să-mi fi telefonat acasă şi să fi întrebat :

— Mister Mazaev ?

— Da.

— Vă mulţumesc, mister Mazaev, să-mi fi spus el.

— Pentru nimic, i-aş fi răspuns.

Şi mi-ar fi fost cu totul de ajuns.

Lodea nu mai apărea. Deşi ne înţelesesem că mă va aştepta la intrare cu unul sau mai multe baloturi, în funcţie de modul în care avea să împartă cu nevastă-sa bunurile casnice.

M-am plictisit să-1 aştept. Am urcat la etajul al treilea şi-am sunat la uşă.

îmi deschise nevastă-sa. Era palidă, ciufulită, cuprinsă de febra unor patimi negative.

— Du-te şi spune-i... răcni la mine fără să-mi răspundă la buna ziua... du-te şi spune-i să nu-mi ia vilişoara de la ţară. Cînd am să pot eu să-mi mai construiesc una ?... Eu sînt femeie ! Avem un copil!

Am intrat în odaie. Lodea stătea în dreptul ferestrei, cu spatele la mine şi cu pumnii vîrîţi în buzunarele pantalonilor. Era un tip gras. Gras, cu buze plinuţe fusese şi în copilărie.

— Să-i laşi vilişoara, i-am spus. Tot n-ai să stai acolo.

— Nici nu vreau să-i mai calc pragul ! O urăsc ! Şi-am să-i dau foc ! Am să-i dau foc, da’ ei tot n-am să i-o las!

Lodea scoase un pumn din buzunar şi îl scutură deasupra

capului.

Nu-1 mai văzusem aşa niciodată. Era un ins atît de flegmatic, încît aveam totdeauna impresia că temperatura corpului nu i se ridică niciodată peste 34 de grade, ca la un urs care hibernează.

— De ce nu vrei să i-o laşi ? l-am întrebat.

— Pentru că-i o căpozurbă şi nimic altceva.

M-am dus la bucătărie, continuînd în acest răstimp să caut sinonimul pentru „dimensiune-tip". Nevasta lui văru-meu stătea în mijlocul bucătăriei şi aştepta să afle rezultatul tratativelor.

— Nu vrea să ţi-o lase, i-am spus. Zice că eşti o căpozurbă. Mă privi în tăcere, şi ochii îi străluciră din cauza lacrimilor. Mînia îi spiritualizase chipul, i-1 făcuse mai frumos.

— Mitea... îmi zise ea cu glas scăzut. Ascultă şi tu de la ce a pornit totul. Ne pregăteam să mergem la nişte prieteni şi el mi-a spus: „Să nu-ţi dai cu ruj pe buze, că nu te aranjează..." Eu totuşi m-am rujat, pentru că aşa e moda acum.

— Bine, da' dacă nu te aranjează...

— Bine, da' dacă aşa e moda...

M-am dus la văru-meu.

— N-a făcut femeia decît să se rujeze. Ce nenorocire vezi tu în treaba asta ? l-am întrebat.

— Nu-i vorba că s-a rujat sau că nu s-a rujat. Vorba e că n-o preocupă decît persoana ei şi tot ceea ce-i face ei plăcere. De mine o doare în cot. Dacă aş nimeri mîine sub tramvai, s-ar duce în aceeaşi zi la cinema, ca după aceea să le zică prietenelor ei că era foarte necăjită şi a trebuit să se deconecteze. E un om îngrozitor, Mitea ! Tu n-o cunoşti ! Este egoismul în persoană !

Am mai stat cu el, pe urmă m-am dus la bucătărie. Apartamentul era de modă veche, construit înainte de război, şi avea nişte coridoare lungi. Obosisem să tot umblu încolo şi încoace.

— Zice că eşti egoismul în persoană, i-am spus verişoarei.

— Pur şi simplu s-a săturat de mine şi-mi caută nod în papură. Am renunţat la toate pentru el. Mi-a distrus viaţa.

Am oftat şi m-am dus dincolo.

— Femeia a renunţat la toate pentru tine. Nu-i frumos să te porţi aşa.

— Da' ce mare lucru a avut dumneaei, la care să fi renunţat ? Ba dimpotrivă, eu am fost cel care mi-am părăsit părinţii bătrîni şi bolnavi! O, Doamne ! Blestemată fie ziua în care am întîlnit-o ! Lodea îşi duse mîna la inimă şi ridică ochii în tavan, lucru care îl făcu să semene cu sfîntul Sebastian. Doamne, dacă aş putea să mă trezesc şi să văd că totul n-a fost decît un vis

urît ! Dacă aş putea să revin cu cinci ani în urmă, aş ocoli de la o verstă casa în care am cunoscut-o !

— Bine, i-am spus. Eu am plecat.

— Unde-ai plecat ? se miră el şi încetă să mai semene cu sfîntul Sebastian. Cum adică, ai plecat ?

— Văd că voi vă iubiţi, iar eu umblu ca un prost încolo şi încoace.

într-adevăr, mi-am dat seama perfect de bine că la mijloc nu era decît luptă pentru putere. Lodea voia s-o supună pe nevastă-sa, iar ea lupta ca să-şi apere personalitatea.

— Bine, da* cărţile ?... zise el venind în urma mea.

— Voi o să vă împăcaţi şi-am să fiu nevoit să ţi le car înapoi. Să mă fîţîi, adică, mereu de colo-colo... Nu am timp pentru aşa ceva.

Din bucătărie ţîşni nevastă-sa şi mă prinse de mînă. Avea nişte degete subţiri, dar foarte puternice.

— Nu pleca ! răcni ea.

— Ba să plece ! răcni Lodea şi, apucîndu-mă de cealaltă mînă, mă trase spre uşă.

Făceam un pas la dreapta, pe urmă doi paşi la stînga, după cum mă trăgeau de mînă. Nevasta lui Lodea era mai puternică şi începusem să mă tem că o să-mi scoată umărul din loc.

— Staţi, bre, că mă doare... le-am zis.

— Să nu plece ! Trebuie să-i dau de mîncare ! A stat omul două ore să aştepte jos, în maşină ! răcni din nou verişoara.

Avea perfectă dreptate, dar Lodea se temea, avînd şi el perfectă dreptate, că dacă nu voi pleca, raporturile lor precare vor căpăta din nou o turnură nefastă şi-atunci el va rămîne fără soaţă, iar soaţa fără vilişoara de Ia ţară.

— N-am nevoie die vila ta, zise nevastă-sa, dîndu-nii drumul la mînă.

— Poţi să ţi-o iei. N-ai decît, concedă Lodea.

— La ce-mi trebuie ? Să stau acolo singură cuc ?

— Ba n-ai să stai singură. Ai mulţi prieteni.

— Da, dar tu eşti pentru mine unic.

Nevastă-sa îl învălui cu privirea. Buzele i se umflaseră de plîns şi păreau nişte muguri de primăvară. în ochi îi scînteiară mici raze de soare.

— Iartă-mă, zise apoi. N-am să mă mai rujez niciodată.

— Nu pot să te iert. Doar am jurat pe sănătatea copilului nostru. Dacă am să te iert, o să ne pedepsească Dumnezeu...

— Dumnezeu are atîtea pe cap : schimbă anotimpurile, menţine echilibrul în natură... Crezi că Dumnezeu are timp să asculte

jurămintele tale aiurite ?

Îl luă de braţ şi porniră amîndoi de-a lungul coridorului. Apoi intrară în odaie şi închiseră uşa în urma lor.

Am vrut să plec, dar nu ştiam să umblu la încuietori.

M-am uitat afară pe vizor. Am zărit scara şi liftul, micşorate de lentila vizorului.

M-am dus la bucătărie şi m-am aşezat pe un taburet. Mi se făcuse foame de-a binelea. Pe frigider se afla un ziar. L-am deschis şi-am citit : „Cooperativa de producţie Kzîl-Tu a iniţiat fabricarea în serie a unui termos original pentru păstrarea şi transportarea unui meniu alcătuit din trei feluri de mîncare..."

Am revenit la uşa de intrare şi-am început să trag de încuietori. La un moment dat, uşa se deschise. Atît scara, cît şi liftul mi se înfăţişară la dimensiunile lor reale.

...Să-i zic „standard" ? Atunci ar fi să scriu cam aşa : „...se calculează în conformitate cu nomenclatorul şi cu fiecare standard". Nu, nu merge. Poate să-i zic „individualitate" ? Acest cuvînt se foloseşte însă numai în cazul unor fiinţe şi nu poate fi aplicat unor utilaje. Individualitatea mea, de pildă, se caracterizează prin lipsa oricărei individualităţi. Iar cea a Kirei prin faptul că ea, Kira, este femeie, calitatea principală fiindu-i feminitatea. O feminitate care acţionează nu numai asupra oamenilor, ci şi asupra animalelor, ba chiar şi asupra obiectelor. Dacă ţine, de exemplu, o lingură în mînă, aceasta nu mai e o simplă lingură, ci o lingură plus ceva enigmatic şi insinuant.

Toţi oamenii pe care îi cunosc lucrează undeva, „seamănă idei înţelepte, bune şi veşnice" [13] şi îşi poartă paltoanele cîte zece ani la rînd. Kira nu seamănă nimic şi se îmbracă după moda de mîine. Are şi-un obicei: de a întîrzia la întîlniri cu cîte un ceas, ba chiar cu două. Dar şi în cazul cînd ar uita cu desăvîrşire de cîte-o asemenea întîlnire cu mine, eu tot aş aştepta-o — o zi, două, o săptămînă — pînă cînd ar ieşi din casă, spre a se duce, de pildă, să-şi cumpere pîine şi-ar da fără veste de maşina mea.

Pe lîngă maşină trecură două persoane : o femeie şi o fetiţă de vreo patru ani. Ochii femeii jucau în lacrimi, iar buzele fetiţei erau strînse a încăpăţînare.

— Asta-i mitocănie ! zise cu obidă în glas femeia. E curată mitocănie !

— Şi ce dacă ! zise fetiţa.

M-am uitat în urma lor. O ! cît de mult aş fi dorit ca cele

---

13 Expresie, larg răspîndită, din poemul ,Cui îi este bine în Rusia' de N. A. Nekrasov.

două fiinţe să reprezinte familia mea. Mai precis, în locul femeii să fie Kira. Iar în calitate de fiică-mea n-avea decît să rămînă şi această mitocancă de-o şchioapă.

Iat-o, ieşind din casă, şi pe Kira. Mă uit la ea şi mă simt ca un băieţel pe care părinţii l-au luat cu ei la circ.

Kira se aşază pe banchetă, lîngă mine. Mă întreabă :

— Vrei un măr ?

— Nu, o refuz eu. Apoi îmi imaginez miezul parfumat şi elastic al mărului şi-i zic : Ba da, vreau...

Kira scoate din sacoşă două mere : unul pentru ea, celălalt, mai mic, pentru mine. Cu tot dezgustul ei pentru viaţă, îşi protejează sănătatea şi acordă multă atenţie vitaminelor.

îmi ridic ochelarii pe frunte şi muşc din măr. Ea mă urmăreşte cu coada ochiului, şi-mi dau seama că-i displace la mine totul.

— Poate ar fi cazul, totuşi, să mă încadrez ca salariată ? meditează la un moment dat cu glas tare.

— în nici un caz ! mă înspăimînt eu, nefiind în stare să mi-o închipui pe post de salariată. După aceea însă mă gîndesc că un serviciu permanent ar putea s-o disciplineze şi-i zic : Ba poate că n-ar strica să te încadrezi...

— Spune-mi, te rog, ai jucat vreodată de unul singur badminton ?

— Nu înţeleg, îi răspund mirat.

— Păi uite : să zicem că arunci mingea în sus. Ea zboară şi cade în iarbă. Tu te duci acolo, o ridici şi revii la locul tău. O loveşti iar cu racheta. Ea zboară şi cade iar în iarbă. Tu te duci şi o ridici din nou...

— Ce vrei să spui cu asta ?

— Vreau să spun că o conversaţie este şi ea un fel de badminton. Acum însă eu văd că vorbesc de una singură.

— Cum aşa ?

— Păi eu te întreb : „Vrei un măr ?“ Tu îmi zici : „Nu", ca imediat după aceea să zici „Da“. Eu te întreb : „N-ar fi bine să mă încadrez ?“ Tu îmi zici „Nu", ca imediat după aceea să zici „Da“. Ce, eşti prost ?

De astă dată mă tem să zic : „Nu“, ca nu cumva după aceea să zic : „Da".

— Nu ştiu, îi răspund. La şcoală învăţam bine...

— O, Doamne, oftează Kira.

Mă simt jignit, dar încerc să par netulburat. Altminteri, ea n-ar întîrzia să-mi spună : „Să nu-ţi arăţi niciodată suferinţa faţă de-o femeie. Acasă la tine, poţi să suferi cît pofteşti."

O văd că e plină de ciudă şi e gata, ca de obicei, să şi-o reverse asupra mea. Ar face-o pentru că nu sînt omul care îi trebuie. I-ar trebui unul cu totul diferit de mine, dar în locul lui sînt eu. Cu mine nu se simte bine, dar fără mine i-ar fi şi mai rău, căci atunci n-ar mai avea în faţa cui să-şi demonstreze ciuda şi asupra cui să şi-o reverse. Şi atunci, pur şi simplu i-ar plesni inima.

Pornesc motorul şi ieşim afară din oraş. în asemenea cazuri, zicem că plecăm „prin livezi". Curînd, în faţa noastră, porneşte de la o şosea principală un drum betonat pe care nu circulă nimeni. Oare încotro o fi ducînd ? Şi de ce a apărut tocmai acolo ?

— Ar trebui să faci un copil, îi sugerez Kirei.

— Cu cine ?

— Cu mine.

— Nu vreau. Tu eşti urît.

— Copil fiind, eram frumuşel. Vrei să-ţi arăt o poză ?

Părăsim drumul betonat şi gonim la întîmplare peste muşuroaie de pămînt, prin dreptul unor izbe mari, cu găini şi gîşte împrejur. Un bărbat înalt, cu şapcă cenuşie pe cap, ne petrece cu privirea. Şi-a dat seama că sîntem cuprinşi de veselie şi îl tentează să fie şi el alături de noi.

Ajunşi aici, îi trec Kirei volanul şi o învăţ să şofeze. Sînt două luni de cînd o învăţ, şi-am ajuns să constat că face succese remarcabile.

De fapt, n-are de gînd să conducă vreodată, astfel că instruirea de care mă ocup n-are un folos practic. Pur şi simplu vreau să mai iasă din viaţa ei plină de zăpăceală şi dezordine, astfel că eu, instruind-o, o readuc la linia de plutire. îi pun şi acum volanul în mînă, îi abat atenţia de la preocupările ei la modul în care trebuie s-o ia înainte, să schimbe vitezele, să cotească şi, curînd, uită de toate. Ţine strîns volanul, ochii îi scînteiază, pare acum o fetiţă care joacă „laptă“ L Iar eu o iubesc aşa cum e, cu toată nimicnicia şi mitocănia ei. Aş putea chiar s-o duc cu mine pînă la marea cea albastră şi s-o învăţ acolo schi nautic. Aş putea s-o readuc la viaţă suflînd peste ea ca peste o pasăre îngheţată, şi din fiinţa ei ar dispărea atunci mitocănia disperării şi s-ar instaura corectitudinea omului sigur pe ziua lui de mîine.

— Mărită-te cu mine, îi zic.

— Dar nu te iubesc.

Ştiu : iubeşte pe-un altul. Nu-i o noutate pentru mine şi totuşi încerc o senzaţie de parcă mi-ar fi vîrît cineva în coşul pieptului un bolovan rece.

Ea mă priveşte şi i se face milă de mine.

— înţelegi... Eu ţin mult la atitudinea ta faţă de mine, totuşi

ceea ce e între noi nu e ceea ce ar trebui să fie.

— Ei da... înţeleg... Dar de ce nu vă căsătoriţi ?

— Pentru că e un om nestatornic. Nu tinde spre statornicie. II satisfac relaţiile haotice.

— La ce bun să iubeşti un om nestatornic ?

— Pentru că, fiind uneori abject ca un porc, se poate ridica şi la înălţimi ameţitoare. Am ajuns să-i cunosc prea bine orele astrale. E un adevărat vlăstar al astrelor. Faţă de el tu eşti ca o muzicuţă faţă de-o orgă...

Nu zic nimic, încui maşina şi pornim spre pădure.

E o toamnă nespus de frumoasă : răcoroasă şi severă. Mestecenii respiră gingăşie, brazii — solemnitate. Sînt cufundat în ale mele şi nu remarc toată această frumuseţe, dar ea pătrunde în mine fără să vreau — prin pupile, prin urechi — şi-mi dăruieşte împăcare şi smerenie.

într-un tîrziu, Kira se opreşte şi mi se uită drept în ochi.

— Şi totuşi am să mă mărit cu tine. Vrei ?

Rămîn tăcut, aşteptîndu-mă la o viclenie.

— Ucide-1, zice ea cu gravitate şi-mi dau seama că nu glumeşte.

— Nu pot, îi zic pe acelaşi ton. Ca ce chilipir să-1 ucid ?

— Mă iubeşti ?

— Da.

— Ucide-I în numele dragostei.

— Crezi că-i un motiv satisfăcător ?

— în urmă cu o sută de ani, ar fi fost pe deplin satisfăcător.

[1] Joc distractiv rusesc, asemănător cu oină.

— Bine, dar omul nu mi-a făcut nimic.

— în schimb mi-a veştejit mie sufletul. Şi asta tot crimă se cheamă.

— Roagă pe altcineva s-o facă, îi propun.

— Nu am pe cine să rog. Nu te am decît pe tine.

Un asemenea devotament are darul să mă mişte. Rămîn în cumpănă.

— De unde să fac rost de armă ?

— De la un miliţian, de la un vînător, de la un chioşc de tragere la ţintă — ai o mie de posibilităţi.

Cad pe gînduri. Privirea îmi lunecă printre trunchiurile mestecenilor.

— Au să mă bage la puşcărie... încep să mă tîrguiesc.

— Am să vin la tine, în Siberia.

— Tu ? în Siberia ?

—De ce nu ? Acolo sînt oameni puţini şi foarte mult aer curat.

Mi-o imaginez pe Kira încălţată cu nişte pîslari înalţi. Mergem amîndoi prin troiene, ne împotmolim la fiecare pas şi asta ni se pare teribil de amuzant.

— Bine, consimt cam fără chef. O fac în virtutea aceleiaşi particularităţi ale mele de a nu-i putea refuza pe cei care îmi adresează o rugăminte.

într-adevăr, sus-amintita hipertrofiere a legăturilor inverse s-a făcut simţită din nou. Deşi, dacă ai sta să cugeţi mai profund, o asemenea hipertrofiere, care te face să pui interesele partenerului mai presus de ale tale, nu-i altceva decît dragoste.

Unul dintre amicii mei, pe nume Garik, zice despre mine că aş fi aidoma bazinului de înot de pe cheiul Kropotkinskaia, care încălzeşte universul. Apropo de treaba asta, aş zice că Garik <e înzestrat şi el cu o energie capabilă să încălzească universul, încălzirea respectivă însă el o practică contra cost sau în schimbul unor servicii reciproce. Sistemul după care se conduce ar putea fi formulat astfel : „tu mie, eu ţie“. în fond, e o treabă •comodă şi echitabilă.

în materie de a procura ceva, Garik e un geniu. într-adevăr, <e în stare să procure orice : maşini de gătit iugoslave „Katarina", maşini de cusut „Veritas“, buletine de Moscova, lapte de pasăre, apă vie, iar în momentul cînd Ruslan şi-ar dori-o pe Ludmila, <n-ar mai avea nevoie să rişte, zburînd în înaltul cerului agăţat de barba lui Cernomor : Garik i-ar aduce-o cu un taxi, în termenul şi la adresa indicată. în schimbul unei sume de bani, fireşte, sau al unui serviciu reciproc.

L-am rugat pe acest amic al meu să-mi procure o armă de foc. El însă mi-a spus că armele de foc fac prea mult zgomot şi mi-a făcut rost, prin mari intervenţii, de nişte cianură de potasiu.

Cînd am venit la el, m-a dus în bucătărie şi a turnat o jumătate de linguriţă de cianură într-un borcănel de vaselină bine spălat. Cianura semăna perfect cu antracitul pisat. Cristalele mici, cu muchii ascuţite băteau în cafeniu şi sclipeau la soare.

— Ăsta nu-i hipermanganat ? l-am întrebat bănuitor.

— N-am gustat, zise Garik.

— Da’ cum poţi să-ţi dai seama că-i cianură ?

— Nicicum.

„Chiar aşa, m-am gîndit eu. Cine s-ar apuca să verifice treaba asta ? Riscul să fie pe jumătate şi tot e un procent foarte

mare“.

— Cît ai dat pe ea ? l-am întrebat, încercînd să mă ghidez după suma de bani pretinsă. Ştiam că hipermanganatul costă 11 copeici. întrucît cianura e un produs deficitar, ar fi putut să coste de zece ori mai mult, dar şi atunci suma n-ar fi întrecut o rublă şi zece copeici.

— N-am dat nici o copeică, zise Garik. E vorba de un contraserviciu.

— Adică ?

— în schimbul cianurii am făcut rost de nişte bilete la teatru.

— Bine, dar preţurile diferă...

— Asta nu se ştie, zise el. Spectacol e aici, spectacol e şi dincolo...

— Şi eu ce serviciu pot să-ţi fac ?

— Şă-mi traduci nişte scrisori.

— Ce fel de scrisori ?

— Corespondez cu un detectiv particular. Din Anglia.

— Asta-i o treabă mult prea măruntă... am fost eu de părere.

— Doar sîntem prieteni, îmi aminti Garik.

Pesemne că prietenia făcea parte şi ea din mercurialul său. Apoi Garik închise borcănelul şi-mi spuse să nu cumva să-l deschid şi să-l miros. îmi spuse că, întrucît cianura e un produs foarte deficitar, tot ce-mi va mai rămîne din ea să-i restitui fără întîrziere.

Am vîrît cutiuţa în buzunar şi, ca să nu mai lungesc treaba, i-am telefonat pe loc „omului nestatornic".

Telefonul sună multă vreme în gol. în fundul sufletului îmi mocnea speranţa că nu-mi va răspunde nimeni. Totuşi El se dovedi să fie acasă.

— Alo... se auzi în receptor o voce răguşită, de vechi fumător.

— Bună ziua, i-am spus.

— Bună ziua, îmi răspunse politicos, totuşi mi-am dat seama ■că e grăbit şi că n-are chef să stea prea mult de vorbă cu un necunoscut.

— Trebuie să mă întîlnesc cu dumneavoastră. Am de rezolvat o problemă.

— Ce fel de problemă, vă rog ?

— N-are să dureze mult, i-am răspuns. N-o să vă răpesc decît...

— Două secunde, îmi suflă Garik.

— Două secunde, am repetat eu.

— Bine, consimţi El. Voi fi acasă.

Mă aşteptam ca uşa să mi-o deschidă un personaj negativ, un stăpîn al vieţii, un pirat din mări depărtate, care pune preţ pe relaţii haotice, şi nu pe-o plicticoasă de ordine. Cel care îmi deschise însă er>. un ins mărunţel, cam chelbos şi cu obrazul ciupit ici-colo de vărsat. Avînd capul mare şi picioare subţirele, semăna cu un greier. Un greier cu ochi trişti, îmbrăcat cu un surtucel de catifea.

— Dumneavoastră mi-aţi telefonat ? mă întrebă Greierul.

— Eu.

— Poftiţi, vă rog.

Am intrat în vestibul. N-aveam deloc chef să-1 ucid. Dimpotrivă, i-aş fi făcut cu plăcere un serviciu. I-aş fi măcinat, de pildă, nişte cafea, sau i-aş fi prăjit cartofi. Nici nu mai ştiam cum să ies din situaţia creată.

— Trebuie să vă cer scuze, îmi zise Greierul. Am fost chemat urgent la o înregistrare. Trebuie să plec, de aceea v-aş ruga să fiţi cît mai concis.

Mă privi cu solicitudine, dar şi cu fermitate.

— Trebuie să vă ucid, i-am spus cu aceeaşi solicitudine şi pe acelaş ton ferm, privindu-1 totodată cu luciditate şi simpatie, ca să nu mă creadă nebun.

Cîteva clipe rămase în cumpănă, aţintindu-şi privirea în duşumea. Pe urmă se duse într-una din odăi şi reveni îndată ţinînd în mînă o brichetă vîrîtă într-o mică husă din piele de antilopă. Apoi şi-o puse în buzunarul trendului.

— De ce nu ziceţi nimic ? l-am întrebat.

— Cam ce ar trebui să zic ? „N-aveţi decît" sau „Vai, nu trebuie" ?... Ce aşteptaţi de la mine ?

— Nu ştiu. Mă simt foarte penibil, i-am mărturisit.

îşi puse piciorul pe un scăunel şi începu să-şi lege şireturile de la pantofi. Am stat acolo, lîngă el, şi i-am urmărit mişcările. Făcu mai întîi două funduliţe, apoi le legă între ele.

— Ce curios vă legaţi şireturile, am rostit cu mirare în glas.

— Aşa m-au învăţat cînd eram copil.

Citisem altcîndva că fiinţele care coboară din farfuriile zburătoare sosite de pe alte planete au căpătat denumirea de humanoizi. Se aseamănă, într-adevăr, cu oamenii şi sînt de trei categorii : mititei, de statură mijlocie şi înalţi de cîte trei metri. Poate că cel dinaintea mea era şi el un humanoid ? O fi ieşit din farfuria lui zburătoare, a rămas aici şi duce dorul depărtatei sale planete. Altminteri, cum ai fi putut să-ţi explici privirea lui tristă ?

— Personal n-am nimic împotriva dumneavoastră, i-am spus. Poate că încercaţi singur să...

— Ce ? făcu el, îndreptîndu-şi spatele.

— Să vă luaţi zilele, i-am spus de-a dreptul.

— N-am chef, îmi spuse şi el de-a dreptul.

— Făceţi-o pentru Kira...

— Aha ! Ştiam eu de unde bate vîntul...

— Kira plînge, i-am spus întristat.

— Kira o să plîngă totdeauna. Aşa îi este firea.

— S-ar putea. Dar una e să-şi plîngă în palme şi alta — pe umărul unui bărbat.

— Eu nu pot să-i ofer umărul. Dacă am s-o apuc pe calea asta, n-o să mai am altă ocupaţie decît să-mi ofer umărul. Ori eu sînt un om ocupat. Ah, cît de tare am obosit... mi se plînse pe neaşteptate.

— Bine, dar Kira suferă.

— Pentru că n-are ce face. E o trîntoriţă.

— Aveţi dreptate. E o trîntoriţă. Dar e trîntoriţă DUMNEAVOASTRĂ.

în clipa aceea zbîrnîi telefonul.

— Ridicaţi receptorul, mă rugă Greierul şi se duse în camera lui de lucru.

— Alo, am rostit în receptor.

— Cine-i acolo ? mă întrebă glasul Kirei.

— E^J'

— Te sun peste zece minute. Kira închise telefonul.

Am pus şi eu receptorul în furcă. Telefonul zbîrnîi din nou.

—

— Tot tu eşti ? Ce-o fi cu mine : sun în altă parte şi formez mereu numărul tău.

— Ăsta nu-i numărul meu, i-am spus. Sînt la el acasă.

— Eşti un prost, declară Kira. Faci şi nişte bancuri prosteşti.

Trînti receptorul. Am aşteptat pînă telefonul sună din nou şi-am spus :

— Alo...

Kira tăcu o vreme, apoi mă întrebă :

— Ce faci tu acolo ?

— Păi nu ne-am înţeles ?

— Despre ce să ne înţelegem ?

— Că ai să vii la mine în Siberia.

— în care Siberie ?

— Ai uitat ?

— Ce să uit ?

Grozavă treabă aş fi făcut dacă...

Am trîntit receptorul şi-am pornit să alerg prin apartament, căutîndu-1 pe Greier. L-am găsit în camera lui de lucru. Răsfoia grăbit nişte hîrtii aflate pe birou.

— Nu mai trebuie să vă ucid ! i-am spus.

— Mă bucur pentru dumneavoastră, mă felicită el, fără să-şi ia ochii de la hîrţoage.

Sună iar telefonul.

— Eu nu sînt acasă ! îmi strigă Greierul.

Am ridicat receptorul şi-am auzit glasul Kirei.

— El nu-i acasă, i-am spus. Şi nu mai suna întruna.

Greierul nu izbutea să găsească ceea ce căuta şi părea nervos.

— Nu vă impacientaţi, i-am spus. Sînt cu maşina. Vă duc unde aveţi nevoie.

— Zău ? Ar fi grozav. Atunci mai avem la dispoziţie, se uită el la ceas, unsprezece minute.

Mă duse la bucătărie şi scoase din frigider o sticlă de gin.

— Eu n-am voie să beau, i-am spus.

— Nici eu. S-o facem doar aşa, simbolic. Turnă gin în două păhărele.

Le ridicarăm şi ne uitarăm unul la celălalt. Avea un chip îngust şi părea atît de trist, de parcă ar fi ştiut ceva infinit mai bine decît alţii.

— N-are nici un rost să mă ucideţi, îmi zise cu gravitate. Pentru ce atîta deranj ? Sînt prea bătrîn ca să mai am patimi...

— Cu atît mai grabnic trebuie să dăruiţi fericire.

— N-am timp. Mă aşteaptă o mie de probleme pe care nu le va rezolva nimeni în locul meu.

— Dar e şi asta o problemă. Poate chiar cea mai importantă.

— Care problemă ? se încruntă el, concentrîndu-se.

— Să dăruiţi fericire unui om.

Mă privi lung şi puse păhărelul pe masă.

— Din cîte înţeleg, sîntem rivali ?

— Nu, am clătinat eu din cap. Eu nu vă pot fi rival. Pe mine Kira n-a vrut niciodată să mă ucidă.

Mergeam cu maşina fără să scoatem o vorbă. Greierul şedea lîngă mine, dar aveam impresia că nu mai este acolo. Mi-am dat seama că-i dus cu mintea la problemele sale.

— Unde lucraţi ? mă întrebă la un moment dat, revenind în maşină.

— Sînt traducător tehnic. V-aţi gîndit pesemne că sînt nebun.

— Nu. M-am gîndit că noi, ăştialalţi, sîntem nebuni, zise, făcînd semn cu capul spre trotuarul de alături, pe unde curgea torentul pietonilor. Pe cînd dumneavoastră sînteţi un om perfect normal.

Am oprit maşina în faţa unei clădiri mari şi frumoase.

Greierul coborî şi merse înainte, aplecîndu-şi uşor capul său mare.

Am oftat, apoi mi-am luat mapa de pe bancheta din spate şi mi-am aşezat-o pe genunchi:

Greierul întoarse capul, apoi reveni la maşină.

— Pe cine aşteptaţi ?

— Pe dumneavoastră.

— Să mă ucideţi ?

— Nu. Să vă duc acasă.

Stau atît de des să aştept pe cîte cineva, încît treaba asta a devenit pentru mine un fel de reflex condiţionat.

— Dar nu e cazul, făcu Greierul pe un ton mirat. Am să mă descurc singur.

îmi zîmbi înălţîndu-şi fruntea, şi genele îi fluturară. Apoi se întoarse şi porni din nou: solitar şi de neînţeles. Un vlăstar al astrelor. Un extraterestru. Un ins care îşi vede de treabă şi nu se pune în situaţia nimănui. Tocmai de aceea l-a ales Kira *pe* el şi nu pe mine. Deşi, obiectiv vorbind, eu sînt mai frumos, sînt un tip pozitiv şi prefer ordinea nu haosul.

O lună mai tîrziu s-a întîmplat ceea ce trebuia să se întîmple. Am fost dat afară de la locul meu de muncă.

Lebedev, şeful meu, mi-a spus că n-are altă soluţie, căci dacă nu mă dă pe mine afară, şeful său îl va da afară pe el. Lucru pentru care el, Lebedev, nu-i pregătit moraliceşte.

I-am spus:

— Vă rog să mă scuzaţi că v-am consumat nervii.

Credeam că aerul meu supus îl va mişca, determinîndu-1 să-şi schimbe hotărîrea. El însă dădu din umeri.

— Orice om îl consumă pe-un altul. Asta e viaţa.

După tonul său politicos şi rece, mi-am dat seama că în gîndul lui a şi încheiat socotelile cu mine. A şi găsit, probabil, un alt traducător, care avea să-mi ia locul. Acesta poate chiar şedea dincolo, în vestiar, aşteptînd ca eu să-mi iau valea.

Am ieşit din cabinet. în dreptul uşii şedea la biroul său Roza, secretara lui Lebedev. Anul trecut am dus-o împreună cu

întreaga ei familie la vilişoara pe care o aveau la ţară.

— M-au dat afară, i-am spus.

Mă puteam aştepta ca ea să-şi lase îndată treburile, să-i scoată pe toţi lucrătorii editurii în stradă şi să pornească în marş prin faţa clădirii, în mîini cu lozinci şi cu placarde.

— Da' din ce cauză ? mă întrebă ea.

— Pentru că n-am făcut nimic...

— A-a...

N-a dat fuga să organizeze greva. A rămas să şadă pe un scaun.

— Şi din ce ai să trăieşti ? mă întrebă după aceea.

— Am să mă descurc eu...

Căzu pe gînduri. Chipul îi căpătă expresia unui chip de somnambul. Pesemne că se gîndea ce mijloace de existenţă ar putea să găsească, dacă ar fi şi ea dată afară.

Tamara stătea în dreptul maşinii de gătit şi pregătea cina : făcea omletă cu felii de parizer.

în bucătărie intră Katea, fetiţa ei în vîrstă de zece ani.

— Sînt tristă ! exclamă fata. Vocea îi sună pătrunzător, ca un ţipăt de pasăre.

— Asta-i o treabă normală, zise Tamara. Omul nu poate fi mereu vesel. Dacă nu-i un idiot, desigur.

Katea mai stătu o vreme în bucătărie, apoi se duse într-ale ei.

— Ascultă, Tamara, i-am zis, împrumută-mi, te rog, nişte bani.

— Doar ai văzut şi tu că mi-am cumpărat hodoroagele alea, Mi-am dat pe ele toată chenzina. Chiar mă gîndeam să mă-mprumut eu de la careva. Pe cuvînt.

Mă privi cu nişte ochi holbaţi şi sinceri.

— Te cred, i-am spus. Scuză-mă.

în bucătărie intră Liovka, bărbatu-său. Părea adormit şi era îmbrăcat ca un refugiat. Avea obiceiul să doarmă ziua.

— De ce nu-ţi scoţi paltonul ? mă întrebă el.

— Am venit pentru cîteva minute.

— Da' pe dumneaei de ce ai cărat-o cu maşina ? mă privi el cu vădită curiozitate şi parcă cu dezgust.

— Pentru că m-a rugat.

— Liova dragă ! Doar ţi-am spus că trebuia să lichidez o suspiciune ! interveni Tamara.

— Femeia asta e o isterică. Mîine o să-ţi ceară s-o cari la

morgă. Ai s-o duci şi acolo ?

— Poate că am s-o duc, am dat eu din umeri.

— în schimb acum sînt liniştită, zise Tamara.

— Puteai să te linişteşti şi cu un preţ mai redus.

— Numai ţie îţi reuşeşte totul pe gratis, ripostă ea. în timp ce pe mine totul mă costă cît nu face : şi pantofii, şi liniştea.

— Tu plăteşti şi-atunci cînd nu e cazul. Şi ştii de ce ? Pentru că creierul tău dispune de-o putere rezolutivă foarte redusă.

Tamara îşi privi lung soţul, încercînd să descifreze formularea atît de complicată.

— Adică eşti o proastă, i-o descifră Liovka.

— Dacă aş fi fost o proastă, nu mi-aş fi susţinut disertaţia la treizeci şi cinci de ani.

— înseamnă că eşti o proastă deşteaptă.

Liovka dădu la iveală o sticlă de votcă pe jumătate băută.

— Stai cu noi la masă, îmi propuse.

— Mulţumesc, l-am refuzat politicos. Omletă cu parizer mîncam şi eu în fiecare zi.

— Atunci bea un păhărel.

— Nu pot. N-am voie.

— Faci totdeauna numai ceea ce ai voie ?

— Am pietre.

— Pietrele n-au să simtă nimic.

Turnă votca în două ceşti de ceai. îşi ridică ceaşca şi rămase în aşteptare.

— Ei ?

Cînd simt, îndreptat asupra mea, impulsul unei voinţe străine, nu pot să mă împotrivesc. Am dat cana de duşcă şi-am scuturat din cap.

— Poate că totuşi iei masa cu noi ? îmi propuse Tamara.

— Ba nu, i-am zis. Plec.

Odinioară, cînd eram student, am adus acasă de la Odessa o veche timonă de corabie şi am montat-o pe balcon. Pe partea lui din afară. Şi locuinţa mea mi se păru a fi o corabie navigînd în largul mării, iar eu însumi, un pirat cu o faşă petrecută peste un ochi. Săream de pe punte pe corăbii străine şi, tropotind cu zgomot pe covertă, mă apucam de jaf. Pe cei ce mi se împotriveau îi ucideam, îmi umpleam buzunarele cu nestemate, le sărutam pe frumoasele aristocrate aflate pe navă şi purtam o faşă petrecută peste ochiul drept. Plătisem cu un ochi scos pentru viaţa aceea liberă, ba poate că-mi legam faţa peste un ochi sănătos.

Astăzi timona mea e înnegrită de ploi şi e acoperită cu o

pojghiţă de noroi uscat. în preajma ei se înşiră sticle goale de la apa minerală şi un borcan înalt cu ulei de in.

Intrînd în casă, m-am aşezat, fără să-mi scot haina, în dreptul telefonului şi-am format numărul lui Lodea.

— La noi totul e în ordine, îţi mulţumesc, îmi zise el. Credea, pesemne, că purtam grija vieţii sale de familie ţi-mi mulţumea pentru această grijă.

— împrumută-mi, te rog, nişte bani, i-am spus.

— Cît?

— Cît poţi ?

— Pentru cît timp ?

— Pentru cît poţi.

Imprecizia de care dădeam dovadă îl făcu să rămînă pe gînduri.

— Aş putea să-ţi dau zece ruble pentru o săptămînă, îmi zise în cele din urmă.

— N-o să-mi ajungă.

— Mai mult nu am.

Interveni o pauză. Lodea îmi interpretă tăcerea drept un semn de neîncredere.

— Adică, de avut, am, recunoscu el, dar i-am depus pe termen fix. Dacă ridic suma, pierd dobînda.

Tăceam în continuare. îl ascultam.

— Şi dacă e să vorbim pe şleau, poţi să-mi ceri orice altceva. îţi obţin un schimb de locuinţe avantajos, o maşină pentru care să nu stai la rînd. Bani însă nu împrumut. Sînt tare lacom de bani.

— îţi mulţumesc, i-am spus cu gîndul la maşina pentru care nu trebuie să stai la rînd.

— Mai sună-mă ! zise Lodea, grăbit să încheie o convorbire ce nu-i făcea plăcere.

Am sucit după aceea butonul televizorului şi m-am aşezat în fotoliu. Votca rece îmi umbla prin artere şi-mi era frig.

Urmărind altcîndva emisiunile tv., nu uitam că trebuie, de fapt, să-mi continuu traducerea şi din această cauză mă rodeau mustrările de conştiinţă. Aceste mustrări nu făceau însă decît ca toate emisiunile să mi se pară deosebit de interesante şi, ca atare, le urmăream de la început pînă la sfîrşit.

De astă dată, puteam să stau în faţa televizorului fără să mă mai mustre conştiinţa.

La ora aceea, se transmitea o emisiune privitoare la felul cum sînt selecţionaţi viitorii căpitani de cursă lungă. Fiecare can-

didat trebuia să completeze un număr de teste. Răspunsurile erau introduse într-un calculator, iar acesta stabilea cu precizie dacă tînărul respectiv era sau nu potrivit pentru profesiunea în cauză.

Se auzi soneria telefonului. Am ridicat receptorul.

— Cine-i acolo ? mă întrebă o voce răsunătoare, poate de copil, poate de femeie.

— Pe cine căutaţi ?

— Acolo cine e ? insistă vocea.

— Dimitri Mazaev.

— Eşti un prost ! exclamă cu elan vocea, iar posesorul ei trînti receptorul, ca eu să nu-i pot răspunde. Să aibă, adică, el ultimul cuvînt.

De fapt, necunoscutul avea dreptate. Se ştie însă că proştii, ca orice altă entitate biologică, se împart în mai multe genuri şi specii. Există proşti deştepţi, aşa cum e Tamara. Există şi proşti solemni. Cît despre mine, eu sînt un prost făcut grămadă. Ceilalţi proşti au măcar un rost în viaţă. Eu nu am nici atît.

Grăunţele puse în pămînt încolţesc numai primăvara, cînd pămîntul e arat şi le aşteaptă. Eu însă, aidoma unui semănător smintit, îmi azvîrl grăunţele cînd în troiene, cînd pe asfalt. Ele pier şi nu se mai întorc niciodată la mine în chip de pîine. Cărţile pe care le traduc pleacă pe alte meleaguri. Femeia pe care o iubesc dispare zilnic, cufundîndu-se în viaţa ei personală. Sînt cu adevărat aidoma bazinului aceluia de pe cheiul Kropotkin- skaia, care încălzeşte universul. Şi totuşi, dacă acest bazin ar fi închis, iar apa scursă, universul nici n-ar băga de seamă. Clima lui nu s-ar schimba cîtuşi de puţin.

Nu, nu este cu putinţă şi nici nu trebuie să încălzeşti întreg universul. Trebuie să dăruieşti căldură doar unui singur om care are nevoie de această căldură. Un asemenea om însă mie îmi lipsea.

Destinul este echivalent cu firea omului. Firea mea însă n-o poate schimba nimeni, căci ea este dimensiunea mea tip.

Şi atunci care să fie soluţia ?

Faţă de această problemă poţi adopta o atitudine de sportiv : să faci dimineaţă gimnastică, după aceea să treci sub duş, seara, înainte de culcare, să faci cîte-o plimbare mai lungă, să respiri după sistemul yoga şi o dată pe săptămînă să posteşti. Ca să duci însă un asemenea fel de viaţă, trebuie să ţii foarte mult la propria ta persoană. Pe mine treaba asta m-ar plictisi.

Mi-am adus aminte de cianură. Nu i-o mai restituisem lui Garik şi rămăsese să zacă la mine în sertarul de jos al biroului.

Mi-am presărat cîteva cristale în palmă, am fost gata să mi le azvîrl în gură, însă întreaga mea ființă rosti un „nu“ hotărît. Atunci m-am dus la bucătărie, am tăiat o felie de pîine, am uns-o cu nişte gem de mere, am presărat cianura peste gemul acela şi-am început să mănînc. Mîncam stînd în picioare, încercam să deslușesc ce se întîmplă în mine şi continuam maşinal să caut un sinonim al termenului „dimensiune-tip“. „Model" mi-a fulgerat prin minte. Asta e. Puteam deci să mor împăcat.

Chiar atunci sună cineva la uşă. Am isprăvit de mîncat sandvişul, m-am scuturat pe mîini şi am încercat din nou să desluşesc ce se întîmplă cu mine. Totul însă era ca şi DÎnă atunci. Poate că cianura o fi zăcut prea multă vreme în depozit, o fi depăşit termenul de valabilitate şi şi-o fi pierdut proprietăţile iniţiale.

Am trecut în vestibul şi am deschis uşa. în pragul ei se afla Garik.

— Ai venit după cianură ? l-am întrebat. Să ştii că n-o mai am.

— Da’ ce-ai făcut cu ea ? se interesă Garik.

— Am înghiţit-o.

— Mai dă-o la dracu. Eu ţi-am adus o scrisoare. Vrei să mi-o traduci ?

Intrarăm în odaie. Garik zări pe fereastră timona agăţată de balustrada balconului.

— Ce-i asta ? O roată de torcătoare ?

N-am mai putut să-i explic. în mine începuse să se petreacă ceva, ca şi cînd ar fi suit de la fundul unui pahar nişte bobiţe de şampanie. M-am speriat şi, ca să-mi abat atenţia, am desfăcut scrisoarea.

Detectivul particular din Anglia îl sfătuia pe Garik să încerce a rezolva numai acele probleme care să coincidă cu principiile lui morale. Ca să nu existe nici o contradicţie între fapte şi principii.

— La ce-ţi trebuie chestia asta ? l-am întrebat. Vrei să faci cuiva un serviciu ?

— Dacă n-am să mă răzgîndesc, zise Garik.

— N-ai să te răzgîndeşti.

— De ce, adică ? făcu el pe un ton ofensat.

— Pentru că eşti un om căruia îi plac bunurile materiale. Ţie ţi-ar plăcea să ai totul.

— Să ai totul sau să nu ai nimic să ştii că e unul şi acelaşi lucru, zise el cu multă convingere.

— Poate că ai dreptate, i-am spus. Dar afirmaţia asta e mai bine s-o faci atunci cînd ai totul. Altminteri pare a fi platforma

unui ratat.

— Trebuie să ai totul numai ca să poţi scuipa pe acest tot şi să ajungi la următorul nivel al spiralei.

— Şi acolo cum e ? Cum se trăieşte acolo ?

— Aşa cum trăieşti tu...

— Adică ?

— E vorba de dragoste. într-un sens larg, se poate rezuma cam aşa : să dai totul aproapelui tău şi să nu-i ceri nimic în schimb. Pe asemenea oameni îi întîlneşti rar. Dar ei au existat întotdeauna. Şi există şi astăzi.

— Mă rog, să presupunem că am şi ajuns la un nou nivel al conştiinţei umane. Ce am eu însă din treaba asta ? La ce-mi foloseşte ?

— Tu ai să trăieşti mult. Pe oameni ca tine natura îi ţine multă vreme pe pămînt.

Am închis ochii. în mine părea că se produce cu tot mai multă intensitate un fel de rarefiere interioară, ca şi cînd m-ar fi tras cineva de la o mare adîncime către suprafaţa apei.

— Cine poate s-o ştie ? am rostit încet. Dacă m-ai testa cu ajutorul unui calculator, poate ar reieşi că sînt chemat să fiu un pirat pe mări depărtate. Poate că vocaţia mea e să-i jefuiesc pe alţii. Iar pe cei care mi s-ar împotrivi să-i ucid.

— Dar şi piratul poate fi ucis.

— Poate. Dar atît timp cît trăieşte — trăieşte.

— Nu se ştie însă ce-o fi în mintea piratului atunci cînd rămîne singur.

Garik se duse la telefon şi formă un număr.

— Spune-i nevesti-mi că sînt la tine, îmi şopti grăbit şi-mi întinse receptorul. Ca să i-1 iau din mînă ar fi trebuit să mă ridic din fotoliu.

— Nu pot să mă ridic, i-am spus.

Nu m-a întrebat de ce nu pot s-o fac. Mi-a adus telefonul mai aproape, atît cît ţinea firul, şi l-a aşezat pe duşumea.

— Garik e la mine, am rostit în receptor fără să dau „bună ziua".

— Spune-i că vin acasă cît de curînd, îmi şopti el din nou.

— Vine acasă cît de curînd, am repetat eu.

Nevasta lui Garik tăcea, ca şi cînd ar fi încercat să evalueze cît adevăr conţinea informaţia.

Apoi Garik îmi luă din mînă receptorul şi-i mai spuse o dată nevesti-si acelaşi lucru. Obiceiul de a minţi şi a încerca să scape basma curată se transformase la el într-un reflex necondiţionat. Aşa cum era la mine acela de a sta să-i aştept pe alţii. Garik

păre^ ca minte chiar şi atunci cînd spunea adevărul. Aşeză în cele din urmă receptorul în furcă şi oftă uşurat, ca şi cînd ar fi scăpat cu succes de-o primejdie.

— Bine. Am plecat, zise gînditor şi, într-adevăr, ieşi pe uşă.

M-am tîrît anevoie pînă în dreptul patului şi m-am trîntit în el, fără să-mi mai scot paltonul. în mine, durerea creştea, căpăta putere, ameninţa să devină insuportabilă.

Am încercat să găsesc o poziţie care să mi-o atenueze. Apoi m-am culcat pe duşumea şi-am început să mă rostogolesc încolo şi încoace.

Nu mai ştiu cît timp a trecut după aceea. Ştiu doar că la un moment dat totul mi-a devenit indiferent. Şi-am înţeles că mor. Dar am rămas la fel de indiferent.

Omul nu se poate împăca cu ideea de moarte. De aceea, natura, în marea ei înţelepciune, îi dăruieşte în acele clipe nepăsarea. I-o dăruieşte ca pe un mijloc de autoapărare.

Am citit prin cărţi că, în preajma morţii, omul îşi derulează în minte întreaga lui viaţă. Eu n-o mai ţineam minte : o uitasem. Mi se părea că plutesc pe valurile unui ocean, culcat pe-o îngustă plută de lemn. Pluta se legăna uşor, depărtîndu-se tot mai mult de ţărm.

La un moment dat, am deschis ochii şi-am văzut-o în mijlocul odăii pe Kira. Apariţia ei nu m-a mirat. Nu-mi mai păsa nici de asta. N-aş fi vrut totuşi ca ea să mă vadă murind. Se ştie, de fapt, că şi cîinii preferă s-o facă fără martori.

Mi-am încordat voinţa, ca şi cînd m-aş fi săltat în coate pe-o plută.

— Cum ai intrat ? am întrebat-o pe cea dinaintea mea.

— Uşa era descuiată, îmi zise Kira. Da’ tu de ce stai culcat pe podea ?

— Pentru că mor, i-am spus cu jumătate de gură, ca şi cînd aş fi vorbit despre altcineva.

— Iar eu mă mărit, îmi zise ea şi se aşeză lîngă mine pe duşumea. Nu te bucuri ?

— Ba da.

— Da sau nu ?

Obosisem îngrozitor. Eram gata să mă las din nou pe plută. Totuşi m-am concentrat şi i-am spus :

— Mă bucur pentru tine. Eşti o fată grozavă.

— Ba tu eşti un băiat grozav. M-ai ridicat la rang de regină şi m-ai făcut să mă privesc cu alţi ochi. Or, se ştie că lumea te consideră exact aşa cum te consideri tu însuţi. N-am dreptate ?

Am închis ochii, şi pluta mea începu să lunece în jos de pe

creasta unui val. Lunecă aşa întruna... Şi totuşi ceva păru să mă ţină locului, de parcă m-ar fi prins de păr. Cred că erau întrebările Kirei. Căci ea începu să mă tot întrebe ceva, iar eu şti m că nu pot să mă prăvălesc într-o fisură a timpului fără să-i răspund la aceste întrebări.

— Tocmai de aceea nu lucrez, i-am auzit glasul venind parcă de departe. Doar se ştie că reginele nu lucrează niciodată.

— Nu lucrează niciodată, am repetat ultimele ei cuvinte.

— Sau, totuşi, fac cîte ceva ? se întrebă ea.

— Fac cîte ceva, am repetat eu.

Kira ar fi putut să se înfurie şi să zică din nou că vorbeşte de una singură. Dar şi acest lucru îmi era cu totul indiferent.

— Da' ce-i cu tine ? îşi dădu ea seama, privindu-mă.

— Ce să fie ? Mor...

— Ia mai taci din gură...

— Umple-mi, te rog, cada cu apă fierbinte, am rugat-o ca s-o îndepărtez de mine.

Kira dădu fuga în baie şi începu să cînte. îi auzeam glasul amestecat cu plescăitul apei.

Apoi reintră în odaie şi mă întrebă :

— Cum te-ai simţi mai bine : să plec sau să mai stau cu tine ?

Aş fi vrut să plece, dar nu era politicos să i-o spun în faţă.

— Cum vrei...

— Atunci am să plec.

Trînti uşa de la intrare şi coborî în fugă scările. Continuam să stau culcat şi, un timp, i-am mai auzit paşii. O palidă umbră de părere de rau mi se legănă în cuget, atrăgîndu-mă de pe teritoriul indiferenţei.

Apoi am închis ochii. M-am cufundat din nou în adîncurile oceanului şi din nou am fost împiedicat să mă cufund în el. De astă dată din cauza telefonului. Pornise să sune continuu, de parcă i s-ar fi defectat contactele.

Am întins mîna, pipăind în jurul meu şi-am ridicat receptorul. Ducîndu-1 la ureche, am auzit glasul Tamarei. Locuiam pe aceeaşi scară şi poate de aceea glasul îi răsuna atît de tare, de parcă ea s-ar fi aflat lîngă mine şi mi-ar fi ţipat la ureche. Mă rugă, ţipînd astfel, s-o duc a doua zi cu maşina pe la toate magazinele de lux : „Wanda", „Vlasta", „Leipzig" şi „Yadran".

Valul sărat mă acoperi cu totul. Am scuipat apa şi i-am spus :

— Bine, dar „Leipzig" şi „Vlasta" sînt peste drum de blocul nostru...

— Aşa e... răcni Tamara, ca şi cînd aş fi pus un smoc de paie pe focul ei. „Wanda" însă e în centru, iar „Yadran" e tocmai la capătul Moscovei, jumătate cale spre Leningrad...

Apoi tăcu. Rămase în aşteptare. Trebuia să-i spun ceva.

— Bine, i-am zis. Dacă n-am să mor...

Am pus receptorul în furcă. Am stat să mă odihnesc. Durerea mă părăsise. O resimţeam acum ca pe-o amintire a durerii.

Poate că din combinaţia cianurii de potasiu cu gemul de mere a rezultat o substanţă neutră ? Mai curînd însă, a fost Garik tras pe sfoară. Sistemul „Eu ţie, tu mie" s-a dovedit a fi deficitar.

Am închis ochii. De astă dată, am pornit să plutesc către un somn obişnuit. Mă mai legănam şi-acum pe valuri, însă pluta: mea se îndrepta spre ţărm.

Mi-am dat seama că n-am să mor. Altminteri, cine avea s-o ducă pe Tamara la magazine ?...

Taina Pămîntului

Aliona Andreevna Juravliova, poreclită „Aliona cea zbanghie", se trezi dimineaţa pentru că se săturase de toate.

Mai stătu un timp culcată, cu ochii deschişi, spre a-şi limpezi senzaţia. După ce şi-o limpezi pe deplin, îşi zise că e cazul s-o traducă în cuvinte, iar cuvintele să le exprime cu glas tare. La telefon.

Nikolaev o va suna la ora nouă. Atunci ea va ridica receptorul şi îi va spune : „Ştii ce ? Eu am obosit. M-am săturat de toate. Nu mai doresc nimic."

Nikolaev o sună zilnic, la nouă fix. Asta e ora lui. Sună şi zice :

— Bună.

Ea răspunde :

— Bună.

El zice :

— Bine, pa.

Ea răspunde :

— Pa.

Şi asta le e toată convorbirea. Doar patru cuvinte. Cîte două de fiecare : „bună" şi „pa".

Totuşi nu e chiar atît de puţin, pe cît ar părea la prima vedere. în realitate, convorbirea le este mult mai lungă. Şi sună cam aşa :

— Eu exist în viaţa ta. Bună.

— Şi eu într-a ta. Bună.

— Dar am treabă. Mă duc la treabă. Pa.

— Eu îţi respect treburile. Pentru un adevărat bărbat ele sînt mai importante decît o femeie. După ce ţi le vei isprăvi însă, vei veni tot la mine. Am să te aştept. Pa.

Iată ce semnifică cele numai patru cuvinte — cîte două de fiecare.

Astăzi însă totul va fi într-alt fel.

Astăzi, el îi va spune : „Bună".

Iar ea va răspunde : „Am obosit. M-am săturat de toate. Nu mai doresc nimic."

El se va mira : „Dar de ce ?"

Ea va răspunde : „N-are rost să mă întrebi..."

Deşteptătorul rotund — un model antediluvian — arăta nouă fix. Apoi nouă şi patru minute.

Patruzeci şi şase de minute mai tîrziu, acelaşi deşteptător arăta ora zece fix.

Nikolaev nu sunase. Era împotriva tuturor regulilor şi obiceiurilor. Era ca şi cînd soarele ar fi răsărit cu un ceas mai tîrziu sau n-ar mai fi răsărit deloc.

Aliona se uita cînd la deşteptător, cînd la telefon şi încerca un fel de nedumerire generală. Se temu chiar ca nedumerirea să nu-i destrame planul ticluit, şi, în loc să rostească frazele pregătite dinainte, ea să răcnească în receptor : „De ce nu suni ? Stau şi aştept ca o idioată..."

Ar fi vrut să se ducă la bucătărie să pună ceaiul la fiert, dar se temu ca zgomotul apei curgînd din robinet să nu înghită celelalte zgomote, printre care şi zbîrnîitul telefonului.

Sta şi acum în picioare şi se uita la aparat. Pe urmă se plictisi să tot stea aşa şi se aşeză în fotoliu.

în jurul ei timpul se oprise. Ori poate se oprise chiar ea, timpul continuînd să i se scurgă încet pe lîngă picioarele desculţe, pe lîngă obrazul gingaş.

Aliona semăna leit cu actriţa americană Audrey Hepburn. Dacă Audrey ar fi suferit de strabism la ochiul drept, ar fi fost copia ei fidelă. Copia fidelă a Alionei Andreevna Juravliova, profesoară de muzică la clasele mici.

Se ştie că muzica nu este o materie obligatorie : la orele de muzică copiii nu fac de regulă altceva decît să se autoafirme în ochii colectivului din care fac parte, precum şi în ochii lor proprii. Elevii conştienţi, în persoana starostelui clasei şi a şefilor de

grupă, încearcă să facă ordine şi, foarte adeseori, această iniţia-tivă ia forma unui război civil: conştienţii îi bat pe huligani şi invers.

în asemenea cazuri, Aliona caută să se ascundă în spatele pianinei, căci nu ştie cărei tabere să i se alăture şi se teme să nu fie maltratată de amîndouă.

Uitîndu-se acum la telefon, îi reveni în memorie ultima ei oră de curs la clasa a IV-a „A".

întîi şi intîi, Afanasiev cel cu capul rotund şi ochii la fel ■strigase de două ori „cucurigu".

Asta, numai aşa, ca să dea un ton deşucheat orei abia în-cepute. Starostele clasei, Zvonariova cea grasă, timpuriu dezvol-tată, îşi luă servieta şi îl pocni pe Afanasiev peste obrazul lui rotund. Afanasiev se lovi cu ceafa de radiatorul caloriferului şi, întocmai ca în filmele de desene animate, îi crescu văzînd cu ochii un cucui cît toate zilele. Din partea Zvonariovei fu, evident, un abuz de putere. în străfundurile clasei, ca într-un vulcan înainte de erupţie, clocoti un vuiet înăbuşit.

în prima clipă, Aliona înţepeni de groază, însă chiar în clipa următoare strigă cu glas răsunător şi patetic :

— Istoria păstrează taina a două morţi : cea a ţareviciului Dmitri şi cea a compozitorului Mozart !

Atît prima, cît şi a doua din aceste morţi au încetat de mult a mai fi o taină. Ba poate că nici n-au fost vreodată. Se ştie că ţareviciul a fost ucis de către oamenii lui Godunov, iar Mozart n-a murit de moarte silnică, ci de tuberculoză. Aliona însă voia să abată atenţia copiilor de la fapta nesăbuită a Zvonariovei asupra perfidiei lui Godunov, asupra oricărei alte perfidii. Ba chiar, dacă ar fi fost necesar să născocească în acest scop încă o taină, ar fi născocit-o fără a mai sta pe gînduri, vorbind despre ea copiilor ca despre un eveniment istoric pe deplin real.

Şi-ntr-adevăr, clasa uită de Zvonariova, Zvonariova uită de Afanasiev, iar Afanasiev de cucuiul său. Toată lumea stătu să asculte cu gura căscată ce se întîmplase odinioară cu Salieri cel ros de invidie şi cu nepăsătorul, luminosul Mozart.

Istorisirea despre Mozart şi Salieri făcu să treacă douăzeci de minute. Mai rămăseseră încă douăzeci.

în planul lecţiei din ziua aceea figura cîntecul pentru copii „Nu mai vrem să stăm acasă". Pe copii însă nu-i interesează re-pertoriul şcolar, nereînnoit timp de decenii întregi. Copiii vor să cînte ceea ce cîntă şi oamenii mari.

Aliona nu riscă, aşadar, să le risipească din nou atenţia, şi se decise pentru popularul cîntec : „De ce-ndrăgiţi, fetelor, doar pe

tinerii chipeşi ?...”

Dictă cuvintele. Cîntă cu mult sentiment la pian partea introductivă. Apoi clasa intonă cu un elan plin de gravitate : „Veştejitu-s-au romaniţele, au pălit şi zorelele...” Afanasiev cîntă mai tare decît toţi, întinzînd şi încordîndu-şi gîtul. Avea o ureche muzicală de invidiat.

Tot atunci, în clasa vecină, a noua, se desfăşura ora de algebră. Nimeni însă nu mai izbuti să se concentreze asupra formulelor. Toată lumea stătu să asculte, ducîndu-se cu gîndul hăt-de- parte.

Din cancelarie începură să scoată capetele şi alţi profesori. Pesemne le venise şi lor pofta să cînte un cîntec frumos cu un acompaniament tot atît de frumos.

Curînd după aceea, Aliona se decise să nu se mai lase dominată de aceşti semeni ai ei în vîrstă de doisprezece ani, ci să-i ia din scurt. Să-i ia din scurt ţi să-i ţină din scurt. Animată de aceste gînduri, veni în clasă la ora următoare, încercînd să-şi adune întreaga voinţă, principialitatea şi nobila intransigenţă. Din păcate nu izbuti să se impună nici de astă dată. Copiii, ce-i drept, păstrară mai multă linişte ca pînă atunci, dar se uitară la ea cu mult scepticism, ba chiar, în momentul cînd se întîmplă să se răstească la ei, rîseră. Pesemne că avea în ea o lipsă de fermitate, o voinţă slaba, pe care copiii o simt îndată, ca şi cîinii.

într-adevăr, cîinii o muşcau foarte des. Copiii, după cum se convinsese, n-o ascultau deloc. Şi, tot astfel, nu se temea de ea şi n-o asculta nici Nikolaev, comportîndu-se faţă de dragostea ei pentru el ca şi cînd ar fi fost vorba de-o problemă cu totul neglijabilă.

Deşteptătorul arăta acum ora unsprezece fără un sfert. Alionei i se făcu foame. Apoi îşi aminti cum o privise el cu o seară înainte, cînd era gata de plecare. Ea i se tot uita în ochi, iar el privea undeva peste capul ei. Albul ochilor îi era de-o culoare gălbuie, iar chipul ei căpătase o expresie tăioasă, neplăcută.

Merse la telefon şi formă numărul lui de la serviciu. în fond, de ce o fi aşteptat s-o sune el ? Doar putea să-i telefoneze şi ea. Să-i telefoneze şi să-i spună tot ce avea de spus.

în receptor se auzi un zbîrnîit prelung, melancolic. Apoi încă unul. Telefonul suna chiar în biroul lui. Acolo îi era instalată masa de lucru şi se afla spaţiul lui vital : şapte metri pătraţi, ce-i fuseseră repartizaţi din spaţiul vital al celorlalţi.

Receptorul nu-1 ridică nimeni multă vreme. Aliona aştepta cu răbdare şi vedea înaintea sa chipul lui Nikolaev.

— Alo, răsună pe neaşteptate în receptor o voce străină. Pe-

semne că în birou intrase cineva.

— Cu Nikolaev, vă rog, zise Aliona, mirîndu-se că aude vocea altcuiva.

— Nikolaev e într-o şedinţă la director. Doriţi să-i transmit ceva ?

— Nu, nu e cazul. Vă mulţumesc.

Fireşte că ar fi putut să-i comunice şi printr-un străin : „Am obosit. M-am săturat de toate. Nu mai doresc nimic.” Ar fi procedat însă cinstit faţă de dragostea lor de pînă atunci ? Oricine ştie că interesant nu este, de obicei, decît începutul unor asemenea relaţii, pe cînd sfîrşitul acestora nu mai prezintă importanţă. Şi totuşi povestea lor merita un alt sfîrşit. Căci sentimentul trebuie să ţi-1 respecţi chiar dacă e vorba de unul pe cile de destrămare.

Tot astfel, cuvintele cele mai de seamă nu se cade să fie transmise prin terţe persoane. Trebuie să le rosteşti chiar tu. Dar nu prin intermediul telefonului. Era cazul, aşadar, să se ducă neîntîrziat la serviciul lui, şi nu oricum, ci în chip de femeie frumoasă şi cu totul independentă. Mai frumoasă chiar şi mai independentă decît la începutul povestei lor de dragoste. Să se ducă acolo şi să-i spună totul. Iar apoi să-i întoarcă spatele şi să plece. S-ar putea, chiar, aşa cum se spune într-un cîntec recent, ca el s-o strige din urmă. Nu va mai putea însă s-o întoarcă din drum.

Instituţia la care lucra Nikolaev purta denumirea de I.C.S.G.F., ceea ce însemna : Institutul de cercetări ştiinţifice pentru Geofizică. Lucrau aici o seamă de cercetători ştiinţifici şi cercetători ştiinţifici principali şi erau elaborate diverse disertaţii de candidat şi de doctor în ştiinţe.

Scopul activităţii pe care o desfăşurau toţi aceştia consta în a smulge Pămîntului încă o taină, una cum ar fi, de pildă, electricitatea. Pentru ca decenii mai tîrziu nimeni să nu-şi mai poată închipui viaţa lipsită de această descoperire, ce se afla azi la I.C.S.G.F. abia în curs de elaborare.

Ar fi fost greu de spus ce avea să reprezinte o asemenea descoperire. Poate că avea să fie aflată o nouă lege a timpului. Timpul, adică, să poată fi planificat în aşa fel, încît fiecare om săşi poată fixa dinainte durata vieţii. Sau, timp de patruzeci sau cincizeci de ani, să poată rămîne la aceeaşi vîrstă : vîrsta care i-ar conveni cel mai mult.

în prezent însă, Institutul nu izbutea deloc să smulgă Pămîntului taina lui cea mai de seamă, ci doar aduna cele mai diverse materiale pe cele mai diverse teme, iar cei ce lucrau acolo le transformau în tot atîtea disertaţii. Trebuia apoi să apară un

geniu şi să găsească tuturor acestor probleme un sens unitar. Să reducă adică haosul la o singură idee. Deocamdată, geniul lipsea. Poate nici nu se născuse, poate încă nu ajunsese la maturitate. Ori poate că o şi făcuse şi se afla acum la secţia cadre, solicitînd să fie angajat. Ba poate că şi lucra de mai multă vreme în cadrul institutului, doar că nu dădea încă dovadă de iniţiativă, iar directorul convocase acum această şedinţă tocmai pentru a-1 scoate la iveală din mijlocul celorlalţi subalterni ai săi.

Oare n-o fi acest geniu chiar Nikolaev ? Nu, nu prea e de crezut. Căci pentru Nikolaev ştiinţa nu reprezintă decît un mijloc de autoafirmare în faţa altor persoane. Cum ar fi, de pildă, muzica pentru Afanasiev. Afanasiev poate să cînte un cîntec mai bine decît toţi ceilalţi colegi ai săi, dar numai pentru ca lumea aflată în sală să-şi desfacă larg braţele şi să murmure : „Ei ce zici de băiatul ăsta...“ Să cînte însă numai aşa, de amorul artei, nu-1 interesează cîtuşi de puţin. De interesat, îl interesează să strige „cucurigu".

Aiiona avea un prieten pe nume Vova : un vecin de-al ei în vîrstă de patru ani. întîlnindu-1 în drumul ei, se aşeza totdeauna pe vine în faţa lui, îl mîngîia pe cap şi îi zicea : „Vova e un băieţel deştept. Vova e un băieţel frumos. Nu mai e nimeni ca Vova." Vova i se uita drept în ochi şi nici nu clipea. Nici măcar genele nu-i tresăreau. Dacă-i spunea însă pe neaşteptate, ea sau altcineva : „Vova e un băieţel rău", el o credea pe cuvînt, se supăra îndată şi izbucnea în plîns.

Cam în aceleaşi raporturi se afla ea şi cu Nikolaev. îl tot mîngîia pe obraz şi-i zicea : „Eşti iubitul meu. Eşti nemaipomenit. Nu mai este nimeni ca tine." Nikolaev i se uita şi el drept în ochi, avînd întipărită pe chip o expresie de adîncă luare-aminte.

în asemenea clipe, Aiiona era pe deplin sinceră. însă chiar dacă ar fi recurs la o linguşire grosolană, el n-ar fi remarcat-o cîtuşi de puţin.

Această necesitate pe care o resimţea de a fi adulat se datora, de fapt, lipsei lui de încredere în forţele sale. Complexul exterior de superioritate îi era însoţit de un marcat complex de inferioritate. Nu avea încredere în sine. Şi siguranţa cu care vorbea Aiiona îi era de-a dreptul indispensabilă ca să-şi poată determina greutatea specifică. Aflat în apă, adică, să nu iasă ca o băşică la suprafaţă. Aflat pe uscat, să nu fie luat de răbufnirile vîntului.

Trecuse mult de ora două.

Şedinţa din biroul directorului încă nu luase sfîrşit. în faţa

uşii care da spre acest birou şedea o secretară foarte stilată : o femeie cu vîrsta oprită în loc. Ai fi putut să-i dai şi treizeci de ani, şi patruzeci, şi cincizeci.

Aruncîndu-i Alionei o privire în care se ghicea o bine ascunsă dezaprobare, secretara o întrebă.

— Ce doriţi ?

— Doresc să vorbesc cu Nikolaev, răspunse Aiiona şi se aşeză cu multă nonşalanţă, picior peste picior, pe un scaun.

Se temuse ca nu cumva, imediat după şedinţă, Nikolaev să plece acasă, fără a mai trece pe la biroul său. în acest caz, ar fi fost nevoită să vină aici şi a doua zi. Ei însă îi convenea numai ziua asta de miercuri, cînd nu avea ore la şcoală. Cele trei zile libere pe săptămînă, plus cele trei luni ale vacanţei de vară, nemaiţinînd seama de vacanţele de iarnă şi primăvară, făceau parte din avantajele specialităţii ei ingrate, prost plătite.

In anticameră intrau şi ieşeau cercetători ştiinţifici şi cercetătoare ştiinţifice.

Pe oameni, Aliona îi împărţea în bărbaţi şi femei. Pe femei, le împărţea în cele cu sprîncene şi cele fără sprîncene.

Moda din ultima vreme recomandă femeilor să-şi smulgă sprîncenele spre a-şi scoate în evidenţă ochii. Căci ochii care ies în evidenţă pot fi mai lesne observaţi de către cei din jur şi, totodată, pot să observe ei mai multe lucruri din preajmă decît nişte ochi perdeluiţi de sprîncene dese. Iar dacă s-ar întîmpla ca o femeie, preocupată să-şi rezolve treburile, să treacă în goană pe lîngă propria ei fericire, aceasta i-ar zări la rîndul ei ochii şi ar opri-o din drum.

Pe bărbaţi, Aliona îi împărţea de asemenea în două grupe.

Din cea dintâi făceau parte bărbaţii pe care îi vezi îndată că se află într-o continuă căutare. în căutarea fericirii şi a sensului vieţii. Pe bărbaţii de soiul ăsta îi interesează şi tainele Pămîntului, şi cele ale dragostei. E drept, nu le descoperă de regulă nici pe unele, nici pe celelalte. Căci dacă vrei să găseşti un anumit lucru, nu trebuie, desigur, să te mai preocupe şi altele. Printre aceşti bărbaţi însă, se mai întîmplă să fie şi din cei ce se bucură de succes şi într-o direcţie, şi în alta. Tocmai pe aceştia încearcă să-i depisteze fetele cu sprîncene smulse.

A doua categorie de bărbaţi o constituie cei care nu caută nimic. Cine ştie : poate că au şi găsit tot ce şi-au dorit, poate că nici n-au căutat vreodată ceva. Aceştia, de regulă, nu se ţin nici de modă. Aspectul exterior nu-i interesează.

Cei care continuau să intre şi să iasă din anticameră erau fe-

mei cu sprîncene, precum şi bărbaţi din categoria celor care nu caută nimic. Se uitau miraţi la Aliona, apoi îşi mutau privirile spre secretară, ca şi cînd ar fi întrebat-o : „Asta ce-o mai fi ?“ Nu „Asta cine-o mai fi ?“ ci, într-adevăr „ce-o mai fi ?“

De fapt, Aliona arăta în aşa fel, de parcă n-ar fi venit în orele de serviciu la un institut de cercetări ştiinţifice, ci la un bar de noapte, din cele care se deschid în timpul unor festivaluri cinematografice. Purta o fustă-pantalon din atlaz negru şi un maiou de culoare argintie, sub care i se ghicea, ba i se şi întrevedea trupul tînăr şi gingaş.

Ea se ivi din plină seară, şi-aici era în miezul zilei. Ea se ivi din sărbătoare, şi-aici era ziuă de lucru. Şi-afară de asta mai bănuia că, din punctul de vedere al celor din jur, venise aici nu dintr-o sărbătoare menită să-ţi înalţe sufletul, ci dintr-un sabat al deşănţării, frecventat de draci şi de drăcoaice. Nu oricine se poate încumeta să se abată pe acolo...

La un moment dat, Alionei îi veni să se ridice şi să plece, dar tocmai atunci uşa biroului se deschise şi de-acolo ieşiră mai mulţi bărbaţi. Aproape toţi erau din cei ce nu caută nimic, ori îşi ascund cu multă grijă o asemenea preocupare.

în centrul respectivei mini-mulţimi păşea un bărbat corpolent, purtînd nişte pantaloni largi şi niţel sloboziţi spre vine.

Printre altele, Aliona nutrea convingerea că oamenii nu provin cu toţii din maimuţă, ci fiecare dintr-un alt animal. Ea, Aliona, de pildă, din pisică. Nikolaev, dintr-un armăsar, dar nu dintr-unul mare, ci dintr-un ponei. Ba poate şi dintr-un măgar. Pe cînd ăsta, din mijlocul grupului, se trăgea, fără îndoială, dintr-un leu. Avea un chip impunător, maiestos, fiecare trăsătură a lui avînd greutate şi importanţă. Aliona îşi dădu seama că e directorul. Omul tăcea, dar atenţia celor din jurul său era îndreptată spre el, precum acul busolei spre miază-noapte.

Unul dintre cei de faţă îi spunea ceva, agitîndu-şi cam fără rost atît cuvintele, cît şi intonaţia. Directorul îl asculta, însă chipul său arăta limpede că cele auzite nu-1 interesează cîtuşi de puţin, de parcă s-ar fi săturat şi el de toate. Dar nu numai de astăzi, ca Aliona, ci de mult, de vreo douăzeci de ani. Şi de atunci în fiecare zi. Era un „m-am săturat" cronic, cu stagiu îndelungat.

Dar de ce oare s-o fi săturat ? De muncă ? Ba nu. Părea că munca şi-o face cu pricepere şi cu drag. De muncă un bărbat nu se satură niciodată.

De viaţă ? Nu. După vîrsta de cincizeci de ani oamenii ştiu s-o înţeleagă şi s-o aprecieze.

Poate o fi chinuind vreo femeie şi se chinuieşte şi el o dată

cu ea ? Ori poate o fi chinuind două, sporindu-şi astfel de două ori şi propriul lui chin ?

Continua acum să-l asculte pe bărbatul care îi tot susura la ureche, îi tot slobozea acolo bobiţe de salivă, străduindu-se, pesemne, să-l convingă că el, bărbatul acela, şi nu altul, e geniul pe care îl caută cu toţii fără să-l găsească. Pesemne însă că nu era pentru prima dată cînd Directorul auzea asemenea declaraţii. Aşa că ar fi vrut poate să-i zică celuilalt : „Da’ mai taci din gură, nene, m-am săturat pînă-n gît de toate astea". Nu se cădea însă să-1 întrerupă. De aceea tăcea răbdător, şi ochii îi erau de plumb...

Aliona se ridică de pe scaun. îşi plimbă privirea de la un bărbat la altul. Nikolaev nu se afla acolo. Mai întîi îi simţi lipsa, şi-abia după aceea se convinsese că, într-adevăr, lipseşte. De ieşit din încăpere fără ca ea să-l vadă n-ar fi putut ieşi. Asta înseamnă că nici nu fusese pe-acolo.

îşi făcu loc printre ceilalţi pînă ce ajunse în dreptul Directorului şi-l întrebă :

— Da’ Nikolaev unde-i ?

Directorul o privi şi el ca şi cînd ea ar fi fost un simplu obiect în mişcare : nu un „cine", ci un „ce“.

— Care Nikolaev ? nu-şi aminti el.

— Cel de la sectorul de informare tehnică, îl lămuri cineva din spate.

— A... Nikolaev, îşi aduse el aminte. Chiar ! Unde-o fi Nikolaev ? De ce lipseşte ?

— Poate că a uitat să vină ? sugeră cel cu şoaptele.

— Ba nu putea să uite, ripostă un altul.

— Da’ de ce ? se învioră Directorul. Ba putea foarte bine. E băiat tînăr, dar fără simţ de răspundere. Fără pic de ambiţie.

— Mai bine aţi avea grijă de dumneavoastră, se oţărî Aliona.

— Asta în ce sens ? o privi el, şi în ochi i se aprinse o luminiţă de curiozitate.

— El a lucrat trei luni la o schemă, iar dumneavoastră i-aţi pierdut-o.

— Care schemă ?

— Mă rog... o schiţă... A stat zile întregi s-o titirească, nu mai ştia să vorbească de nimic altceva. Mi-a făcut capul calendar cu schiţa asta a lui. Iar dumneavoastră i-aţi pierdut-o.

— Eu ?

— Poate că nu dumneavoastră personal. Altcineva dintr-ai dumneavoastră. Şef şi el.

— Şi cum s-a întîmplat ?

— Asta n-o mai ştiu. O fi vîrît-o undeva şi a uitat. Sau o fi fost beat şi-o fi lăsat-o într-un taxi.

— Da* eu de ce nu cunosc treaba asta ? Unde-i Nikolaev ? îi ocoli cu privirea pe cei din jur.

— Astăzi nu l-am văzut deloc, zise unul din ei.

— S-o fi îmbolnăvit, presupuse un altul.

— Să ştiţi că s-a îmbolnăvit... zise, căzînd pe gînduri, Aliona. El suferă de pneumonie cronică. Şi-n general răceşte foarte repede...

— Dumneata eşti rudă cu el ? o întrebă Directorul.

— Ba nu-i sînt nimic, îşi aminti ea. începînd chiar de astăzi... Şi să mai ştiţi ceva : dacă nu s-a apucat pînă acum să scrie o disertaţie, e chiar o treabă cinstită. Că astăzi scriu toţi, parcă ar fi nişte cronicari. Toată lumea — alfabetizată. Nu mai ai loc pe strada de atiţia candidaţi în ştiinţe.

Directorul se uită la Aliona fără pic de iritare, ca un leu la o pisică. Poate o fi simţit că se înrudesc: oare leul nu-i şi el pisică ?

— Eu am plecat, zise Aliona şi plecă într-adevăr, detaşîn- du-şi înfăţişarea sărbătorească de aceşti oameni prinşi de treburile lor.

înainte de a dispărea în dosul uşii, întoarse capul şi o salută foarte reverenţios pe secretară.

...Nikolaev nu avea telefon. Locuia într-un cartier nou al oraşului şi instalarea telefonului îi fusese planificată pentru anul 1979.

Uşa i-o deschise mama lui Nikolaev. Era o bătrînă foarte cochetă. O eternă femeie. Aliona îi zicea în sinea ei : „broscuţa". „Broasca" ar fi sunat grosolan. „Broscuţa", mai mergea.

Nikolaev era legat de maică-sa în aşa fel, de parcă la naştere s-ar fi omis să i se taie cordonul ombilical şi-ar fi avut şi astăzi un sistem circulator comun. Nikolaev împlinise treizeci şi unu de ani, însă era legat de fusta broscuţei cu un foarte mare ac de siguranţă.

în adolescenţă, Aliona le dădea unor asemenea băieţandri porecla de „mamsici". Era unul dintr-ăştia în curtea lor. O fi avut şi el un nume, dar nu i-1 cunoştea nimeni. Toată lumea îi zicea „mamsic".

Din cînd în cînd, Nikoalev se răscula şi pleca de acasă. Broscuţa însă nu-şi făcea griji. Ştia foarte bine că, mai devreme sau mai tîrziu, oac-oac al ei va reveni în băltoacă, ea îl va ospăta cu rîme şi cu larve, ba îi va mai aduce şi cîte o Degeţică [14]. Şi chiar

---

14 Aluzie la personajul din basmul cu acelaşi nume de H. C.

aşa se şi întîmpla !

într-o zi, broscuţa îi spusese Alionei : „La vîrsta dumitale eu aveam deja doi copii". Aliona înţelese aluzia. Broscuţa voise să zică : „Ar trebui să te măriţi, să-ţi faci o familie şi să nu-ţi mai pierzi vremea cu băiatul meu. Cu el, oricum, n-ai să ajungi la nici un rezultat."

Aliona şi broscuţa nu se plăceau una pe alta. Fără motiv. Pur şi simplu aveau sarcini electrice diferite. Ori poate că exista un motiv, şi anume, Nikolaev. Iubeau, cu alte cuvinte, pe acelaşi om şi voiau fiecare să-i aparţină numai ei.

— Bună ziua, zise Aliona.

— Bună ziua, răspunse broscuţa, întrucîtva mirată de apariţia celeilalte, precum şi de penajul ei războinic.

— Saşa e acasă ? întrebă Aliona.

— E la serviciu, zise broscuţa pe un ton politicos, ba parcă şi întristată niţel că Aliona nu şi-a făcut pînă acum o familie, ci tot aleargă fără rost după feciorul ei.

— Nu e la serviciu. Vin chiar de acolo.

— Asta nu mai ştiu. în orice caz, mi-a spus că se duce la serviciu.

Alionei îi veni să-i zică : „broasco". îşi frînă însă pornirea şi zise :

— La revedere.

Coborî pe scări pînă la parter. Ieşi în stradă.

Curtea din faţa blocului era plină de verdeaţă. O bătrînă înaltă, ciolănoasă, mergea prin iarbă cu paşi mari, ca un călugăr, tîrînd după ea un furtun.

Aliona se opri, adîncită în gînduri. Nikolaev se dusese la serviciu, dar nu ajunsese acolo. Asta înseamnă că i s-a întîmplat ceva. Nu cumva l-o fi călcat vreo maşină ?

înălţă capul, căutînd din priviri ferestrele lui Nikolaev.

Broscuţa se afla la geam, şi chiar de aici, de jos, i se vedeau bine ochii încremeniţi, cuprinşi de îngrijorare. Pesemne că şirul gîndurilor îi fusese identic cu al Alionei. într-adevăr, anumite situaţii duc la un anumit mod de a gîndi.

— Vera Petrovna ! o strigă Aliona.

Broscuţa se plecă îndată pe fereastră.

— Nu ştiţi cumva unde se află biroul de informaţii pentru accidente ?

Broscuţa dispăru pe loc : poate că leşinase.

Aliona mai stătu niţel acolo, pe urmă o porni încet, dusă pe

Andersen.

gînduri, spre staţia de autobuze.

Dacă pe Nikolaev l-a accidentat o maşină, cel mai probabil e că a fost transportat la spitalul „Sklifosovski". Ea ar putea, aşadar, să se roage de cei de acolo să-i dea şi ei un halat cu care să intre la el în salon. Să intre şi să se culce încet lîngă el, în pat. El se va pomeni cufundat în fluidele ei ca într-o baie caldă şi nu va mai simţi durere. Nici groază. Ea îşi va apropia buzele de urechea lui şi îl va întreba încet:

— Mă auzi ?

El îşi va coborî şi îşi va ridica genele, ca şi cînd ar încuviinţa din gene.

— Am obosit, îi va şopti ea. M-am săturat. Nu mai vreau nimic.

El va coborî din nou genele peste obraz. Din colţul ochiului îi va aluneca spre ureche o lacrimă tulbure.

Aşadar, Nikolaev se dusese la serviciu, dar nu ajunsese acolo. Poate că, într-adevăr, o fi păţit ceva ? Ori poate că la mijloc e altceva ? Mai bine zis, o alta ?...

Aliona se opri brusc, paralizată de presupunere. îşi aminti că, mai demult, cînd dragostea lor abia se înfiripase, Nikolaev renunţase într-o zi să se ducă la serviciu. Aliona era atunci pentru el mult mai de preţ decît toate tainele Pămîntului. Nu l-a înfricoşat nici gindul la oprobriul ce s-ar fi putut abate pe capul unui chiulangiu şi nu l-ar fi impresionat nici un fel de pedeapsă. Renunţase deci să se ducă la serviciu şi plecaseră amîndoi să vadă un film. Apoi intraseră la o cafenea. Apoi se plimbaseră pe străzi, ţinîndu-se de mînă.

Aceeaşi situaţie ar fi putut să se repete şi astăzi. Aceleaşi fapte şi aceleaşi vorbe. într-adevăr, de ce să născocească el alte vorbe şi să procedeze într-altfel ? Doar de schimbat nu se schimbă decît obiectul dragostei: omul rămîne acelaşi. Şi îşi exprimă în acelaşi fel şi sentimentele.

Prin urmare, el şi Alta se află acum la cinematograf. La acelaşi cinematograf de atunci şi stînd pe scaune tot aşa : unul alături de altul. Umăr lîngă umăr. El se uită la ecran, ea se uită la el. El întoarce capul şi îi face un semn ca şi cînd i-ar spune : uită-te la ecran. Ea însă îl priveşte ca şi pînă atunci. O priveşte şi el şi ochii îi sclipesc prin întuneric...

Cine poate să ştie ce-i trece omului prin minte în ultimele clipe ale vieţii sale ? Pînă acum n-a izbutit s-o spună nimeni. Dar e mai mult ca sigur că în ultimele clipe ale vieţii sale Aliona nu va vedea altceva decît ochii lui. Mai bine să fi fost călcat într-adevăr de-o maşină şi să se fi aflat acum de cealaltă parte a tim-

pului, decît aici. Cu Alta...

...Au fost deci la cinematograf şi-acum au intrat la o cafenea. El mestecă, ţinîndu-şi buzele strînse, şi nu-şi mai ia ochii de la Alta, neizbutind să priceapă cum de-a putut pînă acum să fie îndrăgostit de altcineva. Ea e mai frumoasă decît Aliona, mai tînără şi îi place şi broscuţei. De distrat însă, Nikolaev o distrează conform programului pe care îl cunoaşte şi Aliona. îi prezintă mai întîi perioada lui de copilărie. El neapărînd însă în chip de „mamsic", ci în chip de mic vagabond lihnit de foame. Urmează perioada actuală, desfăşurată la Institutul de Geofizică. El nefiind însă nici de astă dată unul care să arunce praf în ochii altora, ci, dimpotrivă, un liber-cugetător şi un luptător înveterat. Directorul institutului încearcă să-l înţeleagă, însă personalitatea liber-cuge- tătorului nu poate să încapă în cadrul strîmt al mentalităţii celor din jur. Pe el nu poate să-l înţeleagă nimeni, nimeni... Şi-atunci Alta începe să-1 mîngîie pe obraz cu palma ei gingaşă şi să-i zică : „Ba eu te înţeleg. Tu eşti nemaipomenit. Nu mai e nimeni ca tine.“ Nikolaev îi prinde palma şi îi sărută fiecare deget în parte. Ea se apleacă şi la rîndul ei îi sărută degetele, unul cîte unul... Ştie, desigur, totul despre Aiiona şi, aducînd vorba despre ea, îi zice „cîntăreaţa aia, a ta“. El tace stingherit, ca şi cînd s-ar scuza pentru existenţa unui asemenea trecut şi prin această tăcere l-ar desfiinţa cu desăvîrşire.

— Biletul dumneavoastră, zise cineva la urechea Alionei.

Ea reveni la realitate. în dreptul ei se opriseră două femei, iar ea se pomeni că şade într-un autobuz. Nu-şi aminti cum se urcase în el şi nici nu înţelese ce vor de la ea cele două străine. Ridică la ele o privire îndurerată. Apoi se ridică ea însăşi şi merse spre uşă fără să se uite la cineva.

Femeile, intimidate, se dădură la o parte şi o lăsară să treacă.

— Neruşinata, zise cineva în spatele ei.

— Aşa tînără şi aşa nesimţită, adăugă altcineva.

Coborî la o staţie care se numea „Strada Festivalnaia". Ce fel de stradă o fi asta ? Cum de ajunsese aici ? Pesemne că luase autobuzul în sens invers. Ori se urcase într-un alt autobuz. Ba mai degrabă făcuse şi una, şi alta.

Lîngă stîlpul unui felinar zăcea cadavrul unui cîine. Cîinele, pesemne, fusese călcat de-o maşină şi cineva îl aruncase aici. în dreptul stîlpului. Dulăul era mare şi alb, cu blana murdară. Aiiona se uita la el ca la o schemă a vieţii care o aştepta de-aci încolo.

Cei doi se află acum la o cafenea. La căldură. Beau şi mă-

nîncă. Ei se află acolo, iar ea aici, la celălalt capăt al oraşului. Respinsă de toţi, flămîndă, ba chiar, conform opiniei publice, neruşinată şi nesimţită.

Viaţa însă îşi urma cursul. înserarea se pregătea să ia locul zilei. Norii pluteau pe cer maiestoşi şi indiferenţi faţă de tot ce se petrecea pe Pămînt. într-adevăr, ce reprezintă soarta unui singur om faţă de uriaşul clocot al universului ! Nişte cîini rămaşi în viaţă trecură în pas alergător, căutînd hrană şi mîngîiere.

Ce-ar putea ea să facă ? Cum să-şi apere interesele ?

Ar putea să se arunce de faţă cu el pe fereastră. Ca el să-şi aducă neîncetat aminte de ea ! Şi să n-o poată uita chiar de-ar vrea acest lucru ! Şi moartă să stea între ei şi să-i despartă !

Dar pentru ce să se omoare ea, cînd ar putea să-1 omoare pe el ?

Brusc, simţi un frig pătrunzător. îşi pierdu răsuflarea. îndată porniră să curgă de pe ea şiroaie de apă.

Pe lîngă trotuar trecuse o maşină de stropit străzile. Şoferul ieşise pînă la brîu pe fereastra cabinei şi-i striga ceva nedesluşit. Părea furios.

Apoi maşina se depărtă. Aliona rămase tot acolo, în staţie. Şuviţele de păr îi căzuseră pe umeri. Rimelul de pe gene i se scurgea în pîrîiaşe negre pe obraz. Pantalonii i se lipiseră de picioare. Pantofii îi erau plini de apă.

Nikolaev şi Alta au pornit acum la plimbare şi-ar putea foarte bine să ajungă şi aici, în strada Festivalnaia. Să treacă pe lîngă Aliona ţinîndu-se de mîini, uniţi printr-un acelaşi sentiment ameţitor.

Nikolaev o va recunoaşte şi-i va striga : „Bună". Ea îi va răspunde : „Bună". Apoi el îi va striga : „Pa". Şi ea îi va răspunde : „Pa".

Pe urmă, cei doi se vor îndepărta. La un moment dat însă, Alta va întoarce capul şi-o va examina pe Aliona cu o privire critică.

De fapt, nu ea, Aliona, ci el e cel care s-a săturat. El e cel care nu mai vrea nimic. în timp ce ea aleargă după el prin tot oraşul ca să-i spună cele opt sau zece cuvinte...

Şi în clipa aceea o năpădi un sentiment de umilinţă atît de puternic, de parcă întîlnirea pe care şi-o imaginase ar fi avut loc în realitate. Umilinţa i se preschimbă imediat într-un alt sentiment, unul de mîndrie, iar acest sentiment nu-i mai îngădui să rămînă locului.

Porni încet de-a lungul străzii Festivalnaia. îi era incomod să meargă cu pantofii uzi în picioare. Se descălţă, îi luă în mînă şi

merse aşa, desculţă, pe asfaltul cald.

Trecătorii întorceau capul şi o priveau cu mirare şi invidie. Pesemne că ar fi vrut şi ei să-şi dea jos pantofii care le încingeau tălpile şi să meargă ca în copilărie : uşori, de parcă ar fi zburat. Nici unul dintre ei însă, din fel şi fel de motive, nu era de capul lui. Fiecare era dependent de cîte ceva.

Ajunsă acasă, Aliona constată că liftul era defect. Era defect numai şi numai pentru că ea ajunsese acum la capătul puterilor. Dacă ea s-ar fi simţit bine, liftul ar fi funcţionat ireproşabil. Observase de multă vreme existenţa unor asemenea coincidenţe în viaţa ei, ba chiar, pornind de aici, stabilise şi o regulă căreia îi zisese „regula mîrşăviei".

Regula funcţionase şi de astă dată, aşa încît Aliona porni să urce scările pînă la etajul zece pe jos. Avea impresia că se mişcă sprijinindu-se nu pe picioare, ci pe ventriculele propriei sale inimi.

Ajunsă la etajul nouă, se opri. Mai avea de suit un singur etaj, de făcut un ultim efort, spre a se izola apoi de toţi şi de toate. De oameni şi de nori. De autobuze şi de cîini. Avea să pătrundă în propria ei durere ca într-un templu pustiu şi să nu lase pe nimeni s-o urmeze.

Acum, în clipa asta, nu mai dorea nimic. Iar mai tîrziu, cînd avea să simtă din nou ceva, n-avea să mai dorească nici să moară şi nici să ucidă pe cineva. Doar să supravieţuiască.

...Nikolaev şedea în faţa uşii ei, pe treptele scării, şi părea că aţipise. Auzind paşi, înălţă brusc capul. Se ridică în picioare. O privi fără să clipească. Avea nişte ochi de armăsar. Ba nu : de ponei. Deşi, la urma urmei, şi poneiul, şi armăsarul, ba chiar şi măgarul au aceiaşi ochi. Doar statura le e diferită : ochii sînt la fel. Şi în toată înfăţişarea lui se ghicea ceva fragil, melancolic, ca de fluture îndoliat.

Aliona înghiţi în sec, spre a-şi înlătura emoţia care i se oprise în gît. Emoţia se dădu un pic la o parte, apoi îi reveni în gîtlej. Şi nu-i mai dădu voie nici să respire.

— De la ora douăsprezece te tot caut, zise Aliona în cele din urmă.

— Şi eu te aştept tot de la douăsprezece, zise Nikolaev.

— Ştii ce ?

— Ştiu...

Se plecară brusc unul spre altul. Se luară în braţe. Rămaseră aşa.

Aliona îl îmbrăţişa ca pe un copil al ei, crescut cu abnegaţie şi chin, ca pe un copil care a venit acum la ea din viitoarea primejdiei şi avea să plece din nou, tot acolo. îl îmbrăţişa, de parcă ar fi fost un superb cow-boy cu chipul umbrit de o pălărie cu boruri largi. Şi n-ar mai fi putut să existe forţă pe lume care să-i împrăştie în spaţii vitale diferite.

Aliona oftă spasmodic. Aşa oftează un copil care abia şi-a potolit lacrimile. Aşa oftează pămîntul după o ploaie bogată. Se limpezise totul, în afara unui singur lucru : care de ce ea, Elena Andreevna Juravliova, o femeie atît de frumoasă, cumsecade, capabilă de un sentiment constant, de ce l-o fi ales ea din întreaga populaţie bărbătească a ţării tocmai pe Nikolaev : pe acest „mam- sic“, pe acest tip care aruncă cu praf în ochii oamenilor. Ba mai este şi de aceeaşi statură cu ea ?

Era una din tainele Pămîntului pe care nimeni n-o va putea dezlega niciodată.

Seara, Nikolaev se pregăti de plecare.

Aliona se aştepta ca el să-i spună şi altceva în afară de „Pa“. îl privi drept în ochi, dar el se uită undeva departe, peste capul ei. Avea albul ochilor de culoare gălbuie, şi pe obraz aşternută expresia aceea care nu-i plăcea ei defel...

Pe urmă, el zise :

— Pa.

Şi plecă.

Liftul mai era şi-acum defect. El coborî scările în fugă, făcînd să se mai audă un timp desenul ritmic al paşilor săi.

A doua zi dimineaţă Aliona se trezi cu senzaţia că s-a săturat de toate.

Avem nevoie de comunicare

în ziua de şapte septembrie 1976, am plecat de acasă. Lucrurile s-au petrecut cam aşa. Şedeam cu nevastă-mea şi ne uitam la televizor. începuse emisiunea „în lumea animalelor". Se auzi o muzică încîntătoare, pe micul ecran porniră să danseze nişte struţi. în clipa aceea mi-am dat seama că dacă n-am să mă ridic şi n-am să plec imediat, am să fac cine ştie ce altceva : ori am să dau cu televizorul de duşumea, ori am să sar pe fereastră. Iar dacă am să sar pe fereastră, n-am să plonjez în jos, ci în sus. Am să ies din sfera de atracţie a Pămîntului şi-am să devin satelit artificial. Timpul n-o să mai aibă putere asupra mea şi-am să zbor aşa veşnic, prin beznă şi frig.

M-am ridicat şi mi-am pus paltonul. Nevastă-mea a crezut că mă duc la tutungerie să-mi iau ţigări şi mi-a spus să nu-mi mai gîrbovesc umerii cînd umblu. Mi-a mai spus că, umblînd, dau întruna din cap, ca un cal lăturaş. Mi-a mai spus, în fine, că umblu şi cu privirile aţintite în pămînt, ca şi cînd m-aş aştepta să găsesc o monedă pe asfalt.

Odinioară, în copilărie, îmi plăcuse, într-adevăr, să caut monede pe jos, ba chiar le şi găseam, grăbindu-mă de fiecare dată să văd ce-mi arată ele : capul sau pajura ?

De-o bună bucată de vreme însă nu mai caut nimic.

Am ieşit în stradă şi am pornit încotro am văzut cu ochii. Ochii însă m-au adus, într-adevăr, la o tutungerie, şi-am cumpărat un cartuş întreg de ţigări bulgăreşti.

Mi-am aprins o ţigară şi, în timp ce-o fumam, m-am întrebat : ce-i de făcut mai departe ?

De regulă, oamenii mai întîi cugetă şi-abia după aceea îşi părăsesc căminul. Eu însă mai întîi mi-am părăsit căminul şi-abia după aceea am început să cuget.

Relaţiile dintre mine şi nevastă-mea se caracterizau, oricît de ciudat ar părea, nu prin achiziţii comune, ci prin pierderi comune. Din cauza mea, ea şi-a pierdut capacitatea de a avea copii, lucru care a făcut-o să mă urască. Iar eu, din cauza ei, mi-am pierdut înclinaţia spre aventură şi-am rămas ceea ce sînt. îi depistez pe cei ce încalcă ordinea şi veghez asupra proprietăţii personale a cetăţenilor. în fond, am o slujbă cîinească şi poate tocmai de aceea mă înţeleg perfect cu cîinii.

Stînd astfel să-mi fumez ţigara, m-am pomenit în preajmă

cu o căţeluşă care semăna cu Kaştanka L Poate că-i era fiică sau nepoată.

— Cum îţi merg treburile ? am întrebat-o.

— Mă-nvîrtesc, zise ea.

— Ţi-e foame ?

— De fapt, micul dejun l-am luat, zise ea cu delicateţe, dar îmi privi mîinile.

în mînă nu aveam decît ţigara pe care mi-o aprinsesem. Kaştanka mai stătu cîteva clipe lîngă mine, apoi se duse în drumul ei.

Din cauza nevesti-mi, am renunţat în urmă cu şase ani să răspund unei chemări a dragostei şi regret şi astăzi că n-am făcut-o. Regretă şi ea ceva de care numai ea ştie, şi uneori începe să plîngă cu hohote cîte trei zile la rînd. Mănîncă şi plînge. Umblă prin casă şi plînge. Doarme şi plînge. Jucăm zilnic unul faţă de altul un rol de victimă şi, concomitent, pe acela de călău. Ce simte ea n-aş putea să precizez. Cît despre starea mea, defini- niţia care i s-ar potrivi cel mai bine ar fi „plictiseală". Plictiseală care îmi învăluie ochii, creierul şi trupul. Cînd mă aflu cu nevastă-mea în aceeaşi încăpere, am impresia că încep să cobor încet într-o pivniţă cu cartofi încolţiţi. Se abate peste mine aceeaşi boare iscată din frig şi beznă şi mă încearcă aceeaşi dorinţă de-a o zbughi afară, la soare.

Tutungeria se găsea în faţa unui magazin universal. La acest magazin se vînd şi covoare, iar la secţia respectivă poţi să vezi şiruri lungi de oameni care stau la rînd : în special uzbeci şi ţigani. Pe uşă ieşeau şi acum grupuri de cumpărători, avînd agăţate de-a curmezişul pieptului, aidoma unor cununi de laur, covoarele făcute sul.

Am mai aprins o ţigară şi, nu ştiu din ce cauză, mi-am adus aminte de magazinul unde, în urmă cu vreo săptămînă, stătusem şi eu la rînd, să cumpăr nişte peşte. în acvariul de lîngă mine, un crap voluminos, cu capul scos din apă, căscase larg gura. Se sufoca. Primprejur i se aflau cunoştinţele şi neamurile, crapi ca şi el. Lui însă nu-i mai ardea să-i ia în seamă.

Ce legătură fac cu crapul acela ? Păi nu sînt şi eu un crap ? Un crap care a scăpat din acvariu şi-a pornit-o în largul mării ? E drept, crapul e un peşte de apă dulce. Dar asta nu înseamnă

' Numele unei căţeluşe, personaj al cunoscutei nuvele cu acelaşi titlu de A. P. Cehov.

decît că mi-am făcut vînt într-un lac. Sau, ştiu şi eu, în apa unui nu... .

A . . 'A

Oricum, scăpasem din acvariu. Acum însă aveam nevoie să-mi petrec undeva noaptea.

Aş fi putut, desigur, să apelez la prieteni. Ar fi fost însă o treabă jenantă. Amicii noştri nu-mi sînt prieteni numai mie, ci şi nevesti-mi, relaţiile dintre noi menţinîndu-se în special prin intermediul telefonului. Dacă m-aş duce, aşadar, să dorm la ei, i-aş obliga, implicit, să aleagă între nevastă-mea şi mine. La ce bun să le mai încarc viaţa cu încă o problemă ?

La intrarea în magazinul universal, şedea pe trepte o căţeluşa din rasa colley, tînără şi foarte drăguţă. Nu mi-am dat seama de unde apăruse acolo. Căţeluşa se uita în gol, şi ochii îi jucau în lacrimi.

M-am aşezat pe vine în faţa ei şi-am întrebat-o :

— Cei cu tine ?

— Mi-e tare frică. Mă tem că stăpînul meu n-are să mai vină.

— Ba da, i-am spus. Are să vină.

— Ce te îndeamnă s-o crezi ? mă întreabă ea, privindu-mă drept în ochi.

— Faptul că stai să-l aştepţi.

Am mai fumat o ţigară şi m-am dus acasă. La urma urmei, şi nevastă-mea e tot un crap...

Am hotărît să închiriez undeva o locuinţă şi abia după aceea să plec de acasă. A hotărî însă este una, iar a găsi, cu totul altceva. Prima acţiune depindea de mine, cea de-a doua constituia suma a două intenţii.

Mi-am aruncat năvodul, dar n-a nimerit în el decît un peştişor, pe jumătate mort şi acesta. Grakin, un şef de secţie de la noi, mi-a oferit *dacea* [15] lui de iarnă. îmi spuse că voi găsi acolo tot confortul propriu unei locuinţe de la oraş, cu singura deosebire că aceasta din urmă e situată deseori pe cîte o stradă umedă, lipsită de vegetaţie şi duhneşte a gaze de eşapament, în timp ce la *dacea* e linişte, sînt mulţi pomi şi o puzderie de veveriţe.

Grakin e un tip relativ tînăr, cu un aer de intelectual tot atît de relativ şi cu o dantură superbă. De la vîrsta de douăzeci şi cinci de ani ocupă funcţii de conducere, e drept, nu foarte importante, şi cred că de avansat n-o să mai avanseze. îi place să

---

15 Cabană sau casă personală, situată în afara oraşului. Vilă (rus.).

frecventeze bazinele de înot, hipodromul şi spectacolele de dimineaţă de la Bolşoi teatr. în biroul lui nu-1 poţi găsi niciodată. Nu vine la serviciu decît ca să aştepte cîte un telefon de care are nevoie şi să plece îndată după aceea, spre a se cufunda în torentul vieţii care curge, agitată şi multicoloră, dincolo de ferestrele biroului.

într-una din duminici, m-am dus cu maşina să-l iau de acasă, ca să plecăm împreună să-i văd *dacea.*

Era pe la începutul lui noiembrie.

Pomii din ograda vilişoarei nu-şi pierduseră frunzele. Se înălţau înveşmîntaţi în aur, semeţi şi nespus de frumoşi.

Dacea. aducea a izbă sătească, dar nu era chiar izbă, ci o clădire construită anume în această manieră : simplitatea ei nu se datora sărăciei, ci, dimpotrivă, bogăţiei şi bunului-gust. întreg interiorul, inclusiv tavanele, erau îmbrăcate în lemn. Intrînd înăuntru, am avut impresia că toată neliniştea şi agitaţia mea, acumulate de-o viaţă, mi se scurg prin tălpi spre duşumeaua de lemn, iar de-acolo mai departe, în pămînt, făcîndu-mă să mă simt uşurat şi potolit.

Grakin moştenise *dacea* de la părinţii săi şi, după cum am înţeles, nu avea cîtuşi de puţin nevoie de ea, întrucît iarna obişnuia să plece la munte, iar vara la mare.

Mobilele din odaia în care intrarăm erau vechi, ba chiar de modă veche. Pesemne că familia lui Grakin n-a mai avut ce să facă cu ele la oraş, căci puteau fi socotite mai degrabă vechituri decît mobile de epocă.

Lîngă perete, un paravan japonez încrustat cu sidef. Dincolo, un birou uriaş, cît o masă de biliard...

Pianina cu sfeşnice grele, somptuoase, era cu totul dezacordată. Am ridicat capacul şi-am apăsat pe-o clapă. Sunetul iscat aduse în odaie o pisică mare, cu blană sură. Pisica mă privi cu severitate şi-mi ură bun sosit, miorlăind cu glas scîrţîitor, spart, identic cu acela al pianinei.

— O cheamă Klava, mi-o prezentă Grakin.

Afară şuiera vîntul, dar în odaie era cald, şi nişte japonezi mici, respirînd o atmosferă de confort, se preumblau în voie pe mătasea paravanului.

M-am decis să rămîn acolo şi i-am achitat lui Grakin chiria pe trei luni înainte. Nu ştiu din ce motiv crezusem că n-o să-mi pretindă bani: nu prea părea a fi un tip materialist. El însă îmi ceru şaizeci de ruble pe lună. Era totuşi legat de bani ca toţi cei ce îndrăgesc băutura. Pentru asemenea oameni, fiece rublă reprezintă a treia parte din conţinutul unei sticle. Iar a treia

parte din conţinutul unei sticle reprezintă începutul unor superbe iluzii.

Altcîndva, Grakin îmi spusese că, atunci cînd e beit, se simte ca sub o anestezie. în timp ce atunci cînd e treaz, îl doare să trăiască pe lume.

Omul numără banii, şi-i vîrî în buzunarul interior al sacoului, iar eu am făcut o glumă apropo de viitoarea sărbătorire a mutării mele la *dacea.* Grakin rîse. Eu însă m-am întristat fără veste. în ultimă instanţă, orice autoironie se transformă într-un sentiment de milă faţă de tine însuţi, lucru care mi s-a întîmplat în clipa aceea şi mie. Iată, mi-am zis întristat, la vîrsta mea, cînd aş fi putut să am şi nepoţi, eu abia încep viaţa, aidoma unui tînăr specialist sosit la ţară după ce şi-a absolvit institutul.

Ani de-a rîndul visasem să am şi eu o căsuţă la ţară, căci sînt un om căruia îi plac natura şi singurătatea. Grakin nu înţelege natura, iar singurătatea n-o suportă. Ceea ce înseamnă că *dacea.* asta nu-i trebuie. Şi totuşi el o are, iar eu nu. Şi n-am să am aşa ceva niciodată.

Grakin mai are şi trei copii. Trei copii de la două neveste. Eu nu am nici unul.

Afară de asta, în ultimii zece ani îmi tot propun să-mi cumpăr un cojoc. Eu însă nu fac decît să mi-1 doresc, pe cînd Grakin are două : unul canadian, de gală, iar celălalt fabricat în Mongolia, pentru geruri mai aspre.

Curînd, m-am pomenit din nou cu pisica aceea, pe nume Klava.

— Dă-mi să mănînc ceva, îmi zise cu vocea ei spartă şi mă privi cu ochi verzi, de intrigantă.

Am scos din buzunar un disc mititel. Era un biscuit făcut din făină de ovăz.

— Asta e dulce, zise Klava. Pe cînd mie mi-e foame.

— Stai că-ţi dau acuşi de mîncare, îi zise Grakin şi se duse să cotrobăiască în micul frigider agăţat în perete.

Chiar atunci, dintr-o cutie de pantofi îşi scoase căpşorul un pisoi. Am vrut să-1 iau în braţe, dar Grakin mă preveni:

— Vezi că are pureci...

Pisoiul căsca la mine ochişorii lui albaştri.

— Las’ că te scăpăm noi de ei, i-am promis eu.

— Rămîi aici ? Ai să stai cu noi ? Pisoiul îşi căscă şi mai larg ochii.

Aş fi rămas acolo cu plăcere chiar atunci. M-aş fi aşezat la biroul cel uriaş în poziţia „Gînditorului" lui Rodin, aş fi stat aşa un ceas-două şi nu m-ar mai fi tulburat nimeni. Aş fi rămas cu

plăcere, însă Grakin trebuia să se înapoieze în oraş, aşa încît ne-am urcat din nou în maşină.

Pe drum omul începu să mi se plîngă de viaţa pe care o duce. Are casă la ţară, are şi copii, o dantură perfectă, două cojoace, dar nu are echilibru sufletesc şi ar fi bucuros să dea oricui ceea ce are în schimbul a ceea ce nu are. Apoi îmi spuse că mi-o încredinţează pe Klava cu pisoiul ei şi că va trebui să am grijă de amîndoi. Din cîte am putut să înţeleg, Klava era o pisică ce aparţinea numai vilişoarei de la ţară, petrecînd acolo cu stăpînii ei numai sezonul de vară. Cînd stăpînii se mutau la oraş, o lăsau, din nu ştiu care motiv, tot acolo, la ţară. Pesemne că la oraş aveau altă pisică. Una cu deprinderi corespunzătoare.

Am ajuns la Moscova la ora nouă seara. Nu mai avea rost să mă înapoiez la *dacea,* mai ales că aveam să-mi iau de acasă o seamă de cărţi şi hîrţoage.

Am revenit acasă. Nevastă-mea şedea pe vine în faţa maşinii de gătit şi se uita în cuptor : voia să vadă dacă şarlotei i se rumenise coaja. Făcuse o şarlotă cu mere şi voia să mă trateze cu
ea.

Neavînd copii, singurul ei copil eram eu. Neavînd nici părinţi, nici fraţi, singura ei rudă şi unicul scop al vieţii sale eram tot eu. Şi oricît de plicticoasă îi era viaţa, era totuşi viaţa ei. Şi nu mai avea nici un fel de altă viaţă.

Mi-am scos haina şi, fără să rostesc o vorbă, am trecut spre biroul meu.

Am sucit la maximum butonul magnetofonului şi m-am aşezat să-mi continuu disertaţia. Disertaţia asta o scriu precum letopiseţul Pimen : zi de zi, an de an. Cîndva, în viitor, un urmaş vrednic de-al meu *îmi va găsi pisania, cu zel făcută, făr-de nume* h la rîndu-i candela şi-o va aprinde, cea de birou, şi-şi va porni şi el magnetofonul...

Cînd lucrez, am un obicei: îmi sprijin fruntea cu palma. Obiceiul, ca toate obiceiurile de acest fel, face parte din categoria ticurilor : nu-mi dau seama de el. Afară de asta, nu pot să sufăr ca încăperea în care lucrez să fie curată şi aerisită. îmi place ambianţa pe care o alcătuiesc hîrţoagele risipite prin odaie, dezordinea şi căldura. Se prea poate ca depărtaţii mei strămoşi să fi fost niscaiva porcine.

în odaie intră nevastă-mea şi-mi spune ceva.

[1] Citat din poemul „Boris Godur.ov“ de A. S. Puşkin.

Ridic privirea de la manuscris şi nu înţeleg dintr-o dată ce

vrea de la mine. Nu-i văd decît ochii. Sînt de-un albastru-deschis, aproape albi. Par să n-aibă pleoape, ca şi cînd ar fi montaţi direct pe obraz, şi au un aspect sinistru. Doi ochi siniştri pe un obraz de femeie vîrstnică. De sub capotul de molton îi ies la iveală izmenele mele de iarnă. Nişte izmene groase, tricotate, pe care nu le mai port demult. Nevastă-mea însă e friguroasă şi poartă în casă lenjerie bărbătească.

Mă uit lung la ea, pe urmă o întreb :

— Ce-ai spus ?

îmi zice să-mi iau palma de la frunte, căci astfel parcă aş fi Ilia Murometţ[16] privind cu mîna pavăză la ochi spre zare, să vadă de unde ar putea să năvălească tătarii. Pe urmă deschide ochiul de geam practicat în cerceveaua ferestrei şi se apucă să măture prin odaie, bombănind în acest răstimp în sensul că e totuşi femeie şi că, aşa stînd lucrurile, murdăria din casă o calcă pe nervi.

îmi iau mîinile de pe birou şi privesc fix înainte. Mă simt ca un condamnat la moarte, vizitat de călăul său, care, înainte de a trece la obligaţiile lui directe, s-ar apuca să-i măture prin celulă. Ridic capul din acvariu şi deschid larg gura.

Apoi cobor treptele şi intru în pivniţa cu cartofi putreziţi, zărindu-le prin beznă colţii palizi.

— Iar pleci ? mă întrebă Klava.

— Bine, dar ţi-am dat de mîncare. Nu vreau decît să-mi spui, dar foarte cinstit, dacă te-a mai servit cineva cu găînă crudă.

— Ce legătură are găina ? Eu am nevoie de comunicare... Mă plictisesc...

— Şi eu mă plictisesc. Pisoiul îşi scoase botul din cutie. Aş putea să mă sălbăticesc. Şi în felul ăsta să mă preschimb într-un rîs.

Am luat pisoiul în braţe şi l-am dus la baie. De pureci îl scăpasem. încercam acum să-l menţin curat.

Am turnat în lighean nişte apă caldă, puţin detergent, şi am amestecat bine. O spumă diafană se revărsă peste marginile ligheanului. Am vîrît acolo pisoiul şi-am început să-l spăl, avînd grijă să nu-i intre apă în urechi.

Vîrî şi Klava capul pe uşă. Zise :

---

16 Personaj legendar din „bîlinele" ruseşti.

— Vezi să nu răcească.

Am turnat într-o cana apă curată. Pisoiul şi-a ridicat lăbuţele, apoi şi le-a pus pe după urechi. L-am clătit cu apa din cană, l-am învelit într-un prosop, l-am şters şi l-am lăsat pe duşumea. Pe spate, blăniţa i se zbîrlise.

După cîteva clipe, a pornit-o cu coada în sus prin casă. L-am urmat, bucuros *că* făcusem o treabă folositoare.

— Tot vii şi tot pleci, bombăni Klava. La ce ai mai închiriat *dacea* asta ?

Am tăcut mîlc.

— Spune, la ce bun ai închiriat-o ? în numele cărui îndemn ? Klava mă fixă cu ochii ei frumoşi.

— în numele libertăţii, i-am zis.

— Poftim ? întrebă ea, deşî auzise foarte bine. Mi-am dat seama de asta privindu-i botul. Plăteşti şaizeci de ruble pe lună şi faci zilnic cu maşina optzeci de kilometri dus şi întors. Asta înseamnă „libertate" ?

— E vorba de posibilitatea de a fi liber, m-am corectat eu. Doar trebuie într-un fel să plătesc pentru posibilitatea asta.

— Şi la ce-ţi trebuie o asemenea posibilitate ?

— Pot să fiu liber oricînd doresc.

— Păi doreşte odată, ce mai stai !?

— Cînd o să am nevoie, o să mi-o doresc. îmi dictezi tu cînd şi ce să doresc ?

— Las’ că-i zic eu stăpînului meu să închirieze casa unor oameni normali. Că tu nici nu vii să stai aici şi nici altora nu le dai pace. Te foieşti de colo-colo ca un şoarece într-o latrină.

— Ce comparaţie o mai fi şi asta ?

— Tu n-ai văzut aşa ceva, pe cînd eu am văzut.

— Şi cum poate să scape şoarecele de acolo ? mi-am exprimat curiozitatea.

— Păi are două posibilităţi : fie să se înece în latrină, fie să-mi nimerească mie în gheare.

Mi-am imaginat starea sufletească a şoricelului şi-am spus:

— Vezi ? Pe mine mă cerţi, dar în ceea ce te priveşte eşti un casap în toată legea.

— Asta mi-e îndatorirea, zise Klava. Tu le ai pe ale tale, eu le am pe ale mele. Deşi, dacă ai fi fost motan...

— Ei ? Ce s-ar fi întîmplat ?

— întîi şi-ntîi i-ai fi cerut scuze şoarecelui, pe urmă te-ai fi scuzat şi faţă de stăpînul tău şi le-ai fi cerut amîndurora să se pună în situaţia ta.

— Şi după aceea ?

— Asta ar fi depins de stăpînul pe care l-ai fi avut. în locul lui, mi-aş fi procurat un alt motan. Cu mai puţine apucături de intelectual...

Klava îmi întoarse spatele şi plecă din odaie. Nu voia să rupă definitiv relaţiile cu mine: orice s-ar spune, depindea de noul ei stăpîn, care îi dădea de mîncare.

M-am aşezat în dreptul mesei.

Cîteva clipe mai tîrziu, pisoiul îşi făcu vînt şi-mi sări în spate. Apoi mi se urcă pe umăr. Se cuibări acolo şi începu să-mi toarcă drept în ureche. Să-mi cînte, adică, în maniera lui pisicească. Am închis ochii, gata-gata să torc împreună cu el. Dar nu mă pricepeam la aşa ceva.

— Rămîi cu noi, îmi zise Klava, reintrînd în odaie. Mîine dimineaţă ieşim afară pe uliţă şi facem gimnastică.

— Ai să găseşti şi-o ciupercă... întări pisoiul.

Mi-am şi imaginat o ciupercă albă peste care a căzut o frunză, foşnetul răsunător al copacilor. După aceea însă mi-am imaginat-o pe nevastă-mea şezînd în faţa telefonului şi întrebînd : oare n-a avut loc în ziua aceea la Moscova vreun accident de circulaţie ? I se răspunde că la Moscova au loc zilnic cîte patruzeci de asemenea accidente. Atunci ea se apucă să telefoneze la morga spitalului „Sklifosovski", întrebînd pe cei de acolo dacă nu le-a fost adus de curînd un bărbat în vîrstă de patruzeci şi cinci de ani, cu barbă şi semănînd la chip cu preşedintele Lincoln.

Am dat jos pisoiul care mi se cuibărise pe umăr. Pisoiul încetă să mai toarcă.

— Nu pot să rămîn, i-am spus Klavei. N-am prevenit-o pe nevastă-mea.

Klava nu catadicsi să-mi răspundă.

— De ce taci ? am întrebat-o.

— Păi dacă am să-ţi spun „rămîi", tu tot ai să pleci.

— N-aţi vrea să veniţi şi voi cu mine ?

— Nu, zise Klava. Noi sîntem pisici de ţară. Trebuie să prindem şoareci aici, şi nu în altă parte.

Afară geruia. Geamurile maşinii se acoperiseră cu o pojghiţă de gheaţă. Nu mai vedeam ce se întîmplă nici în spate, nici pe de lături, şi mergeam orbeşte. Pe lîngă toate, mi se defectase şi semnalizatorul şi, dacă aş fi vrut să cotesc, n-aş mai fi avut cum să avertizez eventualele vehicule din spate. Mă

supuneam pe mine şi-i supuneam şi pe alţii unui real pericol şi, aidoma Klavei, nici măcar nu înţelegeam în numele cărui îndemn. încercam totuşi sentimentul că cineva, supranumit Soartă, ori poate Conştiinţă, stă să apere fiinţele care depind de mine şi mă determină şi pe mine să mă supun acestei voinţe supreme.

Pe nevastă-mea n-am găsit-o acasă. Am crezut că-i dusă prin vecini şi va reveni curînd. Trecu însă o oră, şi încă una, şi încă una...

M-am aşezat în faţa telefonului, am sunat miliţia şi-am întrebat dacă nu avusese loc în oraş vreun accident de circulaţie. Mi se răspunse că la Moscova au loc zilnic patruzeci de asemenea accidente. Am telefonat apoi la biroul de informaţii al spitalului „Sklifosovski", dar tocmai atunci am auzit o cheie răsucindu-se în broasca uşii şi în sufletul meu se răsuci în mod identic un viu sentiment de bucurie.

Nevastă-mea îşi scoase paltonul în vestibul, pe urmă intră în odaie. Purta o rochie lungă, verde : era aceeaşi rochie pe care o purtase în urmă cu douăzeci de ani, cînd ne-am cunoscut.

— Ce fel de rochie e asta ? am întrebat-o.

— E o rochie la modă, îmi zise ea. Doar nu pot să nu ţin seama de modă.

Abia atunci am înţeles că-i vorba de-o altă rochie. Revenise moda de-acum douăzeci de ani şi nevastă-mea păru că intră în odaie din zilele tinereţii sale. Intrînd, rămase locului.

— Mi-ai stricat somnul, am mustrat-o. Acum n-am să pot să mai adorm.

De fapt n-aveam chef să mă culc. Aveam chef de harţă.

— Nu rămîn decît foarte puţin, îmi zise ea. Plec îndată.

— Unde te duci ?

— Spre o viaţă nouă.

începu să umble prin odaie şi să-şi strîngă lucrurile care îi erau necesare pentru viaţa cea nouă.

Retina din ochii nevesti-mi are strania proprietate de a străluci. Ochii îi străluceau şi acum, de parcă ar fi fost luminaţi pe dinăuntru. Părul negru îi sclipea, ca şi cînd ar fi fost lăcuit. îi sclipeau sărbătoreşte şi unghiile date cu ojă.

La un moment dat se opri, muşeîndu-şi uşor buza de jos.

— Nu uita să-ţi iei izmenele, i-am amintit eu.

Zîmbi distrată. Avea în general un zîmbet şters. Cînd mă îndrăgostisem de ea, cred că o făcusem tocmai datorită acestui zîmbet sfios şi ochilor luminaţi pe dinăuntru.

Luă izmenele şi le puse într-un pacheţel frumos, de celofan. De altceva nu mai avu nevoie.

— Nu pleca, am rugat-o.

— Am obosit să trăiesc fără dragoste, îmi spuse.

— Nu vrei să te răzgîndeşti ? am întrebat-o din nou.

— La ce bun ?

Mă privi lung. Avea acum aceeaşi expresie ca şi cea a Klavei. Şi aceiaşi ochi frumoşi.

Şi-atunci mi-am zis : „într-adevăr, la ce bun ?“

A doua zi, am deschis mapa de pe birou şi m-am apucat să-mi continuu disertaţia.

Odaia nu-mi era nici dereticată, nici aerisită. în odaie nu intra nimeni şi nu pretindea să-mi iau palma de la frunte. Puteam să lucrez în voie şi totuşi n-aveam nici un chef. Ca să am chef de lucru, trebuie să mă deranjeze cineva.

M-am apucat să dezleg un ioc de cuvinte încrucişate. La un moment dat am citit : „Capitala Portugaliei". Şi m-am gîndit : „Unde-i Portugalia şi unde sînt eu ?“

Am mai stat o vreme în dreptul biroului, pe urmă m-am culcat fără să mă mai dezbrac. Am stat aşa toată ziua, cu ochii în tavan.

Spre seară, m-am sculat din pat şi m-am dus la bucătărie. Am scos din frigider un crenvurşt fiert, dar n-am avut chef să-l mănînc de unul singur. L-am înfăşurat într-un ziar, m-am urcat în maşină şi-am plecat la vilişoara de la ţară.

Se întunecase. Ferestrele vilişoarei erau luminate. Se zăreau, mişcîndu-se, nişte umbre.

Am deschis uşa şi-am auzit vorbirea grăbită, care încerca să se întreacă pe ea însăşi, a urtui crainic sportiv. Mi-am dat seama că la televizor se transmitea un meci de fotbal.

Se deschise o altă uşă şi în vestibul apăru Grakin ştergîndu-se la gură. Mirosea a mîncare şi a băutură.

— A ! zise el înveselit. Poftim ! Ai să ne fii oaspete !

— Cum adică, „oaspete" ? l-am întrebat, deşi pricepusem

îndată despre ce-i vorba. închiriase altcuiva *dacea.*

— Am închiriat altcuiva *dacea,* zise Grakin. Uite-ţi bănuţii, îmi întinse banii. Eu stăteam şi mă uitam la el. Atunci mi-i vîrî în buzunar.

Treaba nu-mi prea plăcu, şi el îşi dădu seama de asta.

— Aici trebuie să stea cineva tot timpul şi să facă foc la sobă. Altminteri, pereţii casei se pot scoroji.

— Casa are nevoie de comunicare, am ripostat eu.

— Poftim ? nu mă înţelese Grakin.

Chiar atunci însă crainicul strigă „gol!“ şi în odaie mai multe glasuri izbucniră în strigăte de triumf.

— Intră, mă invită cel dinaintea mea.

— Nu intru, i-am zis. Plec.

în vestibul apăru Klava şi îmi aruncă o privire sinceră, deschisă.

— Vai de capul tău... i-am spus.

— Elm ! Da’ ce-ai crezut matale ?

— Vino cu mine, i-am propus din nou.

— Nu vin, mă refuză ea.

— Am să-ţi dau de mîncare şi-am să stau cu tine de vorbă.

— Cei ce se aţin pe lîngă oameni sînt cîinii. Pisicile rămîn legate de casă...

— îţi este chiar atît de indiferent cu cine ai să locuieşti ?

— Absolut indiferent. Doar să nu dea cu piciorul în mine, desigur.

I-am întors spatele şi-am părăsit casa.

Afară era întuneric şi bătea vîntul. Pe boltă clipeau stelele, înainte de a ieşi pe poartă, am mai aruncat o privire spre vilişoară. Din coşul ei ieşeau rotocoale de fum. îi străluceau ademenitor toate ferestrele.

în colţul ferestrei din dreapta, pisoiul sta lipit cu botul de geam şi se uita la mine.

Am ridicat mîna şi i-am făcut un semn de adio. Pisoiul ridică şi el lăbuţa, fluturînd-o drept răspuns, dar nu din încheietură ca mine, ci mişcîndu-şi-o toată, de la stînga la dreapta, ca o vedetă de cinema care coboară din avion.

Apoi am ieşit pe poartă. Am privit în sus. Chiar deasupra mea, sclipea printre vălătucii norilor o stea răzleaţă.

— Cum o duci pe acolo ? am întrebat-o cu jumătate de glas.

— Mi-e cam frig, îmi răspunse ea pe acelaşi ton şi îşi zburli razele plăpînde.

Aveam înaintea mea toată libertatea care se chema singură-

tate.

Într-adevăr, rămăsesem singur. În schimb, învăţasem să desluşesc graiul stelelor.

Leagănul zburător

— Mă asculţi sau nu mă asculţi ?

— Te ascult. Mă vezi că fac altceva ?

— Văd că te gîndeşti la ale tale.

— Ba nu mă gîndesc la nimic. Ale mele îmi sînt toate clare. Dacă pui însă oala Ia focul cel mai mare, pînă la urmă din supă nu mai rămîne nimic. Simplu.

— Din supă ? zise nedumerită Tatiana.

— Şi din dragoste la fel. Patima nu trebuie niciodată încinsă peste măsură. Polonezii chiar au o expresie : „normalna miloîc". Înseamnă „dragoste normală".

— Ceea ce-ţi povestesc eu nu te interesează ? mă întrebă cu grijă Tatiana.

— Ba mă interesează. Zi-i mai departe.

— Da’ unde m-am oprit ?

Pe api lacului lunecau lebede negre. Nu departe de mal, în mijlocul apei, Ii se aflau căsuţele. în faptul că nişte lebede locuiau aici, în centrul oraşului, într-un parc de cultură şi odihnă, părea să fie ceva tras de păr, ceva umilitor şi pentru oameni, şi pentru păsări.

în spatele nostru, o femeie îşi striga fetiţa :

— Ala-a, Ala-a...

Ultimul „a“ îl lungea, de parcă l-ar fi cîntat.

Apăru Ala, o fetişcană slăbuţă, cu năsuc ascuţit.

— De ce te agăţi de toată lumea ? o mustră femeia. De ce te agăţi ?

Ala o aţinti cu o privire deschisă, candidă, neizbutind să priceapă în ce-i constă vina.

— Hai la fetele noastre, i-am spus Tatianei.

Era cea dintîi zi a vacanţei de vară.

în faţa fiecărui punct de atracţie se formase cîte un rînd de-o jumătate de kilometru ; asemenea rînduri intersectau întreg teritoriul parcului.

Lenka, Iulka şi Nataşka preferaseră „leagănele zburătoare". Stăteau de-o oră la rînd, dar nu avansaseră decît pe jumătate. Mai aveau de stat încă o oră.

Lenka şi Iulka, fetele Tatianei, erau gemene. Poate că se şi deosebeau în unele privinţe una de alta, dar aceste deosebiri nu

le sesiza decît Tatiana. în ceea ce mă priveşte, le deosebeam numai după o vinişoară albastră aflată la rădăcina nasului. Iulka o avea, Lenka n-o avea.

Amîndouă erau graţioase ca doi mici ţînţari şi trezeau în sufletele oamenilor un sentiment de duioşie şi dorinţa de a le apăra.

Nataşka mea semăna leit cu mine şi totodată cu un săculeţ plin ochi cu făină. Era greoaie, voinică şi trezea un sentiment de siguranţă şi orgoliu părintesc.

Soarele de amiază ne ardea drept în creştetul capului. în preajma rîndului, şedeau pe iarbă femei şi copii. Pe foi de ziar întinse se aflau de-ale mîncării. Chipurile oamenilor exprimau un fel de supunere mută, precum şi hotărîrea de a sta acolo pînă la sfîrşitul lumii.

— Parcă ar fi nişte evacuaţi pe timp de război, zise Tatiana.

— Oare de ce n-or fi plecînd ?

— Da’ noi de ce nu plecăm ?

— Haidem acasă ! am spus eu cu hotărîre.

Lenka şi Iulka mă crezură pe loc şi se cufundară într-o stare de panică tăcută. Nataşka însă îşi încropi îndată masca unei spaime prefăcute şi se porni să bolborosească şi să se tînguiască pe un ton de cerşetoare :

— Mămico, te rog... scumpa mea, haide...

îşi lipise mîinile de piept ca o cîntăreaţă de operă în recital, dar mă scruta totodată cu atenţie, mă sfredelea neîntrerupt cu o privire limpede de cekist.

Lenka şi Iulka sufereau în tăcere. Primiseră o educaţie de soldaţi în termen şi ideea că s-ar putea opune unui ordin pur şi simplu nu le trecea prin minte.

— Lasă-le să stea, concedă Tatiana.

Nataşka înălţă îndată braţele spre cer şi răcni :

— Urra-a-a ! invitînd pe cei din jur să jubileze şi ei. Iulka rosti cu delicateţe „ura", iar obrăjorul ei palid, de o frumuseţe desăvîrşită, păru că se luminează pe dinăuntru.

I.enka nu zise nimic. Ca să treacă dintr-o stare în alta, avei nevoie de un anumit răstimp.

M-am aşezat şi eu la rînd. îndată, starea aceea de hipnotică supunere faţă de soartă puse stăpînire şi pe mine. Am avut impresia că temperatura corpului meu scade, iar creierii încep să mi se învîrtească mai încet şi în cerc, revenind adică mereu în acelaşi punct. întreg organismul meu încerca să se adapteze stării de aşteptare.

Caruselul funcţiona în reprize de cîte patru minute. Ca să ajungi la el însă, trebuia să aştepţi două ore. După un calcul aproximativ, aşteptarea dura de treizeci de ori mai mult decît distracţia. Şi aşa a fost mereu : raportul dintre perioadele de aşteptare şi cele de sărbătoare din viaţa mea a rămas în permanenţă acela de unu la treizeci.

Proza vieţii îi toceşte pe oameni şi îi uzează. Ei stau la rînd ca să capete patru minute de fericire. Dar ce înseamnă fericirea ? Absenţa acestei proze cotidiene ? Sau convingerea că te complaci în ea ?

Spre bătrîneţe oamenii ajung să se complacă în această situaţie sau nici n-o mai bagă în seamă. Poate că eu şi Tatiana eram încă tinere şi aşteptam de la viaţă mai mult decît era ea în stare să ne ofere ? Sau poate că trăiam cu gîndurile aiurea, nu ştiam să ne distribuim atenţia, asemănîndu-ne astfel cu un şcolar de clasa întîi la ora de curs ?

Tatiana sta în faţa mea. îi priveam ceafa plăpîndă şi clama împodobită cu o margaretă de plastic. Pesemne că o împrumutase de la Iulka sau de la Lenka.

Deodată, am văzut-o că se întoarce şi se uită la mine cu o privire secătuită, pîrjolită de un foc lăuntric.

— El are o mentalitate de fermier, zise reamintindu-şi pesemne la ce anume se oprise. A adoptat adică poziţia : „ăsta-i al meu“ sau „ăsta nu-i al meu“. Şi dacă tu nu eşti „al meu“, n-ai decît să te duci la dracu.

— Bine, dar aşa sînt toţi, am ripostat eu.

— Şi totuşi, cum aş putea să plec, cînd încă îl mai iubesc ?

— Trebuie să te gîndeşti la viitor. Relaţiile dintre voi sînt lipsite de viitor.

— Viitor... mă îngînă ea. Viitorul nostru stă în trei metri pătraţi.

— Atunci înseamnă că el îşi caută una care să-1 îngroape.

— Oare nu i-o fi indiferent unui bărbat cine o să-1 îngroape ? Eu cred că ar trebui, dimpotrivă, s-o caute pe cea cu care să fie fericit. Acum. Astăzi.

Mă privi cu adîncă convingere, ca un om credincios, iar eu am simţit fără veste că doresc la rîndul meu să fiu fericită acnm, astăzi, chiar în clipa de faţă. Ba am şi întors capul să văd *z* oare nu s-o afla fericirea chiar în spatele meu ?

în sfîrşit, ne veni şi nouă rîndul.

Responsabila caruselului — o mătuşă cu picioare groase — deschise portiţa, lăsînd să intre încă un lot de suferinzi.

în clipa aceea, fetiţele noastre păru că s-au tras brusc la faţă, iar ochii, dimpotrivă, le-au devenit enormi, ca şi cînd o parte din trup li s-ar fi mutat în ochi. Pînă şi eu m-am simţit pătrunsă de emoţie — o emoţie demult uitată sau poate nicicînd încercată — şi nu mi-am mai luat privirea linguşitoare de la chipul sever al mătuşii cu picioare groase.

Pînă în dreptul portiţei se mai aflau în faţa noastră doar trei persoane. în clipa următoare însă, Lenka o trase pe Tatiana de mînă şi-i spuse ceva la ureche.

— Treceţi cu toţii deoparte, ni se adresă Tatiana. Le trase pe fete din rînd şi le duse mai încolo.

— Da* de ce ? exclamă, de astă dată cu o mirare foarte sinceră, fiică-mea şi ochii îi zburătăciră peste chipurile noastre.

Lenka nu zise nimic. Părea că suferă şi că se simte vinovată.

— Venim îndată. Tatiana o apucă de mînă şi se depărtară în goană, mişcîndu-şi cu aceeaşi iuţeală picioarele. Tatiana alerga în faţă, iar Lenka, cît ai întinde mîna, în urma ei.

Nataşka şi Iulka se uitau în tăcere la cei ce stătuseră în urma lor, iar acum ajunseseră în faţă. Aceştia se înghesuiră o clipă la portiţă, apoi ţîşniră dincolo, în toate părţile, ca nişte furnici care ţi-ar scăpa de sub palmă.

Lanţurile erau lungi, de parcă ar fi coborît din cer. De fiecare pereche era prins cîte un leagăn, un fel de scăunel pe care nu putea să şadă decît o singură persoană.

Cei ajunşi în dreptul caruselului se aşezară fiecare pe cîte un scăunel şi prinseră în catarame curelele din faţă, ca să nu cadă cînd se vor avînta spre cer.

îşi găsiră loc cu toţii, sfîrşiră de prins curelele. Mătuşa cea grasă trînti portiţa, apoi, arborînd o expresie categorică, apasă pe un buton. Discul rotund de sus porni să se rotească lent, o dată cu el se roti şi stîlpul din mijloc, iar forţa centrifugă începu să depărteze lanţurile în afară.

Oamenii zburară în cerc. Pămîntul nu se mai zări deloc şi lcr li se păru probabil că zboară de-adevăratelea. Zburară astfel pe desupra rîndului de dinaintea portiţei, pe deasupra Iulkăi şi a Nataşkăi, care stăteau locului, cu o expresie de om năuc aşternută pe obrăjorii lor palizi: două fetiţe oropsite, dar înfruntînd cu bărbăţie încercarea la care erau supuse.

Sosiră şi Tatiana cu Lenka. Lenka li se alătură celorlalte fete. Erau acum din nou trei la număr, reîntregind grupul. Rămaseră tustrele cu ochii la leagănele zburătoare, dar încercau de bună seamă sentimente diferite. Lenka, unul de îneîntare faţă

de veselia altora, Iulka, o undă de invidie, iar Nataşka, o bucurie uşor răutăcioasă la gîndul că cei din leagăne nu mai aveau de zburat decît un minut şi jumătate. Le rămăsese, adică, mai puţin de jumătate din timpul ce le fusese afectat, pe cînd ea avea totul înainte. Avea înainte o fericire neştirbită, la care se adăuga şi aşteptarea fericirii, această aşteptare constituind şi ea un factor cît se poate de preţios.

— Da’ bilete pentru noi amîndouă ?

Mi-am dat seama, într-adevăr, că pentru mine şi pentru Tatiana omisesem să luăm bilete.

— N-o să mai avem timp, am îngînat eu.

Fetele întoarseră brusc capul. Ne priviră speriate, ciulind urechile, ca nişte vietăţi mititele care ar fi auzit paşi străini. Să le osîndim la încă un răstimp de aşteptare nu mai era cu putinţă. La leagăne ar fi ajuns doborîte, şi bucuria n-ar mai fi izbutit să treacă de acest obstacol.

— Ba o să avem, zise Tatiana şi pieri din vedere.

Copiii îşi suciră gîturile şi rămaseră în această poziţie pînă cînd mama gemenelor nu reapăru acolo unde stătuse.

între timp, mătuşa apăsase iar pe buton. Stîlpul îşi încetini rotaţia şi, în cele din urmă, leagănele zburătoare se opriră cu totul.

Fetele îşi încordară trupul ca înaintea startului la un campionat european.

Pe urmă, cît ai clipi din ochi, ne şi văzurăm la por?iţă, iar în secunda următoare, pe platforma de lemn a caruselului.

Nataşka, Iulka şi Lenka se repeziră tustrele în aceeaşi direcţie. Nataşka se căţără cea dintîi pe unul din scăunelele agăţate de lanţuri. între Iulka şi Lenka se dădu o luptă încordată, ■dar scurtă, ambele încercînd să ocupe scăunelul din spatele Na- taşkăi. Cu o mişcare bine calculată, Iulka o îmbrînci pe Lenka şi se săltă ea în leagăn.

Un băieţel necunoscut, cu un basc albastru pe cap, o îmbrînci pe Lenka şi se aşeză în leagănul din spatele Iulkăi.

Primprejur ocupau la iuţeală locurile copii şi oameni mari:

— Lena ! strigă Tatiana. Vino-ncoace !

Lenka însă nu se urni din loc. Sta nemişcată, gata să dea drumul lacrimilor.

— Lenocika ! Tatiana încercă s-o îndemne la acţiune. Fugi repede, că rămîi fără loc...

în cele din urmă, se repezi la fiică-sa şi o trase de cealaltă parte a platformei.

Lenka izbucni în plîns.

— Ce-ţi pasă unde-ai să stai ? exclamă Tatiana, înlăturînd parcă prin această întrebare nedreptatea comisă.

— D-da'... da' de ce iar să fiu eu aceea ? D... de ce totdeauna să fiu numai eu ?

Lenka se bîlbîia şi aşa uneori, iar atunci cînd era tulburată, faptul devenea şi mai evident. Tatiana îşi privi fiica cea năpăstuită de către oameni, ba, după cum i se păru, şi de către Dumnezeu, şi chipul îi exprimă o duioasă tristeţe. îi veni şi ei să plîngă. I-am văzut ochii plutind în lacrimi, apoi i se întrezăriră fără veste cîteva riduri şi în felul acesta ieşiră la iveală pe chipul ei tînăr viitoarele trăsături ale unei femei bătrîne.

Iulka şi Nataşka aveau priviri furişate, ca de şoarece. Acum, erau pe deplin fericite şi de aceea prea puţin simpatice.

în cele din urmă, suferinţa Lenkăi ajunse totuşi pînă la ele şi, făcîndu-şi loc prin satisfacţia lor egoistă de pînă atunci, li se strecură în cuget în chip de uşoară mustrare de conştiinţă.

— Mămico ! Nataşka îmi făcu semn de după lanţul leagănului, cu mînuţa ei scurtă.

— Stai acolo ! m-am răstit la ea, deşi fata nu era vinovată cu nimic. Nu-i însă frumos să fii mulţumită cînd alţii suferă.

Tatiana o aşeză pe Lenka pe scăunelul rămas liber şi-i prinse în cataramă cureaua din faţă.

Cpnvingîndu-se că pe teritoriul ce-i fusese încredinţat totul e in ordine, mătuşa apăsă din nou pe unicul buton de pe tabloul ei de comandă.

Discul rotund porni să se rotească lent. Obiectele din jur lunecară lateral şi în jos.

— Lenocika ! strigă Tatiana. Asta voia să însemne : „Vezi, Lenocika, ce bine ne simţim ? şi-o să ne fie şi mai bine !“

Lenka însă continua să şadă cu chipul încremenit şi fără a întoarce capul. Atitudinea ei părea să semnifice : „Ba nu mă simt bine deloc, şi niciodată n-o să-mi fie bine. Şi n-am să vă iert niciodată, oricît de tare v-aţi ruga de mine. Şi-am să mă răzbun pe voi, cu tristeţea mea, pîna la capătul zilelor."

Pc urmă, fetiţa cea principială lunecă pe dinaintea mea şi pieri din vedere.

Am pornit în zbor spre înaltul cerului. Inima, bătîndu-mi sacadat, mi se mută în călcîie.

Apoi am zburat spre pămînt, şi inima îmi săltă cu efort pînă la beregată. Nu simţeam deloc încordarea lanţurilor şi aveam impresia că această cădere nu va mai avea sfîrşit. In cele din urmă, lanţurile se încordară totuşi, însă mi-am dat seama că nu

vor rezista : în clipa următoare aveam să mă prăbuşesc, să explodez, ji, prin durere, să trec într-o altă existenţă. Chiar atunci m-am înălţat iar spre cer. încordarea lanţurilor slăbi din nou, şi păru că zborul spre înălţimi nu va mai avea sfîrşit.

Şi iată... Din nicăieri, ca în vis, o văd plutind spre mine pe fiică-mea : oacheşă şi iradiind culoare ca o fragă. Rîde în hohote, dar nu-i aud glasul. Părul ei uimitor curge dus de vînt.

Iată-i şi pe părinţii mei în anii lor de tinereţe : tata purtîndu-şi uniforma militară, mama, o rochie de crepe-de-chine, albastră, cu buline albe.

Mama se apleacă spre tata şi mă arată pe mine :

— Este fiica ta. Şi cînd te gîndeşti că tu n-ai fi vrut să...

Iată-1 şi pe fiul meu cel nenăscut.

Mi-e teamă să nu cadă din leagăn. Aş vrea să-1 prind din zbor şi să-1 strîng la piept. Dar el trece vertiginos pe dinaintea mea şi nu izbutesc să-i văd nici chipul.

Iată-1 şi pe iubitul meu. Stînd în picioare în leagănul zburător şi întinzînd braţele ca un răstignit, despică şi el văzduhul. Nu, nu-i cîtuşi de puţin un fermier. Nu-i decît un pricăjit de vagabond. De aruncat, omul ăsta n-ar arunca niciodată nimic, dar nici n-ar păstra vreodată. Ceea ce-ar găsi, ar sparge în mii de fărîme, iar fărîmele şi le-ar băga tacticos în buzunar.

Zboară spre mine, gata să mă doboare. Mă feresc în ultima clipă.

— Nu zbura de la mine ! îmi strigă cl.

— Dar eu nu te mai iubesc ! îi strig la rîndul meu şi mă simt uşurată, încît mi se pare că nici nu mai am trup.

Şi încep să cînt. Dar fără să-mi forţez glasul. în locul meu, adică, nu mai e decît cîntecul. Sînt acum eliberată de trecut. Şi sînt gata pentru o dragoste nouă.

Cum te numeşti, noua mea dragoste ?

...Cele patru minute luară sfîrşit.

Ne desprinserăm curelele şi sărirăm pe discul de lemn. Apoi trecurăm toate prin portiţa de fier. Coborîrăm adică pe pămînt.

Rîndul nici nu se mărise, nici nu se micşorase. Rămăsese aşa cum a fost. Nici măcar expresia chipurilor de dinaintea noastră nu era alta. Pesemne că toţi cei ce-şi propuseseră să aştepte şi-o aplicaseră pe obraz, aşa cum ai încălţa nişte papuci înainte de a intra la un muzeu.

— Oare ce-am să le dau azi de mîncare ? se întrebă Tatiana. De bună seamă, se şi afla acasă.

Mîncarea de prînz eu o aveam gătită. De preocupat, mă preocupau acum alte gînduri. Vagabondul meu cel nepricopsit începuse să mi se preumble iar prin suflet, căutînd fărîme cît mai ascuţite, ca să le calce cu călcîiul lui de intelectual.

Iulka, Lenka şi Nataşka stăteau una lîngă alta. Fiecare dinele încercînd cîte-o altă stare sufletească. Iulka pălise, era aproape verde la faţă. Ameţise de-i venea rău şi îi era silă de toate.

Lenka privea fix înaintea sa, iar licărul încîntării de adineaori îi mai lumina şi acum obrazul.

Cît despre Nataşka, aceasta nici nu se mai gîndea la leagănul zburător. Acum era cu gîndul la „roata mare". îşi împreună iar mîinile la piept şi reîncepu să se roage de mine, de astă dată însă nesigură, fără prea multă speranţă că ar putea izbîndi.

Viaţa i se părea a fi o nesfîrşită succesiune de bucurii.

Concurs de împrejurări

Klavdia Ivanovna Prohorenko, salariată a oficiului poştal numărul patru sute optzeci şi trei, mai precis tuşa Klava—poştăriţa, îşi încheiase ziua de lucru şî hotărîse să se ducă la magazinul alimentar.

Magazinul se afla în acelaşi bloc cu oficiul poştal, dar de cealaltă parte a clădirii, pe următoarele două laturi ale ei aflîndu-se o curăţătorie chimică, un birou de servicii la domiciliu, un restaurant-cantină şi o frizerie cu saloane de coafură şi cosmetică.

Toate aceste expresii ale confortului urban fuseseră amenajate în preajma unui cămin pentru studenţi străini cu scopul ca aceştia să nu mai alerge de colo-colo prin întreg oraşul, ci să aibă totul la îndemînă : şi oficiu poştal, şi frizerie.

Tuşa Klava intră în magazin. Mai mulţi studenţi îmbrăcaţi în veşminte pestriţe se preumblau ca nişte păsări înfrigurate, venite de pe alte meleaguri ; privind capetele fumuriu-cîrlionţate ale negrilor, gîndi: „Ce le trebuie lor frizerie ? Pe ăştia ori îi piepteni, ori nu-i piepteni..."

Sectorul „carne" era cam sărăcuţ acum, spre sfîrşitul zilei. Găinile din import, congelate, vîrîte în pachete frumoase, de celofan, păreau de cremene, ca şi cînd li s-ar fi tăiat beregata înaintea erei noastre şi ar fi fost păstrate pînă azi prin regiunile de îngheţ veşnic.

Tuşa Klava ocoli cu privire cenuşie tejgheaua şi se hotărî să se ducă la piaţă.

Piaţa avea totdeauna darul s-o tulbure, aşa cum o tulbura în tinereţe salonul de dans, căci îi oferea posibilitatea să aleagă şi totodată să se bucure de-o eventuală şansă, de-o eventuală în- tîmplare fericită.

Ajunsă curînd pe sub bolţile halei din cartierul Ceriomuşki, îşi simţi inima zvîcnind ca şi atunci, cu ani în urmă.

Deşi afară era o primăvară rahitică şi murdară, hala îi aşternu în faţă splendoarea unei toamne bogate.

Chiar de la intrare o întîmpinară florile. Ele îşi duceau aici viaţa în găleţi pline cu apă, ignorîndu-şi cu desăvîrşire proprietarii cei cu picioarele bine înfipte în pămînt.

Se zvonea că aceste flori sînt, de obicei, vătămate de ger, că viclenii lor proprietari le stropesc cu o soluţie specială spre a

le înviora şi că e suficient, în consecinţă, să le aduci în casă, ca ele să se şi veştejească. Uitîndu-te însă la asemenea trandafiri şi bujori, la fragilitatea lor vie, diafană, doar cu greu îţi puteai închipui că această frumuseţe poate să pălească, să ia sfîrşit.

Carne în hală nu era. Pesemne că colhoznicii vînduseră de dimineaţă totul, îşi predaseră cîntarele şi plecaseră acasă. Tuşa Klava umblă multă vreme fără nici o ţintă printre tejghele, apoi cumpără o pungă cu seminţe de dovleac şi porni spre ieşire.

Chiar în dreptul uşii îi ieşi în cale o muiere înaltă şi slabă, purtînd o pufoaică descheiată la gît. De sub pufoaică îşi întindea gîtul afară un pui de găină. Puiul era murdar, jigărit şi semăna cu un vultur mic, căzut în patima beţiei.

— Cît ceri pe gîsca asta ? o întrebă pe muiere tuşa Klava, dîndu-şi jos de pe buze cojile de seminţe.

Femeii o cercetă atent, plimbîndu-şi privirea de la căciula ei împodobită cu o coadă de vulpe, pînă la pantofii cu talpă de microporos, şi, în cele din urmă, zise :

— Gîscă este dumneata, cetăţeanco...

în autobuz, toate locurile erau ocupate. Tuşa Klava îi ocoli cu o privire severă pe călători, încercînd să surprindă pe cineva care să-şi ferească cu un aer vinovat ochii. Călătorii îşi citeau preocupaţi ziarele ori, privind pe ferestrele prăfuite ale maşinii, îşi rememorau diverse peripeţii ale vieţii.

Tuşa Klava se propti mai bine pe picioare şi începu să se uite şi ea înainte, cu un aer nepăsător. Privirea ei încordată vădea însă limpede un sentiment de mîndrie şi deopotrivă de ofensă.

Ofensată se simţea nu pentru că toată lumea şedea pe scaune, iar ea sta în picioare. Treaba asta era un fleac. Supărarea i se trăgea din faptul că în picioare sta numai ea. Numai ei nu-i mai rămăsese nici un loc pe scaune. Şi exact aşa păţea totdeauna.

Pesemne că Domnul Dumnezeu o proiectase ca pe-o fiinţă urmărită fără încetare de ghinion şi în toţi cei cincizeci de ani cît trăise ea pe lume nu-i îngăduise să se abată o iotă de la acest proiect iniţial.

Dacă se îndrăgostea de cineva, omul nu era niciodată cel pe care şi l-ar fi dorit, deşi acesta se putea afla doar la doi paşi de primul. Dacă se îmbolnăvea, boala trebuia să-i fie însoţită de complicaţii. Dacă se aşeza la rînd să cumpere ceva, acel „ceva" se isprăvea chiar în faţa ei. Iar dacă revanşarzii ar fi declanşat vreodată un război atomic şi ar fi aruncat deasupra oraşului o

bombă atomică, cu siguranţă că bomba ar fi nimerit-o drept în creştetul capului.

La un moment dat, în autobuz urcară în fugă un tînăr şi o tînără şi se opriră chiar în dreptul ei. Nu le-a păsat cîtuşi de puţin că nu au loc pe scaune. Flăcăul o cuprinsese rapid pe fată de umeri, iar cotul lui ascuţit ameninţă s-o nimerească pe tuşa Klava drept în ureche. O asemenea nonşalanţă îi născu o stare sufletească din cele mai neplăcute. Era un fel de aşteptare încordată, ca atunci cînd te duci să-ţi dai sîngele la analiză, şi sora e gata să te înţepe cu acul în buricul degetului.

Autobuzul coti şi se aplecă uşor pe o parte. Tînărul se aplecă ţi el, iar cotul i se lăsă moale pe capul tuşei Klava.

— N-aţi putea să fiţi mai atent ? rosti ea în aceeaşi clipă, ca şi cînd abia aşteptase s-o facă.

Flăcăul îi aruncă o privire fugară, zise : „scuzaţi" şi se dădu mai deoparte. Fata trase şi ea cu ochiul la cea de alături, şi în privirea ei scurtă şi binevoitoare se putu citi: „Chiar nu ţi-e silă deloc să fii atît de grasă şi să porţi o asemenea căciulă ?“

Ajunsă acasă, tuşa Klava scoase puiul din sacoşă. Era legat la picioare cu o cîrpuşoară roşie, de satin.

Desfăcu nodul, dădu jos cîrpa şi puse puiul să stea în picioare. Puiul se prăvăli pe-o parte. îl puse din nou în picioare, dar el se culcă iar, aţintindu-şi înainte, indiferent la toate, ochiul rotund, portocaliu.

Tuşa Klava stătu o vreme să se uite la el, apoi se duse să-i telefoneze prietenei sale Zinaida. Zinaida era şi ea poştăriţă, răspundea de ghişeul „Servicii comunale".

în viaţa de toate zilele, femeia asta nu era posedată decît de două patimi : de dragoste şi de ură. Dragoste pentru fiică-sa, ură pentru ginere. Cînd ginerele umbla prin casă, Zinaida plîngea copleşită de ura ei istovitoare şi fără sfîrşit. Acest sentiment o bîntuia neîncetat, urla în ea ca din gură de şarpe. La un moment dat, se deciseseră să locuiască separat, ba chiar făcuseră schimb de locuinţă, părăsindu-şi apartamentul pentru a se muta în două camere situate în cartiere diferite. Pierzînd însă posibilitatea de a-1 urî pe ginere-rău, Zinaida simţi în inimă un gol, o gaură, ca cea pe care ţi-o face un glonte străpungîndu-ţi pieptul. Nu izbuti s-o ducă mult cu o atare gaură în piept, de aceea reveni la fată şi continuă să-şi manifeste dragostea şi uifi, de astă dată pe o suprafaţă locativă cu dimensiuni mai reduse.

— Zino, tu eşti ? întrebă tuşa Klava auzind vocea prietenei sale.

— Ăsta bagă în el caşcaval fără pîine ! îi răcni la ureche Zinaida. Eu îi zic : „De ce nu iei mata şi-o felie de pîine ?“ Da’ el mie : „Nu vreau să mă îngraş". Păi şi-un prost ar băga în el fără pîine ce-ar găsi mai bun !

— Mda... aprobă formal tuşa Klava. Ascultă, azi am cumpărat din piaţă un pui şi văd că-i bolnav...

— Cît ai dat pe el ?

— O rublă.

— Sigur că-i bolnav, zise Zinaida.

Pesemne că succesiunea ideilor îi fu următoarea : un pui e o găină mică. Crescînd, şi destul de repede, găina va costa mult mai mult. N-are nici un rost, aşadar, să vinzi cu o rublă ceea ce va costa în curînd cinci ruble. Pe cîtă vreme un pui bolnav nu mai costă nimic. De aceea este pe deplin rezonabil să încasezi o rublă pe ceva lipsit de valoare.

— Cred că a căutat ăla prin toată piaţa o toantă ca tine, mai adăugă Zinaida.

Tuşa Klava îşi aminti de muierea cea posomorită, cu pufoaică pe umeri. Poate că stătuse de dimineaţă în piaţă ca să dea în sfîrşit ochii cu singura toantă aflată j>e teritoriul oraşului. Gîndul făcu să-i pice în paharul răbdării încă un strop.

— Da’ oare găinile se îmbolnăvesc şi ele ? o făcu ea, pentru orice eventualitate, pe sceptica.

— Cum să nu ? unele au şi ficatul mărit.

— Medicamente poţi să le dai ?'

— Ce medicamente ? Le tai beregata şi le bagi în oală. Da’ tu să nu te apuci să-l găteşti, o avertiză Zinaida. Dă-i naibii de bani...

— Da’ ce mă fac cu el ?

— Aruncă-1 la gunoi, ce să faci ?

— Păi mai suflă, dragă.

Femeile tăcură, apoi Zinaida spuse :

— Aseară iese din baie, s-aşază în fotoliu şi-ncepe să-şi taie unghiile la picioare. Prin toată camera numai unghii, ba se-nfig şi în covor. Cine să le scoată de acolo. Eu îi zic : „De ce nu aşterni mata un ziar ?...“

— Te las, zise dusă pe gînduri tuşa Zina. Mă aşteaptă cineva...

Puiul sta culcat, acoperindu-şi ochii cu o peliculă translucidă.

Tuşa Klava dădu jos de pe raft un borcan de trei litri, plin cu orez, îşi turnă din el în palmă şi, ridicîndu-i puiului capul, i-1 cufundă în pumnul de boabe. Simţi în palmă ascuţişul bont al

pliscului său prizărit, greutatea uşoară a corpului, căldura abia perceptibilă a gîtului lung şi moale.

Puiul rămase tot atît de indiferent ca şi pînă atunci : nici măcar nu deschise ochii.

„Nu vrea să mănînce", îşi zise ea şi sufletul îi fu invadat de tristeţe : îi veni şi ei să se culce pe podea aidoma puiului şi să închidă ochii.

Se uită pe fereastră. în faţa blocului ieşiseră la plimbare nişte bătrîne cu mai mulţi copii. Vremea era urîtă, umedă. Bătrînele stăteau cu spatele în bătaia vîntului, vîrîndu-şi capul între umeri, nemişcate ca nişte pinguini, în timp ce copiii se vînturau de colo-colo şi răcneau plini de bucuria vieţii, încît părea că pentru bătrîne vremea e de un fel, iar pentru copii de alt fel. Ce-i drept, copiii se află la o depărtare mai mică de pămînt, iar acolo clima, fireşte, nu mai este aceeaşi.

Tuşa Klava îşi mută din nou ochii spre profilul melancolic al puiului şi îşi aduse aminte că păsările de curte sînt mari amatoare de rîme.

Luă de pe maşina de gătit cutia goală de conserve în care punea chibriturile arse, găsi şi-o lingură de aluminiu, după care îşi puse o scurtă şi ieşi în strada.

Ajunsă acolo, stătu un timp de vorbă cu bătrînele, apoi, luînd-o uşurel la picior, coti pe după clădire şi, aruncînd o privire împrejur, scoase de sub scurtă cutia de conserve şi lingura.

Depărtîndu-şi pentru mai multă stabilitate picioarele, se apleca scoţînd un geamăt şi începu să zgîrîie energic pămîntul **cu** lingura. Pămîntul era tare, presat de frig şi de rădăcinile ierbii încă netrezite la viaţă.

Un minut mai tîrziu, în faţa ochilor începură să-i plutească diverse figuri geometrice : nu era obişnuită să stea mai multă vreme aplecată.

îsi îndreptă spatele şi, prin licărul iluzoriu al figurilor geometrice, văzu chipul foarte real al Lenkăi Zvonariova, o fetişcană de opt anişori.

— Aţi ieşit la muncă voluntară ? o întrebă fata, arătînd cu capul spre gropiţa proaspăt săpată.

— Caut nişte rîme, îi răspunse intimidată tuşa Klava.

— Ca să daţi de mîncare la peşti ?

Tuşa Klava tăcu, nevrînd să-şi deschidă sufletul în faţa Lenkăi.

— Noi le cumpărăm mîncare gata făcută, se lăudă fetiţa. La magazinul zoologic.

Pînă la închiderea magazinelor nu mai rămăsese decît un ceas, de aceea tuşa Klava se repezi într-acolo cu un taxi.

în seara aceea, ceva pesemne că se înţepenise în sistemul de ghinion continuu, i se defectase pe undeva cine ştie ce supapă, aşa încît tuşa Klava avu parte numai de noroc : găsi şi magazinul deschis, ceea ce căuta nu se sfîrşi chiar în faţa ei, maşina zburase şi ea pe asfalt ca un avion, şi nici măcar pe şofer nu-1 îndemnase oboseala să rămînă nepăsător la măruntele nevoi ale pasagerei sale,’‘ci, dimpotrivă, omul dăduse dovadă de înţelepciune şi bunăvoinţă, ca' tm adevărat complice.

Ce-i drept, călătoria aceasta dus şi întors o costă pe tuşa Klava cam tof atît cît ar fi costat-o o găină mare şi zdravănă. Ea însă nici nu se gîndi la aşa ceva. Zbura înainte pe asfalt, susţinînd cu grijă pe genunchi două pachete : într-unul foiau nişte lighioane mici, trandafirii, iar celălalt era plin cu un fel de putregai mărunt, aducînd a resturi de muşte mumificate.

Trecu o săptămînă. Puiul se însănătoşise şi alerga prin casă, zgîriind parchetul cu ghearele lui strîmbe.

Tuşa Klâva îl spălase cu şampon polonez din cel ce nu provoacă lacrimi şi are un nume hazliu, ca dintr-o poveste pentru copii: „Miraculum".

Abia după aceea aflase de la Zinaida cum că n-ai voie să îmbăiezi găinile, căci nu suportă aşa ceva şi mor.

Din această cauză, nu închise un ochi toată noaptea, ridicînd mereu capul de pe pernă şi uitîndu-se încordată spre colţul odăii, unde, învelit în penumbră, dormita puiul. Stînd cu capul proptit în piept, se ţinea strîns cu ghearele de speteaza unui scaun. Era stinghioara iui de dormit.

A doua zi dimineaţa se putu constata că puiul nu numai că nu-şi dăduse obştescul sfîrşit, ci, dimpotrivă, se făcuse foarte frumos. Penele îi luceau albe ca zăpada, labele îi căpătaseră o culoare gălbuie, delicată, iar creasta roşie părea o flăcăruie aprinsă deasupra ochilor lui portocalii în care apăruse acum o expresie de nerecunoştinţă şi poftă de scandal.

Curînd, cocoşul căpătă şi anumite obiceiuri, dictate, pesemne, de instinctul Iui de orătanie, căci tuşa Klava n-ar fi putut să-1 înveţe aşa ceva. La ora patru dimineaţa, se apuca să cînte. Dar nu emitea un „cucurigu" voios, ci un semnal care scîr- ţîia ca o roată neunsă. Era însă şi acesta cu totul suficient ca tuşa Klava să se trezească şi să rămînă apoi fără somn, uitîndu-se cum se lungeşte pe parchet umbra cercevelei.

Temîndu-se să nu-i trezească şi pe vecini, începuse a-i lega pliscul cu un elastic scos de pe o sticluţă de medicamente şi pe care nu i-1 dădea jos decît la orele de mîncare.

Ochiul de geam de la fereastră nu-1 mai deschidea deloc, căci se temea ca cocoşul să nu-i zboare pe acolo spre înălţimi ca un cocor, ori să ajungă pe balconul de alături, unde să pună laba pe el Liusea, pisica vecinilor. Liusea se plimba în voie pe balcon, iar uneori se ridica în două lăbuţe şi, proptindu-şi boţul în geamul uşii, se apuca să cerceteze mobilierul din odaie cu ochii ei superbi, plini de păcat.

Seara, tuşa Klava, împreună cu cocoşul, se aşezau în faţa televizorului şi urmăreau toate emisiunile, fără alegere şi cu atîta atenţie, ca şi cînd ar fi trebuit să întocmească recenzii pentru a le publica la ziar.

Tuşa Klava şedea în fotoliu, iar cocoşul îi sta cuibărit pe genunchi şi, întinzîndu-şi gîtul, se uita ţintă la ecran. Pesemne că-i atrăgeau privirea petele alb-cenuşii, mişcătoare.

Cel mai mult le plăcea să urmărească emisiunile consacrate campionatului european de patinaj artistic. Uneori operatorul îşi îndrepta camera de luat vederi spre şirurile spectatorilor, şi-a- tunci puteau fi văzuţi microbiştii: bătrînei veseli, cu o mulţime de insigne la revere, bătrîne minuţios pieptănate, femei rafinat- lăţoase, de-o frumuseţe răpitoare.

Din cînd în cînd, telefona Zinaida, ca să-şi mai scoată la păscut amărăciunea.

— Ştii cînd a venit al meu aseară ? o întrebă într-o seară pe tuşa Klava pe un ton rău prevestitor.

— Pînă-i mititel, mai treacă-meargă... zise îngrijorată tuşa Klava. Da’ după ce-o mai creşte, mă tem c-o să-1 apuce dorul de ducă...

— Pe cine ?

— Pe cocoşul meu.

— Ia mai du-te dracului cu cocoşul tău cu tot !

— Şi tu cu ginere-tău, răspunse tuşa Klava şi aşeză receptorul în furcă.

Zilele se perindau plăcut-plictisitoare, lipsite de evenimente deosebite. Mai intervenea şi cîte-o proastă dispoziţie, alternînd cu cele bune fără vreun motiv bine definit, ci doar aşa, pentru a se păstra intact echilibrul psihic.

într-o zi, aflată la locul ei de muncă de la oficiul patru sute opt zeci şi trei, tuşa Klava refuză pe neaşteptate să difuzeze

nişte bilete de loterie.

Koreaghin, şeful oficiului, interpretă noul ei mod de comportare ca pe un semn de oboseală. O invită la el în birou şi îi oferi un bilet de odihnă gratuit pentru un sanatoriu din Ialta.

Intr-adevăr, ar fi fost grozav să se poată afla peste cîteva zile în plină vară, să se plimbe pe ţărmul mării, să-şi bucure ochii cu priveliştea, vapoarelor albe şi a palmierilor cu coroane stufoase. Şi ar fi fost foarte nimerit să plece la odihnă acum, primăvara, spre a le da posibilitate colegilor să-şi ia concediu vara.

— Nu pot, refuză însă tuşa Klava, privind în ochii demni de încredere ai lui Koreaghin.

— De ce ?

— N-o să aibă cine să-i dea de mîncare... ar fi vrut să spună „puiului", dar nu spuse : şeful ar fi putut să creadă că ea s-a apucat din lăcomie să crească găini la domiciliu.

— Cui să dea de mîncare ? întrebă, surprins neplăcut, Koreaghin.

— Lui Petea...[17]

— Şi nu poate să şi-o încălzească singur ?

Tuşa Klava nu răspunse.

— E mai tînăr decît dumneata, aşa-i ? se dumiri Koreaghin-

Tuşa Klava stătu pe gînduri : întrucît găinile au viaţa mai scurtă decît oamenii, înseamnă că şi vîrsta trebuie să le fie socotită într-alt fel.

— Nu ştiu, zise ea. Poate că-i mai tînăr, poate că sîntem de-o vîrstă...

Reveni apoi în încăperea cu ghişee.

Zinaida sta acum şi vorbea la telefon, fără să-i pese de lumea care se adunase în faţa ghişeului ei. De curînd, ginere-său fusese transportat la spital cu diagnosticul „ulcer gastric". Medicii afirmă că ulcerul ia naştere numai şi numai pe fond nervos. Zinaida bănuia acum că ulcerul în cauză i-1 fabricase ea cu propriile ei mîini şi o torturau mustrările de conştiinţă. Suna acasă din jumătate în jumătate de oră şi întreba : „Cum se mai simte tăticuţul nostru ?“

Prin faţa ferestrelor, trecură într-o ciurdă pestriţă mai mulţi studenţi japonezi purtînd nişte scurte frumoase şi semănînd cu jucăriile din pomul de iarnă al copilăriei. Mai trecură şi

---

17 Nume dat în popor cocoşului (de la *petuh* — cocoş) şi, totodată, diminutiv al numelui Piotr.

nişte fete blonde, semănînd a rusoaice. Poate că erau chiar rusoaice ?...

într-o altă seară sună din nou telefonul. Tuşa Klava era convinsă că-i tot Zinaida care vrea s-o toace la cap în privinţa lui ginere-său, dar nu era Zinaida, ci un prieten din copilărie, pe nume Edik. De fapt, îl chema Industri, dar un asemenea nume se dovedise să fie cam prea greoi, prea puţin potrivit pentru folosinţa cotidiană.

în receptor se tot iscau foşnete şi trosnituri, vocea lui Edik răsuna de undeva de departe, şi tuşa Klava avu impresia că el îi telefonează de pe lumea cealaltă, glasul lui abia izbutind să răzbească spre lumile de dincoace.

— Ce mai faci ? răcnea Edik, ca şi cînd nu s-ar fi văzut cu ea de aseară, şi nu din urmă cu treizeci şi patru de ani.

— Eu ? se miră tuşa Klava. Mă uit la televizor.

— Vino la mine, la hotelul „Iunost“[18], continuă să răcnească Edik.

Tuşa Klava îşi imagină pe dată cum va străbate ea culoarele hotelului îmbrăcată cu paltonul ei deloc la modă şi cum i se va adresa recepţionera cu întrebarea „Pe cine căutaţi ?“

— Mai bine poftiţi dumneavoastră la mine, zise în receptor.

Prima oară îl văzuse pe Edik încă înainte de război, la o paradă sportivă. Edik alerga ţinînd în mînă un megafon şi dădea ordine sportivilor, iar aceştia le executau întocmai. Purta o că-maşă albă, pantaloni albi şi şapcă albă — era alb din cap pînă-n picioare, prezent pretutindeni, învăluit în aura puterii sale asu-pra celorlalţi.

Văzîndu-1, tuşa Klava îşi pierdu cumpătul şi nu mai izbuti deloc să şi-1 recapete. Un an de zile se tot ţinu pe urmele lui Edik, acesta însă îi scăpa mereu din mîini, aşa încît distanţa din-tre ei nu se reducea nici cu un centimetru. Nici măcar în clipele cînd el o strîngea la piept şi fiecare fibră' a ei vibra la această apropiere, nici măcar atunci nu izbutea să nu resimtă distanţa care continua să-i separe.

Apoi, într-o bună zi, Edik se depărtă cu o viteză şi mai mare şi, în cele din urmă, dispăru cu totul. Pierzîndu-1 din vedere, ea trăi multă vreme cu senzaţia pe care o ai cînd ţi se înfige un glonte în burtă şi nu-ţi dă voie nici să răşufli, nici să te apleci, nici să-ţi îndrepţi spatele. Apoi, încetul cu încetul, glon- tele se

---

18 în traducere ; .Tinereţe" (rus.).

topi şi îi dădu voie să trăiască mai departe.

Tuşa Klava oftă şi puse la fiert nişte cartofi. Se gîndi apoi să-şi schimbe rochia, pe urmă se privi în oglindă şi nu şi-o mai schimbă : doar se pudră intens cu pudra „Lebăda", încît nasul i se făcu ca de cretă, iar lentilele ochelarilor i se acoperiră de praf.

Nu peste mult timp se auzi ţîrîind soneria de la intrare.

Tuşa Klava deschise uşa. în prag se oprise uri bărbat purtând un palton încheiat anapoda : pesemne că nasturii îi fuseseră cusuţi nu acolo unde trebuia. Pe cap bărbatul purta o pălărie de velur verde, borurile făcîndu-i valuri-valuri ca în portretele din tinereţe ale lui Maxim Gorki.

Tuşa Klava nu-1 recunoscu pe Edik, dar îşi dădu seama că e dînsul, pentru că altcineva la ora aceea nu putea să fie. Se uitară destul de multă vreme unul la altul şi-abia într-un târziu Edik mormăi dezamăgit :

— Vă-ăleu, cum arăţi !

Tuşa Klava încercă un sentiment de jenă, ba chiar se şi întristă niţel. în sinea ei nutrea ideea că nu se schimbase prea mult. în orice caz, mai puţin decît alţii din preajma ei.

Edik intră în vestibul, îşi scoase paltonul şi pălăria. Se dovedi să fie chel în cap, iar de purtat purta o helancă la modă, din material sintetic.

— Şi mai zici că locuieşti la Moscova, o mustră el.

— Ba e un cartier foarte bun, ripostă tuşa Klava. Locuiesc şi străini pe-aici. Veniţi din Africa.

— Ai din Africa sînt obişnuiţi cu chestii şi mai şi. Parcă fceau ei acolo ? Pustiul Sahara...

Intrară în odaie.

Pe pervazul ferestrei cocoşul sta proptit pe picioarele lui de un galben palid şi se uita concentrat afară, pe fereastră. Nu întoarse capul spre cei doi : văzuse, pesemne, ceva foarte interesant.

— Oare găini la pachet pe la voi nu se vînd ? se miră Edik.

— Ba se vînd, zise laconic tuşa Klava.

Se mutară apoi la bucătărie. Acolo era o ambianţă mai plăcută, mai intimă.

Edik îşi desfăcu servieta, scoase o sticla de votcă şi nişte mreană. Peştii erau în număr de doi, adică exact atît cît era nevoie : unul pentru Edik, celălalt pentru tuşa Klava.

Ea puse pe masă tot ce avu în casă : o farfurie cu murături luate din piaţă, nişte carne rece de berbec cu usturoi, nişte chiftele de peşte, pe care un om înzestrat cu imaginaţie le putea lua

drept chiftele de pasăre. Vărsă apoi apa din oala cu cartofi, îi uscă niţel într-o tigaie, puse peste ei o bucată de unt şi îi amestecă cu un pumn de pesmet pisat.

Băură cîte un păhărel de votcă.

— Văleu, cum arăţi ! mai zise o dată Edik, pufnind pe nări. Poate avea impresia că de prima dată tuşa Klava nu-1 auzise bine.

Ei îi veni să-i răspundă : „Mai întîi uită-te la tine !“. Tăcu însă ţi-i puse în farfurie o bucată de carne înoţînd în aspic roz-auriu.

— O duci bine ! o lăudă Edik.

— Dar dumneavoastră ? îl întrebă ea.

— Eu am devenit publicist. Am venit acum la Moscova în legătură cu nişte probleme editoriale.

îţi puse geanta pe genunchi ţi scoase de acolo,,o broţură cu coperţi negre, de hîrtie. Pe copertă sta scris cu;litere albe : „Teritoriul bunelor amintiri". !

— Ce fel de teritoriu e ăsta? întrebă tuşa Klava.

— Cimitirul, zise Edik ţi se apucă să mănînce,

Tuţa Klava ţinu din politeţe cîteva minute broţura în mîini.

— Toată lumea spre tîrg, zise Edik, iar eu de la tîrg...

— De la care tîrg? nu pricepu tuşa Klava. .în minte îi apăru fără veste imaginea pieţei din cartierul; Cetiomuţki.

— Vreau să zic că viaţa mea s-a sfîrşit, preciză Edik. Şi n-am avut parte în ea de nimic bun...

— Trebuie c-o fi fost totuţi ceva. ;1 ...

— Mai ţii minte cum m-ai iubit ? p .înţrjebă. el .deodată.

— Nu, îţi renegă ea trecutul. ,Nu maţ ţin,,minte.

— Ba eu ţin minte. Că aţa nu m-a mai iubit, nimeni de-atunci. ..

— Sînteţi însurat ? îl întrebă ea.

Edik îi spuse că soţia i-a murit, ţi începu să pjîngă. Văzîndu-i gura strîmbată amar, ca o mică potcoavă, tuţa Klava plînse ţi ea. în bucătărie pătrunse tiptil, pe vîrfuri,: o tristeţe, molcomă.

— N-ai vrea să ne căsătorim ? întrebă brusc Edik.

— Pentru ce? zise cu o naivă mirare tuţa,Klava.

— Ca să-mbătrînim împreună. ...

— Dar eu nu te mai iubesc, se scuză ea. ,

— Păi eu nu-ţi propun să mă iubeşti, ci să-mhăţrîneţti lîngă mine. Ia ţe uită la ea : logodnica...

în bucătărie îţi făcu apariţia ţi cocoşul., Peşemne că se plictisise să mai stea pe pervaz.

Bătu din aripi şi zbură în sus cu gîndyl să ,şp aşeze pe speteaza scaunului, pe stinghioara lui dintotdeauna. Scaunul însă se dovedi a fi ocupat de oaspete. Cocoşul zbură , niţel mai sus şi i se aşează acestuia pe umăr. Edik dădu din umăr, şi cocoşul căzu peste farfurie. Scîrbit, îl prinse cu două degete de-o aripă şi-1 azvîrli în colţul bucătăriei. '

Mai departe evenimentele se derulară. într-un tempo foarte rapid ţi totodată foarte lent. i .

Cocoşul nu rămase culcat pe duşumea prea multă vreme : doar vreo trei sau patru secunde. Apoi sări în sus şi, cu gîtul întins, mişcîndu-şi repede-repede picioarele, se repezi spre Edik şi îl ciupi de picior, undeva pe sub genunchi.

Edik îi dădu un brînci cu piciorul, cocoşul zbură iar în colţul bucătăriei, dar în felul acesta căpătă din nou distanţa trebuincioasă pentru a-şi lua avînt.

— Eu sufăr de tromboflebită ! Ăsta o să-mi găurească venele ! exclamă Edik şi începu să tropăie din picioare pentru a-i împuţina cocoşului şansele de a-şi nimeri ţinta.

Tuşa Klava dădu fuga în vestibul şi îşi smulse din cuier paltonul ca să-l azvîrle fie peste cocoş, fie peste Edik, în funcţie de împrejurări.

Revenind la bucătărie, avu în faţă următoarea privelişte : cocoşul se avîntase în sus spre obrazul lui Edik, iar acesta, cu braţele întinse înainte, dădea repede din mîini, învăţînd parcă să înoate cîineşte. Se luptau între ei ca doi duşmani, iar prin bucătărie zburau, planînd cu eleganţă, o sumedenie de pene albe.

Tuşa Klava se repezi spre epicentrul bătăliei, apoi reveni de acolo cu cocoşul în braţe. Cocoşul bolborosea gutural pe sub poala paltonului şi încerca furios să se repeadă iar la luptă.

Edik se lăsă istovit pe scaun.

— O orătanie prost crescută, gemu sleit de puteri.

— Dumneavoastră aţi început, nu el, îi luă cocoşului apărarea tuşa Klava.

Edik se simţi ofensat, se ridică de la masă şi ieşi în vestibul, îşi îmbrăcă acolo paltonul, îi împinse nasturii în cheutorile largi, lăbărţate, îşi puse pălăria pe cap şi plecă.

— Logodnicul! rosti cu dispreţ tuşa Klava, rămasă cu ochii spre uşa care se închisese. Scriitorul !...

îi dădu drumul cocoşului de sub palton, pe urmă intră în odaie şi deschise ochiul de geam ca să aerisească încăperea.

Dincolo de fereastră era întuneric beznă. Vîntul presa geamurile. Se stîrnise o furtună ca în largul mării. Lumea zice că în

cartierul acesta de sud-vest se întîlnesc două vînturi : cel din sud şi cel din vest, iar roza vînturilor trece chiar peste cvartalul lor.

Tuşa Klava îşi imagină cum merge acum Edik pe lîngă blocuri, ţinîndu-şi cu mîna pălăria să nu-i zboare de pe cap şi tăind cu fruntea năvala vîntoasei. îşi aduse aminte de intenţiile lui faţă de ea şi i se făcu un pic milă de dînsul.

Brusc îşi dădu seama că pe marginea mesei zac ochelarii pe care, de bună seamă, el şi-i uitase la plecare : nişte ochelari cu ramă simplă, neagră. îi înşfăcă pe dată şi fugi cu ei în mînă, jos, pe scară.

Pe Edik îl ajunse tocmai la staţia de autobuz, in clipa cînd era gata să se urce în maşină, şi i-i vîrî în buzunar.

— Cînd ne mai vedem ? îi strigă el. Şi unde ?

Tuşa Klava îi privi lung pălăria care luase acum locul şepcuţei albe de altcîndva.

— Pe teritoriul aducerilor aminte, îi strigă ea şi porni în fugă înapoi, împinsă de răbufnirile vîntului, goana trezind în ea o demult uitată bucurie.

Cînd ajunse acasă, cocoşul nu mai veni s-o întîmpine.

Ochiul de geam deschis se legăna, scîrţîind din balamale. Pe pervaz, alba pe alb, zăcea o pană mătăsoasă.

Tuşa Klava simţi că încremeneşte, că întregul ei organism încetează să mai funcţioneze.

Răsuci clanţa uşii care da spre balcon şi o smuci spre ea. De jur împrejur căzură fărîme de putregai, precum şi nişte vată murdară, prăfuită.

Ieşi în grabă pe balcon, se uită în sus şi în jos, dar cocoşul nu era nicăieri.

în faţa ei se întindea pe sub bolta cerului un maidan şi se întrezăreau patru clădiri identice, patru înalte blocuri-turn. Ultimul dintre ele fusese înălţat chiar în timpul acelei ierni, cît timp uşa de la balcon stătuse închisă.

Tuşa Klava trecu pe balconul lipit de-al ei şi bătu în geamul uşii.

Un timp nu se întîmplă nimic, apoi draperiile se desfăcura ca o cortină de teatru şi dincolo de geam apărură vecinii tuşii Klava — doi studenţi proaspăt căsătoriţi. Stăteau cu capetele lipite, ca în faţa unui aparat fotografic, şi se uitau la silueta ei, care se întrezărea prin întuneric, cu părul stîndu-i vîlvoi în cap din pricina vîntului.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă în cele din urmă tînărul, des-

chizînd uşa balconului. Cu o mînă o împiedică să se deschidă mai tare, iar cu cealaltă susţinea draperia de voal care îi acoperea picioarele, semănînd astfel cu un hindus.

— Pisica dumneavoastră e în casă ? îi întrebă tuşa Klava.

— Doarme, zise tînără. Da’ ce s-a întîmplat ?

— Mi-a dispărut puiul, răspunse tuşa Klava.

Prin vălul nepăsării şi al egoismului lor tineresc, cei doi desluşiră totuşi că femeia din faţa lor se pierduse cu firea.

— Vi l-au furat! rosti tînără pe un ton de compasiune.

— Ba nu. A plecat chiar el. A crescut şi a plecat...

— Da’ de unde îl aveţi ? întrebă „hindusul".

— L-am cumpărat din piaţă.

— Păi duceţi-vă în piaţă şi cumpăraţi-vă altul, îi sugeră tînăra.

— Bine, dar o să fie cu totul alt pui.

— Şi ce ? O să vi-1 înlocuiască pe ăsta.

— Nimeni nu poate fi înlocuit cu altcineva, zise cu convingere tuşa Klava. Nici măcar un cocoş cu un alt cocoş...

Vîntul sufla din răsputeri. Deasupra tuşii Klava, lent şi cu forţă, se rotea roza vînturilor.

Pe marginea maidanului, cele patru blocuri se perindau unul după altul, ca nişte pelerini singuratici.

Umbrela japoneză

în faţa magazinului cu denumirea „Universam* [19] se formase un rînd de-o lungime considerabilă. Oamenii stăteau unul în spatele altuia, respectînd un anumit interval. Fiecare stătea în poziţia „pe loc repaus".

M-am oprit locului şi mi-am lăsat imaginaţia să zburde : dacă i-ai da, să zicem, un brînci omului care încheie rîndul, el ar cădea peste cel din faţa lui, acesta peste cel următor, aşa că în decurs de-un minut întregul şir ar cădea jos, sur.înd ca un pieptene peste dinţii căruia ţi-ai fi trecut degetul.

Pe urmă m-am gîndit : dar de ce să-i trînteşti pe oameni la pămînt, iar tu să rămîi în picioare, înălţîndu-te peste cei doborîţi? De ce să te înalţi peste oameni, cînd poţi să duci aceeaşi viaţă cu ei ?

Am traversat strada şi m-am aşezat la rind.

înaintea mea se afla un spate îmbrăcat într-un cojoc la modă, precum şi-o ceafă întrezărindu-se de sub o căciulă din blană de ondatră. Uimitor lucru : un cojoc dintr-ăsta nu-1 găseşti nicăieri sa-) cauţi cu luminarea şi totuşi întreaga Moscovă e plină de asemenea cojoace. Personal, port iepure de casă imitaţie de lutru şi palton de ratin, pe care mi l-am cusut în anul 1958. Ratinul e o stofă foarte trainică. Poţi s-o porţi toată viaţa. De cînd îl port eu, a avut timp să se demodeze şi să ajungă iar la modă.

— Da’ ce se dă ?

Am întors capul. Lîngă mine se oprise o fată îmbrăcată şi ea cu un cojoc.

..Chiar aşa, mi-am zis în gînd, de ce m-oi fi aşezat eu la rînd ?“

Am bătut în spinarea din faţa mea ca într-o uşă.

Ceafa de ondrată se întoarse şi lăsă să se vadă un profil oacheş cu un nas proeminent. în profil, bărbatul semăna cu o cioară imorală.

— Spuneţi-mi, vă rog, ce se dă ?

— Umbrele japoneze.

— Umbrele japoneze, i-am tradus fetei.

— Am auzit, răspunse ea pe un ton insolent.

---

19 Magazin universal cu autoservire.

Fireşte că auzise. Doar nu era surdă. Ar fi putut însă să procedeze cu tact. Să-mi spună : „Vă mulţumesc frumos". Atunci aş fi întrebat-o : „Da’ e ceva de soi ?“

„Ce anume ?“

„Umbrelele astea japoneze."

„Sînt foarte comode. Poţi să le strîngi şi să ţi le pui in geantă."

Intrucît nu umblu cu aşa ceva, aş fi întrebat-o :

„Da’ în buzunar nu se poate ?“

„Depinde de buzunar", mi-ar fi răspuns fata.

Acest schimb de replici ar fi putut iniţia o discuţie care ar fi durat un an, trei ani, poate întreaga viaţă. Fata însă nu binevoi să discute cu mine nici trei minute, căci nu purtam cojoc, ci palton de ratin cu revere înguste.

îmbrăcămintea constituie faţa exterioară a omului. Faţa mea exterioară nu depinde, din păcate, de mine, ci de împrejurări, şi nu coincide cîtuşi de puţin cu „eul" meu interior. Aceste două „euri" se află într-un antagonism continuu şi nu mă lasă să mă simt liber. Mă lasă fără personalitate.

Se zice că milionarii, în Occident, se îmbracă foarte sără-căcios. Un Rockefeller, de pildă, ar fi putut să-şi pună paltonul meu de ratin şi să se ducă în treburile iui. Şi nimeni nu s-ar fi mirat. Cînd omul poate să-şi permită orice, el poate să-şi permită şi luxul de a purta un palton vechi. Eu însă nu sînt încă atît de bogat, încît să nu mai pun preţ pe bani. Nici atît de înţelept, încît să încetez a m..i căuta sensul vieţii. Nici atît de bătrân ca să nu mă bucur de viaţă ca atare. Şi nici atît de tînăr ca să mă bucur fără nici un motiv, supunîndu-mă unui optimism biologic.

Mă aflu acum chiar la mijlocul vieţii, la vîrsta cea mai tra-gică, adică atunci cînd patimile încă nu ţi s-au potolit, dar obo-seala ţi-a şi năvălit în inimă. „Eurile" mele se sfîşie între ele, nu sînt sigur nici de mine însumi, nici de alţii, de aceea lucrul pe care îl agreez cel mai mult e să stau la cîte un rînd dintr-astea, mai lung. Să mă ştiu printre oameni şi să fiu ca toată lumea.

Iată şi acum : mă aflu la capătul unui rînd lung şi dătător de siguranţă. Sînt liniştit şi dreptatea e de partea mea. Doar nu se poate ca atîţia oameni să greşească în acelaşi timp cu toţii. Doar nu se poate ca ei să-şi irosească timpul şi răbdarea pentru un scop fals.

Pe lîngă mine trecu de-a lungul rîndului o japoneză, purtînd haine europeneşti. Ţinea deasupra capului o umbrelă

produsă de-o fabrică din Moscova. Era o umbrelă neagră, trainică, avînd un mîner impunător, de lemn, cu vîrful din material plastic.

Am făcut un pas lateral şi-am ieşit în calea japonezei.

— Bună ziua, am salutat-o cu amabilitate.

Speram în sinea mea că, drept răspuns, japoneza are să-mi facă o plecăciune deosebit de respectuoasă şi atît de adîncă, încît are să-i iasă la iveală ceafa subţire şi delicată. Căci o adevărată japoneză este educată în spiritul unui veritabil cult al bărbatului, şi consider că este singura educaţie corectă. Căci un bărbat nu are cîtuşi de puţin nevoie de personalitatea altcuiva. La femeie el caută totdeauna confirmarea propriei sale personalităţi.

— Bună ziua, îmi răspunse japoneza într-o rusească fără cusur. Să se încline în faţa mea însă, nici pomeneală. Se şi afla, desigur, sub influenţa nefastă a civilizaţiei. Mă privi cu ochii ei superbi, gîndind la naiba ştie ce, numai la plecăciune nu. Poate cugeta la mecanismele economiei mondiale.

— De ce nu purtaţi o umbrelă japoneză ? am întrebat-o.

— Umbrelele noastre nu corespund condiţiilor dumneavoastră climaterice, îmi zise japoneza şi se duse în drumul ei, păşind mărunţel, ca şi cînd n-ar fi purtat pantaloni, ci chimonou.

Mi-am reocupat locul în rînd şi m-am simţit invadat de virusul însingurării. M-am întrebat: oare am eu nevoie de-o umbrelă nepotrivită pentru condiţiile noastre climatice ? Procedez oare corect supunîndu-mă instinctului modei ? Poate că ar fi cazul să înfrunt acest instinct şi să părăsesc rîndul ?

Meditaţia îmi fu întreruptă de glasul vînzătoarei.

— Doriţi albastră sau roşie ? mă întrebă ea.

— Poftim ? am tresărit eu.

Vînzătoarea îmi vîrî în mîini o umbrelă albastră şi-o cutie de carton.

— Da’ cu asta ce-i ?

— Completare, zise vînzătoarea. Escarpeni italieneşti.

— Ce-mi trebuie mie aşa ceva ?

— E priza de pămînt. Umbrelele japoneze se vînd numai aşa.

N-aveam nevoie nici de umbrelă, nici de „escarpeni", însă mi-ar fi părut rău să plec cu mîna goală.

— Am să iau numai umbrela, am declarat ritos.

Rîndul din spatele meu scoase însă un oftat surd şi, prin

continua lui mişcare de translaţie, mă împinse afară.

M-am dat deoparte, am deschis umbrela şi deodată am simţit că ea mă trage în sus. M-am proptit cu picioarele în pămînt, dar pesemne că pantofii îmi erau prea uşori, căci m-am înălţat rapid.

Senzaţia pe care mi-o dădu zborul îmi era cunoscută, ba chiar constituia ceva obişnuit. Mi-o aminteam din visele copilăriei.

Cupola albastră a umbrelei se sprijinea trainic pe perna de aer aflată sub ea, aşa încât zburam ţinîndu-mă de văzduh, fără teama că mă voi prăbuşi.

Mai întîi, am zburat la o înălţime relativ redusă, cam la doi metri de pământ, nutrind o vie speranţă că cineva din rîndul pe care îl părăsisem mă va prinde de picioare şi-mi va opri ascensiunea. Nu m-a prins însă nimeni, pesemne că se temea să nu-1 trag după mine, purtîndu-1, agăţat de picioarele mele, sus, spre cer. „Cînd e vorba de stat în picioare, stăm cu toţii, îmi trecu prin minte, dar cînd e vorba de zburat, zbor de unul singur.”

Mi-am amintit că în clipa grea a îndoielii de adineaori nu părăsisem rîndul. După ce am pornit în zbor însă, nimeni nici nu şi-a ridicat capul. Oare de ce ? Păi pentru că de umbrele are nevoie toată lumea, pe cînd de mine n-are nevoie nimeni. Şi-n-tr-adevăr : de vîrît în geantă, nu poţi să mă vîri. Să mă dai pe ceva mai acătării nici atît. Nu sînt nici frumos şi nici foioase nu aduc. Numai belele. Mie trebuie să-mi dai de mîncare, să stai de vorbă cu mine, să mă înţelegi.

între timp, umbrela lua înălţime. M-am cam speriat gîndindu-mă că ar putea să mă ducă în calea unor avioane, iar acestea m-ar putea doborî. Lovindu-mă, vreau să spun, cu elicele.

Zburînd pe deasupra unui bloc cu opt etaje, m-am apucat cu mîna liberă de-o antenă de televiziune şi, zbătîndu-mă cîteva clipe în aer, am aterizat pe acoperiş. Apoi am apăsat butonul aflat lîngă mînerul umbrelei. Umbrela s-a pleoştit, cupola albastră i s-a lăsat în jos.

Am agăţat umbrela de-un braţ al antenei şi, aşezîndu-mă pe acoperiş, mi-am lăsat picioarele să atîrne în gol.

De sus, oraşul se vedea ca în palmă.

Brusc, mi-am dat seama că rîndul la care stătusem adineaori a luat acum o altă înfăţişare. Mai întîi n-am priceput ce anume se întâmplase. Uitîndu-mă însă cu mai multă atenţie, am înţeles : acolo, jos, oamenii şi obiectele îşi schimbaseră reciproc locurile. Obiectele se aşezaseră la rînd spre a-şi alege

fiecare cîte un om. Pe cînd oamenii se instalaseră în nişte cutii de carton ca acelea în care se vînd televizoare şi, scoţîndu-şi capetele afară, stăteau să respire aer curat.

— Mie să mi-1 daţi pe ochelaristul acela şic, ceru un cojoc canadian.

— O clipă...

Vînzătoarea se strecură printre cutii şi aduse de mînă un ochelarist cu mustaţa pe oală.

Cojocul îi întinse vînzătoarei suma cuvenită ţi cei doi plecară.

— Nouă să ni-1 daţi pe nenişorul acela grăsuliu, solicitară nişte blugi fabricaţi în America.

— Nu mă duc. Din cutie ieşi la iveala nenişorul cel borţos, purtînd nişte şalvari negri de satin. Eu am măsura cincizeci şi şase, iar dumnealor numai patruzeci şi patru.

— Adevărat, zise vînzatoarea. Dumnealui vă e cam prea măre...

— Bine, dar noi am stat la rînd, rostiră indignaţi blugii. Cum adică : am stat degeaba ?

în spatele blugilor aştepta plină de nerăbdare o perucă de nylon. Iar în spatele ei se tot foiau nişte „escarpeni" austrieci, de purtat iarna.

— Luaţi-mă pe mine ! le şoptea „escarpenilor" o blondă frumuşică.

— Ba pe mine ! sălta din cutia ei o brunetă mustăcioasă.

„Oare pe mine cine m-ar lua ? m-am întrebat, cercetînd cu privirea obiectele aşezate la rînd. O avea oare cineva nevoie de mine ?

Şi deodată am văzut printre celelalte obiecte paltonul meu de ratin. în cei şaptesprezece ani cît l-am purtat luase forma trupului meu : avea aceiaşi umeri povîrniţi, aceleaşi coate trase spre spate. Ce tare se ramolise ! Pe-alocuri, ratinul era atît de ros, încît aducea a tifon. Iar dedesubt, pe căptuşeală, se căscau găuri, mari cît o farfurie.

Mi-am privit lung paltonul şi mi-am dat seama că de nu voi pleca cu el, n-are s-o facă nimeni altcineva. Aşa are să şi stea aici, cu mînecile roase vîrîte în fundul buzunarelor roase.

Pe antena de lîngă mine se aşeză o păsărică migratoare. Mai întîi îşi proiectă în faţă picioruşele ca pe un tren de aterizare şi-abia după aceea, regăsindu-şi echilibrul, îşi strînse aripioarele.

— Te odihneşti ? mă întrebă păsărică.

— Ce te priveşte ?

— Eu am pornit-o spre Africa, rosti ea, deloc ofensată. N-ai vrea să vii cu mine ?

— Ce să caut acolo ?

— Cum vrei... nici de astă dată nu se supără păsărică.

îşi înălţă aripioarele, şi le flutură de cîteva ori, se smulse de pe antenă şi porni într-un zbor uşor şi cu înflorituri, de parcă s-ar fi iscălit pe cer.

M-am uitat în jurul meu. Pe acoperiş era dezordine. Zăceau cărămizi, geamuri sparte, rămăşiţe ale unor materiale de construcţie. Aveai impresia că, aşezînd ultima placă de beton, constructorii uitaseră sau nu catadicsiseră să facă curat în urma lor.

Am ridicat o cărămidă zdravănă şi mi-am vîrît-o la cingătoare ca să atîrn mai greu. Apoi mi-am luat umbrela de pe braţul antenei şi-am deschis-o.

Umbrela mă smulse de pe acoperiş şi mă coborî lent, în diagonală, către magazinul universal.

Ajuns acolo, am găsit o cutie mare, spaţioasă şi-am intrat în ea. Să-mi aştept paltonul. Pe cutie era desenat un păhărel albastru, cu picior, şi stătea scris: „Atenţiune ! Pe aici se deschide ! A nu se răsturna !“

Un centimetru cub de speranţă

De obicei, rîndul care se aduna în faţa uşii nu era prea mare şi era alcătuit mai ales din femei bătrine. Bătrînele aveau credinţa nestrămutată că vitaminele le vor înveseli sîngele, iar acesta va goni cu energie sporită prin arterele lor ostenite. Substanţa va descongestiona toate inflamaţiile şi va descompune sedimentele de săruri minerale. Curînd, durerile vor dispărea şi, o dată cu ele, se vor destrăma şi obsedantele gînduri la moarte. în felul acesta, tre- zindu-te dimineaţa, nu vei mai fi nevoit să te gîndeşti la sănătate, ci vei trăi după pofta inimii.

Căci acesta este, în fond, lucrul cel mai important: cînd te trezeşti dimineaţa, să nu te duci îndată cu gîndul la propria-ţi sănătate. în rest, tot ce posedă omul se cheamă fericire. Tinerii au fericirea lor, femeile bătrîne — pe-a lor.

în sala de tratamente lucrau numai două surori medicale : Lora şi Tania. Una, dimineaţa, cealaltă, după-masa.

Lora era o tînără liniştită şi credulă. Printre altele, credea cu tărie într-o înţelepciune universală. Dacă i-ar fi căzut într-o zi o cărămidă în cap şi ar mai fi avut timp sa se gîndească la ceva, fără îndoială că şi-ar fi spus : „înseamnă că aşa a trebuit să fie...“

Credea în oameni, în vorbe şi medicamente. Şi fiecare injecţie reprezenta pentru ea un centimetru cub de speranţă.

Pentru cealaltă, pe nume Tania, fiecare injecţie însemna un fund de femeie bătrînă.

Tania era măritată, dar în sinea ei era convinsă că această situaţie nu reprezintă varianta definitivă a fericirii ei şi, în mare taină faţă de cei din jur, ba chiar şi faţă de ea însăşi, îl aştepta pe Altul.

Să-1 caute însă chiar ea nu avea timp şi nici nu ştia unde ar fi trebuit s-o facă, de aceea aştepta s-o găsească El. într-o bună zi, adică, să se deschidă uşa, să intre El, s-o ia de mînă şi s-o ducă spre o viaţă cu adevărat interesantă.

Dar uşa se deschidea ca să intre pe ea încă o muiere bătrînă, care se apuca îndată să-şi ridice fustele. Şi aşa zi de zi. Lună de lună. An de an.

Se plictisise să tot vadă chipuri scofîlcite şi chiloţi tricotaţi,

lungi pînă la genunchi.

Bolnavele simţeau treaba asta, se intimidau şi rămîneau ţepene. Acul pătrundea greu în muşchii lor încordaţi, ba uneori se şi îndoia şi trebuia să fie schimbat cu altul.

Bătrînele ieşeau glonţ pe uşa cabinetului, îmbujorate, întinerite de spaimă şi zăpăceală, şi numai indestructibila lor sete de viaţă le făcea să revină şi a doua zi.

Tania era supărată pe propia ei viaţă aşa cum te superi pe cîte un vînzător care îţi pune pe tejghea o marfă nepotrivită, ba mai încearcă să te şi înşele la cîntar. Expresia de supărare şi neîncredere părea că-i încremenise pe obraz de cine ştie cînd. Dacă Acela ar fi deschis la un moment dat uşa şi ar fi apărut în cabinet, cu siguranţă că n-ar fi izbutit să-i desluşească înfăţişarea adevărată, ascunsă totdeauna sub o asemenea expresie.

Ar fi spus „Scuzaţi-mă...“ şi ar fi închis uşa la loc.

De trăit, prin urmare, Tania trăia cu bărbatul ei, dar se afla mereu în aşteptarea altuia, iar această existenţă echivocă îi zdruncinase întreg sistemul nervos. Căci omul se poate dezacorda şi el ca un instrument muzical. Ca, de pildă, o chitară. Ce poţi să cînţi la o asemenea chitară ? Şi chiar dacă ai face-o, ce fel de cîntare ar fi aceea ?

în autobuz se aflau cu cel puţin cincizeci de persoane mai mult decît ar fi putut să încapă acolo. Şi cu treizeci de persoane mai mult decît ai fi putut să-ţi imaginezi.

Lora stătea în picioare, strivită de trupurile oamenilor. Spinarea în care îi era îngropat obrazul mirosea plăcut a afumătură.

Pornise cu autobuzul spre magazinul „Leipzig", unde se puneau deseori în vînzare sutiene nemţeşti de o rublă şi şaizeci de copeici bucata, şi, nu se ştie din ce cauză, avea impresia că toţi pasagerii, inclusiv bărbaţii şi copiii, se îndreaptă şi ei spre „Leipzig", spre a-şi cumpăra sutiene.

La un moment dat, autobuzul frînă brusc : pesemne că un cîine sau o pisică traversase strada, iar şoferul nu voise să-şi ia un păcat pe suflet.

Toţi călătorii se smuciră înainte, iar cei care se aflau în faţă trăiră de bună seamă clipe din cele mai neplăcute, căci ar fi putut să fie striviţi de cabina şoferului. Pe cînd cei din spate se găsiră într-o situaţie mult mai avantajoasă.

Pe urmă autobuzul se smuci brusc spre a porni mai departe, toată lumea căzu de astă dată pe spate, iar cei din fund

se pomeniră în situaţia celor din faţă. Se făcu simţită astfel legea supremului echilibru. Doar se ştie că omul nu poate s-o ducă mereu numai bine sau numai rău.

Cei însă care, ca şi Lora, se aflau la mijloc încercară şi în primul, şi în cel de-al doilea caz cam acelaşi lucru. Nu se simţiră nici prea bine, nici prea rău.

Curînd, autobuzul coti pe una din străzile aflate pe traseul lui obişnuit, şi toţi călătorii se plecară pe-o parte.

Lora îşi îndoi trupul, încercînd să-şi păstreze echilibrul, dar nu izbuti şi se prăvăli pe genunchii unei persoane care şedea pe bancheta din faţa ei.

Genunchii respectivi erau tari, colţuroşi şi, după toate aparenţele, aparţineau unui bărbat.

Autobuzul continuă să cotească, astfel că Lora nu izbuti deloc să se ridice în picioare.

— Iertaţi-mă... bîigui ea, privind în gol. Nu pot să mă scol...

— Şedeţi. şedeţi, îi îngădui omul.

Lora ridică privirea şi îşi dădu seama că omul e, într-adevăr, un bărbat.

Televiziunea prezintă cîteodată imagini din activitatea unor expediţii ştiinţifice, ai căror membri, în dorinţa lor de a studia, universul subacvatic, navighează pe mări şi oceane cu nişte corăbii care îşi trag originea mai degrabă de la plute decît de la vapoare. Pe punţile lor se văd umblînd nişte indivizi blonzi, sumar îmbrăcaţi, cu trupuri aurii, bronzate, şi cu părul şi barba decolorate de soare, încît par de platină. Aceşti oameni sînt îmbibaţi de aerul marin, de soare şi de preocupări de ordin ştiinţific, Sînt frumoşi şi deloc trufaşi. Privindu-i, rămîi convins pe deplin de faptul că femeia este făcută pentru dragoste, iar omul în general pentru fericire.

Bărbatul aflat pe bancheta autobuzului era aidoma acelora, de pe corăbii.

Lora îl privi drept în ochi. Ochii omului erau albaştri, limpezi şi cinstiţi, ca ai unui martor mincinos.

Şi ei i se păru că cineva, cu mîinile vîrîte în nişte mănuşi moi, o ia de umeri şi o împinge uşurel spre ochii aceia. în realitate n-o luase, fireşte, nimeni de umeri şi mai ales cu nişte mîini înmă- nuşate : cine să poarte mănuşi în plină lună iunie ? Şi nici n-o împinsese nimeni : cine ar fi avut nevoie s-o facă ? Exista însă un cuvînt foarte cunoscut: atracţie. Ei bine, bărbatul acela exercitase asupra ei o veritabilă atracţie, şi dacă primprejur nu s-ar fi aflat lume străină, iar o asemenea comportare nu ar fi fost considerată indecentă şi nu ar fi fost

condamnată de opinia publică, ea, Lora, şi-ar fi lăsat chiar atunci capul pe pieptul lui, ar fi închis ochii şi ar fi spus :

— Sînt fericită.

Căci fericirea e atunci cînd eşti pe deplin liniştit şi nu mai doreşti nimic altceva decît ceea ce ai în momentul respectiv.

Omul ar fi îmbrăţişat-o la rîndul lui şi i-ar fi spus:

— Şi eu.

Era însă timpul ca ea să-i elibereze genunchii.

— Eu am să mă ridic, zise chiar atunci bărbatul, iar dumneavoastră aşezaţi-vă pe locul meu.

— Ba nu, se ruşină Lora. De ce ?

Se ruşinase atît de tare, ca şi cînd locul de pe banchetă ar fi fost al lui personal, şi n-ar fi aparţinut tuturor.

— Pentru că am să cobor la prima staţie.

Lora dădu din cap în semn că a înţeles. Fericirea nu stăruia niciodată prea multă vreme în jurul ei. Fie că i-o răpeau alţii, fie că şi-o abandona ea însăşi.

— N-am încotro, sînt aşteptat, preciză bărbatul.

Nu se ştie de ce socotise necesar să-i comunice şi acest lucru : doar avea tot dreptul să plece fără să-i dea explicaţii.

într-adevăr, oare nu este indiferent motivul pentru care fericirea se face nevăzută, dacă tot trebuie să dispară ? Ori poate nu este indiferent • Căci va avea, desigur, şi motivul respectiv o anume însemnătate în amintirile de mai tîrziu. Iar amintirile nu fac parte şi ele din viaţa omului ?

Lora îşi mută întreaga forţă înspre picioare şi, încordîndu-şî pulpele, se ridică de pe genunchii celui aşezat pe banchetă.

Martorul mincinos se ridică şi el, dar în clipa următoare trupurile celor doi fură din nou împinse unul către altul.

— Aş vrea să ne întîlnim, zise el deodată.

— Chiar astăzi, rosti în grabă Lora.

— Ora şi locul ?

— Lîngă „Kazahstan". La cinci după-masă.

— De ce lîngă „Kazahstan” ?

Ar fi fost mai nimerit s-o întrebe „De ce la ora cinci ?“ De fapt, era o zi fără soţ şi Lora lucra de la trei la şapte. Iar la cinci fix aveau s-o aştepte bătrînele.

— Pentru că acolo lucrez eu.

— La „Kazahstan" ?

— Nu. La o policlinică. Dar se află chiar lîngă cinematograful „Kazahstan".

Autobuzul se opri şi îşi desfăcu uşile.

Martorul mincinos despică mulţimea aidoma spărgătorului

de gheaţă „Ermak". De pe cămaşa lui zburară primprejur toţi nasturii.

Izbuti să sară din autobuz în ultima clipă, ba chiar cu o clipă mai tîrziu.

în afară de el, nu mai coborî nimeni. Toată lumea rămase în autobuz. Cam aşa i se întîmpla Lorei totdeauna. De rămas rămîneau numai aceia de care ea n-avea nevoie. Cei de care avea nevoie plecau.

îşi lipi obrazul de geam. Martorul mincinos sta pe trotuar, ţinîndu-şi cu mîna piepţii cămăşii. îşi sucea capul cînd într-o parte, cînd în alta. Ca o pasăre.

Acum, i se păru că bărbatul nu seamănă cîtuşi de puţin cu un spărgător de gheaţă, ci, mai curînd, cu un copil orfan. Unul părăsit de toată lumea, lăsat în voia soartei din fragedă pruncie.

Brusc, n-o mai interesă nici magazinul „Leipzig“, nici sutienele puse acolo în vînzare. Coborî la prima staţie, traversă strada prin pasajul subteran şi se urcă în autobuzul care o duse în direcţia opusă. Spre cinematograful „Kazahstan".

— N-are să vină, nu-ţi mai face iluzii, zise Tania şi o privi pe Lora cu o dispreţuitoare compasiune.

La uşa cabinetului nu se afla nici un bolnav. Tania şedea pe canapea şi tricota o căciuliţă ; lucra un model nou, cu ochiuri pe dos.

O parte a canapelei era acoperită cu un cearşaf, iar cealaltă cu o muşama. Muşamaua era pusă la picioare, pentru ca bolnavul să se poată culca fără să se mai descalţe. Să nu piardă, adică, timp de prisos.

— De ce crezi că n-are să vină ? întrebă Lora.

— Sau n-are să vină, sau e un ticălos. Una din două.

— De ce ?

— Pentru că toţi sînt la fel.

— Ba e un om cumsecade, ripostă Lora. Şi-are să vină negreşit.

— De ce eşti atît de sigură ?

— Pentru că i-am văzut ochii.

— Ce-ai putut să vezi în ei ?

— I-am văzut de aproape. Doar i-am stat pe genunchi.

— Cum adică ? n-o înţelese Tania. Abia l-ai cunoscut şi i teai şi trîntit pe genunchi ?

— Ba nu. întîi m-am trîntit şi-abia după aceea l-am cunoscut.

Tania lăsă căciuliţă pe genunchi şi o privi pe Lora cu o

curiozitate sporită.

Lora întoarse capul spre fereastră. Pe geam se putea zări «Casa mobilei", iar alături, cinematograful „Kazahstan”.

Ar fi trebuit să-i explice mai cu de-amănuntul de ce voia să lipsească în ziua aceea de la serviciu şi de ce ea, Tania, urma să rămînă în cabinet şi în schimbul doi, adică, una peste alta, timp de paisprezece ore în şir. Dar cum să-i poată vorbi despre corabia aceea, care îşi trage începutul dintr-o plută, sau despre copilaşul rămas orfan ? Cuvintele doar nu reprezintă totdeauna cea mai bună formă de a te exprima. Te mai poţi exprima şi prin gesturi sau prin muzică. Lora însă nu ştia nici să cînte şi nici să danseze. Şi-apoi, cum să te apuci să dansezi într-un cabinet medical ?

Lora şi Tania erau, de fapt, nişte fiinţe cu totul deosebite una de alta, cum ar fi, de exemplu, cîinele şi capra. în general, aceste animale seamănă destul de bine între ele : au cam aceeaşi înălţime, au amîndouă patru picioare, o coadă. Şi totuşi cîinele rămîne cîine, iar capra rămîne capră. Şi ceea ce e foarte limpede pentru una dintre aceste fiinţe e cu totul de neînţeles pentru cealaltă.

Ca atare, Lora rămase tăcută, dezarmînd-o pe de-a-ntregul conştiinţa dependenţei sale de colega ei de serviciu.

Curînd, la ora cinci fix, aveau să vină din nou bătrînele şi să se aşeze ia rînd lîngă uşa cabinetului, cuminţi ca nişte copii, strîngînd fiecare în pumn cîte un centimetru cub de speranţă. Căci nu se cădea să piardă nici una din seria de injecţii : organismul lor nu trebuia înşelat. Căci el, organismul, avea să-şi dea seama foarte curînd de această înşelăciune, avea să se supere şi să nu mai descompună, în consecinţă, sărurile minerale. Atunci aveau să revină durerile, iar o dată cu ele — obsedantele gînduri la moarte. Şi asta numai pentru că Lora voia acum să fie fericită. Fericită cu tot dinadinsul, orice-ar fi fost să se întîmple.

— Mîine am să lucrez în locul tău, îi zise ea Taniei. Dacă vrei, chiar două zile la rînd.

— N-are să vină, nu-ţi mai face iluzii.

La uşă bătu cineva şi în cabinet pătrunse o femeie de vîrstă mijlocie. Una nici prea tînără, nici prea bătrînă. Mai bine zis, şi tînără, şi bătrînă, în funcţie de punctul de vedere al celui care o privea. Din punctul de vedere al bătrînelor, de exemplu, era tînără.

— Numele ? o întrebă cu severitate Tania şi coborî anevoie

•de pe canapea.

Veni apoi la masa pe care zăcea deschis un registru gros, cu scoarţe negre.

— De ce să nu vină ? o întrebă Lora.

— Priveşte-te şi tu în oglindă, îi sugeră Tania.

Pe-aproape nu se afla nici o oglindă, însă Lora ştia şi în lipsa ei cam cum arată : aparţinea tipului feminin întîlnit mai ales în regiunile centrale ruseşti, iar celor care o priveau părea să le amintească totdeauna de cîte cineva cunoscut.

— Cine să aibă nevoie de noi numai pentru că sîntem noi ? adăugă Tania.

Femeia care intrase în cabinet schiţă un zîmbet niţel cam slugarnic, ca şi cînd s-ar fi simţit inclusă în conversaţie, dar Tania îi aruncă o privire severă, ca şi cînd ar fi vrut s-o pună la punct, şi femeia îşi recapătă brusc înfăţişarea preocupată.

...Ce frumos sclipea rîul! Părea că pe apă aleargă o puzderie de omuleţi rupţi din soare. Alergau şi tot alergau, de nu li se mai zărea sfîrşitul.

Serioja, soţul legitim al Lorei, ieşise din apa rîului, plin de picuri tremurători şi rostise, clănţănind din dinţi :

— Asta e, vezi, fericirea...

Pe urmă, porniseră de-a lungul apei. Pe atunci, la nouăsprezece ani, părul Lorei era împletit într-o cosiţă lungă. Serioja n-o duse de mînă, ci de cosiţă.

Ca peste o săptămînă să le bată cineva la uşă.

Lora deschise şi zări o femeie cu un pacheţel subsuoară.

— Serioja e acasă ? o întrebă cu severitate musafira.

— E la lucru, răspunse Lora, intimidată de tonul ei sever.

— Vă rog să-i daţi asta. Şi-a uitat la mine papucii.

Femeia îi întinse pachetul. Erau papucii înveliţi într-un ziar.

Papucii uitaţi şi omuleţii aceia de soare vădeau atîta incompatibilitate, încît Lora rămase perplexă. Pur şi simplu nu pricepu nimic.

— De ce v-aţi deranjat ? Ar fi putut să vină el să şi-i ia...

Lora îi spuse femeii cinstit ceea ce gîndea, dar nou-venita o plesni fără veste cu papucii peste obraz. Ceea ce fu cu totul de neînţeles.

Serioja nu negă că papucii sînt, într-adevăr, ai lui. îl indignă însă comportarea necamaraderească a femeii : auzi dumneata, să năvăleşti într-o familie străină aducînd cu tine dovada incontestabilă a trădării... Aşa nu se comportă un prieten adevărat.

Serioja mai zise că dacă în societatea noastră ar fi fost îngăduit să ai două neveste, el s-ar fi însurat cu ele amîndouă, le-ar fi adus de mîncare şi le-ar fi distrat şi pe una, şi pe alta, întrucît amîndouă îi plăceau la fel de mult. Fiecare pentru calităţile sale.

în societatea noastră însă nu ai voie să ai decît o singură nevastă. A trebuit deci să aleagă. Nu ştia însă la care să se oprească. Femeia aceea insa a ştiut-o foarte bine. Era un om voluntar şi se pricepea să-şi apere fericirea.

După ce Serioja a plecat, Lora a început să slăbească cu cîte un kilogram pe zi. Carnea curgea de pe dînsa şi în cele din urmă ea se culcă pe canapea ca să nu se mai scoale. Trăgea să moară, pentru că viaţa ei fusese Serioja. Nemaifiind Serioja, nu mai era nici viaţă.

Tania îi aducea de mîncare, rupea de la gura alor săi. O forţa să mănînce şi să vorbească. Dar mai mult vorbea ea însăşi...

...Ceasul cel mare, de pe stradă, arăta ora şase şi jumătate. Ceasul cel mic, de la mîna Lorei, arăta la fel.

Martorul mincinos întîrziase cu o oră şi jumătate, iar partea cea mai neplăcută era că de acolo, din punctul acela, se vedea foarte bine fereastra sălii de tratamente. La fereastră apărea cînd şi cînd chipul Taniei. Expresia nu i se putea distinge, dar Lora i-o ghicea şi aşa. Tania părea că-i spune : „Stai ? Mai stai, dragă, mai stai..."

Poate că a întîlnit-o şi El pe femeia aceea voluntară, cu cercei în urechi ? Ea l-o fi luat de mînă şi i-a poruncit : „Vino cu mine".

El însă avea să-şi elibereze politicos mîna şi să-i spună : „Femeile voluntare sînt pentru bărbaţii slabi de înger. Eu sînt însă la rîndul meu un bărbat cu voinţă fermă. De aceea am să mă duc la Lora."

Lora privi cu luare-aminte împrejur.

Un zdrahon îmbrăcat cu o salopetă instala un afiş care făcea reclama unui film nou. Omul fixase un panou mare de placaj pe care era pictat chipul lipsit deocamdată de-o ureche şi de unul din obraji al actorului Ulianov. Ochii actorului însă, cu expresia lor atît de bărbătească, cinstită şi poruncitoare, doar un pic iritată, începuseră deja să privească lumea dinaintea lor. Muncitorul mai aduse un panou şi lipi urechea la locul ei.

în stînga Lorei se afla „Casa mobilei". în dreptul magazi-

nului trăgeau mereu alte maşini.

Nu departe de intrare se opriseră cîţiva bărbaţi voinici şi îndesaţi. După aspectul lor, nişte stăpîni ai vieţii. Aveau bani, un scop în viaţă, precum şi certitudinea că aveau să şi-1 atingă.

Chiar de n-ar fi avut însă un scop în viaţă, desigur că şi l-ar fi născocit. Iar de le-ar fi lipsit certitudinea, fireşte că şi-ar fi cumpărat-o.

Asemenea stăpîni ai vieţii mănîncă mult şi fac burtă. Burta le ridică diafragma cu doi-trei centimetri. Diafragma îi apasă pe inimă. De aceea au respiraţie grea şi ochi iscoditori. Iscodesc întruna lumea din jurul lor : cam ce-ar putea să mai cumpere.

Odată, Lora se afla într-un cimitir. Pe lîngă ea trecură cîţiva gropari tineri îmbrăcaţi cu pufoaice şi ţinînd pe umeri tîrnăcoape. Pufoaicele le purtau cu o eleganţă studenţească şi călcau cu un pas uşor, tineresc. în urma lor, îmbrăcaţi cu cojoace la modă, veneau şi cîţiva de-alde ăştia. Pesemne că pregătiseră un mor- mînt pentru unul de-al lor. Trecînd pe lîngă Lora, nu scăpară ocazia s-o măsoare cu privirile, iar mai tîrziu, cînd ea părăsi cimitirul, îi văzu aşteptînd-o în faţa intrării. Ăştia niciodată, în nici o împrejurare, nu voiau să le scape nimic. Lora le simţi şi acum privirile aţintite asupra pieptului ei înalt, a obrazului de un trandafiriu gingaş şi a picioarelor pline şi tari.

îndată însă va veni El, o va lua de mînă şi o va duce departe de ochii aceştia de stăpîn. Stăpînii se vor uita lung în urma lor, înciudaţi pentru scurtă vreme de propria lor mizerie.

...Serioja plecase vara, iar doi ani mai tîrziu, tot într-o vară, se îndrăgostise de Lora însuşi medicul-şef al policlinicii. Omul avea patruzeci de ani, iar ea numai douăzeci şi doi. Era însă şef peste ceilalţi, prin urmare, un om merituos, ceea ce o făcu pe Lora să fie foarte mîndră de el.

Medicul-şef zicea că Lora este visul vieţii lui, dar că el nu poate sub nici un motiv să-şi trădeze feciorul. Acesta trebuia să-şi termine mai întîi şcoala, să aibă la bază o pregătire medie, şi atunci el, Medicul-şef, avea să se căsătorească cu ea fără mustrări de conştiinţă şi să fie fericit pînă la sfîrşitul vieţii.

Trei ani mai tîrziu, feciorul absolvi şcoala medie şi intră la un institut.

Medicul-şef spuse : „Copii mici — necazuri mici. Copii mari — necazuri mari.“ Dacă avea să-şi părăsească chiar atunci familia, feciorul său avea să rămînă fără tată, să suporte influenţe nefaste şi să devină, poate, un criminal sau un narcoman. Trebuia deci ca el să-şi termine mai întîi institutul,

să-şi facă o situaţie, şi-a- tunci el, Medicul-şef, avea să considere că şi-a îndeplinit cu vîrf şi îndesat datoria, pe care i-o impusese lui, păcătosului, Cel-de-sus. Urmaseră astfel alţi patru ani îndelungaţi.

Lora rămînea singură în fiecare seară, de altfel ca şi de sărbători, şi chiar în noaptea de Anul Nou. Cînd se pornea atunci să bată ceasul vestind miezul nopţii, Lora scria la repezeală o dorinţă pe-o hîrtie, înghiţea hîrtiuţa, bea un pahar de şampanie şi se culca, iar de-o parte şi de alta a locuinţei sale tremurau zidurile, urla muzica, lumea întîmpina Anul Nou...

Medicul-şef îi interzisese să se ducă de una singură în vizite sau la teatru. Era foarte gelos şi o ruga să se pună în situaţia lui. Astfel, ea era inclusă în orbita bucuriilor lui şi exclusă din cea a obligaţiilor lui. Timpul trecea. Feciorul avea să termine curînd institutul, mai avea în faţa lui doar un an de studii, dar tocmai atunci un mic stat african îşi cîştigase independenţa şi Medicului- şef i se propusese să plece în Africa, spre a conduce o clinică, acordînd astfel celor de acolo un ajutor prietenesc.

Medicul-şef o rugă pe Lora să se pună în situaţia micului stat african.

Cei puternici erau puternici prin puterea lor.

Cei slabi, prin slăbiciunea lor.

Ce-i mai rămînea Lorei să facă ? Nimic altceva decît să creadă în înţelepciunea universală şi să stea în aşteptarea unui Om Bun care s-o includă în orbita atît a bucuriilor, cît şi a obligaţiilor sale. Atunci nici unul din ei n-ar mai fi avut nevoie să se pună în situaţia celuilalt, căci ar fi avut amîndoi o soartă comună şi-o situaţie comună.

Lora are o figură pe care o poţi întîlni pretutindeni. Tinere ca ea sînt puzderie. El însă avea să vină numai la ea, pentru că ea era ea. Şi pentru nimic altceva.

La cinematograf începuse să ruleze seria de la ora opt. în faţa intrării nu mai rămăsese nimeni.

„Casa mobilei" îşi închisese şi ea porţile. Stăpînii vieţii plecaseră.

Aşteptarea nu mai avea nici un sens, totuşi Lora sta şi aştepta. Intrase în funcţiune inerţia devotamentului ei dintotdeauna.

De cinematograf se apropie o dădacă însoţind un copilaş. Dădaca avea vreo optsprezece ani. Era durdulie, cu părul în şuviţe cînepii, drepte, şi semăna cu o nucă de cocos.

Stătu o vreme locului privind gînditoare înaintea ei, ca şi cînd ar fi cercetat cu privirea contururile neclare ale propriului

ei viitor.

Apoi se urni din loc şi plecă. Locul deveni iar pustiu. Ca şi sufletul Lorei.

Oare să existe, într-adevăr, o înţelepciune universală ? Sau totul nu e decît o aglomerare de întîmplări întîmplătoare ? Şi dacă de sus i-ar cădea în cap o cărămidă, ar fi tot o întîmplare ? Doar ar putea sa nu cadă. Sau să cadă pe capul altcuiva. De ce să cadă neapărat în capul ei ? Pentru care motiv ?

— Eram sigur că n-o să plecaţi...

Lora tresări cu putere şi se întoarse.

El sta în faţa ei — tînăr şi bărbos. Un prinţ Gvidon[20] în blugi. De unde apăruse ? Poate stătuse ascuns în spatele afişului ?

— V-aţi ascuns anume ?

— Nu. Am întîrziat.

— De ce aţi întîrziat ? întrebă Lora, încă nedîndu-şi seama, ci doar presimţind că s-a întîmplat ceva ce se cheamă fericire.

— Am uitat că cinematograful se numeşte „Kazahstan". îmi aminteam doar că-i vorba de Asia Centrală. De un ţinut unde-i foarte cald...

— Şi cum de l-aţi găsit ?

— Am notat pe-o hîrtie lista tuturor cinematografelor cu denumiri potrivite : „Kirghizia", „Tbilisi", „Alma-Ata”, „Armenia, „Taşkent”, îşi îndoi el degetele de la mîna dreaptă, iar după ce degetele se isprăviseră şi pe cele de la mîna stingă : „Erevan", „Baku”, „Uzbekistan"...

— „Uzbekistan" e un restaurant.

— Este şi un cinematograf. La Lianozovo [21]. Apoi „Aşhabad" din Certanovo[3]. „Tbilisi" din strada Profsoiuznaia. Sînt patru ore de cînd umblu...

— Dar Tbilisi nu-i în Asia.

— E cald şi acolo...

Tînărul tăcu. O privi pe Lora. Expresia chipului său era aidoma cu cea a prinţului Gvidon, cînd, trezindu-se, acesta văzuse *pe* neaşteptate înaintea lui un oraş cu palate şi biserici.

— Eram sigur că n-o să plecaţi...

— De ce ?

— Pentru că v-am văzut ochii.

---

20 Personaj din poemul „Povestea ţarului Saltan* de A. S. Puşkin.

21,[3] Suburbii ale Moscovei, integrate astăzi în perimetrul capitalei U.R.S.S.

Dragoste şi călătorii

Cînd Prokuşev ajunse dimineaţa la autobaza de taximetre, Proţenko, preşedintele comitetului sindical, veni la el şi-i spuse că dispune de bilete pentru o excursie turistică în Franţa.

— Da’ cît costă biletul ? îl întrebă Prokuşev.

— Şapte sute de ruble, răspunse Proţenko.

— Oho ! se miră Prokuşev. Şapte sute de ruble pentru zece zile. Ca să cîştig banii ăştia, eu trebuie să trag la rame trei luni de zile, cîte şapte ore pe zi.

— N-ai decît sa nu iei, făcu Proţenko. Doar nu te obligă nimeni.

Trecu o săptămînă. Prokuşev lucra cînd în schimbul întîi, cînd în schimbul doi. Dar şi cînd lucra în schimbul întîi, şi cînd lucra în schimbul doi, ba uneori şi noaptea, gîndul îi era dus în permanenţă la călătoria ce i se propusese. într-adevăr, gîndea el, zece zile sînt un răstimp de nouă ori mai scurt decît trei luni. în schimb, le poţi petrece nu oriunde, ci în Franţa, unde chiar pe stradă, în faţa ta, umblă parizience veritabile şi unde pînă şi copiii mici ştiu să vorbească franţuzeşte. Pe cînd cele trei luni, adică nouăzeci de zile în cap, de altfel ca şi celelalte zile din an, nu-ţi aduc în faţa ochilor decît un mereu acelaşi taximetru cu contorul lui, ca şi pe Liuska, nevasta legitimă, care, după ce-a născut, s-a îngrăşat cu treizeci de kilograme, iar pe obraz i-a apărut o expresie, de parcă ar fi mereu adormită. Şi-apoi, oricîte rublişoare i-ai aduce, ei tot i se pare prea puţin, iar avînd în vedere că bacşişurile sînt nişte sume pe care nu le poţi controla, nutreşte permanent şi bănuiala că el nu-i dă tot ce cîştigă.

Dar, la urma urmei, pentru ce trăieşte omul ? Şi, în general, ce-o fi el: om sau porc, o jivină care nu face altceva decît să stea cu ochii în pămînt în căutare de ghindă ? N-o să mai treacă mult şi el o să îmbătrînească, gîtul o să i se facă ţeapăn, şi-atunci chiar că n-o să-şi mai poată ridica vreodată capul ca să privească spre cer.

Ducînd într-o zi un călător la destinaţie, întoarse maşina şi reveni la autobază. Urcă la etaj şi intră în biroul lui Proţenko-

— Dă-mi, rogu-te, biletul. îi totuşi vorba de Paris.

— Da’ ia spune-mi: în Bulgaria ai fost vreodată ?

— N-am fost.

— Eu am fost. Acolo, în loc de „da", lumea zice „nu“. Uite-

aşa înseamnă „nu" : Proţenko dădu din cap. Iar aşa înseamnă „da" : Proţenko scutură din cap în semn de negaţie.

— Ba eu m-am decis să plec în Franţa, zise Prokuşev. Dă-i naibii de bani. Banii nu-ţi aduc fericirea.

— Cam tîrziu, frăţioare, ripostă fără ironie în glas, ba chiar cu compasiune Proţenko. Franţa matale a fost luată hă-hăt de cînd.

— Cum adică ? nu pricepu Prokuşev.

— Păi n-am avut decît două bilete.

— Da’ cine le-a luat ? întrebă Prokuşev cu glasul răguşit fără veste. Se gîndi că poate nu-i încă pierdut totul, că situaţia ar mai putea fi remediată dacă s-ar duce să discute cu omul respectiv, dacă i-ar vorbi din inimă, ţinîndu-1 de-un nasture şi privin- du-1 drept în ochi.

— Ce importanţă are ? se eschivă Proţenko, îndurîndu-se de nasturii şi de ochii persoanelor în cauză. Le-au luat şi gata.

Proţenko avea un nas scurt, iar distanţa de la nas la gură cam prea mare, ba mai fiind traversată vertical şi de-un şănţuleţ. Prokuşev simţi că urăşte şănţuleţul acela din toată inima. Ieşi cu paşi repezi din birou şi coborî scara, dîndu-şi seama că-1 irită pînă şi scara aceea cu balustrada ei vopsită. Iar după ce ajunse acasă, simţi că-1 irită şi casa, şi Liuska, ba chiar — deşi într-o măsură mai mică — şi Nastka, fiică-sa. Nastka simţi indispoziţia tatălui şi, la prînz, nu mai veni în bucătărie, ci mîncă la ea în cameră. Stătu acolo tăcută, ca un şoricel. Dincoace, Liuska ofta molcom cînd şi cînd, jelindu-şi viaţa distrusă. Nu izbutea totuşi s-o facă prea încet, de aceea oftatul îi răsuna prin casă ca al unei vite în staul. Şi toate astea în locul Parisului...

Cîteva zile mai tîrziu, într-o marţi, data fiind cu soţ, Prokuşev se duse cu maşina la spălătorie, ca s-o spele ca de obicei. Ajuns în dreptul spălătoriei, o văzu înăuntru pe Raika, o tînără spălătoare, certîndu-se furcă cu şefa ei. Aflată de cealaltă parte a geamului, fata părea să fie în culmea enervării. Vorbele nu i se auzeau, ci doar o vedeai aşa cum era, îmbrăcată cu o rochiţă scurtă şi avînd părul prins într-o bentiţă, că scutură aprig din mîini, ba ridicîndu-le deasupra capului, ba întinzîndu-le în lături, ba unindu-le între ele, ba iar depărtîndu-le. Fără veste şi pentru prima oară în viaţa lui, Prokuşev gîndi că omul e, într-adevăr, o parte integrantă a naturii, căci, iată, mînia asta a Raikăi seamănă foarte bine cu o aprigă ploaie de primăvară, care se abate cu furie peste frunzişul tînăr. în copilărie, Prokuşev ieşea totdeauna pe-o asemenea vreme afară şi îşi înălţa obrazul să i-1

biciu-- iască şuvoaiele. Hehei, cînd a mai fost şi asta !... Dacă ar mai face-o şi acum, descălţîndu-se şi ieşind afară în ploaie, lumea l-ar crede smintit şi, din milă, i-ar întinde o umbrela.

între timp, Raika sfîrşi cearta, ba nici măcar n-o sfîrşi, ci o întrerupse în partea ei culminantă şi o zbughi afară din spălătorie, chipul aprins licărindu-i suav, ca o lalea.

— Ascultă, Raia, o opri Prokuşev, hai să mergem diseară la cinema...

— Păi mata eşti om însurat, se miră Raika, nutrind convingerea naivă că oamenii însuraţi nu se duc la cinema decît cu nevestele lor, ori nu se duc deloc. Stau acasă.

— Păi eu îs acuşi însurat, acuşi iar holtei... zise în doi peri Prokuşev.

— Foarte bine : cînd îi ajunge holtei, atuncea să mă şi inviţi, conchise Raika, privindu-1 cu ochii ei limpezi şi albaştri.

— Da’ o să vii ? o întrebă cu seriozitate Prokuşev.

— Cum să nu ? îi răspunse ea pe acelaşi ton şi fugi sâ-şi rezolve treburile, uitînd pînă şi cearta de adineaori. O clipă mai tîrziu întoarse totuşi capul şi-i făcu lui Prokuşev semn cu mina.

„Multe mai vrei matale... gîndi el. Alde voi sînt puzderie. Parcă poţi să te însori cu toate ?“ Deşi grasă, nevastă-sa era totuşi un om de nădejde. Şi asta pe verificate. Grasă fiind, nici din loc nu-i prea venea să se urnească... Pe cînd Raika tot alerga de colo, colo, tot da din mîini... Să ai lîngă tine una ca asta, e ca şi cînd ai avea un spion în propriul tău stat-major. Cînd i s-o ivi ocazia, o şi zbugheşte dincolo, precum cneazul Kurbski de la curtea lui Ivan cel Groaznic la polonezi. în afară de asta, el, Prokuşev, e din cale-afară de gelos. Dacă ar prinde-o cu mîţa în sac, ori ar da-o afară, ori i-ar face de petrecanie şi ar înfunda puşcăria. A doua variantă fiind chiar mai verosimilă. Or, puşcăria nu-i o perspectivă spre care să tindă o persoană conştientă.

Era o zi cu soare. Prokuşev dăduse în maşină drumul la radio şi prinsese staţia „Maiak" h De acolo răsuna cînd o muzică pătrunsă de tandreţe, cînd una veselă. Maşina era plină de muzică, încît ai fi zis că pluteşte pe aripile veseliei şi ale tandreţei. Călătorii aşezaţi lîngă Prokuşev nu mai păreau grăbiţi şi se porneau fără veste să comenteze ciudăţeniile amorului.

Şi iată că în ziua aceea Prokuşev îşi dădu seama pe neaşteptate că s-a îndrăgostit lulea de tînăra spălătoare Raisa Nikano- rovna, devenindu-i limpede totodată şi faptul că starea de îndră-

[1] Unul din posturile radiodifuziunii sovietice, care emite, cu

precădere pentru tineret, diverse programe muzicale. gostit reprezintă starea adevărată, normală, a omului. Pe cînd viaţa lipsită de dragoste e o boală pe care nu trebuie să ţi-o neglijezi, căci altfel sufletul ţi se veştejeşte şi moare. Fără dragoste sufletul nu mai poate trăi, la fel cum nu poate trăi creierul fără oxigen. într-adevăr, gîndi el mai departe, Liusea e un om sigur, de nădejde, însă vorba soacră-si : „Zidurile închisorii îs şi ele de nădejde, da’ numai dracul se bucură de ele..." Pe cînd Raika îţi poate oferi o asemenea fericire, încît de-ai dilua-o oleacă, ţi-ar ajunge pentru trei vieţi, nu pentru una singură. Ba ţi-ar mai rămîne şi în plus.

O săptămînă întreagă cîntări Prokuşev toate „pro" şi „contra". Pe de o parte, îi părea rău de Nastka, deşi era cam putu-roasă şi îşi tot ştergea mîinile de fustă. Pe de altă parte însă, gîn- dea că nu vor mai trece decît vreo zece ani, Nastka va creşte, se va amoreza de cine ştie cine şi-atunci — adio părinţi. Nu-i va mai suna decît la telefon să-i felicite de ziua lor, ori de Ziua Armatei Sovietice... Şi pentru asta să renunţi la fericirea ta personală ?...

Spre sfîrşitul săptămînii, Prokuşev ajunse la concluzia că a cîntări totul nu-i cu putinţă, întrucît fiecare problemă se dove-deşte să aibă cîte două aspecte diametral opuse. Ca atare, trebuie mai întîi să pui în aplicare, cu toată fermitatea, fapta respectivă şi-abia după aceea să te-apuci a cîntări factorii pe care ea îi cuprinde.

într-una din zilele următoare îşi puse costumul cel belgian, opri maşina în dreptul spălătoriei şi ceru să vorbească cu Raisa Nikanorovna.

— Şi-a dat demisia, îi zise şefa spălătoriei, chiar aceea cu care se certase mai demult Raika.

— Da’ de ce ? nu pricepu Prokuşev.

— Sa măritat. Bărbatu-său n-o mai lasă să lucreze la auto-bază.

— Da’ de ce ? întrebă din nou Prokuşev, cu glasul răguşit fără veste.

— Pentru că la autobază şoferii îs bărbaţi, zise şefa şi plecă într-ale ei.

După acea întîmplare, Prokuşev refuză timp de aproape un an să mai ia bacşiş. Şi asta nu din principialitate şi nici îndemnat de-o înaltă conştiinţă, ci pur şi simplu din indiferenţă. îi devenise indiferent totul şi la toate gîndea cam în acelaşi fel: „Ei

Nevastă-sa începuse din proprie iniţiativă să-i cumpere zil-

nic cîte-o jumătate de votcă. El bea rachiul, şi-atunci indiferenţa îi cobora din piept în burtă, din burtă în călcîie, ca pînă la urmă să ajungă el însuşi o totală indiferenţă. încetase pînă să se şi dezbrace seara şi se culca îmbrăcat cu hainele pe care le purta toată ziua.

Ca să nu se simtă atît de însingurată, Liuska o aduse de la Rostov pe maică-sa. Altădată, Prokuşev n-o putuse suferi, căci soacra lăsa prin toată casa numai fire de păr : şi pe pieptene, şi în ciorbă. Acum însă îl lăsa indiferent pînă şi treaba asta. Indiferenţa începuse să atîrne de pereţi, să coboare din tavan aidoma unei lipicioase pînze de păianjen, încît, ca să te poţi mişca prin casă, trebuia s-o dai cu mîinile la o parte.

Pe la mijlocul lui martie, zăpada se topi de tot, apoi se lăsă iar o geruială, şi pe şosele se formă polei. Maşinile se învîrteau în loc nemaiascultînd de volan, şi la autobază veneau zilnic taxiuri accidentate.

într-una din zile, se întorcea de la Domodedovo [22], mergind cu o viteză normală pentru o şosea, de optzeci de kilometri pe oră, cînd deodată, drept în mijlocul drumului, apăru în faţa lui o bătrînică îmbrăcată în negru — neagră toată şi uscată ca un chibrit ars. Mergea dusă pe gînduri, de parcă s-ar fi plimbat la o margine de pădure, aducîndu-şi aminte de zilele tinereţii. Prokuşev îşi dădu seama pe loc că nu va mai avea timp să frîneze şi că are în faţă, ca de obicei, două variante : — prima — să dea peste bătrînică, a doua — s-o ia brusc la dreapta. Şi suci din răsputeri volanul spre dreapta, nimerind drept sub roţile unui autobuz de linie al „Inturistului". „Inturistul" nu avu în faţă nici o variantă şi nici timp pentru a medita la ele şi, în consecinţă, izbi din plin „volga" lui Prokuşev, cea de culoare vernil cu pătrăţele de şah pe portiere. Prokuşev căzu cu pieptul peste volan. Cît despre bătrînică, aceasta, fără măcar să observe cele întîmplate, traversă şoseaua şi porni mai departe, păstrînd aceeaşi în- gîndurare filozofică de pînă atunci. Lui Prokuşev mai avu timp să-i mai treacă prin minte doar gîndul că din cauza unei bătrîne pe care cei de pe lumea ailaltă o caută cu luminarea, el a lovit atît de serios o maşină a statului, ba s-a mai lovit şi el tare
de tot la piept. Gîndul îi trezi o ură atît de cumplită împotrîva

---

22 Localitate în apropiere de Moscova, unde se aflǎ unul dintre aero- poiturile Capitalei U.R.S.S.

bătrînei, încît îşi pierdu respiraţia. Trase aer în piept, dar degeaba. încercă din nou, dar cu acelaşi rezultat. Părea că cineva îi astupase cu palma şi gura, şi nasul. Brusc, simţi că zboară în sus ori poate în jos, iar undeva de-o parte îi rămase viaţa, împreună cu Liuska cea grasă şi fidelă, cu draga şi îngălata de Nastka, cu ploile de primăvară, cu oraşele pe care n-apucase să le mai vadă...

La mitingul de doliu se adună întreg personalul autobazei. Luă cuvîntul Proţenko, apoi vorbiră alţi patru salarîaţi. Spuseră cu toţii că Prokuşev a fost un om deosebit şi a murit ca un erou.

Zigzagul

Cercetătoarea ştiinţifică Irina Dubrovskaia veni acasă de la o întîlnire şi, fără să se dezbrace, aşa cum era, cu haina de blană pe ea şi cu cizmele în picioare, intră în odaie şi, oprindu-se în dreptul ferestrei, izbucni în plîns.

Dincolo de uşa care da spre scară, lucrările de renovare a blocului păreau că nu se vor mai sfîrşi niciodată. Administraţia hotărîse să facă curăţenie : să spoiască pereţii şi să facă lucrări de vopsitorie. Toate scările şi palierele erau pline de var şi de vopsea verde, încît părea că aşa va fi în veci şi că niciodată nu va mai fi altfel.

La blocul de peste drum ferestrele nu erau luminate decît ici-colo, în total patru pe întreaga faţadă. La ora aceea toată lumea dormea şi numai Irina sta să plîngă în odaia ei, îmbrăţişîndu-şi nefericirea. Şi nu se găsea nimeni care să vină şi să dea la o parte această nefericire, spre a-i lua chiar el locul. Nu exista un asemenea om. Nu exista şi părea că n-o să existe niciodată şi nici nu trebuia să existe. Şi în general nu trebuia să existe nimic, pentru că viaţa ei, a Irinei, nu era, de fapt, decît o permanentă şi fără sfîrşit renovare, cînd ceva se tot dărîmă şi altceva se tot clădeşte, pentru ca după aceea să reiasă că ceea ce se dărîmase nu trebuia să fie dărîmat, iar ceea ce se construise nu trebuia să fie construit.

Irina păru că se vede pe ea însăşi cu ochii altcuiva : o femeie singură, care stă şi plînge, şi încercă pentru propria ei fiinţă un dublu sentiment de milă : unul iscat chiar în cugetul ei, celălalt aparţinînd tot ei, dar celei care se privea din afară. Plînse în hohote, înfundîndu-şi obrazul în mîneca hainei de blană ca să nu-şi trezească vecinii şi chiar în clipa aceea auzi ţîrîind soneria telefonului. Ridică receptorul şi îşi ţinu respiraţia.

— Alo...

— Cine e ? Igor Ivanovici ? se auzi o depărtată voce de bărbat.

— Greşeală.

Trînti receptorul în furcă şi se pregăti să-şi serbeze mai departe nefericirea, dar telefonul ţîrîi din nou.

— Igor Nikolaevici ? întrebă aceeaşi voce de bărbat.

— Chiar nu vă daţi seama că nu sînt Igor Nikolaevici ? se

răsti în receptor Irina. Am eu o voce ca a lui Igor Nikolaevici ?

— Da* de ce vă supăraţi ? se miră necunoscutul.
— Da’ de ce mă sunaţi întruna ?
— V-am trezit din somn ?
— Nu. Nu dormeam.
— Sînteţi răcită ?
— De ce să fiu răcită ?
— Aveţi o voce de parcă aţi avea guturai.
— N-am nici un guturai.
— Da’ de ce vă e aşa vocea ?
— Pentru că plîng.
— N-aţi vrea să vin chiar acum la dumneavoastră ?
— Ba da, zise Irina. Veniţi. Da’ cine sînteţi ?
— Nu mă cunoaşteţi, aşa că numele meu n-are să vă spună nimic. Adresa dumneavoastră...
— Strada Festivalnaia, numărul şapte-nouă, apartamentul unsprezece.
— E uşor de ţinut minte. Sînt numere fără soţ.
— Da’ unde sînteţi acum ?
— Mă aflu pe strada Gorki şi prin faţa mea trec tancuri. Şi-n fiecare tanc şade cîte un tanchist cu cască pe cap. Nu le auziţi şi dumneavoastră ?
Irina trase cu urechea : în depărtare se auzea, într-adevăr, un huruit, de parcă s-ar fi desfăşurat nişte mari manevre. Moscova se pregătea de paradă.
Omul apăru peste douăzeci de minute. Irina se uită la el şi se bucură că arată aşa şi nu altfel. Dacă ar fi arătat altfel, fiind chiar mai frumos decît era, i-ar fi plăcut mai puţin.
Purta nişte ochelari care îi măreau ochii. Ochii aceştia exageraţi împrumutau chipului său o frumuseţe stranie. O privi şi el cum şedea îmbrăcată cu haina pe ea, ca într-o gară, şi conchise :
— Nu e cazul să rămîneţi aici. Trebuie să schimbaţi ambianţa. Veniţi cu mine.
Irina se ridică şi merse după el. încotro ? Cu ce scop ?
Ajunşi în stradă, el opri un taxi şi o duse la aeroport.
La aeroport, făcu rost de bilete, pe urmă o urcă în avion, iar de coborît, o coborî în oraşul Riga.
Era ora patru dimineaţa. Taxiul îi duse la un hotel.
Rămasă singură în cameră, Irina veni la fereastră. Afară, creştea lumina cenuşie a zorilor şi se ghicea vecinătatea mării.

Ori poate că nu se ghicea nimic, ea ştiind doar că marea e pe undeva prin apropiere şi trebuie într-un fel să-şi facă simţită prezenţa. Clima trebuia să fie şi ea aici o climă continentală. Iar zorile cenuşii — şi ele temperat-continentale.

Rămase în aşteptare. Faptul că el îi telefonase pe neaşteptate în toiul nopţii şi-i oferise apoi această neaşteptată călătorie ea îl interpretase ca pe un început bine ticluit al unor intenţii pe deplin bărbăteşti. Se ştie însă că orice început trebuie să aibă şi o continuare, iar dacă ar fi să urmezi această schemă logică, ar însemna că foarte curînd El avea să-i bată la uşă : încet şi insinuant. Dar fie că schema logică se dovedi să fie eronată, fie că intenţiile bărbăteşti nu se făcură simţite, la uşa ei nu bătu nimeni. Irina mai stătu să aştepte niţel, neştiind cum să interpreteze o atare situaţie. Hotărî în cele din urmă să n-o interpreteze în nici un fel, lăsînd baltă autoanaliza atît de specifică intelectualului rus. în consecinţă, se dezbrăcă la iuţeală şi se vîrî în pat.

Afară, tramvaiul care trecea prin faţa hotelului suna din clopot ca o maşină de pompieri, dar Irina adormi profund, schiţînd prin somn cîte un zîmbet fericit.

Dimineaţa, El o sună din nou şi-i propuse să ia micul dejun chiar acolo, la bufetul hotelului. Mîncară pateuri cu carne afumată, apoi frişcă, întrebîndu-se cu mirare : oare de ce asemenea preparate nu se fac decît pe litoralul Balticei ? Oricare preparat culinar, ca şi orice descoperire, e greu să fie născocit de oricine. Dar dacă cineva a născocit totuşi asemenea pateuri cu afumătură, de ce această iniţiativă să nu fie preluată şi generalizată ? într-adevăr, frişca n-o poţi găsi decît pe litoralul Balticei, *lobio* numai în Caucaz, *spaghetti* numai în Italia, *bouillabes* numai în Franţa. Iar ciorba de sfeclă numai în Rusia.

Sfîrşind cu micul dejun, luară un tren electric şi se duseră la Zintari, pe litoralul Rigăi.

Vizitară mai întîi „orăşelul copiilor", oferindu-şi prilejul de a se distra aidoma celor mici. Se dădură în leagăne, lunecară în jos pe tobogane, încordîndu-şi din răsputeri picioarele. Acesta din urmă fu un amuzament vesel, dar şi niţeluş primejdios, ceea ce o lăcu pe Irina să ţipe cînd şi cînd de bucurie şi spaimă. Pe urmă se apucară să se ridice în muşchi la paralele. Ea nu izbutea nicidecum să-şi învingă propria greutate şi sta agăţată de bară ca un săcotei cu făină. El încerca s-o salte, prinzînd-o de genunchi, dar ea nu făcea decît să rîdă în hohote, încît de-atîta rîs simţi că o părăsesc puterile.

Se plimbară după aceea de-a lungul plajei. Marea nu înghe-

ţase. Spre mal veneau valuri cenuşii cu creste albe de spumă. Prin aer plutea un iz pătrunzător de iod. La marginea apei, plaja era nisipoasă şi zăceau pe largi întinderi scoici rotunde, trandafirii. îţi venea să le calci cu piciorul ca să le auzi trosnind. Irina le călcă şi scoicile trosniră, într-adevăr. Brusc încercă senzaţia că toate acestea au mai fost cîndva în viaţa ei. Dar cînd ? Şi unde ? Poate demult de tot, în fragedă copilărie ? Ori poate şi mai demult ? Poate că depărtatul ei strămoş ieşise în chip de animal antediluvian pe ţărm şi văzuse pentru prima oară puzderia asta de scoici ? El le văzuse, iar ea, acum, le recunoscuse...

Pinii din preajma ţărmului îşi înălţau trunchiurile roşcate, răsucite de viforniţe. Siluetele ramurilor, proiectate pe cerul gri, aminteau ilustratele japoneze.

Către prînz, vizitară Domul. Ascultară „Recviemul" de Mozart. Un timp, ea nu izbuti să fie atentă, căscînd ochii în jurul său : la zidurile Domului, la coriştii care i se părură a fi egali în vîrstă cu catedrala însăşi, avînd fiecare dintre ei cam şapte sute de ani, încît pînă şi cei mai tineri, care stăteau pe latura rezervată sopranilor, ai fi zis că fuseseră scoşi chiar atunci de la naftalină. Apoi Irina trase cu ochiul la El, încercînd să-i desluşească din nou vreun semn de interes faţă de ea : fie un gest, fie o privire. Dar nu desluşi nimic : el nu se uita la ea şi nu schiţa nici un gest. Şedea nemişcat, cu spatele sprijinit de spătarul fotoliului de lemn şi asculta, chipul fiindu-i parcă întors spre propriul lui trecut. Părea departe şi cu neputinţă de observat. Părea că nu mai aparţine decît lui însuşi.

Irina încercă o uşoară mirare, ba chiar şi o urmă de necaz. In clipa următoare însă uită brusc de toate. Corul începu să cînte „Lacrimosa". Acum însă nu mai fu vorba de cei şaizeci de oameni diferiţi între ei, cîntînd cu ochii la note. Acum îşi prefiră melancolia însuşi Mozart. însuşi „Eul divin" al compozitorului. Sufletul ei tresări şi rămase încremenit. Ea simţi că plînge. Pe obraji îi lunecară lacrimi şi, o dată cu ele, păru că-i piere din inimă şi durerea ce-o încătuşase pînă atunci. De aceea lacrimile îi erau sărate, iar inima din ce în ce mai uşoară.

în seara aceleiaşi zile reveniră la Moscova.

El o conduse pînă la uşa apartamentului din care plecaseră în, seara precedentă şi îşi scoase căciula.

— Vă simţiţi mai bine ? o întrebă.

— Da, răspunse Irina. Dacă există marea, dacă există Mozart şi dacă existaţi dumneavoastră, înseamnă că viaţa nu trebuie doar trăită. înseamnă că viaţa e şi frumoasă.

El îi sărută mîna şi coborî scara.

Irina rămase locului. Pe treptele albe, pline de var, ale scării, urmele lui ai fi zis că sînt contururi ale unor imense boabe de fasole.

El luă metroul pînă la staţia „Iugo-Zapadnaia". Apoi autobuzul pînă la staţia „Cvartalul 44". Apoi ascensorul pînă la uşa apartamentului în care locuia. Deschise uşa cu cheia pe care o avea în buzunar.

în vestibul stătea nevastă-sa, ţinînd-o în braţe pe fetiţa lor în vîrstă de un an. Şi fetiţa, şi nevasta erau la fel de rotunde la obraz, la fel de nepieptănate, cu smocuri de păr ţîşnind în toate părţile, şi aduceau a nişte sălbăticuţe fermecătoare.

— Iar ai fost într-un zigzag ? întrebă nevasta aţintindu-1 cu ochii ei mici şi rotunzi ca nişte capete de cuie.

El nu-i răspunse. îşi scoase haina în tăcere.

Zicînd „iar", nevastă-sa avusese în vedere precedenta lui călătorie, făcută în Siberia, la fabrica de vitamine de la Biisk. Cineva de acolo avusese urgentă nevoie de nişte ulei de cătină şi El jucase, bineînţeles, rolul de vrăjitor.

— îţi place să uimeşti lumea, reluă femeia. Să arunci praf în ochii oamenilor. Iar eu stau aici singură, cu copilul... Mă-nvîrtesc ca un cîine la vadul apei...

El o privi, încercînd să-şi imagineze cam cum se poate comporta un cîine ajuns într-o atare situaţie, şi de ce anume s-ar comporta astfel. Vadul despre care amintise nevastă-sa este pesemne unul dintr-acelea unde se află fie un pod umblător, fie o barcă mai mare, cu care lumea trece pe malul celălalt. Iar bietul cîine nu ştie : va fi luat şi el dincolo sau nu, de aceea se tot învîrteşte de colo-colo şi latră. Se teme, adică, să nu rămînă fără stăpîn.

— N-ai dreptate, îi zise el cu blîndeţe. Doar tu eşti cîinele meu. Iar eu, stăpînul tău. O ştii prea bine.

— Mi-e indiferent, zise ea.Am obosit. Tu vrei să faci fericită întreaga omenire, dar pentru mine nu faci nimic. Ţi-e lene. Ori ţi se pare că-i o treabă plicticoasă.

— Şi ce-ai vrea să fac pentru tine ?

— Măcar să scoţi găleata din bucătărie. Că dă gunoiul din ea pe dinafară. L-am presat pînă acuma de patru ori cu piciorul.

— Şi nu poţi s-o scoţi tu ?! se miră El. Doar vezi prea bine că sînt obosit.

Se aşeză în fotoliu, îşi scoase ochelarii şi închise ochii.

Nevastă-sa îl privi cu compătimire.

— Eu n-am nimic împotriva minunilor tale. N-ai decît să-i ajuţi pe oameni să fie sănătoşi şi fericiţi. Dar de ce s-o faci pe socoteala mea ?

El îşi deschise încet ochii de prezbit.

— Dar în basme pe socoteala cui sînt făcute minunile ?

Ea se gîndi o clipă.

— Pe socoteala zînelor.

— Ei vezi ? Asta înseamnă că tu eşti zîna mea.

Ea vru să riposteze, dar pînă să-şi adune gîndurile, îl văzu că a şi adormit. Pesemne că obosise, într-adevăr.

Apoi zîna se duse să-şi culce fetiţa. Pe urmă îl culcă pe bărbatu-său. Pe urmă scoase gunoiul. Pe urmă spălă vasele. Pe urmă puse la fiert nişte macaroane, pentru ca a doua zi dimineaţa să nu trebuiască decît să le încălzeşti.

Cercetătoarea ştiinţifică Irina Dubrovskaia se trezi luni dimineaţă la ora şapte şi jumătate şi, aţintindu-şi privirea în tavan, încercă să-şi dea seama : existase oare într-adevăr în viaţa ei ziua de ieri sau nu ? Pe de o parte, îşi amintea atît de bine gustul de frişcă şi siluetele crengilor de pin pe cerul gri, încît toate acestea n-ar fi putut să nu existe. Nu încăpea nici o îndoială. Pe de altă parte însă, nu-i rămăsese în preajmă nici o urmă concretă a acelei călătorii, nici măcar jetonul legat în avion de valijoară. Şi deodată îşi aminti. Urmele de pe scară !...

Sări din pat, dădu fuga în vestibul, deschise uşa care da spre palier şi... Aşa ţi se întîmplă numai în copilărie, cînd vii în fugă acasă de la şcoală, năvăleşti în odaie şi vezi aşteptîndu-te într-un colţ pomul de Anul Nou. Sau cînd mergi încet printr-o pădure pe-o cărăruie bătătorită şi vezi deodată în faţa ta o ciupercă albă.

Nu se mai aflau pe scări nici un fel de urme. Pieriseră şi urmele, şi varul, şi toate celelalte rămăşiţe ale lucrărilor de renovare. Lucrările luaseră sfîrşit, iar dis-de-dimineaţă tuşa Maşa spălase cu grijă întreaga scară. Plăcuţele de mozaic erau acum de o culoare vie, cafeniu-roşcată, de aceeaşi culoare cu soclurile. Soclurile erau şi ele roşcate, pereţii de un verde palid, iar tavanele de un alb-albăstrui.

întreaga scară avea o înfăţişare sărbătorească, aidoma unui pom de Anul Nou, şi totodată surprinzătoare, ca imaginea unei ciuperci albe, întîlnită fără veste într-o pădure. Şi părea că aşa o să fie totdeauna, că niciodată n-o să fie altfel.

O pisică în drum

La micul dejun li s-au servit crenvurşti cu varză călită, terci de mei, gogoşi cu marmeladă, cafea cu lapte şi o felie de unt pe o farfurioară. Lida, ospătăriţa, adusese pe tavă totul deodată, ca să nu-i facă să aştepte. Le zîmbise cu drăgălăşenie şi plecase.

Klimov se uită la farfurie, apreciind situaţia : asta s-ar fi cuvenit să fie raţia lui pe-o zi întreagă. Terciul ar fi trebuit să fie mîncat acum, de dimineaţă, crenvurştii cu varză — la prînz, iar gogoşile — seara. Ar fi fost cu totul de-ajuns pentru el, un bărbat la patruzeci de ani, cîntărind mai mult decît era necesar, ba mai ducînd şi-o viaţă sedentară. îşi formase însă, încă din copilărie, un principiu : dacă o mîncare era plătită, apoi trebuia să fie mîncată pînă la ultima bucăţică. Pe atunci abia se isprăvise războiul, îl sîcîia foamea, familia îi era săracă, izbuteau cu greu s-o scoată la capăt. Copilăria şi sărăcia rămăseseră însă demult în urmă. Klimov ajunsese în floarea vîrstei şi avea un trai asigurat. Vîrsta şi traiul îl înzestraseră chiar şi cu un început de burtă, aşa încît, îmbrăcîndu-şi pantalonii la modă — nişte blugi de velur — trebuia să-şi sugă pîntecul şi-abia atunci să tragă de fermoar. Burta îi ajungea la starea normală, în schimb stomacul sta să-i iasă afară, nasturii de la cămaşă abia izbuteau să-i rămînă în- cheiaţi, încît îţi făcea impresia că e îndesat tot numai în cămaşă.

Punîndu-şi în gînd să plece la sanatoriu, îşi dăduse cuvîntul de onoare că va încerca din răsputeri să slăbească, mîncînd acolo cît mai puţin şi mişcîndu-se cît mai mult. De aceea, mestecînd acum cu lăcomie gogoaşa, fu năpădit de sentimente contradictorii. Se întrebă, pe de o parte : cum se poate ca el, un intelectual de elită, care publică articole ştiinţifice în reviste ştiinţifice, să n-aibă suficientă voinţă pentru a da gogoaşa asta la o parte, a se ridica de la masă şi a pleca la plimbare ? Pe de altă parte, se întreba din nou : dar ce reprezintă, în fond, o gogoaşă ? Păi, întîi şi întîi lumea obişnuieşte să semene grîu. Acţiune care se cheamă campanie de însămînţări. Pe urmă, griul este secerat. Se desfăşoară, altfel spus, campania de recoltare. După aceea griul e dus la moară şi din el se face făină. Dar nici asta nu e totul. Oamenii mai culeg şi mere, fructe ale pămîntului şi ale soarelui, le încarcă în lădiţe şi le transportă la fabrica de conserve, unde ajung să fie transformate în marmeladă, care

apoi este ambalată şi pusă în vînzare. în cele din urmă, făina şi marmelada ajung pe mîinile unui bucătar, ca cel de la sanatoriu, de pildă, care, încă de azi- dimineaţă, s-a apucat să facă din ele gogoşi, ca să le fiarbă apoi în undelemn. Dacă stai să te gîndeşti, toate acestea au necesitat un volum de muncă imens, lucru de care nu poţi să nu ţii cont. Şi pentru ce, adică, să nu ţii cont ? Oare se va schimba ceva, dacă în timpul şederii la casa de odihnă el va slăbi, să zicem, cu trei kilograme ? Nu se va schimba absolut nimic. El va rămîne acelaşi Klimov, doar cîntărind cu trei kilograme mai puţin. O treabă pe care nimeni nici n-o va băga în seamă. Sau chiar dacă o va băga în seamă cineva, nu va face decît să întrebe : „Da* ce-ai păţit, Tolea, am impresia că ai slăbit ?“ iar el va răspunde : „Păi am ţinut regim : n-am mai mîncat dulciuri şi nici făinoase". Şi cam atît. Merită, aşadar, să depui atîta muncă pentru o replică a unui cretin ? Sau chiar a unui om respectabil ?

Cît timp stătu Klimov să mediteze la toate astea, în sufragerie îşi făcură apariţia şi comesenii săi. Cea din dreapta era o bătrînică delicată, semănînd cu un greiere împăiat. Se zvonea că în trecut fusese o personalitate marcantă, parcă balerină, parcă nevasta unui gînditor de seamă. Ori poate şi una, şi alta. Şi balerină, şi nevastă. Nu aducea însă niciodată vorba de aşa ceva şi nici Klimov nu se apuca s-o întrebe. Viaţa altora pe el-nu-1 interesa, decît dacă avea tangenţă cu propria lui viaţă. Bătrînică nu povestea nimic despre viaţa ei, deşi, cine ştie, poate că ar fi vrut s-o facă.

în faţa şi în stînga lui şedeau un bărbat şi o femeie : Oleg şi Lena. Erau nişte oameni fericiţi, de aceea întîrziau mereu la masă : şi dimineaţa, şi la prînz, şi seara. Oleg era mătăhălos ca un urs şi tot ca un urs, adus de spate. Se străduia necontenit să fie spiritual şi vorbea cu o voce forţată ca aceea a lupului din serialul „Las’ că pun eu gheara pe tine". Uitîndu-se la el, Klimov se întreba deseori: oare e chiar atît de greu să-ţi captivezi interlocutorul numai prin ceea ce reprezinţi tu însuţi ? Chiar trebuie în acest scop să vorbeşti cu glasul altuia ? Nu-ţi este suficient să fii ceea ce eşti ? Poate că nu făcea însă decît să-1 invidieze, fără ca măcar să-şi dea seama de asta ?

Lena, deşi tînără, ajunsese cam la cea de-a doua tinereţe, cînd tot ce trebuie să înflorească, înflorise, ba chiar începuse să se şi ofilească. Era o înflorire nu de luna mai, ci de luna iulie a unei frumuseţi feminine. De gîtul gol îi atîrnau tot felul de mărgele, lanţuri şi lănţişoare. Era ceva destul de urît, totuşi la gîtul ei arăta frumos. Obrazul, dat cu cremă îi lucea uşor. Se

vedea că îşi îngrijeşte tenul şi că de unul ca Klimov o doare în cot. Pri- vindu-i cînd şi cînd obrazul încă nefardat, el îşi imagina că Lena îi este soţie şi iau amîndoi micul dejun, stînd la ei acasă. Gîndul îl tulbura şi îl făcea să-şi reamintească ceea ce ar fi vrut să uite pentru totdeauna.

— Eu m-am şi ospătat, li se adresă acum comesenilor.

— Dimineaţa, nu-i o primejdie, observă bătrînica. Important e să nu mănînci prea mult seara.

— De mîncat trebuie să mănînci mai mult, dar mai des, făcu un spirit Oleg, şi rîse tot el de ceea ce spusese.

Lena tăcea, privind distrată înaintea ei. Se apucase să bea ceai şi îşi încălzea acum mîinile de pahar. Apoi rupse o bucăţică din felia de pîine a lui Oleg. Fără să-şi dea seama, voia să aibă legătură cu tot ce-1 privea pe el. Totdeauna şi fără nici o excep- ţie-

După micul dejun, Klimov îşi propuse să facă o plimbare, pentru a-şi consuma caloriile de prisos. De fapt, nu se pricepea şi nici nu-i plăcea să se plimbe, pentru că creierul său lăsat în voia lui se cufunda numaidecît în amintiri, se pornea să facă analiza unor situaţii pe care Klimov nu dorea niciodată să le analizeze pînă la capăt. Se ştie doar că există în viaţă şi situaţii dintr-astea, pe care e bine să nu le analizezi pînă la capăt.

Părăsi teritoriul casei de odihnă şi se înfundă în pădure. Dintre toate fenomenele, sau, mai bine zis, sortimentele naturii, ca, de exemplu : focul, marea, munţii, stepa şi aşa mai departe, îndrăgea cel mai mult pădurea. Odinioară, în copilărie, un prieten de-al lui, unul Slavka, îi spuse că arborii sînt, de fapt, oameni care au murit de-a lungul vremii, aşa că se prea poate ca în pădure, printre alţi copaci, să se afle şi vreun strămoş de-al lui Klimov, care să fi trăit încă pe timpul lui Ivan cel Groaznic. Klimov a crezut. Şi continua să mai creadă şi astăzi. De fapt ştia, bineînţeles, că nu-i adevărat, totuşi, pînă în prezent, nimeni nu izbutise să dovedească contrariul. Oricum ar fi fost, de fiecare dată cînd se afla într-o pădure, se simţea liniştit şi împăcat, de parcă ar fi venit să-şi petreacă vacanţa de student acasă, la părinţi. Pădurea avea darul să-l împace şi cu trecutul, şi cu prezentul. Ajuns într-o pădure, nu încerca niciodată sentimentul acela de solitudine şi izolare ce-1 încerca, să zicem, într-un vagon de metrou. Un asemenea acut sentiment de singurătate îl încerca, într-adevăr, mai ales în mijlocul mulţimii, pentru că ştia că celor din jur nu le pasă de el. Ei îşi aveau viaţa lor, el — pe-a lui.

în dreptul unui pin uriaş, drumeagul se împărţea în trei

meandre. Klimov se opri aidoma vitejilor ruşi din legendă, gîndindu-se pe care drum să apuce, şi-atunci, de după copaci, apăru o pisică. Era atît de slabă şi sălbăticită, încît nici nu mai arăta a pisică. Dincolo de pădure se aflau cîteva vilişoare. Poate că o fi stat toată iarna într-una din acele case pustii, tot aştepdn- du-şi stăpînii, iar acum s-o fi supărat, ori o ti ajuns la disperare şi a ieşit în drum, ducîndu-şi cu ea întreaga povară de indignare şi deznădejde. Ridică la Klimov o pereche de ochi enormi, care abia îşi mai făceau loc pe triunghiul botului, şi începu să răcnească. Nu să miaune, ci, într-adevăr, să răcnească, făcînd doar cîte-o scurtă pauză ca să tragă aer în piept şi să răcnească mai departe. Ochii îi avea galbeni, de culoarea rumeguşului, tăiaţi vertical de dungile negre ale pupilelor.

— Ce-o fi avînd ? i se adresă Klimov unei femei care trecea pe acolo.

— Crapă de foame, îl lămuri laconic aceasta, fără să se oprească din drum.

— Şi-acu’ ce mă fac cu tine ? medită cu glas tare Klimov şi tot cu glas tare conchise : Bine. Hai să mergem.

Se răsuci în călcîie şi porni înapoi, spre sanatoriu. Pisica tăcu şi se luă după el. Nu merse chiar în dreptul lui, cum fac cîinii, ci îl urmă de la distanţă. N-avea de gînd să se linguşească şi mergea pe acolo pe unde îi era mai comod să meargă.

în faţă le ieşi o maşină cu conducere manuală. Şedea în ea un invalid cu un prieten de-al său. Arătau la chip ca nişte oameni plecaţi să se distreze. Klimov se feri din drum, spre a lăsa maşina să treacă şi se cufundă în zăpadă pînă la genunchi. Pisica se abătu şi ea din drum, dar omătul o ţinu la suprafaţă. Era atît de slabă, încît, practic, nu cîntărea nimic.

Maşina trecu mai departe, slobozind în urma ei un vălătuc de fum violet, şi împrejur adie îndată un iz de oraş.

Cei doi ajunseră la sanatoriu. Oprindu-se în dreptul unui pavilion, Klimov întoarse capul spre pisica din urma lui şi-i zise :
— Stai aici şi aşteaptă-mă.

Pisica se aşeză pe zăpadă, în aşteptare.

Klimov intră în sala de mese şi se duse la Lida, ospătăriţa.

— N-aţi avea să-mi daţi nişte resturi de mîncare ?

— Pentru cine ? se interesă Lida.

— E afară o pisică flămîndă ca un cîine... Klimov scoase din buzunar o rublă şi o transferă în buzunarul şorţului alb al ospătăriţei.

— Vai, da’ nu trebuia. Lida se indignă cu multă drăgălă-

şenie, dar buna dispoziţie n-o părăsi cîtuşi de puţin.

Clătină din cap a mustrare şi dispăru în adîncurile bucătăriei. Un minut mai tîrziu reveni ţinînd în mîini o crăticioară plină cu resturi de mîncare : un terci, varză, gogoşi mîncate pe jumătate, ba chiar şi cîţiva crenvurşti întregi. Ceea ce însemna că unii dintre vilegiaturişti izbuteau totuşi să se abţină de la mîncare, deşi o plăteau integral. Fără nici o reducere.

Klimov reveni la pisică şi aşeză crăticioara înaintea ei, tulburat <ji totodată fericit că va asista la bucuria micului animal. Pisica insă nu manifestă nici un fel de bucurie. îşi vîrî doar cu un aer preocupat botul în cratiţă şi nu-1 mai ridică de acolo pînă ce nu mîncă totul şi nu linse vasul pînă îl aduse la o stare de curăţenie cu adevărat sterilă. Burta i se umfla încet-încet, ca la un ţînţar care ţi se aşază pe mînă să-ţi sugă sîngele. în sfîrşit, îşi ridică botul din cratiţă şi se uită la Klîmov. Pupilele lunguieţe i se făcuseră acum rotunde.

— Mai vrei ? o întrebă el.

Pisica tăcu. Continuă însă să-l privească.

Klimov mai făcu un drum la bucătărie, şi Lida îi mai dădu nişte resturi de mîncare. De astă dată, crăticioara fu umplută mai ales cu terci. Pisica remarcă şi ea acest lucru, totuşi reîncepu să mănînce : pesemne îşi făcea rezerve pentru mai tîrziu. Nefiind sigură nu numai de ziua de mîine, dar nici măcar de cea de azi.

Din pavilion, ieşi bătrînica, vecina de masă a lui Klimov. Purta o haină de blană, larga, de culoare neagră şi cu nişte umeri pătraţi ca la o burcă dintr-alea caucaziene.

— înfulecă acum a doua cratiţă, îi zise cu o ironică admiraţie Klimov.

— Vai, dar o să plesnească... Bătrînica îşi căscă a minune ochii rotunzi, de copil. De ce încărcaţi în halul ăsta stomacul unui biet animal ?

Klimov luă crăticioara dinaintea pisicii şi o duse la bucătărie. Revenind, o văzu în dreptul pavilionului pe Elena Dmitrievna, sora-gospodină. Peste halatul alb îşi pusese o pufoaică, iar în mîini ava un teanc de prosoape curate, din care cauză îşi ţinea spatele drept. Ţinuta îi împrumuta un aer mîndru, orgolios. De regulă, oamenilor aflaţi pe o treaptă inferioară a scării prestigiilor le place foare mult să-şi demonstreze puterea cu care sînt învestiţi : ăsta le e modul de autoafirmare. Aşa fiind, Klimov, cel care publica articole ştiinţifice în reviste ştiinţifice, nu reprezenta pentru sora-gospodină decît un vilegiaturist oarecare, ba chiar mai rău decît atît, căci încălcase în mod vădit

regulamentul de ordine interioară al sanatoriului.

— A cui e pisica ? îl întrebă cu severitate Elena Dmitrievna.

— A nimănui.

— Da’ cum a ajuns aici ?

— Eu am adus-o, zise Klimov, intimidat fără veste.

— Va să zică, e a dumneavoastră ?

— Mă rog, a mea...

— Să nu vă treacă prin minte s-o lăsaţi aici. Au s-o sfîşie cîinii.

Klimov îşi aminti că, într-adevăr, pe lîngă sanatoriu se aciui- seră doi cîini de pripas : unul lipsit de coadă şi amîndoi lipsiţi de mîndrie. Nişte cîini-milogi. Ieşind de la masă, vilegiaturiştii le duceau totdeauna cîte ceva de mîncare, şi cei doi cîini li se uitau cu devotament la mîini şi în ochi. Bineînţeles, n-aveau să suporte în nici un caz concurenţa unei pisici.

— Şi nici să nu vă treacă prin minte s-o luaţi la dumnea- voastră în cameră, îl preveni sora-gospodină. Accesul animalelor în interiorul clădirii este strict interzis.

Sora-gospodină se răsuci în călcîie şi plecă, ţinîndu-şi spatele drept, ba chiar curbîndu-1 puţin înapoi. Klimov îşi aminti fără să ştie de ce că, vara, femeia asta îşi face salată din tot soiul de buruieni peste care dai la fiece pas: din pătlagină, urzici, tulpini de păpădie, rădăcini de brusture. Ierburi pe care le cunosc numai animalele: oamenii nu le mănîncă. Oamenii nu mănîncă decît ceea ce seamănă. Fapt care constituie o mare eroare. Căci în buruienile astea există o forţă vitală care conferă siguranţă corpului, iar corpul la rîndul lui conferă această siguranţă minţii, de altfel aşa cum sună şi maxima : minte sănătoasă în corp sănătos.

Klimov oftă, ridică pisica de jos, şi-o puse pe umăr şi o luă din nou spre locul de unde se resfirau cele trei meandre. Ajuns acolo, o coborî de pe umăr, o lăsă în drum şi porni spre adîncul pădurii. Pisica se luă iar după el. Klimov întoarse capul şi-i zise :

— Nu mai veni după mine. Doar ai auzit şi tu totul.

îşi iuţi paşii, dar făcu şi pisica la fel.

— Pleacă de aici ! Klimov făcu o mutră fioroasă şi tropăi din picioare, ca şi cînd s-ar fi năpustit spre pisică, deşi rămăsese pe loc.

în cele din urmă, îşi opri goana asta închipuită, se întoarse şi porni iar înainte. Pisica se gîndi o clipă, apoi se îndreptă şi ea spre adîncul pădurii, păstrînd însă faţă de Klimov o distanţă rezonabilă.

Klimov întoarse iar capul şi trase concluzia.

— Să ştii că n-ai pic de obraz... Şi mai zici că eşti pisică. Neobrăzarea unuia naşte şi la alţii tot neobrăzare. Klimov se uită primprejur, ridică de jos un ciot înnegrit şi îl zvîrli spre pisică. Pisica sări într-o parte, lăsînd să treacă pe lîngă ea obiectul zburător. Privi ciotul, apoi îl privi pe Klimov, şi în ochi i se putu citi cu limpezime : „Mare ticălos mai eşti !“

— Foarte bine, zise Klimov şi merse mai departe.

Printre arbori se zăriră trecînd în viteză doi schiori: unul într-un costum de-un albastru-aprins, celălalt, într-unul de-un portocaliu-aprins. Klimov îşi încordă privirea şi îi recunoscu. Erau Oleg şi Lena. La un moment dat, Lena se opri, arcuindu-şi într-o parte trupul şi sprijinindu-se în cele două beţe, să-şi aştepte partenerul. De bună seamă, era încîntată să-1 vadă cum se apropie : mare şi portocaliu ca o flacără. La fel de încîntat era şi el, pesemne, să se apropie de ea, albastră ca cerul, pe fundalul alb al pădurii înzăpezite. îşi zîmbeau unul altuia, iar împrejurul buzelor le flutura cîte un nouraş străveziu.

Klimov îşi aminti de zilele cînd pornea şi el astfel cu schiurile prin pădure. Se îmbrăca atunci, de parcă ar fi avut de gînd să se ducă la muncă voluntară : punea pe el zdrenţe din cele mai de lepădat, încît începea să semene a prizonier neamţ. De fapt, într-o asemenea treabă pare să nu fie nimic deosebit. Nu-i oare totuna cu ce te îmbraci ca să mergi la plimbare ? Acum însă încercă senzaţia că, în decursul vieţii, lăsase totuşi să-i scape ceva important, legat de demnitate.

întoarse capul şi privi în urma lui. Pisica dispăruse.

Drumul se sfîrşea, continuînd acum printr-o pîrtie de schi. Să meargă de-a lungul ei era incomod, iar să se întoarcă n-avea chef. N-avea chef să mai dea ochii cu pisica. Relaţiile dintre ei se deterioraseră. Oftă şi merse cum se nimeri, cufundîndu-se cînd şi cînd în zăpadă şi scoţîndu-şi anevoie picioarele din troiene.

Pe neaşteptate, ajunse la malul rîului. Rîul dispărea şi el sub zăpadă. Doar în două locuri se zăreau ochiuri de apă printre care pluteau aburi. Dinspre malul celălalt, înaintau de-a lungul unei cărărui bătătorite doi băieţi cu serviete în mîini. Pesemne că veneau de la şcoală şi o luaseră pe scurtătură. Klimov rămase locului, urmărind cu privirea cele două siluete mici, care înaintau în deplină tăcere, negre pe fond alb, ca într-un film mut. Cei doi băieţi erau porniţi în întîmpinarea vieţii, poate a unui destin ieşit din comun şi nu se simţeau apăsaţi de traiul cotidian.

„Ar trebui să telefonez cuiva, gîndi Klimov. Să vină pe-aici.“

Apoi însă gîndi într-alt fel : „Au să vină de la oraş şi-au să aducă cu ei ceva din oraşul de care am fugit..."

Oleg şi Lena întîrziaseră ca de obicei, şi doar băbuţa cea delicată se afla la masă.

Lui Klimov i se făcuse între timp foame, aşa încît aborda cu multă plăcere gustarea rece.

— Da’ unde vă e pisica ? întrebă bătrîna.

— Am dus-o înapoi, zise Klimov, prinzînd în furculiţă o felioară de sardină cu margini străvezii.

— Unde, adică ? nu-1 înţelese bătrîna.

— Pe un drum de pădure.

— Aţi lepădat-o în drum ? se miră ea.

— Da’ unde s-o ţin ? se miră la rîndul lui Klimov.

— Cum adică, „unde s-o ţineţi" ? Vorbiţi despre o fiinţă vie ca despre un obiect ?...

Klimov încetă să mestece.

— Nu înţeleg ce vă deranjează. Faptul că am dat de mîncare unei pisici flămînde ?

— Dacă intervii o dată în viaţa cuiva, apoi trebuie s-o faci pînă la capăt. Ori să n-o faci deloc.

— Mă rog. Dar asta n-are nici o legătură cu pisicile.

— N-aveţi dreptate. Pisica e un animal cu foarte multă personalitate. Nici nu vă închipuiţi ce animal este pisica. E legată de Lună ca şi marea.

— De unde ştiţi treaba asta ?

— Ştiu. Cînd m-am născut prima oară, am fost şi eu pisică.
Bătrîna zîmbi, ca şi cînd ceea ce rostise ar fi fost o glumă.

„Asta-i nebună", gîndi Klimov.

Tăcură.

întoarseră în gînd pagina conversaţiei.

Veni Lida, ospătăriţa, şi puse în faţa lui Klimov o farfurie cu ciorbă.

Klimov îşi dădu seama că n-are chef să mai stea cu bătrîna, să mai răsfoiască în gînd paginile conversaţiei. Privi cu părere de rău cercul de smîntînă din ciorba roş-aurie şi se ridică de la masă.

— Da’ felul doi ?! se miră Lida.

— Cură de slăbire, răspunse Klimov laconic şi se duse la el în cameră.

Ajuns acolo, se aşeză în fotoliu şi îşi impuse să nu se apuce de analizat nici situaţia asta pînă la capăt. Cînd se-ntîmpla să fie tulburat de ceva şi nu găsea o ieşire din impas, îşi impunea de

fiecare dată acelaşi lucru dintotdeauna : să nu analizeze situaţiile pînă la capăt.

Şezînd astfel un timp, lungit în fotoliu, îi veni în minte că astăzi îşi poate îngădui totuşi să tragă un pui de somn. Masa de prînz n-o luase, aşa că avea tot dreptul să nu iasă la plimbare, ci să se culce şi, timp de patruzeci şi cinci de minute, să se lase toropit de somn.

Se dezbrăcă şi se vîrî în pat. Faţa de pernă albă, apretată, precum şi senzaţia de linişte şi confort îl făcură să se simtă aproape fericit. Luă o carte de pe noptieră, o deschise şi pătrunse în lumea pe care o desfăşura în faţa lui autorul. Se fîţîi un pic pe acolo, ca un străin pe care nu-1 interesează nimic, apoi închise ochii; cînd îi deschise din nou era ora trei noaptea. Dormise nu patruzeci şi cinci de minute, aşa cum îşi propusese, ci zece ore în şir, norma lui de somn. Poate că organismul îi fusese prea obosit şi îşi luase porţia de odihnă. Ori poate că intervenise pe undeva o mică neregulă, încurcîndu-i legăturile şi reflexele.

Afară era întuneric beznă. Klimov simţi că-i e foame.

Mai stătu un timp lungit, întrebîndu-se cam ce-ar putea să facă. De citit n-avea chef, de dormit nici atîta, căci se săturase de somn. Să stea doar aşa şi să se uite în tavan n-avea nici un rost. în cele din urmă, părăsi aşternutul, se îmbrăcă şi ieşi în curte.

Geruia. Zăpada scîrţîia strident sub picioare. Klimov mai stătu cîteva clipe nemişcat, apoi o porni spre pădure, urmînd drumeagul pe care mersese şi în după-amiaza aceea. Luna se urni şi ea din loc şi pluti în urma lui, veghindu-1. Arborii veniră sa-1 înconjoare ca nişte oameni de care se ştia legat şi nu-i fu teamă deloc, ci, dimpotrivă, se simţi nespus de bine să umble astfel, cu Luna în urma lui, de parcă ar fi dus-o de căpăstru. Discul selenar făcea să fie luminat şi cerul, şi pămîntul. Klimov simţi deodată că mai văzuse cîndva toate astea. Dar cînd ? Şi unde ?

...Se întîmplase cu douăzeci şi doi de ani în urmă. Era pe atunci elev în clasa a zecea, şi se adunaseră cu toţii să serbeze Anul Nou la vilişoara din afara oraşului a colegei lor Lenka Ciudakova. Şi chiar pe vremea asta, la ora trei dimineaţa, se repeziseră să ia o gură de aer afară, în curte. Cerul era la fel cu cel de astăzi, iar în lumina lunii pomii se zăreau şi ei tot atît de limpede. Şi-a mai fost ceva care îi dădu fiori. Dar nu gerul. Şi nici prezenţa Lenkăi Ciudakova. Şi nici măcar vinul de Porto, care îţi înnegrea dinţii. îi potopise sufletul un sentiment de fericire, nă-

valnic ca un şuvoi de apă care face să tresalte furtunul grădinarului. O fermă convingere că avea cît de curînd să-şi realizeze visurile, să-şi vadă împlinită şi dragostea. Sta pe treptele cerdacului şi se ţinea cu mîinile de coate ca să nu tremure de fericire. Asta se întîmpla în urmă cu douăzeci şi doi de ani... Dar după aceea ? După aceea a fost şi fericit peste măsură, dar şi peste măsură de nefericit. La aşa ceva însă era mai bine să nu se gîndească. Să nu analizeze nici situaţia asta pînă la capăt... Dar de ce, adică, să n-o facă ? Ba poate că tocmai sosise momentul să analizeze totul pînă la capăt. Şi să îndrepte totul, cîntărindu-I cu balanţa propriei lui conştiinţe... Poate că tocmai în acest scop ieşise el acum, noaptea, pe uliţă, pentru întîia oară în cei douăzeci şi doi de ani ?...

Se opri şi îşi dădu seama că se află din nou pe locul de unde se resfirau cele trei meandre. Privi împrejur, plimbîndu-şi ochii peste fiecare palmă de pămînt peste care se aşternuse omătul alb,, luminos. Inima îi bătea cu putere.

Sub un pom, pisica sta nemişcată, aşteptîndu-1. Poate că adormise, ori poate că se pregătise de-o lungă aşteptare şi se gîn- dea acum la ale ei.

Pe Klimov îl copleşi un val de fierbinte recunoştinţă. Aşadar, ea îi apreciase cum se cuvine resursele sufleteşti. Aşadar, e într-adevăr un animal cu personalitate. Căci e lucru ştiut : cu cît cineva are un suflet mai nobil, cu atît mai multă nobleţe sufletească o presupune şi la cei din jur. Nobleţea sufletească a unuia naşte nobleţe sufletească şi la celălalt. Klimov se repezi spre copac, cufundîndu-se în zăpadă pînă la subsuori. Şi deodată se opri, izbit parcă în piept.

Nu era pisica. Era ciotul cu care azvîrlise într-însa.

Rămase nemişcat, simţind cum se cască în el un gol. Şi în-golul acela doar inima i se zbătu sacadat, pulsînd parcă şi ea în gol. Deasupra lui, Luna se oprise şi ea, dar nu semăna cu o hîrcă luminată pe dinăuntru, aşa cum citise el undeva, ci cu o planetă la care te-ai uita de la o mare depărtare. Semăna, adică, cu ea însăşi. Pesemne că la fel trebuie să arate şi Pămîntul, dacă te-ai uita la el din Lună. Doar că Luna e de culoare galbenă. Pe cînd Pămîntul e o planetă albastră.

Talismanul

(Nici fiului, nici nevestei, nici fratelui...)

Intr-a noua „B“ se desfăşura ora de dirigenţie. Nina Gheorghievna, diriginta, discuta despre purtarea şi situaţia la învăţătură a elevilor, strigîndu-i după alfabet. Alexandr Diukin (mai pe scurt, *Duc*[23]) era la litera „D“, de aceea îi veni rîndul foarte repede. Nimeni încă nu obosise, toţi şedeau liniştiţi şi ascultau ce spune Nina Gheorghievna. Nina Gheorghievna spunea următoarele :

— Uită-te la tine, Diukin. Lecţiile nu ţi le faci. Activitate extraşcolară nu ai. Nici măcar huligan nu eşti.

Era adevărul adevărat. Lecţiile Duc nu şi le făcea. Nu avea nici activitate extraşcolară, fiindcă îi lipseau aptitudinile organizatorice. La începutul anului fusese numit instructor de pionieri la clasa a treia, dar nu i se spusese care îi sînt atribuţiile, şi de unul singur nu ştia ce trebuie să facă. Ba mai era la mijloc şi altceva : el nu putea să ţină la toţi copiii deodată. N-o făcea decît pe alese, adică putea să îndrăgească doar cîte un singur copil, maximum doi. Să se ataşeze însă de ceea ce se cheamă un colectiv, nu era în stare, ba chiar încerca faţă de el şi o uşoară teamă.

— Măcar huligan să fi fost şi tot te-aş fi înţeles. Mi-ai fi demonstrat, fie şi la modul negativ, că ai personalitate. Dar aşa, pur şi simplu tu nu exişti. Eşti un loc gol. Un zero.

Nina Gheorghievna tăcu, aşteptînd ca Duc să se disculpe. Tăcu însă şi el şi se uită în jos, aţintindu-şi vîrfurile bocancilor. Purta nişte bocanci originali, americani, cu tălpi groase şi zimţate ca nişte cauciucuri de autocamion. îi căpătase de la tuşa Ira, o prietenă de-a maică-si, măritată cu un american care purta acelaşi număr. Americanul cumpărase bocancii de la un magazin cu articole de sport şi colindase cu ei prin munţi timp de vreo cinci sau şase ani. Apoi îi primise Duc, purtîndu-i continuu în toate anotimpurile şi avînd, pesemne, să-i poarte toată viaţa, să iasă cu ei la pensie şi să-i lase moştenire şi copiilor săi. Iar aceştia, copiilor lor.

Toate aceste gînduri nu aveau nimic comun cu ceea ce o interesa pe Nina Gheorghievna, însă Duc nici nu dăduse atenţie întrebărilor celei de la catedră. El se gîndea că atunci cînd va fi ■mare nu va umili niciodată pe cineva faţă de alţii, numai

23 Duce (fr.).

pentru că respectivul e încă minor, nu-ţi cîştigă singur existenţa ţi nu poate să se apere. Ar fi putut să-i spună toate acestea ţi dirigintei, dar asta ar fi însemnat ca ea să-ţi piardă autoritatea. Or, fără, autoritate nu poţi să conduci pe alţii, de unde rezultă că ar fi putut să-i distrugă cariera, ba poate chiar întreaga viaţă.

— De ce taci ? îl întrebă Nina Gheorghievna.

Duc îţi luă ochii de la bocanci ţi îi mută spre fereastră. Dincolo de geamuri se zărea o pîclă alburie. Blocul alb din depărtare plutea prin pîcla zilei de iarnă ca o corabie prin negură.

Elevii ţedeau tăcuţi, cu capetele întoarse spre Duc, fiind tot mai dispuţi s-o creadă pe Nina Gheorghievna că acest coleg al lor e cu adevărat un zero, un loc gol. Pînă ţi el însuţi începu a bănui, încercînd o neplăcută senzaţie de teamă că, într-adevăr, nu-i în stare de nimic pe lumea asta. Ar fi putut, desigur, să-ţi smulgă bocancul din picior, să-1 azvîrle în fereastră şi, spărgîndu-i geamurile, să apară în ochii colectivului măcar ca huligan. Ca să facă însă aşa ceva, avea nevoie de-o dispoziţie specială. Adică nu el să-şi impună comiterea unei asemenea fapte, ci ea,, fapta, să i-o impună. Numai aşa s-ar desfăşura totul în mod firesc. Ca atare, continuă să stea ca paralizat, neizbutind să-şi mişte nici mîinile, nici picioarele.

— Haide, spune ceva 1 insistă Nina Gheorghievna.

— Ce să spun ? întrebă Duc.

— Ce crezi că eşti tu ?

Brusc, Duc îşi aminti că, încă din frageda lui copilărie, maică-sa obişnuia să-i zică „micuţul meu talisman". Şi îşi mai aminti că tot atunci, în copilărie, îl înfricoşa, făcîndu-1 chiar să plîngă ceasuri întregi, gîndul că ar fi putut să se nască nu în casa maică-si, ci la tuşa Zina, o vecină de-a lor, şi să trăiască în familia ei, precum Lariska, fata acestei vecine.

— Sînt un talisman, zise el.

— Ce anume ? nu pricepu Nina Gheorghievna, ba chiar se încruntă, încercînd să înţeleagă.

— Un talisman, repetă Duc.

— Talisman înseamnă suvenir olimpic ?

— Nu. Suvenirul e o amintire, pe cînd talismanul e făcut săţi poarte noroc.

— Cum vine asta ? întrebă, curioasă, Nina Gheorghievna.

— Păi... aşa cum sînt, de exemplu, pietricelele alea găurite. Care se poartă la gît, agăţate de-un lănţuc. Să le ai mereu cu tine.

— Bine, dar pe tine nu te poate agăţa nimeni de-wn lănţuc.

Toată lumea rîse.

— Nu, zise cu multă demnitate Duc. Pe mine trebuie să mă ai lîngă tine. Dacă îţi pui în gînd să realizezi o treabă importantă şi mă ai lîngă tine, totul ţi se va realiza.

Nina Gheorghievna îşi privi elevul cu un aer derutat, totuşi cu un viu interes. Elevii nu ştiau nici ei prea bine ce atitudine să ia faţă de-o asemenea declaraţie : să chicotească pe înfundate ori să ragă cu toţii ca o turmă de rinoceri. Pentru orice eventualitate, tăcură, continuînd să-1 aţintească pe Duc : cei din faţă răsucindu-şi trupurile ca să-1 poată vedea, cei din spate privindu-l aşezaţi în poziţii comode. Nici măcar Honin cel deştept nu găsi un comentariu potrivit situaţiei, deşi se strădui din răsputeri s-o facă : aveai impresia că, de-atîta efort, îi scîrţîie creierii.

— Bine, Diukin, zise Nina Gheorghievna. Noi sîntem la .şcoală şi nu la clubul celor veseli şi isteţi. Să ştii că eu n-am vrut să te jignesc. Am vrut doar să-ţi spun că trebuie să te gîndeşti bine la situaţia ta şi să te corectezi. Ai în faţă toată viaţa, şi n-aş vrea să păşeşti într-însa fiind un om leneş şi lipsit de iniţiativă. Văd că nici familia nu se interesează de tine. Mama ta n-a venit la nici o şedinţă cu părinţii. De ce ? Oare n-o interesează cum înveţi ?

— Ştie şi aşa, zise Duc. Doar îmi iscăleşte mereu carnetul de note.

— Carnetul de note e carnet de note. Părerea profesorilor n-o interesează ?

„Absolut deloc, ar fi vrut să răspundă Duc. Are părerea ci proprie." Aşa ceva însă n-avea voie să spună.

— Şezi, îi dădu voie Nina Gheorghievna. Eliseeva !

Olea Eliseeva se ridică din bancă şi îşi potrivi fusta.

— Ai lipsit o săptămînă de la şcoală, îi zise diriginta. Şi în loc să-mi aduci un certificat medical, mi-ai adus un bilet de la părinţii tăi. Spune-mi, ce trebuie să cred despre treaba asta ?

Eliseeva înălţă din umărul ei rotund şi plin.

— Toată lumea rămîne la şcoală să spele duşumelele şi ferestrele, iar tu, chipurile, n-ai voie să te uzi pe mîini cu apă rece. Toată lumea are voie, tu n-ai voie...

— Eu sufăr de pneumonie cronică, zise Eliseeva cu un aer arogant. Părinţii mă ocrotesc.

— Da* de felul cum erau educaţi copiii în Sparta antică ai auzit ? o întrebă Nina Gheorghievna.

— Am auzit, răspunse Eliseeva. Celor neputincioşi li se făcea vînt într-o prăpastie.

Exemplul se dovedi prost ales. Reieşea că şi Eliseeva ar fi

meritat să fie azvîrlită într-o prăpastie, ca să nu se polueze societatea. Nina Gheorghîevna încercă să găsească un alt exemplu, mai apropiat de zilele noastre.

— Să ştii că în America pînă şi copiii milionarilor lucrează vara ca spălători de vase, sau chelneri, pentru a-şi cîştiga existenţa. în Occident, copiii sînt ţinuţi din scurt.

— în schimb, copiilor din Japonia li se permite orice ! interveni cu mult elan Honin cel deştept. Şi totuşi japonezii sînt cei mai bine educaţi oameni din lume.

Honin nu era numai deştept, dar şi instruit, demonstrîndu-şx cu orice prilej cunoştinţele. Totuşi nu era îndrăgit de fete pentru că obrazul îi era plin de coşuri mari, proprii vîrstei sale.

— Şi-atunci ce propui ? îl întrebă Nina Gheorghîevna.

— Eu ? se miră Honin. Ce pot eu să propun ?

— Dacă ai fi în locul meu, ce metodă educativă ai adopta ?

— Cea folosită de circari. Dresajul modern.

Rîseră cu toţii, în afara Ninei Gheorghîevna.

— Metoda biciului şi a zăhărelului ?

— E o metodă învechită, zise Honin. Dresajul modern foloseşte metoda observaţiei. Dresorul stă să observe timp îndelungat modul în care se comportă animalele, ca să vadă ce anume le place şi ce nu. După aceea caută să le stimuleze, insistînd asupra elementelor pe care animalele le agreează. Se foloseşte, adică, un minimum de constrîngere.

Nina Gheorghievna îşi consultă ceasul. Nu-i mai rămînea timp să studieze, să insiste, ori să stimuleze. Discuţia cu Diukin şi cu Eliseeva îi răpise douăzeci de minute în cap, iar în clasă, în afara lor, mai erau încă treizeci de elevi. Ca să stea de vorbă cu fiecare timp de numai zece minute, ar fi trebuit să aibă la dispoziţie trei sute de minute, adică cinci ore încheiate. Aceste cinci ore nu le avea însă la dispoziţie. Trebuia să mai treacă pe la magazine, să cumpere cîte ceva de-ale mîncării, pe urmă să se ducă la spital, unde îi era internată mama, iar de-acolo la grădiniţa de copii, să-şi ia fetiţa. Mai tîrziu, seara, trebuia să controleze o seamă de caiete şi să gătească pentru a doua zi, căci mama ei se afla în convalescenţă după o intervenţie chirurgicală şi nu avea voie să mănînce nimic gătit de alaltăieri.

— Bine, zise Nina Gheorghievna. Sparta, Japonia, America, circarii... Pînă la sfîrşitul trimestrului, toată lumea să-şi schimbe notele de doi în note de trei, notele de trei în note de patru şî notele de patru în note de cinci[24]. Altminteri, am să fiu săpunită rău din cauza voastră !

---

24 în şcolile clin U.R.S.S. sistemul de notare este de la .1* la »5“.

Adună caietele şi ieşi din clasă.

Toată lumea sări în picioare şi începu să-şi scoată cu zgomot servietele din pupitre. Chiar atunci, veni la Duc colega lui, Svetlana Kiaşko şi-i zise :

— Anul trecut i-am dat I.enkăi Mareeva un disc. Ultimul disc al formaţiei Abba. Şi dumneaei nu mi l-a mai dat înapoi...

în trecut, Mareeva învăţase şi ea la şcoala lor, apoi se transferase la o şcoală destinată elevilor cu înclinaţii spre matematică. După cum s-a constatat mai tîrziu, nu vădi nici un fel de înclinaţii spre această disciplină, atîta doar că făcea pînă la şcoala cea nouă un drum mult mai lung decît pînă atunci. în legătură cu treaba asta, Duc nutrea convingerea că dacă omul are, într-ade- văr, nişte înclinaţii deosebite, cu timpul ele vor ieşi în evidenţă de la sine. De aceea e bine să nu te repezi, ci să ai răbdare.

— Şi ce-i cu asta ? nu pricepu Duc.

— Aş vrea să mergem împreună pe la ea pe-acasă, zise Kiaşko. Poate c-o să mi-1 dea înapoi.

— Da’ ce amestec am eu în afacerile voastre ? se miră Duc.

— Păi nu ziceai că eşti talisman ?

— A-a... îşi aduse el aminte.

Uitase cu totul discuţia de adineaori. Vru să-i spună fetei: „Să ştii că am glumit. Nu-s nici un fel de talisman !...“ în cazul ăsta însă, ea l-ar fi întrebat: „Dar ce eşti?" Şi s-ar fi adeverit spusele dirigintei cum că e un nimeni. Un zero. Un loc gol. Cui i-ar place însă să se considere un zero ? Mai ales că treaba asta poate să fie foarte reală, căci natura mai face şi ea cîte-o pauză. Ehei, să fi fost el, bunăoară, un alergător pe distanţe lungi ca Buleev ! Sau deştept ca Honin ! Sau frumos ca Vitali Reznikov dintr-a zecea „B“ ! Mă rog, să-1 fi deosebit ceva între cei din ju-rul lui : talentul, inteligenţa, frumuseţea... Dar aşa... într-adevăr, toate acestea îi lipseau. El nu reprezenta decît fericirea mamei sale. Talismanul ei. Poate că pentru mama lui asta era de-ajuns. Nu însă şi pentru el. Şi nici pentru alţii.

— Bine, zise Duc. O să mergem. Dar nu astăzi. Mîine. Astăzi sînt ocupat.

Uşa i-o deschise Lenka Mareeva. Era frumuşică, dar cam grasă. Trupul îi semăna cu cifra „opt". Un cerc pus peste alt cerc.

în urma ei veni în goană o căţeluşă mică, albă, şi, ridicîn-du-se în două picioare, începu să-şi mişte repede-repede lăbuţele dinainte.

— Ladka, *fi* ! o alungă Lenka.

— Ce vrea ? o întrebă Duc.

— Vrea să-ţi placă, îl lămuri Mareeva.

— De ce ?

— Aşa. Ca să te simţi bine. Da’ de ce-ai venit ?

— Am de rezolvat ceva cu tine.

— Intră.

Duc refuză invitaţia. Privi prin uşa întredeschisă şi văzu că locuinţa celor la care venise e mobilată cu mobilă de bucătărie.

— Ce ai de rezolvat ? îl întrebă din nou Mareeva, văzîndu-1 că se codeşte, nu ştie cu ce să înceapă.

— Aş vrea să-i dai lui Kiaşko discul acela, cu Abba.

— Nu i-1 dau, zise scurt Mareeva. îmi place grozav să dansez după muzica asta. Mă binedispune.

— Poate că şi lui Kiaşko îi place.

— în fond, e discul meu. Kiaşko mi l-a făcut cadou de ziua mea. Ca pe urmă să vină să-mi spună că au certat-o j>ărinţii şi să mi-1 ceară înapoi. Un om cu bun-simţ nu procedează aşa.

Duc rămase derutat. într-adevăr, nu-i un lucru cuviincios să-ţi iei cadourile îndărăt. Dar nici nu se face să le reţii cu de-a sila.

— Ar fi trebuit să te superi pe Svetlana.

— Păi m-am şi supărat, zise Mareeva. Am încetat cu ea orice relaţie.

— Era cazul să-i dai înapoi şi discul, sugeră Duc.

— Ba deloc ! Să rămîn şi fără prietenă, şi fără disc ? Aşa» măcar, mi-a rămas discul !

Duc pricepu că iniţiativa lui nu va avea sorţi de izbîndă. Mareeva nu va înapoia discul şi, într-un fel, avea dreptate. Intenţia lui se dovedise a fi nerealistă, mai ales că avusese de gînd s-o ducă la îndeplinire pînă a doua zi. Ca atare, chiar mîine va reieşi că el nu-i cîtuşi de puţin un talisman, ci cu adevărat un zero, ba pe deasupra şi-o cîrpă.

— Hai, atunci, să facem un schimb, propuse Duc. Eu îţî dau o centură originală. Cu cataramă „Wrangler". Iar tu îmi dai discul.

— Da’ unde-i centura ? se interesă Mareeva.

— Ţi-o aduc imediat. într-o clipă.

Duc coborî în goană scările, întrucît blocul cu patru etaje nu avea ascensor, apoi traversă strada şi fugi drept înainte, pe lîngă şcoală, pe lîngă grădiniţa de copii, pe lîngă blocul numărul nouă, pe lîngă nişte cutii de gunoi. Ajunse la scara lor, urcă şi» tiptil, parcă în taină, intră în apartament.

Maică-sa vorbea la telefon. Putea să converseze astfel patru ceasuri încheiate şi timp de patru ceasuri interesul pentru conversaţia respectivă nu-i scădea deloc. Zarindu-1 pe Duc, întinse mîna cu palma înainte, gest care putea să semnifice concomitent: „aşteaptă că închei îndată'* şi „nu mă deranja, lasă-mă să-mi văd de interesele mele*[1].

Duc dădu din cap, subliniindu-şi astfel loialitatea faţă de aceste interese, deşi nu demult, nici măcar cu un an în urmă, ■n-ar fi putut să dea dovadă de nici un fel de loialitate. Pe atunci domnea în casa lor teroarea dragostei reciproce.

Trecu în vîrfuri spre odaia vecină şi scoase din şifonier centura. O purta în comun cu maică-sa, aceasta folosind-o numai atunci cînd îmbrăca fusta „de blugi**. Atît fusta, cît şi centura, mama le căpătase tot din îndepărtata Americă, fiind şi acestea purtate, slujindu-şi cu credinţă multă vreme foştii proprietari. Pielea însă şi materialul de blugi cu cît sînt mai vechi, cu atît le sporeşte distincţia. Vitali Reznikov chiar îşi freca blugii cu piatră ponce pentru ca ei să pară trecuţi prin diverse peripeţii, iar o dată cu ei să pară şi Vitali un cow-boy autentic.

Duc îşi încinse centura pe sub scurtă. Cu un aer nepăsător, trecu spre vestibul.

— Te asigur, îi zicea maică-sa cuiva aflat la celălalt capăt al firului, te asigur că şi de-aci încolo totul va fi la fel...

Duc îi făcu semn din cap, lucru care putea fi interpretat în două feluri : fie „aşteaptă-mă că vin îndată**, fie „nu mă reţine, lasă-mă să-mi văd de interesele mele : tu le ai pe ale tale, eu le am pe ale mele". Apoi ieşi pe palier, iar de acolo, în stradă. Şi făcu, tot în goana mare, cale întoarsă : pe lîngă cutiile de gunoi, pe lîngă blocul numărul nouă, pe lîngă grădiniţa de copii, pe lîngă şcoală, străbătu două cvartale şi încă o stradă. în cele din urmă, urcă din nou scările pînă la etajul patru.

— Poftim ! îşi scoase gîfîind centura şi o întinse Mareevei. 'Catarama centurii era grea, făcută dintr-un metal aducînd a argint vechi. O cataramă cam mare, dar sobră. Avînd pe ea inscripţia „Wrangler" : o firmă de prestigiu. Cuvîntul străin dădea avînt visului şi trezea speranţa.

— Oh !... icni Mareeva. în suflet i se trezi o speranţă, ba poate chiar mai multe. îşi puse apoi centura cum ai pune un cerc peste doagele unui butoi. întrebă : îmi şade bine ?

— E cu totul altceva, zise Diukin, deşi nu se schimbase absolut nimic.

Mareeva intră în odaie şi reveni cu discul. Suprafaţa lui nu mai era neagră, ci vineţie, sfîşiată de cine ştie cîte ace boante.

— Ia-1, i-1 întinse ea lui Duc.

— Nu-1 iau acum, zise acesta. Şi te rog ceva : mîine, de la şcoală, am să vin la tine împreună cu Kiaşko. O să ţi-1 ceară ea, şi-abia atunci să i-1 dai. Da' să nu-i spui că am trecut azi pe la tine. De acord ?

— Şi centura cînd mi-o dai ?

— Chiar acum. Ia-o.

— Şi n-o să-ţi pară rău după ea ? întrebă Mareeva.

— De dăruit se cuvine să dăruieşti numai ceea ce-ţi place şi ţie, se eschivă Duc. Altminteri ce rost ar avea s-o faci ?

— Cam ai dreptate, zise Mareeva şi îl privi cu atenţie.

— Ce te uiţi la mine ? făcu el jenat.

— Eşti amorezat de Kiaşko, aşa-i ?

— Ba nu.

— Atunci de ce mi-ai dat centura ?

— Că aşa cade bine.

— Cui ? Ţie sau ei ?

— Şi mie, şi ei. Dar în mod separat.

— Interesant... Mareeva clătină din cap.

Mai stătură un timp în vestibul, fără să zică ceva. Duc se uita la centură şi-i părea atît de rău după ea, ca şi cînd nu s-ar fi despărţit de-un obiect, ci de-un prieten drag.

— De fapt, e-o centură pentru persoane slabe, remarcă într-un tîrziu.

— Am să slăbesc şi eu, promise Mareeva. Ai să vezi. Pînă acum n-am avut nici un stimulent pentru aşa ceva. Acuma am.

Diukin ieşi în stradă. O traversă încet şi, tot atît de încet, merse înainte : pe lîngă şcoală, pe lîngă grădiniţa de copii, pe lîngă blocul numărul nouă. în faţa blocului cineva încinsese un foc : pesemne să scape de nişte vechituri. în jurul rugului stăteau cîţiva oameni cu chipuri gînditoare, aţintind flăcările. Probabil că taina focului cuprinde ceva uitat din vremuri de demult. Şi focul îi atrage pe oameni. Ei se adună în jurul lui şi se tot străduiesc să-şi amintească ceea ce au uitat.

Duc îşi simţi obrazul înfierbîntat. Privi şi el pălălaia şi i se păru că vede un cerb de foc care tot aleargă şi tot nu izbuteşte să se avînte spre cer.

Apoi se depărtă de rug. împrejur era întuneric şi frig. Duc se gîndi că Mareeva dispune acum de o centură şi de un stimulent. Kiaşko va avea discul cu Abba şi o prietenie recîştigată. Iar el se va bucura de succes în noua lui calitate de talisman. Ce-i drept, va fi un succes realizat prin intermediul centurii, obţinută şi aceasta prin intermediul unui furt, căci nu era numai a lui, ci

şi a maică-si. Şi cînd te gîndeşti că mamă-sa are atît de puţine lucruri de acest fel! Şi-apoi, Kiaşko şi Mareeva sînt pentru el nişte persoane oarecare. Pe cînd mama rămîne mama, indiferent dacă interesele ei coincid cu ale lui sau nu...

Cînd ajunse acasă, maică-sa încă mai vorbea la telefon. Se decise să aştepte sfîrşitul convorbirii, pentru ca abia după aceea să-i comunice cele întîmplate cu centura. Ea sfîrşi conversaţia destul de repede, dar tocmai atunci veni tanti Zina, vecina lor, şi se duseră amîndouă la bucătărie să bea ceai. Or, se ştie că nu se cade să intervii în conversaţia oamenilor mari. După ce tanti Zina plecă acasă, la televizor începu transmisia episodului al patrulea al unui film poliţist. Era un episod mai izbutit decît cele precedente şi ar fi fost păcat să-i strice mamei dispoziţia. Iar la ora cînd emisiunea luă sfîrşit, Duc dormea tun. De fapt, adormise încă înainte ca ea să se fi încheiat. A doua zi dimineaţa, se dovedi că sînt amîndoi foarte grăbiţi — mama să plece la servici, el să se ducă la şcoală — aşa încît discuţia privitoare la centură ar fi fost cu totul nelalocul ei. în cele din urmă, Duc se decise să mărturisească totul numai în clipa cînd problema va fi abordată de mama. Dacă mama îl va întreba : „Saşa, unde mi-e centura ?“, el îi va răspunde : „Am făcut-o cadou unei fete". înainte însă ca ea să-1 întrebe, nu era cazul să înceapă cu mărturisirile, ba încă într-un moment atît de nepotrivit, cînd amîndoi se aflau în întîrziere şi fiecare clipă le era preţioasă.

îşi puse încălţămintea de schimb într-o pungă de polietilenă şi plecă la şcoală cu conştiinţa relativ împăcată.

La ora de literatură, profesoara le vorbi despre romanul „Ce-i de făcut ?“ de Cernîşevski, cu referinţă la visele Verei Pavlovna.

Duc nu apucase să citească romanul : nu din lene, ci din plictiseală. Aşa că 1 rugă pe Honin să i-1 povestească pe scurt. Honin i-1 povesti, însă Duc nu reţinu decît faptul că Rahmetov dormise pe nişte cuie, că Cernîşevski fusese prieten cu Dobroliubov şi că Dobroliubov murise de tînăr. Ba mai reţinu şi faptul că lui Cernîşevski îi fusese frîntă deasupra capului o spadă sau o sabie. Nu prea ştia ce diferenţă e între ele. Se pare că spada are lama mai îngustă, iar sabia una mai lată. Duc îşi zise că persoana care proceda la asemenea execuţii civice trebuia să dispună de-o forţă considerabilă, altminteri cum ar fi putut să frîngă în două ditamai lama de oţel ? Pe urmă se dumiri că spada (sau sabia) era pesemne pilită dinainte. Doar nu-şi puteau permite nişte persoane care procedau la aceste execuţii să rişte în faţa unei mulţimi de oameni.

Cît despre vise, i se întîmpla şi lui să viseze, dar visele sale erau mult diferite de ale Verei Pavlovna. El nu izbutea să priceapă, de pildă, cum poţi visa reorganizarea unei societăţi. Poţi visa cai, ceea ce înseamnă minciună. Sau noroi, care înseamnă bani. Ba cîteodată poţi visa că zbori. Asta înseamnă că încă mai creşti. De curînd, o visase şi pe Maşa Arhanghelskaia, o elevă dintr-a zecea „A“. Se făcea că dansau amîndoi un dans lent într-o încăpere cu tapete roşii şi fără să atingă pămîntul. El nu i se uita în ochi, ci îi privea buzele. Reţinuse bine imaginea : erau nişte buze fragede, uşor liliachii, ca două rîme micuţe şi rumene. Dinţii fata îi avea mari şi albi, aşa cum pot fi văzuţi în reclame. în luciul unor asemenea dinţi se răsfrîng frumos razele soarelui.

— Diukin, repetă, te rog, ce-am spus ! îi propuse Nina Gheorghievna.

Duc se ridică în picioare.

— Aştept, îi aminti profesoara, întrucît el nu se grăbea cu răspunsul.

— Cernîşevski era social-democrat, începu Duc.

— Mai departe, solicită Nina Gheorghievna.

— Era prieten cu Dobroliubov. Dobroliubov era şi el social-democrat.

— Eu nu te-am întrebat despre Dobroliubov.

Duc coborî privirea, încercînd din răsputeri să-şi aducă aminte cam ce-ar mai putea să adauge.

Nina Gheorghievna se plictisi să aştepte.

— Şezi. Nota doi, hotărî ea. Dacă acasă nu faci nimic, măcar să fi ascultat ce se vorbeşte în clasă. Or, tu, aici, pluteşti în alte sfere. Tare aş vrea să ştiu cam pe unde vei fi plutind...

„Pune-ţi pofta în cui, gîndi Duc. Canguroaico." în imaginaţia lui, cangurul reprezenta un animal mătăhălos şi tont, căruia îi era cu totul contraindicat să aibă putere asupra semenilor săi.

Svetlana Kiaşko şedea tăcută în faţa lui Duc, umerii îi erau presăraţi cu mătreaţă, iar uniforma arăta în aşa fel, ca şi cînd fata ar fi dormit îmbrăcată pe nişte saci cu făină. Cel mai curios lucru era că de povestea cu discul nu mai adusese vorba. Pesemne că uitase. Duc îi aţinti ceafa şi începu să emită fluide, încercînd s-o hipnotizeze.

Kiaşko se foi nervoasă şi întoarse capul. întîlni privirea lui Duc, dar nici acum nu-şi aminti nimic. Se uită din nou la el şi-1 întrebă :

— Ce vrei ?

— Nimic, zise cu ciudă Duc.

Ultima oră de curs era cea de educaţie fizică.

Igor Ivanovici, profesorul, îi scoase pe toţi în stradă şi îi puse să alerge suta de metri.

Duc îşi luă poziţia obişnuită de dinaintea startului, apoi îşi săltă fundul costeliv, de iepure, şi, la comanda „start", se înşurubă în aer ca un proiectil. I se părea că aleargă foarte repede, dar cronometrul lui Igor Ivanovici îi indică acestuia un rezultat bun doar pentru invalizi. Cel mai bine, ca un tînăr zeu, alergă Buleev. Cel mai rău, Honin, la care totul se localizase în creier. Duc se află înaintea lui Honin. Pe locul al doilea de la coadă. Totuşi, mişcarea, aerul şi elanul îşi spuseră cuvîntul, înlăturîndu-i dezamăgirile din suflet şi inundîndu-1 cu o stare de nepăsare şi bucurie. Aflat în această nouă stare sufletească, se apropie de Kiaşko.

— Ia zi, ne ducem să luăm discul ?

— Vai, nu pot! făcu Kiaşko. Astăzi nu pot. Trebuie să mă duc la ora de muzică. Am de dat un extemporal.

— Mă rog, cum vrei... Doar tu ai nevoie de el, nu eu, zise Duc cu un aer indiferent.

— Ne ducem mîine, propuse Kiaşko.

— Nu. Mîine n-am să pot eu.

— Bine. Atunci să mergem astăzi, admise ea cu amabilitate. Dar numai după extemporal. Diseară, pe la şapte.

La oraş şapte fix, fata se şi afla în faţa blocului, îmbrăcată la modă, în culori aprinse, insinuante. Duc aproape că n-o recunoscu. într-adevăr, Svetlana Kiaşko părea alcătuită din două Svetlane. Una, cea de la şcoală, cenuşie şi prăfuită, aidoma unui şoarece de moară. Ai fi putut s-o calci cu piciorul fără s-o observi. A doua, cea din afara şcolii, sclipitoare şi victorioasă, ca un foc de artificii. în consecinţă, aveai impresia că şcoala îi anihila cu totul adevărata personalitate. Sau, dimpotrivă, i-o scotea în evidenţă, în funcţie de ce reprezenta ea de fapt : un şoarece sau o stea artificială. Pesemne că în realitate cumula în ea ambele ipostaze.

— Bună ! îi zise acum lui Duc pe un ton condescendent. Hai să mergem !

Porniră amîndoi, în tăcere, pe lîngă cutiile de gunoi, pe lîngă grădiniţa de copii, pe lîngă blocul numărul nouă, şi lui Duc i se păru deodată că umblă aşa de-o viaţă. Undeva, în alte lumi, Maşa Arhanghelskaia valsează fără să atingă duşumeaua, iar el, Duc, tot umblă întruna ca o suveică, între Mareeva cea grasă cît un butoi şi Kiaşko cea asemănătoare unui şoarece astral.

Ajunseră la blocul cu patru etaje. Duc îşi imagină spectacolul ce avea să urmeze şi care fusese deja pregătit şi trecut prin

repetiţie. încercă fără veste un sentiment de silă şi zise:

— Am să te aştept aici.

— Da’ o să aibă efect ? făcu bănuitoare Kiaşko.

— Ce să aibă efect ?

— Puterea ta de talisman. Ştiu că un talisman trebuie ţinut în mînă.

— Nu-i obligatoriu. Puterea mea acţionează şi la distanţă. Pînă la patru kilometri.

— De ce pînă la patru kilometri ?

— Asta-i raza ei de acţiune.

— Da’ cum faci tu treaba asta ? îşi exprimă curiozitatea Kiaşko.

— Bioenergie, zise laconic Duc.

— Adică ?

— Trebuie s-o simţi. E greu de explicat, scăpă el din încurcătură.

— încearcă, insistă Kiaşko.

— Cum să-ţi spun... Acum, de exemplu, am să mă gîndesc la acelaşi lucru la care te gîndeşti şi tu. întrucît dorim amîndoi acelaşi lucru, dorinţa noastră începe să oscileze, iar amplitudinea ei se va abate peste Mareeva. O va prinde ca-ntr-un laţ. Ea nu va mai putea să scape şi va începe să dorească ceea ce dorim şi noi.

— Da’ n-o să mă dea afară ?

— Plai, du-te, zise Duc. Nu te mai tîrgui cu mine.

Kiaşko începuse să-1 irite, aşa cum te irită oamenii care îţi solicită nişte servicii, ca apoi tot ei să-ţi întoarcă spatele. în afară de asta, era grăbit: peste un sfert de ceas avea să fie transmis la televizor următorul episod al filmului poliţist, şi voia să ajungă la timp acasă.

în sfîrşit, Kiaşko plecă. Şi parcă intră în pămînt. Lipsi exact două ore. Duc îngheţă ca o legumă congelată în pachetul ei de celofan. Scurta de blană sintetică pe care o purta avea o particularitate ciudată, mai bine zis, două : pe vreme călduroasă te făcea să năduşeşti, iar cînd se lăsa gerul, să îngheţi bocnă.

Mai întîi, Duc îşi bătu un picior de celălalt. Pe urmă îşi lovi palmele. Nu-i mai rămase decît să se dea cu capul de zid. Ar fi putut, desigur, să lase totul naibii şi să plece acasă, dar nu-1 lăsa s-o facă vanitatea. într-adevăr, ce nu rabdă omul în numele vanităţii ? Al gloriei deşarte. Abia mai tîrziu, o dată cu vîrsta, începi să-ţi dai seama de această deşertăciune. Pe cînd la cincisprezece ani, pentru glorie, pentru faimă, eşti în stare să-ţi dai

totul ; şi sănătatea, şi onoarea, ba chiar şi viaţa.

în fine, Kiaşko reveni cu discul subsuoară şi zise :

— Ne-am uitat la film. Pe urmă am băut ceai. Tăcu o clipă şi adăugă : Credeam că ai plecat demult...

— Ţi-a dat discul ? o întrebă Duc, deşi Kiaşko îl ţinea subsuoară şi era cu neputinţă să nu-1 zăreşti.

— Pe loc, se miră Kiaşko. Nici n-am apucat să deschid gura. Oh, Lenka asta... abia acum mi-am dat seama cît mi-a lipsit...

— I-am trimis patru fluide, căută Duc să aducă vorba despre propria-i contribuţie.

Ningea cu fulgi mici şi deşi. Prin fulguirea ninsorii, ochii lui Kiaşko îl fixară — galbeni şi migdalaţi. Ca ai unei pisici mari. Pisicile au în general ochi frumoşi. Aşa că nici cei ai lui Kiaşko n-ar fi fost de lepădat dacă pe lume n-ar fi existat alţi ochi...

— Ascultă, Saşa, zise fata, şi Duc rămase uimit că ea nu-i uitase numele. Tu să n-o prea împrăştii la dreapta şi la stînga...

— Ce anume ?

— Bioenergia asta a ta. Că o să ţi-o stoarcă toată şi-ai să mori.

— Cîmpul bioenergetic poate fi reîncărcat. Ca un acumulator, o linişti Duc.

— De la ce ţi-1 reîncarci ?

— De la o altă bioenergie.

— Omenească ?

— Şi omenească şi, în general, a naturii. A universului raţional.

— Există şi unul neraţional ?

— Există.

Kiaşko îl privi pe Duc în tăcere, cu o expresie stranie aşternută pe chip. Părea că încearcă să-1 compare pe el, cel de pînă atunci, cu cel de-acum, alesul lui Dumnezeu, şi că nu izbuteşte deloc să înţeleagă de ce l-a ales Dumnezeu tocmai pe el, Diukin, de ce şi-a îndreptat spre el degetul dumnezeiesc.

— Da’ de ce tocmai tu ? îl întrebă direct, în cele din urmă.

Ce putea el să răspundă la asemenea întrebare ? Nu-i rămase decît să înalţe uşor din umeri şi să-şi îndrepte privirea spre universul infinit, în direcţia căruia pornea acum firul prelung al felinarelor, ultimul dintre ele fiind însăşi luna.

Faima şi bîrfa au aceeaşi viteză de propagare, deoarece faima este la rîndul ei o bîrfă, numai că poartă semnul plus, iar bîrfa este la rîndul ei o faimă, numai că are înainte semnul minus.

Chiar a doua zi, în timpul recreaţiei mari, la Duc veni Vitali Reznikov dintr-a zecea „B“ şi-1 întrebă cu un aer superior :

— Zice lumea că eşti un talisman ? E adevărat ?

Uitîndu-se la el cu ochi holbaţi, Duc nu-i răspunse, căci băiatul din faţa lui nu era un Vitali oarecare, ci chiar acela de care era amorezată Maşa Arhanghelskaia. Duc aflase asta numai cu o lună în urmă şi în următoarele împrejurări.

într-o zi venea acasă de la magazinul de zarzavaturi, cărînd în sacoşă o sfeclă mare şi rotundă ca o minge de fotbal. îl rugase mama să cumpere sfeclă şi s-o pună la fiert. O asemenea legumă trebuie s-o fierbi timp de douăzeci şi patru de ore, ca pe nişte ciolane pentru piftie. De fapt, Duc se pricepea să facă şi piftie, era un copil bine adaptat la toate, dar acum nu despre asta e vorba. Intrînd în lift, fu gata să-i închidă uşile, cînd cineva, care intrase îndată după el în vestibul, îi strigă : „Aşteptaţi, vă rog !“ Duc nu putea suferi să folosească liftul împreună cu cineva, adică să rămînă într-un spaţiu închis cu o persoană străină. Cel mai mult îi repugna să călătorească astfel cu babor- niţa de la etajul şapte, care ocupa trei sferturi din cabină şi era senilă de-a binelea. De aceea, ori de cîte ori intra în lift, se grăbea să-nchidă cît mai repede uşile şi să apese pe buton. De astă dată însă, fu surprins înainte de-a o face şi trebui să se supună. Cîteva clipe mai tîrziu, în lift intră Lariska de la etajul patru şi, împreună cu ea, Maşa Arhanghelskaia, cu obrazul şiroind de lacrimi. Plîngea de i se înroşiseră pînă şi sprîncenele, iar întreg obrazul i se acoperise de puncte purpurii. Părea atît de nefericită, încît lui Duc i se strînse inima. Lariska apăsă pe buton, iar lui i se păru că liftul porneşte în sus în sunetele unul coral funebru. Deşi îl zărise pe Duc împreună cu sfecla lui, Maşa plînse mai departe, ceea ce dovedi că nu se sinchisea de el aşa cum nu te sinchiseşti de prezenţa unei pisici sau a unui cîine. într-un cu- vînt, nu-i dăduse lui Duc nici un fel de atenţie.

Duc însă fu zguduit din temelii. Ar fi putut să şi moară pentru fata asta, cu condiţia, desigur, ca ea să-şi dea seama de cele ce se întîmplă. Să-şi dea seama şi, în clipa cînd el s-ar săvîrşi din viaţă, să se plece asupră-i, şi din ochi să-i pice peste obrazul lui o lacrimă incandescentă.

Liftul se opri la etajul patru, ieşiră tustrei din cabină şi o luară în direcţii diferite : Maşa şi Lariska la stînga, Duc cu sfecla lui — la dreapta.

în seara aceleiaşi zile, Lariska veni şi sună la uşă.

— Iscăleşte aici, îi porunci, întinzîndu-i un tabel şi un stilou cu pastă.

Duc privi tabelul şi întrebă :

— Da’ de ce ?

— Că ne mutăm, îl lămuri ea.

— N-aveţi decît. Pentru ce vă trebuie semnătura mea ?

— Blocul ăsta e cu apartamente proprietate personală, îi explică Lariska. Şi-i nevoie de acordul tuturor locatarilor.

„De ce să fie nevoie ? Cine are nevoie ? Ce de inepţii mai născocesc oamenii ăştia maturi !...“

Se iscăli în dreptul cifrei 89, care indica numărul apartamentului său, şi, restituind fetei stiloul, o întrebă cu un aer indiferent :

— Da* de ce plîngea Maşa Arhanghelskaia ?

— Că s-a amorezat, îi răspunse Lariska pe un ton la fel de indiferent, şi sună la uşa de alături.

în prag apăru o altă vecină de pe palier, o femeie vîrstnică şi burduhănoasă, ca un dinozaur care ar sta pe propria lui coadă. Avea un trup uriaş şi un cap cît o gămălie. Duc se pomenise de cîteva ori cu ea în ascensor şi de fiecare dată simţi că-1 ameţeşte mirosul de votcă pe care îl răspîndea femeia şi de fiecare dată îl încercă teama că ea ar putea să cadă peste el şi să-1 facă piftie. Vecina izbutea totuşi să iasă cu bine din cabină şi pornea de fiecare dată spre uşa ei, mergînd în diagonală, ca şi cînd ar fi dat mereu la o parte cîte un obstacol nevăzut. Lumea zicea că are bani mulţi, dar că ei nu-i aduc fericirea. Se ştia totuşi că moare de frică să nu fie jefuită.

— Semnaţi, vă rog, i se adresă Lariska.

Femeia-dinozaur îi privi morocănos şi bănuitor pe amîndoi, iar Duc avu prilejul să vadă mai limpede ca altcîndva că ea are un obraz lătăreţ şi roşu şi că pielea de pe obraz îi e întinsă ca pielea pe-o tobă. Semna tăcută şi dispăru iar în spatele uşii.

— Da’ de cine ? întrebă Duc.

Lariska uitase începutul convorbirii, de aceea nu înţelese întrebarea.

— Maşa, zic. De cine s-a amorezat ? încercă Duc să fie mai explicit. ,

— A... Păi de Vitali Reznikov. E o proastă. Pînă-n călcîie. Duc nu pricepu : e proastă pînă-n călcîie fata, ori s-a amorezat de Vitali pînă-n călcîie. Adică, de ce e plină : de dragoste sau de prostie ?

— Da’ de ce-i proastă ? întrebă el.

— Pentru că Reznikov e o nenorocire cu garanţie, conchise pe un ton categoric Lariska şi urcă la etajul următor.

— Cu garanţie înseamnă garantat ? încercă să se edifice

Duc.

— Lasă-mă-n pace. Eşti încă prea mic, făcu un jignitor gest de lehamite Lariska şi, ajunsă la celălalt palier, dispăru.

Şi iată că această „nenorocire cu garanţie" a Maşei, întruchipată de Vitali Reznikov, sta acum faţă în faţă cu Duc şi rostea într-o doară :

— Lumea zice că eşti un talisman ?

Duc continuă să se holbeze la el, întrebîndu-se cam în ce consta primejdia pe care, chipurile, o reprezenta tînărul.

Vitali ăsta era iubit de profesori pentru că învăţa strălucit şi cu multă uşurinţă, lucru care nu i se părea defel complicat. Aşa îi era alcătuit lui creierul.

Vitali era iubit şi de cei doi părinţi ai lui, de două bunici, de o străbunică şi de doi bunici. Pe lîngă asta, mai avea la spate şi pavăza preaputemicului său tată, care se străduia să-i croiască prin viaţă un drum drept, înlăturînd de pe întinderea acestuia toate buturugile, astupîndu-i toate gropile şi acoj>erindu-l cu asfalt. Feciorului nu-i mai rămînea, aşadar, decît sa meargă înainte pe acest drum, cu soarele în faţă şi cu vîntul adiindu-i pe la tîmple.

Vitali era iubit şi de fete, pentru că era frumos şi distins ca un prinţ. Şi ştia acest lucru. De ce, adică, să nu-1 fi ştiut ?

Era, aşadar, iubit de toată lumea. Şi, la rîndul lui, avea inima deschisă pentru dragoste şi fericire, ca un căţelandru vesel şi sănătos. Totuşi, îi lipsea ceva. Fiinţa lui ducea lipsă de acea substanţă care, în domeniul artei fotografice, se cheamă „fixator", El nu izbutea adică să-şi fixeze sentimentele şi de aceea trecea extrem de repede de la un ataşament la altul. Poate, ce-i drept, şi datorită faptului că avea de unde alege. Pe masi vieţii Iui se aflau, ca la un restaurant chinezesc, atîtea feluri de mîncare, încît ar fi fost de-a dreptul ridicol să se sature numai cu unul, fără să guste şi din celelalte.

Cît despre Duc, acesta se descurca mai uşor : pe el nu-1 iubeau nici profesorii şi nici fetele. Numai maică-sa. El, în schimb, ştia să iubească cu mult devotament şi cu multă statornicie. Dragostea şi statornicia reprezentau pentru el o necesitate.

— Să zicem că aş fi talisman. Şi ce-i cu asta ?

— Vreau s-o invit la patinaj pe Maşa Arhanghelskaia.

— Invit-o.

— Mă tem c-o să mă refuze.

— Ei şi ? Ce-o să se întîmple ?

— N-o să se întîmple nimic. Adevărul e însă că ea mă urăşte, făcu necăjit Vitali. Parcă i-aş fi făcut cine ştie ce...

în cazul de faţă, Duc nu se îndoi nici o clipă de succesul intervenţiei care îi era solicitată. Acest succes i-1 pregătise viaţa însăşi, şi realizarea lui nu presupunea nici un fel de risc şi nici un fel de efort.

— Bine, să mergem, consimţi el şi porniră amîndoi spre clasa a zecea, aflată la capătul culoarului.

într-adevăr, ar fi fost miare păcat să scape o asemenea ocazie : ocazia de a se afirma în ochii unui elev mai mare, şi nu ai oricărui elev, ci tocmai ai lui Vitali Reznikov, celebru prin reputaţia lui distins-îndoielnică. în felul acesta va fi atins şi el, Duc, de aripa acestei reputaţii şi astfel va deveni mai matur, mai frecat de viaţă, aidoma unor blugi roşi de-a lungul vremii.

Din clasa a zecea „A“ le ieşi în întîmpinare chiar Maşa Arhanghelskaia.

Nu purta uniformă şcolară, ci o rochie frumoasă, din import, de-o culoare stacojie, semănînd astfel cu o flăcăruie avîntată în sus. Chipul ei îl arse pe Duc la inimă.

Vitali îl apucă de mînă, ca şi cînd ar fi vrut să strîngă talismanul în pumn. Şi se duse la Maşa.

— Vrei să mergem mîine la patinoar ? o întrebă cu vocea gîtuită.

— Astăzi, îl corectă Maşa. La ora opt.

Şi se depărtă de-a lungul culoarului, cu spatele drept, cu chipul impenetrabil.

Vitali îşi descleştă pumnul şi se uită uluit mai întîi în urma fetei, apoi la Duc.

— A zis c-o să mergem, aşa-i ? rosti, trezit la realitate.

— Da. Astăzi, la ora opt, confirmă Duc.

— Da’ unde o să ne-întîlnim ?

— îi dai un telefon şi te înţelegi cu ea, îl povăţui Duc.

— Grozavă treabă... Vitali scutură din cap, revenindu-şi cu încetul în fire, adică recăpătîndu-şi obişnuitul aer arogant.

— Cum ai reuşit să faci aşa ceva ?

— Sînt ceea ce se cheamă un *extrasens,* îl lămuri cu modestie Duc.

— Cum, cum ?

— *Extra* e totuna cu „supra“. *Sens* înseamnă „simţ“. Sînt un tip suprasensibil.

— Aha. Deci „votca-extra" înseamnă supravotcă, se dumiri Vitali. Şi aceasta fu singura concluzie pe care o trase din cele întîmplate. Pe urmă îşi dădu seama şi întrebă: Poate vii cu mine şi cînd voi da examenul de admitere la institut ?

— Da’ duşumelele nu vrei să ţi le spăl *t* rosti ofensat Duc.

— Duşumelele ? făcu mirat Vitali. Nu. Duşumelele la noi le spală bunica.

Chiar atunci sună clopoţelul.

Duc şi Vitali se duseră la clasele lor. Fiecare gîndind la ceea ce realizase. Vitali la împăcarea ce avusese loc, iar Duc la pierderea unei fiinţe dragi, pe nume Maşa. Ce-i drept, ea nici nu fusese vreodată numai a lui. Al lui însă fusese visul. Dreptul de a visa. Acum, pierduse şi acest drept. Şi asta numai ca să obţină nişte amărîte de aplauze, numai ca să se afirme în ochii indiferenţi ai lui Vitali. Pe Vitali însă nu poţi să-1 impresionezi cu nimic. Pentru el nu prezintă importanţă decît ceea ce îl priveşte direct. Dacă e vorba de ceva „extra", de exemplu, acesta nu poate să fie decît o votcă sau nişte fursecuri. Căci fursecurile le poţi mînca, iar votca o poţi da pe gît.

începu ora de geografie.

Lev Semionovici, profesorul, vorbi despre condiţiile climatice. Duc asculta şi aşa, zilnic, în cadrul emisiunii „Starea vremii" şi în sunetele unor piese de Ceaikovski, unde era în ziua aceea cald şi unde era frig. La Tbilisi, de exemplu, se abăteau ploi tropicale, în timp ce în Iakutia arborii înalţi gemeau sub povara gerului. Hei, de s-ar afla el sub un asemenea arbore în scurta lui cea ca celofanul ! Sau în plină ploaie tropicală cu obrazul ridicat spre şuvoaie !...

— Diukin ! îl strigă Lev Semionovici.

Duc se ridică în picioare. îndreptă spre profesor o privire cinstită şi tristă, ca şi cînd l-ar fi rugat să-1 înţeleagă, să-i recepţioneze gîndul, aşa cum recepţionează un aparat de radio o undă electromagnetică. Dar Lev Semionovici era pesemne acordat pe-o altă lungime de undă. Una care nu era a lui Duc.

— Ai, te rog, amabilitatea să ieşi afară ! i se adresă profesorul.

— De ce ? întrebă Duc.

— Mă deranjează expresia dumitale.

Duc ieşi pe culoar. De-a lungul unui perete se înşirau portrete de cosmonauţi şi stemele republicilor unionale.

Rămase o vreme nemişcat. Pe urmă se sprijini cu spatele de perete şi lunecă astfel în jos, aşezîndu-se pe vine.

Tocmai atunci, dinspre cancelaria profesorilor, cu un catalog în mînă, veni Maşa Arhanghelskaia. Chipul îi emana lumină. Părea că pluteşte — ca în visul acela — la doi centimetri de duşumea. O purta astfel, prin văzduh, însăşi fericirea.

O, cum ştia ea să se contopească cu propriile ei stări sufleteşti ! Mai demult, Duc o văzuse în culmea nefericirii. Acum, o

vedea radiind de fericire. Ţinînd seama însă că Vitali nu era decît o „nenorocire cu garanţie", însemna că foarte curînd ea avea să revină la starea dintîi, lacrimi mărunte aveau să-i brăzdeze obrazul, sprîncenele să i se înroşească, iar chipul să-i fie tot numai puncte purpurii.

Avea, prin urmare, să tot treacă mereu de la starea de fericire la cea de amărăciune şi viceversa. Dar poate că tocmai asta e ceea ce înseamnă dragoste ? Poate că e de preferat o fericire amară unei vieţi cenuşii, anoste ?...

O clipă mai tîrziu, îl zări pe Duc şezînd pe vine lîngă perete.

— Ce-i cu tine ? îl întrebă cu duioşie, parcă revărsînd peste el un pic din sentimentul ce-i inundase sufletul.

— Nimic, zise Duc.

El nu avea nevoie de duioşia destinată altcuiva.

— O jumătate de kilogram de caşcaval „Poşehonski", o jumătate de kilogram de unt şi douăzeci de pacheţele de lapte din cel cu şase la sută grăsime, zise Duc.

Vînzătoarea — vîrstnică, mişcîndu-se anevoie — făcu socoteala la abac şi murmură :

— Opt ruble şi nouă copeici.

— Pot să vă achit dumneavoastră ? o întrebă Duc şi îi întinse banii.

— Nu. La casă, îl îndemnă vînzătoarea.

Nu funcţiona decît una din case, şi de-a lungul magazinului şirul de oameni părea un rîu cu meandre, cotituri şi afluenţi.

— Aş sta prea mult, mărturisi Duc şi încercă să stabilească cu vînzătoarea un contact vizual. în ochi i se putu citi : „Deşi sînteţi bătrînă ca o caracatiţă, totuşi sînteţi o femeie cumsecade, aţi obosit şi vreţi să vă duceţi acasă..."

Cînd te uiţi la un om cu bunăvoinţă şi îi vorbeşti pe un ton normal, fără s-o faci pe încrezutul şi să-ţi arogi tot felul de drepturi, atunci cele dorite de tine se împlinesc cu uşurinţă, fără să fii neapărat un talisman. Binele naşte bine. Aşa cum răul naşte alt rău.

Vînzătoarea îl privi pe băieţandrul slăbuţ şi cam neputincios în aparenţă de dinaintea ei şi ocoli cu privirea şirul de oameni care înainta spre casă. încercă apoi să înlăture cei doi factori: **pe** băiat şi rîndul de la casă. în cele din urmă zise :

— Bine, fie. Da’ rest să ştii că n-am să-ţi dau.

Duc puse pe tejghea două bancnote însumînd opt ruble, iar alături, o monedă de zece copeici. Vînzătoarea mătură banii de pe tejghea în palmă. Din palmă îi azvîrli în buzunarul mare, alb,

larg deschis al halatului. Şi îşi mută ochii spre următorul cumpărător. Era o bătrînă, uscată ca un ciot.

— Cincizeci şi şapte de copeici, fără să-mi dai restul, zise bătrîna şi puse banii pe tejghea. Un pachet de frişcă şi-un pachet de brînză de vaci.

în momentul cînd Duc ieşea din magazin cărînd cu el în sacoşa umflată douăzeci de mici piramide triunghiulare, vînzarea produselor la sectorul de lactate începuse a se desfăşura după un principiu nou, ocolind casa, evitînd orice evidenţă şi orice control. Duc nu stătu să se întrebe dacă-i un lucru bun sau rău. Probabil că pentru unii avea să fie bun, iar pentru alţii rău.

în pragul uşii se lovi de tuşa Zina, mama Lariskăi şi vecina lor, cea în casa căreia n-ar fi vrut cîtuşi de puţin să vadă lumina zilei.

— De ce ai luat atîta lapte ? se miră tuşa Zina.

— Facem din el brînză de casă, o lămuri Duc. Mama nu poate să mănînce dimineaţa decît brînză de vaci.

— Bravo, îl lăudă tuşa Zina. Văd c-o ajuţi pe maică-ta. Uite că mai sînt şi copii dintr-ăştia. A mea nu ştie să zică altceva decît „fă-mi“ şi „dă-mi“. Acu' vrea magnetofon. Unul „Sonia”[25]. De unde să i-1 iau ?

Duc nu-i răspunse. Chiar atunci un pachet de lapte de la fundul sacoşei plesni sub presiunea celorlalte şi lichidul din el porni sa se scurgă într-un firicel subţire, continuu, spălîndu-i lui Duc bocancul stîng. Duc întinse mîna, depărtînd sacoşa de blugi, firul de lapte curse acum mai la distanţă, dar era incomod să ţii sacoşa în felul acesta, cu mîna întinsă.

— Ascultă, Saşa, am auzit că eşti un... un... am uitat cum îi zice. Mă rog, un fel de peştişor de aur [26].

— Cine zice aşa ceva ? o întrebă Duc.

Mecanismul de propagare a faimei sale nu-i era, fireşte, indiferent.

— Cei de la şcoală.

Duc îşi dădu seama că Vitali povestise totul Maşei, Maşa — Lariskăi, Lariska — tuşei Ziua. Iar acesteia, doar să-i zici ceva... De-aici încolo are să împrăştie vestea prin toată ţara. Ba are s-o publice şi în „Vecerka“ [27], în chip de anunţ...

Duc se simţi totuşi flatat că numele i se vîntura prin acele

---

25 Personajul pronunţă greşit denumirea firmei „Sonv" (Sonia = diminutiv de la Sofia) (rus.).

26 Personaj fabulos din basmul în versuri «Povestea pescarului şi peştişorului” de A. S. Puşkin.

27 Denumirea populară a cotidianului «Vecemeaia Moskva*.

cercuri unde cei mai grozavi flăcăi patinează cu cele mai grozave fete, în sunetele muzicii şi cu mîinile încrucişate la piept.

— Deunăzi mi-au venit nişte cunoştinţe de prin părţile Balticei, zise tuşa Zina, nu se ştie de ce, cu **o** voce plîngăreaţă. Vara ne închiriază acolo o vilişoară de-a lor. Au venit acum să-şi ia o garnitură de mobilă finlandeză, de-i zice „Tower". Da' nu se găseşte nicăieri.

— Asta-i mobilă englezească, o corectă Duc.

— Cum adică, englezească ? se miră tuşa Zina.

— Tower este o închisoare din Anglia. Una în care a fost închisă regina Elisabeta Stuart.

— De unde ştii ?

— O ştie toată lumea.

— S-ar putea, consimţi tuşa Zina. Are şi-o etajeră cu nişte gratii metalice.

— Ce le trebuie să-şi bage în apartament nişte gratii de puşcărie ! încercă s-o convingă Duc de aspectul absurd al unei asemenea intenţii.

— Ajută-i, Saşa, nu se lăsă convinsă tuşa Zina. Te rog. Că le-am şi promis... Lariska zicea că ai un suflet nobil...

Duc nu ştia cît îi era de nobil sufletul. Dar dacă o spusese Lariska, înseamnă că avea dreptate.

Să accepte şi să promită că va procura mobila în cauză era desigur un lucru ispititor, totuşi foarte riscant. Nu prea era de crezut ca directorul unui magazin de mobilă să primească în dar o centură cu cataramă „Wrangler". Şi-apoi, centura asta nici nu mai exista. Să-i zică însă tuşii Zina „Nu pot“ ar însemna să-şi reducă în mod considerabil faima. Or, faima constituie totuşi calea cea mai scurtă şi mai sigură spre inima Maşei Arhanghelskaia. Cînd ea se va convinge că Vitali e cu adevărat o nenorocire cu garanţie, iar Duc, dimpotrivă, un tip cu totul ieşit din comun, ba înzestrat şi cu un suflet nobil, nu se ştie ce întorsătură vor putea să ia lucrurile.

— Oamenii ăştia ar da şi un ciubuc, îi şopti la ureche tuşa Zina. Dar nu ştiu cui să dea şi cît să dea. Să ştii, dragul meu, că sînt nişte oameni foarte de treabă. Adevăraţi intelectuali. Ne dau voie sa ne folosim şi de livada lor, şi de grădina de zarzavaturi. Culegem acolo coacăze, mărar...

Firul de lapte din pachet încetase să curgă. Nu mai picurau de acolo decît stropi răzleţi. Duc readuse braţul în poziţia lui iniţială.

— Am să încerc, zise el. Dar nu vă promit nimic sigur.

Operaţiunea „Tower-Talisman“ trebuia, într-adevăr, bine pregătită.

Cabinetul directorului se afla în fundul magazinului, lîngă depozitul de mobilă.

Directorul şedea la biroul său, gîrbovit, cu gura întredeschisă, şi semăna cu un arici însetat. Părul îi era aspru şi-i stătea vîlvoi în cap, aidoma unor ace. îi lipseau doar acele de pe spate. Capul îi alcătuia cam a treia parte din trup şi se unea cu acesta nu prin intermediul gîtului. Braţele îi erau scurte ca nişte lăbuţe, palmele îi stăteau culcate pe birou, cu buricele degetelor îndreptate unele spre celelalte.

— Bună ziua, zise Duc, intrînd în cabinet.

Ariciul scoase un mormăit lipsit de însufleţire. N-avea chef să zică nici „bună ziua”. Şi nici nu-i venise vreun oaspete deosebit. Ia, un puşti acolo... S-o fi rătăcit, pesemne. Nu-şi mai găseşte mama...

Duc rămasei nehotărît. Tăcea.

— Ce vrei ? îl întrebă în cele din urmă Ariciul. Vorbea cu efort, ca şi cînd l-ar fi gîtuit cineva, ţinîndu-1 cu mîna de beregată.

— O garnitură „Tower“, răspunse Duc.

— Deocamdată n-avem nimic de import... Da’ cine are nevoie ?

— Nişte cunoştinţe.

— Ale cui ? Directorul se foi, neliniştit. Pesemne că se înt^ba : n-o fi Duc trimisul vreunei persoane importante ?

— Ale tuşii Zina.

— Da’ cine-i tuşa Zina ?

— O vecină de-a noastră.

— Şi te-a trimis să cumperi mobilă ? Ăştia au înnebunit de tot... Auzi dumneata : să trimiţi un copil să-ţi ia mobilă... Directorul pufni pe nări, întocmai ca un arici.

— Eu nu sînt copil.

— Da’ ce eşti tu ?

— Talisman.

— Cum ?

— Sînt un talisman. Adică un om care aduce fericire.

Pentru prima oară de la începutul convorbirii directorul păru mai înviorat. Acum îl privi pe Duc ca un arici care a văzut ceva ce-1 interesează. Un hrib, de exemplu.

— Chiar aduci fericire ? întrebă el, ca să se convingă.

— Aşa, în mod direct, nu aduc. Dar dacă cineva are o do-

rinţă şi mă ia cu el, dorinţa i se împlineşte.

— Mă, tu nu minţi ? mai întrebă o dată Ariciul.

— Păi garnituri „Tower“ oricum nu se mai găsesc, încercă să se eschiveze Duc.

— Ascultă, dacă tu îmi dai o mînă de ajutor, am să te ajut şi eu pe tine, zise Ariciul. Nu vreau decît să vii cu mine pentru un ceas-două.

— Unde ? întrebă Duc.

— Undeva, se eschivă de astă dată Ariciul. Are pentru tine vreo importanţă ?

— Nu prea, mărturisi Duc.

Ariciul se ridică pe lăbuţele dinapoi, dar nu deveni mai înalt. Capul îi rămase la nivelul de pînă atunci. Duc îşi dădu seama că celălalt părăsise scaunul doar după modul cum îi erau aşezate mîinile. Pînă atunci îi stătuseră cu buricele degetelor faţă în faţă, iar acum, zăceau pe birou cu palmele înainte. Ca la un om care stă în picioare.

în taximetru, Ariciul se aşeză lîngă şofer şi tăcu tot drumul, cu capul înfundat între umeri.

Doar o singură dată se întoarse şi zise :

— Dacă vor să nu mai existe mită, să nu creeze condiţii...

Duc nu pricepu nimic.

— Creează deficitul. Creează cozile, mormăi supărat Ariciul. Şi pe ce se bazează ? Pe-o înaltă moralitate ? Aşa am să şi spun.

— Cui ? întrebă Duc.

Ariciul se mulţumi să dea din mînă, apoi îi zise şoferului?:

— Aici.

Şoferul frînă în faţa unei clădiri mari şi impunătoare.

Ariciul achită costul cursei, apoi coborî şi-i deschise lui Duc portiera.

Hainele şi le lăsară la garderobă. Era o încăpere răcoroasă, cu pereţi de marmură, semănînd cu o catedrală.

Urcînd o scară largă, intrară într-o încăpere căptuşită cu lambriuri de lemn. De-o parte şi de alta se aflau două uşi masive, prevăzute cu tăbliţe şi avînd în dreptul lor cîte-o secretară.

— Stai aici, porunci Ariciul şi se duse spre uşa din dreapta, înainte de-a dispărea în spatele ei, îi aruncă lui Duc o privire. Exact aşa cum ai azvîrli cuiva un capăt de frînghie înainte de-a sări în craterul unui vulcan. Sau de-a plonja în valurile mării. Sau <de-a ieşi dintr-o rachetă în plin cosmos, neştiind ce te aşteaptă acolo şi dacă te vei mai putea întoarce. Duc prinse cu ochii capătul de frînghie şi dădu din cap a încurajare.

Asigurat de Duc, Ariciul dispăru în spatele uşii.

Duc rămase să stea în picioare ca un stîlp. I se făcuse foame. Nu înţelegea limpede tîlcul faptelor petrecute, totuşi îşi dădea seama că cineva crease condiţii pentru luare de mită şi că Ariciul nu dăduse dovadă de-o înaltă moralitate, ci cărase cu lăbuţele iui scurte respectiva mită în propria-i vizuină. Acum, fusese chemat să dea socoteală şi era foarte necăjit pentru că trebuia să dea jos din vîrful acelor sale nişte bani străini, pe care ajunsese să-i socotească între timp ca fiind ai lui.

Secretara din dreapta răsfoia cu atenţie nişte hîrtii. Găsi în cele din urmă ceea ce căutase şi părăsi încăperea. Cea de-a doua ţinea la ureche receptorul telefonului şi repeta din cînd în cînd o mereu aceeaşi frază : „Ai perfectă dreptate". O pauză, şi din nou : „Ai perfectă dreptate".

Duc simţi că-1 cuprinde plictiseala. Se sprijini cu spatele de tocul uşii din dreapta şi lunecă în jos. îşi pusese în gînd să stea niţel pe vine, doar aşa, pentru variaţie. Dar nu-şi ţinu echilibrul şi căzu cu spatele peste uşă. Aceasta se dădu în lături, astfel încît Duc se pomeni cu trupul şi capul în cabinet, iar cu picioarele în anticameră. Lucru care îl făci^să semene cu un cadavru prăvălit fără veste dintr-un şifonier.

Nimerind în această poziţie, izbuti totuşi să-şi dea seama că în cabinet se află două persoane : Ariciul şi încă un ins care aducea a sportiv retras din activitate din cauză de vîrstă.

— Ce-i asta ? se sperie sportivul.

— E... cu mine, făcu ruşinat Ariciul.

între timp, Duc se ridică în picioare, şi sportivul avu posibilitatea să-1 vadă în poziţie verticală : un băieţaş subţirel, cu ochi rotunzi, înfricoşaţi, şi cu un ciuf în creştetul capului. Sportivul se uită la el mai multă vreme decît se obişnuieşte în asemenea ocazii. Pe urmă se întristă fără veste şi îi zise Ariciului :

— Bine, uite ce e ! Faci o cerere de demisie din motive personale, şi să-ţi iei pentru totdeauna tălpăşiţa din reţeaua comerciala. Să nu-ţi mai calce piciorul pe-acolo. M-ai înţeles ?

Vorbea răstit, însă Ariciul, nu se ştie de ce, se înveseli atît de tare, încît i se holbară ochii de fericire.

— Vă mulţumesc ! murmură el plin de recunoştinţă.

— N-ai de ce să-mi mulţumeşti ! făcu sportivul. Că nu de dumneata mi-e milă. Mi-e milă de copiii dumitale. Aş vrea să cred că aşchia o să sară departe de trunchi. Poţi pleca !

Ariciul nu se clinti însă, paralizat de fericire. Duc sta şi el nemişcat.

— Du-te, du-te, i se adresă acestuia sportivul, cu un glas

mai blînd. Şi ia-1 şi pe taică-tău...

Coborîră scara, fără să se uite unul la celălalt. îşi luară tăcuţi paltoanele de la garderobă.

Ieşiră în stradă.

— „Să nu-ţi mai calce piciorul...", mormăi supărat Ariciul. Păi şi-aşa am să ocolesc de la un kilometru dughenele astea. Mă doare-n cot de ele. Dacă ai de-a face multă vreme cu mobila asta, începi să-i şi urăşti pe oameni. O haită... Dar şi-o haită respectă nişte legi. Lupii, de exemplu... Da’ de ce ne-am oprit aici ? se întrerupse el brusc. Hai să mergem. Să bem ceva !

Traversară strada, atraşi de firma unui „Grille-bar“.

Barul era aproape pustiu. La mese şedeau, cu paltoanele pe ei, doar cîteva perechi. Cînta în surdină o muzică.

— Ţi-e foame ? întrebă Ariciul.

— Acuma, nu.

Flămînzise la un moment dat, apoi foamea îi trecuse şi nu mai simţea în trup decît un fel de slăbiciune.

Ariciul aduse o sticlă de coniac cu un mare număr de stele pe etichetă, precum şi o lămîie tăiatj^ felii.

Turnă coniacul în pahare : lui — unul plin, lui Duc — jumătate.

— Cum te cheamă ? îl întrebă pe Duc.

— Saşa, îşi aminti acesta.

— Saşa dragă... Ariciul ridică paharul. Să bem în cinstea reuşitei.

Duc trase o duşcă zdravănă. Muşcă apoi din felia de lămîie. Coniacul îi arse gîtlejul, iar lămîia îi strepezi gura.

Bău şi Ariciul. îşi schimonosi obrazul ca o păpuşă de cauciuc, adunînd grămadă gura şi nasul. Apoi readuse totul la loc.

— Păcat că nu m-au priponit, zise el.

— Unde ? nu-1 înţelese Duc.

— La puşcărie, rosti calm Ariciul, desfăcînd cercul cojii de lămîie şi făcîndu-1 linie dreaptă. Tare aş vrea să scap de toată lumea asta. Să schimb ambianţa. Află că şi la puşcărie se poate trăi. Ştii care este lucrul cel mai important în viaţă ?

— Care ?

— Să rămîi om. îmi amintesc, de exemplu, cum zideau după război casele nişte prizonieri nemţi. Pe cinste. L-am întrebat pe unul: „De ce te străduieşti atîta ?“ Da’ el mie: „Vreau, zice, să mă întorc acasă tot neamţ". Ai priceput ?

Duc îl asculta cu multă atenţie, însă problemele neamţului se aflau prea departe de propriile lui probleme.

— Mi-aţi promis o garnitură „Tower“, îi reaminti in cele din urmă.

— Vino şi ia-o, îi zise Ariciul.

— Păi nu mai aveţi aşa ceva, făcu surprins Duc.

— Nu mai are baza. Eu însă mai am în depozit. Una singură. Cu defect. Are un geam crăpat. Da’ îl poţi înlocui foarte uşor. Chiar băieţii mei or să ţi-1 pună.

îşi consultă ceasul şi zise :

— Astăzi însă nu mă mai duc la magazin. Vino mîine dimineaţă. Vii chiar tu sau trimiţi pe cineva ?

— Trimit pe cineva, rosti cu importanţă Duc.

— I-am promis-o unui gruzin. Da’ ţi-o dau ţie.

— Vă mulţumesc, zise Duc.

— Eu îţi mulţumesc ţie. Ceea ce ai făcut tu preţuieşte mai mult decît banii. Chiar eşti în stare să aduci oamenilor fericire ?

— Da. Tuturor, în afară de mine, zise Duc.

— Normal, dădu din cap Ariciul.

— Cum adică, „normal" ?

— Păi, ori o aduci altora în detrimentul tău, ori ţi-o aduci ţie în detrimentul altora, îl lămuri Ariciul.

— Da’ şi aşa, şi aşa nu se poate ?

— Poate că da. Eu unul n-am reuşit s-o fac.

— Dumneavoastră aţi făcut-o în detrimentul altora ?

— Da, dar nu pentru mine personal. Tocmai asta-i problema. Mie ce-mi trebuie ? Ariciul îşi lipi de piept amîndouă lăbuţele. Mie nu-mi trebuie nimic. Eu sînt un ghiuj bătrîn. Totul n-a fost decît pentru ei. Dar ei măcar o dată să mă fi întrebat: „Cum te mai simţi, tăicuţule ?“ Nu m-aş fi plîns, bineînţeles. De întrebat însă mă puteau întreba, nu-i aşa ? Să se fi interesat şi ei de propriul lor tată...

Lui Duc îi păru rău pentru Arici, de aceea îl întrebă :

— Da’ cum vă simţiţi ?

— Rău ! Ariciul îşi propti cu lăbuţa capul masiv, îndreptîndu-şi privirea tristă, inteligentă, spre adîncul pădurii. Nu mai am patimă în mine. M-a cuprins plictiseala ! Pricepi ? Nu mai găsesc vieţii nici un sens. Care-i sensul ei ?

— Nu ştiu, zise Duc.

— Nici eu nu ştiu, mărturisi Ariciul. Mai demult îmi ziceam aşa : am nişte copii de crescut. Şi trebuie să mă străduiesc pentru ei. Acum, copiii îmi sînt mari, dar văd că nu sînt deloc copiii mei. Aşa, nişte persoane străine. Cu problemele lor. Şi le sînt şi eu o persoană străină. Cu problemele mele. Nu prezint pentru ei interes decît ca izvor de venituri. Atît şi nimic altceva.

Duc îşi aduse aminte de maică-sa şi zise :

— E urît din partea lor.

— Bineînţeles, rosti cu tristeţe Ariciul. Dacă copiii ar justifica speranţele pe care şi le pun în ei părinţii, atunci lumea ar fi o lume ideală... Pe cînd ea a rămas şi astăzi tot atît de imperfectă cum a fost şi pe vremea lui Hristos.

— Şi ce-i de făcut ? întreba Duc.

— Nimic. Trebuie doar să trăieşti. Şi în toate împrejurările să rămîi om. Ca prizonierul acela neamţ. Căci dacă stai să te gîndeşti, sîntem cu toţii nişte prizonieri : prizonierii banilor, ai bolilor, ai dorinţelor, ai vîrstei, ai dragostei şi ai morţii. Dar... Ariciul dădu din mînă a pagubă. Hai, mai bine, să te duc cu taxiul acasă...

— Lăsaţi că ajung şi singur. Vă mulţumesc, zise Duc.

Prezenţa Ariciului îl obosise cumplit. Parcă ar fi călătorit nesfîrşit de mult în compania lui cu liftul. Voia să rămînă singur şi să se gîndească la otice i-o trece prin cap. Iar de nu-i va trece nimic prin cap, să nu se mai gîndească la nimic.

Călători spre casă trei ceasuri încheiate. Revenind parcă din- tr-un alt oraş.

în metrou, adormi tun şi nu se trezi decît la staţia „Preobrajenskaia", unde o lucrătoare de acolo îl bătu pe umăr.

Ieşi din vagon, se urcă în trenul care mergea în direcţie opusă, iar acesta îl duse pe sub întreg oraşul pînă la următoarea transbordare. Duc şedea cu capul plecat, care, din nu se ştie ce pricină, nu-i sta înfipt la locul cuvenit, ci i se rostogolea pe piept, ca o minge de fotbal pe gazonul stadionului. Şi Duc avea impresia că nu va mai ajunge niciodată acasă, ci va hurui veşnic astfel, prin hrubele tunelurilor.

Ajunse, în fine, la etajul său. Sună mai întîi la tanti Zina şi îi comunică cele cuvenite : unde şi la ce oră să se ducă a doua zi. De simţit, se simţea ca după o intoxicaţie, puternică, de aceea nu-i mai păsa de nimic : nici de noua victorie pe care o repurtase, nici de reacţia lui tanti Zina. Reacţia ei însă fu cu totul neaşteptată.

— Da’ covorul ? întrebă vecina.

— Care covor ? n-o înţelese Duc.

— La mobilă, preciză vecina.

îşi închipuise, pesemne, că Duc este, într-adevăr, un „peştişor de aur", or, se ştie că pentru un asemenea peştişor nu reprezintă nici o greutate să facă rost de-o albie nouă sau de-o casă nouă.

— Asta n-o mai ştiu, rosti sec băiatul. Asta o rezolvaţi fără

mine.

Simţea că toate cîte le vede cu ochii, inclusiv faţa lui tanti Zina, îi întorc stomacul pe dos.

— Stai puţin, zise ea, pornind să-şi mişte picioarele scurte, solide, şi ducîndu-şi spre perspectiva deschisă dincolo de prag fundul proeminent ca un televizor agăţat mai jos de spate. Reveni destul de repede şi îi vîrî lui Duc o hîrtie păturită de zece ruble.

— Ce-i asta ? nu pricepu Duc.

— Ia-o, ia-o... Să-ţi cumperi ceva.

— Cam ce-aş putea să-mi cumpăr cu zece ruble ? Mai bine luaţi-vă dumneavoastră... nişte hîrtie igienică. Vă ajunge pentru un an de zile. Dacă o folosiţi cu economie...

Vîrî banii înapoi în mîna puhavă a vecinei şi, ducîndu-se spre uşa lui, scoase din buzunar cheile.

Tanti Zina rămase în prag, urmărindu-1 cu privirea. Apoi zise :

— Te-ai făcut mitocan, Saşa. Unde ţi-e educaţia ? Se vede că n-aveţi bărbat în casă. Creşti fără tată...

Duc dispăru în spatele uşii.

Fruntea i se răcise. îşi simţea stomacul la gură. Intră la toaletă, se aplecă şi vărsă din el resturile de coniac, garnitura „Tower", hîrtia de zece ruble şi lipsa de educaţie.

Se simţi mai uşurat, însă picioarele refuzau să-1 susţină.

îşi mută trupul în baie. în oglindă, dădu cu ochii de propriul său chip : un chip cu desăvîrşire verde, ca o frunză de salată timpurie. Pe urmă intră în odaie şi se culcă pe canapea cu obrazul lui verde în jos.

La sfîrşitul orelor, Duc se pomeni cu Honin care îi spuse :

— Am o treabă cu tine...

— Nu mai vreau să ştiu nimic ! îi tăie elanul Duc.

— De ce ? se miră Honin. Doar maică-ta e plecată.

într-adevăr, mama lui Duc plecase de cîteva zile într-o excursie la Leningrad. Comitetul sindical de la centrul lor de calcul funcţiona ireproşabil, drept care membrii acestuia plecau în fiecare an în cîte-o excursie. Dar de ce se referise Honin la această plecare ?

— în fond, ce vrei ?

— Păi să facem un ceai, zise Honin. Svetka ar veni cu casetofonul, Serioja cu casetele şi tu cu hogeacul.

— Cum să nu ? Cu toată plăcerea ! se înveseli Duc.

Pînă atunci, nu fusese niciodată inclus printre cei ce organi-

zau ceaiuri. în primul rînd, pentru că avea numai note de trei şi şi de doi, ceea ce îl lipsea de prestanţă. în al doilea rînd, pentru că era mic de statură, cea ce nu era frumos. Ba chiar umilitor pentru ceilalţi participanţi.

— Am fi putut să ne-adunăm la vilişoara Svetkăi, preciză Honin. Dar asta înseamnă două ore dus, două — întors...

— Nu-i nici o problemă, repetă cu elan Duc. Doar ţi-am mai spus...

Revenind de la şcoală acasă şi intrînd în apartament, Duc îl examină de data asta cu o privire critică, ca o persoană din afară. De pildă, Lariska.

La ea acasă erau răspîndite peste tot o groază de cristaluri şi de porţelanuri. Mai ceva ca la „consignaţia" de pe Arbat. Du-cîndu-se pentru prima oară la aceşti vecini ai lor, Duc rămăsese cu gura căscată. In interiorul unei servante de porţelan se desfă-şura chiar un mic spectacol: un cavaler cu perucă, îmbrăcat cu un camizol verde, prindea de mînă o domnişoară, avînd şi ea pe-rucă pe cap şi purtînd nenumărate fuste de porţelan. Acţiunea se petrecea pe o pajişte unde înfloreau nişte flori de porţelan şi lătra un căţel de porţelan. Căţelul avea o limbuţă trandafirie, iar fiecărei flori i-ai fi putut număra toate petalele, ba chiar şi sta-minele din corolă.

Nimic asemănător acasă la Duc. Ei nu aveau decît o canapea cu un picior rupt, pe care chiar Duc îl bandaja din cînd în cind cu bandă izolantă. Starea de invaliditate a canapelei nu se prea observa, însă nu era recomandabil să te trînteşti pe ea cu toată greutatea. Pe fotolii, cîteva mici carpete ascundeau tapiţeria roasă. Ascundeau, de fapt, sărăcia.

Şi totuşi ei nu erau deloc săraci. Mama lui Duc lucra ca operatoare la o maşină electronică de calcul. Băga, adică, în maşină fişe perforate şi obţinea tot felul de rezultate. Obţinea şi un salariu. Mai dispunea şi de-o pensie alimentară cît întreg salariul. Judecind după mărimea pensiei, tatăl lui Duc, acolo unde se afla el, o ducea de minune. Nici ei însă n-o duceau rău. Adevărul era că mama nu avea aplecare pentru confort. Aproape că nu-i pasa de ceea ce se afla în preajma ei. Lucrul cel mai important din viaţă i se părea a fi ceea ce se afla într-însa, adică propriile ei gînduri şi simţăminte. Lui Duc situaţia asta îi convenea, căci în felul ăsta nu avea nevoie să tot aibă grijă de diverse obiecte preţioase, ori să oblige lumea să se descalţe în vestibul, cum se întîmpla, de pildă, în casa Lariskăi.

Duc se întrebă totuşi o clipă dacă n-ar fi bine să treacă pe

acolo cît timp lipseşte tanti Zina de acasă şi să împrumute pentru o seară pajiştea aceea de porţelan. Ideea însă îl îngreţoşă, mai cu seamă că era şi cam absurdă. Cînd e vorba de un ceai, podoabele n-au nici un rost. Oricum, ăia au să stingă lumina şi n-au să vadă nimic.

Duc îşi privi din nou odaia, de astă dată cu un ochi mai îngăduitor. în peretele de deasupra canapelei se afla o acuarelă : „Cehov plimbîndu-se prin Ialta". Un Cehov înalt, slab, adus de spate, purtînd pălărie şi un palton îngust. Faima lui trăia separat de el. împreună cu el — doar singurătatea şi tuberculoza.

Pe Duc îl necăjea deseori faptul că Cehov murise cu mult înaintea naşterii sale şi că el, Duc, nu putea să se ducă la Ialta pentru a-i povesti cele ce ar fi vrut să-i povestească, iar Cehov ar fi vrut, poate, să audă. într-adevăr, e mare păcat că nu există o legătură directă între strămoşi şi urmaşi. în familia lui Duc se adunaseră cîţiva strămoşi dintr-ăştia, cu care el ar fi vrut tare mult să se sfătuiască asupra unor probleme. Poveţele lor ar fi fost pentru el hotărîtoare.

Duc scoase un oftat. Luă de pe calorifer mîneca unei vechi pijamale de-ale lui, care juca rolul unei cîrpe de praf şi, în fond, chiar era o cîrpă de praf, şterse cu ea cîteva suprafeţe lustruite, apoi puse la priză aspiratorul şi îl purtă de-a lungul covorului. Covorul căpătă o culoare mai deschisă, iar odaia păru mai gătită.

După aceea, Duc se duse la bucătărie. Spălă toate vasele adunate în ultimele trei zile. Aruncînd o privire în frigider, înţelese că trebuie să dea o fugă la magazinul de produse culinare.

Ajuns acolo, cumpără de trei ruble douăzeci de prăjituri cu frişcă, ce purtau un delicat nume de femeie : „Elişka". Pe urmă, se abătu pe la secţia de vinuri. Se aşeză la un rînd lung, alcătuit din bărbaţi posaci şi cam neîngrijiţi, ajunşi cu toţii sub roţile tramvaiului numit dorinţă. Cu banii ce-i rămăseseră cumpără trei sticle de vin sec, bulgăresc.

Era cel dinţii ceai organizat pe propriul lui teritoriu şi trebuia deci să facă faţă cum se cuvine.

Oaspeţii sosiră în două reprize. întîi veniră băieţii : Honin, Buleev şi Serioja Kiskaci.

Serioja era elevul cel mai turbulent din clasa lor. în jurul lui, ca în jurul unui cîine turbat, iradia agitaţia şi neliniştea. Aveai impresia că de te va muşca Serioja, te vei molipsi şi tu de-o turbare veselă, încît nu-ţi vor mai fi de folos nici un fel de

injecţii. Serioja avea de gînd să dea examen de admitere la un institut care pregătea artişti de estradă şi de circ, înscriindu-se la secţia „prezentatori de spectacole".

Cît despre Buleev, acesta era un sportiv înveşmîntat într-un costum de blugi. Alerga zilnic cîte zece kilometri în jurul microraionului său, eliminînd din corp, o dată cu năduşeala, tot soiul de toxine. Se aşeza apoi sub duş, spăla de pe el toxinele şi intra în lume voios şi degajat. în trupul lui sănătos sălăşluia un spirit sănătos căruia nu-i păsa de nici un fel de fleacuri, cum ar fi vanitatea sau căutarea propriului tău „eu". De ce să-ţi mai cauţi „eul" cînd acesta deja există ?

O jumătate de ceas mai tîrziu, sosiră şi fetele : Kiaşko, Mareeva şi Eliseeva.

Kiaşko apăru îmbrăcată într-o rochie cu bretele, una atît de elegantă, încît cei de faţă încercară chiar un fel de sfiiciune. Iar Serioja Kiskaci zise :

— Svetka, eşti grozavă...

Mareeva slăbise, ajungînd jumătate din cît era înainte. Pometţii îi ieşiseră în afară, iar chipul îi arăta spiritualizat de suferinţă.

— Ai fost bolnavă ? se miră Duc.

— Nu. M-am străduit să slăbesc şi am slăbit. Pînă la a cincea gaură.

Arătă spre centura cea cu cataramă „Wrangler", unde, întradevăr, nu mai rămăsese necucerită decît o singură gaură.

— Eşti grozavă... clătină din cap Kiskaci.

Toate emoţiile, ca, de pildă : admiraţia, uimirea, revolta, el şi le exprima totdeauna printr-o singură propoziţie : „Eşti grozav" sau „Eşti grozavă"... Poate că pentru un prezentator era deajuns. Nu însă şi pentru public.

Olea Eliseeva arăţa ca totdeauna : era un fel de „hopa-mitică", cu chip trandafiriu, drăgălaş. Rîdea mereu în hohote, cu sau fără motiv, şi crea o atmosferă de veselie şi degajare. La fata asta te surprindeau contrastele. Aparenta ei stare de sănătate şi existenţa unor boli cronice. Faptul că părea o proastă şi acela că era, în fond, o fată cu aptitudini deloc comune. La toate materiile, de pildă, avea numai note de „cinci".

La Duc, dimpotrivă, totul se afla în armonie : şi esenţa, şi aparenţa.

Aşadar, împreună cu Duc se aflară în apartament şapte persoane. Patru băieţi şi trei fete. Mai lipsea o fată, Sau poate că unul din băieţi era de prisos.

Mai întîi se adunaseră cu toţii la bucătărie. Serioja Kiskaci

îşi frecă palmele şi zise radios:

— Minunat ! Aici putem să bem pe daiboj.

„Pe daiboj", adică pe socoteala altuia.

Revenirǎ fiecăruia cîte trei prăjituri şi cîte două pahare de vin.

Ajunsă la al doilea pahar, Svetlana Kiaşko întrebă :

— Ascultă, Saşa ! Ţie ţi-a mai rămas niţică bioenergie ?

— Ce fel de bioenergie ? se miră Mareeva.

Se ştie că ea învăţa la o altă şcoală şi, ca atare, nu cunoştea nimic din povestea cu talismanul. Şi nici Kiaşko nu-i spusese nimic, pentru a nu irosi în continuare forţa Iui Duc. Procedase ca o adevărată femeie, neîndemnîndu-1 la cheltuieli deşarte. Mareeva însă procedase şi ea ca o adevărată femeie : tăinuise povestea cu centura, ca să cîştige în planul nobleţei sufleteşti. Căci într-o prietenie factorul „nobleţe sufletească" e tot atît de important ca şi în dragoste.

— Da’ de ce mă întrebi ? ciuli urechile Duc.

— Pentru că Buleev participă peste o săptămînă la un campionat de juniori. N-ai vrea să-1 însoţeşti pe stadion ?

— Mai întîi, ar trebui să mă întrebi pe mine : aş fi sau n-aş fi de acord cu asta ? rosti Buleev fără severitate în glas, dar pe un ton categoric.

— Buleev ! exclamă cu un aer teatral Kiaşko. Doreşti sau nu ca Diukin să meargă cu tine la campionat ?

— Nu. Nu doresc, răspunse calm Buleev.

— De ce ? se miră Honin.

— Pentru că am să cîştig şi aşa. Sau am să pierd. Dar am s-o fac în mod cinstit.

— „în mod cinstit" ! îl îngînă Serioja. Tu ai să procedezi în mod cinstit, iar ăia au şi întocmit lista campionilor...

— Treaba lor, zise Buleev. Eu nu răspund decît pentru mine.

— Ai dreptate, îl susţinu Olea Eliseeva, vorbind cu gura plină. Altfel nu-i interesant.

— Dacă ajungi primul de unul singur, e foarte bine. Dar ce rău ţi-ar face Duc să te ajute şi el ? îşi exprimă o nouă idee Honin cel prudent. Eu zic că trebuie să ai şi un sprijin, pentru orice eventualitate.

— Dacă nu-i vorba de risc, nu-mi place, îi explică Buleev. Eărn să ştiu că risc, nici n-aş porni în cursă.

— Astăzi vorbeşti în felul ăsta, interveni Serioja Kiskacî. Da’ n-avea grijă : ai să dai tu cu capul şi de pragul de sus.

— Cînd am să dau de el, am să dau, concluzionă Buleev. Nu

socotesc însă că-i bine să încep cu treburi dintr-astea.

— Ai perfectă dreptate ! exclamă Duc.

îl bucurase şi Buleev adoptînd o poziţie atît de intransigentă, dar se bucurase şi pentru el însuşi. Altminteri, ar fi trebuit, desigur, să-i pregătească victoria. Să se ducă, adică, la arbitrul campionatului. Şi nu se ştie ce fel de om ar fi fost acesta şi ce anume i-ar fi pretins. Poate că, aidoma lui Mefisto, i-ar fi cerut sufletul. Deşi, ce foloase ar fi putut să aducă cuiva sufletul ăsta al lui ?...

— Treaba ta, se burzului Svetlana. Doar nu mă zbat pentru mine.

— Da’ ce-ar trebui să facă Duc ? întrebă Mareeva.

— Nimic ! răspunse Kiaşko.

Mareeva strînse din umeri: nu izbutea să priceapă mare lucru, poate şi datorită faptului că toate forţele ei intelectuale şi voliţionale erau acum concentrate spre a o împiedica să guste din prăjituri, ajutînd-o astfel sa-şi reducă volumul cu încă o gaură.

De altfel, Duc observase încă mai demult că în viaţă există şi alte situaţii cînd un om este singurul care nu ştie ce ştie toată lumea. Soţul tuşei Zina, de exemplu, tatăl Lariskăi, are pe una tînără. Treaba asta o ştie tot blocul. Numai tuşa Zina n-o ştie...

— Hai să dansăm, propuse Olea Eliseeva cea greoaie şi mătăhăloasă şi sări prima de pe scaun.

Se mutară cu toţii în cameră, puseră la priză casetofonul lui Kiaşko şi începură a bătători covorul cu tălpile.

Kiskacî îi spuse ceva hazliu Olei Eliseeva, şi ea, înecîndu-se de rîs, căzu pe canapea cu toate kilogramele pe care le înmagazina. Piciorul canapelei trosni şi canapeaua se aplecă pe-o parte. Cei de faţă izbucniră în rîs. Duc se aşeză pe vine să cerceteze piciorul avariat: acesta se rupsese cu totul şi nu mai putea fi reparat. Şi nici nu-ţi venea în cap cum ar fi trebuit să rezolvi o asemenea situaţie.

în cele din urmă, Duc aduse din odaia lui mai multe reviste „Inostrannaia literatura" şi „Novîi mir" şi vîrî teancul sub colţul canapelei. Sărăcia ascunsă a încăperii deveni perfect vizibilă.

între timp, casetofonul continua să emită răcnetele formaţiei „Gingishan", Honin cel neîndemînatic se înfierbîntă atît de tare, încît dădu jos cu capul un ornament al lustrei din tavan. Ornamentul căzu drept în pocalul pe care îl ţinea în mînă Serioja Kiskaci. Nechezară iar cu toţii. Duc îşi reaminti cu acest prilej că esenţa comicului consta în încălcarea principiului „cum se cuvine". De exemplu, ornamentul ăsta trebuia să se afle pe

lustră şi nu în pocal. Pe de altă parte, în pocal trebuia să se afle vin şi nu ornamentul în cauză. Aşadar, cei prezenţi izbucniră în rîs pentru că fusese încălcat principiul „cum se cuvine" şi în acelaşi timp, pentru că se aflau cu toţii într-o dispoziţie foarte bună, creată de vinul băut şi de absenţa unei supravegheri. Ceea ce însemna aproape deplină libertate. Canapeaua avariată constituind şi ea o expresie a acestei libertăţi.

Pocalul plesni, emiţînd un cristalin geamăt de adio. Duc îl luă din mîna lui Honin şi îl duse la bucătărie ca să vadă dacă mai putea fi reparat. îşi dădu seama că-i cu neputinţă s-o facă : nu-i rămînea decît să înlăture urmele crimei.

Pocalul îi fusese adus mamei, cu şaisprezece ani în urmă, drept cadou de nuntă. Din douăsprezece pocale le mai rămăseseră doar două. Acum, nu mai aveau decît unul.

Duc ieşi pe palier şi aruncă pocalul la ghena de gunoi. Cînd reintră în casa, văzu că lumina fusese stinsă şi că toată lumea formase perechi.

Honin i se alăturase Mareevei, întrucît amîndoi erau nişte intelectuali cu înclinaţii spre matematică. Kiskaci era cu Eliseeva, căci adineaori o făcuse să rîdă, or, nimic altceva nu-i apropie mai mult pe oameni decît amuzamentul practicat în comun. Buleev sta alături de Kiaşko, spre a adeveri principiul: „Doi ce- ntrec pe alţii întru frumuseţe tind unul spre altul chiar din tinereţe".

Duc încercă să danseze de unul singur printre perechile prezente, aidoma unui solist în faţa corpului de balet. Nimeni însă nu-i dădu atenţie. Toţi erau preocupaţi de partenerii lor.

în cele din urmă, Duc se duse la el în odaie. Fără un motiv special. în clipa următoare, intrară tot acolo Eliseeva şi Kiskaci.

— De ce nu mă crezi ?! exclamă cu deznădejde în glas Serioja.

— Pentru că asta o spui tuturor, răspunse Eliseeva.

— Vrei să mă jur ?

— Te juri în faţa tuturor.

— Bîrfeli ! ripostă cu înflăcărare Serioja. Pur şi simplu nu mă iubeşte nimeni. Şi nu înţeleg din ce motiv. Dacă ai şti cît sînt de singur...

îşi lăsă în jos capul ciufulit, cu ochelarii rotunzi în vîrful nasului, şi păru, într-adevăr, tare nefericit şi totodată cufundat în singurătate.

în momentul următor, Duc avu impresia că Eliseeva vrea să-l strîngă pe Serioja în braţe, spre a-i topi cu trupul ei singurătatea, încercă un sentiment de jenă şi ieşi din odaie.

Dincolo nu dansau decît Buleev cu Kiaşko. Atmosfera din odaie se încinsese de tensiune sexuală. Duc nu rămase nici acolo. Se duse la bucătărie.

La bucătărie, în dreptul mesei, şedeau Honin şi Mareeva şi păreau că dezleagă o problemă complicată. Honin scria ceva pe-o foiţă de hîrtie, iar Mareeva se urcase cu genunchii pe un taburet şi îşi plecase deasupra mesei trupul subţiat. întoarseră capul spre Duc, se uitară la el cu o privire absentă şi se cufundară din nou în ceea ce îi preocupa.

Duc stătu cît stătu acolo, apoi ieşi în vestibul. în vestibul n-avu absolut nimic de făcut. îşi luă din cuier scurta şi părăsi apartamentul, închizînd în urma lui uşa şi auzind cum pocneşte încuietoarea.

Afară începuse să viscolească. Pe trotuare zăceau însă petice de zăpadă muiate de ploaie. Asta însemna că primăvara nu mai e departe.

în faţa intrării, făcea de planton un bătrîn, plimbînd un cărucior de copil. Prelata căruciorului era ridicată.

Duc simţi la un moment dat că ar putea să izbucnească în plîns, atît de dor i se făcu de maică-sa. în virtutea unei necesităţi reciproce. Chiar i se umplură ochii de lacrimi. Şi în clipa aceea îşi zări mama, doar mai slabă de două ori decît fusese. Exact ca Mareeva.

Mama veni mai aproape, şi-abia atunci Duc îşi dădu seama că nu este ea, ci o altă femeie, semănînd, ce-i drept, cu maică-sa, dar nu numai cu ea, ci şi cu Maşa Arhanghelskaia. Dacă ar fi fost amestecate amîndouă într-o oală şi-apoi s-ar fi făcut din ele o fiinţă nouă, ea ar fi fost aidoma acestei femei cu chipul ei albastru de frig. Un chip ca al AeliteiFemeia purta ochelari cu

[1] Personaj fantastic din romanul cu acelaşi titlu de A. N. Tolstoi.

rame mari, străvezii, îndărătul cărora îi licăreau ochii cenuşiu-albaştri, la rîndul lor mari şi străvezii.

— Nu ştii, băieţaş, pe unde pot să ajung la apartamentul optzeci şi nouă ? întrebă Aelita.

Duc ştia foarte bine, întrucît era chiar apartamentul lui.

— Da’ pe cine căutaţi ? o întrebă el.

— Nu ştiu cum îl cheamă. E un băiat şaman.

— Talisman, o corectă Duc. Eu sînt acela.

— Tu ? se miră Aelita, ba chiar îşi scoase ochelarii ca să-1 cerceteze mai bine.

Nu văzu însă la el nimic deosebit şi îşi puse ochelarii la loc.

— îmi pare bine că am dat chiar de tine. Asta-i semn bun, conchise ea.

— O simplă întîmplare, filosofă Duc.

într-adevăr, dacă la ceai ar fi venit patru fete şi nu trei, el ar fi stat acum acasă şi n-ar fi deschis uşa nimănui în afară de maică-sa. Aşa că Aelita ar fi stat cît ar fi stat în faţa uşii şi-ar fi plecat.

— Nu există nimic întîmplător, ripostă ea. Totul are un rost.

De fapt, meditase deseori şi Duc la acest lucru. Oare ce-o fi acela „destin" ? O aglomerare de întîmplări ? Sau, într-adevăr, totul are un rost ? Şi dacă a doua variantă e cea valabilă, atunci care să fie rostul lucrurilor ? De ce stă, de pildă, acum în faţa lui această femeie stranie, venită parcă din depărtata planetă Marte, răspîndind în jurul ei un iz de aer şi de apă, adică de ploaie ? Femeie pe care el n-a văzut-o niciodată, dar care i se pare totuşi atît de cunoscută ?

Duc o privea pe Aelita şi se întreba ce să facă ? S-o invite acasă la el sau nu ? Ar fi putut, desigur, să urce cu ea în aparta-ment, să aprindă lumina şi să le propună cu glas tare oaspeţilor săi, aşa cum face de obicei Lev Semionovici : „Aveţi, vă rog, amabilitatea să ieşiţi afară !"

Ar fi fost din partea lui un gest cu totul îndreptăţit. Oaspeţii săi însă n-ar fi fost cîtuşi de puţin dispuşi să iasă acum în bezna şi frigul de afară. Erau dispuşi să rămînă acolo unde se aflau.

— Ce-ar fi să nu mai intru la tine ? întrebă Aelita. Mi-e jenă de părinţii tăi. Să nu mă creadă nebună.

— Bineînţeles, zise bucuros Duc.

— Hai să intrăm în vestibul, propuse Aelita. Am văzut acolo un calorifer.

Intrară în vestibul. Urcară pe una din platformele aflate între etaje.

Aelita îşi puse pe pervazul ferestrei sacoşa mare, cadrilată, îşi scoase mănuşile. Puse mîinile pe calorifer. Şi le încălzi multă vreme. Apoi întrebă :

— Spune-mi cam cîţi ani crezi că am ? Dar să fii sincer,..

Duc ridică la ea o privire exagerat de sinceră, apoi zise :

— Douăzeci şi cinci.

între timp adunase în minte vîrsta mamei sale cu cea a Maşei Arhanghelskaia — 34 + 16 — şi suma aflată o împărţise la doi. Rezultase cifra de douăzeci şi cinci.

— Am patruzeci, rosti Aelita cu voce joasă.

Duc o privi mai atent şi nu-i veni să creadă.

— Nu se poate, zise, uimit.

— Nici mie nu-mi vine să cred, fu de acord Aelita. Mă trezesc dimineaţa, îmi aduc aminte că am împlinit patruzeci şi parcă m-aş afla după o operaţie : cînd îţi revii după anestezie şi afli *că* ţi-au amputat piciorul... Groaznic... Am impresia că-i vorba de altcineva. Pe urmă îmi amintesc că m-am născut încă înainte de război. Că trăiesc demult. înseamnă că totuşi e vorba de mine...

Tăcu, aţintind umbrele amurgului...

— Şi ce ? Patruzeci de ani nu-i aşa de mult, îşi permise Duc o mică viclenie, căci în realitate vîrsta respectivă i se păru grozav de înaintată, lăsînd demult în urmă staţia denumită „Dragoste". Avea, printre altele, impresia că a iubi sau a fi iubit la o asemenea vîrstă nu poate fi decît ridicol. Şi nu-şi putea închipui deloc cam ce-i mai rămîne de făcut unui om după ce împlineşte patruzeci.

— Nu-i mult, fu de acord Aelita. Dar nici de trăit nu-ţi mai rămîne prea mult. Mi-au mai rămas, prin urmare, numai cîteva clipe de tinereţe. Şi uite că acum am nevoie de tinereţe mai mult ca oricînd. Pînă acum nu mi-a fost necesară...

De sub ochelari îi lunecă o lacrimă. O dădu jos cu degetul, dar în locul ei, pe aceeaşi cărăruie se rostogoli alta, absolut identică cu cea dintîi.

— Nu mai plîngeţi, zise Duc. La urma urmei, toată lumea păţeşte la fel. Dacă numai dumneavoastră aţi îmbătrîni, iar cei din jur ar rămîne tineri, atunci ar fi, într-adevăr, neplăcut. Dar aşa...

— Cei din jur sînt cei din jur, iar eu sînt eu, spuse Aelita şi smiorcăi din nas cu îndărătnicie.

— Vreţi să vă fac mai tînără ? se dumiri Duc.

— Numai un pic, rosti ea încet, pe un ton de implorare. Numai cu zece ani. Mai mult n-am să-ţi mai cer...

— Bine, dar asta mă depăşeşte. Ca să faci aşa ceva, trebuie să fii vrăjitor, pe cînd eu nu-s decît un talisman. ,

— Nu mă refuza ! exclamă în şoaptă Aelita. Nu ţi-o cer pentru mine. Mie mi-ar fi totuna. La urma urmei, mă recunosc şi aşa cum sînt. Ţi-o cer din cauza lui.

— A cui ?

— Sînt pe cale să mă mărit. Aelita îşi scoase ochelarii şi păru mioapă, lipsită de apărare. Aveai impresia că, pornind să meargă, ar face-o întinzînd mîna înainte, ca o oarbă. Ar pipăi aerul cu mîna şi pămîntul cu picioarele. Iar viitorul meu bărbat e mai tînăr ca mine cu zece ani. înţelegi ? Cînd el abia s-a născut, eu trecusem pe-a patra...

— Ei şi ? Dacă vă iubeşte, o să-i fie perfect egal, zise Duc încercînd să vorbească pe un ton cît mai degajat. Mare lucru : zece ani...

Aelita ridică arătătorul:

— Din punct de vedere psihologic, el nu trebuie s-o ştie. Duc îi privi arătătorul şi în sinea lui se declară de acord. Păi sigur, cînd afli adevărul despre un lucru, îl vezi cu alţi ochi. Pînă şi el, de cînd aflase că Aelita are patruzeci şi nu douăzeci şi cinci de ani, ba chiar în momentul în care o aflase, avusese impresia că o vede îmbătrînind chiar în faţa lui. Parcă şi-ar fi pierdut strălucirea, parcă ar fi acoperit-o o pulbere fină : cea a timpului.

— Păi să nu-i spuneţi. Şi n-o să afle, găsi el o soluţie.

— „Să nu-i spuneţi", îl îngînă ea. Crezi că aş fi făcut o mie de kilometri pînă aici numai pentru o povaţă ca asta ?

Duc nu găsi ce să-i răspundă.

— De tine am aflat de la Klavdia Ivanovna. Are nişte cunoştinţe care locuiesc pe litoralul Balticei. I-au spus că eşti o cunoştinţă de-a unor cunoştinţe ale lor.

Duc îşi dădu seama că vestea despre el s-a dus prin toată Rusia mare,[28] crescînd pe drum ca un bulgăre de zăpadă.

— Aţi venit degeaba, mărturisi el cu un aer grav şi îşi simţi obrajii încinşi. Eu nu sînt un talisman.

— Ba eşti, ripostă calm Aelita.

— Doar eu o ştiu mai bine, zîmbi anevoie Duc.

— Tu nu poţi să ştii treaba asta.

— De ce ? întrebă derutat Duc.

— Aşa. Proprietatea asta a ta — ca să-i zic proprietate — e la fel ca talentul. Oamenii talentaţi doar nu simt că au talent. Asta face parte din fiinţa lor. Cum ar fi culoarea ochilor. Tu îţi simţi culoarea ochilor ?

— Nu.

— Păi vezi ? Omul nu simte decît starea de boală. Pe cînd talentul e o normă. Pentru fiecare în parte. De-aceea nu-1 simţi...

Aelita îşi puse ochelarii şi se uită la Duc cu atîta convingere, încît el îşi zise mirat: poate o avea dreptate ?

— Chiar aşa credeţi că stau lucrurile ? o întrebă.

— Păi de ce am străbătut eu o mie de kilometri ?

Duc rămase tăcut, încercînd cele mai diverse sentimente,

28 Parafrazare a unui vers din poezia .Un monument mi-am înălţat...* de *A.* S. Puşkin.

printre care şi cel de răspundere. într-adevăr, dacă cineva începe să creadă în tine, tu trebuie să corespunzi întru totul acestei situaţii.

— Şi ce-ar trebui să fac ? o întrebă din nou, dîndu-şi seama acum că ar fi gata să facă pentru ea tot ce i-ar sta în putinţă, ba chiar mai mult decît atît.

— Să-mi preschimbi buletinul de identitate. Acolo stă scris că m-am născut în nouă sute patruzeci. Va trebui să scrie că m-am născut în nouă sute cincizeci.

— Şi unde se preschimbă buletinele ?

— La miliţie. Va trebui să mergi cu mine la miliţie.

— Atît ? se miră Duc.

Crezuse că, aidoma Căluţului cocoşat[29], va trebui să aşeze jos, în curte, trei cazane : „cel dintîi cu apă rece, încă unul, să nu sece, iar al treilea cu lapte, clocotit o zi şi-o noapte". Ca după aceea, s-o vîre acolo pe Aelita, avînd grijă să n-o opărească. Cînd colo, nu trebuia decît să se urce cu ea în autobuz şi să meargă trei staţii pînă la miliţia raională.

— Atît, confirmă Aelita. Dacă el are să-mi vadă trecut în buletin anul 1950, are să considere că am treizeci de ani. Ba am s-o cred şi eu. în felul ăsta am să înşel timpul. Iar pentru viitorul meu soţ am să fiu cea mai tînără...

— Bineînţeles, o încurajă Duc.

— Ştii... Pe omul ăsta l-am aşteptat toată viaţa. De la vîrsta de şaptesprezece ani. Zi de zi. M-am măritat aşteptîndu-L Am născut un copil aşteptîndu-1. Pe urmă mi-am pierdut speranţa şi m-am pregătit să îmbătrînesc. Totuşi l-am întîlnit. Şi ştii în ce împrejurare ? La un muzeu. Umblam în ziua aceea prin săli tristă, abătută. Mă uitam la portretele dimprejur cu figurile lor de altădată. Ştiu chiar că m-am gîndit : ce-ar fi să-i îmbraci pe toţi ăştia în blugi ? S-ar fi văzut totuşi că nu-s din zilele noastre. Au alte chipuri. Şi chiar atunci a apărut El. Parcă ar fi coborît din- tr-un portret. Avea şi el ochi dintr-aceia. De altcîndva. Parcă ar fi ştiut despre viaţă ceva cu totul deosebit de ceea ce ştim noi.

L-am recunoscut îndată şi-am mers în urma lui fără să mă sinchisesc de nimeni. Mai întîi dintr-o sală în alta. Pe urmă afară, în stradă. Mi-a spus după aceea că el a fost cel ce-a venit după mine. Că l-a impresionat chipul meu. Că m-a aşteptat la rîndul iui de la vîrstă de şaptesprezece ani şi că trebuia fără doar şi poate să ne întîlnim... Ştiu prea bine că n-am asupra lui nici un drept. Dar nu sînt în stare să renunţ la el. Şi-am să lupt...

---

29 Personaj fabulos din basmul cu acelaşi titlu de scriitorul rus P. I. Erşov (1815—1869).

Privirea pe care i-o aruncă lui Duc păru să fie a unui soldat ■din linia întîi, hotărît să lupte pînă la victoria finală.

— Vii cu mine la miliţie ? îl întrebă ea.

— Vin, îi spuse şi el ca un soldat altui soldat.

— Mîine, porunci Aelita.

— La ora trei, preciză Duc. Ne întîlnim tot aici.

Femeia îl atrase la pieptul ei şi îl sărută pe obraz. Răspîn-•dea o mireasmă de ploaie căzută peste o tufă de iasomie. Duc îşi simţi inima urcîndu-i spre beregată şi, timp de-o clipă, i se între- tăie răsuflarea. îşi simţi din nou obrajii încinşi şi gîndi fără veste, mai bine zis făcu descoperirea că şi la patruzeci de ani mai poţi să iubeşti şi să fii iubit. Şi că prin staţia numită „Dragoste" pot să treacă tot felul de trenuri.

Aşteptă o clipă ca inima să-i revină la loc. Apoi i se adresă Aelitei:

— Daţi-mi, vă rog, buletinul dumneavoastră.

— Pentru ce ? îl întrebă ea nedumerită.

— Trebuie să-mi exercit influenţa asupra lui.

Aelita scoase buletinul din poşetă şi i-1 întinse. Duc şi-1 vîrî în buzunarul de sus al scurtei. închise fermoarul şi întrebă :

— Acolo unde locuiţi n-aţi putut să vă duceţi la miliţie ?

— De ce crezi că a trebuit să vin încoace cu avionul ? făcu ea cu un aer ironic. Şi să-mi iau concediu fără plată ? Şi să dau bani pe bilete ? Deşi, ce-i drept, nu-mi pare rău. Chiar dacă n-ai să izbuteşti să mă ajuţi, am să rămîn cu o impresie de neuitat. Ştii ce-am văzut venind încoace ?

— Nu, zise Duc. Chiar aşa : de unde putea s-o ştie ?

— Am văzut prin hubloul avionului cum răsare soarele. Ştiam că se ridică încet deasupra orizontului. Cînd colo, parcă ar zbura din praştie. Aşa, deodată... Zbang !

îl privi lung, dar nu-1 văzu pe el, ci globul soarelui zvîc-nind peste globul terestru. Şi pe ea însăşi plutind printre cele două globuri spre propria ei tinereţe.

— Aveţi unde să dormiţi la noapte ? o întrebă Duc. Dacă nu, poftiţi la noi.

— Ce tot spui! făcu Aelita. Asta îmi mai lipsea. Nu vreau deloc să ajung în stare cristalină.

— Cum adică ? se miră Duc.

— Adică să plictisesc lumea, îi explică ea cu simplitate. Cînd un om rămîne la cineva prea multă vreme, eu zic că ajunge în stare cristalină. Aşa cum se întîmplă cu sarea din saramură. Le-

gile chimiei să ştii că se aplică şi în relaţiile dintre oameni. Asta ţi-o spun în calitatea mea de chimistă.

îl atrase din nou spre ea. îl mai sărută o dată, făcîndu-1 să simtă iar mireasma de iasomie. Şi plecă.

Duc stătu o vreme nemişcat, încercînd să-şi adune gîndurile, aşa cum făcuse cneazul Vladimir cu pămînturile Rusiei kievene. Dacă o făcuse, într-adevăr, el, şi nu alt cneaz. Duc nu prea era tare nici la istorie.

Intenţia îi fu zadarnică. Rămas cu sufletul răvăşit, urcă încet: la etajul patru. Sună la propria lui uşă.

Nu i se deschise multă vreme. Se nelinişti chiar, întrebîndu-se de nu i-or fi plecat musafirii, trîntind uşa după ei şi lăsînd cheile în casă. în cazul ăsta nu-i mai rămînea decît să spargă uşa,, ori să îngheţe toată noaptea afară, pe palier. Dincolo însă se auzi un zgomot. îi deschise Honin. Duc aproape că nu-1 mai recunoscu. Pesemne că se sărutase în neştire, căci îşi pierduse cu de- săvîrşire chipul şi înfăţişarea omenească. Obrazul îi era încins de patimă, iar părţile componente ale acestuia o luaseră care încotro : gura către urechi, ochii către creştetul capului.

— Tu erai ? se miră Honin. Da’ noi unde om fi ? Nu la tine ?

Duc înţelese că şi creierii lui Honin i se mutaseră din cap' în cine ştie ce altă parte a trupului, mai puţin potrivită.

în coridor apăru Olea Eliseeva şi chipul gingaş i se lumină de bucurie.

— Uite-1 pe Duc ! zîmbi ea fericită.

Ieşiră pe sală şi ceilalţi colegi, exprimîndu-şi bucuria fiecare în felul său : Buleev — bărbăteşte şi cu condescendenţă, Kiaşko- — cu feminitate şi tandreţe, Mareeva — cu un aer contemplativ.

Şi Duc simţi că ar putea să izbucnească din nou în plîns, inima nemaisuportîndu-i de astă dată povara recunoştinţei. N-au: decît invitaţii lui să rupă şi să spargă totul în casă, numai să existe în viaţa lui. Iar el într-a lor. în virtutea necesităţii reciproce.

Serioja Kiskaci clătină din cap şi zise :

— Eşti grozav...

Putea să fie, desigur, expresia unui sentiment de mirare. Mai curînd însă a celui de recunoştinţă pentru faptul că Duc nu-şi plictisise oaspeţii în propria lui casă şi astfel nu ajunsese în stare cristalină, ci rămăsese într-o proporţie acceptabilă şi eficientă.

A doua zi Duc nu se duse la şcoală, ci porni dis-de-dimineaţă către miliţia raională.

Biroul de evidenţă a populaţiei era încă închis. Duc începu să deschidă pe rînd mai multe uşi şi într-unul din cabinete găsi un miliţian. Era un bărbat de vîrstă mijlocie, pe care privindu-1, nu ţi-ai fi putut închipui că a fost şi el cîndva tînăr sau mititel. Părea să fi fost totdeauna aşa cum era acum.

— Ce doreşti ? îl întrebă miliţianul.

Duc încercă să stabilească cu el un contact din priviri, dar contactul nu se stabilea. Ba chiar ar fi fost cu neputinţă, ca, de pildă, între un peşte şi un taur.

Omul se poate afla în două stări : viu sau mort. Mai este şi-o a treia stare : aceea de Zombie. Atunci cînd omul moare înaintea morţii sale naturale. Trăieşte ca un om viu printre oamenii vii, dar nimic omenesc nu mai pătrunde într-însul.

Miliţianul avea un chip încremenit, imobil. Lui Duc nu-i plăcu. Dar el nu putea să-şi aleagă interlocutorii după gustul său. Trebuia să se mulţumească cu cei existenţi.

— Ce doreşti ? repetă miliţianul.

Duc scoase din buzunarul scurtei buletinul de identitate al Aelitei şi, bîlbîindu-se, încurcîndu-se, pierzîndu-şi cumpătul din cauza lipsei de contact, începu să-i explice celuilalt de ce anume venise. Vorbi despre dragoste şi despre drumul lung de-o mie de kilometri. Despre cei treizeci şi cei patruzeci de ani care aveau să devină cu timpul patruzeci şi cinci. Despre bariera psihologică. Ba chiar se surprinse că la cuvîntul „psihologică" îşi înălţă arătătorul, aidoma Aelitei.

Zombie îi privi arătătorul înălţat şi zise :

— Actele dumitale.

----N-am. Sînt minor. Da’ pentru ce ?

— Să-ţi stabilim identitatea.

— A mea ?

— A ta. Şi a tovarăşei care doreşte să-şi falsifice buletinul.

— Nu vrea să-l falsifice. Vrea doar să-i aducă o corectură, preciză Duc.

— E acelaşi lucru. Ştii ce se prevede pentru corectarea unui act oficial ?

Duc nu ştia.

— Răspundere penală, conform articolului 241/17, punctul trei. Cu ce scop doreşte cetăţeana să-şi falsifice buletinul ?

— Vrea să se mărite.

— Dă-mi-1, te rog... Zombie întinse mîna.

Duc îşi dădu seama că în cazul cînd buletinul Aelitei va încăpea în mîinile miliţianului, acesta o va aresta şi o va băga la închisoare conform articolului 241/17.

— Dacă nu se poate, nu se poate, se declară el repede de acord. Am venit doar aşa, ca să vă cer sfatul. Am crezut că nu-i nici o problemă. Ce interes ar avea pentru cineva faptul că un om are patruzeci de ani sau treizeci ?

— Păi care-i atunci rostul sistemului de evidenţă a populaţiei ?

— Nu ştiu. într-adevăr, Duc nu ştia care îi este rostul.

— La Moscova sînt două mii numai de-alde Ivanov, făcu. Zombie pe un ton nemulţumit, ca şi cînd ar fi fost Ivanovii de vină că sînt în număr de două mii. Şi-atunci cum să-i deosebeşti pe unul de celălalt ? îi deosebeşti după prenume. După prenumele tatălui. După anul naşterii. Şi după localitatea în care s-a născut. Ai priceput ?

— Am priceput, scutură vesel din cap Duc.

— Dar dacă ar începe să scrie fiecare în buletin ce-i trece prin cap, cam ce crezi că s-ar întîmplă ?

Duc tăcu, aţintindu-1 cu devotament drept în luminile ochilor.

— Ar fi o babilonie ! O zăpăceală ! O harababură ! Pe cine să înregistrezi ? Pe cine să înmormîntezi ? Cui să plăteşti pensie ?

— Da, dar ea vrea să fie mai tînără. în felul ăsta s-ar pensiona cu zece ani mai tîrziu. Şi i-ar aduce statului economii.

— Statul nu face economii pe bază de fapte reprobabile, i-o tăie cu asprime Zombie şi mişcă din degetele mîinii sale întinse-Actele, te rog, îi reaminti el.

Duc nu mai avu de ales şi puse buletinul pe masă. Miliţianul îl desfăcu şi privi lung fotografia Aelitei. Dacă ar fi privit-o un pictor, de bună seamă că ar fi căutat în trăsăturile ei o frumuseţe extraterestră. Un medic — simptomele unor maladii incipiente. Pe cînd miliţianul — doar intenţii criminale. Evaluînd adică potenţialul ei de infractoare.

— De ce n-a venit cetăţeana personal ? miji el ochii, bănuitor. De ce acţionează prin terţe persoane ? Prin intermediari ?

Duc vru să-i explice că nu-i intermediar, ci talisman. Dar atunci Zombie l-ar fi acuzat şi pe el de substituire a propriei sale persoane. Lucru care, întrucîtva, ar fi corespuns adevărului.

Sună telefonul.

— Hreniuk la aparat, zise Zombie.

Duc nu mai avu nici o îndoială în ceea ce priveşte operaţiunea de corectare a unui buletin, căci altminteri Zombie şi l-ar fi corectat chiar pe-al lui, înscriindu-şi în el un alt nume, mai

romantic, legat, spre exemplu, de peisaj : Roşcin *, Ozerov[30] [31], Kostrov[32]. Nicidecum Hreniuk [33].

— Vin imediat, zise Duc. Trase de pe birou buletinul Aelitei şi, fără să se uite în urmă, porni spre uşă.

O clipă mai tîrziu, ajunse pe culoar. Pereţii dimprejur erau daţi cu o vopsea bej, iar scaunele şi băncile cu una maro.

Fără să pregete, se năpusti spre ieşire. Zări cu coada ochiului, doar o dungă bej cu maro lunecînd cu iuţeală. Ţîşni în stradă. Se uită într-o parte şi alta şi o zbughi de-a curmezişul, traversînd linia de tramvai. Dispăru în pasajul subteran şi reapăru pe partea cealaltă, în dreptul magazinului cu firma „Kulttovarî"[34].

Intră în magazin, vîrîndu-şi cu nepăsare afectată mîinile în buzunare şi fluierînd o melodie. Consideră că asta e comportarea cea mai naturală. Ajuns dincolo de prag, aruncă o privire pe fereastră, aşteptîndu-se să fie urmărit şi să audă fluierul miliţianului. Dar nu-1 urmărea nimeni şi nu se auzea nici o fluierătură. Pietonii mergeau pe trotuare, preocupaţi de problemele lor cu totul diferite de cele ale lui Duc. Maşinile circulau corect pe partea carosabilă a străzii, oprind la stopuri.

Duc îşi zise că pentru a da dovadă de-o comportare naturală într-un magazin, trebuie să cumperi ceva. Doar în acest scop intră aici lumea de pe stradă.

— Arătaţi-mi, vă rog, un stilou, i se adresă uneia dintre vînzătoare.

Privind undeva peste capul lui, vînzătoarea, tînără şi fardată ca o actriţă pe scenă, aşeză pe tejghea trei feluri de stilouri şi, fără să aştepte pe care dintre ele îl va alege Duc, se duse spre raionul de muzică aflat alături. Apoi începu să tăifăsuiască cu vînză- toarea de acolo, şi ea tînără şi fardată. Aveau amîndouă o expresie de parcă ar fi aşteptat să vină cineva la magazin şi le era teamă să nu le scape.

Stilourile erau scumpe şi nu-i puteau fi de folos lui Duc,,întrucît obişnuia să scrie cu pixuri de cîte treizeci şi cinci de copeici bucata. Muie totuşi peniţa unuia dintre ele într-o sticluţă cu cerneală albastră şi scrise pe-o hîrtiuţă: „Maşa". Peniţa era tare. O peniţă tocmai potrivită ca să completezi cu un scris caligrafic diplome de onoare (făcuse şi aşa ceva la viaţa Iui). Ori să

---

30 De la *roşcea* — pădurice (rus.)

31 De la ozero — lac (rus.).

32 De la *kostior* — rug, foc de tabără (rus.).

33 De la *hren* — hrean (rus.).

34 Magazin pentru desfacerea diverselor produse de librărie, papetărie etc.

falsifici documente (aşa ceva nu făcuse niciodată).

Duc se gîndi că la ora trei fix Aelita va veni să se întîlnească cu el. îl va privi cu ochii ei cristalini şi-i va spune : „Am avut atîta încredere în tine..."

Deschise buletinul salvat şi se uită la chipul de extraterestră al Aelitei, la ovalul lui fin, parcă emanînd lumină. Pe urmă întoarse pagina şi văzu anul naşterii: 1940. Zeroul de la coadă era cam nedezvoltat. Duc luă un alt stilou, a cărui peniţă nu purta urme de cerneală albastră. O muie într-o sticluţă cu tuş negru, aflată şi ea acolo. îşi opri mîna deasupra zeroului, apoi o coborî şi-i făcu acestuia o frumoasă codiţă neagră. Zeroul se prefăcu în cifra nouă. Faţă de cealaltă părea cam borţoasă, totuşi era cifra nouă şi nimic altceva. Acum, anul naşterii era 1949.

Vînzătoarea reveni la Duc şi îl întrebă :

— îl iei ?

— Da. Pe ăsta, i-1 arătă el.

— Şapte ruble şi cincizeci de copeici, zise vînzătoarea şi aşeză stiloul într-o cutie de plastic.

— Vă rog să mă scuzaţi, dar nu văd prea bine: care este aici anul naşterii ? întrebă Duc, arătîndu-i vînzătoarei buletinul desfăcut.

— O mie nouă sute patruzeci şi nouă, zise ea pe un ton indiferent şi se uită spre uşă. Fata asta nu era pesemne niciodată bîntuită de îndoieli.

Duc puse buletinul în buzunar. Dădu pe stilou ultima lui hîrtie de zece ruble şi ieşi în stradă.

Pînă acasă la el nu era o distanţă prea mare. De aceea hotărî să meargă pe jos.

Păşea liniştit, cu mîinile vîrîte în buzunare, şi nu-i părea rău de nimic. Ştia acum că Aelita va fi fericită pînă la ultima ei suflare. Şi ce lucru neînsemnat a fost necesar în acest scop : doar o codiţă desenată sub un zero !

Pînă la ora trei mai era un ceas.

Să stea jos, în vestibulul blocului, era cam plictisitor. Să intre în apartamentul pustiu n-avea chef.

Se aşeză pe-o bancă în micul scuar dinaintea intrării. Desfăcu larg braţele, le sprijini de spetează şi ridică obrazul spre cer. îndrăgea spaţiile largi, îi plăcea să şadă aşa, cu braţele desfăcute, cu faţa spre cer, îmbrăţişînd parcă întreaga lume şi, o dată cu ea, pe toţi cei veniţi vremelnic într-însa şi plecaţi apoi pentru vecie. încotro ?

N-o zări pe Aelita apropiindu-se. De aceea chipul ei cu

ochelarii cei mari apăru înaintea lui cu totul fără veste.

— Am venit mai devreme, zise ea.

— Şi eu am venit mai devreme, şopti Duc.

Aelita se aşeză pe marginea băncii, neluîndu-şi de la el ochii pătrunşi de nelinişte.

— Chiar cu zece ani mai puţin nu s-a putut, se scuză Duc. Numai cu nouă.

îi întinse buletinul.

Aelita îl deschise şi îşi înfipse ochii în cele scrise pe filă. Apoi îi ridică la Duc şi el văzu cum în pupilele lor ţîşneşte soarele. Zbang !...

— O să fiţi doar cu un an mai mare decît dînsul, zise Duc. E ceva normal.

— în sfîrşit ! făcu dintr-o suflare Aelita. Acum sînt tînără ! Am treizeci şi unu de ani !

Se ridică de pe bancă. Şi întineri văzînd cu ochii. Duc o văzu că-şi îndreaptă spatele, că-şi scutură de pe ea pulberea aceea fină a timpului. Şi că începe să strălucească aidoma unui pian nou, lăcuit, căruia i s-a scos husa.

— Ştiam că aşa o să fie. zise Aelita mijindu-şi ochii la vederea perspectivelor **ce i se deschideau în faţa.**

— Cum de-aţi putut să ştiţi ?

— Păi altcumva nici nu putea să fie. Putea să fie altcumva ?

Duc înălţă dintr-un umăr. El ştia prea bine cam cum ar fi putut să fie şi cum era de fapt.

— Să ai parte de fericire în viaţă ! zise Aelita. Şi să nu uiţi nici de tine.

— Bine, promise Duc. N-am să uit.

Ea surise printre lacrimi. Pesemne că fericirea o împovărase peste măsură. Surise şi porni spre ieşirea din scuar. Avea în faţă o viaţă lungă şi fericită. Şi se avîntă din toată inima spre această viaţă nouă. Cît despre Duc, el rămase în cea de pînă atunci. Şe- zînd mai departe pe bancă.

La un moment dat, întoarse capul, dai- n-o mai văzu pe Aelita. Se gîndi că nu aflase nici măcar cum o cheamă. Şi nici de unde venise. Şi nici cine era de fapt. Dar existase ea oare ?

în buzunarul lui însă rămăsese un stilou nou, scump, cu urme de tuş în vîrful peniţei tari.

Va să zică, existase totuşi...

Către seară, reveni din Leningrad mamă-sa.

Zări piciorul rupt al canapelei şi zise :

— Slavă Domnului ! Acum o să ne luăm mobilă nouă. Că

trăim ca nişte refugiaţi. Parcă nu-i casă de oameni, ci caravanserai...

îi aduse lui Duc un album de mărci, deşi de-un an de zile el nu se mai ocupa de filatelie. Mama însă nu remarcase acest iucru. întrucît o văzuse şi pînă atunci cam împrăştiată, stătu acum să se întrebe : oare nu apăruse în viaţa ei vreun amoraş cu chip din alte vremi, mai mic decît ea cu zece ani, ba poate chiar de aceeaşi vîrstă ? într-un asemenea caz, cea mai mare parte din dragostea mamei avea să-i revină lui, iar el, Duc, avea să se mulţumească doar cu resturile. Ca atare, simţi o ură cumplită pentru amoraşul în cauză, ba, o dată cu el, şi pentru maică-sa.

începu a umbla prin casă morocănos şi bănuitor, ca un bizon prin prerie, dar nici de astă dată maică-sa nu observă nimic. Ce-i drept, avu de făcut faţă unor nenumărate treburi gospodăreşti. Se apucase de gătit, de spălat rufe şi alerga prin casă din baie la bucătărie, de la bucătărie la telefonul care suna întruna, victorios, aducîndu-i chemări din lumea de afară. Ea se repezea să răspundă acestor chemări, dupăind cu putere şi ştergîndu-se în fugă pe mîini, iar Duc bănuia de fiecare dată că o sună amoraşul şi că operaţiunea de capturare întreprinsă de acesta a şi început sau poate să înceapă în orice clipă.

în sfîrşit, maică-sa îi observă starea de spirit şi-1 întrebă :

— Da’ ce-i cu tine ?

— Nimic, îi răspunse, ba mai bine zis nu-i răspunse el. Am dormit cam prost.

Se culcă pe la nouă şi jumătate, dar nu izbuti să adoarmă, pentru că, brusc, îşi dădu seama ; de astă dată nu mai are nici o scăpare, Aelita va fi demascată cît de curînd, poate chiar la ofiţerul stării civile, căruia va trebui să-şi prezinte buletinul. I se vor pune cîteva întrebări la care, desigur, va răspunde. Şi-atunci el, Duc, va fi băgat la închisoare conform articolului 241/17. în celulă va veni Hreniuk şi-i va spune : „Doar te-am prevenit. Ai fost în cunoştinţă de cauză. Ceea ce înseamnă că ai săvîrşit un fals în acte publice în mod premeditat, subminînd astfel sistemul de evidenţă a populaţiei, adică o parte integrantă a sistemului în general. Ai comis deci un delict împotriva statului." Nimeni nu va frînge, desigur, o spadă deasupra lui: pur şii simplu va fi băgat la închisoare împreună cu tot felul de hoţi şi de şperţari. E drept, poţi şi la închisoare să rămîi om. Avînd însă în vedere că el nu-i decît un zero, un loc gol, nu se va bucura nici acolo de autoritate şi, astfel, va avea parte de munca cea mai grea şi mai înjositoare. Să cureţe, de exemplu, un butoi de cartofi într-o apă rece ca gheaţa.

Chiar în clipa aceea, auzi pe cineva urlînd şi-abia într-un< tîrziu îşi dădu seama că urlă chiar el. Apoi unda de şoc a spaimei îl azvîrli din pat, din odaie şi îl repezi drept în patul mai- că-si. Mama era gata să adoarmă. Duc se vîrî la ea sub plapumă şi urlă mai încet, măturîndu-i cu ecoul urletului obrazul şi păruL

— Ce-i cu tine, micuţul meu talisman ? Mama îi dădu cu o mişcare viguroasă părul pe spate şi îl sărută de mai multe ori pe fruntea caldă, de berbecuţ. Te-ai făcut mare, dar tot mititel ai rămas.

Pentru ea rămăsese, într-adevăr, micuţul de odinioară. Se speria şi plîngea ca şi atunci, mînca tot aşa, strîmbîndu-şi buzele parcă a silă. Şi răspîndea acelaşi iz de lapte proaspăt şi de fîn. Ca un mieluşel.

— Ce-i cu tine ? Hai, spune, zicea mama topindu-se de duioşie.

Şi Duc înţelese că nu există şi nu va exista nicicînd nici un fel de amoraş. Mama nu se va mărita niciodată şi nici el nu se va însura. Vor rămîne toată viaţa împreună şi nu vor îngădui nici unui dram din dragostea ce-i leagă să ia pe viitor vreo altă cale.

Mama îi încălzea obrazul cu buzele. Dragostea i se strămută în sufletul lui şi, aflat lîngă pîntecul ei cald, se simţea apărat ca un mic animal în vizuina lui.

— Vorbeşte, de ce taci ? insistă mama.

— Da’ n-ai să mă spui nimănui ?

— Nimănui.

— Jură.

- Jur.

— Pe ce ?

— Nu ştiu.

— Jură pe sănătatea mea, propuse Duc.

— Ba deloc, se-mpotrivi mama.

— Atunci n-am să-ţi spun nimic.

— N-ai decît, zise ea, şi asta îl necăji foarte tare. Nu se aşteptase la o asemenea manevră din partea ei.

Dorinţa de a-i povesti totul deborda din el : i se părea că de n-are s-o facă, are să-i plesnească inima. Rămase nemişcat cîteva clipe, apoi începu să povestească. Povesti totul de la început, de cînd avusese loc ora aceea de dirigenţie, şi pînă la sfîrşit, cînd ajunsese să comită delictul împotriva statului. Dar, ciudat lucru, mama nu se înfricoşă deloc.

— O idioată, zise gînditoare.

— Cine ? n-o înţelese Duc.

— Nina Gheorghievna asta a ta, cine altul ? Aşa se face educaţie ? Umilind un copil ? Vrei sa vorbesc cu ea ?

— Da’ ce-ai să-i spui ? se sperie Duc.

— Că-i o idioată ?

— Cum o să-i spui treaba asta ? Doar şi-aşa o să am pe diplomă media generală trei şi treizeci. Unde-o să mă pot înscrie cu o asemenea medie ?

— Vrei să te mut la altă şcoală ?

— Mamă ! Te implor! Dacă ai să intervii în halul ăsta, n-am să-ţi mai povestesc nimic, se necăji Duc.

— Bine, îi promise ea. N-am să intervin în halul ăsta.

Stînd culcat acolo, în întunericul cald, primitor, Duc gîndi că a te muta la altă şcoală înseamnă a-ţi face alţi prieteni. Şi alţi duşmani. El dorea însă ca şi prietenii, şi duşmanii să rămînă cei de pînă acum. Căci se obişnuise cu ei aşa cum erau. Şi, în fond, se străduise să facă pentru ei tot ce-i stătuse în putinţă. Pe Maşa Arhanghelskaia o făcuse fericită. Pe Mareeva — zveltă. Faţă de tuşa Zina îşi exprimase protestul. Lariskăi îi asigurase o vacanţă de vară pe ţărmul Balticei, în preajma unei livezi şi a unei grădini de legume.

— Ştii în ce constă greşeala ta ? zise mama. în faptul că ai început să duci o viaţă contrafăcută. Căci nu eşti, totuşi, un talisman.

— Nu se ştie, ripostă fără elan Duc.

— Ba se ştie, se ştie. Mama îl sărută, încercînd parcă să amelioreze prin tandreţe efectul descalificării. Tu nu eşti un talisman. Dar ai început să te comporţi ca un talisman. Şi, în consecinţă, te-ai apucat de furat, de umblat cu minciuni, ca după aceea să vomiţi şi să urli.

Duc o ascultă cu atenţie, căutînd să şi respire mai încet.

— Ştii de ce am divorţat eu de tatăl tău ? Pentru că mi-a impus să adopt modul lui de viaţă. Iar eu n-am putut s-o fac. Şi nici tu nu poţi să adopţi un mod de viaţă care îţi este străin...

— Şi asta-i bine sau e rău ? întrebă Duc.

— în biblie stă scris: „Cît trăieşti, să nu îngădui nici fiului, nici nevestei, nici fratelui, nici prietenului să aibă putere asupra ta. Cîtă vreme ai viaţă şi suflare, prin nimeni să nu te înlocuieştî pre iine...“ Trebuie să fii, adică, ceea ce eşti. Lucrul cel mai important în viaţă e să-ţi găseşti propriul tău „eu“ şi să te realizezi pe deplin.

■— Cum să-mi găsese „eul“ dacă sînt un nimeni.

— Cine a spus treaba asta ?

— Nina Gheorghievna. Mi-a spus că sînt lipsit de iniţiativă ca o oaie într-o turmă.

— Şi ce ? Chiar dacă ar fi aşa... Doar nu tuturor le e dat să'

fie lideri... Există lideri, dar există şi cei conduşi. Cînd Ioana* d’Arc, de exemplu, a pornit cu oastea ei să salveze Orleansul, era' urmată de ostaşi. Ostaşi care au luptat şî şi-au dat viaţa pentru că aşa trebuia. Important nu este cine conduce şi cine este condus. Important este să ştii încotro mergi şi cu ce scop. M-ai înţeles ?

— Nu prea, recunoscu Duc.

— Vreau, adică, să fii un om dintr-o bucată. Un bărbat.. Şi-o să-mi fie de-ajuns.

— De ce ? nu pricepu Duc.

— Pentru că tu eşti cel prin care m-am realizat eu.

— Pe deplin ?

— Nu, zise mama. Nu chiar pe deplin.

— Da’ în ce domeniu te-ai realizat pe deplin ?

— în dragoste.

— Pentru cine ? ciuli urechile Duc.

— Pentru tot ce mă-nconjoară. Chiar pentru scaunul ăstat pe care şed. Pentru pisica vecinilor. Nu dispreţuiesc pe nimeni. Nu socotesc pe nimeni mai prejos decît mine.

Duc îşi mută privirile «pre scaunul de alături. Prin semi-întuneric scaunul arăta altfel ca de obicei : căpătase parcă un< sens complementar, misterios.

— Spune-mi, fără tatăl meu te simţi mai bine ? întrebă Duc,, încercînd să pătrundă în viaţa personală a maică-si.

Era pentru prima oară cînd aborda acest subiect. Şi în felul' acesta. Pînă atunci, ştiuse doar că mama e mama. Şi-atît. Dar iată că mama se dovedi să fie şi femeie, se dovedi să fie şi o personalitate care şi-a propus să se realizeze pe deplin.

— Tatăl tău voia ca eu să-1 reprezint pe el. Să-i fiu, adică,, un fel de alter ego.

— Poate că nu-i chiar aşa de rău să reprezinţi pe cineva, dacă omul o merită. Să reprezinţi personalitatea lui Cehov, de exemplu...

— Nu, zise mama cu hotărîre. Fiecare om are o personalitate a lui, proprie. Inconfundabilă. De aceea trebuie să fii tu însuţi şi nimeni altcineva. Dă-mi cuvîntul tău de onoare că n-ai s-o mai faci pe talismanul.

— Pe cuvîntul meu de onoare, promise Duc.

— Să ştii că povestea asta, cu talismanul, e şi un fel de cerc vicios. Mîine-poimîine, toţi cei cărora le-ai făcut bine au să vină iar la tine cu alte rugăminţi. Şi dacă ai să-i refuzi, au să te urască şi au să ţină minte nu ceea ce le-ai făcut, ci ceea ce nu le-ai făcut. Recunoştinţa e un sentiment amorf.

Duc îşi imagină pe dată cum vine lumea la el să-i ceară iar cîte ceva.

Aelita — să aibă şi un copil în noua ei viaţă de familie. Tanti Zina — covorul despre care adusese vorba. Reznikov — o reuşită sigură la examenul de admitere la institut. Maşa — pornită iar în căutarea lui Vitali. Kiaşko — vrînd să-şi recapete şi alte lucruri pe care le-a făcut cadou.

— Iţi dau cuvîntul meu de onoare, îşi repetă el jurămîntul

— Acum du-te la tine şi culcă-te. Şi să nu-ţi mai fie frică. N-ai să păţeşti nimic.

— Dar Aelita ?

— Nici ea n-o să păţească nimic. O să-şi trăiască doar o altă vîrstă. Pînă ce-o să obosească. Şi cu asta — basta. Hai, du-te, că n-am să apuc să mai dorm.

Duc porni în pas alergător spre odaia lui, luîndu-se la întrecere cu frigul. Se vîrî sub plapumă. Puse capul pe pernă. Şi în aceeaşi clipă se pomeni urcînd în goană treptele unei scări necunoscute. Bătu din picioare, se încordă şi zbură într-un salt prelungit. Ştia însă că dacă se va încorda şi mai mult, va zbura încă mai sus, încă mai departe. Dar nu-şi îngădui s-o facă. îi fu teamă. Aceeaşi senzaţie o încearcă, probabil, un cîine care se joacă cu stăpînul lui, muşcîndu-1 uşor de mînă : încearcă o poftă grozavă să-şi înfigă dinţii şi mai adînc. Ştie însă că nu-i voie. Aceeaşi nerăbdare o încerca şi Duc. Şi iată că nu se mai putu stăpîni: îşi încordă trupul atît de tare, încît simţi că tremură. Şi zvîcni în zbor spre cer. Spre vălul de nori trandafirii. Fericirea ! Iat-o ! Şi deodată îl cuprinse groaza : dar de coborît, cum va mai putea să coboare ?

în clipa aceea sună telefonul.

Duc săltă capul de pe pernă, privi zăpăcit spre aparatul de alături, amestecîndu-i-se în minte visul cu realitatea şi cu sentimentul de alarmă zbîrnîind împrejurul telefonului.

Ridică receptorul. Zise răguşit:

— Alo...

La celălalt capăt al firului pluti tăcere. Dar o tăcere dincolo de care se ghicea prezenţa cuiva. Cine să fie ? Aelita ? Zombie ? Maşa Arhanghelskaia ? Cine mai are nevoie de el ?

— Alo, repeta el cu voce mai tare.

— Saşa... Tu eşti ? Scuză-mă că te-am trezit din somn...

Uimit peste măsură, recunoscu vocea Ninei Gheorghievna, diriginta. Şi-o imagină pe dată clipind des şi nervos din ochi.

— Mi s-a telefonat adineaori de la spital şi mi s-a spus că mama se simte rău. Să vin acolo. Mi-e tare teamă.

Duc nu zise nimic.

— înţelegi : aşa anunţă ei rudele unui muribund. Nu-i zic direct că bolnavul e pe moarte. Că n-ar fi uman...

Tulburarea Ninei Gheorghievna îl cuprinse şi pe el, cum cuprinde incendiul o pădure.

— Te rog mult de tot. Vino cu mine la spital. Fii bun.

— Acum ? întrebă Duc.

— Da. Chiar acum. îmi dau seama, bineînţeles, că trebuie să dormi. Dar...

— La care spital ? întrebă Duc.

— La spitalul numărul şaizeci şi doi. Nu e departe.

— Cum o cheamă pe mama dumneavoastră ?

— Sidorova. Anna Mihailovna Sidorova. Da’ de ce mă-ntrebi ?

— Sunaţi-mă peste un sfert de ceas, o rugă Duc.

— Bine, zise Nina Gheorghievna cu voce stinsă.

Duc aşeză receptorul în furcă. Apoi îl ridică din nou şi formă numărul 09. I se răspunse pe dată, ba chiar se auzi foarte bine, căci la ora aceea liniile nu mai erau încărcate. I se comunică într-o clipă numărul de telefon al spitalului şaizeci şi doi, iar de acolo i se răspunse tot astfel. îţi dădeai seama că spitalul e foarte aproape, căci vocea din receptor părea că sună de undeva de alături.

— Orele de serviciu s-au terminat, îi zise lui Duc vocea. Reveniţi mîine, la nouă dimineaţa.

— Nu pot mîine ! strigă Duc. Am nevoie chiar acum ! Vă rog mult de tot...

— Da’ tu cine eşti ? întrebă vocea. Băiat sau fată ?

— Băiat.

— Numele, ceru vocea.

— Al meu ?

— Ei, asta-i ! Numele bolnavului. Despre care întrebi.

— Sidorova. Anna Mihailovna.

Vocea pieri. Duc crezu că telefonul fusese închis.

•— Alo ! strigă el.

— Nu ţipa, zise vocea. Mă uit în registru.

— Da’ dumneavoastră sînteţi bărbat sau femeie ? întrebă el, căci era o voce joasă şi putea să aparţină şi unui sex, şi celuilalt.

— Sînt babă, zise vocea. Şi pieri din nou.

Pe urmă se auzi iar şi întrebă :

— Da’ ea ce-ţi e ? Bunică ?

— Nu-i bunica mea, se eschiva Duc.

— S-a sfîrşit... zise vocea după o pauză.

Aceste cîteva cuvinte : „s-a sfîrşit" îl lăsară fără grai. Cum adică : a fost, a tot fost, pînă cînd s-a sfîrşit ?...

— Vă mulţumesc, şopti el.

Dincolo se auzi un oftat, apoi legătura se întrerupse.

Oftatul însă păru că a rămas dincoace, în odaie. Duc privi îngrozit spre fereastra întunecată, de parcă acolo ar fi putut să apară un chip de mort. Sta pe scaun fără nici un gînd în minte. Părea că pluteşte prin oftatul acela.

Apoi gîndurile începură iar să-şi facă loc în capul lui, unul cîte unul.

întîi şi întîi gîndi că peste cîteva clipe avea să-1 sune Nina Gheorghievna şi deci trebuia să născocească ceva ca să nu se ducă cu ea la spital. Căci să se ducă acum acolo ar însemna să strice totul, să năruie întreg edificiul ridicat de el cu atîtea eforturi în jurul poveştii cu talismanul. Şi-atunci diriginta va constata că el nu-i, într-adevăr, decît un zero. Ba nu numai atît. Căci la urma urmei, cifra zero e o cifră neutră, nu deranjează pe nimeni. Or, ea va constata că eî e un fel de minus unu. Un mincinos şi un impostor, cu predispoziţii spre infracţiune. Şi dacă e aşa la cincisprezece ani, ce se va întîmpla cu el mai departe ? în consecinţă, viitoarea oră de dirigenţie va fi consacrată în mod neîndoielnic numai acestei probleme.

Al doilea gînd însă, urmînd celui dintîi şi reprezentînd continuarea lui logică, fu acela că, în cazul cînd el, Duc, nu se va duce cu Nina Gheorghievna la spital, ea va pleca într-acolo de una singură, că nu va fi nimeni s-o însoţească. Dat fiind că familia dirigintei nu era alcătuită decît din bătrînă ei mamă şi din fetiţa ei de vîrstă preşcolară. Şi Duc îşi imagină cum<va orbecăi Nina Gheorghievna prin noapte, chioară ca o găină, săltîndu-şi mereu ochelarii cu lentilele lor groase, ca de binoclu. Pe urmă, cum va primi, neavînd pe nimeni în preajmă, vestea cea cumplită. Şi cum va porni apoi, tot de una singură, îndărăt, spre casă. Oare cum va putea să străbată calea aceea de întoarcere ?

Sună telefonul. Duc ridică receptorul şi zise :

— Chiar acum ies pe uşă. Ne întîlnim la staţia de autobuz.

— De ce ? se miră Nina Gheorghievna. Doar autobuzele nu mai circulă.

— Pentru orientare, preciză Duc.

Lăsă receptorul în furcă şi începu să se îmbrace.

Era păcat să se ducă totul naibii după atîtea străduinţe. Pe de altă parte însă, cu ce va putea el s-o ajute pe Nina Gheorghievna ? Doar cu faptul că se va afla lîngă ea ? Da, dar el e bărbat. în asta constă însăşi esenţa făpturii sale. Programată de

natură.

Autobuzele porneau să circule la ora şase dimineaţa. Acum, nu era decît unu şi jumătate.

Duc şi Nina Gheorghievna mergeau pe jos, întorcînd mereu capul: oare nu va apărea de undeva un taxi cu luminiţa lui verzuie ? Taxiul apăru, într-adevăr, dar abia atunci cînd ei se aflară chiar în preajma spitalului şi nu mai avea rost să se urce în maşină.

Cam aşa păţea Duc de fiecare dată : tot ce-şi dorea el pînă la urmă se realiza. Dar mult prea tîrziu. Cînd de lucrul pe care şi-l dorise nu mai avea nevoie. Aşa se întîmplase cu bicicleta, aşa avea să se întîmple, probabil, şi cu Maşa Arhanghelskaia.

Spitalul avea tencuială albă ca un halat spitalicesc şi licărea alb chiar prin întuneric, încît aveai impresia că în preajma lui se face ziuă. Undeva, dincolo de ziduri, poate la subsol, zăcea un trup neînsufleţit.

— Vă aştept aici, zise Duc.

Nina Gheorghievna dădu din cap şi porni spre uşa cu geamuri care ducea spre staţionar. Apoi întoarse capul spre Duc şi întrebă :

— Da’ n-ai să pleci ?

— Vai de mine, făcu el, mirat de neputinţa şi naivitatea copilărească a unui om pe deplin matur.

— N-am înţeles-o pe mama niciodată, zise fără veste Nina Gheorghievna. N-am vrut s-o înţeleg...

Parcă ar fi mutat pe umerii lui Duc o parte din deznădejdea ei. Şi el primi povara. Şi îşi încovoie umerii.

— In fine, zise Nina Gheorghievna şi se urni iar din loc, păşind ca un cangur. Avea, într-adevăr, o înfăţişare de cangur, cu capul mic şi bazinul dezvoltat.

Duc rămase s-o aştepte.

în faţa spitalului, de cealaltă parte a drumului, era azvîrlit un petec de pădure. în preajma pădurii se înălţau cîteva vile luxoase, de cărămidă. în dreptul lor se întrevedeau o mulţime de maşini. Părea că vilele sînt locuite de nişte oameni care nu se îmbolnăvesc, nu mor şi nu plîng niciodată. Iar ca să facă rost de mobilă sau de vreun disc, n-au nevoie de nici un fel de talisman. Se duc şi le cumpără. Duc însă nu-i invidia. Moştenise ceva din firea maică-si. Ţinea la ceea ce era al lui. La căciuliţa lui cu ciucure. La ţara lui. La viaţa lui. Ba chiar şi la noaptea aceea, care era tot a lui.

în spatele staţionarului se construia un nou corp de clădire.

Şantierul învăluit în întuneric arăta urît, neplăcut, şi părea că de-acolo poate să ţîşnească oricînd un şobolan. Duc nutrea o spaimă mistică faţă de aceste animale scunde, cu coada lor golaşă, indecentă. Era convins că şobolanii sînt nişte animale neruşinate şi lipsite de orice scrupul. Totuşi inteligente, ceea ce înseamnă că se comportă astfel în mod deliberat. Aşa că îşi va da seama şi şobolanul cu pricina că Duc a rămas singur în bezna din jurul lui, se va repezi la el şi-i va sfîşia obrazul.

Duc se înfioră şi-i veni s-o strige pe Nina Gheorghievna. Dar tocmai atunci uşa cu geamuri se deschise din nou şi ea coborî în grabă scările — neîndemînatică şi fericită ca un cangur pe o pistă de alergare. Duc avu timp să remarce că şi aşa ceva i se întîmplă adeseori: era suficient să se gîndească la cineva ori să-i adreseze în sinea lui o chemare, pentru ca omul respectiv să şi apară : să-i iasă înainte pe stradă ori să-1 sune la telefon.

Nina Gheorghievna îl prinse fericită în braţe, ba chiar îl şi săltă niţel în sus pe burta ei de marsupial. îl lăsă apoi jos, pe trotuar, şi-i zise, gîfîind de bucurie :

— Luni pot s-o iau acasă...

— în ce stare ? făcu zăpăcit Duc.

— Satisfăcătoare, răspunse Nina Gheorghievna şi porni înainte pe alee.

Duc merse în urma ei, întrebîndu-se nedumerit: oare ce s-o fi întîmplat? Poate că Ninei Gheorghievna nu i s-o fi spus adevărul ? Ca să nu i se facă rău ? Sau poate că situaţia i s-o fi comunicat lui, la telefon, în mod eronat ? Poate că bătrînă aceea nu s-o fi uitat bine în registru, ori a vrut să facă o glumă ? Deşi asemenea glume nu se fac. Sau poate că totul e într-adevăr aşa cum este ? Doar la Moscova există două mii de-alde Ivanov şi, desigur, vreo trei sute de-alde Sidorov. De ce să nu se poată afla concomitent la acelaşi spital două femei cu acelaşi nume ?

— Da’ de ce v-au telefonat ? vru să fie Duc cît mai convins.

— Aşa le-a cerut mama. A pus-o pe sora de gardă să mă sune, răspunse Nina Gheorghievna pe un ton nemulţumit. Totuşi a rămas o egoistă. Niciodată n-a ştiut să se gîndească la alţii, iar la bătrîneţe a dat cu totul în mintea copiilor.

Acum, cînd Moartea se dăduse deoparte, în scenă ieşise din nou Viaţa cu treburile şi pretenţiile ei cotidiene.

Drumul de întoarcere li se păru de trei ori mai scurt. In primul rînd, nu mai întorceau capul, ci mergeau drept înainte, ia braţ cu marea lor reuşită. Nina Gheorghievna revenea acasă tot în calitate de fiică şi nu de orfană, iar Duc cîştigase strălucit, pentru cea din urmă oară, partida talismanului. într-adevăr, de

plecat trebuie să pleci neînfrînt. Ca în sport. Să cîştigi pentru ultima oară — şi să pleci.

Ajunseră la staţia de autobuz de unde îşi începuseră drumul cel plin de nelinişte.

— îţi mulţumesc, Saşa, zise Nina Gheorghievna şi îl privi lung. Dar nu ca un dascăl pe elevul său, ci ca pe un om de seama ei.

— N-aveţi pentru ce, făcu jenat Duc.

— Ba am pentru ce, ripostă cu un aer grav Nina Gheorghi-evna. Oricine poate să-şi facă lecţiile, să participe la activitatea extraşcolară ori s-o facă pe huliganul. Pe cînd a fi talisman, a dărui oamenilor fericire e un dar foarte rar întîlnit. Am să-ţi pun la literatură nota cinci şi am să discut şi cu Lev Semionovici: mă am bine cu el. O să-ţi pună şi Lev Semionovici tot cinci. Ba o să stea de vorbă şi cu Inessa Danilovna. Desigur, media maximă — cinci şi zero zecimi — n-o să-ţi putem încropi. Dar patru şi şaptezeci o să putem, fireşte. Şi n-o să fie o medie rea. Cu patru şi şaptezeci poţi să fii primit oriunde, chiar la MGU[35].

— Vai de mine, spuse jenat Duc. Nu e cazul.

— Ba da, rosti cu convingere Nina Gheorghievna. De oa-meni trebuie să ai multă grijă. Şi tu eşti om.

Duc nu încercă să susţină noua ei opinie. Dar nici nu i se împotrivi. Simţi deodată că vrea să doarmă, iar această dorinţă fu mai tare decît toate celelalte. Capul începu a i se lăsa în jos, de parcă cineva l-ar fi apăsat pe ceafă cu o palmă grea.

— Bine, pe mîine, îşi luă rămas-bun Nina Gheorghievna. Deşi nu mai e mîine, ci azi. Dacă n-ai să te trezeşti la timp, poţi să vii la şcoală la ora a treia, îi îngădui ea.

Şi porni spre casă. Iar Duc — spre casa lui. Pe drumul cel mai scurt. Prin scuar.

Noaptea, scuarul arăta cu totul altfel : ca o rida îndepărtată a unei păduri. Banca arăta şi ea mai de sine stătătoare. Mai puţin dependentă de oameni.

Duc se aşeză pe bancă, luînd poziţia lui dintotdeauna : cu faţa spre cer. Cerul întunecat, cu orificiile de aur răspîndite pe el ale steluţelor, părea o fişă perforată. Sau poate că o fi fost chiar fişa perforată a lui Dumnezeu, pe care oamenii tot încearcă, din generaţie în generaţie, s-o descifreze. Grozav ar fi s-o introduci într-o maşină de calcul şi, în felul ăsta, să-ţi afli soarta.

Duc aţinti cu privirea cifrul astral, străduindu-se să-şi afle

---

35 Abreviere de la *Moskovskii Gosudarstvenrui Universitet* (Universitatea de Stal din Moscova) (rus.).

soarta. Nimeni însă nu şi-o poate afla dinainte. Şi tocmai în asta îi e salvarea. Căci, într-adevăr, ce lucru îngrozitor ar fi ca omul să ştie dinainte tot ce-1 aşteaptă : de cine se va îndrăgosti, cînd va muri. O asemenea cunoaştere ucide orice speranţă.

Or, necunoscînd, ai impresia că nu te vei sfîrşi niciodată. Că vei exista mereu. Şi-atunci, fireşte că are sens să-ţi cauţi propriul tău „eu“, să ţi-1 găseşti şi să te realizezi pe deplin. Adică, să te afirmi ca personalitate. Să sapi în tine o fîntînă pînă la izvoarele apei şi să potoleşti setea celor dimprejur. Luaţi, beţi cu toţii. Eu n-am nevoie de nimic în schimb, în afara unui „îţi mulţumesc, Duc“ sau „îţi mulţumesc, Saşa“. Ba, poate, a unui simplu „mulţumesc".

Recunoştinţa nu este totuşi un sentiment amorf, aşa cum susţine mama. Recunoştinţa este o entitate tot atît de reală ca şi benzina, de pildă. Cu recunoştinţa poţi să-ţi alimentezi sufletul, ca să-ţi continui călătoria prin viaţă şi să ajungi cît mai sus: pînă la steluţele fişei perforate a lui Dumnezeu.

Mama dormea. Duc îşi scoase scurta fără să facă zgomot. Apoi se strecură în odaia lui.

Patul îl îmbia la somn, dar el aprinse fără veste lampa de pe birou şi se aşeză în faţa lui. Deschise romanul „Ce-i de făcut ?“ îşi aminti deodată că, din cînd în cînd, mama obişnuia să-şi mai despovăreze organismul: ţinea cîte trei zile regim, nemîncînd

[1] Iniţiale sub care este cunoscută «Expoziţia unională a realizărilor din domeniul economiei naţionale a U.R.S.S.”